

2494

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΦΙΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΙΔΙΑ ΔΕ

1881.5.8

ΤΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΥΠΟ

Π. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις προτύπου σχολείου καὶ
καθηγητοῦ τοῦ Διδασκαλεῖου.

ΤΕΥΧΟΣ Α'.

«Ως δέ ἐγώ τιος γέρουσας δεινοῦ κατα-
μαθεῖν ἀνδρὸς ποιητοῦ διάνοιαν πᾶσα μὲν
ἡ ποίησις τῷ Οὐρήῳ ἀστῆρι ἔστιν ἐπαν-
νος καὶ πάντα αὐτῷ πρὸς τοῦτο φέρει, δῆτα
μὴ παρεργου.»

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ο ΜΕΓΑΣ

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΚΔΟΤΗ ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

ΕΙΕΛΛΟΠΟΔΑΣΙΟΝ «Ο ΚΟΡΑΗΣ»

1881.95

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον αὐτόγραχον τὸ ὄνομα τοῦ
συγγραφέως καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ ἐκδότου καταδιώκε-
ται ὡς προσὶ δὲ ἐκ τυποκλιπίχα.

ΤΙΤΛΟΙ ΟΡΓΑΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πλήθις διδακτικῶν καὶ ἀναγνωστικῶν βιβλίων ἐσγά-
τως μάλιστα πρὸς γρῆσιν τῶν δημοτικῶν συγγρείων
κατέκλυσε τὴν Ελλάδα. Θὰ ἐπλανᾶτο δέ τις ἂν ἐνό-
μιζεν ὅτι τοῦτο μαρτυρεῖ μεγαληνὴν ἀγάπην πρὸς τὰ
συγκείᾳ τοῦ λαοῦ καὶ ἔξιδικυμένην πρὸς αὐτὸν ἀγάπην.
"Οτι οὐδὲν τοιοῦτο συμβαίνει εὐκόλως πᾶς τις πείθεται
ὅταν προσθλέψῃ εἰς τὸ ποιὸν τὰν βιβλίων τούτων." Αν-
θρώποι δὲ λαοὶ ἀγενήστοι τῶν παιδαγωγικῶν πραγμάτων καὶ
καθόλου, ιδιωτικοὶ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως ἔχουσι τὴν
τόλμην νὰ παρουσιάζωνται ως ἐργάται αὐτῆς καὶ οὐδὲν
ὑγίεις αὐτοῖς οὔτε ἐν γῇ οὔτε ἐν γλώσσῃ ἔχοντες νὰ εἴ-
απατῶσι τοὺς ἀπλούστερους ὅτι δύνανται κάτι νὰ εἴ-
πουν ή νὰ γράψουν, καὶ οὕτω ἀτιμωρητὶ νὰ διαπεί-
ρουν εἰς τὸ ἔθνος σύγγενοιν.

Καὶ δὲν ἡξεύρω διὰ τὶ οἱ κύριοι οὗτοι καθηγηταὶ δὲν
γρηγοριεύοντες τὴν μέριμναν αὐτῶν ὑπὲρ βελτιώσεως
τῶν γυμνασίων, ὅπου ἐτάγθησαν παρὰ τῆς πολιτείας
διδάσκαλοι; "Η νομίζουν ὅτι τὰ γυμνάσια δὲν ἔχουν ἀ-
νάγκην βελτιώσεως; Άλλὰ τότε ἀνίκανοι εἰς τὴν θε-
ραπείαν τῶν ιδίων ὅντες πῶς θὰ δυνηθῶσι νὰ θεραπεύ-
σωσι τὰ ξένα;

Δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβολῆται τις ὅτι ὁ λόγος τῆς συγ-
γραφικῆς τῶν κυρίων τούτων εἶνε καθηρῶς ἐμπορικός. Ως
ἄνθρωποι ἔμποροι μάλλον ή διδάσκαλοι κάμνουσι τοὺς
ἔξτης ὑπολογισμούς: «εἰς τὰ γυμνάσια εἶνε δλιγωτέρα
ζήτησις βιβλίων, εἰστε καὶ δλιγώτεροι σγετικῶς μαθη-

ταὶ ἐκεῖ εἶναι καὶ τὰ ἔργα σίου δήποτε δὲν γίνονται ἀποδεκτὰ πόσιν εὐχάριστας. Εἰς τὰ δημοσικὰ συγλεξία θμως, ἐνῶ εἶναι ἐλευθερία πλήρης, καὶ εὔκολα δύναται νὰ εἰσγραφήσῃς, μάλιστα δταν εἶσαι ἄνθρωπος ἐπιτήδειος. Αλλὰ πώς γίνεται τοῦτο; γράφε περιποιητικὰς ἐπιστολὰς πρὸς τὸν δημοσιευτικὸν ασκόλους καὶ ἀλλους μὲν παρακάλει, εἰς ἀλλους δὲ προσπάθει νὰ φανῆς δτι ίσχυεις παρέκεινοις, οὓς αὐτοὶ ωρίζουνται καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀφίερονται τὰ βιβλία σου εἰς πρόσταπα, τὰ δὲ διπλά ἔγγρους μεγάλα ἀξιόματα ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἰς τὰ βιβλία σου δὲ γράφε τίτλους ἐπιδεικτικοὺς καὶ παρίστανται δτι εἶναι πῆδε τελευταῖς μεθόδου, καὶ μᾶλλα τοιαῦτα πράττεις καὶ τότε ἐξ ἀποντος θὰ ἐπιπέργης. Λοιπὸν ἀμέτοις ἀμέτοις. Χαρτὶ, πένα, μελάνη καὶ βιβλία εἴτε ἐν Ἑλλάδι ἀλλοτε ἐν γρήσει ὅντα εἴτε κομιτίέντα καὶ ἐξ Εὐρώπης. Σητεῖται πραγματιγγωσία; ¹⁾ Εὐθὺς μετέδινγας ἡμέρας συρράπτωνται τελείγονται ἐκ διαρέων βιβλίων καὶ μὲ κακούργιων ἐξόρυγγον ἔγγρους δὲ τι ζητοῦμεν. Θέλει τὸ Διδασκαλεῖον Όδύσσειαν; Εν γραμματικὴν ἢ ἀγγλικὸν τοιοῦτο σύγγραμμα, δὲν ἡξεύρω πρὸς ποῖον σκοπὸν ἔκει γεγραμμένων, παραγγέλλεται, κομίζεται, μεταρρίζεται, πωλεῖται. Καὶ ὁ μὲν ἡράκλειος γραμματικὴν κατὰ τὴν νεωτάτην μέθοδον λαβῶν ὑπὲρ σῆμα τὰς ἐν Ἑλλάδι παραγωγικὲς ἀργὲς καὶ τὰ πατόδαγωγικὰ συστήματα (!), δ

¹⁾ Λέξις πλατφόρμα ὥπο παραγωγικῆς ἀμαθίεις. Λεξιστὸν δὲ τὰ ιαθηματα τῆς πρώτης διδασκαλίας ποέπει νὰ εἶναι συγκεκριμένη κατηγορία, τίτλος τοῦ ονόματος της διδασκαλίας ἢ μόνης δηλώνεις τὰς εἶναι συγκεκριμένα, αισθητά. Τούτο εἴναι ἀσύνη τῆς διδασκαλίας. Καὶ δῆλα τὰ μαθήματα εἶναι πραγματιγγωσία γάτοι διδασκαλία ἐπὶ τῶν πραγμάτων προφύρων γνωμένη καὶ οὐχὶ διὰ τὸ βιβλίον.

Εἰς ἀριθμοτικὴν κατὰ πρωτότυπον ὅλως μέθοδον, ὃ δὲ
ὅτι ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ τὴν νεωτάτην μέθοδον!

Εἶναι ίκανῶς γελοία ἡ κωμῳδία, ἣτις παιζεται ἐν τοῖς
δημοσίοις συρτείσις ἀπό τινος γρόνου τόσον δεῖπνος.
Καὶ ως πολίτης Ἐλλην πᾶς τις νομίζω δικαιοῦται εὐ-
σεβίας τὸν ἀποτείνη μίαν ἐρώτησιν εἰς τοὺς ἀρμοδί-
ους, πότε ἀρχόμενον ὅτι παύσῃ τοιαύτη παραλυτία. Ήμεῖς
τούτην τοῦτον φρονοῦμεν ὅτι εἴνε καιρὸς ἦδη νὰ παύσῃ.
Ο γενικὸς τῶν συρτείσιν ἐπιθεωρητῆς ὅστις τόσα ἐ-
μόγρυπτες ὑπὲρ τῶν δημοσιῶν συρτείσιν οὐδὲ σημαντικός
πρὸς τοῦτο φραγμὸν, καὶ εἰς τὰ συρτεῖσιν οὐδὲ γίνεται οὐ γι-
τεῖ, τι εἴνε ἵδιον συμφέρον τούτου ἡ ἐ-
κείνου, ἀλλ᾽ οὐτι εἴνε συμφέρον τοῦ συγ-
κείου.

Τὸ δημοσικὸν συρτεῖον δὲν εἴνε δυνατὸν πλέον νὰ πε-
ριφρωνῇται. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνυψωθῇ καὶ εἰς τὴν συνεί-
δησιν τοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν διδασκά-
λων καὶ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀργόντων ὡς συρτείσιν
μορρώτικόν. Καὶ γνώσεων ἐπιστημονικῶν ἔγομεν ἀνάγ-
κην, ἀλλὰ προτίστως πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὸν λαὸν
γαρακτῆρα ἥθικόν. Εκεῖνο τὸ διποῖνον οεγαλκυρεῖ ἐν
τῷ βίᾳ τῶν ἔθνων εἴνε οὐγί τόσον αἱ γνώσεις ὅστον ὁ γα-
ρακτήρ. Διότι γαρακτῆρα εἴνε δύναμις, ἡ δὲ δύναμις εἴνε
πάντοτε θείας φύσεως. Εἰς τὸν γαρακτῆρα αἱ γνώσεις
εἴνε τὸ αὐτὸ, διπερ εἰς τὸν ἕρωα τὸ ξίρις. Ἀλλὰ καὶ
ἄνευ ξίρους ὁ γαρακτῆρας μένει πάντοτε εἰς ἀνήρ, ἐν ὧ αἱ
γνώσεις ἄνευ γαρακτῆρος εἴνε ξίρος εἰς γεράκης παιδίου.
Καὶ οὗτον ὁ λόγος, διὰ τὸ διποῖνον ὁ φιλόπατρις Φίκτιος,
εἰς τῶν μεγάλων σιλοσόρων τῆς Γερμανίας, ἔλεγε «πᾶς
πρέπει νὰ ἔχῃ γαρακτῆρα καὶ ὅστις δὲν ἔχει ἀς πρωτ-

παθήσῃ ταχέως νὰ ἀποκτήσῃ ἔνα.» Άλλα γιαρκτῆρα δὲν συγματίζουσιν οὐδέποτε τὰ ψυχρὰ καὶ ἀνούσια ἴστορίδια, τὰ ὅποια παρέγρανται πρὸς ἀνάγνωσιν εἰς τοὺς παιδεῖς τοῦ λαοῦ, οὕτε αἱ ἄλλοι καὶ ἀνόητοι μεταφράσεις, αἵτινες γίνονται ἐπγάτως παρὰ ἀνθρώπων, οἵτινες οὕτε ἀνέγνωσαν οὕτε ἐπικέρθησάν ποτε, τί εἴνε δημοτικὸν συγχειτον σήμερον. Οἱ Φρέρρες ως πρὸς τὰ ἀναγνωστικὰ βιβλια λέγει: «ἐν τοῖς συγχειτοῖς πρέπει νὰ ἀναγινώσκωνται μεγαλορόμως τὰ κάλλιστα καὶ δοκιμώτατα συγγράμματα τοῦ λαοῦ, ταῦτα νὰ ἀποστηθοῦνται, νὰ ἀπαγγέλλωνται καὶ κατὰ ταῦτα νὰ κανονίζωσιν οἱ νέοι τὰς πράξεις τῶν. Βιβλία δόκιμα, κλασσικά, κατανοούμενα, ἀποστηθοῦμενα καὶ ἀπαγγελλόμενα διεγέρουσι συναιτήματα, ἀπερ παράγουσι τὸν ἔθνικὸν γιαρκτῆρα.» Ήκ τοιούτων σκέψεων δριμώμενος ἔρρονυν καὶ ἔξακολουθῷ μετὰ μείζονος ἡδη πεποιήσεως νὰ φρονῷ ὅτι ἀριστουργήματα μεγαλονόμιας, γέμοντα πρακτικῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς, δπου γιαρκτῆρες ἰδεώδεις μετ' ἀπαρχιμίληου τέγγητης ἐμφανίζονται πρέπει να δοθῶσι πρὸς ἀνάγνωσιν εἰς τὰς γεῖτον τοῦ μαθηταῦ. Οἱ παιδεῖς ἔχει ἀνάγκην, δπως αὐξηθῆ καὶ ἀνυψωθῆ νὰ διατηρῇ τὸ δρυμα πάντοτε προστηλωμένον πρὸς τὸν ἄνδρα. Καὶ πράξεις τοιούτων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐκτελοῦσσιν ὅτι ὁ παιδεῖς ἐπιθυμεῖ καὶ ὁ τι βεβαίως δηλοῖ τὴν μετάβασιν εἰς ὑψηλοτέρων τῶν προγμάτων τάξιν, τικαῦται πράξεις παριστανόμεναι δὲ καὶ μετὰ πολλῶς τοῦ ἐπαγγωγοῦ πρέπει νὰ διδωνται εἰς μαθητὰς πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ μίμησιν. Βιβλία δὲ περιέχοντα τοικύτας πράξεις καὶ τοῦ μαθητοῦ τὴν προσαγγήν καὶ τὸ ἐνδικυρέων συγκρατεῖσι πάντοτε συγκεντρωμένον, καὶ τὸν διάστασίλον ζωογονοῦσι καὶ

προφυλάττουσιν ἀπὸ τὴν φθισικὴν ἔκείνην ἀηδίαν, εἰς
ἥν ἐμπίπτει ὅταν εἴνε τὸν αγκασμένος νὰ ἐμμηνεύῃ ἀ-
νόητα βιβλία, καὶ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν
καθιστώσι προσεκτικὴν ἐπὶ τῶν γίνομένων ἐν τοῖς σχο-
λείοις. Υπάρχει ἡδη ἐνδόμυγρος πεποίθησίς μου ὅτι ὁ
“Ομηρος μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον πρέπει νὰ γείνη ἐγκόλ-
πιον παντὸς Ἑλληνος. Η δὲ Οδύσσεια, ἐν ᾧ ἀπεικονί-
ζονται μετὰ τόσης γάριτος πολύτιμοι γυναικεῖοι γαρ-
κτῆρες, θὰ ἀποθῇ ὠφελιμώτατον ἀνάγνωσμα καὶ εἰς τὰς
Ἑλληνίδας.

Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ πάστης παρεξηγήσεως κρίνω ἀνα-
γκαῖον νὰ προσθέσω ἐν τέλει ὅτι ὅταν βιβλία παρ’ ἄλλων
μὲ τοὺς αὐτοὺς ἢ παρομοίους τίτλους ἐξεδόησαν πρὸς
γρῆσιν τῶν σγολείων, δὲν ἔχουσιν οὐδὲμίαν σγέσιν πρὸς
ὅταν ἐγὼ ἐκδίδω, μάλιστα εἴνε ἀντικρυς ἀντίθετα πρὸς
τὴν γνώμην, ἣν ἔχω περὶ τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Αὐγούστου 1881

Ι. Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

§ 1. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΕΝ ΟΛΥΜΠΩ

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Γροίας ὅσαι τῶν Ἑλλήνων ἐσώθησαν ἐπανῆλθον πάντες εἰς τὴν πατρίδα τῶν προφυλαγμένοι τῇ θητῇ ἀπὸ τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου καὶ τῆς θαλάσσης. Μόνον τὸν δυστυχῆ Όδυσσέα ἔριψαν τὰ κύματα μακρὰν τῆς πατρίδος του εἰς ζένους τόπους, ὃπου εἶδε πόλεις πολλὰ ἀνθρώπων καὶ παρετρήρησε πᾶς οὐτοις ζῶσι καὶ πολιτεύονται. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν θαλάσσαν ὑπέφερε πολλὰ δεινὰ ἀγωνίζομενος να σώσῃ καὶ τὸν ἔχυτόν του καὶ τοὺς συντρόφους του. Ἡ διακαής αὐτοῦ ἐπιθυμίᾳ ἦτο πάντοτε νὰ ἴσῃ τὴν πατρίδα του καὶ τὴν σύζυγόν του. Ἀλλ' ἡ νύμφη Καλυψὼ ἐκράτει αὐτὸν εἰς τὸ βαθὺ σπήλαιόν της θέλουσα νὰ τὸν λάθη σύζυγον. Καὶ ὅλοι μὲν οἱ θεοὶ ἐλυποῦντο τὸν Όδυσσέα, μόνον δὲ Ποσειδῶν ἔμενε ἀλιστώπητος καὶ ὠργισμένος πολὺ κατεδίωκεν αὐτὸν πανταχοῦ μέγρι τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὴν Ήδάκην.

Μίαν ἡμέραν ὅλοι οἱ θεοὶ ἦσαν συνηγγρένοι εἰς τὰ δώματα τοῦ Διός. Οἱ Ποσειδῶν μονοι ἦσαν ἦτο ἐκεῖ, διότι εἴχε μεταβῆ πρὸς τοὺς Αἰθιοπας, οἵτινες κατοικοῦσιν εἰς τὰ ἄκρα τοῦ κόσμου, οἱ μὲν πρὸς τὴν ἀνατολὴν οἱ δὲ πρὸς τὴν δύσιν τοῦ Ήλίου, διὰ νὰ δεγκθῇ θυσίαν ταύρων καὶ ἀρνίων. Καὶ καθ' ὃν γρόνον οὗτος ἐτέρπετο ἐν Αἰθιοπίᾳ παρκακήμενος εἰς τὴν πλουσίαν τράπεζαν, ἐν Όλύμπῳ ἐγένετο μέγα συμβούλιον τῶν θεῶν. Οἱ Ζεύς, ὁ πατήρ, τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐνθυμηθεὶς τὸν Αἴγισθον,

τὸν ὄποιον ἔργονευσεν ὁ Ὁρέστης, ἐξενδεχόες υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος, τῷριτε νὰ ὅμιλη πρὸς τοὺς ἀλίτους θεοὺς ως ἔξηθις:

«Παράδοξον πρᾶγμα! Αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι πότας κατηγορίας δὲν λέγουσι κατὰ τῶν θεῶν. Νομίζουν ὅτι ὅλαι αἱ συμφοραί των προέργυονται ἀπὸ ἥμας, ἐνῷ αὐτοὶ δυστυχοῦσι διὰ τὰς ἀνοησίας των, Οὕτω καὶ τώρα ὁ Αἰγισθος παρὰ τὴν θέλησιν ἥμῶν ἐνυμφεύθη τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἔργονευσε δὲ καὶ αὐτὸν ἐπανελόντα εἰς τὴν πατρίδα του, ἀν καὶ ἐγνώριζε ὅτι τὸν περιμένει ἀρευκτος ὅλεθρος, διότι ἥμεται ἐτείλαμεν τὸν κάλλιστον ἄγγελόν μας, τὸν Ἐρυθρόν, καὶ τὸν ἐτυμοβουλεύσαμεν νὰ μὴ φωνεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα οὐδὲ νὰ λάθη γυναῖκα τὴν σύζυγον ἐκείνου, διότι ὁ Ὁρέστης ὁ υἱὸς τοῦ Ατρείδου οὐκ τιμωρήσῃ τὸν φωνέα, ὅταν μεγαλώσῃ καὶ ἐννοήσῃ τὰ δίκαιά του. Αὐτὰ δῆλα τὰ εἶπεν ὁ Ερυθρός. Άλλα τοῦ Αἰγισθοῦ ἡ κερακή ἦτο ἀμετάπειστος καὶ δὲν ἤκουσε καθόλου τὰς ἀγαθὰς ταύτας συμβούλας. Καὶ οὖν τώρα τι εἴπαμε, τὰ ἐπλήρωσεν δίκαια μιᾶς.»

Πρὸς τὸν Δίκα ἀπεκρίθη ἡ γλωκιδπις (γαλανόμυματος) θεὸς Ἀθηνᾶ.

«Πάτερ μου, ὁ κακούργος Αἰγισθος τὰ ἔξιτε καὶ τὰ ἔπαθε, "Αμποτε τοιοῦτο τέλος νὰ ἔγουν ὅλαι οἱ κακούργοι!" Άλλ' ἔμου ῥαγίζει ἡ καρδία, ὅταν συλλογισθεῖ τὸν δυστυχῆ Θόμοτσέα, ὅστις τώρα τήκεται τόσον γρούνον μακράν τῶν συγγενῶν καὶ σύλων του εἰς μίαν νῆσον δασώδη μέστα εἰς τὸν δυμακλὸν τῆς θαλάσσης. Έκεῖ κατοικεῖ ἡ κύρη τοῦ φοίβεροῦ "Ατλαντος, ὅστις γνωρίζει τὰ βαθη πάτης θαλάσσης, βαστάζει δὲ τοὺς μεγά-

λους στύλους, οἵτινες κρατοῦσι γραμμήν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Αὐτοῦ ἡ θυγάτηρ ἐμποδίζει τὸν δυστυχῆ Όδυσσέα κλαίοντα, πάντοτε δὲ τὸν γελᾷ μὲν λόγους γλυκεῖς εἰπεὶ νὰ λητυμονήσῃ τὴν Ιθάκην. Άλλ’ ὁ Όδυσσεὺς εὐγαριστεῖται καὶ καπνὸν μόνον νὰ ἴσῃ τῆς πατρίδος του ἀνυψώμενον καὶ ἀς ἀποθάνη. Καὶ δὲν συγκινεῖ οὐδὲ τὴν ἴσικήν σου καρδίαν τοῦτο, Όλυμπιε: Δὲν ἔνθυμεῖσται πότας θυσίας πρωτέωρεν ἐν Τροίᾳ; Τί σου ἔκαμε ποῦ εἶται τόσον πολὺ ἐνκαπτίον του ὠργισμένος;

Πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν ἀπεκρίθη ὁ νεφεληγερέτης Ζεύς:

«Τέκνων μου, ποῖος λόγος διέργυγεν ἐκ τοῦ στόματός σου; Ἐγὼ νὰ εἴμαι ὠργισμένος κατὰ τοῦ Όδυσσεως, διστις ὑπερέγει τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν σοσίαν καὶ διστις τότας θυσίας πρωτέωρεν εἰς τοὺς ἀλιχατούς, οἵτινες ἔχουσι τὸν εὐρὺν Όλυμπον; Ο Ήσειδῶν ὁ περιβάλλων τὴν γῆν αὐτὸς εἶνε φυθερὸς κατ’ αὐτοῦ ὠργισμένος, διότι ἐτύφλωσε τὸν οὔρον του Ηολύφημον. Απὸ τότε τὸν περιπλανᾶ μακρὰν τῆς Ιθάκης πάντατε, γωρίες νὰ θέλῃ σμως καὶ τὸν θάνατόν του. Άλλ’ ἐλάτε τῷρις νὰ σκευθῶμεν πώς ἡμπορώσμεν νὰ τὸν σέρωμεν εἰς τὴν πατρίδα του. Τοῦ Ήσειδῶνος οἱ περάτη ὁ λυμὸς, μάλιστα δταν ἵση δτι δλοι ἡμεῖς εἶμεθα σύμμαχοι: διότι θὰ ἵση δτι δὲν δύναται νὰ κάμη τίποτε, δταν ἡμεῖς δλοι τὸ θέλωμεν.»

Πρὸς τὸν Δίκα ἀπεκρίθη ἡ γλαυκῶπις Ἀθηνᾶ:

«Ω πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, Μπάτε τῶν ἀργόντων, ἀνδλοι οἱ μάκαρες θεοὶ θέλουν νὰ ἐπανέλθῃ ὁ Όδυσσεὺς εἰς τὴν πατρίδα του, τότε ἀς στείλωμεν τὸν ἄγνελόν μας τὸν Τερμῆν εἰς τὴν νῆστον Ωμυγίαν, ὅπως εἶπη τάχιστα εἰς τὴν εὐπλόκαμον νύμφην τὴν ἀμετάπτεπτον ἡμῶν ἀπό-

φατιν, ὁ Οδυσσεὺς νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του.
Ἐγὼ δὲ οὐκ ὑπάρχω μόνη εἰς τὴν Ήδακτην νὰ δώσω πε-
ρισσότερον. Ήδερος εἰς τὸν μίσθιον του νὰ προσταλέσῃ τοὺς
Ἀγχιστὸς νὰ συνέλθωσιν εἰς συνέλευσιν, καὶ νὰ ἀπαγο-
ρεύσῃ εἰς δῆλους τοὺς μνηστῆρας νὰ σφάξωσι τὰ πρόβατά
του καὶ τοὺς βόες του. Ἐπειτα οὐ τὸν στείλω εἰς τὴν
Σπάρτην καὶ εἰς τὴν Ηὔλουν νὰ ἔξετάσῃ περὶ τοῦ πατρός
του, ἀν τραυματίη τι καὶ ἵνα γείνη καὶ οὕτος γνωστὸς εἰς
τοὺς ἀνθρώπους.

§ 2 Η ΑΘΗΝΑ ΩΣ ΜΕΝΤΗΣ ΕΝ ΙΘΑΚΗ

Μετὰ τὸν λόγιον τούτου ἔδεσεν ὑπὸ τῶν πόδων τῆς
γηρυστᾶς ώρκῆς πέδιλα, μὲ τὰ ὅποια ἐπέτα ταχέως ἐν ἀνάγ-
κῃ καὶ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπάνω εἰς τὴν Ήδακτην,
καὶ μὲ τὸ μέγα καὶ βαρύ τῆς δόρυ τὸ φιδερὸν ἐστρατῶ. Ἡ
ἀπὸ τὰς καρυτὰς του Οἰλύμπου καὶ εὑρέθη εὐθὺς εἰς τὴν
Ήδακτην ἐμπροσθεν εἰς τὰ παλάτια του Οδυσσέως.

Ἐκεῖ ἐπαρρυστιάσθη οὐγὶ ως Αθηνᾶ, ἀλλὰ ως Μέντης,
ἢ ἡγεμὼν τῆς νήσου Τάρου, μὲ τὸν ὅποιον εἶχε μεγά-
λην φιλίαν ὁ Οδυσσεὺς, καὶ παρετήρει πῶς διεσπειδαζον
οἱ αὐθίδεις μνηστῆρες καθίμενοι ἐπὶ δερμάτων βοῶν,
τοὺς ὄποιους κύτοι ἔτραχεν καὶ ἔτραχον. Μεταξὺ δὲ τού-
των ἐκάθητο καὶ ὁ Τηλέμαχος μὲ καρδίαν τεθλιμμέ-
νην καὶ ἐσυλλογίζετο τὸν πατέρα του καὶ ἐπόθει νὰ ἐπα-
ρρυστιάζετο ἐκ τινας μέρωνς καὶ νὰ διεσκόρπιζε τοὺς αὐ-
θίδεις μνηστῆρας καὶ νὰ ἔτωξε τὸν σίκον του. Τοιαῦτα
δὲ διαλογίζόμενος θλέπει τὴν Αθηνᾶν. Καὶ εὐθὺς τρέγεται
εἰς τὰ πρόθυρα ἐνδομένης ὠργισμένης, διότι ὁ ζένος ἐ-
περίμενε τόσων γρόνων εἰς τὴν Ήδακτην. Λορδοῦ δὲ ἐπλη-

σίαστεν έδεξειώθη οι λοισσωρόντες αὐτὸν λαβεῖν ἄμα τὸ δέρμα
διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ εἶπε :

«Καλῶς ήλθες ξένε, ἔτλα μέτα νὰ ξεκουρασθῆς καὶ
ἔπειτα μᾶς λέγεις τί ἐπιθυμεῖς;»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν αὐτὸς μὲν ἐπορεύθη ἐμπρὸς, ἡκα-
λούθει δὲ ὁ ξένος. "Οτε δὲ ἦλθον εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐντὸς,
τὸ μὲν δόρυ φέρων ἔστησεν εἰς τὴν δορυθήκην, ὅπου ἦ-
σαν καὶ πολλὰ ἄλλα δόρκτα τοῦ Οἰνυστέως, τὴν δὲ
θεὸν, ἵνα μὴ ἔνοχο γλῆται ἀπὸ τὸν θύρων αὐτὸς φονες
τῶν μυητήρων καὶ δειπνήσῃ μὲν ἥσυγίαν, πρὸς δὲ καὶ
ἔπιας ἔρυντήσῃ περὶ τοῦ ἀπόντος πατρὸς του, ὠδήγησεν
μακρῷ τὸν ταραχηπονόν αὐτὸν ἀνθρώπων καὶ ἐκάθι-
σεν εἰς λαμπρὸν γλυπτὸν θύρων ἀπλόστατος ὑποκάτω
τάπητα, ὡπὸ δὲ τοὺς πόδας ἔμεσε σκαμνίον. Αὐτὸς δὲ
ἐκάθισεν ἐπὶ καρέκλας γκαμηλοτέρας. Καὶ εὗρες ἔρερεν
ὑπερέτρικ νερὸν μέταν εἰς γυντὴν πρόγυννον (κανάταν) καὶ
ἔγυνεν εἰς τὰς γεῖρας ἀνοίην ἀργυρᾶς λεκίνης διὰ γὰρ
νιζοῦ οἱ ξένος. "Επειτα ἐτοφθείθη τρύπεζα τορνευτὴ,
ἥ δὲ σεβαστικαὶ οἰκουμένοις παρέληκε φέρωντα ἄρτον καὶ
πολλὰ ὡργήτα, εὐγχρίστως δίσευτα ἐξ ὅσων ὑπήργων.
Ο δὲ διανέμειν τὰ κρέπτα υπηρέτης φέρων παρέληκε
πινάκια μὲν διάστορα κρέπτα καὶ γραπτὰ ποτήρια. Εἰς
ταῦτα δὲ ὁ κήρυξ ἐπορεύτικε νὰ γύνη συγγὰ σῖνον.

"Επειτα ἦλθον ἐντὸς καὶ οἱ αὐθιδεις μυητήρες καὶ
ἐκάθισαν κατὰ σειρὰν εἰς τὰς θύρων καὶ τὰ ἄλλα κα-
θίσματα. Καὶ οἱ μὲν κήρυκες ἔγυνον εἰς αὐτοὺς νερὸν γὰρ
νιζοσι τὰς γεῖρας των, αἱ δὲ υπηρέτριαι ἐπετέρευσαν
ἄρτον εἰς κάπνιστα καὶ νεαλίσκονται ἐγέμισαν μὲν σῖνον τοὺς
κρατήρας ἔτος εἰς τὰ γεῖτη. Επειτα ἤπλωσαν τὰς γεῖ-
ρας εἰς τὰ νοστιμώτατα ταῦτα φαγητά. Άρ' οὖ δὲ ἐκρ-

ρέσθηταν φυγήτων καὶ ποτῶν, ἤρχισαν νὰ ορούνται ωστε καὶ διὰ τὰ αἴλια, τὰ ὅποια συνδέονται μὲ τὰς εὐωγίας, τὰ ἄσματα καὶ τὸν χρόνον. Εἰς αἵρετον ἔθηκεν ὥραίν καὶ θάραν εἰς τὰς γεῖρας τοῦ Φῆμιού, διτις λυπούμενος διὰ τὸν Θύμοτάν τοῦ ἀνάγκης ἔβαλλε εἰς τοὺς μηνηστήρας. Καὶ ὁ μὲν Φῆμιος κιθαρίζων ἤργυρος νὰ φέγγωσεν ἄσμα. "Ολοι δὲ οἱ ἄλλοι ἡταν προσηλωμένοι εἰς τὸν Φῆμιον. Τότε οἱ Τριλέμαχοις πληριάστηκαν κερακήν του πρὸς τὴν Αθηνᾶν, ἵνα μὴ τὸν ἀκούωσιν οἱ μηνηστήρες, εἶπε σιγῇ τοὺς ἔξηρες λόγους. «Ἀγαπητὲ ξένε, συγγράψῃ μην δὲ σταθεὶς εἰπώ. Οὗτοι ταῦτα ἔχουσιν εἰς τὸν νοῦν τῶν, ἀσμάτα καὶ κιθάραν, δὲν τοὺς μέλει τίποτε, ξένου βίου τρώγουν, τοῦ ἀνδρὸς, τοῦ ὄποιου τὰ κόκκαλα ποῖος ἡξεύρει ποῦ σηπούνται ἀταρχὴ ποῖον κύμα τὰ κυλίει μέσα εἰς τὴν θάλασσαν. Εάν ἐκεῖνον ἔβλεπον ἐπανελθόντα εἰς Ηθάκην, οὐκ ἥγοντο καλλίτερα νὰ εἴγον πόδας ταχεῖς ἢ πολλὰ γρήματα καὶ ὠραῖα ἐνδύματα. Άλλα τώρα ἐκεῖνος ἔγγιθη καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν ἔμεινεν ἐλπίς οὐδὲ νὰ ἀκούστωμέν ποτε διτοῦ οὐκ ἐπιστρέψῃ. Διτοῦ αὐτὸν δὲν οὐ πάργει ἡμέρα ἐπιστρέψῃ. Άλλα ἔλα εἰπέ μοι, τίς εἰσας καὶ πόθεν; ποίκιλος τοῦ καὶ οἱ γονεῖς του; Ἡλθες ἔδω μὲ πλοῖον; γκυτάς σὲ ἔχεργαν: πόθεν εἶνε οὗτοι; Δὲν πιστεύω νὰ ἡλθες ἔδω πεζός. Θέλω νὰ μάθω ἀν πρωτηγορίαν ἔργεσται ἔδω, ἢ ἡλθες καὶ ἄλλοτε, ὅταν ἡτο ὁ πατήρ μου, ἐπειδὴ πολλοὶ ἀνθρώποι ἡλθοῦν εἰς τὴν οἰκίαν μας, διότι καὶ ἐκεῖνος ἡγάπη νὰ ἐπιτκέπτηται τοὺς ἀνθρώπους.»

Πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίθη ἡ Αθηνᾶ:

«Ἐμοι καὶ οἱ Μέντης ὁ μίσος τοῦ Αγγείλου, βασιλεὺς τῶν θαλασσινῶν Ταρίσιων. Τῷρα ἡλθοῦν ἔδω ταξιδεύοντας μὲ τὸ

πλοιόν μου καὶ τοὺς συντρόφους μου πρὸς ἀλλογλώσσους ἀνθρώπους εἰς τὴν Τεμέστην διὰ νὰ δώσω στιλπίων σιδήρων καὶ λάβω γχλκόν. Τὸ πλοιόν μου εἶναι ἀρχιμένον ἔξω, μακρὰν τῆς πόλεως, εἰς τὸν λιμένα Ρεῖρον, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ δασώδους Νηίου. Μὲ τὸν πατέρα σου εἴμειν παλαιοὶ φῆσι, ως δύναται νὰ μάθῃς τοῦτο, ἀν καμπίαν φοράν ἐρωτήσῃς τὸν γέροντα Λαέρτην, ὅστις ὁς ἀκούων δὲν ἔργεται πλέον εἰς τὴν πόλιν, ἀλλὰ κατακεῖ ἔξω μακρὰν μόνος, περίλυπος διὰ τὸν υἱόν του. Καὶ τώρα ζῆθιν ἐδῶ διὰ νὰ ἴσω τὸν πατέρα σου, περὶ τοῦ ὄποιού τραυουτα νὰ λέγουν ὅτι ἐπανῆλθεν. Μὴ λυπησατε, παιδί μου, ὁ πατέρας σου δὲν ἔγαθη. Καὶ μαλονότε δὲν εἴμαι οὔτε θεὸς οὔτε μάντις, ἔγω δύως μίαν προσαίσθησιν ὅτι ὁ πατέρας σου θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατούδα του. Αὐτὸς εἶναι ἀνθρώπος πολυμήγανος καὶ μὲ τισθρᾶ δεσμάνα τὸν ἔγχης δεμένον θὰ ἔξεύρῃ πάντα τρόπον νὰ σωθῇ. Ηοῖς τίξεύρει εἰς ποίην νῆστον. Ζῆ καὶ μὲ τίνας ἀνθρώπους ἔγει νὰ κάμη. Έγὼ πιστεύω ὑστερὸποτε διάλιγον γρόνον ὁ πατέρας σου θὰ εἶναι ἐδῶ. Άλλ’ εἰπέ μοι ἔγει ὁ Όδυσσεὺς τόσῳ παχιός; Φοβερὸς πότον τοῦ ὁμοιάζεις κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὠραίους ὅσιαλμούς! Μὲ ἐκεῖνον ἐθλεπόμεθα συγγά, πρὸιν ἀναγνωρίσῃς τὴν Τροίαν. "Εκτότε οὔτε ἔγω εἶδον ἐκεῖνον, οὔτε ἐκεῖνος ἔμε."

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Τριλέμαχος:

«Ἄγαπητέ μου ξένε, ναὶ, εἴμαι υἱὸς τοῦ Όδυσσεως. Άλλὰ τί τὸ θέλεις! ὁ πατέρας μου ὑπῆρξεν ὁ δυστυγέστατος ὅλων τῶν ἀνθρώπων! ὃ νὰ εἴγον πατέρων εὔτυγῆς, ὅστις νὰ ἐγήρασκεν ἐν τῷ μέσω τῶν κτημάτων του!»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ γλαυκῶπις Αθηνᾶ:

«Τοιοῦτος νέος, οὗτος σὺ εἶσαι, δὲν θὰ ἀποστέσῃ ἀλλὰ

·Ως τιμήσῃ τὸ γένος του. Άλλα τί συμπόσιων εἶνε τοῦτο; τί ἄνθρωποι εἶνε αὐτοί; τί τους γραιάζεται; γίνεται συμπόσιων ἡ γάμος; Αύτη δὲν φάίνεται νὰ εἶνε ἔπονος. Ως ἀκόλαστοι ἄνθρωποι μοὶ φάίνεται νὰ τρώγουν ἐδῶ αὐθιζέτως. Τοιχῆται πρίγματα κινοῦν εἰς ἀγανάκτητιν πάντα ψρόνιμον ἄνθρωπον.»

§ 3. ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΑΘΗΝΑΣ ΗΡΟΣ ΤΟΝ ΤΗΛΕΜΑΧΟΝ

·Ω ζένε, εἶπεν ὁ Τηλέμαχος, μίσην διαρὺν ἦτο καὶ ἡδεική μας οἰκία πλουσία καὶ σεβαστή; ἐν δσῳ ἦτο ἐδῶ ἐκείνος ὁ ἄνθρωπος. Άλλοι οἱ θεοὶ φάίνεται ἀπερχόμενοι τὴν καταστροφήν μας. Ο δυστυχής πατήρ μου ἐγάθη καὶ δὲν φάίνεται πουλενά. Ήδοθ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν μου συνήγθησαν ὅλοι οἱ ισχυροὶ τῆς θάλης καὶ τῶν πληριών γήρασιν καὶ ζητοῦσι νὰ νυμφευθῶσι τὴν μητέρα μου φειρούντες τὸν οἰκόν μου. Αὔτη δὲ οὔτε ἀρνεῖται τὸν μισητὸν γάμον, οὔτε πάλιν δύναται νὰ δώσῃ ἐν τέλος. Τιν τούτως αὐτοὶ τρώγουσι τὸν ὑπάρχοντά μου. Καὶ δὲν οὐ περάσῃ πολὺς καιρὸς καὶ οὐδὲ ἐξαλοθεύσεται καὶ ἐμὲ τὸν ἔδειν.»

·Η Αθηνᾶ ἀγανακτήσασα διὸ ταῦτα εἶπε:

·«Ω θεοί! ἔπρεπε γωρίες. Άλλοι νὰ εἶνε ἐδῶ ὁ Οδυσσεὺς, διὸ νὰ σωθούντες τους αὐθιάδεις τούτους; Ω νὰ ξμάνετε τίμρυς εἰς τὴν θύρην μὲ τὴν περικεραλαίν του, τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δύο δόρυτά του, τοιωτίς, ὅπεριν ἐγὼ τὸν εἶδον κατὰ πρώτην φοράν πίνοντα καὶ τερπόμενον εἰς τὴν οἰκίαν μας! Τότε νὰ ἔβλεπες τί γάμους οὐκ ἔκκλινον οὔτε οἱ αὐθιάδεις. Άλλα ταῦτα πάντας ἔξαρτόνται ἀπὸ τους θεούς, ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ ἢ καὶ μὴ ὁ πατήρ του-

Σὺ δόμως δὲν πρέπει νὰ ὑπομένῃς αὐτοὺς περισσότερον καιρὸν εἰς τὴν οἰκίαν σου. "Ἄν θέλῃς, ἀκουσέ με καὶ ἐκτέλεσε τὰς συμβουλάς μου. Αὔριον πρωσκάλεσε τὸν Πλακησίους εἰς συνέλευσιν καὶ εἰπὲ πρὸς αὐτοὺς δημοσίᾳ τὰς σκέψεις σου, ὅτι τοὺς μὲν μνηστήρας δὲν θέλεις πλέον εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἢ δὲ μήτηρ σου ἃς νυμφεύθη ὅποιον θέλῃ. "Ἄς ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν πλούσιον πατέρα τῆς καὶ ἔκει ἃς ἔτοιμάσωσι τὴν προσῆκα τῆς καὶ ἃς ϕρωντίσωσι διὲ τὸν γάμον τῆς. Σὺ δὲ ἔξοπλισε τὸ καλλίτερον πλοῖον μὲ 20 κωπηλάτας καὶ πήγαινε νὰ μάθης τί γίνεται ὁ πατήρ σου, ζῆ ἢ ἀπέθανε. Καὶ πρῶτον πήγαινε εἰς τὴν Ηύλον πρὸς τὸν Νέστορα, ἔπειτα εἰς τὴν Σπάρτην πρὸς τὸν Μενέλαον, ὅστις ἐπέστρεψεν τελευτᾶς ἐκ τῆς Γροίας. Καὶ ἂν μὲν ἀκούσῃς ὅτι ὁ πατήρ σου ζῆ καὶ μέλλῃ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, τότε, ἡμπορεῖς δὲν ἡμπορεῖς, ὑπόμεινε ἀκόμη ἐν ἔτοις. "Ἄν δομως μάθῃς ὅτι ἀπέθανε καὶ δὲν ζῆ πλέον τότε ἐλλὰ δηπίσω εἰς τὴν πατρίδα σου, ἴσρυσε ἔνα τάφον εἰς τὸν πατέρα σου καὶ ἐκτέλεσε θυσίας πολλὰς ἀξίας τοῦ Όδυσσεως. Ἀφ' οὐ ἐκτελέσῃς ὅλα ταῦτα, πρέπει ἔπειτα νὰ σκεφθῇς πῶς νὰ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις τῶν μνηστήρων. Δὲν ἀρμόζει οὐδὲ σοὶ πρέπει νὰ παιδαρίζῃς, ἔπειδὴ δὲν εἶσαι μικρός. Οἱ μνηστήρες πρέπει νὰ ἔχονται θευματιστοὶ καὶ σκέψαι πῶς δύναται νὰ γείνῃ τοῦτο. Λάβε ὡς παράδειγμα τὸν Ὁρέστην, ὅστις ἐτιμώρησε τὸν δόλιον Αἴγυσθον. Καὶ σὺ, ἀγαπητέ μου, τὸν ὄποιον βλέπω τότον ὥρατον καὶ μέγχν, ἔτσι ἀνθρεῖς, διὰ νὰ σὲ ἔπαινωσι καὶ οἱ μεταγενέστεροι. "Ἄλλο τίποτε δὲν σοὶ λέγω. Ἐγὼ ἀπέργομαι τώρα εἰς τὸ πλοῖόν μου καὶ εἰς τοὺς συντρόφους μου, οἱ ὄποιοι ἴσως θὰ στενογραφοῦνται.

τόσον πολὺ περιμένοντες. Φρόντισε δι' ἓσα σοὶ εἶπα καὶ μὴ λησμονήσῃς τοὺς λόγους μου.»

Πρὸς ταύτην πάλιν ἀπεκρίθη ὁ συνετὸς Τηλέμαχος:

«Ωἱ ξένε, καταλαμβάνω, ὅτα μοὶ λέγεις, τὰ λέγεις πρὸς τὸ καλόν μου. Μοὶ δοκεῖς ως πατὴρ πρὸς τὸ παιδί του καὶ ποτὲ δὲν θὺ λησμονήσω τοὺς λόγους σου. Άλλὰ τώρα μεῖνε ἀκόμη ὀλίγον, δέσον καὶ ἀν βιάζεσαι, διὰ νὰ λουσθῆς καὶ ἀναπαυθῆς, νὰ σοὶ δώσω δὲ καὶ ἐν πολύτιμον δῶρον τοιοῦτον, ὃποῖον οἱ φίλοι δίδουσι πρὸς φίλους.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἔπειτα ἡ γλαυκῶπις Ἀθηνᾶ:

«Μὴ ἐμποδίζῃς περισσότερον, διότι βιάζομαι νὰ ἀναγράφω. Τὸ δὲ δῶρον, τὸ ὃποῖον ἔχεις εὐχαρίστησιν νὰ μοὶ δώσῃς, μοὶ τὸ δίδεις δταν ἐπιστρέψω, διὰ νὰ τὸ φέρω εἰς τὴν οἰκίαν μου.» Ιαῦτα εἰπούσα ἡ θεὰ ἔγεινεν ἀρχαντος. Ἐνέπνευσεν δὲ εἰς τὸ στῆθος του ἀνδρείαν καὶ θάρρος καὶ τῷ διήγειρε ζωηρωτέραν ἡ πρότερον τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πατρός του. Αὐτὸς δὲ μὲ τὸν νοῦν του ἐνόησεν ὅτι ἥτο θεὸς καὶ ἔμεινεν ἔκθιμος. Εὐθὺς δὲ ἐπεργώρησε πλησιέστερον εἰς τοὺς μνηστῆρας, οἵτινες ἔκάλυπτο ἐν σιωπῇ καὶ ἤκουον τὴν πολύδακρυν ἐπιστροφῆν τῶν Ἑλλήνων, τὴν ὅποιαν ἔψαλλεν ὁ περίφημος ἀσιδὸς Φήμιος.

§ 4. ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

Τὸ πένθιμον τοῦτο ἄσμα ἤκουεν ἡ Ηργελόπη ἀπὸ τὸ ὑπερῷον τῆς οἰκίας καὶ ἐνθυμούμενη τὸν Όδυσσέα ἔκλαιε. Καὶ μὲ ακριδίαν βαρυχλαγοῦσαν καταβαίνει τὴν ὑψηλὴν κλίμακα ὑπὸ τὴν συνοδίαν δύο ὑπερετριῶν καὶ

ἐλθούστα εἰς τὴν θύραν τῆς αἰθουσῆς ἐσταθη καὶ εἶπε δακρύουσα πρὸς τὸν ἀσιδόν: «Φήμιε, σὺ ἡξένυρεις τόσα ἄλλα ώραῖα φραστα νὰ ψάλλῃς. Παῦτε τὸ λυπτρὸν τοῦτο ἀσμα, τὸ δποῖον μοῦ ἐνθύμησει τὴν μεγάλην συμφοράν μου».

Ἡρός ταύτην ἀπεκρίθη ὁ συνετὸς Τηλέμαχος:

«Ω μητέρ μου, σίκατὶ ἐμποδίζεις τὸν ἀσιδόν νὰ ψάλλῃ τὸ ἀσμα του; Τί πταίει αὐτὸς διὰ τὴν συμφοράν σου; Τὸ ἀσμα τοῦτο εἶναι νέον καὶ τὸ νεώτερα ἀσματα ἀρέσκουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ας λάβη δύναμιν ἡ καρδία σου καὶ ἡ ψυχὴ σου νὰ τὸν ἀκούσῃ. Διότι ὁ Όδυσσεὺς δὲν εἶναι ὁ μόνος, ὅστις δὲν ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς Τροίας. Ἐλθὲ λοιπὸν δπίσω εἰς τὰ δωμάτιά σου, καὶ ἀσγολοῦ εἰς τὰ ἔργα σου, εἰς τὸν ίστὸν καὶ τὴν ἡλακάτην, καὶ διάτασσε τὰς ὑπηρετήριας σου νὰ ἐκτελῶσι τὰς ἔργαστις των. Ο λόγος ἐδῶ ἀριδόει εἰς τοὺς ἄνδρας μάλιστα δὲ εἰς ἐμὲ, ὅστις εἴμαι κύριος ἐν τῇ σικιά ταύτῃ.»

Η Ηγελόπη ἐξεπλάγη διὰ τοὺς φρονίμους λόγους τοῦ Τηλέμαχου καὶ ἐπέστρεψεν εὐθὺς εἰς τὸ ὑπερῷον, δπου ἤργισε νὰ κλαίη τὸν Όδυσσεα. Οἱ μνηστῆρες δμως ἐκραύγαζον μεγάλως καὶ ἔλεγον λόγους ἀπρεπεῖς κατὰ τῆς Ηγελόπης. Τόπε δ Τηλέμαχος εἶπε πρὸς αὐτοὺς μετὰ θάρρους: «Η ἀκολασία σας ὑπερέβη πᾶν δριον. Ας πάμση τώρα ὁ θάρρος καὶ ἀς ἔξακολουθήσωμεν ἀκούοντες τὰ ἀσματα τοῦ καλλιρώνου τούτου ἀσιδόν. Αὔριον δμως πρέπει νὰ ἐλθητε δλοι εἰς τὴν συνέλευσιν, ἵνα ἀκούσητε ἐκεῖ καθηρὰ τὴν θέλησίν μου. Νὰ φύγητε ἀπὸ τὴν σικίαν μου, ὑπάγετε νὰ εὔρητε ἄλλα συμπόσια, φάγετε τὰ ιδικά σας κτήματα μεταξύ σας. Αν δμως σᾶς φαίνεται καλλίτερον νὰ τρώγητε τὴν περιου-

σίαν ἐνὸς ἀνθρώπου, τότε πρᾶξατε τοῦτο. ΤἜγω δικαὶος θὰ
ἐπικαλεσθῶ τοὺς αἰωνίους θεοὺς νὰ μὴ ἀφήσωσι ἀτιμωρή-
τους τὰς πρᾶξεις σας ταύτας, καὶ νὰ ἀπολεσθῆτε ἐντὸς
τῆς οἰκίας ταύτης.»

“Ολεὶ ἐδάγκασταν δυνατὰ τὰ γεῖλη τῶν ἀκούσαντες
τοὺς λόγους τοῦ Τηλέμαχού καὶ ἔθαμψαζον διὸ τὸ θάρ-
ρος του. Ἐπειτα ἥρχισαν δύο ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὐρύ-
μαχος νὰ γλευχῶσι τὸν Τηλέμαχον, λέγοντες εἰς αὐ-
τὸν ὅτι καλὸν εἶνε νὰ φυλάττῃ τὴν περιουσίαν του καὶ
νὰ ἀναλάβῃ τὴν κυβέρνησιν τῆς οἰκίας του, καὶ ὅτι οὐ-
δεὶς θὰ τολμήσῃ ποτὲ παρὰ τὴν θέλησίν του νὰ ἀρπάσῃ
τοὺς θησαυρούς του. Μετὰ τοὺς εἰρωνικοὺς τούτους λό-
γους ἥρχισαν πάλιν τοὺς χρόνους καὶ τὰ ἀσματα, ἕως
ὅτου ἦλθεν ἡ νύξ. Τότε ἔκαστας ὑπῆργε νὰ κοιμηθῇ εἰς
τὴν κατοικίαν του. Τοῦτο ἔπραξε καὶ ὁ Τηλέμαχος. Ο
κοιτών του ἥτο πρὸς τὸ μέρος τῆς αὐλῆς ἔχων παντα-
χόθεν μεγάλην θέαν. Μὲ δύο ἀναμμένας δάσκας τὸν ἔφε-
ρεν ἡ Εὐρύκλεια, ἀρχαία ὑπηρέτρια, τὴν ὄποιαν εἶγεν ἀ-
γοράσῃ ὁ Λαέρτης ἡντὶ εἴκοσι βισῶν, καὶ ἡ ὄποια ἥγαπα
μᾶλλον ἐξ ὅλων τῶν ὑπηρετῶν τὸν Τηλέμαχον, διότι
τὸν εἶχεν ἀναθρέψη νηπιόθεν. Ο Τηλέμαχος ἥνοιξε τὸν θά-
λαμόν του ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης του καὶ ἐξεδύθη τὸν
μαλακόν του γιτῶνα, τὸν ὄποιον ἐνεγείρισε εἰς τὴν γραῦν
Εὐρύκλειαν. Αὕτη δὲ, ἀρσοῦ τὸν ἐτινάξε καὶ τὸν ἐκαθά-
ρισε, τὸν ἐκρέμαστεν ἔπειτα εἰς πάσσαλον πλησίον τῆς
κλίνης καὶ ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου κλείσασα τὴν θύραν. Ο
δὲ Τηλέμαχος ἐσκεπασμένος ἐπὶ τῆς κλίνης ἐσυλλογίζετο
καθ' ὅλην τὴν νύκτα τὸ ταξίδιον, περὶ τοῦ ὄποιου εἶγεν
διμελήση πρὸς αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ.

§ 5. ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΙΘΑΚΗΣΙΩΝ

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πῶς πρωὶ ἡγέρθη ὁ Τηλέμαχος ἐκ τῆς κλίνης του, ἐνεδύθη τὰ φορέματά του, ἐκρέμασεν ἀπὸ τοῦ ὄμρου τὸ ξίφος του, ὑπεδύθη τὰ πέδιλά του καὶ ἔξηλθε τοῦ θαλάμου του. Καὶ εὐθὺς διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ ακλέσωσι τοὺς θιακησίους εἰς συνέλευσιν. «Οτε δὲ συνηθίσθη ὁ λαὸς καὶ ἡ το πλήρης ἥ συνέλευσις, ἐφάνη καὶ ὁ Τηλέμαχος ἐργόμενος μὲ βασιλικὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ γάριν, ἡχολούθουν δὲ αὐτὸν καὶ δύο λαυπροὶ κύνες. Ὄλοι οἱ πρόκριτοι τοῦ ἔκαμπαν θέσιν, αὐτὸς δὲ ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν τοῦ πατρός του.

Ἄσ' οὖ δὲ πάντες ἐκάθισαν καὶ ἐγένετο ἄκρα σιγή, ἐστηκώθη ὁ γέρων Αἰγύπτιος, λυπημένος διότι δὲν εἶγε μάθη τίποτε περὶ τοῦ υἱοῦ του, δστις εἶγεν συνεκστρατεύση μετὰ τοῦ Οδυσσέως εἰς τὴν Τροίαν, καὶ ἡρώτησε ποῖος ἐκάλεσε τὴν συνέλευσιν ταύτην. «Ἔλθεν ἄρα γε, λέγει, καμμία εἰδήσις περὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ βασιλέως ἡμῶν, ἦ ἄλλος εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς συνελεύσεως.»

Ἄσ' δτοι ἔφυγεν ὁ Οδυσσεὺς, δὲν εἶχε γείνη καμμία συνεδρίασις καὶ ἐκαστος ἦ το περίεργος νὰ μάθῃ τί τρέχει. Ήστιοι ἐνόμιζον δτι εἰδήσις θὰ ἔλθῃ περὶ τοῦ Οδυσσέως καὶ τῶν λοιπῶν θιακησίων, οἵτινες εἶχον συνεκστρατεύση μετ' αὐτοῦ, ἄλλοι δὲ δτι ἐπρόκειτο περὶ γενικοῦ τινὸς καλοῦ. Ἐν ὧ δὲ ἐκαστος τοικῦτα διελογίζετο, στηκόνεται ὁ Τηλέμαχος καὶ μὲ τὸ σκῆπτρον εἰς τὰς χεῖρας εἶπε τὰ ἔξης :

«Ἔξεύρετε, φίλοι μου, τὴν μεγάλην λύπην, ἥτις μὲ κατέγει διὰ τῶν πατέρων μου. Ηιστεύω δτι καὶ πάντες

ὅμετις συμμερίζεσθι τὴν θλῖψίν μου, στεργθέντες βασιλέως, διστις σᾶς ἐμεώρει τέκνα του καὶ διὰ παντὸς μέσου εἰργάζετο ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας ὑμῶν. Ἀλλ' ἔκεινος ἦτο ἀπόφασισμένον φάνεται να ἀπολεσθῇ μακρὰν ἡμῖν εἰς ἔνην γῆν ἀσήσας πένθος μέγα εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν Ιθάκην ὅλην. Ἀλλ' ως νὰ μὴ ἥρκει αὐτὸ τὸ δυστύγημα, μοὶ προσετέθη καὶ ἄλλο. Οἱ υἱοὶ τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς Ιθάκης πάντες, θέλοντες ἔκαστος νὰ νυμφευθῇ τὴν μητέρα μου, χωρὶς ὅμως καὶ αὕτη νὰ ἔγῃ τοιαύτην ἀπόφασιν, συνηθροίσθησαν εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ ἔκει καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀπὸ πρωίας μέγρις ἐσπέρας καθήμενοι τρώγουσι καὶ πίνουσι τὰ ἀγαθά μου. Καὶ ἀν ἔξακολουθήσῃ ἡ φίλορά αὕτη καὶ σπατάλη τῆς ιδιοκτησίας μου, οὐ λεῖψη ἀπὸ ἐμὲ πᾶσα περιουσία καὶ οὐ καταντήσω ἐπαίτης. Ήμεῖς δὲν εἴμεθα δυστυγῶς τόσον δυνατοὶ ὥστε νὰ τοὺς ἐκβάλωμεν ἐκ τῆς οἰκίας μου. Τεκεῖνος δὲ, διστις ἡδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο, δὲν ἀκούεται οὐδαμοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ παράσχητε τὴν συνδρομήν σας πρὸς τοῦτο. Εἶνε καὶ ἐντροπή νὰ μάθωσιν οἱ γείτονες λαοὶ διει ὁ λαὸς τῆς Ιθάκης ἀφῆκεν ἀπροστάτευτον τὴν βασιλεὺην οἰκίαν ἀπὸ τὰς αὐθιδεις πράξεις δλίγων κακῶν ἀνθρώπων. Σᾶς ὅρκίω εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, φίλοι, βοηθήσατε με νὰ ἀπομακρύνω ἐκ τῆς οἰκίας μου τοὺς ἀνθρώπους τούτους. Φοβηθῆτε τὸν Θεὸν καὶ προστατεύσατε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως σας.» Ταῦτα εἶπε λυπηρένος πολὺ ὁ Τριλέμαχος καὶ ὁ λαὸς ὅλος συνεκινήθη ἀκούσας. Ἀλλ' ὁ αὐθιδέστατος τῶν μητροῦρος ὁ Αντίνοος ἔλαβε τὸν λόγον καὶ εἶπε :

«Τί εἶνε αὐτὰ ποσ λέγεις, ὡ παράρρορε Τριλέμαχε; Οέ-

λεις εἰς ἡμᾶς νὰ βίψῃς τὸ σφάλμα καὶ μᾶς ὑδρίζεις, ἐν
ῷ ἔκεινος, δστις πταιέι, δὲν εἶνε κἀνεὶς ἄλλος η ἡ μή-
τηρ σου; Αὕτη μᾶς περιπαῖται τρία ἔτη, λέγουσα δτι
θὰ ἀποφύγῃ η νὰ πάρῃ ἐναὶ ἡμῶν, ἀλλ' ἀφ' οὐ ἔξ-
υράνη τὸ πανί, τὸ δποῖων ὅμως δὲν ἔτελείσινε ποτὲ·
διότι δτι ὑσχινε τὴν ἡμέραν, τὸ ἔξυραινε τὴν νύκτα.

'Η Πηρειόπη ἔζηγαιοισα

Καὶ μέλις τώρα μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἔτῶν, ἀφ' οῦ ἀνε-
καλύψαμεν τὸν δόλον τῆς, ἡγαγκάσθη νὰ τὸ τελειώσῃ.

„Αν θέλεις νὰ μὴ καταστρέψηται ἡ οἰκία σου, δίωξέ την
ὅπιστα εἰς τὸν πατέρα της, διὰ νὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ ἐκεῖ-
νας. Καὶ μόνον τότε θὰ φύγωμεν ἐκ τῆς οἰκίας σου.» Οἱ
λόγοι οὗτοι διήγειραν δικαίως τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Τη-
λεμάχου, ὅστις ἀπεκρίθη ὡς ἔξης:

«Εἶνε ἀδύνατον, Ἀντίνοε, νὰ ἀποπέμψω τὴν μητέρα
μου. Καὶ θεοὶ καὶ ἄνθρωποι θὰ δργισθῶσι κατ’ ἐμοῦ.
Ἀν ἀπεφασίστατε νὰ καταστρέψητε τὴν οἰκίαν μου, οἱ
αἰώνιοι θεοὶ δὲν θὰ ἀρήσωσιν ἀτιμώρητον τὴν ἀδικίαν
ταύτην.»

Μετὰ τὸν Τηλέμαχον ὠμίλησεν ὁ σοφὸς γέρων Ἀλι-
Θέρσης συμβουλεύων τοὺς μνηστήρας νὰ ἀπομακρύθωσι
ἐκ τῆς οἰκίας καὶ νὰ παύσωσι νὰ καταστρέψωσι τὴν
βασιλικὴν οἰκίαν. «Σεῖς εἰσθε, λέγει, γέροι καὶ δὲν δύνα-
σθε νὰ φαντασθῆτε ὅποιας συνεπίας ἔχουσι συνήθως
τοιαῦται πρόξεις. Λέγων δὲ ταῦτα ἀποβλέπω μᾶλλον
εἰς τὸ ἴδιον σας συμφέρον τὴν εἰς τὸ τοῦ Τηλεμάχου.»
Οἱ φρόνιμοι οὗτοι λόγοι δὲν εὐγαρίστησαν τοὺς μνη-
στήρας. Εἰς δὲ τούτων ὁ Εὐρύμαχος μὲ πολλὴν θρασύ-
τητα εἶπε πρὸς τὸν σοφὸν Ἀλιθέρσην: «ὦ γέρον, ἡμεῖς
δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τῶν συμβουλῶν σου, φύλαξε αὐτὰς
καλλίτερα διὰ τὰ παιδιά σου. Μὴ νομίζης ὅτι διὰ τοιού-
των συμβουλῶν ὠφελεῖς τὸν Τηλέμαχ. ν. Ἡμεῖς δὲν ἔ-
χομεν σκοπὸν νὰ ἀρήσωμεν τὰς διατκεδάστεις μας, καὶ
θὰ ἔξακολουθήσωμεν τρώγοντες καὶ πίνοντες ἀπὸ τὰ ἀ-
γαθὰ τοῦ Τηλεμάχου, ἔως ὅτου ἡ μήτηρ του ἀποφα-
σίσῃ νὰ ὑπανδρεύῃ ἔνα ἔξι ἡμέρων. Αὕτη εἶναι ἡ ἀμετά-
τρεπτος ἡμῖν ἀπόρρασις.»

Οἱ λόγοι οὗτοι διήγειραν τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Μέν-
τορος, φίλου πολὺ τοῦ Ὁδυσσέως, ὅστις μάλιστα πρὶν

ἀναγγελήσῃ εἶχεν ἐμπιστευθῆναι εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιστασίαν
ὅλης τῆς οἰκίας του καὶ τὴν φύλαξιν ὅλων τῶν κτημά-
των του. Οὕτως ὠργισμένος εἶπε :

«Δὲν πρέπει κανεὶς τῶν βασιλέων νὰ εἶνε ἀγαθὸς, δί-
καιος καὶ φιλόφρων, ἀλλὰ πάντοτε σκληρὸς καὶ ἄδικος,
ἀφ' οὗ ὁ λαὸς τῆς Ηθάκης, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὅποιου ἔσται
σύλευσεν ὁ Όδυσσεὺς ως πατήρ, τόσον εὔκόλως ἐληγσμό-
νητε τὸν βασιλέα του. Ὅγι, δὲν ἀγανακτῶ κατὰ τῶν
μηνηστήρων, ἀνθρώπων ἀσίκων καὶ ὑβριστῶν δι' ὃσα
πράττουσιν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Όδυσσεώς, ἀλλ' ἀγανακτῶ
ἐναντίον ὅλων ὑμῶν τῶν λοιπῶν ἐδῶ, οἵτινες κάθησθε
σιωπῶντες καὶ οἴτινες δὲν περιορίζετε τοὺς αὐθαιρέτους
τούτους ἀνθρώπους.»

Οἱ μηνηστῆρες ἔξερεθισθέντες ἥρχισαν νὰ λέγωσιν ὕ-
βρεις κατὰ τοῦ Μέντορος καὶ ἀπειλοῦσι πάντα, διστις ἥ-
θελε τολμήσῃ νὰ μεταχειρισθῇ βίαν πρὸς αὐτούς.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους διελύθη ἡ συνέλευσις. Καὶ
οἱ μὲν συμπολῖται μετέβησαν ἐκαστος εἰς τὴν οἰκίαν του,
οἱ δὲ μηνηστῆρες διευθύνθησαν εἰς τὰ μέγαρα τοῦ Ό-
δυσσεώς.

§ 6. ΑΠΟΔΗΜΙΑ ΤΟΥ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ

Ο δὲ Τηλέμαχος ἀπομακρυνθεὶς μόνος ἦλθεν εἰς τὴν
ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, ἔνιψε τὰς γεῖρας εἰς τὸ ἀρρένων
κύμα καὶ εἶπε προσευχόμενος τὰ ἔξτης : «Ἄκουσόν με,
Θεά, ἥτις γθὲς ἦλθες εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ εἶπες νὰ τα-
ξειδεύσω διὰ τὸν πατέρα μου. Πῶς νὰ πράξω τοῦτο,
ἀφ' οὗ οὐδεὶς θέλει νὰ μὲ βοηθήσῃ, ἐργάζονται δὲ μά-
λιστα νὰ μοὶ τὸ ματαιώσωσιν οἱ μηνηστῆρες; Ταῦτα

εῖπεν ὁ Τηλέμαχος. Ή δὲ Ἀθηνᾶ λαβοῦσα τὴν μαρτήν
καὶ τὴν φωνὴν τοῦ Μέντορος ἦλθε πλησίου τοῦ Τη-
λεμάγου καὶ εἶπε: «Τηλέμαχε, ἂν εἴσαι υἱὸς τοῦ Ὀδυ-
σσέως καὶ ὑπάρχῃ καὶ εἰς σὲ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σοφία τοῦ
πατρός σου, διτις ἥξει υἱὸς φέρη εἰς πέρας πᾶν ἔργον,
δὲν θὰ ἀφήσῃς ἀπραγματοποίητον τὸ ταξείδιον τοῦτο.
Καὶ τοὺς μὲν μνηστῆρες ἀφῆσε νὰ ἀνοηταίνουν, καὶ ἡ
τιμωρία δὲν θὰ βραδύνη, σὺ δὲ παρασκευάσθητι διὰ τὸ τα-
ξείδιον. Εγὼ ὁ φίλος τοῦ πατρός σου θὰ σὸι ἐτοιμάσω
πλοῖον, θὰ ἔλθω δὲ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος μαζῆ σου. Διὰ τὰ
λοιπὰ πήγανε εὐθὺς εἰς τὴν οἰκίαν σου καὶ ἐτοίμασε
διὰ τὴν ὄδον οῖνον ἐντὸς ἀμφορέων καὶ ἀλεύτη ἐντὸς
δερμάτων. Εγὼ τρέγω να συναθρίσω ἐθελοντάς καὶ νὰ
σὸι ἔκλεῖω ἐν τῶν καλλιτέρων πλοίοιν τῆς Ήπακης.

Ο Τηλέμαχος εὐθὺς μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ, διότι
εὗρε τοὺς μνηστῆρες νὰ ἔκδέρουν αἴγας καὶ νὰ καυτα-
λίζουν¹⁾ παρυπάταντος γυνίρων. Οἱ μνηστῆρες ως εἶδον
αὐτὸν ἐγέλων καὶ ἔλεγον περιπατῶντες: «Ἄγαπητε
Τηλέμαχε, μανθάνομεν δτι σκοπεύεις νὰ ἀναγωρήσῃς.
Πρόσεχε εἰς τὸν δρόμον ποῦ πηγαίνεις μὴ συμβῇ κα-
νὲν δυστύχημα καὶ ἀποθάνῃς καὶ φέρης οὕτως ἡμᾶς
εἰς στενογωρίαν πῶς νὰ μοιράσωμεν τὰ κτήματά σου.
Ἐλα τώρα ἔδω νὰ φάγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν μαζῆ ως
καὶ πρότερον.»

Ἡρὶς αὐτοὺς ἀπήντησεν ὁ Τηλέμαχος:

«Μὲ αὐθίδεις ἀγθρώπους δὲν δύναμαι πλέον νὰ συν-
αναστρέψωμαι. Εγὼ θὰ μετακινώ διότι εἶνε δυνατὸν ν' ἀ-
κούσω τι περὶ τοῦ πατρός μου. Μάθετε δὲ δὲν θὰ
ἀφήσω ὁ τιμώρητον τὴν καταστροφὴν τῆς οἰκίας μου.»

ΣΗΜ. ¹⁾ Τὸ μάδημα διὰ θερμοῦ διάτοις δὲν ἔτο ἀκόμη ἐν γένεσι.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους κατέβη ὁ Τηλέμαχος εἰς τὴν πλουσίαν ἀποθήκην τοῦ πατρὸς του, δῆπου ἔκειτο συσσωρευμένος γρυπὸς καὶ γαλοκός φορέματα ἐντὸς κιβωτίων, καὶ ἔλαιον πολὺ εὑδάθες. Ἐκεῖ δὲ ἴσταντο κατὰ σειρὰν ἀκουμβημένοι εἰς τὸν τοῖχον πίθοι παλαιοῦ ὡραίου οἴνου, ἔχοντες ἐντὸς τὸ θεῖον ποτὸν, καὶ φυλαττόμενοι διὰ τὸν Όδυσσεα, ὅταν ἥθελεν ἐπανέλθῃ ἐκ τοῦ πολέμου. Ἐκεῖ εὗρε καὶ τὴν γραῦαν Εὔρυκλειαν, ἣ ὅποια ἐρύλαττε τὰ πάντα νύκτα¹⁾ καὶ ἡμέραν μετὰ προσογῆς, καὶ εἶπε πρὸς ταύτην: «Κυροῦλα, νὰ μαὶ γεμίσῃς μὲ καλὸν οἶνον 12 ἀμφορεῖς καὶ νὰ τοὺς κλείσῃς καλῶς μὲ πώματα, ἔπειτα νὰ θέσῃς ἐντὸς ἀσκῶν 20 μέτρων καλοῦ ἀλεύρου. Ὁλα δὲ ταῦτα, ἀρ' οὖ τὰ ἑτοιμάσῃς, τὰ θέτεις εἰς ἐν μέρος ὄμοι, γωρίς νὰ σὲ καταλάβῃ κάνεις καὶ θὰ ἔλθω νὰ τὰ πάρω τὴν νύκτα, ὅταν θὰ εἴνε πλαγιασμένη ἣ μήτηρ μου. Διότι ἐγὼ θὰ ἀναγωρήσω εἰς τὴν Ηὔλον καὶ εἰς τὴν Σπάρτην διὰ νὰ ἔξετάσω περὶ τοῦ πατρός μου.» Η Εὐρύκλεια, ως ἤκουε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Τηλεμάχου, τὸν ὅποιων ἡγάπηπ πολὺ ὡς τέκνον της, ἤργιτε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὀδύρηται καὶ ἔλεγε:

«Καλόν μου τέκνον, πῶς ἥλθεν εἰς τὸν νοῦν σου τοιαύτη σκέψις; πως θὰ ὑπάγης εἰς τὰ ἀπέρχοντα ξένι, σὺ μονογενῆς καὶ πολὺ ἡγαπημένος υἱός; Ὁ πατήρ σου ἀπέθανεν εἰς τὴν ξενιτείαν καὶ σὲ, ἀμα ἀναγωρήσῃς, θὰ σκευθοῦν πᾶντας νὰ σὲ ἀγανεύσουν οἱ μνηστῆρες διὰ νὰ μοιρασθοῦν τὰ κτήματά σου. Μετὰ ἔδω, παιδί μου, εἰς τὰ κτήματά σου, καὶ μὴ κάμης ταξεῖδι εἰς τὴν ἀγρίαν θάλασσαν.»

ΣΠΛ. 1) Πατὰ τοῖς παλαιοῖς ἥργιζεν ἡ ἡμέρα οὐγῇ ὀπὸ τοῦ μεσονυκτίου ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

«Μή φοβήσαι, κυριοῦλα, εἶπεν ὁ Τηλέμαχος, τοῦτο εἶναι θέλημα τοῦ θεοῦ. Μόνον νὰ μὴ μάθῃ ἡ μήτηρ μου τίποτε, δτὶ ἔργα καὶ κάθηται καὶ κλαίει.» Η γραῖα διειδεύκιώσει τὸν Τηλέμαχον δτὶ θά κρατήσῃ τοῦτο μυστικὸν καὶ ἔργισεν εὐθὺς νὰ ἐπουμάζῃ τὰ ἔφοδια, ὁ δὲ Τηλέμαχος ἐπέστρεψεν εἰς τὸν μνηστήρα.

Η δὲ Αθηνᾶ λαβοῦσα τὴν μορφὴν τοῦ Τηλεμάχου διήργετο τὴν πόλιν ζητοῦσα πλοῖον καὶ κωπηλάτας. Καὶ πλοῖον μὲν ἔδωκεν ὁ Νοέμων, κωπηλάται δὲ παρηγγέλθησαν νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Θάλασσαν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου. «Οτε δὲ ἔδυσεν ὁ ἥλιος, καὶ ἐσκοτεινίασαν οἱ δρόμοι, τότε ἔρριψεν ἡ θεά τὸ πλοῖον εἰς τὴν Θάλασσαν, ἔξωπλισεν αὐτὸν μὲ πάντα τὰ ἀναγκαῖα καὶ τὰ ἔφερεν εἰς τὸν λιμένα, ὅπου συνηθροίζοντο οἱ ὁμαλέοι κωπηλάται.

Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ὀδυσσέως, ὅπου τοὺς μὲν μνηστήρας ἐνάρκωσε διὰ βαρέος ὕπνου καὶ πάντες ἔργαγον νὰ κοιμηθῶσι, τὸν δὲ Τηλέμαχον καλέσασα ἐκτὸς τῆς οἰκίας εἶπε λαβοῦσα μορφὴν Μέντορος ταῦτα:

«Τηλέμαχε, οἱ γενναῖοι σύντροφοί σου, κρατοῦσιν ἦδη τὰς κώπας καὶ περιμένουν νὰ ἀναγωρήσητε. Λας σπεύσωμεν, μὴ παρέρχηται μάτην ὁ γρόνος.» Καὶ ταῦτα εἰποῦσα αὐτὴ μὲν ἔτρεξεν ἐμπρὸς, κατόπιν δὲ ἔργετο ὁ Τηλέμαχος. «Οτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ πλοῖον, εὗρον τοὺς κωπηλάτας πάντας, πρὸς τὸν δρόμον εἶπεν ὁ Τηλέμαχος:

«Ἐλθετε, φίλοι, νὰ πάρωμεν τὰς ζωοτροφίας μας ἀπὸ τὴν οἰκίαν μας. Ολα εἶνε ἐπουμα.» Οὔτως εἰπὼν προηγήθη, αὐτοὶ δὲ τὸν ἡκαλούμηταν. Φθάσαντες δὲ εἰς

τὴν οἰκίαν παρέλαθον πάντα, ὅσα εἶγον παραπεμψθῆ
καὶ τὰ μετεκόμισταν ἐντὸς τοῦ πλοίου, ὅπως τοὺς διέ-
ταξεν ὁ Τηλέμαχος. "Ἐπειτα ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον ἡ
Ἀθηνᾶ ὅπου ἦλθε καὶ ὁ Τηλέμαχος, καὶ ἐκάθισε πλη-
σίον τῆς εἰς τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου. Οἱ δὲ ναῦται
ἔλυσαν τὰ σγυρία καὶ ἀναβάντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ
πλοῖον ἐκάθισαν εἰς τὰς ἔδρας τῶν. Εὐθὺς δὲ ἡ Ἀθηνᾶ
ἀπέλυσεν οὔριαν ἀνεμον, οὕτω δὲ ἔστησαν τὸν ίστὸν καὶ
ἀπλώσαντες τὰ πανιὰ ἔπλεον εἰς τὴν ἥρισταν θάλασ-
σαν. Τὸ πλοῖον μόνον του ὑπὸ τοῦ ἀνέμου φερόμενον
διέσχιζε τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ ἐταῖροι ἔστησαν κρατή-
ρας καὶ ἐποίησαν σπωνδὰς εἰς τοὺς θεοὺς, μάλιστα δὲ
εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. "Ολην δὲ τὴν νύκτα καὶ τὴν αὐγὴν τὸ
πλοῖον ἔκπετε τὸν δρόμον του.

§. 7. Ο ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΕΝ ΗΓΑΩ.

"Οτε δὲ ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν, ἔσθισαν εἰς τὴν Πύλον.
Κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν οἱ Πύλαιοι ἐτέλουν θυσίαν εἰς
τὸν Ποσειδῶνα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης. Καὶ τὴν
στιγμὴν καθ ἦν ἔτρωγον τὰ ἐντόσθια τῶν θυμάτων καὶ
ἔκαιον τοὺς μηροὺς, ἥραξαν καὶ οἱ Θακήσιοι, οἵτινες μα-
ζεύσαντες τὰ πανία ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν καὶ ἀπέβησαν
εἰς τὴν ξηράν. Ο Τηλέμαχος καὶ ἡ Ἀθηνᾶ διευθύνθη-
σαν πρὸς τὸν Νέστορα, ὅπως ἐρωτήσωσιν αὐτὸν περὶ
τοῦ Οδυσσέως. Καθ' ὃδὸν δὲ συμβουλεύει ἡ Ἀθηνᾶ τὸν
Τηλέμαχον νὰ ἀποθάλῃ πάσταν δειλίχιν, ἢτις δὲν ἀρμό-
ζει εἰς ἄνορα τοιαύτης ἥλικίας, νὰ ὀμιλῇ δὲ πάντοτε με-
τὰ περιτσέψεως. "Οτε δὲ ἐπληρίσασταν πρὸς τοὺς Πυλίους,
οὕτωι καθήμενοι κατὰ σειρὰν ὅπως ἔτρωγον ἐτηκάθησαν

εύθυς καὶ ἔδραμον εἰς προσπάντησιν τῶν ζένων, οὓς ἐδεξιώθησαν καὶ ἐκάλεσαν νὰ συμφάγωσι. Ήρώτος δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Νέστορος ὁ Ηεισίτροχος πληριάστας αὐτοὺς ἐπίασε τὴν γεῖραν ὀμφατέρων καὶ τοὺς ἔθαλες νὰ καθίσωσι πληγίσιν τῇς τρυπέτης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀδελφοῦ του Θρασειμήδους καὶ τοῦ πατρός του. Τοῖς προσέφερε δὲ καὶ μερίδια ἐκ τῶν ἐντοσθίων καὶ ἐκέρασεν οἶνον ἐντὸς χρυσοῦ ποτηρίου. Ἔν φ' δὲ προσέφερε τὸν οἶνον, ἀπῆρυθμε τοὺς ἔξης λόγους πρὸς τὴν Παλλάδα Αθηνᾶν:

«Ηαρακάλεσε καὶ σὺ, ζένε, τὸν Ηοσειδῶνα, ἀφ' οὗ ἥλθες καὶ ἦν στιγμὴν τελεῖται πρὸς αὐτὸν θυσία. Ἀφ' οὗ δὲ, ως συνειθίζεται, δεηθῆς παιήσαι: σπονδάς, δὸς ἐπειτα τὸ ποτήριον καὶ εἰς τὸν σύντροφόν σου, διὰ νὰ προσευχηθῇ καὶ αὐτός. Βεβαίως καὶ αὐτὸς θὰ προσεύχηται εἰς τὸν θεὸν, διότι ὅλοι ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ θεοῦ. Ἄλλ' εἶνε γεώτερός σου καὶ τῇς αὐτῆς μὲ ἐμὲ ἡλικίας, καὶ διὰ τοῦτο εἰς σὲ πρῶτον θὰ δώσω τὸ χρυσοῦν ποτήριον.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐνεγείρισεν εἰς τὴν θεὸν τὸ ποτήριον πλήρες οἶνου. Η Ἀθηνᾶ εὐχαριστήθη διὰ τὴν σύνεσιν τοῦ νεανίσκου καὶ ἀπέτεινε πρὸς τὸν Ηοσειδῶνα τὴν ἔξης ἔνθεμαν δέησιν:

«Εἰτάκουσόν μου, θεὲ, ὁ περιθάλλων τὴν γῆν, εἰς μὲν τὸν Νέστορα καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ χροήγητον ίσχὺν, εἰς δὲ τοὺς Ηολίους ἀμοιθὴν διὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἐκατόμην, εἰς δὲ τὸν Τηλέμαχον καὶ εἰς ἐμὲ νὰ ἐπιτύχωμεν ἐκένου, διὰ τὸ ὄποιον ἥλθομεν.» Μετὰ τὴν εὐχὴν ταύτην ἔδωκε τὸ ποτήριον καὶ εἰς τὸν Τηλέμαχον, ἔστις ἐπανέλαβε τὰ αὐτὰ.

Μετὰ ταῦτα ἤρχε σεν ἡ λαμπρὰ εὐωγίχ, δπου πάντες εὐηράνθησαν τρώγοντες καὶ πίνοντες. Εἰς τὸ τέλος

δὲ τῆς εὐωγίσας ἡρώτησεν ὁ Νέστωρ τοὺς ξένους τίνες εἶνε καὶ πόθεν ἔργονται, καὶ ποῖος εἶνε ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδίου τῶν. Ήρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ Τηλέμαχος λαβὼν θάρρος: «Ὦ Νέστωρ, υἱὲ τοῦ Νηλέως, μέγα καύγημα τῶν Ἀγαθῶν, ἐρωτᾶς πόθεν εἰμεθα. Ἡμεῖς ἔργομεθα ἐκ τῆς Θάκης. Περιθέρομαι, ἵσως ἀκούσω που καμίαν εἰδήσιν περὶ τοῦ πατρός μου, τοῦ ἀτυχοῦς Ὅδυσσέως, μετὰ τοῦ ὄποιου εἴγετε συνεκστρατεύση κατὰ τῆς Τροίας. Τόσα ἔτη παρῆλθον καὶ ἀκόμη δὲν ἔμάθομεν ἀν ἀπέθανέν ή ζῆ. Καὶ διὰ τοῦτο σὲ παρκαλῶ θερμῶς νὰ μοὶ φανερώσῃς τὸν θιβερὸν δλειθρὸν ἐκείνου, ἂν σοῦ εἴτυχε μὲ τοὺς δρθαλμούς σου νὰ τίης ή παρ' ἄλλου πλανωμένου νὰ ἀκούσῃς. Μήκροψής τίποτε ἀπὸ εὐσπλαγγίαν πρὸς ἔμε, ἀλλὰ διηγήθητι καταλεπτῶς δι' τι εἰδες. Σὲ ἔξορκίζω εἰς τὴν φιλίαν, τὴν ὄποιαν εἴγες πρὸς τὸν πατέρα μου, νὰ μοὶ εἴπῃς δὲν τὴν ἀλήθειαν.»

Ηρὸς αὐτὸν ἀπήντησεν ὁ γέρων Νέστωρ:

«Ὦ φίλε μου, μὲ ἐνθύμισες βάσανα πολλὰ, τὰ ὄποια ὑπερέρχεμεν οἱ Ἑλληνες καὶ εἰς τοὺς πολέμους τῆς Τροίας καὶ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν πατρίδα μας. Ἀν ἥθελον νὰ σοὶ διοιγηθῶ δλα τὰ βάσανά μας, δσα μᾶς συνέθησαν καὶ εἰς τὴν Τροίαν καὶ εἰς τὸ ταξίδιον τῆς ἐπιστροφῆς μας, καὶ πέντε καὶ ἕξ ἔτη ἀν ἀπερχόμενες νὰ ἔμενες ἐδῶ διὰ νὰ τὰ ἀκούσῃς, δὲν θὰ ἐτελείωνον. Τοῦτο μόνον σοὶ λέγω δτι εἴμαι φίλος ἐπιστήθιος μὲ τὸν πατέρα σου, τὸν σορὸν ἐκείνον ἄνδρα, δστις καὶ διὰ τῆς ἀνδρείας του καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν ἀπέκτησεν ἀθάνατον δόξαν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας ἀνεγωρήσαμεν ὁμοῦ δλοι διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλ' ὅτε ἐρύθραμεν εἰς τὴν

Τένεδον, ὁ πατήρ σου ἐπέστρεψεν διέσω διὰ νὰ ἔλθῃ μετά τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ ἄλλων, οἵτινες εἶχον μείνη διέσω, ὅπως καταπραύνωσι τὴν Ἀθηνᾶν ὡργισμένην κατὰ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ἀσέβειαν Αἴγυντος τοῦ Ὄιλέως. Καὶ ἔκτοτε δὲν τὸν εἶδον πλέον. Ἡμεῖς ἐρθάσαμεν ἀσφαλῶς εἰς τὴν πατρίδα μας. Μόνον ὁ Μενέλαος περιεπλανήθη ἐπὶ πολὺν γρόνον εἰς Κρήτην, Αἴγυπτον, καὶ μόλις μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς Σπάρτην διαπλεύσας μεγάλην καὶ ὡρερὰν θάλασσαν, τὴν ὅποιαν πτηγαὶ δὲν διέρχονται εἰς ἐτος. Καλὸν μοὶ φάίνεται νὰ ἴσης καὶ τὸν Μενέλαον καὶ ἐρωτήσης αὐτὸν περὶ τοῦ πατρός σου. «Ἄν δὲν θέλῃς νὰ μεταβῆς ἐκεῖ διὰ θαλάσσης, εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν σου καὶ δίφροι καὶ ἵπποι καὶ οἱ υἱοί μου θὰ σὲ συντροφεύσωσιν ἔως ἐκεῖ.» Τότε εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ: «Ω γέρων, οἱ λόγοι σου εἶνε δρθότατοι, καὶ οὕτω πρέπει νὰ γείνῃ ὅπως λέγετε. Ἡμεῖς δύμας τώρα εἶνε ὥρα νὰ μεταβούμεν εἰς τὸ πλοιόν μας.»

«Θεὸς φυλάξοι! εἶπεν ὁ Νέστωρ. Έν δσῳ ἐγὼ ζῶ καὶ τὰ τέκνα μου, οὐδέποτε θὰ ἀφήσωμεν ἀφίλοξενήτους τοὺς ζένους, πολὺ δὲ περισσότερον νὰ πλαγιάσῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου υἱὸς πολυτίμου φίλου τοῦ Ὁδυσσέως. Δὲν εἶμαι τόσον πτωχὸς, ὡστε νὰ μὴ θέλετε νὰ μὲ βαρύνετε. Καὶ σκεπάσματα καὶ κλῖναι καὶ πάντα εἶνε ἄφθονα ἐν τῇ οἰκίᾳ μου.

Πρὸς αὐτὸν ἀπήντησεν ἡ Ἀθηνᾶ:

«Ἀγηπητὲ γέρων, οἱ λόγοι σου εἶνε καλοὶ καὶ πρέπει δὲ Τηλέμαχος νὰ ὑπακούσῃ διότι οὗτος ἀπαιτεῖ ἡ εὐπρέπεια. Εγὼ δύμας εἶνε ἀνάγκη νὰ κοιμηθῶ ἐπὶ τοῦ

πλοίου, τὸ ὅποιον δὲν πρέπει νὰ ἀρήσωμεν μόνον μὲ τοὺς
κωπηλάτας, ἀνθρώπους γένους.»

‘Ἄφ’ οὖ εἴπων ταῦτα ἡ μὲν Ἀθηνᾶ ἐπορεύθη εἰς τὸ
πλοῖον, ὁ δὲ Τηλέμαχος μετ’ ὅλων τῶν Ηὐλίων, τοῦ
γέροντος Νέστορος ἐμπρὸς πορευομένου, ἥλθην εἰς τὴν
πόλιν καὶ διευθύνθησαν εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ τοῦ Βασι-
λέως μέγαρα. Ἐκεῖ ἐκάθισαν κατὰ τάξιν ἐπὶ ἀνακλί-
τρων καὶ θρόνων, καὶ εὐθὺς ἐκομίσθη πρὸς αὐτοὺς οἵνος
ἔξαρτες ἔνδεκα ἑτῶν, συλλαττόμενος ἐνταξ πίθου καλῶς
πεπομπατισμένου. Ἅφ’ οὖ δὲ ἐκαστος αὐτῶν ἐπιειν ὅτουν
ἐπειθύμει ἡ καρδία του, ἐπορεύθησαν νὰ καυηθῶσιν. Οἱ
Τηλέμαχος δημοσίᾳ ἐκομίσθη ἐν τῇ στοᾷ καὶ πλησίων αὐτοῦ
καὶ ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Νέστορος Ηειστράτος.

§. 8. Ο ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πρώτη ὁ βασιλεὺς Νέστωρ ἀνε-
πήρησεν ἐκ τῆς κλίνης του καὶ ἔξελθων τοῦ θυλάμου
του ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν πελεκητῶν λιθίνων ἑδωλίων, ἅτινα
ῆσαν πρὸ τῶν ὑψηλῶν πυλῶν τοῦ μεγάρου λευκὰ καὶ
ἀποστιλθοντα. Μετὰ τὸν Νέστορα ἥλθην καὶ οἱ ἔξι υἱοί
του φέροντες καὶ τὸν ὠρχῖον Τηλέμαχον. Ἅφ’ οὖ δὲ ἥλ-
θον ἐκεῖ, ὁ Νέστωρ συνδιελέχθη φιλορρόνως μὲ τὸν φί-
λοκενούμενον, ἔπειτα εἶπε πρὸς τοὺς υἱούς του:

«Ἀγαπητά μου τέκνα, ἐπιθυμῶ σήμεραν καὶ τὸν θεὸν
νὰ εὐχαριστήσω διὰ θυτίας καὶ τοὺς ἔνους νὰ φιλοξε-
νήσω. Καὶ διὰ τοῦτο εἴς μὲν ἔξι ὑπῶν ἀς δράμην νὰ εἴπῃ
εἰς τὸν βουκόλον νὰ φέρῃ μίαν καλήν βοῦν, ἄλλος δὲ νὰ
καλέσῃ τοὺς ἔταίρους τοῦ Τηλέμαχού νὰ ἔλθωσι πάντες
ἐδῶ, ἔκτὸς δύο, οἵτινες νὰ μείνουν εἰς τὸ πλοῖον, ἄλλος

δὲ ἀς καλέσῃ τὸν γρυπογόνον Λαέρκην νὰ ἔλθῃ διὰ νὰ γρυπώσῃ τὰ κέρκτα τῆς βούς. Οἱ δὲ λοιποὶ μείνατε ἐδῶ, εἴπατε δὲ καὶ εἰς τὰς ὑπηρετήριας νὰ ἔταιμάστωσι πολυτελές συμπόσιον, νὰ φέρωσι καθίσματα, ξύλα, καὶ διαυγὲς ὕδωρ.»

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ γέρωντος εὐθὺς ἐξετελέσθησαν. Η βοῦς ἐσφάγη καὶ τοὺς μηροὺς κεκαλυμμένους μὲ λίπος ἔκκυταν πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν, τὸ δὲ λοιπὸν κρέας ἔψησαν πορασκευάσαντες λαμπρὸν γεῦμα. Ἀφ' οὗ δὲ πάντες ἔφαγον καὶ ἐπιον, ὁ Νέστωρ εἶπεν: «Ἐμπρὸς, τέκνα μου, ζεῦξατε διὰ τὸν Τηλέμαχον ἀμαξῖν διὰ νὰ τελειώσῃ τὸ ταξίδιόν του.» Οἱ νισὶ ταχέως ὑπήκουσαν καὶ ἔζεῦξαν τὴν ἀμαξῖν, ἐπὶ τῆς ὅποιας ἀνέβη ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Ηεισίτρωτος διευθυνόμενοι εἰς τὴν Σπάρτην.

Καθ' ὅλην μὲν τὴν ἡμέραν ἔτρεχον οἱ ωραῖοι ἵπποι τινάσσοντες πάντοτε τὸν περιβάλλοντα αὐτοὺς ζυγόν. «Οτε δὲ ὁ ἥλιος ἔδυτεν, ἔρθικταν εἰς τὰς Φηράς εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Διοκλέους, ὅπου διενυκτέρευσαν φίλοιξενηθέντες. Τῇ δὲ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ πρωὶ ἔξηκολούθησαν τὸ ταξίδιόν των καὶ ἔρχονται περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου εἰς τὴν σιτοφόρων πεδιάδα τῆς Λακεδαιμονίους, καὶ κατ' εὐθεῖαν διευθύνθησαν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ βασιλέως Μενελάου. Κατέκειντο δὲ τὴν ἡμέραν ἔτυχε νὰ τελῶνται καὶ οἱ γάμοι τῆς ωραίας Ἐρμιόνης, θυγατρὸς τοῦ Μενελάου καὶ τῆς Ἑλένης, μετὰ τοῦ Νεπτολέμου τοῦ ιεροῦ τοῦ Ἀγιλλέως, βασιλέως τῶν Μυρμιδόνων. Ἡσαν δὲ εἰς τὰ ἀνάκτορα οἱ γείτονες καὶ φίλοι τοῦ Μενελάου συνηγμένοι, συνευρρήμενοι καὶ παντοιωτρόπως διεκσεδάζοντες. Οἱ δὲ Τηλέμαχος καὶ ὁ Ηεισίτρωτος ἐταμάτησαν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς σικίνας, ὅπου ὁ θεράπων τοῦ Μενελάου

έξελθων τῆς οἰκίας εἰδε τούτους καὶ ἔδραμεν ἐντὸς καὶ εἶπεν εἰς τὸν βασιλέα :

«Ἐνδοξε Μενέλαε, παρὰ τὰ πρόθυρα ιστανται δύο ξένοι εὐγενοῦς καταγωγῆς. Εἰπέ μοι, ἂν δύνανται νὰ καταλύσωσιν ἐνταῦθα ἢ νὰ πέμψωμεν αὐτοὺς πρός τινα ἄλλον, στις νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ.» «Ἐτεονεῦ, ἀπεκρίθη ὁ Μενέλαος, μέχρι τοῦτο εἶδείκυνες φρόνησιν, τώρα δύμως δημιεῖς ως ἄφρον παιδίου. Δὲν θὰ ἐληγμόνητες βεβαίως πόσας περιποιήσεις εὔρομεν ἡμεῖς κατὰ τὴν μακρὰν πεπεριπλάνησίν μας ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων! Ο θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ ταλαιπωρίας. Σπεῦσον νὰ ἀποζεύξῃς τοὺς ἵππους καὶ διδήγησε τοὺς ἀνθρώπους ἐνταῦθα, ἐπως γενθῶσιν.» Ο Ἐτεονεῦς ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν τοῦ κυρίου του, διατάξας ἄλλους ὑπηρέτας νὰ ἀποζεύξωσι τοὺς ἴδρωμένους ἵππους, οὓς ὠδήγησαν εἰς τὴν φάτνην, ἔνθα ἔθαλον αὐτοῖς κριθῆν, τοὺς δὲ ξένους εἰσήγαγεν εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς παλάτιον, ἐπερ ἔλαμπεν ως λάμπει ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη. Οἱ δὲ ξένοι παρετήρουν θαυμάζοντες τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ πολιτέλειαν τοῦ μεγάρου. Μετὰ ταῦτα κατευθύνθησαν εἰς τοὺς λουτρῶνας, ἔνθα λουσθέντες ἐνεδύθησαν λαμπρὰ ἱμάτια καὶ ἥλιθους καὶ ἐκάθισαν πλησίον τοῦ Μενελάου. Εὐθὺς δὲ τότε προσερέθη εἰς αὐτοὺς γρυπῇ πρόγυρους καὶ ἀργυρῷ λεκάνη, σπως γιρθῶσι. Μετὰ δὲ τοῦτο παρετέθη αὐτοῖς καὶ τράπεζα μὲ ἄφθονα φαγητά. Τότε εἶπεν αὐτοῖς ὁ Μενέλαος :

«Χαίρετε, ω ξένοι, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἔρωτήσω ὅποιοι εἰσθε πρὸ τοῦ φαγητοῦ. Δὲν ἀμφιβάλλω δὲ βλέπων τὴν ὅψιν σας ὅτι εἰσθε ἐκ βασιλικοῦ γένους.» Καὶ ταῦτα λέγων προσέφερεν εἰς αὐτοὺς δὲ τοῖς παχύξινῶν

βοὸς ἐψημένα. Αὐτοὶ δὲ ἔπρωγον μὲν εγάλην ὅρεξιν. Καὶ ἀφ' οὗ ἐγόρτασαν, ὁ Τηλέμαχος εἶπε πρὸς τὸν οὖτον τοῦ Νέστορος κλίνας πρὸς αὐτὸν τὴν κεφαλήν του διὰ νὰ μὴ ἀκούωσιν οἱ ἄλλοι: «Ἴδε, Ηεισίστρατε, εἰς τὴν ἐκτεταμένην αὐτὴν αἴθουσαν, ὃποια λάμψις γαλοῦ, γρυσοῦ, ἡλέκτρου, ἀργύρου καὶ ἐλέφαντος. Τί πλοῦτος εἶνε οὗτος! Ἐγὼ, φίλε μου, δταν πρωσθλέπω ἐκπλήττομαι. Δὲν πιστεύω νὰ εἶνε καλλιτέρα ἡ κατοικία του Διός!» Ο Μενέλαος ἤκουσε τοὺς λόγους του Τηλεμάχου καὶ εἶπε: «Ἄγαπητὰ τέκνα, οὐδεὶς ἀνθρώπος δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν Δία, τοῦ ὄποιου ἡ κατοικία καὶ ὅλος ὁ πλοῦτος εἶνε ἀριθμότος καὶ αἰώνιος. Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐνδέγεται νὰ εἴμαι πλουσιώτερος, ἐνδέγεται δὲ καὶ ὅχι. Ἄλλ' ὅπως συνάξω δῆλα ταῦτα. δτα βλέπετε, ἐπαλαιπωρήθην πολὺ καὶ περιεπλανήθην εἰς πολλὰ μέρη ἐπὶ δικτῷ δῆλα ἔτη. Καὶ εἰς τὴν Κύπρον ἥλθοι καὶ εἰς τὴν Φοινίκην καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὴν Αιθύην, ὅπου τὰ ἀρνία γεννῶνται ἀμέσως μὲν κέρατα καὶ ὅπου τὰ πρόβατα γεννῶσι τρίς τοῦ ἔτους. Ἐκεῖ τὸ γάλα καὶ ὁ τυρὸς καὶ τὸ κρέας εἶνε ἀριθμώτατα καὶ οὐδεὶς στερεῖται ταῦτα. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐγὼ περισυνῆγον τὸν πλοῦτον τοῦτον, ἄλλος ἐν τῇ πατρίδι μοὶ ἐδοκιμόνει τὸν ἀδελφὸν, τῇ ἐπιβούλῃ κατηρριμένης συζύγου. Καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμίκιν χαράν αἰσθάνομαι βασιλεύων μὲν δῆλον τοῦτον τὸν πλοῦτον. Εἴθε νὰ εἴχον τὸ τρίτον μέρος μόνην τούτου, ἀλλὰ νὰ ἔξων οἱ ἄνδρες, οἵτινες ἀπέθανον ἐν Τροίᾳ γάριν ἔμοι. Καὶ δῆλους μὲν θρηγῶ καὶ λυποῦμαι καθήμενος πολλάκις ἐν τοῖς μεγάροις μου καὶ γύνω πικρὰ δάκρυα. Ἄλλ' δταν συλλογισθῶ ἔνα αὐτῶν, δὲν δύναμαι οὔτε νὰ φάγω οὔτε νὰ κοιμηθῶ· διέστι οὐδεὶς ἄλ-

λος εἰργάσθη καὶ ἐμόγθησε τόσον πολὺ, έτσον δὲ οὐδεστέος. Ήσρι αὐτοῦ δὲν δυνάμειχ νὰ μάθωμεν ἀκόμη τίποτε, ἀν τὴν ἡ ἀπέθανε. Ηότον γὰρ θρηνοῦσιν αὐτὸν διάρρων Λαέρτης καὶ ἡ φρόνιμος Πηγελόπη καὶ δὲ Τηλέμαχος, τὸν ὅποῖν ἀφῆκε βρέφος ἐν τῇ οἰκίᾳ του!» Οὕτως εἶπεν. Εἰς δὲ τὸν Τηλέμαχον διηγέρθη ἡ ἐπιθυμία θρήνου διὰ τὸν πατέρα του, ἔπειταν δὲ κατὰ γῆς δάκρυα ἐκ τῶν δρυαλμῶν, δταν ἥκουσε τὸ σὸν μα τοῦ Οδυσσέως καὶ σηκώσας μὲ τὰς δύο γειθάς του τὴν πορρωρᾶν γλαυκάν του ἐκάλυψε τὸν δρυαλμούς του. 'Αλλ' ἦδη δὲ Μενέλαος τὸν ἀνεγνώρισε, καὶ ἐνῷ ἐσκέπτετο τί νὰ πράξῃ, νὰ τὸν ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ πατρός του ἢ νὰ τὸν ἀρήσῃ νὰ κάμη μάνος του λόγον, ἔξηλθεν δὲ Έλένη ἐκ τοῦ εὐώδους θαλάμου ώραία ως ἡ θεά "Αρτεμις. Εὔηνς δὲ ἔρεσεν ἡ μὲν Ἀδράστη ἀνακλιντήριον, ἡ δὲ Ἀλκίππη μαλακὸν τάπητα, ἡ δὲ Φυλώ ἀργυροῦν κάνιστρον, δῶρα τῆς Ἀλκανδρᾶς, τῆς βασιλίσσης τῶν Θηρῶν τῆς Αἴγυπτου, πλῆρες νημάτων λεπτῶν. 'Υπεράνω δὲ αὐτοῦ ἦτο τεθειμένη ἡ ἡλικάτη μὲ ίόγρους μαλλίουν. 'Η δὲ Έλένη ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου στηρίζασκ τὸν πόδας τῆς ἐπὶ σκαυνίου, καὶ εἶπε πρὸς τὸν σύζυγόν της:

« Ἡξέρωμεν, Μενέλαε, τίνες ἄρα γε εἶνε οἱ ἄνδρες οὗτοι, οἵτινες ἥλθον εἰς τὴν οἰκίαν μας; 'Απατῶμαι ἡ εἶνε ἀληθὲς τοῦτο; Οὐδέποτε μέγρι τοῦδε εἶδον νὰ ὅμοιάζῃ τόσον πρὸς τὸν Οδυσσέα οὔτε ἀνὴρ οὔτε γυνὴ, έτσον δὲ νέος ἐκεῖνος.» 'Ο Μενέλαος ἀπεκρίθη. «Τῆς αὐτῆς γνώμης εἴμαι καὶ ἐγὼ, Έλένη. Καὶ οἱ πόλεις καὶ αἱ χεῖρες καὶ τὸ βλέμμα τῶν δρυαλμῶν του καὶ ἡ κεφαλὴ του καὶ ἡ κόμη του εἶνε ἀπαράλλακτα ως τοῦ Οδυσσέως. Καὶ πρὸ διλίγου, ἐνῷ ἐγὼ

διηγούμενος ἀνέφερε τὸν Ὀδυσσέα, ὁ νέος οὗτος ἔκλαυσε καὶ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὴν πορροφύραν γλαι- ναν.» Οἱ Ηεισίτραχτος ἐνόησε τὴν ὄμιλίαν ταύτην καὶ εἶπε: «Βασιλεῦ, ἐκείνου τῷ δόντι υἱὸς εἶναι οὗτος. Δὲν τολμᾷ νὰ ὄμιλήσῃ μὲ θάρρος ἔνεκα συστολῆς. Ἡλθομεν κατὰ παρακλίνησιν τοῦ πατρός μου Νέστορος νὰ σὲ ἐρω- τήσωμεν τί γνωρίζεις περὶ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ νὰ συμβου- λεύσῃς τὸν Τηλέμαχον τί νὰ πράξῃ. Ἰν τῇ σίκιᾳ του ὑποσθέρει πολλὰ δεινὰ καὶ δὲν ἔχει κάνενα νὰ τὸν βοη- θήσῃ.» Τότε εἶπεν ὁ Μενέλαος:

«Ω θεοί! Εἶνε ἀλήθεια ὅτι σήμερον ἔγρα ἐνώπιόν μου τὸν υἱὸν τοῦ φιλτάτου μου ἥρωος, ὅστις ὑπέφερε γάριν ἐμοῦ τόσους ἀγῶνας! Τότου πολὺ τὸν εἶγον ἀγαπῆσῃ, ὥστε εἶγον ὑποσχεθῆ εἰς αὐτὸν, ὃν μᾶς ἡξίονεν ὁ θεός καὶ τοὺς δύο νὰ ἐπεστρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας, νὰ παραγωρήσω μίαν ὀλόκληρην πόλιν ἐν "Ἀργεί καὶ νὰ με- ταφέρω ἐκεῖ ἐκ τῆς Ιοάκης αὐτὸν, τὸν υἱόν του καὶ δῖον του τὸν λαὸν, οὐ τῷ ωκεανῷ μουν δὲ καὶ περίφρημα ἀνά- κτορα. Καὶ τότε θὺ εἴμεθα πάντοτε μαζῆ ἀγαπώμενοι καὶ συγενεῖραινόμενοι καὶ οὐδὲν οὐ μᾶς ἔγωριζεν ἡ τὸ μέλαν νέρος τοῦ θυνάτου, τὸ ὅποιον οὐ περιεκάλυπτε τοὺς δοφθαλμούς μας. Ἀλλὰ ταύτην τὴν εὐτυχίαν δὲν ἡθέλησεν ὁ θεός νὰ μᾶς τὴν δώσῃ καὶ ἐκεῖνος ὁ δυστυγῆς μόνος δὲν ἡξιώθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.» Οἱ λόγοι οὖτοι συνεκίνησαν πάντας εἰς δάκρυα. Καὶ ἡ Ε- λένη ἡ Αργεία καὶ ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Μενέλαος ἔκλαυσιν καὶ αὐτὶς ὁ Ηεισίτραχτος ἐμυμηθεὶς τὸν Ἀντίλογον, ὅστις ἐπεσεν ἐν Τοσίᾳ. Τότε εἶπεν ὁ Ηεισίτραχτος: «Ἄ- τρειδη, πολλάκις ἦκουστα πορειαὶ τοῦ πατρός μου ὅτι εἶσαι πολὺ συνετὸς ἀνήρ. Διὸ τοῦτο σὲ παρακαλῶ νὰ παύ-

σωμεν τὴν λυπήρραν ταύτην ὄμιλίαν. Τώρα δὲν εἶνε καιρὸς θρήνων. "Ολοι ἔχομεν λύπας. Καὶ ἐγὼ θρηγῶ τὸν Ἀντίλογον, τὸν ὅποιον ἀποθανόντα δὲν ἡξιώθην νὰ ἴσω.» "Ἐγεις δίκαιων, φρόνιμε υἱὲ σωφροῦ πατρὸς, εἶπεν ὁ Μενέλαος. Ήρέπει νὰ ἀφήσωμεν τοὺς θρήνους, καὶ ἀς διασκεδάσωμεν τὴν θλῖψιν μας τρώγοντες καὶ πίνοντες ἐκ τῶν προκειμένων ἑδεσμάτων καὶ τοῦ οἴνου.» Ἐνῷ δὲ ἐκεῖνοι ἔτρωγον, ἡ Ἐλένη ἐνέβαλεν εἰς τὸν οἴνον φάρμακον Αἰγυπτιακὸν, δῶρον τῆς ἐκεῖ βασιλίσσης Πολυδάμης, ὅπερ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ καταπραύῃ πινόμενον πᾶσαν λύπην καὶ θλῖψιν, ὅστι μεγάλη, καὶ ἀν τοῦ οὐδὲ ἔγυνέ τις δάκρυ καὶ ἀν ἀκόμη ἥθελε γάση τὸν πατέρα του ἡ τὴν μητέρα του ἡ ἔβλεπεν ἐμπροσθέν του φωνευμένον τὸν ἀδελφόν του ἡ τὸ τέκνον του. Καὶ τῷ οὗτοι ἀς οὗ πάιδισκοις ἐκ τοῦ πιτοῦ τούτου, διετήρουν ἐφεξῆς γενναῖοψυχίαν καὶ οὐδεὶς ἐδάκρυσεν, ἀν καὶ δλη ἡ ὄμιλία περιεστρέφετο περὶ τὸν Ὁδυσσέα. Ἡ δὲ Ἐλένη διηγήθη πῶς οὗτος πληγώσας ἐσυτὸν διὰ πολλῶν πληγῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἀπατήσας πάντας τοὺς κατοίκους, χωρὶς νὰ τὸν διακρίνῃ κανέίς. «Μόνη δὲ ἐγὼ τὸν ἀνεγνώσασα, εἶπε, ἀλλὰ διετήρησα τοῦτο μυστικόν. Καὶ ἀφοῦ ἐφόνευσε πολλοὺς κατοίκους, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ πλοῖα ἀβλαβής.» "Ολα ταῦτα εἶνε δρῦ, Ἐλένη, εἶπεν ὁ Μενέλαος. Πολὺν κόσμον περιῆλθον καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους εἶγνώσασα, ἀλλὰ τοιαύτην φρόνησιν καὶ τόλμην, οἵα ἡ τοῦ Ὁδυσσέως, ἀκόμη δὲν εἶδον μὲ τοὺς δρθαλιμούς μου. "Οτε εἴμεθα ἐντὸς τοῦ ξυλίνου ἵππου, ἥλθες, ἐνθυμεῖται, Ἐλένη, μετὰ τοῦ Δηϊφόρου ἐκεῖ καὶ περιεργομένη, τὸ μηγάνημα ἐκεῖνο ἐκάλεις ὀνομαστὶ τοὺς ἀργηγοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ἐγὼ καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς καθή-

μενοι εἰς τὸ μέτον ἡκούσαμεν, δτι μᾶς ἐρώντες, καὶ ἥθελομεν νὰ ἀποκριθῶμεν. Ἀλλ' ὁ Ὄδυσσεὺς μᾶς ἔκλεισε τὸ στόμα καὶ οὔτως ἐσώθημεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον.» «Ο πατέρ μου ἦτο βέβαια σωρὸς καὶ ἀνδρεῖος, εἶπεν ὁ Τηλέμαχος, ἀλλὰ βλέπετε αὐτὸν δὲν ἡδύνηθησαν νὰ τὸν σώσουν ἀπὸ τὸν ὅλεθρον.» Ας ἀρήσωμεν δύμως αὐτὰ καὶ ἀς μεταθῶμεν νὰ ἕσυγχάσωμεν εἰς τὴν κλίνην μας ἔκαστος.» Εὗθὺς ἡ Ἐλένη διέταξε καὶ παρετεύσασεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ξένων δύο κλίνας, ὃ δὲ κήρυξε ὠδήγησεν τοὺς ξένους νὰ κοιμηθῶσι. Τοῦτ' αὐτὸν ἔπραξε καὶ ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἐλένη.

§ 9. ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΜΕΝΕΛΑΟΥ

Τῇ δὲ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ ὁ Μενέλαος πρώτη δὲ ἐνεδύθη τὰ φρεάματά του καὶ ἐκ τοῦ κοιτῶνός του ἥλθε πρὸς τὸν Τηλέμαχον ἀνεγερθέντα καὶ αὐτὸν ἥδη καὶ καθίσας πλησίον αὐτοῦ ἡρώτησε διὰ τί ἥλθεν εἰς τὴν Λακεδαιμονικὴν πλεύσας τόσον ἀπέραντον θάλασσαν. Ο Τηλέμαχος διηγήθη πάντα δσα πράττουν οἱ αὐθάδεις μνηστήρες ἐν τῇ σικιά του καὶ παρακαλεῖ θερμῶς τὸν Μενέλαον νὰ διηγηθῇ δτι καὶ ἀν ἤκουσε περὶ τοῦ πατρός του. Ως δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Μενέλαος ἡγανάκτησε καὶ εἶπε: «Ω τοὺς ἀγενεῖς καὶ ἀνάνδρους, σίτινες θέλουσι νὰ κοιμηθοῦν εἰς τὴν κλίνην ἀτρομήτου ἀνδρός! Ως δὲ λέων ἐπιστρέψων εἰς τὴν φωλεάν του κατασπαράττει νεογνὸν ἐλάρου, τὰ ὄποια ἡ μῆτηρ των εἶχε θέστη ἐκεῖ, οὔτω καὶ ὁ Ὄδυσσεὺς θὰ κατασπαράξῃ τοὺς ἀθλίους ἐκείνους! Εἴθε, ω Ζεῦ πάτερ καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀπολλών, νὰ ἐπαρρουσιάζετο τοιοῦτος, ὄποιος πάλαι ποτὲ εἰς τὴν Λέσβον φιλονικήσας ἐπά-

λαισεν ἀναστάτις μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Φιλομήλου καὶ τὸν ἔριψε κατὰ γῆς πρὸς εὐρωστύνην ὅλων τῶν Ἐλλήνων. Τότε οὐδὲποτε θάξασθε τὸν γείρας ἐκείνου καὶ πάντες θάξασθε πικρόν. Ήερὶ τοῦ πατρός σου, τέκνου μου, οὐδὲν ἄλλο ἡζεύρω μετὰ τὸν γωρισμόν μας ἐν Λέσβῳ ἢ δυσκόκουσα παρὰ τοῦ φιλάτατου γέροντος τῆς θαλάσσης τοῦ Ηρωτέως. Ταῦτα θὰ σοὶ διηγηθῶ γωρίς νὰ σοὶ ἀποκρύψω τίποτε.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πολυκυμάντου θαλάσσης ἔμπροσθεν τῆς Αἰγαίου ὑπάρχει νῆσος καλουμένη Φάρος, ἀπέγουστα τόσον, δύτον φροτηγὸν πλοῖον μὲ οὔριον ἄνευον δύναται νὰ διανύσῃ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Εἰς ταύτην τὴν νῆσον εὑρίσκεται φίλαστη περιπλανώμενοι καὶ πρωταρμήσθημεν εἰς τὸν ἔξαρτετον αὐτῆς λιμένα. Μέγαν πόθιον εἴγομεν πάντες νὰ φύγουμεν δύσον ἥτο δυνατὸν ταχύτερον εἰς τὴν πατρίδα μας. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπεθυμούμενοι οὐδὲ μίαν ἡμέραν ἐκεῖ νὰ μείνωμεν. Ἀλλ’ οἱ θεοὶ ὡραγισμένοι ἐναντίον ἡμῶν εἴκοστιν ὅλας ἡμέρας μᾶς ἐκράτησαν ἐκεῖ οὐδὲ ἐρχίνοντο νὰ πνεύσουν ἄνευοι ἐπιτήδειοι. Αἱ τροφαί μας ὁλοὶ ὠλιγόστευον καὶ ἀπηλπισμένοι ἡλιέύομεν μὲ ἀγκιστρά περιφερόμενοι πανταχοῦ τῆς νῆσου ἀπως κορέτωμεν τὴν πεῖνάν μας.¹ Μίκν δὲ ἡμέραν, ἐν ᾧ μόνος ἐγγύριζον εἰς τὴν νῆσον, ἀπήντησα τὴν κόρην τοῦ Ηρωτέως Εἰδοθέαν. Αὕτη κινηθεῖσα ὑπὸ λύπης πρὸς ἔμε ἡλίθε πληγίσιν μου καὶ εἶπε :

«Εἶται τόσον πολὺ μωρὸς καὶ ἡλίθιος ὡς ζένε, ἡ ἐπί-

ΣΗΜ. ¹) Οἱ δύμηρικοὶ ἀνθεστοποιοὶ δὲν ἔγινον τὰ ὀλύμπια καὶ τὰ ἐτριώγονα. οὗταν ἔλειπε πᾶσα ἄλλη τροφή. Οὗτοι εὐχαριστοῦντο μᾶλλον νὰ τρώγωσι παχεῖς ταύρους καὶ σιτευτοὺς χοίρους πενταετεῖς.

τηρίες μένεις ἐδῶ, διότι εὐρίσκεις εὐχαρίστησιν εἰς τὰς βασάνους; Τόσον γρόνον σὲ βλέπω ἐδῶ εἰς τὴν νῆστον καὶ δὲν φέροντι^{τί}κεις πῶς νὰ φύγῃς, τὸ δὲ θάρρος τῶν συντρόφων σου ἔκλειπει.» «Οἰασθήποτε καὶ ἂν εἶται θεά, ἀπεκρίθη ἐγώ, μάλις ὅτι δὲν μένω ἐδῶ ἑκουσίως, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην, διότι θεός τις μοὶ ἔγει τεκλεισμένην τὴν ὁδὸν, πρὸς ὃν φαίνεται ὅτι κατά τι ήμάρτησα. Εἰπέ μοι, ὡς θεά, σὺ βεβαίως γινώσκεις τὰ πάντα, τί νὰ κάμω διὰ νὰ ἀξιωθῶ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου; «Εὐχαρίστως, ὡς ζένε, θὰ σοὶ εἴπω πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ἀπεκρίθη ἡ Εἰδούλεα. Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ συγνάζει θαλάσσιός τις γέρων, ὁ ὑπηρέτης τοῦ Ηρακλέων Πρωτεὺς, τοῦ ὄποίου ἐγώ εἴμαι θυγάτηρ. Ἀν δυνηθῆς νὰ συλλάβῃς τοῦτον, τότε θὰ σοὶ ἔλεγε πῶς νὰ διαπλεύσῃς τὸ ιγιθυμώδες πέλαγος καὶ νὰ φύγῃς εἰς τὴν οἰκίαν σου. Ήαρά, αὐτοῦ θὰ ἔμάγνουνες καὶ ὅτι ἄλλο τίθελες νὰ μάθῃς.»

Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ἐγώ :

«Συμβούλευσόν με, θεά, σὺ ή ίδια τίνι τρόπῳ νὰ συλλάβω δι’ ἐνέδρας τὸν θεῖον γέρωντα. Φοβοῦμαι μήπως προνοήσῃς καὶ φύγῃ διότι εἶναι δύσκολον θεὸς νὰ δαυασθῇ ὑπ’ ἀνθρώπου.» «Ολα θὰ σοὶ τὰ εἴπω, ὡς ζένε, ἀπεκρίθη ἡ Εἰδούλεα. Ὅταν ὁ ἥλιος φύγῃ εἰς τὸ μέτον τοῦ οὐρανοῦ, ὁ γέρων Πρωτεὺς συνειθῆσει νὰ ἔξεργηται τῆς θαλάσσης κεκαλυμμένος ὑπὸ μελανόγρου κυματισμοῦ καὶ νὰ κοιμᾶται ὑπὸ βαθέα σπήλαια. Ήεριξ δὲ αὐτοῦ κοιμῶνται ἐπίσης φῶκαι ἀπειροὶ ἀποπνέουσαι τὴν δυσώδη δύσμήν τῆς πολυβαθύτης θαλάσσης. Τὸ πρωτὶ δὲ ἀμαφέξῃς ἐγώ θὰ σὲ φέρω ἐκεῖ καὶ θὰ σᾶς βάλω νὰ πλαγιάσῃς κατὰ σειρὰν σὲ καὶ τρεῖς ἄλλους, τοὺς ὄποίους θὰ ἔκλε-

ξῆς ἐξ ὅτων ἔγεις ἐκ τῶν ἀνδρειοτέρων συντρόφων σου. Θὰ σοὶ εἶπω δὲ ὅλας τὰς πανουργίας τοῦ γέροντος. Πρῶτον θὰ ἐπιθεωρήσῃ καὶ θὰ ἀριθμήσῃ τὰς φώκας καὶ μετὰ τοῦτο θὰ κοινηθῇ ἐν τῷ μέτω τοῦ ποιμανίου του. "Αμα λοιπὸν τὸν ἴδητε ἀποκομηθέντα, τρέξατε εὐθὺς καὶ συλλαβόντες κρατεῖτε μὲ δὲ ληγη σας τὴν δύναμιν. Καὶ ἂν μεταμορφωθῇ εἴτε εἰς ζῷον, εἴτε εἰς ὄντα, εἴτε εἰς πῦρ, εἴτε καὶ εἰς ἄλλο τι, σεῖς μὴ φεγγίθητε ἀλλὰ νὰ τὸν κρατῆτε δυνατὰ καὶ νὰ τὸν σφίγγητε ἔτι περιστότερον." Οταν δύμως ἴδητε αὐτὸν ἐπαναλαβόντα τὴν πρώτην του μορφὴν, τότε ἀσήσατε αὐτὸν ἐλεύθερον καὶ ἐρώτησε τίς θεὸς σὲ κατατρέγει καὶ πῶς θὰ δυνηθῆς νὰ ἐπιστρέψῃς διὸ τοῦ εὑρέος πόντου εἰς τὴν πατριδα σου.»

Ταῦτα εἶπε ἡ θεὸς καὶ ἐβοήθησε εἰς τὴν κυμαίνουσαν θάλασσαν. Έγὼ δὲ ἐπορεύθην εἰς τὰ πλοῖα πολλὰ καθ' ὅδὸν μὲ τὸν νοῦν μου σκεπτόμενος. Ἐκεῖ παρεσκευάσαμεν τὸν δεῖπνόν μας, δὲ τὸ ήλιος καὶ νύξ. "Ἐπειτα ἐκοιμήθημεν εἰς τὴν παραλίαν. Τῇ δὲ πρωίᾳ ἥλιον εἰς τὸν αἰγαλὸν μετὰ τριῶν συντρόφων μου, πρὸς τοὺς ὁποίους εἴγον μεγάλην ἐμπιστοσύνην διὰ πᾶσαν ἐπιγείρησιν, πολλὰς δεήσεις ἀπευθύνων εἰς τοὺς θεούς. Τὸν τούτοις δὲ ἡ θεὰ βοήθεισα εἰς τὴν ἀγανῆθη θάλασσαν ἐφερεν ἔξω τέσσαρα νεόδαρτα δέρματα φυκῶν καὶ σκάψατα ἐντὸς τῆς ἄμμου εὐνάξ ἐκάθιητο περιμένουσα ἡμᾶς. 'Ἄσ' οὖδὲ ἐρήμασαμεν ἐκεῖ, μᾶς ἔκρυψε τὸν ἔνα μετὰ τὸν ἄλλον εἰς τὴν ἄμμον, ρίψατα ἐφ' ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν καὶ ἐν δέρμα φώκης. Καὶ θὰ ἦτο ἡ ἐνέδρα ἐκείνη δγληροτάτη, διότι θὰ μᾶς κατεβασάντες ἡ ἀνυπόφερος δυσωδία τῶν φωκῶν, τίς δύναται νὰ σταθῇ πλησίον φώκης; ἀλλὰ μᾶς ἔσωσεν ἡ θεά. Εἰσήγαγεν εἰς τοὺς ρώθωνας ἡμῶν

θεῖον μέρων, τοῦ δποίου ἡ γλυκυτάτη εὐωδία ἔξουσετέρωσε τὴν δσμὴν τοῦ τέρατος. Έκεῖ δὲ ὑπὸ τὰ δέρματα τῶν φωκῶν περιεμένομεν μέγρι τῆς μετημορίας, δτε εἰδόμεν πλήθις φωκῶν νὰ ἔξεργωνται τῆς θαλάσσης καὶ νὰ κατακλίνωνται ἐπὶ τῆς παραλίας. Τελευταῖνον δὲ ἔξηλθε καὶ ὁ θαλάσσιος γέρων, δστις ἀρ' οὖ ἐπεσκέψθη δλας τὰς φώκας καὶ τὰς ἥριμησεν (ἥμας δὲ πρώτους ἥριμησεν ώς φώκας, οὔτε ὑπώπτευσε δόλον τινά, ἐπειτα ἐκοιμήθη καὶ αὐτός. Τότε ἡμεῖς κραυγάζοντες ἐπεπέστομον καὶ τὸν περιεβάλομεν διὰ τῶν γειρῶν μας. Άλλα καὶ ὁ γέρων δὲν ἐλησμόνησε τὰς πανουργίας του. Καὶ πρῶτον μὲν ἔγεινε λέων, ἐπειτα δράκων. ἐπειτα φοιερὸς ἀγριόγονος, κατέπιν ςδωρ καὶ τέλος δένδρον μέγα. Ήμεῖς δὲ μὲ καρδίαν ἀτρέμητον δὲν ἐπαύσαμεν νὰ τὸν κρατᾶμεν σφιγκτά. Άλλ' δτε τέλος ἐβαρύνθη ὁ γέρων, τότε ἔρωτῶν με εἶπε :

Τίς θεὸς, ὦ οὐε τοῦ Ἀτρέως, σὲ συνεβούλευσε νὰ μὲ δινεδρεύῃς καὶ νὰ μὲ συλλάβῃς ἄκοντα; Τί θέλεις παρ' ἐμοῦ;

«Σὺ γέρεις, ὦ γέρων, εἶπον ἔγώ. Διὰ τί μὲ ἔρωτᾶς ὑποκρινόμενος ἄγνοιαν; Δὲν σὲ λανθάνει δτι πρὸ πολλοῦ ἐμποδίζομαι εἰς τὴν νῆσον ταύτην, καὶ δὲν δύναμαι νὰ εῦρω τέλος καὶ ἡ λύπη μοῦ κατατρώγει τὰ σπλάγχνα. Άλλα σὺ εἶπέ μοι, τίς τῶν ἀθανάτων μοῦ κλείει τὸν δρόμον καὶ δὲν μὲ ἀφίνει νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου;

Πρὸς ταῦτα ἐκεῖνος ἀπήντησεν :

«Άλλὰ βεβαίως ἡτο καθηκόν σου, πρὸν εἰσέλθης εἰς τὰ πλοῖα, νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς διὰ θυσίῶν, διὰ νὰ δυνηθῇς νὰ φιάσῃς τάχιστα

εἰς τὴν πατρίδα σου. Καὶ διὸ τοῦτο εἴναι ἀνάγκη μεγάλη νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ νὰ προσφέρῃς ἔκει θυσίας. "Αν δὲ δὲν πράξῃς τοῦτο, οὐδέποτε θὰ ἴσης τοὺς φίλτατους σου, τὰ πλούσια ἀνάκτορά σου καὶ τὴν φίλην γῆν τῆς πατρίδος σου.»

Ἐγὼ, ως ἦκουσκ τοὺς λόγους τούτους, ἐλυπήθην κατάκαρδα, διότι ἐπεβάλλετό μοι νὰ ἐπαναλάβω ταξιδίουν μακρὸν καὶ ἐπίπονον μέχρι τοῦ ποταμοῦ Νείλου. Ἐν τούτοις ὑπεργένην εἰς τὸν γέρωντα ὅτι πάντα θὰ ἐκτελέσω κατὰ τοὺς λόγους του. Παρεκάλεστα δὲ αὐτὸν νὰ μοὶ φυνερώσῃ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἵνα ἐπέστρεψαν πάντες ἀσφαλῶς εἰς τὴν πατρίδα των.

«Καλλίτερον, μοὶ εἶπε, νὰ μὴ γίνεταις νὰ μάθῃς πράγματα, τὰ διόπιχτά σὲ κάμουν νὰ γίνης ἐπὶ ποιὸν γρόνων δάκους. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων πολλοὶ ἀπέλανον, τῶν διποίων δύο ἥσυν ἥγειμόνες. Εἰς δὲ αὐτῶν ζῆται μὲν εἰσέτι, ἀλλ' ἐμ. ποδίζεται ἐν μέσῳ τῆς ἀπεριάντου θιλάσσης. Ο δὲ Αἴας ὁ Οἰλέως μετὰ πολλοὺς κινδύνων εἶγε ριψῆθη σάσσας εἰς τοὺς ἀποτόμους βράχους τῶν Γυρῶν. Ἀλλὰ μόλις ἐπάτησεν ἐπὶ τῆς ἔηρᾶς, ἥργισε νὰ μεγαλαυγῇ καὶ νὰ αὐθαδίζῃ πρὸς τοὺς θεοὺς λέγων: «Ναὶ εἰς τὸ πεῖσμα τῶν θεῶν διέρχυγον τὸ μέγα βάραθρον τῆς θιλάσσης. «Τοῦτο παρώργισε τὸν Ποσειδῶνα, δστις δράξας μὲ τὰς στιβαρὰς γεῖράς του τὴν τρίαιναν ἐκτύπησε τὸν Γυραῖον βράχον καὶ ὁ βράχος ἐσγύσθη εἰς δύο μέρη καὶ τὸ ἐν μέρως ὄμοιο μὲ τὸν Αἴαντα ἐνθισθῆ εἰς τὴν θιλάσσην καὶ ὁ Αἴας ἐπνίγη. Ο δὲ ἀδελφός σου Ἄγαμένων κατὰ πρῶτον εἶγεν ὑπὸ σφραδρᾶς θιλάσσης συμπαρασυρθῆ εἰς τὸ ἀπόκρημνον δρός τοῦ Μαλέα, ἀλλ' ἐπειτα μένεμος εύνοιας τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον. Καὶ ὁ

Αγαμέμνων γιαίρων ἐπάτησεν εἰς τὴν γῆν τῆς πατρίδος του καὶ ἀπτόμενος ἔριλει τὸ ἔδαφος καὶ ἔχυνεν ἄφθονα θερμὰ δάκρυα, ἀξιωθεὶς νὰ τὸν αὐτὴν μετὰ τόσον γρόνων. Γεῦστο ἔμαθεν ὁ δόλιος Αἰγισθος καὶ καταβὰς μὲ ὄχηματα καὶ ἵππους ἐκάλει αὐτὸν εἰς τὰ ἔξογικὰ μέγαρά του. Ότις Αγαμέμνων οὐδὲν κακὸν ὑποπτεύων ἤλθεν ἐκεῖ καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Αἰγισθοῦ καὶ αὐτὸς καὶ δῆλοι οἱ σύντροφοί του.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Ηρωτεὺς ἔμοι δὲ διερράγη ἡ καρδία καὶ ἔπεσεν κλαίων ἐπὶ τῆς ἄμμου. Δὲν τῷελον πλέον νὰ ζῶ καὶ νὰ βιέπει τὸ φῶς τοῦ ἥλιου. Αρ' οὖ δὲ ἀπέκαμον κλαίων καὶ κυλιόμενος κατὰ γῆς τότε μοῦ ὠμίλησε πάλιν ὁ ἀψευδῆς θαλάσσιος γέρων:

«Παῦσον, υἱὲ τοῦ Ατρέως, νὰ κλαίης ἀδικόπως οὕτως ἐπὶ πολὺν γρόνων, διότι οὐδὲν θὰ κατερθώσωμεν. Άλλὰ προσπάθησε πῶς νὰ φύσῃς τάχιστα εἰς τὴν πατρίδα σου· διότι τὸν Αἴγισθον ἢ τὸν προσθάνεις ζῶντα ἀκόμη ἢ θὰ προλάβῃ νὰ φυνεύσῃ αὐτὸν ὁ Θρέστης καὶ σὺ τὸ πολὺ θὰ παρευρεθῆς εἰς τὴν κηδείαν του.»

Οι λόγοι οὗτοι εὔρρανάν πως τὴν καρδίαν μου καὶ λαβὼν θάρρος παρεκάλεσα τὸν γέροντα νὰ μοὶ εἴπῃ καὶ τὸ σνομα ἐκείνου τοῦ Ηρωϊκοῦ, στις ἐμποδίζεται ἐντὸς τῆς ἀπεράντου θαλάσσης.

«Εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ Λαέρτου, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ὁ κατοικῶν τὴν Ιθάκην. Τὸν εἶδον εἰς νῆσον μόνον, ἀνευ συντρόφων, ἀνευ πλοίου, εἰς τὰ παλάτια τῆς Νύμφης Καλυψοῦς, χύνοντα θερμὰ δάκρυα, διότι δὲν τὸν ἀφίνει ἡ θεὰ νὰ ἀναχωρήσῃ. Σὺ δὲ, Μενέλαε, διότι ἔχεις ἐκ γυναικῶς συγγένειαν πρὸς τὸν Δία, δὲν θὰ ἀποθάνης εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' οἱ θεοὶ θὰ σὲ φέρωσιν εἰς τὸ Ήλύσιον

πεδίου, ὅπου εἶνε καὶ ὁ Ραδάμανθυς. Ἐκεῖ ἡ ζωὴ εἶνε ἀναπαυτικὴ καὶ δὲν πίπτει οὔτε γιῶν οὔτε βρυχὴ οὔτε ἄνεμοι εἶνε σφοδροί, ἀλλ’ ἡ συγχρόνη σερὰς ἀεράκι ἀναψύγει τοὺς ἀνθρώπους.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ γέρων καὶ ἐβοήθη εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡμεῖς δύμας ἐπεστρέψκμεν εἰς τὰ πλοῖά μας καὶ τῇ ἐπισύση ἡμέρᾳ διευθύνθημεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἐτελέστημεν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς θεοὺς καὶ ἀνηρέσκμεν κενωτάριον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα. Μετὰ τοῦτο οἱ θεοὶ μᾶς ἔδωκαν οὐρίουν ἄνεμον καὶ ἐρθάσκμεν εἰς τὴν φίλην πατρίδα μας. Ἀλλὰ σὺ νὰ μείνῃς ἐδῶ 11 ή 12 ἡμέρας. Θὰ σὺ δώσω τρεῖς ἵππους καὶ ὥραιον δίφρων, πρὸς τούτωις δὲ καὶ πολύτιμον ποτήριον πρὸς ἀνάμνησιν, διὰ νὰ κάμης σπονδάς εἰς τοὺς θεούς.»

«Μὴ μὲ ἐμποδίζῃς, Ἀτρεΐδη, εἶπεν ὁ Τηλέμαχος. Πλησίον σου ἔγω καὶ ἔτος μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν θὰ ἔμενον, γωρίες νὰ ποθήσω τοὺς ιδικούς μου. Τόσον πολὺ τέωπομαι ἀκούων τοὺς λόγους καὶ τὰς διηγήσεις σου. Ἀλλ’ ἔγω καὶ συντρόφους ἐν Πύλῳ μὲ τὸ πλοῖον ἀφήσῃ. Οἵτινες τώρα βεβαίως θὰ στενοχωροῦνται καὶ μὲ περιμένουσιν. Ως πρὸς δὲ τὰ δώρα, τοὺς ἵππους, τί νὰ τοὺς κάμω εἰς τὴν Ιθάκην. Καλλίτερα νὰ μένουν ἐδῶ εἰς αὐτὴν τὴν πεδιάδα, ὅπου καὶ τριβύλλιον εἶνε ἄριστον, καὶ κύπηρον καὶ ὁ σῖτος αὐξάνει καὶ ἡ ζεία καὶ ἡ πλατύστηχος καιθή. Εἰς τὴν Ιθάκην ως καὶ εἰς δλας τὰς νήσους οὔτε δρόμοι εἶνε πλαχτεῖς, οὔτε λειμῶνες. Εἶνε δύμας γώρων κατάλληλος δι’ αἰγας καὶ καλλιτέρχ απὸ πεδινήν!»

¹ Εἰς τὸν δρεινὸν Τηλέμαχον δὲν ἀρέσκει γώρα πεδινή.

Ἐμειδίασεν ὁ Μενέλαος καὶ θωπεύσας αὐτὸν διὰ τῆς
χειρὸς εἶπε :

« Ή εὐγενὴς καταγωγή σου φαίνεται ἐκ τῶν λόγων
σου. Καὶ διὰ νὰ σὲ εὐγαριστήσω θὰ σὺ δώσω ἄλλο δῶ-
ρον, κρατήρα ὅλον ἀργυροῦν μὲ γρυπὴν γείλη τεγνικώ-
τατα κατασκευασμένον. Τοῦτον μοὶ ἐγάρισεν ὁ Φαίδι-
μος βασιλεὺς τῶν Σιδονίων, ὅταν κατὰ τὴν περιπλάνη-
σίν μου εἶχον φύση ἔκει. »

§ 10. ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΜΝΗΣΤΗΡΩΝ.

Καί οὗτοι μὲν τοιαῦτα πρὸς ἄλλήλους συνδιελέγοντο.
Οἱ μητρικὲς δύμως ἐν Ιθάκῃ ἐξηκολούθουν τὴν πα-
λαιάν των τέχνην. Μίαν ἡμέραν ὅλοι οἱ ἄλλοι διεσκέ-
δαζον ἔμπρωσθεν τῶν ἀνακτόρων ρίπτοντες δίσκους καὶ
δόρατα. Μόνος ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὔρυμαχος οἱ καλλί-
τεροι καὶ οἱ ἀργυροὶ τῶν μητρικῶν ἐκάθηγντο γωρι-
στὰ χωρὶς νὰ λαυδάνουν μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας. Αὐ-
τοὺς τότε πλησιάζει ὁ Νοήμων, ὁ υἱὸς τοῦ Φρεσνίου, ἐ-
στις εἶχε δώση τὸ πλοῖον εἰς τὸν Τηλέμαχον καὶ λέγει
πρὸς τὸν Ἀντίνοον. »

« Ἀντίνοε, δὲν ἡξεύρεις πότε θὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Τηλέ-
μαχος ἐκ τῆς Ηλέου; Έταξείδευσε μὲ τὸ πλοῖόν μου
καὶ τώρα τὸ γρειάζομαι νὰ μεταβῶ εἰς τὴν "Ηλιάδα νὰ
φέρω ἔνα ἥμίονον ἐκ τῶν ζῷων, τὰ δόποικα ἔγω ἔκει. »

« Ως ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ἐταράγθησαν, διότι
δὲν ἐπίστευσαν ὅτι ὁ Τηλέμαχος ἥθελε μεταβῆναι εἰς Ηλέον.
Ἐνόμιζον ὅτι εἶχε μεταβῆναι εἰς τοὺς ἀγρούς του
εἰς τὰ ποιμνιά του ἢ εἰς τὸν χωροθεσκόν του. Καὶ παύ-
τος ὁ Ἀντίνοος ἤρθη της τὸν Νοήμωνα : « Ηδὲ τὸ ἔσω-

κες τὸ πλοῖόν σου; σοῦ τὸ ἔζητησε ή τὸ ἐπῆρε διὰ τῆς βίας; καὶ ποῖοι γένοι τὸν ἡκολούθησαν;»

Πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίθη ὁ Νοήμων:

«Ως πρὸς μὲν τὸ πλοῖον τὸ ἔδωκα μόνος. Καὶ τίς ἡδύνατο νὰ ἀρνηθῇ μίαν γάριν εἰς ἄνθρωπον, ὅστις τόσα ὑποφέρει; οἱ δὲ νέοι, οἵτινες τὸν συνάδευτον, εἶναι οἱ καλλίτεροι τῆς πόλεως μας. Εἴθον δὲ ἐντὸς τοῦ πλοίου, δτε ἀνεγγώρει, καὶ τὸν γέροντα Μέντωρα. Άλλα τὸ περίεργον εἶναι δτι ὁ Μέντωρ εἶναι ἐδῶ, ἐνῷ καὶ αὐτὸς εἶγεν ἀνυγωρήσῃ μετὰ τοῦ Τηλεμάχου.»

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Νοήμων ἀνεγγώρησεν εἰς τὴν σίκιαν την. Οἱ μνηστῆρες εἶγον ταρχήθη πολὺ καὶ ἐκάθισαν νὰ σκεφθοῦν τι νὰ πράξουν. Απερχοτέρη δὲ νὰ σταλῇ ὁ Ἀντίνοος μὲ πλοῖον καὶ εἴκοσιν ἄνδρας νὰ περιμένη τὸν Τηλέμαχον εἰς τὸ στενὸν μεταξὺ Σάμης καὶ Ήράκης καὶ ἐκεῖ νὰ φυνέσῃ αὐτόν.

Τὴν κακοῦργον ταύτην ἀπόρριψιν τῶν μνηστήρων ἦ-κουσεν ὁ κήρυξ Μέδων, ὅστις εὑρίσκετο ἐντὸς τῆς αὐ-λῆς καὶ εὐθὺς ἔδραμεν εἰς τὴν Ηγελόπην. «Ως δε τὸν εἰδεν ἡ Ηγελόπη εἰς τὴν θύραν. εἶπεν λυπημένη:

«Τί ζητοῦν, Μέδων, οἱ μνηστῆρες; Ισως να δικτύ-
ξης τὰς ὑπηρετρίας νὰ ἐταριμάσουν φαγητά.. Εἰπὲ τὸ σημερινὸν φαγητὸν αὐτῶν νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον. Τὰ σεῖς ἄνθρωποι ὑδρίσται καὶ αὐθίζεις οὕτω καταστρέψου-
τες τὰ ὑπάρχοντά του ἀνταμείνετε τὴν ἀγαθὴν φυ-
γὴν βασιλέως, ὅστις δὲν ἡδίκησε καὶνένα ποτὲ ἀν-
θρώπον.»

Πρὸς αὐτὴν ἀπεκρίθη ὁ Μέδων:

«Εἴθε, ω βασίλισσα, τοῦτο νὰ ἥτο τὸ μεγαλείτερων
τῶν δυστυχημάτων σου! Άλλ' οἱ μνηστῆρες σκέπτον-

ται ἄλλο πολὺ τρομερώτερον νὰ πράξωσι νὰ φυνέυσωσι
κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τὸν Τηλέμαχον, ὅστις μετέβη εἰς
τὴν Πύλον καὶ εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, διὰ νὰ μάθῃ τι περὶ
τοῦ πατρός του.»

Οὕτως εἶπε, τῆς δὲ Ηγελόπης εὐθὺς ἐλύθησαν τὰ
γόνατα καὶ ἡ καρδία ἐπὶ πολὺν γρόνον ἐν τῇδύνατο νὰ
ἀρθρώσῃ λέξιν, οἱ δρθαλμοί της ἐπληρώθησαν δακρύων,
καὶ ἐπιάσθη ἡ φωνή της. "Ἐπειτα εἶπε :

«Κήρυξ, διὰ τί ἀνεγάρησεν ὁ υἱός μου ; τί τὸν ἔδιασε
νὰ ταξιδεύσῃ ἐπάνω εἰς τὸ ἀγανὸς πέλαγος ; Ἐθαρύνθη
τὴν ζωήν του καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἀκούηται οὐδὲ τὸ
ὄνομά του πλέον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ;

Πρὸς αὐτὴν ἀπήντησεν ὁ κήρυξ διὰ ἀνεγάρησε νὰ
μάθῃ τι περὶ τοῦ πατρός του. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀνεγά-
ρησεν. Ή δὲ Ηγελόπη μόνη μετὰ τῶν ὑπηρετριῶν μεί-
νατα ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας καὶ ἐθρή-
νει τὸν σύζυγόν της καὶ τὸν υἱόν της, πέριξ δὲ αὐτῆς
ἔκλαιον καὶ αἱ ὑπηρέτριαι καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτάς : «Τί
εἶνε αὐτὰ, ποῦ πάσχω ἐγώ, ἀγαπηταί μοι ; πρῶτον ἀ-
πώλεστα ἄνδρα σπάνιον, τώρα δὲ μοὶ ἀνηρπάγη καὶ ὁ
υἱός μου ἐκ τῆς οἰκίας μου, γωρίς νὰ λάθω εἰδῆσιν οὐδὲ
τῆς ἀναγωρήσεώς του. Διὰ τί, σκληραί, δὲν μοὶ τὸ ἐλέ-
γετε, δταν ἔφευγε, νὰ τὸν ἐμποδίσω ; Δὲν εἶνε δυνατὸν
νὰ μὴ τὸ τζένυρε καμμία. Τώρα τί νὰ κάμω ; Πρέπει
νὰ ἀναγγείλωμεν τοῦτο εἰς τὸν δύστυχη Λαέρτην. Μία
ἀπὸ σᾶς νὰ τρέξῃ νὰ φέρῃ τὸν ὑπηρέτην μου τὸν Δο-
λίου, ὅστις εἶνε εἰς τὸν κῆπον, διὰ νὰ τὸν στεῖλω εἰς
τὸν Λαέρτην νὰ ἔλθῃ ἐδῶ καὶ γὰρ σκευθῆ περὶ τῆς σω-
τηρίας τοῦ Τηλεμάχου.»

Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ἡ Εύρυκλεα :

“Ο, τι θέλεις κάμε με, κακή μου κόρη, έγώ θὰ σου εἶπω δληγή την ἀλήθειαν. Έγώ ήξευρων περὶ τοῦ ταξιδίου τοῦ Τηλεμάγου, καὶ ἐγὼ τὰ ἔδωκα δῆλα τὰ ἐφόδια, τροφὴν καὶ σῖνον. Αλλὰ δὲν σὸν εἶπον τίποτε, διότι μὲν ὥρκισε νὰ μοὶ σὸν εἶπω τίποτε, ἔως δὲν παρέλθουν 12 ἡμέραι καὶ τότε νὰ σὸν τὸ εἶπω, ἀν ἐρωτήσῃς. Τώρα δὲν δὲν μένει ἄλλο τίποτε ἢ νὰ λουσθῆς καὶ ἐνδυμεῖσα καθαρὰ ἴματια νὰ ἀναβῆς εἰς τὸ ὑπερῷον ὅμοῦ μὲ τὰς ὑπηρετίας καὶ νὰ παρακαλέσῃς τὴν Ἀθηνᾶν νὰ σώσῃ τὸν υἱόν σου. Μή λυπήσεις περισσότερον τὸν γέρωντα Λαέωτην. Οἱ θεοὶ θὰ λυπήσουν καὶ δὲν θὰ θελήσουν νὰ ἀφανίσουν τὴν γενεὰν τοῦ Ἀρκεισιάδου.”

Η Πηγελόπη ἔξετέλεσεν εὐθὺς τοὺς λόγους τῆς Εὐρυκλείας καὶ ἀναβῆστα εἰς τὸ ὑπερῷον παρεκάλεσε τὴν Ἀθηνᾶν νὰ σώσῃ τὸν υἱόν της. Καὶ ἡ θεὸς εἰσήκουσεν τῆς εὐχῆς της. Οἱ δὲ μνηστῆρες ἐν τούτῳ τῷ γρόνῳ θῆσαν συνηγγενεῖς εἰς τὰ ἀνάκτορα. Εἰς δὲ αὐτῶν εἶπε καίρων:

«Η βασίλισσα ἔτοιμάζεται διὰ γάμου καὶ δὲν ήξεύρει τί θὰ πάλη ὁ υἱός της.» «Θεότρελλοι, μή φωνάζετε, εἶπεν ὁ Ἀντίνοος, ἵνα μή γείνη γνωστὸν καὶ ἐκεῖ ἐντός. Στηκωθῆτε νὰ ἐκτελέσωμεν ἐν σιγῇ ὅ, τι δῆλοι ἀπεφασίσαμεν.» Καὶ ταῦτα εἶπὼν ἔξελεξεν εἴκοσι γενναίους ἄνδρας καὶ ἦλθε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν παραλίαν. Ἐρριψαν τὸ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ ἔξωπλισταν καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἐδείπνησαν διὰ νὰ ἀναγωρήσουν τὴν νύκτα.

Ἐν τούτοις ἡ Πηγελόπη ἔμενε νῆστις, γωρὶς οὔτε νὰ φάγη οὔτε νὰ πίη, καὶ πάντοτε ἐσκέπτετο τί θὰ γείνη ὁ υἱός της. Ἐνῷ δὲ μυριστρόπως ἐσκέπτετο περὶ τούτου, ως ἦτο κεκλιμένη, ἀπεκοιμήθη. Τότε βλέπει δ-

νειρον στιλέν υπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Η Ιεθίμη, ἡ σύζυγος τοῦ Εύμηλου ἐκ Φερῶν, ἤλθε καὶ ἐστάθη ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τῆς καὶ εἶπε :

«Μὴ θίβεσαι μάτην, Πηγελόπη. Οὐδές σου δὲν οὐκ πάθη τίποτε. Οἱ θεοὶ ἔχουσι λάθη αὐτὸν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν.»

Πρὸς αὐτὴν ἀποκρίθη ἡ Πηγελόπη γλυκὰ καὶ μωμένη :

«Διὰ τί, αἰδελήρη μου, ἤλθες ἐνταῦθι ἐν φροντίδεποτε ἄλλοτε μὲν ἐπεσκέρθης, διέτι κατοικεῖς μαχράν : Ήδως νὰ μὴ κλαίω καὶ νὰ ολίσωμαι, ἀρ' οὐ ἔγαστα σύζυγον ἔνδοξον εἰς ὅλην τὴν Ελλάδα. Τώρα δέ πάλιν ὁ οὐρές μου λείπει εἰς τὴν ξενιτείαν, ἀκόμη παιδίον ἀπειρων καὶ ἀπὸ κόπους καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους. Καὶ φοβοῦμαι καὶ τρέμω δῆλη μὴ πάθη τι. Διέτι πολλοὶ ἐγέρθησαν ἐπιβουλεύονται νὰ τὸν φινεύσουν κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του.»

Πρὸς τὴν τὴν ἀπαντῶν εἶπε τὸ ὄνειρον :

«Μὴ φοβήσου καθόλου· ὁ οὐρές σου ἔχει τὴν Ἀθηνᾶν φύλακα. Αὐτὴ μὲν ἔστειλε νὰ σὸν ἀναγγειλῶ τοῦτο, διὰ νὰ παύσῃς τοὺς θρήνους.»

«Ἄν εἰσαι φάντασμα τοῦ θεοῦ, εἶπεν, ἡ Πηγελόπη, εἶπέ μοι, ζῆ ἡ ἀπέθανεν ὁ δυστυχῆς σύζυγός μου.» Τὸ φάντασμα ἔρυγε γωρίς νὰ ἀποκρίθῃ εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Η Πηγελόπη δύμως ἔξύπνησε καὶ εὐχαριστήθη πολὺ διὰ τὸ κακὸν ὄνειρον.

Οἱ δὲ μηνηστῆρες ἀρ' οὐ ἐνύκτωσεν ἐπὶ τοῦ πλοίου των ἀποφάσισμένων εἰς ἀποτρόπαιον φόνον. Μεταξὺ Ιθάκης καὶ Σάμου εἶναι νῆστός τις πετρώδης ὅγιε μεγάλη, Άστερις καλουμένη, μὲ διπλοῦς λημένας. Έκεῖ οἱ μηνηστῆρες ἐνεδρεύοντες περιέμενον τὸν Τηλέμαχον.

§. 11. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΣΧΕΔΙΑ.

Ο Ήρμῆς ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν ἔδραμεν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ὑπεράνω τῇς ἀπεράντου θαλάσσης εἰς τὴν μακρὰν κειμένην Ωγυγίαν, ὅπως φέρῃ εἰς τὴν εὐπλόκαμον Νύμφην Καλυψώ τὴν ἄγγελίαν τοῦ Διός, νὰ ἀφήσῃ τὸν Όδυσσεάν τέλος νὰ ἀναγράφῃσθη εἰς τὴν πατρίδα του. Ήπέτα δὲ ὡς γῆλάρια σάνα τῇξις θαλάσσης καὶ εὐθὺς ἔρθισεν εἰς τὸ εὔρος σπήλαιον, ὅπως κατώκει ἡ Καλυψώ. Ήρά μεγάλη ἐκάιετο ἐπὶ τῆς ἑστίας, ἢ δὲ διμή τῶν καιωμέμενων βούλων ἐκ δένδρου καὶ θύρου διεγέετο μακρὰν καὶ εὐωδίζειν ὅλη ἡ γῆστρα. Η δὲ Νύμφη ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ἀδύοτα ψὲ τὴν μαγευτικὴν φύωνήν της θραυσε πάνιον μὲ γριοτῆν κερκίδα (ταῖτταν). Ήρὶ τὸ σπήλαιον δὲ ὑπῆρχεν θαλερά δένδρα, κλῆθροι, αἴγειραι καὶ εὐώδεις κυπάρισσοι, ὅπου ἔγον τὰς φωλεσσὰς τῶν πλῆθος πτηνῶν, γλαυκες, λέρκες καὶ θαλάσσιαι κορῶναι. Εὐηπλοῦτο δὲ ἔκει πέριξ τοῦ εὐωτάτου σπηλαίου καὶ κλῆραι εὐθαλὲς βρῆμα σταρυπάνων. Τέσσαρες δὲ κορῆναι κατὰ σειρὰν πλησίων ἀλλήλων ἐν ογκῷ διαυγὲς θύρωροι κατὰ διευθύνσεις. Ήριξ δὲ ὑπῆρχε τρυφερὸς λειμῶν, ὅπου ἔθαλλον τὸ ἔων καὶ τὸ σέλινον. Μέσι τὸν τόπον τούτων καὶ θεός τις ἐν ἥροχετο. Ήταν θύμαρχος καὶ πολὺ θὰ εὐχαριστεῖτο. Ο δὲ Ήρμῆς ἀρίστης ἐθεώρητε τὰ πάντα θαυμάτων ἐπειτα εἰσεγάρησεν εἰς τὸ εὔρος σπήλαιον. Η Νύμφη ἀνεγνώριτεν εὐθὺς τὸν θεόν. Ο δυστυχῆς Όδυσσεύς δὲν ἤτο εἰς τὸ σπήλαιον. Έκάθητο ὡς συνήθως ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ ἔκλαιειν ἔγων τα δύματα ἐστραμμένα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ οὐδὲ μιαν στιγμὴν ἔπαυσε τὰ δάκρυά του. Η Καλυψώ καθίστασα εὐθὺς τὸν θεόν ἐπὶ ὠραίου ἀκτι-

νοθολοῦντος θρύνου ἡρώτησεν αὐτὸν διὰ τί ἥλθε καὶ
ὑπόσχεται εἰς αὐτὸν ὅτι προθύμως θέλει πράξη ὅτι δύ-
ναται νὰ ἔκτελεσθῇ. Μετὰ τοὺς λόγους τούτου παρέθη-
κεν εἰς τὸν Ἐρυθρὸν τράπεζαν μὲ ἀμφορίαν καὶ νέκταρ.
Οὗτος δὲ ἀρ' οὐ ἔφαγε καὶ ἔπιεν, εἶπε πρὸς τὴν Καλυψόν;

«Ο Ζεύς, ὁ θεός, μὲ διέταξε νὰ ἔλθω ἐνταῦθα γιωρής
ἔγὼ νὰ θέλω, διὰ νὰ σοὶ ἀναγγεῖλω τὴν σταθερὰν αὐτοῦ
ἀπόφασιν νὰ πέμψῃς δρίστω εἰς τὴν πατρίδα του τὸν ξέ-
νον, τὸν ὃποιον τόσον χρόνον κρατεῖς ἐνταῦθα.»

Η ἀγγελία αὕτη συνετάρχεται τὴν Νύμφην, ἥτις ὄ-
μως καλῶς ποιοῦσσα ἀπεράσιστε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν
θέλησιν του θεοῦ. Καὶ ὁ μὲν Ἐρυθρὸς ἀνεγώρησεν ἐκεῖ-
θεν εἰς τὸν Ὀλυμπὸν. Η δὲ Καλυψός ἐπορεύθη εὐθὺς εἰς
τὴν ἀκτὴν τῆς θαλλάσσης πρὸς τὸν Οδυσσέα, ὃν εὔρεν
ἐκεῖ κλαίοντα καὶ εἶπε:

Ταλαιπωρε, παῦτον πλέον νὰ θρηνής καὶ νὰ φθείρης
τὴν ζωὴν σου. Ἐγὼ θὰ σὲ στείλω τέλος πάντων εἰς τὴν
πατρίδα σου. Ἐλα πήγαινε νὰ κόψῃς μακρὰ ξύλα καὶ
νὰ συναρμόσῃς μὲ τοῦτον τὸν πέλεκυν εύρυχωρον σγε-
δίαν. Καὶ ἔγὼ θὰ σὲ συνδράμω εἰς ἐτὶ δύναμαι. Θὰ σοὶ
δώσω καὶ ἄρτον καὶ ὕδωρ καὶ σῖνον ὅλα ἄρθρονα, δπως
εὐφραίνησαι τρώγων καὶ πίνων, πρὸς τούτοις δὲ θὰ σὲ
ἐνδύσω καὶ μὲ καλὰ φρεμάτα, θὰ σοὶ πέμψω δὲ καὶ οὐ-
ριον ἀνεμον, δπως πλεύσῃς καλῶς εἰς τὴν πατρίδα σου.»

Οι λόγοι τῆς θεᾶς ἐνέβαλον εἰς φόβον τὸν Οδυσσέα,
μὴ ἄλλο τι σχέδιον ὑποκρίπτουσι καὶ διὰ τοῦτο ἀπήν-
τησεν ὡς ἔξτης: «Πῶς εἶνε δυνατόν, θεός, ἔγὼ νὰ ἐπιγει-
ρήσω μὲ τοιοῦτον πλοῖον τόσου μέγα καὶ τριμερὲν τα-
ξείδιον; Φοβοῦμαι ἄλλην μεγαλειτέραν συμφοράν. Καὶ

διὰ τοῦτο πότε μόνον θὰ ἀποφασίσω νὰ ἐπιθῶ εἰς συεδίαν, ἀν μὲ βεβαιώσης δι᾽ ὅρκου μεγάλου ὅτι δὲν σκέπτεσαι καὶνὲν κακὸν καὶ ὅτι θὰ μὴ παράσγης πᾶσαν βοήθειαν.» Έμειδίκετεν ἡ Καλυψὼ ἀκούστα ταῦτα καὶ θωπεύσαστα αὐτὸν διὰ τῆς χειρὸς εἶπε τοὺς ἔξης λόγους:

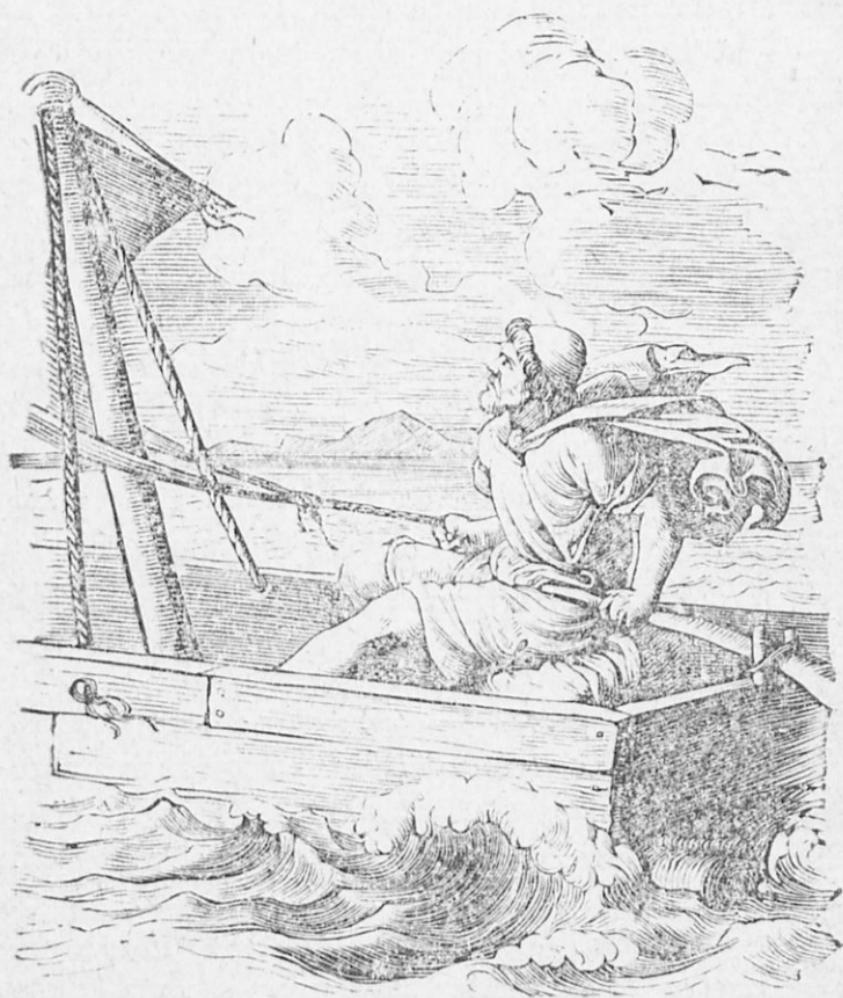
«Εἶσαι ἄνθρωπος πονηρὸς καὶ πόλὺ προσεκτικός, διὰ νὰ μοὶ λέγῃς τοιούτους λόγους. Σοὶ ὅρκίζουμαι εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὸ θύρω τῆς Στυγός, ὅτι δὲν σκέπτομαι οὐδὲν κακὸν κατὰ σου. Σὲ συμβουλεύω νὰ πράξῃς ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ ἐπρεπτον, ἐὰν εὑρισκόμην εἰς τοιαύτην ἀνάγκην. Δὲν ἔχω καρδίαν σιδηρᾶν, οἰκτείρω τὴν θέσιν σου καὶ σὲ συγγραφῶ.»

Καὶ ταῦτα εἰπόντες ἤλθον ταχέως ἀμφότεροι εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου ἔφαγον καὶ ἐπιον ὁ μὲν Ὁδυστεὺς φαγητὸν καὶ ποτὸν ὅποιον ἔγουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἡ δὲ Καλυψὼ ἀμφορσίαν καὶ νέκταρ. Μετὰ τὸ φαγητὸν ἡ Καλυψὼ προεῖπεν εἰς τὸν Ὁδυστέα τὰ μεγάλα δεινά, ἡ θὰ ὑποστῇ κατὰ τὸ ταξίδιον, τὸν συνεδούλευσε δὲ νὰ μείνῃ καλλίτερον ἐν τῇ νήσῳ, ὅπου ὅλα εἶνε πολὺ καλλίτερα τῆς πατρίδος του Ιθάκης καὶ νὰ προσπαθήσῃ νὰ λησμονήσῃ τοὺς οἰκείους καὶ τὴν πατρίδα του. Πρὸς αὐτὴν ἀπήντησεν ὁ Ὁδυστεύς:

«Σεβετμία θεά, γνωρίζω καλῶς ὅτι ὅλα ἐνταῦθα εἶνε πολὺ ἀνώτερα καὶ καλλίτερα. Εγὼ δύμως ποθῶ διακαῶς νύκτα καὶ ἥμέραν νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου καὶ νὰ ἴω τοὺς ιδικούς μου. "Ἄν θεός τις ἐν τῇ θαλάσσῃ μὲ καταστρέψῃ, θὰ ὑποφέρω καὶ τοῦτο. Πολλὰ μέχρι τοῦδε ἐπαθον καὶ πολλὰ ἐβαστανίσθην καὶ εἰς τὰς τρικυμίας καὶ εἰς τὸν πόλεμον. Όμους εἰς ὅλα αὐτὰ ἀς

πρωστεύῃ καὶ τοῦτο.» Ταῦτα εἶπεν. "Εἰδυτεν δὲ ἡλιος καὶ ἐπῆλθε τὸ σκότος. "Ἐκαστος δὲ ἐπορεύθη νὰ καιμηθῇ εἰς τὴν κλίνην του.

Τῇ δὲ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ πολὺ πρωὶ ἔδωκεν ἡ θεὰ πρὸς τὸν Οδυσσέα γαλκοῦν πέλεκυν, μέγαν, δίκοπον, τοῦ ὄποιου δὲ στελεχὸς ἦτο ἐλάῖνος, πρὸς τούτῳ δὲ καὶ σκέπαργον κοπτερὸν καὶ τρύπανον καὶ στάθμην καὶ ωδήγηγρεν αὐτὸν εἰς τὰ ἄκρα τῆς νήσου ὅπου ὑπῆρχον μεγάλα δένδρα ἔγρα, κατάλληλα διὰ πλοῖον. Καὶ ἡ μὲν θεὰ ἐπέστρεψε διάσω εἰς τὴν κατοικίαν τῆς. Ο δὲ Οδυσσεὺς ἤρχισε μὲν τὸν γαλκοῦν δίκοπον πέλεκυν νὰ κόπτῃ δένδρον. Άρ' οὖ δὲ ἔκριψε δένδρον, τὰ ἐπελέκησε μὲν τὸν πέλεκυν, τὰ ἔξυσε μετὰ πρωστήρης καὶ τὰ κατέστησεν εὐθέα διὰ τῆς στάθμης, ἐπειτα ἐτρύπησεν ὅλα καὶ τὰ πρωστήριασεν πρὸς ἀλληλα. Ήπειτα ἐνέπηξε σφῆνας καὶ τὰ συνέστηγκε καλῶς. Καὶ ὡς ἔμπειρος ναυπηγὸς κατεσκεύασεν ἔδαφος μέγα ώς εἶνε τὸ κατάστρωμα φορτηγοῦ πλοίου. "Επειτα ὑψώσε τὰς πλευρὰς τὰς δόπιας συνέδεσε μὲν διαπλεύρων δοκούς. "Οπως δὲ μὴ δύνανται τὰ κύματα νὰ εἰσρέουν εἰς τὴν σγεδίαν, περιέφραξεν αὐτὴν πανταχόθεν μὲν λιγυάν. Εἰς δὲ τὸν πυθμένα τοῦ πλοίου ώς ἔρμα ἔθεσε μεγάλα τεμάχια ἔγλων. "Επειτα ἐτοποθέτησε τὸν ίστὸν μὲν κατάλληλον κερκίαν, καὶ ἐν πηδάλιον, ὅπως διευθύνῃ. Έπέγυσε δὲ πολὺ ἔρμα ἐντὸς τῆς σγεδίας. Τότε δὲ ἔβερε καὶ ἡ θεὰ πανὶ διὰ νὰ κατασκεύάσῃ ίστια. Άρ' οὖ δὲ καὶ ταῦτα καλῶς κατεσκεύασεν, ἐνέδεσεν ἐπειτα τὴν ὑπέροχην τοὺς κάλους καὶ τοὺς πόδας. Καὶ ἐπὶ κιλυνδρικῶν ἔμλων ὠθήσεν τὴν σγεδίαν εἰς τὴν θάλασσαν.

Οδυσσεὺς καὶ Καλυψός.

§ 12. ΝΑΥΑΓΙΑ ΟΔΥΣΣΕΩΣ.

Τέσταρις ἡμέρας διήρκεσαν ὅλαι αἱ ἐργασίαι αὗται. Τὴν δὲ πέμπτην ἡ θεὸς Καλυψώ τὸν παρεσκεύαζε διὰ τὸ ταξεῖδιον. Τὸν ἔλουσε καὶ τὸν ἐνέδυσε μὲροβέματα εὐώδη.

"Επειτα τῷ ἔδωκεν ἀσκὸν πλήρη μέλανος οἶνου, ἄλλον δὲ μέγα πλήρη υἱάτος. Τοῦ ἔδωκε δὲ καὶ σάκκον δερμάτινον μὲν ζωτροφίας καὶ πολλὰ πρωσφάγια. Τῷ ἀπέλυσε δὲ καὶ οὐριον ἄνεμον βιοθητικὸν καὶ γλυκύν. Ηεριγαρῆς δὲ διὰ τὸν ἄνεμον ἀνεπέτασε τὰ ίστια ὁ θεῖος Ὀδυσσεὺς, καὶ ἀνεγώρησε διευθύνων μὲν πειρίαν τὴν σγεδίαν διὰ τοῦ πηδαλίου. Καὶ δεκαεπτά μὲν ἡμέρας ἔπλεε νύκτα καὶ ἡμέραν γωρίς νὰ κοιμηθῇ καθόλου, ἔχων πάντοτε τοὺς δρυθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τὴν Πλειάδα καὶ τὸν δψὲ δύοντα Βοῶτην καὶ τὴν "Αρκτὸν, τὴν ὅποιαν καλοῦσι καὶ "Αμαξίαν καὶ ἥτις καὶ αὐτὴ στρέφεται εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν περίτρομος παρατηροῦσα τὸν Ήρίωνα, καὶ ἥτις μόνη δὲν λούεται εἰς τὰ υἱάτα τοῦ Ωκεανοῦ. Παρετέρει δὲ τὸν οὐρανὸν μετὰ πρωτογῆς, διότι κατὰ παραγγελίαν τῆς θεᾶς Ὅρειλε νὰ πλέῃ ἔγων τὴν "Αρκτὸν πάντοτε πρὸς τὰ ἀριστερά. Καὶ δτε ἥργετο ἡ 18 ἡμέρα, ἔθάνησαν μακρὰν τὰ σκιερὰ δρη τῆς γῆς τῶν Φαιάκων, τὰ ὅποια περιγαρῆς εἶδεν ὁ Ὀδυσσεὺς, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἔκει μετ' ὅλιγον θὰ εὕρῃ ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν του.

"Αλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐπανήργετο καὶ ὁ Ποσειδῶν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας καὶ ἐκ τῶν δρέων τῶν Σολύμων εἶδε τὸν Ὀδυσσέα μακρὰν πλέοντα. Όργὴ μεγαλειτέρα κατέλαβε τὴν ψυχὴν του καὶ κινήσας τὴν κεφαλὴν του εἶπε καθ' ἔαυτόν :

"Ποπώ! οἱ θεοὶ μετέβαλον γνώμην περὶ τοῦ Ὀδυσσέως, καθ' ὃν γρόνον ἐγὼ ἥμην ἐν Αἰθιοπίᾳ. Καὶ ἴδου πλησιάζει εἰς τὴν γῆν τῶν Φαιάκων, ἐπου μέλλουν νὰ παύσουν τὰ δεινά του. Αλλ' ἀς μὴ γαίρη, τὰ βάσανά του δὲν ἐτελείωσαν ἀκόμη."

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔμάζευσε τὰς νεφέλας καὶ ἀρπάσας τὴν τρίαιναν συνετάρχει τὸν πόντον, ἀπέλυσε δὲ καὶ ὅλους τοὺς ἀνέμους καὶ ἐκάλυψε μὲν νέφη ἐντελῶς τὴν γῆν ὄμοιον καὶ τὴν θάλασσαν. Εὐθὺς δὲ ἔγεινε νῦξ. Οἱ δὲ ἄνεμοι συνεκρύσθησαν πρὸς ἀλλήλους ὁ Εὔρος καὶ ὁ Νότος καὶ ὁ Κέφυρος καὶ ὁ Βορρᾶς, κυλίων μέγα κῦμα. Καὶ τότε ἐλύθησαν τοῦ Οδυσσέως τὰ γόνατα καὶ ἦ καρδία καὶ βαθὺ στενάζεις εἶπεν :

«Ἄλλοι μόνον εἰς ἔμε τὸν δυστυγή ! Πότα μέλλω ἀκόμη νὰ ὑποφέρω. Ἀληθῆ μοὶ ἔλεγες, ὡς θεά, περὶ τοῦ εἰς τὴν πατρὶδα μου ταξιδίου. Μὲ ποῖα φοβερὰ νέφη περιεκάλυψεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανόν ! Όποια κύματα τρομερά ! ὅποισι ἀνεμοστρόβιλοι ! Τώρα εἶνε ἀρευκτος ὁ θάνατός μου. Τρὶς καὶ τετράκις εὐτυγχεῖς οἱ Ἑλληνες οἱ πεσόντες ἐν Τροίᾳ ! Εἴθε νὰ ἀπέθινησκον καὶ ἐγὼ τότε ὑπερχαπίζων τὸν νεκρὸν τοῦ Ἀγιλλέως. Ἀλλ᾽ ἐπέπρωτο νὰ ἀποθάνω θάνατον αἰτγρόν.»

Ἐνῷ δὲ ἔλεγε ταῦτα, κῦμα μέγα ἤλθε τρέχον μὲ δρμῆν καὶ ἀνέτρεψε τὴν σγεδίαν. Οἱ δὲ Οδυσσεὺς ἔπειτε μακρὰν τῆς σγεδίας καὶ ἔγασε τὸ πηδάλιον ἀπό τὰς γειράς του. Οἱ ιστὸς ἔθραύσθη εἰς τὸ μέτον ὑπὸ τῆς φοβερᾶς θυέλλης, τὸ δὲ πανίον καὶ αἱ κεραῖαι συμπαρεσύρθησαν μακρὰν ὑπὸ τῶν κυμάτων. Καὶ πολὺν μὲν γρόνον ἔμεινεν ὁ δυστυγής Οδυσσεὺς ὑπόθρογχος ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ μάτην προσεπάλη νὰ ἀνακύψῃ ὑπεράνω τῶν κυμάτων, διότι τὸν ἔβαρυν τὰ φορέματα, τὰ ὅποια τῷ εἶχε δώση ἡ θεά Καλυψώ. Μὲ κατιὼν ὅμως ἀνυψώθη καὶ ἔπιτυσε τὸ ἀλμυρὸν μέτωρ, τὸ ὅποιον ἐκελάρυζε ρέον ἀφθονον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς του. Ἀλλὰ καὶ πάλιν εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρισκόμενος δὲν ἐλησμόνησε τὴν σγεδίαν

του. "Ωρμήσε διὰ τῶν κυνάτων, ἔπειταν αὐτὴν καὶ ἐκάθισεν ἐν τῷ μέσῳ. Οἱ δὲ ἄνεμοι ἔφερον ταύτην ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Καὶ ἀλλοτε μὲν ὁ Νότος προέβαλεν αὐτὴν εἰς τὸν Βορρᾶν νὰ τὴν ὥθη, ἀλλοτε δὲ ὁ Εὖρος τὴν ἄφινεν εἰς τὸν Ζέρυχον νὰ τὴν διώκῃ.

Εἰς τοιχύτην ὅμως κατάστασιν ὅντας εὑπλαγχίσθη αὐτὸν ἡ Λευκοθέα, ἡ θυγάτηρ τοῦ Κάδμου, ητοις ἀλλοτε μὲν ἦτο γυνὴ Θηρητὴ, νῦν δὲ ἀπολαμψει θείων τιμῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Ηλητήν δὲ ἐλθοῦσσα καὶ καθίστασα εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πλοίου εἶπε: «Δυτυγῆ, ἀληθίνες ἡ δραγῆ τοῦ Ησειδῶνος εἴνε μεγάλη, ἀλλ' ἐπὶ τέλους δὲν θὰ πάθης τίποτε. Έκτέλεσε εὐθὺς δὲν θὰ σοὶ εἴπω. Έκδύθητο τα φρέσματά σου καὶ πέσε εἰς τὴν οἰλασσαν, τὴν δὲ σγεδίαν ἀρησε εἰς τὴν φρεάτην τῶν ἀνέμων. » Επειτα κολύμβησε διὰ τῶν γειρῶν εἰς τὴν γῆν τῶν Φαιάκων, ὅπου μέλλεις νὰ σωθῆς. Λάθε τοῦτο τὸ κρήδεμνον καὶ τάνυσε αὐτὸν πὸ τὰ στέρνα σου. Αὐτὸς θὰ σὲ προφυλάξῃ ἀπὸ δυτερύγημα καὶ ἀπὸ θάνατον, καὶ δὲν σχεισ νὰ φρεγῆθης καθόλου μήπως πάθης τι ἡ ἀπολεσθῆσ. «Οταν δόμως ἔξελθης εἰς τὴν ἔρητην, τότε λῦσε αὐτὸν καὶ ρίψε εἰς τὴν οἰλασσαν, σὺ δὲ ἀπομακρύθητι ἐκεῖθεν εὐθὺς. »

Καὶ ταῦτα εἰποῦσσα ἔδωκε τὸ κρήδεμνον καὶ ἔρυθρίσθη εὐθὺς εἰς τὴν κυμαῖνου ἐνήν οἰλασσαν. Όδουστεὺς πολλὰ μέγρι τοῦτο παθὼν ἐδυσπίστει εἰς τὴν θεάν, φοβούμενος μήπως ἡ συμβουλὴ, νὰ ἀρήσῃ τὸ πλοῖον, ὑπέκρυπτε δόλον τινά. Καὶ διὰ τοῦτο ἐσκέψθη μόνον νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν σγεδίαν, ἐκν τὰ ὑπερφυγέθη κύματα ἀποσυνθέσωσιν αὐτὴν. Αλλ' ἐν φέτος ἐσκέπτεται ταῦτα, ὑψώθη μέγα κῦμα τρομερὸν σὸν βουνὸν, τὸ δόπιον διεσκόρπισεν ἄλλα ἀλλαγῶν τὰ ἔνδα τῆς σγεδίας, ως ἄνε-

μος σφραγίδας τινάζει θημώνα έγραψαν ἀγύρων. Εὖνας τότε
ὁ Οδυσσέας ἐκαθέσαλκευτεν ἐν πλέον ἔύλον καὶ ἐξεδύθη
τὰ φραέματά του, ἔβεσε τὸ κρήνεμνον καὶ ἐπετεν εἰς τὴν
Θάλασσαν πρηγῆς μὲ τεταμένας γεῖρας. Ὁ δὲ Ησείδων
ἴδων αὐτὸν εἰς τὴν Θάλασσαν ἐκίνησε τὴν κεραλήν καὶ
εἶπε: «Δὲν οὐκ ἐξέλθης πιστεύω παραπονεμένος ἐκ τῆς
Θαλάσσης, τίτις ἀκόμη ίκανὸν γρόνων οὐκ σὲ φιλοξενήσῃ
εἰς τὰς ἀγκάλας της!» Καὶ ταῦτα εἶπὸν ἤλαυνε μὲ τοὺς
ἀθυατοὺς ἵππους εἰς Αἰγας, εἰς τὸ πάγγρυσον μέγα-
ρόν του.

Η Ἀθηνᾶ ἤλέγησε τὸν Οδυσσέα πικλιώντα πρὸς τὰ
ἄμετρα κύματα τῆς Θαλάσσης καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἀ-
νέμους κατέπαυτε, μόνων δὲ τὸν Βισσῆν ἀρῆκε νὺν πνέη,
ὅστις κυλίων πρὸ τοῦ Οδυσσέως τὰ κύματα παρετκεύ-
ζεν αὐτῷ ἀπονώτερον πλοῦν. Δύο ἡμέρας καὶ δύο νύ-
κτας ἐκοιλύβα δὲ Οδυσσεύς. Τῇ δὲ τρίτῃ, ἀνατείλαν-
τος τοῦ ἥλιου, δὲ μὲν ἀνεμος ἔπειτεν, δὲ δὲ Οδυσσεὺς
εὑρέθη πλησίον τῆς γῆς τῶν Φαιάκων, καὶ περιγαρής
παρετήρησε τὴν δρυμώδη ἀκτὴν τῆς γώρας. Ἄλλ' ἀ-
πελπισμὸς κατέλαβεν αὐτὸν πάλιν, διτε παρετήρησεν διτε
ἡ ἀκτὴ τῆς ἀπόκρημνος καὶ δυσανάβατος. Ἐνῷ δὲ
ἐσκέπτετο τί ἔπρεπε νὰ πράξῃ, κῦμα μέγα ως βουνὸν ἔρ-
ριψεν αὐτὸν εἰς τὴν τραχεῖαν ἀκτὴν. Ἐκεῖ δὲ ἐκρυτεῖτο,
καὶ μὲ τὰς δύο του γεῖρας ἔως διου τὸ κῦμα παρῆλθεν.
Ἄλλ' ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του τὸ κῦμα τὸν ἐκτύπησε μεθ'
δρυῆς ἐμπρὸς εἰς τὸ στῆθος καὶ τὸν ἔρριψε πάλιν μα-
κρὰν εἰς τὸ πέλαγος. Αἱ γεῖρές του ἔγρον ἐκδαρθῆ ἀπὸ
τὰς πέτρας καὶ οὕτως ἔγρον ἐφέρετο εἰς τὸ πέλαγος. Καὶ
οὐκ ἀπώλετο ἁνταῦθι, ἀν μὴ λαβὼν οὔρρως ἐξανίστατο
ἐκ τοῦ κύματος καὶ παρετήρει τὴν ἐκβολὴν ποταμοῦ.

Ταῦτα πλεύσας ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ἀκτὴν, ὅπου ἔπεσεν ὁ πνευματος καὶ σῆμαυδος ὑπὸ τοῦ ὑπερβολικοῦ καμάτου. Ός δὲ συνῆλθεν, ἔλυτεν εὐθὺς τὸ κρήδεμνον καὶ ἐρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπόθεν ἔλαβεν αὐτὸν ἡ θεά. "Ἐπειτα ἀνέβη εἰς τὴν γῆν, ἡ σπάσθη ὑπὸ γαρῖς τὸ ποληπόθητον γῶμα καὶ ἐκήτησε τόπον νὰ κοιμηθῇ τὴν νύκτα. Εἰς ἐν μέρος ἴσταντο πλησίον ἀλλήλων μία ἐλαία καὶ μία ἀγριελαία, ὃν οἱ κλάδοι ἦσαν τόσον πυκνοὶ, ὥστε σύτε βροχὴ σύτε ἀκτίνες τοῦ ἡλίου διεπέρων. Ταῦτα κατεκλίθη, σκεπασθεὶς μὲ φύλλα καλῶς, ώς σκεπάζουν συνήθως τὸ πῦρ μὲ στάκτην διὰ νὰ μὴ σθέσῃ, ὅπου ἀμέσως ἐκοιμήθη βαθέως δι' ὅλης τῆς νυκτός.

§ 13. ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ ΝΑΥΣΙΚΑ.

Καθ' ὃν δὲ γρόνον δὲ Ὁδυσσεὺς καταπεπονημένος ὑπὸ τῶν φροντίδων καὶ τοῦ καμάτου ἐκοιμᾶτο ὑπνον βαθὺν, ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ πιστὴ αὐτοῦ πρωστάτις, μετέβη εἰς τὴν πόλιν τῶν Φαιάκων, εἰς τὰ βασίλεια τοῦ βασιλέως Ἀλκινόου. Ταῦτα ἐκοιμᾶτο ἡ ὥραία κόρη τοῦ βασιλέως Ναυσικᾶ ἐντὸς πολυτελοῦς δωματίου, ἐκπατέρωθεν δὲ τῆς καλῶς κεκλεισμένης θύρας ἐκοιμῶντο καὶ δύο θαλαμηπόλοι. Η Ἀθηνᾶ εἰσῆλθεν ώς πνοὴ εἰς τὸ δωμάτιον καὶ στᾶσα ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τῆς Ναυσικᾶς ὠμίλησε πρὸς αὐτὴν τὰ ἔξης:

«Διὰ τι εἶται τόσον πολὺ ἀμελής Ναυσικᾶ. Δὲν βλέπεις δτι δλα τὰ φροέματα εἶνε ἄπλυτα, ἐνῷ πλησιάζει ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου σου, ὅπου καὶ σὺ πρέπει νὰ φορῇς ὥραία φροέματα, νὰ γαρίσῃς δὲ καὶ ἀλλα εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ. Τοὺς ἔργατικούς ἀνθρώπους ἐ-

παινεῖ ὁ κόσμος, ὁ δὲ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ γαίρουσιν, δ-
ταν ἔγωσι καλὰ τέχνα. Διὰ τοῦτο τῇ πρωΐᾳ, ὡς ἔξη-
μερώσῃ, ἀς ὑπάγωμεν νὰ πλύνωμεν, θὰ ἔλθω καὶ ἔγω-
νὰ σὲ Βοηθήσω, διὰ νὰ τελειώσῃς ταχύτερον. Διότι τῇ
ἀληθείᾳ δὲν θὰ μείνῃ πολὺν γρόνον ἄγαμος. Ἀπὸ τοῦτο
σὲ ζητοῦσιν οἱ ἄριστοι τῶν Φαιάκων. Παρακάλεσε λοιπὸν
τὸν πατέρα σου πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου νὰ σοὶ ἐ-
τοιμάσῃ ἡμιόνους καὶ ἀμαζαν ἵνα νὰ μεταφέρῃς τὰ ζῶ-
στρα.¹⁾ τοὺς πέπλους²⁾ καὶ τὰ λαμπρὰ σκεπάσματα.³⁾ Καὶ
διὰ σὲ εἶνε τοῦτο καλλίτερον ἢ νὰ μεταβῆς πεζή-
διότι οἱ πλυνοὶ⁴⁾ εἶνε πολὺ μακρὰν τῆς πόλεως.»

Οὔτως εἰπούσα ἡ γλαυκῶπις Ἀθηνᾶ ἀπέβη εἰς τὸν
"Ολυμπὸν, ὅπου λέγουσιν δτὶ εἶνε ἡ αἰωνία κατοικία τῶν
θεῶν. Αὕτη οὔτε ὑπὸ ἀνέμων ταράσσεται, οὔτε ὑπὸ βρο-
γχῆς βρέχεται, οὔτε γίγων ἐπικαθίηται, ἀλλὰ ἀνέφελος οὐ-
ρανὸς εἶνε ἔξηπλωμένος ὑπεράνω καὶ ἡ λαμπρότης τοῦ
ἥλιου εἶνε διακεχυμένη. Ἐκεῖ ζῶσιν ἐν γαρῇ οἱ μάκαρες
θεοὶ δι' ὅλου τοῦ γρόνου. Ἐκεῖ ἐπέστρεψεν ἡ Ἀθηνᾶ, ἀφ'
οὗ συνεθούλευσε τὴν κόρην.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἥλιθεν ἡ πρωΐα καὶ ἔξύπνιτε τὴν
Ναυσικᾶν. Εἴγε μείνει ἐκπληκτὸς διὰ τὸ σ্নειρὸν καὶ διευ-
θύνθη διὰ τῶν δωμάτων πρὸς τὸν πατέρα τῆς καὶ τὴν
μητέρα τῆς νὰ διηγηθῇ τοῦτο, τοὺς ὄποις εὖρεν ἐντὸς
τῆς αἰθούσης. Η μήτηρ ἐκάθητο πλησίον τῆς ἑστίας μὲ
τὰς ὑπηρετρίας τῆς κλώθουσα μὲ τὴν ἥλικα κάτην ἔρια
θαλασσοπόρουρα. Τὸν δὲ πατέρα τῆς ἀπήγνησε ποιευό-
μενον εἰς τὴν βουλὴν, ὅπου τὸν ἔγον καλέστη οἱ εὐγε-

¹⁾) Ζῶνται ἔξι υφάσματας, αἵτινες καὶ αὐταὶ ἐπλύνονται. ²⁾) Τὰ φορέ-
ματα. ³⁾) Σκεπάσματα μὲ πολλὰ γράμματα δι' ὃν ἐνάλυπτον τὴν κλι-
νῆν φί τὰ καθίσματα. ⁴⁾) Φρέστα, γοῦρνες.

νεῖς Φαιάκκες. Σταθεῖστα δὲ πολὺ πληρόν του ἡγαπημένου πατρός της εἶπε:

«Καὶ εἰ παππᾶ μου, κάμε μου τὴν γάριν νὰ εἴπης νὰ μοὶ ἑτοιμάσωσιν ἀμαξῖαν διὰ νὰ ὑπάρω νὰ πλέυνω τὰ φρέματά μας εἰς τὸν πιταχόν! Εἶναι θλα ἀπλούτα, καὶ σὺ πρέπει νὰ φρήγε, διτν μεταχείνῃς νὰ συνεδριάξῃς, καθαρὰ ἐνδύματα. Βιγεις δὲ πέντε μίσους εἰς τὰ θανάτορα, οἱ δύο εἶναι ὑπανθρωπένοι, οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἄγαμοι, εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των. Αὐτοὶ θέλουν νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὸν γρόβην πάντοτε μὲνέπλουτα φρέματα. Δι' θλα δὲ ταῦτα πρέπει νὰ φρωντίζω ἐγώ.»

Ταῦτα εἶπε, ξιότι ἐντρέπετο νὰ ὅριλήσῃ εἰς τὸν πατέρα της πεσού τοῦ γάμου της.

«Ο πατήρ δύως ἐνόησε τὰ πάντα καὶ ἀπεκρίθη. «Κόρη μου, δὲν σὺ ἀρνοῦμαι τίποτε, οὔτε τὴν ἀμαξῖαν, οὔτε δὲ τὸ ἄλλο θέλησης. Ἐπαγε, καὶ οἱ ὑπηρέται ἃς σὺ ἔτοιμάσωσι καλὸν ἀμάξιν διὰ τὸν σκοπόν σου.»

Ταῦτα εἶπε καὶ διέταξε τὸν διπλέσιον ἑταῖρον τὴν ἀμαξῖαν. Κύθινος δὲ ἐξήγαγον τὰς ἡμιόνους καὶ τὰς ἔξευξαν. Η δὲ Ναυτικᾶ ἔφερεν ἐκ τοῦ Οαλάμου τὰ πολύτιμα ἐνδύματα καὶ τὰ ἀπέθεσεν ἐντὸς τῆς ἀμάξης. Η δὲ μήτηρ ἔθεσεν ἐντὸς κιβωτίου τροφὴν καὶ διάφορα φαγητά, πρὸς δὲ τούτωις καὶ ἐντὸς αἰγαίου ἀσκοῦ ἐξαίρετον οἶνον. Η δὲ νέα κόρη ἀνέβη εἰς τὴν ἀμαξῖαν καὶ ἡ μήτηρ της τῇ ἔιωκεν ἐντὸς γρυσῆς ἱηκύθιου¹. Ήγρόν ἔλαιον νὰ ἀλειφθῇ, διτν λουσθῆ μὲ τὰς ἀμφιπόλους της. Ἐπειτη ἔλαβε τὴν μάστιγα καὶ τὰ ιάμποντα ἥνια καὶ ἐμάστιξ διὰ νὰ τρέξωσι. Κρότος ἀντίγητεν, αἱ δὲ ἡμι-

¹ Βωλάκιον μὲ γέρια διὰ νὰ τὸ κρεμασθεῖ.

νοι ἔτανύθησαν προθύμως καὶ ἔφερον καὶ αὐτὴν καὶ τὰ
ἔνδυματα ὡς καὶ τὰς θαλαμηπόλους εἰς τοὺς πλυνωμέ-

Οὕτω δὲ ἔφθισαν εἰς τὸν λαμπρὸν ῥωμήν τοῦ ποταμοῦ,
ὅπου ἦσαν οἱ ἀέναι πλυνοί, πολὺ δὲ θάρρον καλὸν ἀνέ-
βλυζεν εἰς αὐτοὺς, ὅστε νὰ καθαρίζωνται καὶ πολὺ ῥυ-
παρὰ ἔνδυματα. Τότε ἔλυσεν ἐκ τῆς ἀμάξης τὰς ἡμιό-
νους καὶ τὰς ἔφερε πλησίον τοῦ ποταμοῦ νὰ βοσκήσουν.
Τὰ δὲ ἔνδυματα ἐκ τῆς ἀμάξης ἔφερον εἰς τὸν νερὸν καὶ
τὰ ἑτοίβαξαν ταχέως εἰς τοὺς βόθρους ὃταν νὰ ἡμιλ-
λῶνται. Ἀφ' οὗ δὲ ἔπλυναν καὶ ἐκαθίσταν πάντες,
τὰ ἥπλωσαν κατὰ σειρὰν πλητσίον τῆς θαλάσσης ἐπὶ¹
τῶν γαλίκων, τὰ ὄποια εἶναι πολὺ καθαρὰ ὑπὸ τοῦ θα-
λασσίου θάρρους. "Ἐπειτα ἐλούσθησαν καὶ ἐχρίσθησαν μὲ
ἄλαιον, καὶ ἐκάθισαν νὰ φύγωσι παρὰ τὰς ὅρθας τοῦ
ποταμοῦ, περιμένουσι νὰ στεγνώσουν τὰ φρέματά των
εἰς τὸν ἥλιον. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφερον καὶ αἱ ὄπρετριαι καὶ
ἡ Ναυσικᾶ, τότε ἀπέβαλον τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς
των καὶ ἤρχισαν νὰ πεζίουν τὴν σφαῖραν. Ηρώτη δὲ
μὲ τραχυόδια ἤρχισε τὸ παιγνίδιον ἡ λευκώλενος Ναυ-
σικᾶ. Ως ἡ Ἄρτεμις, τῆς ὄποιας μεγάλη εὐχαρίστησις
εἶνε νὰ κυνηγῇ κάπρους ἢ ἐλάφους κατεργομένη ἀπὸ
τὰ μακρὰ ὅρη ἢ τὸ Ταίγετον ἢ τὸν Ἐρύκειαν, αἱ δὲ
νύμφαι τοῦ ἀγροῦ τὴν συνοδεύουσι χαίρουσαι καὶ αὐται,
καὶ ἡ Λητώ ἀγαλλομένη προσβλέπει αὐτὴν, διέτι ἡ
θυγάτηρ τῆς εἶνε πασῶν τῶν ἄλλων ὑψηλοτέρων καὶ εὐ-
διάκριτος, μολονότι ὅλαι εἶνε ὡραῖη, οὕτω διεκρίνετο
καὶ ἡ ἀνθηρὰ κόρη μεταξὺ τῶν ἀριψόλων της. Ἔνθε
δὲ ἔπαιξεν τὴν σφαῖραν, ὠλίσθησεν αὖτη εἰς τὸν ποτα-

¹ Κατὰ τὴν κατάδασιν τὸ ἀλάστηρον φαίνεται μεταλλεύμα.

μόν. Τότε αἱ θαλαμηπόλοι ἐκραύγασαν μέγα καὶ ἔξυπνησεν ὁ θεῖος Ὅδυσσεὺς ὅστις καθίσας ἐσυλλογίζετο, λέγων μὲ τὸν νοῦν του τὰ ἔπειτα:

«"Ωχ ! δυστυχία μου ! εἰς τίνων πάλιν ἔφθασα ἀνθρώπων γῆν ; Ἄρα γε εἶνε ἄδικοι καὶ ἄγριοι καὶ ὑδρόσται, ἢ φιλόξενοι καὶ θεοτεβεῖς. Μοὶ ἐφάνη ως φωνὴ γυναικεία τῶν Νυμφῶν βεβαίως, αἵτινες κατοικοῦσι τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, τὰς πηγὰς τῶν ποταμῶν καὶ τοὺς χλωροὺς λειμῶνας. Ἀληθῶς θὰ εἴμαι πληγέσιον ἀνθρώπων ὄμιλούντων. "Ἄς ἵδω, ὁ ἵδιος τί συμβαίνει..»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔξετρύπωσεν ἀπὸ τοὺς θάμνους. Επειδὴ δὲ ἦτο ὀλόγυμνος, ἔκοψε μὲ τὴν χονδρὰν χειρά του ἔνα κλάδον ἀπὸ τὸ δάσος, δπως καλύψῃ τὴν γυμνότητά του. Καὶ οὕτω προεγώρει πρὸς τὸ μέρος, δπου ἤκουσε φωνάς. Καθὼς δὲ τὰ κοράσια εἶδον ἀνδρας ἡρανισμένον ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἥργισαν νὰ τρέμουν καὶ ἔτρεχον ἀλλα ἀλλαχοῦ κατὰ τὸν αἰγιαλόν. Μόνη ἡ Ναυσικᾶ ἔλαβε θάρρος καὶ ἔμεινε. Ο δὲ Ὅδυσσεὺς διελογίζετο τί νὰ πράξῃ νὰ προσπέσῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς κόρης καὶ νὰ παρακαλέσῃ αὐτὴν νὰ τῷ δώσῃ φορέματα καὶ νὰ τῷ δεῖξῃ τὴν πόλιν ἢ ἀπὸ μακρὰν νὰ τὴν παρακαλέσῃ μὲ γλυκεῖς λόγους. Εθεώρησε καλλίτερον τὸ δεύτερον καὶ μακρόθεν σταθεὶς εἶπεν : «Ἴκέτης προσπίπτω σοι, θεά. Βεβαίως θεὰ φαίνεσαι νὰ εἶσαι, ἢ εἶσαι ἀνθρωπος ; "Αν εἶσαι θεὰ, θὰ εἶσαι βεβαίως ἢ "Ἄρτεμις, ἢ κόρη τοῦ μεγάλου Διός. Εἶσαι ἀπαράλλακτος μὲ αὐτὴν καὶ κατὰ τὴν ὠραιότητα καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸν κορμόν. "Αν δὲ εἶσαι θητὴ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες κατοικοῦσι τὴν γῆν, τρισμάκαρες ὁ πατήρ σου καὶ ἡ σεβασμία μήτηρ σου, τρι-

σμάκαρες δὲ καὶ οἱ ἀδελφοί σου. Βεβαίως ἡ ψυχὴ αὐτῶν εὑφραίνεται πάντοτε ἔνεκα σοῦ, δταν βλέπωσι τοιοῦτον βλαστόν των νὰ προσχίνῃ εἰς τὸν γορόν. Ἐκεῖνος δὲ θὰ εἶνε εὐδαιμονέστατος δλων τῶν ἀνθρώπων, δτις λάβη τοιαύτην γυναῖκα σύζυγον. Διότι ἐγὼ δὲν εἶδον ἀκόμη μὲ τοὺς δρθαλμούς μου τοιοῦτον πλάσμα, οὔτε ἄνδρα οὔτε γυναῖκα, καὶ δταν σὲ βλέπω μὲ καταταλαμβάνει θαυμασμός. Εἰς τὴν Δῆλον εἶδόν ποτε ἀνεβλαστάνοντα τοιοῦτον κορμὸν νέου φρίνικος πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Διότι μετέβην κατὰ τὸ πολυπαθὲς ταξίδιόν μου καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, συνοδευόμενος ὑπὸ πολλοῦ λαοῦ. Οὕτως ἔμαύμαζον ἴδων καὶ τὸν κορμὸν ἐκεῖνον διότι ἡ γῆ δὲν ἀνεβλάστησε τοιοῦτον ἐνδρῶν, ὡς θαυμάζω καὶ σὲ, ὃ γύναι, καὶ ἐκπλήρωμαι καὶ φοροῦμαι νὰ πλησιάσω διὰ νὰ προσπέσω εἰς τὰ γόνατά σου ἵκετης. Μεγάλη δὲ συμφορὰ μὲ κατέχει. Χθὲς μόλις ἐλυτρώθηγ ἀπὸ τὴν τρομερὰν θάλασσαν. Ἄφ' ἔτου ἀνεγώρησα ἀπὸ τὴν Ωγυγίαν, ἐταλαιπωρήθηγ εἴκοσιν δλας ἥμέρας ὑπὸ τῶν φοιβερῶν κυμάτων καὶ τῶν σφερῶν ἀνέμων. Τώρα δὲ θέρας τις μὲ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς παραλίας ταύτης, διὰ νὰ πάθω φαίνεται καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη καμμίσιν συμφοράν, διότι δὲν πιστεύω νὰ ἐτελείωσαν τὰ βάσανά μου. Ἀκόμη μοὶ ὠρισαν οἱ θεοὶ πολλὰ νὰ ὑποστῶ. Ἀλλ' ὦ βασίλισσα, ἐλέησέ με, διότι πρὸς σὲ ἔργα μαι πράτην κατόπιν τόσων δυστυχημάτων. Οὐδένα ἀλλον γνωρίζω ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες κατοικοῦσι τὴν πόλιν καὶ τὴν γῆν ταύτην. Δεῖξόν μοι, παρακαλῶ, τὴν πόλιν καὶ δός μοι κάνεν κομμάτι πανὶ διὰ νὰ σκεπασθῶ, ἀν ἔτυχε νὰ λάβης κάνεν περιτύλιγμα τῶν ἐνδυμάτων σου. Εἴθε οἱ θεοὶ νὰ σοὶ δώσωσιν ὅτι ἐπιθυμεῖς ἡ ψυχὴ σου, ἀν-

δρα καὶ σῖκον καὶ ὄμβοιαν ποθητὴν· διότι οὐδὲν ἄλλο εἶνε μεγαλείτερον καὶ καλλίτερον ἢ ὅταν ζῶσιν ἐν ὄμονίᾳ ἀνὴρ καὶ γυνή. Τοιοῦτο ζεῦγος φίλονοι μὲν οἱ ἄνθροι των ἐπαινουσι δὲ οἱ καλοὶ ἄνθρωποι. Καὶ πολλάκις καὶ οἱ ἕδοι αἰκούσουν τοὺς ἐπαινους.»

Πρὸς αὐτὸν ἀπήντησεν ἡ λευκώλευος Ναυτικᾶ:

«Ξένε, βλέπω δτι δὲν στερεῖται οὔτε εὐγένειαν ψυχῆς οὔτε νοῦν. Τὰ ἀγαθὰ διανέμει ὁ Ζεὺς αὐτὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τοὺς κακούς καὶ εἰς τοὺς καλούς εἰς ἔκαστον ὅπως θέλει.¹⁾ Καὶ φάίνεται εἰς σὲ ἔδωκε τοιαῦτα, τὰ διοῖκη ὅμως σὺ πρέπει νὰ ὑποφέρῃς. Τώρα δὲ ἀφ' οὐ φίλασες εἰς τὴν πόλιν μας καὶ εἰς τὸν τόπον μας, δὲν θὰ στερηθῆς οὔτε ἐνδυμάτων οὔτε ἄλλου τινός. Εἰς τὴν γάραν ταύτην κατοικοῦσιν οἱ Θαίσκες, ἐγὼ δὲ εἴμαι θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς γάρας Ἀλκινόου.» Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐστράφη ἡ Ναυτικᾶ πρὸς τὰς ἀμφιπόλους τῆς καὶ ἐκάλεσε νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ μὴ φοβηθῶσι τὸν ξένον. «Οὗτος ἡγέτης» δὲν εἶνε ἐγερός, ἀλλ' ἄνθρωπος περιπλανηθεὶς καὶ ἀξιος περιποιήσεως, ὡς δρεῖλορεν νὰ πράττωμεν πρὸς πάντα ξένον καὶ πρὸς πάντα ἐπαίτην. «Ο ξένος καὶ οὐ πατέτης εἶνε ἀνθρώποι τοῦ Διός. Διὰ τοῦτο δώσατε εἰς αὐτὸν φαγητὸν καὶ ποτὸν, διδηγήσατε δὲ καὶ εἰς καλὸν μέρος τοῦ ποταμοῦ ὑπήνεμον, ἵνα κυθαρίσῃ τὸ σῶμα ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας τῆς θαλάσσης, δώσατε δὲ καὶ ἐνδύματα ἴσικά μας νὰ ἐνδυθῇ.» Αἱ ὑπηρέτριαι ἐπραξαν, ὅπως διέταξεν ἡ βασιλόπαικις. «Ο δὲ Οδυσσεὺς, ἀφ' οὐ ἐλούσθη, καὶ ἡλείσθη μὲ εὐδίδεις ἔλαιον καὶ ἐνεδύθη τὰ νέα φορέματα, μετεβλήθη ἐντελῶς καὶ ἀνέκτησε τὴν προτέραν αὐτοῦ ὥραιότητα

¹⁾ Ο θεὸς παρουσιάζεται αὐθαίρετος.

καὶ μεγαλοπρέπειαν. Οὗτω δὲ ἔχων ἐπορεύθη κατὰ μέρος πλησίον τῆς θαλάσσης.

Η δὲ Ναυσικᾶ ως εἶδε τὸν Ὀδυσσέα ἐθαύμασε καὶ εἶπε πρὸς τὰς ὑπηρετρίας. «Εἴθε τοιοῦτος ἀνὴρ νὰ μοὶ ἦτο πρωτοιτιμένος ως σύζυγος καποιων ἐνταῦθι καὶ εὐγαριστούμενος νὰ μένῃ ἐδῶ. Ἄλλὰ δότε εἰς αὐτὸν φαγῆτὸν καὶ οἶνον.» Αἱ ὑπηρέτριαι εὐθὺς παρέθηκαν εἰς τὸν Ὀδυσσέα φαγητὸν καὶ ποτὸν καὶ Ὀδυσσεὺς ἔτρωγε μετὰ σπουδῆς, διότι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἦτο νῆστις.

§ 14. ΝΑΥΣΙΚΑΣ ΦΡΟΝΗΣΙΣ.

“Οτε δὲ τὰ φορέματα εἶχον στεγνώση, διέταξεν ἡ Ναυσικᾶ νὰ συλλέξωσιν αὐτὰ καὶ νὰ ἀποθέσωσι καλῶς διπλῶμένα εἰς τὴν ἄμαξαν καὶ νὰ ζεύξωσιν ὑπ’ αὐτὴν τὰς ἡμιόνους. Ἀφ’ οὗ δὲ πάντα ἐξετελέσθησαν ἀνέβη αὕτη ἐπὶ τοῦ δγήματος καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ὀδυσσέα τοὺς ἔντις λόγους:

«Ἐγέρθητι, ξένε, νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρός μου. Μοὶ φαίνεσαι ἀνθρωπος πολὺ συνετὸς καὶ διὰ τοῦτο θὰ πράξῃς ὅ, τι θὰ σοὶ εἴπω. Ἐν δέσφι μὲν εἴμεθα ἐκτὸς τῆς πόλεως, δὲν πειράζει, ἀκολούθει καὶ σὺ μετὰ τῶν θεραπαινίδων πλησίον τοῦ δγήματος. Ὁταν δύμως πλησιάσωμεν εἰς τὴν πόλιν, ἐκεῖ εἶνε ἀνάγκη νὰ μείνης διλίγην ὁραν, μέχρις οὗ ἡμεῖς φθάσωμεν εἰς τὰ βασίλεια τοῦ πατρός μου. Φοβοῦμαι, ξένε, τὴν κακὴν γλώσσαν τῶν ἀνθρώπων. Εὐθὺς ως ἔθλεπον ἡμᾶς οἵους πορευομένους, θὰ ἔλεγέ τις ἐκ τῶν μᾶλλον φιλοκατηγόρων. «Καὶ τίς εἶνε ὁ τόσον μεγαλοπρεπὴς καὶ ωραῖος ξένος, δεστις συνοδεύει τὴν Ναυσικᾶν; ποῦ ἄρα γε

τὸν εὗρε; ἐξ ἀπαντος θὰ εἴνε ὁ μέλλων σύζυγός της. Βεβαίως καὶ οὖ δὲν καταδέγχεται καλύνειν ἐκ τῶν πατριωτῶν της ως σύζυγον, βλέπετε περιεμάζευσε ζένον.» Τοιοῦτοι λόγοι, ζένε, εἴνε ὄνειδος διὸ ζυμέ. Καὶ ἐγὼ αὐτὴ θὰ κατηγόρουν πᾶσαν ἄλλην κόρην, τῆτις θὰ συνανεστρέψετο ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν γονέων της ἐλευθέρως μὲ ἄνδρας. Ἐννόησον λοιπὸν καλῶς τοὺς λόγους μου, ως ζένε, διὰ νὰ ἐπιτύγχῃς τὸ ταχύτερον παρὰ τοῦ πατρός μου τὴν εἰς τὴν πατρίδα σου ἀποστολήν. Μεῖνε καθὼς σοὶ εἶπον ἔξω τῆς πόλεως ὅπιστω, καὶ ως ἡμεῖς φθάσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρός μου, τότε εἰσέρχεσαι καὶ σὺ εἰς τὴν πόλιν καὶ ζητεῖς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀλκινόου. Καὶ σὺ αὐτὸς εἴνε εὔκολον νὰ τὰ ἀναγνωρίσῃς, διότι δὲν εὑρίσκεται ἄλλη οἰκία ἐν τῇ πόλει ὅμοία πρὸς τὴν Ιτικήν μας. Ἄλλὰ καὶ παιδίον ἥδυνατο νὰ σὲ ὀδηγήσῃ. Ως δὲ φθάσῃς εἰς τὴν οἰκίαν μας, νὰ δράμῃς κατ' εὐθείαν εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ὁ μὲν πατέρος μου κάθηται ἐπὶ θρόνου, ἡ δὲ μήτηρ μου πλησίον τῆς ἑστίας κλώθει μετὰ τῶν θεραπαινῶν της ἔρια. Εκεῖ ἐλθὼν πρόσπεσε εἰς τὴν μητέρος μου καὶ παρεκάλεσε αὐτὴν νὰ σὲ συνδράμῃ, ὅπως ἐλθῇς, δυστυχῆ, εἰς τὴν πατρίδα σου.»

Ταῦτα εἶπεν ἡ Ναυσικᾶ καὶ ἐπληγέ διὰ τῆς μάστιγος τὰς ἡμίόνους. Καὶ αἱ μὲν ἡμίνοις ἦθελον νὰ τρέγωσι λίκιν ταχέως, ἀλλὰ ἐπεῖγεν αὐτὸς ἡ Ναυσικᾶ ἐπιμελουμένη τῶν ἀμφιπόλων καὶ τοῦ Ὀδυσσέως, ὅπως μὴ μείνωσιν δπίσω πεζῇ ἐρχόμενοι. "Οτε δὲ ὁ ἥλιος ἤργισε νὰ δύῃ, εἶγον πλησίασῃ εἰς τὴν πόλιν. Καὶ ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς ἔμεινε παρὰ τὸ ἄλσος· ἐνταῦθα παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς σταθεὶς προσευχήθη πρὸς τὴν θεὰν, νὰ εὐπλαγ-

χνισθῆ αὐτὸν καὶ νὰ καταστήσῃ εύμενεῖς ἔκείνους, τῶν ὅποιών ἔμελλε γὰρ ζητήσῃ τὴν φιλοξενίαν.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα προστύχετο ὁ Ὁδυσσεὺς, ἡ Ναυσικᾶ ἔφθασεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἔνθα τὴν ὑπεδέχθησαν οἱ ἀδελφοί της, ἔλυσαν τὰς ἡμιόνυμς ἀπὸ τῆς ἀμάξης καὶ εἰσῆγαγον εἰς τὴν οἰκίαν τὰ ἐνδύματα. Ἡ δὲ Ναυσικᾶ διευθύνθη εἰς τὸν θάλαμόν της, ὅπου τῆς ἤναπτεν, ἡ γραῦα Ἡπειρῶτις Εὔρυμέδουσα πῦρ καὶ παρεσκεύαζε τὸ δεῖπνον.

Ἐν τούτοις ὁ Ὁδυσσεὺς ἔκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πόλιν. Ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἀγαπῶσα αὐτὸν, ἔλαβε τὴν μορφὴν νέας κόρης βασταζούσης στάμναν. Καὶ ὡς ὁ Ὁδυσσεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἔφανερώθη ἔμπροσθέν του.

‘Ο Ὁδυσσεὺς ἐπληγίσασε καὶ εἶπε :

«Κόρη μου, δὲν μοῦ δεικνύεις τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀλκινόου τοῦ βασιλέως; Εἴμαι ξένος, ἐκ μεμακρυσμένων χωρῶν, πολυπαθής καὶ δὲν γνωρίζω οὐδένα οὔτε ἐν τῇ πόλει οὔτε ἐν τῇ ἔξοχῇ;»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ἡ Ἀθηνᾶ :

«Ἐύχαριστως, ξένε, πάτερ μου. Ἡ οἰκία τοῦ βασιλέως εἶνε πληγίσιον τῆς ἴδικῆς μας. Ἐγὼ πηγαίνω ἔμπρὸς καὶ ἀκολούθει σὺ κατόπιν, χωρὶς νὰ ὀμιλήσῃς οὐδὲ νὰ δεῖξῃς εἰς κανένα τῶν ἐνταῦθα ἀνθρώπων ὅτι εἶσαι ξένος. Αὐτοὶ δὲν εἶνε πολὺ φιλόξενοι. Εἶνε ἀνθρώποι τῆς θαλάσσης πλέοντες εἰς μακρὰς χώρας μὲ πλοῖα ταχέα ώς πτηγά.»

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐπορεύθη αὐτὴ μὲν ἔμπρὸς, ὁ Ὅδυσσεὺς δὲ κατόπιν. Οὐδεὶς δὲ τῶν Φαιάκων ἐνόησε τὸν Ὅδυσσεα, διότι εἶγεν ἡ Ἀθηνᾶ καλύψη αὐτὸν δι' ὄμιγλης. Ὁ Ὅδυσσεὺς ὅμως ἔθαύμαζε τοὺς λιμένας, καὶ

τὰ πλοῖα, καὶ τὰς ἀγορὰς τῶν ἡρώων, καὶ τὰ μακρὰ
τεύχη τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ωγυρωμένα διὰ πασσάλων,
πάντα ἄξια θαυμασμοῦ. "Οτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὰ βασί-
λεια τοῦ Ἀλκινόου τότε εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ:

«Οὗτος ἐδῶ εἶνε, ζένε πάτερ μου, ὁ οῖκος, τὸν ὅποῖον
μὲ παρεκάλεσες νὰ σοὶ δεῖξω. Θὰ εὔρης τοὺς βασιλεῖς
εἰς τὸ συμπόσιον. Σὺ δμως προγόρησε ἀφόβως· διότι δ
θαρραλέος ἀνθρωπος καὶ ἀν ἐλύθη ἐκ ζέντες γάρας, ἐπι-
τυγχάνει καλλίτερον εἰς τὰς ἐπιγειρήσεις του. Θὰ ζη-
τήσῃς δὲ πρῶτον εἰς τὰ ἀνάκτορα τὴν βασίλεισσαν, ήτις
δινομάζεται Ἀρήτη. Αὕτη εἶνε σύζυγος τοῦ Ἀλκινόου
καὶ τιμᾶται ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἐσσον δὲν τιμᾶται κἀμ-
μία ἄλλη γυνὴ εἰς τὸν κόσμον ἐξ ἀλιών τῶν γυναικῶν,
ὅσαι τὴν σήμερον εἶνε ὑπανδρευμέναι καὶ κυβερνῶσι
τὸν οῖκόν των. Ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ σύμπας
ὅλας τῶν Φαιάκων τὴν σέβονται ως θεάν. Εἶνε γυνὴ
μὲ ἔξοχον ἀρετὴν καὶ φρόνησιν. Αὕτη ἀγαπᾷ τὸν λαὸν
καὶ φροντίζει ως μήτηρ περὶ αὐτοῦ, πᾶσαν δὲ διγόνιαν
μεταξὺ τῶν πολιτῶν διαλύει πλήρης ἀγαθότητος. "Αν
αὐτὴ, ζένε μου, σὲ λυπηθῆ, θὰ σὲ στείλη εἰς τὴν πα-
τρίδα καὶ εἰς τὸν οῖκόν σου.»

Ταῦτα εἰποῦσα ἡ Ἀθηνᾶ ἔγεινεν ἀρχαντος καὶ ὑπε-
ράνω τῆς οὐκλάσσης φερομένη ἔφθασεν εἰς τὴν λαμπρὰν
πόλιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν, ὃν εἶχεν
αὐτῇ οἰκοδομήση ὁ Ἐρεχθεύς. Ο δὲ Ὀδυσσεὺς ἴστατο
ὅλως ἐκπεπληγμένος ἔμπροσθεν τῶν θαυμασίων ἀνα-
κτόρων, τὰ ἀποῖα ἔλαμπον ως λάμπει ὁ ἥλιος ἢ ἡ σε-
λήνη. Οἱ τοῦχοι ἦσαν ἐκ στίλβοντος γαλκοῦ, ἡ πύλη
χρυσῆ μὲ ἀργυρᾶς παραστάδας καὶ γαλκοῦν κατώφλιον.
Ἐκατέρωθεν δὲ αὐτῆς ἴσταντο κύνες ἐξ ἀργύρου καὶ

γρυσοῦ, ἔργον τοῦ Ήφαίστου, φυλάττοντες τὴν οἰκίαν.
 Τέτοις δὲ εἰς τὴν αἴθουσαν τριγύρῳ εἰς τοὺς τοίχους ἥ-
 σαν ὡραιόταται ἔδραι κεκαλυμμέναι μὲν πολυτίμους τά-
 πητας, ἐπὶ τῶν ὀποίων ἐκάθηντο οἱ ἡγεμόνες τῶν Φαιά-
 κων συμποσιάζοντες: Ἐπὶ ύψηλῶν δὲ βάθρων ἴσταντο
 νεανίσκοι ἐκ γρυσοῦ κατεσκευασμένοι. ἔχοντες εἰς τὰς
 γεῖράς των ἀνηρμμένας λαμπάδας δι' ᾧ ἐφωτίζετο τὴν
 νύκτα ἥ αἴθουσα ἐν καιρῷ συμποσίου. Υπηρέτουν δὲ εἰς
 τὰ ἀνάκτορα πεντήκοντα υπηρέτριαι. Καὶ ἄλλαι μὲν ἄ-
 λεθιν τὸν σῖτον εἰς τὸν μῆλον, ἄλλαι δὲ ἐκάθηντο καὶ
 ὕδραινον ἥ ἔντθιον μὲν τὴν ἡλακάτην καὶ τὸν ἀτρακτὸν.
 Τὰ δὲ ἔργογέιρα καὶ τὰ ὑφάσματα τῶν γυναικῶν τῆς
 Σιγερίας ἥσαν ὀνομαστὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἥ-
 σαν καὶ οἱ ἀνδρες ὀνομαστοὶ ὡς τολμηροὶ θαλασσοπόροι.
 Έκτὸς δὲ τῆς αὐλῆς πλησίον τῆς πύλης υπῆρχεν εὔρυς
 κῆπος τεσσάρων στρεμμάτων πανταχόθεν πεφραγμένος
 μὲν ύψηλὸν τεῖχος. Ἐκεῖ ἥσαν ύψηλὰ δένδρα πολλὰ φέ-
 ροντα καρποὺς ὠραιοτάτους, ἀγλαδικαὶ καὶ ῥοιαὶ καὶ μη-
 λέαι, γλυκύταται συκαὶ καὶ ἀκμαῖαι ἐλαῖαι. Τὰ δένδρα
 ταῦτα καρποφοροῦσι καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ γειμῶνα καὶ
 θέρος. Καὶ ἄλλα μὲν ἀνθίζει ἥ γλυκεῖα πνοὴ τοῦ Ζεφύ-
 ρου, ἄλλα δὲ πάλιν ὠριμάζει. Τὸ μαρανθὲν ἀγλάδιον
 διαδέχεται τὸ νέον ἀγλάδιον, τὸ παλαιὸν μῆλον τὸ νέον
 μῆλον, τὸ σῦκον τὸ ἄλλο σῦκον. Ἐκεῖ εἶνε πεφυτευμένη
 καὶ ἀμπελος πολύκαρπος. Καὶ ἄλλας μὲν σταφυλὰς
 ἥλιαζουσιν ἐπὶ τοῦ ἥλιακωτοῦ ἔχοντες ἥπλωμάνεις, ἄλ-
 λας δὲ ἥδη τρυγῶσι καὶ ἄλλας πατοῦσιν ἐν τοῖς ληγοῖς.

Ἐκεῖ βλέπεις ἄλλας μὲν σταφυλὰς ἀώρους, ἄλλας δὲ
 μόλις ἀνθη, καὶ ἄλλας ἥδη περκαζούσας (παρθαλάς.)
 Τέλος δὲ εἰς τὴν ἐσγατιὰν τοῦ κήπου ἥσαν παντοῖαι

πρασιάι μὲν θαλερὰ φυτὰ παντοῦα. Υπάρχουσι δὲ καὶ δύο κορῆναι. Καὶ ἡ μὲν δικρόέει ἐλικοειδῶς ὅλον τὸν κῆπον, ἡ δὲ ἄλλη ἐξέργεται ὑπὸ τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας, ὅπου ὑδρεύονται οἱ κάκοικοι.

§. 15. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΕΙΣΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΑΛΚΙΝΟΟΝ.

Ταῦτα πάντα ἔμενε καὶ παρετήρει μετὰ θαυμασμοῦ ὁ πολυπαθῆς ἥρως Ὄδυσσεὺς. Ἀφ' οὗ δὲ παρετήρησεν ἀρκούντως, ἐβάδισε, μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν οἰκίαν, ὃπου εὗρε τοὺς ἀργηγοὺς καὶ ἡγεμόνας τῶν Φαιάκων ποιεῦντας σπουδάς εἰς τὸν Ἐρυθρόν, διότι εἰς αὐτὸν ἐποίουν τελευταίως σπουδάς, ὅταν ἤρχετο ἡ ὥρα τοῦ ὑπνου. Καὶ χωρὶς νὰ ἴδωσιν αὐτὸν, ἔργασε πλησίον τῆς Ἀρήτης καὶ τοῦ Ἀλκινόου, καὶ ἤψατο τῶν γονάτων τῆς Ἀρήτης. Πάντες δὲ ἐξεπλάγησαν ἴδόντες αἴρηνης ἔμπροσθέν των ἄνθρωπον ξένων καὶ ἀναυδοῖ παρετήρουν αὐτὸν μετὰ θαυμασμοῦ. Αὐτὸς δὲ καθικέτευε τὴν βασίλισσαν λέγων :

«Ἀρήτη, θύγατερ μεγάλου πατρὸς, ἔργομαι μετὰ πολλὰς ταλαιπωρίας ἵκετης πρὸς σὲ ὡς καὶ πρὸς τὸν σύζυγόν σου καὶ πρὸς τοὺς συνδαιτυμόνας τούτους, εἰς τοὺς ὅποίους εἴθε οἱ θεοὶ νὰ γαρίσωσι βίον εὐδαιμονίας καὶ ἔκαστος γὰ καταλίπῃ εἰς τὰ τέκνα του τιμὴν καὶ πλοῦτον. Βοηθήσατέ με νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου. Ηολὸν χρόνων ὁ δυστυγής ὑποφέρω μακρὰν τῶν φιλτάτων μου».

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐκάθισεν ὁ Ὄδυσσεὺς εἰς τὴν τέφραν τῆς ἐστίας πλησίον τοῦ πυρός. Οἱ δὲ Φαιάκες ἐτήρουν βαθεῖαν σιωπήν. Τέλος ἤρχισε νὰ δμιλῇ ὁ γέρων Ἐγένηος, δστις ἦτο ὁ πρεσβύτερος τῶν Φαιάκων

καὶ πολλὰ πράγματα εἶχεν ἕδη καὶ ἀκούση, ἀνὴρ μὲν πολὺν νοῦν καὶ λόγον. Οὐ σεβάσμιος οὗτος γέρων εἶπε πρὸς τὸν Ἀλκίνοον:

«Ἀλκίνε, εἶνε ἀπρεπὲς δὲ ξένος νὰ κάθηται γαμαὶ εἰς τὴν τέφραν τῆς ἑστίας. Σήκωσε αὐτὸν καὶ κάθισε ἐπὶ τοῦ θρόνου, φέρε δὲ καὶ σῖνον νὰ ποιήσωμεν σπουδὰς εἰς τὸν Δία, ὅστις προστατεύει καὶ συντρέχει τοὺς σεβαστοὺς ικέτας. Άς παραθέσῃ δὲ εἰς αὐτὸν ἡ οἰκονόμος καὶ τροφὴν ἐκ τῶν εὑρισκομένων.»

Οὐ Ἀλκίνοος εὐθὺς ἐτήκωσε τὸν ξένον ἀπὸ τῆς ἑστίας καὶ ἔκάθισε πλησίον του εἰς τὸν θρόνον τοῦ υἱοῦ του Λαοδάμαντος. Καὶ ἡ μὲν ὑπηρέτρια κατὰ τὰ εἰθισμένα ἔφερε πρόγουν γρυπῆν καὶ λεκάνην ἀργυρᾶν διὰ νὰ νιψθῇ δὲ ξένος, ἡ δὲ οἰκονόμος ἔστρωσε τράπεζαν καὶ ἔθηκεν ἐπὶ αὐτῆς πιλυειδῆ φαγητὰ καὶ σῖνον ἀφίσινον, ἐκ τῶν δηποίων δὲ Οδυσσεὺς ἔφαγε καὶ ἔπιεν δσον τριθέλε. Υπηρέτης δὲ ἐκέρχασεν εἰς ἔκαστον ποτήριον σῖνον. Πάντες δὲ εὐχαρίστησαν τὸν Δία, διότι προστατεύει καὶ συνοδεύει τοὺς σεβαστοὺς ικέτας.

Αφ' οὗ δὲ πάντα ταῦτα εἴχον τελειώση, δὲ Ἀλκίνοος εἶπε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν Φαιάκων, οἵτινες ἐστηκώθησαν νὰ ἀπέλθωσιν ἔκαστος εἰς τὴν κατοικίαν του διὰ νὰ κοιμηθῶσι, τοὺς ἔξης λόγους:

«Ἄριστον θὰ φιλέύσωμεν τὸν ξένον εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ θὰ προσφέρωμεν λαμπρὰν θυσίαν εἰς τοὺς θεούς. Διὰ τοῦτο καλῶ καὶ ὑμᾶς νὰ παρευρεθῆτε εἰς τὴν εὐωχίαν ταύτην, εἰς γὰρ θὰ παρευρεθῶσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι γέροντες τῶν Φαιάκων. Κατόπιν δὲ θὰ φροντίσωμεν νὰ ἀποστείλωμεν ἀσφαλῶς τὸν ξένον εἰς τὴν πατρίδα του δσον μακρὰν καὶ ἀν εἶνε αὔτη, ἐκτὸς ἀν εἶνε θεός τις. Ηολλάκις ἡξεύ-

ρομεν δτι οι θεοί εμφανίζονται λαμβάνοντες μορφὴν ἀνθρώπου.»

Πρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ σοφὸς Ὁδυσσεύς: «Ἄλκινοε, ἀπόθαλε τὰς ἵέρας ταύτας. Ἐγὼ οὐδεμίαν ὅμοιό φητα ἔχω πρὸς τοὺς θεοὺς οὔτε κατὰ τὸ σῶμα οὔτε κατὰ τὸ ἀνάστημα. Εἶμαι αὐτὸς δῆτα τοῦτο ἀνθρωπὸς θνητός. Καὶ ἀν γνωρίζετε τινα, ἐστις νὰ ὑπέστη περισσότερος δυστυχήματα τῶν ἄλλων, πρὸς τοῦτον δύναμαι ἔγὼ νὰ παραβληθῶ κατὰ τὰς βασάνους. Τὰς ταλαιπωρίας ἐμοῦ, ἐσας ὑπέμεινα κατ' ἀπόφασιν τῶν θεῶν, εἶνε ἀδύνατον νὰ διηγηθῇ τις δλας. Ἄλλ' ἐπιτρέψατέ μοι νὰ δειπνήσω, εἰ καὶ μεγάλη λύπη κατέχει τὴν καρδίαν μου. Διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλο δγληρότερον τῆς κατηραμένης κοιλίας, ἡ ὥποια μᾶς διατάττει τυραννικῶς νὰ φροντίζωμεν περὶ αὐτῆς καὶ τότε ἀκόμη, δταν σκληρῶς βασανίζωμεθα καὶ βαρὺ πένθος κατέχῃ τὴν καρδίαν μας. Καὶ ἐμοῦ ἡ ψυχὴ εἶνε πλήρης θλίψεως ἀλλ' ἡ πεῖνα καὶ ἡ δίψα μὲ κάμνουσι νὰ λησμονήσω τὰ δεινά μου καὶ νὰ ὑπακούσω εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ γερτάσω τὴν κοιλίαν μου. Ω Φαίακες, προθυμοποιήθητε ὡς ἔξημερώση νὰ μὲ στείλητε τὸν δυστυχῆ εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἅς ἵδω τὴν οἰκογένειάν μου, τὰ κτήματά μου, τοὺς οἰκείους μου καὶ τότε ἂς ἀποθάνω.»

Οἱ λόγοι οὖτις ἐποίησαν αἴσθησιν εἰς τὴν ψυχὴν πάντων καὶ δλοὶ εἶπον νὰ σταλῇ ὁ ἔνος εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐπειτα ἀνεγώρησεν ἔκαστος εἰς τὴν κατοικίαν του διὰ νὰ καιμηθῶσι. Ἐμεινε δὲ ὁ Ὁδυσσεὺς μὲ τὸν Ἀλκίνοον καὶ τὴν Ἀρήτην, ἥτις εἶγε καθίση πλησίον τοῦ Ὁδυσσέως. Αἱ δὲ ὑπηρέτριαι ἐτακτοποίουν τὰ σκεύη τοῦ συμποσίου. Ἡ Ἀρήτη ἀνεγνώρισε τὰ ἐνδύματα τοῦ Ὁ-

δυστέως καὶ ἡρώτησε αὐτόν. « Ποῖος εἶται, ξένε; καὶ πόθεν ἔρχεσαι; ποῖος σὺν ἐδώκε τὰ ἐνδύματα ταῦτα; Δὲν εἶπες δὲ τι ἐπλανήθης εἰς τὴν Θάλασσαν καὶ δὲ μετὰ πολλὰς πλάνας ἔφθιστες ἐνταῦθα; »

Ηρὸς ταῦτην ἀπήντησεν ὁ Ὀδυσσεύς:

« Βασίλισσα, τὰ παθήματά μου εἶναι τόσων πολλά, ὥστε εἶναι λίαν δύσκολον νὰ διηγηθῇ τις ταῦτα μετ' ἀκριβείας. Ἐπλέωμεν μετὰ τῶν ἑταίρων μου εἰς τὴν πατρίδα, δὲ τρικυμία μεγάλη συνέτριψε τὰ πλοῖά μας. Καὶ πάντες μὲν οἱ φίλοι μους ἐπινίγησαν εἰς τὴν Θάλασσαν, ἐγὼ δὲ μόνος ἐτώθη. Εννέα ἡμέρας ἐπὶ τρόπιδος τοῦ πλοίου ἐφερόμενος ἐν τῇ Θαλάσσῃ παλαίων ἀπαύστως πρὸς ὑπερομέγέτη κύματα, τῇ δὲ δεκάτῃ ἐν καιρῷ ζοφερᾶς νυκτὸς ἐφερόμενος εἰς νῆσόν τινα δύναματι Ογυγίαν, ἐνθα κατοικεῖ μόνη ἡ θεά Καλυψώ. Ενταῦθα ἔμεινα ἐπτὰ ἔτη πλαίων νύκτα καὶ ἡμέραν τὴν θέσιν μου καὶ ἐνθυμούμενος τὴν οἰκογένειάν μου καὶ τὴν πατρίδα μου. Ἄλλ' ἡ θεά τοι ἀδυσώπητος καὶ δὲν μὲ ἄρινε νὰ φύγω. Καὶ εἶχον ἀπελπισθῆ περὶ τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἐπανόδου μου καὶ ἡ ζωὴ ἐν τῇ νήσῳ μοὶ ἐφαίνετο ἔτι διχληροτέρα. Ἄλλ' ἡ θεά ἀργούμενος τοῦ διγόδου ἔτους μοὶ ἐπέτρεψε νὰ ἀπέλθω ἐπὶ σγεδίας δοῦσά μοι καὶ φαγητὰ καὶ οἶνον καὶ φορέματα. Καὶ ἐπὶ δεκαεπτὰ μὲν ἡμέρας ἐπλεων μὲ οὔριον ἀνεμον καὶ εἶχον φίλση πλησίον τῆς πατρίδος σας. Ως δὲ εἶδον τὰ σκιερὰ ὅρη αὐτῆς, ἐχάρην μὴ γνωρίζων ὃ δυστυγχῆς πόσαι σκληροὶ συρροφοροὶ ἀκόμη μὲ περιέμενον. Εὐθὺς τότε ἀνεμοι σφραγίδοι καὶ κύματα ὡς θουνὰ μοὶ ἔκλεισαν τὸν δρόμον. Η σγεδία μου ὑψώστο καὶ κατεβυθίζετο μετ' ἐμοῦ ὑπὸ τῶν κυμάτων. Καὶ ὅλη ἡ προσογκή μου ἦτο νὰ μὴ γείνω ἀνάρπαστος ὑπὸ τῶν

κυριάτων. 'Αλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ φεβρουαρίου τούτου ἀγῶνος, συνετρίβη ἡ σχεδία μου καὶ ἐγὼ ἔπειτα εἰς τὴν Θάλασσαν, ἀλλὰ θεός τις μὲν εὐσπλαγχνίσθη. Κολυμβῶν ἔφθασα χθὲς ἑσπέριχς εἰς τὴν Ἑραίν, ὅπου ἐκοιμήθην μέχρι τῆς μετημορφώσεως μεταξὺ θάμνων σκεπασθεὶς μὲν φύλακα τοῦ δάσους. "Οτε δὲ ὁ ήλιος ἤρχισε νὰ κλίνῃ αἱ ἀμφίπολοὶ σας παιζουσαι μὲν ἔξι πνησταν διὰ τῶν φωνῶν των. Ἀναστὰς δὲ εἶδον τὰς ἀμφιπόλους καὶ τὴν κόρην σας, ἣς ἡ παρουσία μοὶ ἐφάνετο μᾶλλον λεία ἡ ἀνθρωπίνη. Παρεκάλεσα αὐτὴν νὰ ἐλεήσῃ τὴν θέσιν μου, καὶ μοὶ ἔδωκεν μετὰ προθυμίας καὶ ἀρθρίουν τροφὴν καὶ οἶνον καὶ ἐνδύματα. Η φρόνησις τῆς κόρης σας εἶναι μεγάλη καὶ τοιαύτη, ὅποιαν δὲν περιμένει νὰ εὕρῃ τις εἰς τοιαύτην νεαράν παρθένον, διότι πάντοτε ἡ νεότης στερεῖται φρονήσεως. Ίδου δὲι εἴχον νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὴν ἐρώτησίν σας.

Πρὸς τοῦτον εἶπεν ὁ Ἀλκίνοος:

"Όλα δέσα ἔπραξεν ἡ κόρη μου, ζένε, εἶναι καλά, ἀλλ' ἐν δὲν μοὶ ἀρέσκει. Διὸ τὶ νὰ μὴ σὲ φέρῃ μαζῇ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀφ' οὐ εἰς αὐτὴν πρῶτον προσέπεσες."

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ σοφὸς Ὅδυσσευς:

"Βασιλεῦ, μὴ κατηγόρει διὰ τοῦτο τὴν εὐγενῆ θυγατέρα σου. Αὕτη μὲν παρεκίνησε νὰ τὴν ἀκολουθήσω μετὰ τῶν ἀμφιπλῶν τῆς. Ἔγὼ δμως ἐνόμισα ως ζένος ἀνθρωπος καὶ μὴ γνωρίζων τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου σας δὲι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐλθω μαζῇ τῆς, καὶ νὰ δυσαρεστήσω ἵσως διὰ τοῦτο τοὺς γονεῖς τῆς."

Πρὸς τοῦτον ἀπήντησε πάλιν ὁ Ἀλκίνοος:

"Ξένε μου, δὲν εἶναι λόγος διὰ τοῦτο νὰ δυσαρεστήθῃ. Τούναντίσιν θὰ ἔγαιρον διότι βλέπω δὲι εἶται ἀνθρωπος

μὲ νοῦν πολὺν καὶ εὐγένειαν γαρακτῆρος. Τοιοῦτον ἀνθρωπὸν, οἷς εῖσαι σὺ, εὐχαρίστως θὰ ἔκαμνον γαμβρόν μου καὶ θὰ ἔστιδον εἰς αὐτὸν οικίαν καὶ πλοῦτον, μὲ τοιαύτην δμως συμφωνίαν νὰ εἴη πάντοτε πλησίον μας. Ἀλλὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ γείνῃ καὶ μὲ τὴν ιδικήν σου θέλησιν. "Αν δμως θέλης νὰ ἔιλης εἰς τὴν πατρίδα σου, τοῦτο θὰ πράξω ἀφεύκτως αὔριον, καὶ ἂν ἡ πατρίς σου θήθειν εἶσθαι ἀπωτέρω τῆς Εύβοίας. "Εγχρεν πλοῖα ταγύτατα καὶ κωπηλάτας ἀρίστους, οἵτινες ἐν διάγῳ γρόνῳ φίδανουσιν εἰς μακρινάς χώρας."

Οἱ λόγοι τοῦ Ἀλκινόου εὐχαρίστησαν τὸν Ὁδυσσέα καὶ ἡ καρδία του ἐσκίρτησεν ὑπὸ γαρῆς ὅτι θὰ ἀξιωθῇ νὰ ἴση τὴν πατρίδα του καὶ προσευγήθη εἰς τὸν θεὸν νὰ γένουν πάντα ταῦτα.

"Αφ' οὗ δὲ ταῦτα εἶπον, ἥλθον αἱ ὑπηρέτριαι καὶ προσεκάλεσαν τὸν ξένον νὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν κλίνην, ἥν παρεσκεύασαν κατ' ἐντολὴν τῆς Ἀρήτης εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ξένων. Καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς ὡς καὶ οἱ βασιλεῖς ἐπορεύθησαν νὰ κατακλιθῶσι.

§ 16. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΑΙΑΚΑΣ.

Τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ καὶ ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς ἥλθον εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Φαιάκων πλησίον τῶν πλοίων. Ἐκεῖ συνήγετο λαὸς πολὺς διὰ νὰ ἴση τὸν ξένον ναυαγὸν καὶ ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ καθίσματα διὰ ταχέως εἶχον γεμίση. Ηάντες δὲ ἐθαύμαζον βλέποντες τὴν γάριν, τὴν ὁποίον εἶχε τὸ ἔξωτερικὸν τοῦ Ὁδυσσεώς. Ἄφ' οὗ δὲ δῆλοι συνήγονται, ἐδημηγόρησε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἀλκίνοος ταῦτα :

«Ο ξένος οὗτος, Φαιάκες, ήλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μου μετὰ πολλὰς ταλαιπωρίας. Δὲν ἡξέρω ἂν εἴνε ἐκ τῶν λαῶν τῆς ἀνατολῆς· ἢ τῆς δύσεως. Η διακαής δύνας αὐτοῦ ἐπιθυμία εἴνε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Καὶ πρὸς τοῦτο ἔχει ἀνάγκην τῆς συνθρόνης μας. "Ἄς σπεύσωμεν λοιπόν, ὅπως ἐποίξαμεν πάντοτε, γὰρ τῷ δώσωμεν βοήθειαν. Οὐδέποτε ξένος ἔλθων ἐνταῦθα ἀνεγάρητεν ἀπὸ ἡμᾶς δυστηρεστημένος οὔτε ἡρογάρημέν ποτε νὰ τὸν στείλωμεν εἰς τὴν πατρίδα του. Ήμπρὸς λοιπὸν ἀς δίψωμεν εἰς τὴν θάλασσαν πρωτόπλουν πλοῖον καὶ ἀς ἐκλεγθῶσιν ἐκ τοῦ λαοῦ πεντήκοντα δύο ναῦται νέοι· καὶ ἀξιοί. Οὗτοι δὲ ἀφ' οὗ ἔξοπλίσουν τὸ πλοῖον καὶ ποιήσουν αὐτὸς ἔτοιμον πρὸς πλοῦν, ἀς ἔλθουν ἔπειτα εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ νὰ γευματίσωσι. Σήμερον ἔχω μέρα συμπόσιων πρὸς τιμὴν τοῦ ξένου. Εἰς τοῦτο εἴνε κεκλημένοι ὄλοι οἱ πρόκριτοι τῶν Φαιάκων καὶ παρακαλῶ νὰ μὴ μοῦ ἀρνηθῇ κάνεις. "Ἄς ἔλθῃ δὲ καὶ ὁ Δημόδοκος ὁ θεῖος ἀσιδός ὅπως τέρψῃ ἡμᾶς διὰ τῶν καλῶν ἀσμάτων του.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἀλκίνοος ἐπορεύθη ἐμπρὸς εἰς τὰ ἀνάκτορα, οἱ δὲ πρόκριτοι τῶν Φαιάκων ἤρχοντο εὐθὺς κατόπιν. Μετ' οὐ πολὺν δὲ γρόνων ἥλθων καὶ οἱ πεντήκοντα δύο νέοι, οἵτινες ἔξελέγθησαν ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν Φαιάκων, ὡς εἶχεν διατέξη ὁ βασιλεὺς, καὶ οἵτινες ἔρριψαν τὸ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὸ ἔξωπλισαν μὲν ὄλα τὰ ἀναγκαιοῦντα εἰς τὸν πλοῦν. "Ἐπειτα ἥλθεν καὶ ὁ Δημόδοκος εἰς τὸν ὄποιον ἡ Μοῦσα ἔδωκεν ἐν καλὸν καὶ ἐν κακόν, διότι ἔθιεν μὲν ἐστέρησεν αὐτὸν τῆς ὁράσεως, ἔνθεν δύνας ἐχάρσεν αὐτῷ θείαν φωνὴν εἰς τὸ ἄδειν. Τὸν Δημόδοκον ἔιέγθη ὁ Ποντόνος καὶ τὸν ωδῆγησε νὰ καθίσῃ εἰς ὡρισμένην θέσιν, ὅπου

παρέθηκεν αὐτῷ τριφήν καὶ ποτὸν, τὴν δὲ λύραν του ἐκρέμασεν ἀνωθεν αὐτοῦ ἐπὶ πασσάλου. Άφ' οὗ δὲ πάντες οἱ πρωτεκλημένοι εἶχον ἔλθη καὶ ὅλη ἡ οἰκία εἶχε πληρωθῆ, παρετέθησαν αἱ τράπεζαι καὶ ἐπ' αὐτῶν πλούσια κρέατα καὶ βόεια καὶ γούρεια καὶ πρόβεια. Οἱ δὲ συνδαιτυμόνες ἔλαβον ἕκαστος τὴν θέσιν του καὶ ἤρξαντο τρώγοντες καὶ πίνοντες. Μετὰ τὸ τέλος δὲ τοῦ φαγητοῦ ὁ Δημόδοκος ἔλαβε τὴν λύραν του καὶ παῖδας ἤρξατο νὰ φέρῃ τὴν φιλονεικίαν Ἀγιλλέως καὶ Ὁδυσσέως ἐν Τροίᾳ, καθ' ἥν ὁ μὲν Ἀγιλλέως διῆσχυρίζετο ὅτι ἡ Τροία οὐκ εισέβη διὰ τῆς βίας, ὁ δὲ Ὁδυσσεὺς διὰ τῆς σοφίας. Καὶ δῆλοι μὲν οἱ συνδαιτυμόνες ἐτέρποντο ἀκούοντες τὰ ἔργα τῶν ἡρώων. Μόνον ὁ Ὁδυσσεὺς ἐλυπεῖτο καὶ δάκρυα ἐπλήρων τοὺς ὄφθαλμούς του, καὶ ἐπιμελῶς ἐπόγγιζεν δπως μὴ νοήσωσί τι οἱ συνδαιτυμόνες. Ὁ Ἀλκίνοος δύως, δστις ἐκάλυπτο πλησίον τοῦ Ὁδυσσέως, ἐνόησεν ὅτι τὸ ἄτμα του Δημόδοκου ἐλύπει τὸν ξένον καὶ διὰ τοῦτο εἴπεν ὅτι καλὸν νομίζει νὰ παιστασι τὰ ἄτματα, νὰ ἀργίσωσι δὲ οἱ ἀγῶνες δπως ἵδη ὁ ξένος πέσον οἱ Φαίακες ὑπερβαίνουν τοὺς ἄλλους εἰς τὴν πυγμὴν, εἰς τὴν πάλην, εἰς τὸ πήδημα καὶ εἰς τὸν δρόμον. Ολοι παρεδέχθησαν τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως καὶ εὐθὺς διευθύνθησαν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἐμπρὸς πορευομένου τοῦ βασιλέως. Καὶ ὁ Δημόδοκος αὐτὸς κρεμάτας τὴν λύραν του ἤλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν, ὁδηγούμενος ὑπὸ κήρυκος. Έκεῖ εἶχε συρρεύση ἀναρίθμητον πλῆθος πολιτῶν δπως θαυμάσωσι τοὺς ἀγῶνας. Κατὰ τοὺς ἀγῶνας δὲ τούτους διεκρίθησαν πολλοὶ νέοι Φαίακες. Καὶ εἰς μὲν τὸν δρόμον ὁ μήδες τοῦ Ἀλκινόου Κλυτόναρος, εἰς δὲ τὴν πάλην ὁ Εὔρυλαος, εἰς δὲ τὸ πήδημα ὁ Ἀμφίαλος, εἰς δὲ τὸν

δίσκον ὁ Ἐλατρεὺς, εἰς δὲ τὴν πυγμὴν ὁ Λαοδάμας, ὁ
υῖδις τοῦ Ἀλκινόου.

Ἄφ' οὗ δὲ πάντες διεπέδασαν ἐκ τῶν ἀγώνων, ὁ Λαο-
δάμας εἶπε πρὸς τοὺς φίλους του:

«Καλὸν θά̄ ἦτο νὰ παρκαλέσωμεν καὶ τὸν ξένον νὰ
λάβη καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας. Βλέπετε δτι ἔχει
ἔξαιρετον ἀνάστημα καὶ μηρούς καὶ κνήμας καὶ γεύρας
καὶ αὐγένα στιθαρὸν, καὶ δτι διατηρεῖ κατόπιν τόσων πα-
θημάτων ἀκόμη τὴν νεότητά του. Διότι δὲν πιστεύω νὰ
ὑπάρχῃ ἄλλο τι κακώτερον τῆς θαλάσσης. Αὕτη κατα-
στρέψει καὶ τὸν ισχυρότατον ἄνδρα.» Οἱ φίλοι τοῦ Λαο-
δάμαντος ἐνέκριναν τὸν φρονιμώτατον τοῦτον λόγον καὶ
παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ δηλικήσῃ περὶ τούτου εἰς τὸν
ξένον. Ὁ Λαοδάμας ἡλθεν εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπε: «Ἐλθὲ
καὶ σὺ, ξένε πάτερ, καὶ ἀγωνίσθητι μεθ' ἡμῶν. Δὲν φαί-
νεσαι νὰ εἶσαι ἀπειρος ἀγώνων. Ἡ μεγαλειτέρχ δόξα
διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶνε ἐκείνη, τὴν ἀποίαν ἀποκτᾶ διὰ
τῆς ισχύος τοῦ σώματός του. Ἐλθὲ λοιπὸν καὶ ἀπόβαλε
τὰς λύπας ἐκ τῆς ψυχῆς σου. Θὰ φθάσῃς εἰς τὴν πα-
τρίδα σου, τὸ πλοῖον ἔρριψθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ σε
ἔταῖροι εἶνε ἔτοιμοι.»

Πρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ Ὄδυσσεύς:

«Λαοδάμα, πῶς δύναμαι ἐγὼ νὰ σκέπτωμαι περὶ ἀ-
γώνων καὶ νὰ εὑρίσκω εἰς τούτους εὐχαρίστησιν, ὁ δ-
ποῖος τόσα δυστυγχίματα ὑπέστην καὶ ὁ δποῖος τώρα
ἴκετης ἐν ξένη γάρῳ παρκαλῶ τὸν βασιλέα καὶ τὸν λαὸν
τῶν Φαιάκων νὰ μὲ στείλωσιν εἰς τὴν πατρίδα μου;»

Πρὸς τοῦτον τότε ἀπήντησεν ὑδριστικῶς ὁ Εὔρυαλος:

«Ἔχεις δίκαιον, ω̄ ξένε, καθ' ὅσον τὸ πρόσωπόν σου
δὲν φανερόνει ἄνθρωπον ἀγωνιστήν. Σὺ φαίνεσαι νὰ ἥσω

εἰς πλοιόν τι ἐπιστάτης καὶ ὅλη σου ἡ ἵκανότης συνίστατο εἰς τὸ νὰ καταγράψῃς τὰ φροτία καὶ νὰ βλέπῃς πῶς νὰ κερδήσῃς περισσότερα. Πολεμικὸς ἀνθρωπὸς σὺ δὲν εἶσαι.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐλύπησαν τὸν Ὀδυσσέα, καὶ ὠργισμένος εἶπε πρὸς αὐτόν:

«Φίλε, δὲν ὠφίλησες καλὰ, καὶ δὲν μοὶ φάίνεσαι ἀνθρωπὸς φρόνιμος. Οὐ θεὸς βλέπεις δὲν δίδει ὅλα τὰ χαρίσματα εἰς τὸν ἀνθρωπὸν. Εἰς σὲ ἔδωκε μεγάλην τοῦ σώματος ὥραστητα, ἀλλὰ δὲν σοὶ ἔδωκε καὶ κρίσιν καὶ οἱ λόγοι σου δὲν ἔγουσιν οὐδεμίαν γάριν. Κομπορρήμανεῖς καὶ θρησκείεις καὶ δὲν αἰσθάνεσαι ὅτι ἡ μετριοφροσύνη εἶναι μέγα κόσμημα εἰς τὸν ἀνθρωπὸν. Δὲν βλέπω ἐδῶ, φίλε, πρώτην φοράν ἀγῶνας, ως σὺ νομίζεις. Ἄλλὰ νομίζω. θτι, δταν ήμην νεώτερος, ήμην ἐκ τῶν πρώτων ἀγωνιστῶν. Ἄλλα τώρα μὲ κατέβαλον αἱ μεγάλαι λύπαι καὶ αἱ πολλαὶ μάχαι καὶ τὰ φρικτὰ κύματα τῆς θαλάσσης. Καὶ θμῶς ἀν καὶ εὑρίσκομαι εἰς τοιαύτην κατάστασιν, πρέπει νὰ ἀγωνισθῶ, διότι οἱ ἀπρεπεῖς λόγοι σου μοῦ ἡρέθισαν τὴν καρδίαν.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπήδησεν εἰς τὸ στάδιον καὶ λαβὼν δίσκον μέγαν, πολὺ βαρύτερον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἔρριπτον οἱ ἄλλοι, ἔρριψε μὲ τὴν στιβαράν του χεῖρα περισσινήσας. Οἱ δίσκοις ἐβόμβησε καὶ οἱ Φαιάκες πάντες ἐκπλαγέντες ἐκ τῆς ρίπης ἔκυρκαν τὰς κεφαλάς· ἐπεισεὶς δὲ πολὺ μακράν τῶν ἄλλων σημείων. Ή δὲ Ἀθηνᾶ λαβοῦσα μαρρὴν Φαιάκος ἔθεσεν αὐτὴ τὸ σημεῖον λέγουσα: «Καὶ αὐτὸς ὁ τυφλὸς θὰ διέκρινε διὰ τῆς ἀφῆσ του, ωἱξένε, τὸ ἴδικόν σου σημεῖον. Εἶναι τόσον μακράν τῶν ἄλλων, ωστε εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ἔγειρις ἀναμφιβόλως τὰ πρωτεῖα. Θάρρει, οὐδεὶς τῶν Φαιάκων

Θὰ σὲ φθάσῃ, πολὺν δὲ δλιγώτερον θὰ σὲ ὑπερβῆῃ.» Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνεθάρρυναν τὸν Ὀδυσσέα, έστις εἶπε πρὸς τοὺς Φαιάκας: «Προσπαθήσατε τώρα νὰ μὲ φθάσητε καὶ ἔπειτα δίπτω πάλιν ἀκόμη μακρήτερα.» Αν θέλετε, εἴμαι ἔτοιμος νὰ διαγωνισθῶ καὶ εἰς τὴν πάλην, καὶ εἰς τὴν πυγμὴν καὶ εἰς τὸν δρόμον μὲ δλους ὑμᾶς πλὴν τοῦ Λασσόμαντος, πρὸς τὸν δρόμον δὲν θεωρῶ πρέπον νὰ ἀγωνισθῶ, ἀφ' οὗ φιλοξενοῦμαι εἰς τὴν οἰκίαν του. Καὶ ως πρὸς τὸ τόξον ἔννοιω νὰ τὸ ἐντείνω ως οὐδεὶς ἄλλος. Ἐν Τροίᾳ μόνον ὁ Φιλοκτήτης μὲ ὑπερχίθαινε. Καὶ διὰ τοῦ δόρατος βάλλω τόσον μακράν, έτσι ἄλλος τις διὰ τοῦ βέλους. Νόνον εἰς τὸν δρόμον φιθοῦμαι μὴ μὲ νικήσουν οἱ Φαιάκες, διότι τὰ δρυμητικὰ κύματα καὶ ἡ στέρησις μὲν ἀφήρεσαν πολλὴν δύναμιν. Ταῦτα δὲν ἥθελον γὰρ τὰς εἰπω, ἀλλὰ τὰ εἶπον διότι μὲ ἥρεθίσατε.»

Τοιαῦτα ώριμησεν ὁ Ὀδυσσεὺς. «Ολοι δὲ ἔμειναν σιωπῶντες. Μόνος ὁ Ἄλκινος εἶπεν:

«὾ ζένε, ἐπειδὴ δὲν λέγεις ταῦτα διὰ νὰ μᾶς δυσαρεστήσῃς, ἀλλ' ἐπιθυμεῖς νὰ δείξῃς τὰ πρωτερήματα, τὰ ἐποῖα ἔγειρας, καὶ τοῦτο ὅπ' ὀργῆς διὰ τὴν ὕδριν τοῦ Εὔρυαλου, δλοι ἀναγγωρίζομεν τὴν μεγάλην ἀνδρείαν σου. Ήμεῖς βεβαίως δὲν εἴμεθα ἀπαράμιλλοι εἰς τὴν πυγμὴν καὶ εἰς τὴν πάλην, εἴμεθα δυως ἔξογοι εἰς τὸν γορὸν καὶ εἰς τὸν δρόμον καὶ ἀνυπέρβλητοι εἰς τὴν ναυτιλίαν. Εμπρὸς λοιπὸν, ἀριστοὶ τῶν Φαιάκων, γορεύσατε διὰ νὰ ἴσῃ ὁ ζένος καὶ τὰς ἴδιας μας ἐπιδεξιότητας καὶ νὰ διηγῆται περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἴδικούς του ἐν τῇ πατρίδι του, πόσον ἡμεῖς ὑπερέχομεν τῶν ἄλλων καὶ κατὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ κατὰ τὸν δρόμον καὶ κατὰ τὸν

χρόὸν καὶ κατὰ τὸ ἄσμα. Φέρετε ταγέως ἐκ τῶν ἀνα-
κτόρων τὴν φόρμιγγα τοῦ Δημόδοκου.»

§ 17. Ο ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΔΗΓΕΙΤΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ.

Εὐθὺς ἡτοιμάσθη τόπος διὰ χρόὸν καὶ ἡ φόρμιγξ ἐδό-
θη εἰς τὸν Δημόδοκον, δστις κρεύων ἔψαλλε χαριέστατα
ἄσματα, οἱ δὲ χρευταὶ ἐγόρευσαν καὶ ἀλλοὶ μὲν ἔξαιρετον
χρόὸν, μᾶλιστα δὲ ὁ Ἀλιος καὶ ὁ Λαοδάμας. Οὗτοι ἔλα-
θον εἰς τὰς γεῖράς των ὥραιαν σφαῖραν πορρυρᾶν. Καὶ δὲ
μὲν κλίνων πρὸς τὰ δύσις ἔρριπτε ταύτην μέχρι τῶν
σκυτειῶν νεφῶν, δὲ ἔτερος ἀναπηδῶν ἀπὸ τῆς γῆς
τὴν ἥρπαζεν εἰς τὰς γεῖράς του πρὶν πέσῃ πρὸ τῶν πο-
δῶν του καὶ οὕτως αὐτοὶ ἐγόρευσαν μετὰ πολλῆς εὔκο-
λικτης ἀλλάσσοντες τὰς θέσεις των, ἐνῷ οἱ ἀλλοὶ νέοι
κύκλῳ κατὰ τὸν ρυθμὸν ἐκρότουν τὰς γεῖρας. Οὐ δὲ Ὁ-
δυσσεὺς παρατηρήσας μετὰ θαυμασμοῦ τὴν ἐπίγαριν ἐπι-
δεξιότητα τῶν χρευτῶν εἶπε πρὸς τὸν Ἀλκίνοον:

«Ἀλκίνοε, περιβλεπτε τῶν λαῶν τούτων βασιλεῦ, δι-
καίως ἐκαυγήθης διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν Φαιάκων
χρευτῶν. Οὐδεὶς τοὺς ὑπερβαίνει. Βλέπων κατέγραμ-
ψπὸ σεβασμοῦ.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἔτερψαν τὸν Ἀλκίνοον, δστις εὐθὺς
εἶπε πρὸς τὸν Φαιάκα:

«Ἀκούσατέ με, ὡς ἡγεμόνες τῶν Φαιάκων. Οἱ ξένοι
οὗτοι μοὶ φαίνεται ἀνθρώποις συνετώτατος. Ἐλθετε, ἀς
δώσωμεν αὐτῷ δῶρα φιλοξενίας ὡς πρέπει. Εἴμεθα δώ-
δεκα βασιλεῖς ἐν τῇ γώρᾳ ταύτῃ καὶ ἐγὼ δέκατος τρί-
τος. Ἐκαστος ἀς προσφέρῃ αὐτῷ λαμπρὸν ἐπανωφόριον

καὶ γιτῶν καὶ τάλαντων¹ χρυσοῦ. Ταῦτα ἀς τὰ δώσω μεν εὐθὺς εἰς τὰς γεῖράς του, ἵνα γαρ ἡ καὶ αὐτὸς καὶ εὐθυμήσῃ ἐν τῷ δείπνῳ μεθ' ἡμῶν. Ὁ δὲ Εὐρύαλος πρέπει καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ δώρων νὰ ἔξιλεώσῃ τὸν ἔνον, διότι εἶπε πρὸς αὐτὸν λόγους ἀπρεπεῖς.

Πάντες οἱ βασιλεῖς ἐδέγκησαν τοὺς λόγους τοῦ Ἀλκινόου καὶ ἔκαστος ἔπειμψε κήρυκά του νὰ κομίσῃ τὰ δῶρα. Καὶ αὐτὸς ὁ Εὐρύαλος εἶδεν ὅτι δὲν ἐφέρθη καλῶς καὶ ἵνα συμφιλιωθῇ μετὰ τοῦ ἔνου πρωτέφερε πρὸς αὐτὸν λαμπρὸν ξίφος μὲ ἀργυρᾶν λαβὴν καὶ ἐλεφαντίνην θήκην εἰπὼν τοὺς ἔξῆς λόγους:

«Χαῖρε, ὦ ἔνε πάτερ. Ἄν μοὶ ἔξέρυγε λόγος ὑδρίστικὸς, ἀς δικτυροπίσωσιν αὐτὸν εὐθὺς οἱ ἄνευσι, σὲ δὲ εἴθε νὰ ἀξιώσωσιν οἱ θεοὶ νὰ ἐπανίδησ τὴν σύζυγόν σου καὶ τὴν πατρίδα σου, διότι ἴκανὸν γρόνον τυρχννεῖται μακρὰν τῶν φιλτάτων σου.»

Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπήντησεν ὁ Ὄδυσσεύς :

«Καὶ σὺ, φίλε, χαῖρε, καὶ νὰ σοὶ δώσωσιν οἱ θεοὶ πᾶν ἀγαθόν. Εἴθε οὐδέποτε νὰ λάβῃς ἀνάγκην αὐτοῦ τοῦ ξίφους.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκρέμασε τοῦτο εἰς τοὺς ωμούς του. Ἐνῷ δὲ ταῦτα ἐλέγοντο, ἐδύσεν ὁ ἥλιος. Οἱ δὲ κήρυκες ἔφερον εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀλκινόου τὰ πολύτιμα δῶρα, τὰ ὅποια παρέλαβεν ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως Ἀρήτη. Ὁ δὲ σεβαστὸς Ἀλκίνοος ὠδήγησε τοὺς Φαιάκας εἰς τὰ ἀνάκτορά του καὶ τοὺς ἐκάθισεν ἐπὶ ὑψηλῶν θρόνων. «Ἐπειτα ἥλιθεν εἰς τὴν σύζυγόν του καὶ εἶπε νὰ θέσῃ ἐντὸς μεγαλοπρεποῦς κιθωτίου πάντα τὰ

¹ Ωρισμένον βάρος χρυσοῦ, ὡς λέγοντεν μία δκά, ή ὡς λέγουν οἱ Τούρκοι ἐν πουγγί. Ὁ Ὅμηρος δὲν ἀντέρει νομίσματα κομμένα ἐκ μετάλλου οὐδαμοῦ.

δῶρα τῶν Φαιακῶν καὶ πρὸς τούτοις ἐν ἐπανωφόριον καὶ γιτῶνα, αὐτὸς δὲ λέγει ὅτι θὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ξένον γρυποῦν ποτήριον πρὸς ἀνάμνησιν, ὅπως κάμη ἐν τῇ πατρίδι σπουδὰς εἰς τοὺς θεούς.

Ἡ Ἀρήτη ἔκειτελεσεν εὐθὺς τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως. Καὶ ἀφοῦ ἔθεσεν ἐν τῷ κιβωτίῳ τὰ πολύτιμα δῶρα τῶν βασιλέων καὶ τὸ ἐπανωφόριον καὶ τὸν γιτῶνα, δῶρα τοῦ Ἀλκινόου, ἔκάλεσε τὸν Ὁδυσσέα καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Ταῦτα πάντα, ξένε, δίδονταί σοι δῶρα παρὰ τῶν βασιλέων, ιδοὺ δὲ καὶ τὸ σκέπασμα τοῦ κιβωτίου.»

Ἡ βασίλισσα ωδήγησε τὸν Ὁδυσσέα πῶς διὰ κόμβου νὰ κλείη καὶ νὰ ἀνοίγῃ τὸ κιβώτιον. Καὶ ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν ταῦτα, ἡ ὑπηρέτρια ἔκάλεσεν αὐτὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν λουτρῶνα, ὅπου ἦτο ἔτοιμον θερμὸν λουτρόν. Ὁ Ὁδυσσεὺς ἀπεγκαρέτησε τὴν βασίλισσαν καὶ ἤλθεν εἰς τὸν λουτρῶνα, ὅπου ἐλούσθη, ἐγρίσθη μὲν ἔλαιον καὶ ἐνεδύθη ὠραῖον ἐπανωφόριον. Ἐπειτα ἐκ τοῦ λουτρῶνος κατευθύνθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἀνδρῶν. Ἡ δὲ Ναυσικᾶ παρὰ τὴν θύραν ισταμένη προσηγόρευσε τὸν Ὁδυσσέα διὰ τῶν ἐπομένων λόγων:

«Χαῖρε, ὁ ξένε. Μή λησμονήσῃς ποτὲ τὴν Ναυσικᾶν, εἰς τὴν ὄποιαν πρώτην ὅρειλεις τὰ ζωάγριά σου.»

Ἔρὸς αὐτὴν ἀπήντησεν ὁ σοφὸς Ὁδυσσεύς:

«Ναυσικᾶ, ἀν ὁ παντοδύναμος Ζεὺς μὲν ἀξιώσῃ νὰ ἔλθω εἰς τὴν πατρίδα μου θὰ σὲ λατρεύω ὡς θεὸν διὰ παντὸς τοῦ βίου μου, διότι σὺ, καλὴ κόρη, μὲν ἐπανέφερες εἰς τὴν ζωήν.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ὁδυσσεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἐκάθισε πλησίον τοῦ Ἀλκινόου, ὅπου παρετέθη πλουσία τράπεζα. Ὁ δὲ Δημόδοκος ἐκάθισεν

ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνδρῶν. Τότε ὁ σοφὸς Ὁδυσσεὺς ἔκαψε τεμάχιον ἐκ τῶν γώτων εὐτραχοῦς χαίρου καὶ προσέφερεν τῷ ἀνθρῷ. Οὗτος δὲ ἐδέχθη τοῦτο καὶ ἐγάρη ἐν τῇ καρδίᾳ του. Οἱ δὲ συνδαιτυμόνες καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς ἐτρωγόν καὶ ἔπινον μὲ πολλὴν ὅρεξιν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπελείωσε τὸ γεῦμα, ὁ σοφὸς Ὁδυσσεὺς εἶπε πρὸς τὸν Δημόδοκον:

«Ἐνδοξεῖ ἀσιδὲ, θαυμάζω πόσου ἀκριβῶς ἀδεις τὴν μοιρὰν τῶν Ἑλλήνων, καὶ δσα ἐπράξαν καὶ δσα ἐπαθον, ώς νὰ ἥσο που ἡ αὐτὸς παρὼν ἢ νὰ ἥκουσες ταῦτα παρ' ἄλλου. Ἐλα ϕάλλε καὶ τὸ ἀσμα περὶ τοῦ ἔυλίνου ἵππου, τὸν ὁποῖον κατεσκεύασαν ὁ Ἐπειός καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ ἐπλήρωσαν ἀνδρῶν μαγητῶν καὶ τὸν ὁποῖον ἐκόμισαν πανούργως εἰς τὴν πόλιν πρὸς ὅλεθρον τῶν Τρώων. Ἄν τοῦτο μοὶ ϕάλλης δρῦις καὶ ἀκριβῶς, θὰ σὲ κηρύττω εἰς δῆλον τὸν κόσμον ώς τὸν ἄριστον τῶν ἀσιδῶν.» Οἱ ἀσιδὸς ἥρξατο εὐθὺς τοῦ ἀσματος καὶ πάντες οἱ δημοτράπεζοι ἥκροῶντο θαυμάζοντες. Ὁ Ὁδυσσεὺς δύως ἐτήκετο ὑπὸ λύπης καὶ δὲν ἥδυνατο νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὰ δάκρυα, ἐνθυμούμενος τοὺς ἀποθανόντας φίλους. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες δὲν ἐνόησαν οὐδέν. Ὁ Ἀλκίνοος δύως, δεστις ἐκάλιητο πλησίον αὐτοῦ, εἶδε τὰ δάκρυα καὶ ἥκουσε τοὺς στεναγμοὺς τοῦ ἔνου καὶ ὑπὸ ἐλέου κινούμενος εἶπε τοὺς ἔξης λόγους:

«Καλλίτερον εἶνε, ὃ ἥγειμόνες καὶ πρόκριτοι τῶν Φαιάκων, νὰ διεκρίψῃ τὸ ἀσμα ὁ Δημόδοκος. Διότι βλέπω δὲν ἀκούουσι πάντες τοῦτο μετὰ χαρᾶς. Ἀφ' θού δὲν Δημόδοκος ἥρξατο νὰ ἀδη, ὁ ἡμέτερος ξένος θρηνεῖ ἀπαύστως. Βεβαίως βαρεῖα θλῖψις κατέχει τὴν ψυχήν του. Διὰ τοῦτο ἀς διατκεδάσωμεν πάντες καὶ ἡμεῖς καὶ

δέ ξένος κατ' ἄλλον τρόπον. 'Η ἔστι δέ αὕτη τελεῖται πρὸς τιμὴν τοῦ εὐγενοῦς ξένου, γάριν τοῦ ὅποίου ἔξω πλίσαμεν καὶ πλοῖον καὶ ἐφέρομεν ἐνταῦθα ἔκαστος τόσα δῶρα. Σὺ δὲ, ὁ ξένε, μή ἀποκρύψῃς, ἀλλ' εἰπὲ, ὅποῖον εἶνε τὸ δνομά σου, (τὰ ἔχης βεβαίως δνομα, δπως καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι,) ποία ἡ πατρίς σου καὶ τις ὁ λαός σου. Εἶνε ἀνάγκη γὰρ ηξεύρωμεν τὴν πατρίδα σου, δπως σὲ μεταρέρωμεν ἔκει διὰ τοῦ πλοίου μας. Εἰπὲ ήμιν εἰς τίνος γχώρας καὶ πόλεις περιεπλανήθης καὶ διὰ τί κλαίεις καὶ λυπεῖσαι, δσάκις ἀκούεις περὶ τῶν ἔργων καὶ παθημάτων τῶν Ἀγαιῶν ἐν Τροίᾳ. Μή ἔπεσε καὶ σοῦ πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Τροίας ἀνδρείως μαχόμενος γαμβρός σου ἡ πενθερός σου, ἡ ἄλλος τις φίλος σου; Πολλοὶ ἀπέθανον ἔκει, ὡν τὰ δνόματα θὰ μένωσιν ἀθάνατα εἰς τοὺς ἐπιγινομένους.»

Πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο ὁ Ὁδυσσεὺς:

«Ἄλκινοε, χρυτερὲ βασιλεῦ, ἀληθῶς θαυμάσια ἄδει διαιδὸς καὶ δὲν μοὶ φαίνεται ἄλλο τεπνότερον ἢ νὰ εἶνε ὅλος ὁ λαός εὐφρόσυνος καὶ οἱ συνδαιτυμόνες καθήμενοι ἐδῶ εἰς τὰ βασίλεια κατὰ σειρὰν γὰρ ἀκούωσι μετὰ τόσης ἀγάπης τοιούτου ἀσιδοῦ, αἱ δὲ τράπεζαι νὰ εἶνε πλήρεις κρεάτων καὶ οἶνου καὶ ὁ οἰνοχόος νὰ φροντίζῃ νὰ γεμίζῃ τὰ ποτήρια. Τοιοῦτό τι μοὶ φαίνεται δτι εἶνε κάλλιστον τι πρᾶγμα. Σὺ δμως ἐπειδύμησες νὰ μάθης τὰς συμφοράς μου, διὰ νὰ στενάζω ἔτι μᾶλλον διδυρόμενος. Τί πρῶτον καὶ τί τελευταῖον νὰ σοὶ διηγηθῶ; Αἱ δυστυγίαι ἀς ἐπέβαλόν μοι οἱ θεοί, εἶνε ἀπειροι. Εἶμαι ὁ Ὁδυσσεὺς, ὁ Λαερτιάδης, ἐκ τῆς νήσου Ιθάκης γνωστὸς εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν σοφίαν, τοῦ ὅποίου ἡ δόξα ἔγει φίλαση μέγρις οὐρανοῦ.

Πέριξ τῆς πατρίδος μου εἶνε καὶ ἀλλαὶ νῆσοι τὸ Δουλίγιον, ἡ Σάμη καὶ ἡ δασώδης Ζάκυνθος. Η Ιθάκη εἶνε πετρώδης, τρέχει ὄμως ἄνδρας γενναῖοις. Τί νὰ σᾶς εἴπω; κανὲν πρᾶγμα δὲν ἀγαπῶ τόσον ὅσον τὴν πατρίδα μου.

Εἰς τὸ ταξείδιόν μου ἐπαρριμιάσθησαν περιστάσεις, καθ' ἃς ἡδυνάμην νὰ γείνω πλούσιος καὶ νὰ ζῷ ἀπολαύων τῶν πάντων. Ἀλλ' ἔγῳ προέκρινα μᾶλλον νὰ ἐπιταγέλω εἰς τοὺς γονεῖς μου καὶ τὴν πατρίδα. Διότι οὐδὲν εἶνε γλυκύτερον τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων καὶ οὐδὲν τις ἔχῃ ἀρθρονον πλοῦτον, ἀλλὰ κατοικῇ μακρὰν τῶν γονέων ἐν ξένη γῆ.

Ίδοù τί μοι συνέβη ἀφ' ὅτου ἀνεγγόρησα μὲ τὰ δώδεκα πλοῖά μου ἐκ τῆς καταστραφείστης Τροίας. Ὁ ἀνεμος μᾶς ἔρριψεν εἰς τὴν "Ισμαρὸν πρὸς τοὺς Κίκονας.¹ Ἐνταῦθα, ἀφ' οὗ ἐξεπορθήσαμεν τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἐφονεύσαμεν τοὺς ἄνδρας, ἡρπάσαμεν πράγματα πολλὰ τὰ ὅποια ἐμοιράσαμεν ἐν ἵσω πρὸς ἀλλήλους. Καὶ προσέταξα τοὺς συντρόφους μους νὰ φεύγωμεν ταχέως, ἀλλ' οἱ ἀνόητοι δὲν μὲ ἤκουσαν. Ἐκάθισαν πλησίον τῆς παραλίας καὶ ἐστραῖξαν πλῆθος αἰγῶν καὶ προβάτων καὶ βιών καὶ ἔτρωγον καὶ ἐπινον οἶνον πολύν. Ἐν τούτοις, ὅσοι Κίκονες ἐσώθησαν, ἔδραμον πρὸς ἄλλους Κίκονας γείτονας, μεσογείως κατοικοῦντας καὶ οὔτινες καὶ πλειότεροι ἦσαν καὶ ἀνδρειότεροι καὶ ἥξεντον νὰ μάχωνται καὶ ἀφ' ἕππου καὶ πεζῆ, δταν γείνη ἀνάγκη. Οὕτοι ἦλθον τὴν πρωίαν ἀναρρίμητοι ως γίνονται τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη κατὰ τὴν ἄνοιξιν. Καὶ ἡ κατάρχη τοῦ Διὸς ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀθλίους καὶ ἐπάθισμεν πολλὰς συμφοράς. Καὶ

¹ Διὸς τῆς Θράκης παρὰ τὸν "Εθεὸν ἀντικρὺ τῆς Θάσου.

Ἐν δέσω μὲν ἦτο ἀκόμη πρωΐα καὶ ηὔξανεν ἡ ἡμέρα, ἡ-
μεῖς ἡμενόμεθα καὶ ἐμένομεν εἰς τὴν τάξιν μας, ἀν καὶ
ἐκεῖνοι ἦσαν περιστότεροι. "Οτε δύως ἔκλινεν ἡ ἡμέρα
ἀκριβῶς τέτε, ὅτε ὁ γεωργὸς λύει τοὺς βόας, ἐπεκρά-
τησαν οἱ Κίκονες καὶ μᾶς ἔτρεψαν εἰς φυγήν. Ἐν τῇ
μάγη δὲ ταύτῃ ἀπώλεσεν ἔκαστον πλοῖον ἐξ ἄνδρας, ἡ-
μεῖς δὲ οἱ ἄλλοι δύως διεφύγομεν τὸν θάνατον.

§ 18. ΛΩΤΟΦΑΓΟΙ ΚΑΙ ΚΥΚΛΩΠΕΙΑ.

"Ἐκεῖθεν παρεσκευάσθημεν καὶ ἀνεγωρήσαμεν γαίον-
τες μὲν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, λυπούμενοι δύως
ἐγκαρδίως διὰ τὸν θάνατον τῶν ἀδελφῶν μας. Ἄρι οὐ
δὲ ἐξεινήσαμεν, ἀπεχαιρετήσαμεν αὐτοὺς φωνάζοντες
τὸ δόνομα ἑκάστου τρίας. Δὲν εἴγομεν δὲ ἡ δλίγον διάστη-
μα πρωγωρήσῃ, ὅτε ἡγέρθη θυελλώδης Βορρᾶς, δστις συν-
εκάλυψε μὲν νέφη καὶ οὐρανὸν καὶ θάλασσαν καὶ ἐγέ-
νετο αἰρηνῆς νῦξ. Τὰ πλοῖα ἐφέροντο πλάγια, τὰ δὲ ίστια
διέσγιτεν εἰς τρία καὶ τέσσαρα μέρη ἡ ὥρα ἡ τοῦ ἀνέ-
μου. Ήμεῖς δὲ φρεγθήμεντες τὸν κίνδυνον εὐθὺς κατεβιβά-
σαμεν τὰ ίστια καὶ μὲ δληγη τὴν δύναμιν μας ωήσα-
μεν μετὰ σπουδῆς τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηράν. Ἐκεῖ ἐκεί-
μεθα συνεγώς δύο νύκτας καὶ δύο ἡμέρας κατατηκόμε-
νοι ὑπὸ τῆς λύπης. Ἀλλ' ὅτε τέλος πάντων ἔρθιστεν ἡ
τρίτη αὐγὴ ἐστήσαμεν τοὺς ίστους μας καὶ ἀπλώσαν-
τες τὰ λευκὰ πανιά μας ἐπλέωμεν μὲ ἀνεμον καλὸν εἰς
τὴν πατρίδα μας. Καὶ ἐπίστευον ὅτι θά ἡργόμην ταχέως
εἰς τὴν φίλην πατρίδα μους ὑγιής. Ἀλλ' ἡ ἐλπίς μου
ἦτο ματαία. Διότι ὅτε παρεπλέωμεν τὸν Μαλέαν κύματα

μεγάλα καὶ βορρᾶς μὲ ἀπώθησαν πέραν τῶν Κυθήρων.

Ἐννέα ἡμέρας ἐφερόμην εἰς τὸν πόντον μὲ ἀνέμους φοιερών, τῇ δὲ δεκάτῃ ἐριάσαμεν εἰς τὴν γῆν τῶν Αωτοφάγων,¹ τῶν ὄποιων ἡ τροφὴ εἶναι ἀνθη φυτῶν. Ἐκεῖ ἀπέβημεν εἰς τὴν ἔηράν, ἐφέρομεν ὕδωρ καὶ ἐδειπνήσαμεν πλησίον τῶν πλοιών. Μετὰ τὸ τέλος δὲ τοῦ δείπνου ἔστειλα τῶν ἀνθρώπων μού τινας ὅπως ἴδωσι τίνες ἀνθρώποι κατώκουν τὴν γώραν ἐκείνην. Ἄλλ’ οὔτοι ὅταν ἔφιασαν εἰς τοὺς Αωτοφάγους, ἔσμιξαν μὲ αὐτοὺς, οἱ δὲ Αωτοφάγοι δὲν εἶχον κάνεν κακὸν εἰς τὸν νοῦν των καὶ τοὺς ἔδωκαν λωτούς νὰ φάγωσιν. Οστις δὲ ἔτρωγε τὸν γλυκὺν τοῦτον καρπὸν, δὲν ἤθελεν πλέον νὰ ἡξεύρῃ οὔτε περὶ πληροφοριῶν οὔτε περὶ ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλ’ ἐπειδύμει καλλίτερον νὰ μένει πλησίον τῶν Αωτοφάγων τρώγων λωτούς. Καὶ διὰ τοῦτο ἡναγκάσθην νὰ ὑπάγω ὁ ἴδιος καὶ νὰ τοὺς φέρω ὀπίσω εἰς τὰ πλοῖα διὰ τῆς βίας κλαίοντας καὶ νὰ τοὺς δέσω ὑποκάτω εἰς τὰ ζυγὰ τοῦ πλοίου. Διέταξα δὲ εὐθὺς τοὺς ἄλλους πιστοὺς συντρόφους μου νὰ ἔμβωσιν εἰς τὰ πλοῖα καὶ νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον, πρὶν φάγη τις λωτὸν καὶ λησμονήσῃ τὴν πατρίδα του· καὶ οἱ φίλοι μου ὑπήκουσαν προθύμως. Καθίσαντες δὲ κατὰ σειρὰν ἔτυπτον μὲ τὰς κώπας τὴν πολιάν θάλασσαν.

Ἀπὸ τὴν γώραν δὲ τῶν Αωτοφάγων ἥλθομεν κατόπιν εἰς τὴν γώραν τῶν Κυκλώπων, ἀνθρώπων ἀπολιτεύτων καὶ ἀνόμων, οἵτινες τὰ πάντα περιμένουσιν ἀπὸ τὸν θεὸν καὶ διὰ τοῦτο οὔτε φυτεύουσιν φυτὸν, οὔτε ἀρτιῶσιν, ἀλλ’ ἔλα ἐν μεγάλῃ ἀφίσινίκ γίνονται ἀσπαρτα-

¹ Λαὸς ἐν Λιθίῃ οὗτοι οἱ οἵτινες τοῦ λωτοῦ ἔρυθροι καρποὶ γλυκέοισι πορεγέθεους ἐλαίᾳ.

καὶ ἀνήρωτα καὶ ὁ σῖτος καὶ ἡ κρίθη καὶ ὁ ἐριτάρυ-
λος οἶνος. Οὗτοι δὲν ἔγουσιν οὔτε συνεδριάσεις οὔτε δι-
καστήρια, ¹ ἀλλὰ κατοικοῦσιν εἰς τὰς καρυώτας τῶν ὑψη-
λῶν δρέων ἐντὸς μεγάλων σπηλαίων, ἐκχτυπαύσαρχος
τῆς οἰκογενείας του, μὴ φροντίζων καθόλου περὶ τοῦ
ἄλλου.

Παρέκει δὲ τοῦ λιμένος εἰς μικρὸν ἀπόστασιν ἐκτεί-
νεται νῆσος δασώδης, ὅπου εὐρίσκονται ἄπειροι ἄγριαι
πᾶντες, ὑπ' οὐδενός ποτε ταραχθεῖσαι. Διότι ἡ νῆσος εἶναι
πάντοτε ἀκατοίκητος καὶ οὐδέποτε ἐπάτησεν εἰς αὐτὴν
οὔτε κυνηγὸς οὔτε παιμὴν οὔτε γεωργὸς. Οἱ ἀνακρὺν δι-
μως οἰκοῦντες Κύκλωπες δὲν εἶγον πλοῖα νὰ περάσω-
σιν ἔκει. Καὶ διὸ τοῦτο ἡ ωραῖα αὔτη νῆσος ἔμενε
ἀγρησιμοποιήτος ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. Οὐ μόνον ή-
σαν κατὰ τὴν παραλίαν ποτιστικοὶ λειμῶνες, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὰ ἐνδότερα ἥτο τὸ ὑπὸ τὸ ἔβαφος γύμνα παγύτα-
τον καὶ κατάλληλον εἰς ἀμπελὸν καὶ σποράν. Ἐκτὸς
δὲ τούτου εἶγε καὶ ἐξαίρετον λιμένα. Τὰ πλοῖα ἐντὸς
τοῦ λιμένος τῆς νῆσου εὑρίσκομεν δὲν εἶγον ἀνάγκην
οὔτε ἀγκύρας, οὔτε σκυρινών. Τόσον ὁ λιμὴν ἥτο ἀσφα-
λής. Εἰς τὸ ἄκρον δὲ τοῦ λιμένος εἶναι ἀντρούν κατάρυ-
πτον πέριξ ἀπὸ λεύκας. Ἐκεῖ βρέει κρήνη μὲ διαυγέστα-
τον μέδωρ. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον κατεπλέωμεν καὶ θεός
τις πρέπει νὰ μᾶς ὠδήγησε, διότι εἶχεν ἥπη νυκτῶση,
οὐδὲ ἐδιέπομεν ποῦ πηγαίνομεν, ἥδὲ σελήνη δὲν ἔφωτιζε
καθόλου, διότι ὁ οὐρανὸς ἥτο κεκαλυμμένος μὲ σύννεφα,
τὴν δὲ νῆσον αὐτὴν δὲν εἶγομεν διακρίνη καθόλου μὲ
τοὺς δρυκλούς μας. Καὶ ἐπλέωμεν παραδοθέντες εἰς
τὸν ἔλεον τοῦ θεοῦ. Δὲν παρῆλθε δὲ πολὺς γρόνος καὶ τὰ

¹ Καὶ τὰ δύο τεκμήρια πολιτισμοῦ.

πλοιοῖά μας ἐκάθησαν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ λιμένος. Τότε ἡ-
μεῖς κατεβίβασμεν τὰ ἵστια καὶ ἀπέβημεν εἰς τὴν
ἀκρογιαλιὰν, ὅπου ἔκαιμηθημεν μέχρι τῆς πρωίας.

‘Ως δὲ ἐφάνη ἡ ρύδας δάκτυλος Ἡώς, θαυμάζοντες πε-
ριεπατοῦμεν εἰς τὴν νῆστον, ὅπου ὑπῆρχον αἱ ἀρθίσοντοι αἴ-
γες. Εὐθὺς ἐρέρωμεν τὰ τόξα μας καὶ τὰ δόρατά μας
καὶ διαιρεθέντες εἰς τρεῖς διμάδας ἐρρίπτομεν κατὰ τῶν
αἰγῶν. Τόσον δὲ ἀρθίσοντος ἦτο τὸ κυνήγιόν μας, ὥστε εἰς
ἔκαστον τὸν δώδεκα πλοιών μας ἔλαχον ἐννέα αἴγες,
εἰς ἑμὲν δὲ μόνον ἐξέλεξαν δέκα. Καὶ σύτῳ τότε καθ’ ὅ-
λην τὴν ἡμέραν μέχρι τῆς δύτεως ἐκαθήμεθα τρώγον-
τες ἐκ τῶν ἀρθίσων κρεάτων καὶ πίνοντες ἀπὸ τὸν ἐ-
ξαίρετον ἐρυθρὸν οἶνον τῶν Κικόνων, ἐκ τοῦ ὅπερι διε-
τηροῦμεντοῦ ίκανοὶ ἀκόμη ἀμφορεῖς ἐντὸς τῶν πλοίων.
Ἐθλέπομεν δὲ ἀντικρὺ πλησίον μας τὴν γῆν τῶν Κυ-
κλώπων καὶ τὸν καπνὸν καὶ ἡκούομεν τὰς φωνὰς αὐ-
τῶν καὶ τῶν προθάτων καὶ τῶν αἰγῶν. “Οτε δὲ ἔδυσεν ὁ
ἥλιος καὶ ἐγένετο σκότος, ἔκαιμηθημεν εἰς τὴν ἀκρογια-
λιὰν μέχρι τῆς πρωίας. Ως δὲ ἐφώτισεν, ἐκάλεσα πάντας
τοὺς ἔταιρους εἰς συνεδρίασιν καὶ εἶπον παρόντων ὅλων:

«Σεῖς μὲν πιστοί μοι σύντροφοι μείνατε τώρα ἐδῶ.
Ἐγὼ δμως θὰ λάβω τὸ πλοΐον μού καὶ τοὺς ἀνθρώπους
μού καὶ θὰ περάσω πέρον ἐκεῖ διὰ νὰ ἐξετάσω ποῦν ἀν-
θρωποι εἶνε ἐκεῖνοι, εἶνε ἄρα γε ἄγριοι καὶ ἄδικοι καὶ
ὑδρισταὶ ἢ φιλόξενοι καὶ μὲ θεοσεβῆ καρδίαν.»

Ταῦτα εἶπον καὶ ἐμβῆκα εἰς τὸ πλοῖον. Ἐκάλεσε καὶ
τοὺς ἔταιρους νὰ πράξωσι τὸ αὐτὸν καὶ νὰ λύσωσι
τὰ πρυμνήσια, διερρ ἐπράξαν προθύμως, καὶ ἐφίάσαμεν
εἰς τὴν ἀπαντικρὺ νῆσον. Μακρόθεν δὲ διεκρίναμεν μέ-
γιστον ἄντρον κατάρρυτον ἀπὸ ὀάρνας, πλησίον τοῦ ὁ-

ποίου διενυκτέρευσον πολλὰ πρόβατα καὶ αἴγες. Ήρεῖς
ἡτο αὐλὴ πεφραγμένη μὲν λίθους καὶ μὲν μακρὸς πύ-
τεις καὶ ὑψικόμους δρῦς. Ενταῦθα διητάτῳ ἀνήρ πελώ-
ριος, δοτις μόνος ἐποίμανε τὰς ἀγέλας καὶ δὲν συνα-
νεστρέφετο μὲν κανένα ἄλλὰ μόνος ὡν ἐσκέπτετο ἄδι-
κα καὶ ἀνόσια. Δὲν ὠμοίαζε πρὸς ἀνθρώπους σιτοφρήγους
ἄλλα μᾶλλον πρὸς δασῶδη ἔξεγοντα βράγους ὑψηλῶν
δρέων.

Εἶπον λοιπὸν πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους πιστοὺς ἔται-
ρους μου νὰ μένωσι παρὰ τὸ πλοῖον καὶ νὰ τὸ φυλάτ-
τωσιν, ἐγὼ δὲ ἐκλέξας δώδεκα τοὺς ἀρίστους τῶν ἔται-
ρων ἐπορεύθην εἰς τὸ σπήλαιον. Συμπαρέλαθον δὲ καὶ
ἀσκὸν πλήρη τοῦ Θείου ἐκείνου οἶνου, δην μοὶ ἔδωκεν ἐν
Ισμάρῳ δι Μάρων διερεύς τοῦ Ἀπόλλωνος. "Οταν ἔπι-
νον ἐκ τοῦ γλυκέος ἔρυθροῦ τούτου οἶνου, ἔχουνα ἐν πο-
τήριον εἰς εἴκοσι μέτρα υδατος, ἀλλὰ καὶ τότε ἀκόμη
γλυκεῖα δισμή εἰναδίαζεν ἐκ τοῦ κρατῆρος θαυμασία. Καὶ
οὐδέποτε ἀηδίαζε τις τὸν οἶνον τοῦτον, δέσον πολὺν καὶ
ἄν τριελε πίη. Έκ τοῦ οἴνου λοιπὸν τούτου ἔλαθον ἀσκόν
πλήρη καὶ ζωοτροφίας ἐντὸς πήρας δερματίνης, διότι ἡ
ψυχή μου προηρθάνετο δι τοῦ ἔμελλον νὰ ἔλθω πρὸς ἀν-
δρα γίγαντα, ἄγριων, ἀγνοοῦντα καὶ νόμους καὶ δίκαιον.

Ταχέως δὲ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σπήλαιον του, ἀλλὰ
δὲν εὔρομεν αὐτὸν ἐντὸς, διότι εἶχεν ἐξέλιθη καὶ ἔβοσκεν
εἰς τὸν λειμῶνα τὰ παχέα πρόβατά του. Εἰσήλθομεν λοι-
πὸν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ παρετηροῦμεν τὰ πάντα. Ἐκεῖ
ἥσαν τυρόβολα πλήρη τυρῶν, εἰς δὲ τὰ ποιμνιοστάσια
συνωστίζοντο τὰ ἀρνία καὶ ἔριξια, διηρημένα εἰς τοία
μέρη κεγγωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ γωριστὰ μὲν ἦ-
σαν τὰ πρώτα, γωριστὰ δὲ τὰ μετατίκα καὶ γωριστὰ

πάλιν τὰ νεογέννητα. "Όλα τὰ ἀγγεῖα ἦσαν πλήρη
τύρου (τυρργάλου) καὶ οἱ γαμήλοι καὶ αἱ σκαρίδες, εἰς τὰ
ὅποια ἥμελγεν. Οἱ ἑταῖροι ιδόντες πάντα ταῦτα παρεκτί-
νουν πρώτον νὰ ἀρπάσωμεν τυρὸν καὶ νὰ φάγωμεν, ἔ-
πειτα νὰ ἀνοίξωμεν ταχέως τὰς μάνδρας καὶ νὰ φέρω-
μεν τὰ ἀρνία καὶ τὰ ἔριφια εἰς τὸ πλοῖον καὶ να ἀναγω-
ρήσωμεν, ἀλλ᾽ ἐγὼ δὲν ἐπειθύμην, (Βεβαίως τοῦτο θὰ
ἡτο πολὺ συμφερότερον), διότι ἐπειθύμουν νὰ ἴσω αὐτὸν
καὶ λάθια καὶ διόρον ξενίας. Άλλα δὲν ἔμελλεν ἡ πα-
ρουσία του νὰ εἴνε τόσον ποθητή εἰς τοὺς φίλους μου.

"Ανάψαμεν λοιπὸν πυρὸν, ἔπειτα ἐλάβομεν τυρὸν καὶ
εὐχαριστήσαντες τοὺς θεοὺς ἐφάγαμεν καὶ περιεμένομεν
νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς νομῆς. Ήπανῆλθε δὲ κατὰ τὴν
ἔσπερον φέρων ἔπι τῶν ὄμων τεράστιον ἔγρων
ξύλων, ὅπερ ἔρριψε κατὰ γῆς ἐντὸς τοῦ σπηλαίου. Γο-
σοῦστος δὲ κτύπος ἐγένετο ἐκ τῶν καταπεσόντων ἔγρων
ξύλων, ὥστε ἥμεταις φοβηθέντες ἐκρύθημεν εἰς γωνίαν
τινὰ τοῦ σπηλαίου. Αὐτὸς δὲ μετέβη πάλιν καὶ ἔφερεν
ἐντὸς εἰς τὸ εὐρὺ σπήλαιον ὅλα τὰ πρόβατα ὃσα ἥμελ-
γε, τὰ δὲ ἄρρενα κατέλιπεν ἐκτὸς εἰς τὴν βαθεῖαν αὖ-
λήγη. "Ἐπειτα ἐσήκωσε λίθον μέγαν βαρὺν, τὸν ὅποιον
εἶκοσι δύο ἰσχυραὶ τετράκυλοι ἀμαξῖαι δὲν θὰ ἥδύναντο
νὰ μετακινήσωσι καὶ ἔθηκεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ σπη-
λαίου. Καθήμενος δὲ ἥδη ἥμελγε τὰ πρόβατα καὶ τὰς
αἴγας, πάντα μὲ τὴν σειρὰν καὶ εἰς ἐκάστην δὲ ἀπέλυε
τὸ νεογνόν της. Καὶ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ λευκοῦ γάλακτος,
ἔπηξεν εὐθὺς καὶ τὸν τυρὸν ἔθηκεν εἰς τὰ ἀγγεῖα, ἵνα τὸ
πίνη τρώγων. Ἀφ' οὗ δὲ μετὰ σπουδῆς ἐτελείωσε τὰ
ἔργα του, τότε ἀναβίε πῦρ καὶ ὁ δεύτερος του διέκρι-

νεν εὐθὺς ἡμᾶς «ὦ ξένοι, εἶπε, τίνες ἔστε; πόθεν ἔργεσθε; ἔργετε ὁρισμένην τινὰ ἔργασίαν ἢ περιφέρεσθε ὡς λησταὶ, οἵτινες ἀψηφοῦτε τοὺς κινδύνους διὰ νὰ βλάπτωσι τοὺς ἄλλους;» Ταῦτα εἶπε, ἡμῶν δὲ ἐκ τοῦ φόρου ἐκόπη ἢ ακροδία, (ἥτο φοβερὰ καὶ ἡ βαρεῖα φωνὴ καὶ ἡ σῆμα αὐτοῦ τῷ πελαρίῳ). Ἐν τούταις ἐγὼ εὑρών λέξεις καὶ ἀπεκρίθην:

«Εἴμασθα Ἑλληνες: καὶ ἔργόμεθα ἐκ τῆς Τροίας. Ο σκοπός μας ἥτο νὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας. Ἀλλ' ἀνεμοὶ πνυτοῦν μᾶς ἀπεπλάνησαν ἐκ τοῦ δρόμου μας ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἀνήκωμεν δὲ εἰς τοὺς λαοὺς τοῦ Ἀτρεΐδου Αγαμέμνονος, τοῦ ὄποίου τάχα ἢ δόξα εἴνε μαγίστη ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, διότι ἐξεπέρθητε μεγάλην πόλιν καὶ ἀπώλεσε πολυκρήτυμους λαούς. Ήδη πρωταρίπτομεν εἰς τὰ γόνατά σου νὰ φιλοξενήσῃς ἡμᾶς καὶ νὰ δώσῃς δῶρόν τι, διότιν δίδουτε συνήθως εἰς τοὺς ξένους. Φοβοῦσθε τοὺς Θεούς, αρχατειράτε, καὶ εὐτπλαγχνίσθητε ἡμᾶς, οἵτινες εἴμασθα ἱκέται σου. Ο δὲ Ζεὺς εἴνε πρωταρτητης τῶν ἴκετῶν καὶ τῶν ξένων τιμωρῶν πᾶν εἰς κύτων δόίκημα.»

Ηρὰς ἔμε ἀπήντητεν ἀσπλάγχνως ὁ Κύκλωψ:

«Ἡ ἀνόητος εἶσαι, ὦ ξένε, ἢ ἔργεσται ἀπὸ μακρινῶν τόπων, διὸς νὰ μὲ κελεύῃς νὰ φέρωμει ἢ νὰ σέβωμετε τοὺς Θεούς. Οἱ Κύκλωπες δὲν ζαλίζονται κακόλους οὔτε διὰ τὸν Δίκην οὔτε διὰ τοὺς ἄλλους Θεούς, καθ' ὅσον εἴμεθα πολὺ ισχυρότεροι ἐκείνων. Απὸ φύσιον πρὸς τὸν Δίκην ἥθελον φεισθῆ ὁὔτε σοῦ οὔτε τῶν ἐταίρων σου, ἐκτὸς ἂν τοῦτο εἴνε ἢ θέλησέ μου. Ἀλλ' εἰπέ μοι ποῦ ἀρηκες τὸ πλωτόν σου, εἰς καμμίαν μακρινὴν ἀκρανήν ἢ ἐδῶ πλησίου, διότι θέλω νὰ ἡξεύρω.»

Ούτως εἶπε θέλων γὰρ μὲν ἀπατήσῃ. Ἀλλ' ἐγὼ δέστις εἶδον πολλὰ εἰς τὸν κόσμον ἐνόησα διατὶ μὲν ἔρωτῷ καὶ ἀπεκρίθη δολίως ὡς ἔξης;

«Τὸ μὲν πλοῖόν μου ἐκτύπησεν εἰς τοὺς βράχους τῆς γώρας σου καὶ ἔγεινε τρίματα. Ήμεῖς δὲ μόνον ἐσώθημεν ἀπὸ τὸν προφανῆ κίνδυνον.»

Ταῦτα εἶπον, οὗτος δὲ οὐδὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἐγερθεὶς ἤρπασε δύο διὰ μιᾶς ἐκ τῶν ἑταίρων μου καὶ τοὺς ἐκτύπησε κατὰ γῆς ὡς μικρὰ σκυλάκια, ὥστε ἐξέρρευσεν ὁ ἐγκέφαλος καὶ ἔβρεξε τὴν γῆν. "Ἐπειτα διεμέλισεν αὐτοὺς καὶ παρεσκεύασε τὸν δεῖπνόν του. Ἐτρωγε, ὡς δὲ λέων τοῦ ὅρους, οὐδὲ διφῆκε τίποτε οὔτε ἔγκατα, οὔτε σάρκας οὔτε δστᾶ μυελώδη. Ήμεῖς κλαίοντες ἀνυψώσαμεν τὰς γειρας πρὸς τὸν Δία, βλέποντες φρικτὰ ἔργα, καὶ ἀμηγανία κατέλαβε τὴν ψυχήν μας. Ό δὲ Κύκλωψ, ἀφ' οὗ ἐπλήρωσε τὴν μεγάλην κοιλίαν του τρώγων ἀνθρώπεια κρέατα καὶ πίνων ἀνέρωτον γάλα¹ ἐξηπλώθη κατὰ γῆς ἐντὸς τοῦ ἄντρου μεταξὺ τῶν προβάτων. Τότε ἐσκέφθη ἐν τῇ ἀνδρείᾳ ψυχῆ μου νὰ τὸν πλησιάσω καὶ σύρως τὸ δέντρο τοῦ μηροῦ² παρὰ τοῦ μηροῦ νὰ ζητήσω διὰ τῆς γειράς μου τὸ μέρος ἐκεῖνο, δίου τὸ διάφραγμα περικλείει τὸ ἡπαρ καὶ ἐκεῖ νὰ τὸν πληγώσω θανατηρόρως. Ἀλλὰ τότε καὶ ἡμεῖς θὰ ἔχανόμεθα, διότι τίς θὰ μᾶς ἤνοιγε τὸ σπήλαιον, διπερ ἦτο κεκλεισμένον διὰ τοῦ τεραστίου λίθου. Ήμεῖς δὲν ἡδυνάμεθα νὰ ἀπωθήσωμεν αὐτὸν διὰ τῶν γειρῶν ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν στόμιον τοῦ σπηλαίου.

¹ Οἱ Ἑλληνες ἦσαν ἐγκρατεῖς καὶ ἔπινον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τὸ γάλα ὡς καὶ τὸν οἶνον ἀναρεμιγμένον μὲν ὕδωρ.

² Διότι ἦτο σκότος καὶ δὲν ἔθλεπε.

§ 16. ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΩΠΕΙΩΝ.

Τοισυτοτρόπως λοιπὸν τότε στενάζοντες περιεμένομεν τὴν πρωΐαν. "Οτε δὲ ἐφάνη ἡ ρύδοδάκτυλος Ήώς, καὶ τότε ἀναψε πῦρ καὶ ἥμελγε τὰ θαυμαστὰ πρόσθατά του πάντα κατὰ σειρὰν ἀπολύων εἰς ἐκάστην προσβατίναν καὶ τὸ νεογνόν της. Ἀφ' οὗ δὲ μετ' ἐπιμελείας καὶ ταγύτητος ἔξετέλεσε τὰς ἑργασίας του πάλιν ἡρπασε δύο ἐκ τῶν ἐταίρων μου καὶ παρεσκεύασε τὸ φαγητόν του. Καὶ ἀφ' οὗ ἔφαγε, ώδήγησε τὸ ποίμνιόν του ἐκτὸς τοῦ ἄντρου, ἀνευ κόπου ἀφαιρέσας τὸν μέγαν λίθον ἐκ τῆς θύρας. "Επειτα δύμως ἐπέθηκεν αὐτὸν πάλιν, ως ἡμεῖς ἐπιθέτομεν τὸ πῶμα εἰς τὴν φαρέτραν καὶ μὲ πολλοὺς συριγμοὺς ἔτρεπε τὰ παγέα πρόσθατά του πρὸς τὸ ὅρος. Ἐγὼ δὲ ἔμεινα ἐν τῷ σπηλαίῳ καὶ ἔδασάντον τὸν νοῦν μου πῶς νὰ τὸν ἐκδικήθω, καὶ δοξασθῆ τὸ ὄνομά μου. Ή ἔτης σκέψις μοὶ ἔφαίνετο ἡ ἀρίστη. Ηλησίον τῆς μάνδρας ἔκειτο μέγα βόπαλον τοῦ Κύκλωπος γλωρὸν ἐλάινον. ¹ Τὸ εἶγε κόψῃ, δίπως τὸ βαστάζῃ, δταν ἔηρανθη. Ήμεῖς δύμως ιδόντες τοῦτο παρωμοίσαμεν πρὸς ίστὸν μέλανος πλοίου μὲ εἴκοσι κώπας, δπερ ἐκπερφῆ φορτωμένον βαθεῖαν θάλασσαν. Τόσον μᾶς ἔφαίνετο τὸ μῆκος καὶ τόσον τὸ πάχος. Έκ τούτου τοῦ ἔύλου ἐγὼ ἀπέκοψα δύον μίαν δργυιὰν καὶ ἔδωκα εἰς τοὺς ἐταίρους μου νὰ τὸ ἀποξύσουν. Ἀφ' οὗ δὲ οὔτοι ἐποίησαν αὐτὸν δύμαλὸν, ἐγὼ τὸ ὕδυνα εἰς τὸ ἄκρον καὶ ἔπειτα τὸ ἔκαυσα ἐμπρὸς εἰς τὸ φλεγόμενον πῦρ. "Επειτα ἔπηξα αὐτὸν εἰς τὴν κόρον, ἥτις ἦτο κατὰ σωροὺς κεχυμένη εἰς τὸ σπή-

¹ Τῆς ἀγριελαίας τὸ ξύλον εἶναι πολὺ σκληρόν.

λαιον, καὶ κατέκρυψα αὐτὸν καλῶς. Τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσα νὰ δίψωσι κλήρους τίνες αὐτῶν θὰ ἐλάμβανον μέρος νὰ ἔξιρύξωμεν τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Κύκλωπος, ὅταν αὐτὸς θὰ κοιμᾶται. Ἐλαχὸν δὲ τέσσαρες ἐκεῖνοι, τοὺς ἀποίους καὶ ἐγὼ ἦθελον νὰ ἐκλεγθῶσιν, εἰς αὐτοὺς δὲ πρωστεύητην πέμπτος καὶ ἐγώ.

Τὴν ἑσπέραν ἥλιθε καὶ ὁ Κύκλωψ μὲ τὰ πρόβατά του ἐκ τῆς νομῆς, καὶ ὠδήγησε πάντα εὐθὺς ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, οὐδὲ ἀφῆκε κανέναν ἐκτὸς εἰς τὴν αὐλὴν, ὑποπτεύσας φαίνεται τι. Ἔπειτα ἐκλεισε πάλιν μὲ τὸν λίθον τὸ σπήλαιον καὶ καθίσας ἥμελγε τὰ πρόβατά του καὶ τὰς αἴγας του ως καὶ ἄλλοτε. Ἀφ' οὗ δὲ ἐτελείωσε τὸ ἔργον του ἡρπασε δύο πάλιν ἐκ τῶν ἑταίρων μους καὶ παὶς ἔφαγε. Γότε ἐγὼ ἔγων εἰς τὰς γειράς μου κιστύσιν πληρες οἶνον μέλανος ἥλιθον πλησίον τοῦ Κύκλωπος καὶ εἶπον αὐτῷ :

«Κύκλωψ, λάθε, πίε οἶνον, ἀφ' οὗ ἔφαγες ἀνθρώπεια κρέατα, ἵνα εἰδῆς, τί ποτὸν εἶχε τὸ πλοῖόν μας. Τὸ ἔφερον ἔδιπλο εἰς σὲ θυσίαν, ὅπως ἵσως εὐσπλαγχνίζομενος μὲ ἔθοιτες νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἀλλ' ἡ μανία σου δὲν ἔχει δρια. Ἀπάνθρωπε, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἔλιθη μύστερον ἀλλοιος τις ἐκ τῶν ἀνθρώπων πρὸς σὲ, ἀφ' οὗ ἔπραξες πράγματα ἀπρεπῆ;»

Οὕτως εἶπον, αὐτὸς δὲ ἔδειχθη καὶ τὸ ἔπιεν δλον. Εὐχαριστήθη δὲ πολὺ πίνων ἥδη ποτὸν καὶ μὸι ἔζητει καὶ πάλιν: «δός μοι ἀκόμη ἀμέσως τώρα, εἶπε, καὶ εἰπέ μοι τὸ δημάρασσον, ἵνα σὸν δώσω καὶ ἐγὼ δῶρον, τὸ δημάρασσον πολὺ νὰ σὲ εὐχαριστήσῃ. Καὶ ἡ χώρα ἥμῶν τῶν Κυκλώπων φέρει οἶνον, ἀλλὰ τοῦτο καταπίνεται ως ἀμέριστα καὶ νέκταρ.»

Ταῦτα εἶπεν, ἐγὼ δὲ ἔδωκα αὐτῷ καὶ πάλιν οἶνον. Τρίς μὲν ἔδωκα αὐτῷ, τρίς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἀνόητος ἔξ-
έπιε τὸν οἶνον. "Οτε δὲ ὁ οἶνος ἀνέβη εἰς τὴν κεφαλήν
του, τότε τὸν ψυχῆτα μὲ λόγους μειλυχίους. «Κύκλωψ,
μὲ ἔρωτᾶς τὸ σνομά μου, θὰ σοὶ τὸ εἶπω. Ἄλλα σὺ
δός μοι τὸ δῶρον, καθὼς μοὶ ὑπεσχέθης. Κἀνεὶς εἶνε
τὸ σνομά μου. Κἀνένα μὲ δνομάζουσιν ἡ μήτηρ μου καὶ
ὁ πατήρ μου καὶ δῆλοι οἱ ἄλλοι ἑταῖροι μου.»

«Τὸν Κἀνένα θὰ φάγω τελευταῖον, ἀπεκρίθη ὁ Κύ-
κλωψ, ἀρ' οὖ πρώτων φάγω τοὺς συντρόφους του, τοῦτο
θὰ εἶνε τὸ δῶρον, δπερ θὰ σοὶ δώσω.» Ταῦτα ἔκραύγασε
τὸ θηρίον καὶ ἐπεσεν εὐθὺς κατὰ γῆς ὑπτιος καταληφθεὶς
ὑπὸ τοῦ μέθης καὶ ἔξήμει οἶνον καὶ κομμάτια ἀνθρω-
πικῶν κρεατῶν. Τότε ἔλαβον τὸ παρασκευασθὲν ξύλον
καὶ ἀρ' οὖ τὸ ἔκαυσα εἰς τὴν πυρὰν ὅμοι μετὰ τῶν ἄλ-
λων συντρόφων μου πλήρης θάρρους ὥθησα τοῦτο εἰς
τὸν δρθαλμὸν τοῦ Κύκλωπος. Καὶ οἱ μὲν τέσσαρες τῶν
φίλων μου οἱ κληρωθέντες εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην
ἔδάσταξον τοῦτο καλῶς, ἐγὼ δὲ ὑπεράνω στηριγθεὶς
περιέστρεψον ὡς τρυπάνιον τὸ ξύλον ἐντὸς τοῦ δρθαλ-
μοῦ. Αἴμα δὲ ἔξερρευσεν, αἱ δὲ δίζαι τοῦ καιουμένου
δρθαλμοῦ ἔσιζον, ὡς σίζει ὁ πεπυρωμένος σίδηρος, ὃν ὁ
γαλκεὺς βάπτει εἰς τὸ θύρω, ὅταν κατασκευάζῃ πέλε-
κυν μέγαν ἡ σκέπαρνον. Μεγάλην δὲ καὶ τριμεράν κραυ-
γὴν ἔξέβαλε τὸ θηρίον, ὥστε ἀντίγησε τὸ σπήλαιον.
Ἄλλη μέρες τρέμοντες ὑπὸ τοῦ φόβου ἐκρύθημεν εἰς γω-
νίαν τινὰ τοῦ σπηλαίου. Αὐτὸς δὲ ἔσυρε τὸ αἷματωμέ-
νον ξύλον ἐκ τοῦ δρθαλμοῦ του καὶ μανικὸς τὸ ἔρωτεν
μακράν. "Επειτα ἐκάλει μεγαλοφώνως τοὺς ἄλλους Κύ-
κλωπας, οἵτινες κατώκουν πέριξ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν

δρέων καὶ αὐτοὶ ἐντὸς σπηλαίων. Ἄφ' οὖ δὲ ἥλιον οἱ ἄλλοι Κύκλωπες ἡρώτησαν αὐτὸν ἐκτὸς τοῦ σπηλαίου σταθέντες. «Τί ἔπαθες, Πολύφημε, καὶ βοᾶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς καὶ δὲν μᾶς ἀφίνεις νὰ κοιμηθῶμεν; Μή κλέπται σοὶ ἀραιός τὰς αἰγας ἢ τὰ πρόβατά σου; ἢ σοὶ ἐπιβουλεύεται τις τὴν ζωήν.» «Κἀνεὶς Κἀνεὶς μὲ φωνεύει,» ἐφώναξε δυνατὰ ὁ Πολύφημος. «Ως ἦκουσαν τοῦτο οἱ Κύκλωπες εἶπον «Ἄφ' οὖ δὲν σὲ φωνεύει κάνεις, νὰ φωνάζῃς τοισυτοτρόπως ἐν ὥρᾳ τοιαύτῃ θὰ ἔπαθες φαίνεται τὰς φρένας. «Ας σὲ θεραπεύσῃ ὁ πατήρ σου ὁ Ποσειδῶν, ήμεῖς δὲν δυνάμεθα εἰς τοῦτο νὰ σὲ ὠφελήσωμεν.» Καὶ ταῦτα εἰπόντες ἀνεγώρησαν. Ἐγὼ δὲ εὐχαριστήθην μεγάλως, διότι μᾶς ἔσωσεν ἡ ἀλλαγὴ τοῦ δνόματός μου.

§ 20. ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΩΠΕΙΩΝ.

Ο τυφλὸς Κύκλωψ στενάξων καὶ δδυρόμενος διὰ τὸ πάθημά του ἔζητει ψηλαφῶν ἐδῆ καὶ ἐκεῖ νὰ εὔρῃ τὸ στόμιον τοῦ σπηλαίου. Εὑρὼν δὲ τοῦτο ἀφήρεσε τὸν λίθον καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ ἔγων ἔξηπλωμένας τὰς γεῖρας, ὅπως συλλαΐη κάνειν ἔξημῶν προσπαθοῦντα νὰ διέλθῃ μετὰ τῶν προβάτων ἐκτός. Άλλὰ δὲν ἦμην τόσον ἀνόητος νὰ πέσω εἰς τὰς γεῖρας τοῦ Πολυφήμου. Καὶ διὰ τοῦτο ἐσκέρθην πῶς νὰ σώσω καὶ ἐκυρώσω τοὺς φίλους μου. Εἰς τὴν κλίνην τοῦ Κύκλωπος ἦσαν ᾔδοι εἴκιτέας. Μὲ αὐτὰς ἔζενον τρεῖς κριοὺς μεγάλους καὶ δασυμάλλους, ὑπὸ δὲ τὴν μέσον ἔδενα ἔκαστον τῶν ἔταίρων μου. Ἄφ' οὖ δὲ πάντας οὕτως ἔδεστα, τότε καὶ ἔγὼ αὐτὸς ἐκρεμάσθην ὑπὸ τὴν κοιλίαν μεταξὺ τῶν πυ-

κνῶν ἔριων τοῦ μεγίστου καὶ ἴσχυροτάτου τῶν κριῶν καὶ οὕτω περιεμένομεν στενάζοντες τὴν πρωῖαν. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμέρα, τὰ μὲν ἄρρενα ἔδραμον εἰς τὴν νομὴν, τὰ θήλεα ὅμως ἐμυκῶντο ἐστενοχωρημένα, διότι ἡσαν ἀνήμελκτα καὶ οἱ μαστοὶ αὐτῶν ἔθρυσν γάλακτος. Οἱ δὲ κύριος των ὑπὸ κακῶν πόνων βασανιζόμενος ἐκάθητο εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ σπηλαίου καὶ ἐψηλάφει ἐπὶ τῆς ράχεως τῶν ἔξεργομένων προβάτων, χωρὶς ὁ ἀνόητος νὰ ἡξεύρῃ ὅτι ὑπὸ τὴν κοιλίαν τῶν προβάτων ἡσαν δεδεμένοις οἱ ἄνθρωποι, οὓς ἐζήτει. Τελευταῖος δὲ ἐπορεύετο ἔξω καὶ ὁ κριῶς, ὃν ἔβάρυνον καὶ τὰ πολλὰ μαλλιά καὶ ἐγὼ ἔστις ἡμην εἰς αὐτὰ μέσα τυλιγμένος. Οἱ Κύκλωψ αἰσθανθεὶς παρεργόμενον τὸν μέγαν κριὸν τὸν ἐγκαίδευσε καὶ εἶπε: «Καλέ μου κριὲ, διὰ τὶ σήμερον ἔξεργεσαι ὁ τελευταῖος ὅλων ἐκ τοῦ σπηλαίου; Σὺ δὲν συνείθιζες ἀλλοτε νὰ μένης ὅπισθεν τῶν ἀλλων προβάτων. Σὺ ἐπήγαινες ὁ πρῶτος εἰς τὴν βοσκὴν, ὁ πρῶτος εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὴν ἐσπέραν πάλιν ἥσο ὁ πρῶτος εἰς τὴν ἐπιστροφήν. Τώρα ὅμως ἔξεργεσαι τελευταῖος πάντων. Ἀληθῶς καὶ σὺ ποθεῖς τὸν δρυαλμὸν τοῦ κυρίου σου, τὸν ὅποιον ἔξιώρυξεν κακὸς ἄνθρωπος, ὁ Κάνεις μὲ τοὺς πανωλέθρους φίλους του μεθύσας με δι' οἶνου. Ἄλλ' ἐλπίζω νὰ μὴ σωθῇ ἐκ τοῦ κινδύνου. Ἄν εἶγες καὶ σὺ νοῦν, ὅπως καὶ ἐγὼ καὶ ἥδύνασο νὰ δμιλήσεις, θὰ μοὶ ἐλεγεις ποῦ κρύπτεται ὁ ἄθλιος. Τότε θὰ τὸν ἐκτύπων κατὰ γῆς, ὁ δὲ ἐγκέφαλός του θὰ ἐγύνετο ἀλλοῦ εἰς ὅλον τὸ σπήλαιον καὶ ἡ καρδία μου θὰ ἀνεπαύετο ἀπὸ τὴν δυστυγίαν, τὴν ὅποιαν μοὶ ἐπροξένησεν ὁ ἄθλιος Κάνεις.»

‘Ο Κύκλωψ γαίωρ τὸν κριόν.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀφῆκε τὸν κριόν. Ἐφ' οὖ δὲ διλίγον
ἀπεμακρύνθησαν τὰ πρόβατά ἐκ τοῦ σπηλαίου καὶ τῆς
αὐλῆς, πρῶτος ὑπελύθην ἐγώ, ἔπειτα δὲ ὑπέλυσα καὶ
τοὺς ἄλλους. Κατόπιν ἔχωρίσαμεν πολλὰ παγέα πρόβα-
τα ἐκ τῆς ποίμνης καὶ τὰ ὕδηγήσαμεν εἰς τὰ πλοῖα, ὅπου
οἱ λοιποὶ ἔταῖροι μᾶς ἐδέχθησαν χαίροντες μὲν δι' ἡμᾶς,
αλαίοντες δὲ διὰ τὸν φοβερὸν θάνατον τῶν ἄλλων. Ἐφ' οὖ

δὲ ἐθέλουσεν τὰ πρόβατα ἐντὸς τοῦ πλοίου ἀνεγωρήσα-
μεν διευθυνόμενοι εἰς τὰ ἄλλα πλοῖα. Καὶ εἶχομεν ἵκα-
νῶς ἀπομακρυνθῆ τῆς ἔηρᾶς καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἥμεθα ἡδη
ἐν ἀσφαλείᾳ, ὅτε ἐψάνησα πρὸς τὸν Κύκλωπα ταῦτα :
«Κύκλωψ, βλέπεις ὃς ἐφαγες ἑταίρους ἀνδρὸς ἀνάλκι-
δος. Σοῦ ἔξιτε, τέρας, ἐπειδὴ φαίρεσαι ἀπανθρώπως πρὸς
τοὺς ζένους. Διὰ τοῦτο σὲ ἐτιμώρησεν ὁ Ζεύς.» Τώρα
ἐνόησεν ὁ Κύκλωψ ὅτι τοῦ ἐφύγαμεν καὶ μὲ φοβερὰν
ἔργην ἐξεκόλλησεν ἔνα μέγαν βράχον καὶ τὸν ἔρριψεν
εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, δπου ἤκουσε φωνήν. Ο λίθος ἐ-
προσπέρασε τὸ πλοῖον ὀλίγον καὶ ἐκτύπησεν εἰς τὴν
Θάλασσαν, τὰ δὲ κύματα τὰ ὅποια ἤγειρεν ὥθησαν τὸ
πλοῖον μας πάλιν πρὸς τὴν ἀκτήν. Ἀλλὰ τότε ἥρπασα
εὐθὺς λίαν μακρὸν κάμακα καὶ ἐσπρωξά αὐτὸς πάλιν εἰς
τὴν Θάλασσαν, νεύων εἰς τοὺς φίλους μου διὰ τῆς κε-
φαλῆς νὰ λάθωσι τὰς κώπας, ἵνα σωθῶμεν ἐκ τοῦ κιν-
δύου. Ὁτε δὲ ἀπεμακρύθημεν ἄλλῳ τόσον διάστημα εἰς
τὴν Θάλασσαν, ἥρχισα πάλιν νὰ ἀποτείνωμαι πρὸς τὸν
Κύκλωπα, εἰ καὶ οἱ φίλοι μου ἱκέτευσον πάντες νὰ μὴ
ἔρεθίσω ἄγριων ἄνδρων, δστις ἥδυνατο νὰ μᾶς καταστρέψῃ.
Ἐγὼ δμως δὲν ἐπειθόμην ὅτι ἔπρεπε νὰ σιωπήσω καὶ
διὰ τοῦτο εἶπον : «Κύκλωψ, ἀν σὲ ἐρωτήσῃ τις ποῖος
σὲ ἐτύφλωσεν, εἰπὲ ὁ Ὀδυσσεὺς, ὁ πορθητῆς τῆς Τροίας,
ὁ υἱὸς τοῦ Λαέρτου ἐξ Ιθάκης.» Ο Ηολύφημος ὡς ἤ-
κουσε ταῦτα ἥρξατο νὰ θρηνῇ καὶ ἔλεγε : «Τοῦτο πρα-
εῖπέ μοι ὁ γέρων Τήλεμος, ὁ μάντις, ὅτι θὰ τυφλωθῶ
νπὸ τοῦ Ὀδυσσέως. Ἀλλ’ ἐγὼ περιέμενον νὰ ἴσω γί-
γαντα καὶ ὅγι ἔνα μικρὸν καὶ ἄθλιον ἀνθρωπίσκον, δστις
μεθύσας με ἔκαυσε τὸν δρθαλμόν μου. Ἀλλ’ ἐλθὲ ἐδῶ,
Ὀδυσσεῦ, πάλιν. Τώρα θὰ φιλοξενηθῆσαι παρ’ ἐμοῦ ὡς ἔξ-

νος καὶ θὰ ίκετεύσω τὸν πατέρα μου Ποσειδῶνα νὰ σοὶ δώσῃ καλὸν ταξίδιον καὶ νὰ σὲ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα σου. Αὐτὸς θὰ μοὶ θεραπεύσῃ καὶ τὸν δρυαλμόν μου.» Ή μωρὰ αὕτη πανουργία τοῦ Κύκλωπος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀκουσθῇ παρ' ἔμοι καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκρίθη εἰς αὐτὸν ὡς ἔξης : «Ο νὰ ἥδυνάμην νὰ σοὶ ἔχωπτον τὴν ζωὴν καὶ νὰ σὲ ἔστελλον εἰς τὸν "Ἄδην, τότε βεβαίως δὲν θὰ δυνηθῇ οὐδὲ ὁ Ποσειδῶν νὰ θεραπεύσῃ τὸν δρυαλμόν σου.» Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ηολύφημος ἀνέτεινε τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν :

«Ἐπάκουσόν μου, ο τὴν γῆν περιβάλλων Ποσειδῶν· ἀν εἴμαι οντως νιός σου, μὴ ἀφήσῃς ποτὲ νὰ ἥδῃ τὴν πατρίδα του ὁ Οδυσσεύς. Αν δὲ οἱ Θεοὶ ἔχουσιν προαποφασισμένον νὰ φύσῃ, τότε νὰ φύσῃ βραδέως, δυστυχής, ἄγεν συντρόφων, μόνος, ἐπὶ ξένου πλοίου, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν του νὰ εὔρῃ συμμορφάς.» Ταῦτα ίκέτευσεν ὁ Ηολύφημος κλαίων, καὶ ὁ θεός τῆς θαλάσσης εἰσήκουσε τῆς εὐγῆς του. «Ἐπειτα λαβὼν λίθον πολὺ τοῦ πρωτέρου μεγαλείτερον ἔρριψε μὲ ἀμέτρητον δύναμιν τοῦτον καθ' ἡμῶν. Ο λίθος ἥδη ἔπεισεν ὅπισθεν τοῦ πλοίου καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ συντρίψῃ τὴν ἄκραν τοῦ πηδαλίου, τὰ δὲ κύματα τῆς θαλάσσης ὥθησαν τὸ πλοῖον κατὰ τὴν νῆσον τῶν αἰγῶν, ὅπου φύσαντες εὔρωμεν τοὺς φίλους μας δύσυρομένους, διότι δὲν ἤζευρον τί ἐγείναμεν. Έκεῖ ἔξηγάγομεν ὅλα τὰ πρόβατα ἐκ τοῦ πλοίου καὶ μοιράσαντες πρὸς ἀλλήλους παρεσκευάσαμεν τὸν δεῖπνόν μας. Τὸν κριὸν δὲ ἐκεῖνον, δστις μὲ ἔφερεν ἐκ τοῦ σπηλαίου, ἐδώρησαν οἱ φίλοι πρὸς ἐμέ. Εγὼ δημιώς τὸν θύματα εἰς τὸν Δία, ἀλλὰ μάτην καθ'

ὅσον ὁ θεὸς ἐσκέπτετο νὰ ἀπολέσῃ καὶ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς συντρόφους μου ὅλους. Καὶ καθ' ὅλην μὲν τὴν ἡμέραν ἐκαθήμεθα εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς Θαλάσσης τρώγοντες καὶ πίνοντες μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἥλιου. Ἔπειτα δὲ ἐκοιμήθημεν καὶ τὴν πρωίαν ἐσύραμεν τὰ πλοῖα εἰς τὴν Θάλασσαν καὶ ἀνεγωρήσαμεν. Μὲ βαρυαλγοῦσαν δὲ καρδίαν ἔξεκινήσαμεν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον, ἐνθυμούμενοι τοὺς ἀγαπητοὺς φίλους, οἵτινες εὗρον πικρὸν θάνατον ἐν τῷ σπηλαίῳ καὶ τοὺς ὄποίους δὲν ἐμέλλομεν οὐδέποτε πάλιν νὰ ἴσωμεν.

§. 21. ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ ΑΙΟΛΟΣ.

Μετὰ ταῦτα ἐρθάσαμεν εἰς τὴν νῆσον Αἴολιαν, ὅπου κατώκει ὁ Αἴολος ὁ Ἰπποτάδης, φίλος πολὺ τῶν μακάρων θεῶν, τὸν ὄποιον ὁ Ζεὺς κατέστησε ταμίαν τῶν ἀνέμων, ὥστε αὐτὸς νὰ διερίζῃ ποῖος ἀνεμος νὰ πνέῃ καὶ ποῖος νὰ παύῃ κατὰ τὴν θέλησίν του. Ἡ νῆσος ᾧ τοι κύκλῳ τετεγμένη διὰ γαληκοῦ ἀρρήκτου τείχους καὶ ἀποκρήμνου βράχου. Ἐκεῖ κατώκει ὁ Αἴολος μετὰ τῆς γυναικός του Ἀμυθίέας καὶ τῶν δώδεκα τέκνων του, ἔξι ἀρρένων καὶ ἔξι θηλέων. Ἐκεῖ εἰς τὰ ἀπέραντα ἀνάκτορα βλέπει τις καθ' ἡμέραν ἀπὸ πρωίας μέχρι ἐσπέρας γονεῖς καὶ τέκνα καθημένους ὅλους ὅμοιοι καὶ τρώγοντας ἐκ τῶν παρυκειμένων μυρίων φαγητῶν, ὅλη δὲ ἡ οἰκία εὐωδιάζει καὶ συρίζει πανταχόθεν ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Εἰς τοιαῦτα ὠραῖα μέγαρα εἰγόμεν ἔλθη καὶ ἡμεῖς καὶ ἐφίλοξενήθημεν ἔνα μῆνα. Ὁ Αἴολος μὲν ἡρώτα περὶ πάντων καὶ ὅσα ἔγειναν ἐν Τροίᾳ καὶ περὶ τῶν πλοίων τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῆς ἐπανόδου αὐτῶν εἰς τὴν

πατρίδα, ἐγὼ δὲ διηγούμην αὐτῷ τὰ πάντα μετ' ἀκρε-
θείας. Ἄφ' οὖ δὲ παρῆλθεν ὁ εἰς μὴν ἔρχοντα εἰς τὸν
Αἴολον ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ ἀναγωρήσω εἰς τὴν πατρίδα
μου καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν νὰ μὲ βοηθήσῃ. Εἰς τοῦτο
ὁ Αἴολος ἔρχανη πρόθυμος καὶ μὲν ἐδώκεν τοὺς ἐναντίους
ἀνέμους ἐντὸς ἐνὸς βοέισυ ἀσκοῦ κεκλεισμένους, διατά-
ξας νὰ πνέῃ οὐρίος μόνον ἄνεμος. Καὶ ὅντως ἀνεγωρή-
σαμεν ἐκεῖθεν καὶ ἐννέα ἡμέρας καὶ ἐννέα νύκτας ἐπλέω-
μεν ἐν ἄκρῃ γαλήνῃ, τῇ δὲ ἐνδεκάτῃ ἤρχισε νὰ φαίνη-
ται ἡ πατρὸς μου καὶ πλησίον ἐβλέπομεν πυρὰ ἀνημ-
μένη. Τότε μὲ κατέλαβε κεκρηκότα γλυκὺς ὑπνος,
διότι καὶ δίλον τὸν πλοῦν διείθυνκα ἐγὼ μόνος τὸ πλοῖον,
ὅπως ταχύτερον φθάσωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας. Ἀλλ᾽
ἐνῷ ἐγὼ ἐκοιμώμην, οἱ ἐταῖροί μου νομίζοντες ὅτι ὁ
Αἴολος μὲν ἐχάρισε πολὺν καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν, ἔ-
λεγον κρυφῷ μεταξύ των. «Τὸν ἀνθρώπον τοῦτον, ὅπου
καὶ ἀν ἔλθη, δίλοι τὸν ἀγαποῦν καὶ τὸν τιμοῦν. Αὐτὸς
ἐπιστρέψει εἰς τὴν πατρίδα του μὲ πολλὰ ώραῖα πολύ-
τιμα πράγματα, ἡμεῖς δὲ, οἱ ὄποιοι ἐκάμαμεν τὸν αὐ-
τὸν δρόμον καὶ ὑπεμείναμεν ὥσαύτως τοὺς αὐτοὺς κιν-
δύνους, ἐπιστρέφομεν μὲ κενὰς γεῖρας. Δὲν βλέπετε τί ὁ
Αἴολος πάλιν ἐχάρισεν εἰς αὐτόν. Ελᾶτε νὰ ἴδωμεν πό-
σον χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν ὁ ἀσκὸς ἔχει ἐντός.» Καὶ εὐθὺς
ἡγέωνται ὑπὸ ἀνοήτου περιεργίας τὸν ἀσκόν. Καὶ αἰφνῆς
διὰ μιᾶς ἐπέταξαν μεθ' ὅρμῆς οἱ ἄνεμοι πάντες καὶ ἤρ-
πασαν τὰ πλοῖα καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἔφερον κλαίοντας
μακρὰν τῆς πατρίδος εἰς τὴν θάλασσαν δπίσω. Ἐγὼ δὲ
εὐθὺς ἐξύπνησα καὶ ὡς εἶδον τὴν συμφορὰν ἐσκέφθην ἀν-
δὲν ἦτο καλλίτερον νὰ ῥιζθῶ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ
πνιγῶ. Ἀπεφάσισα ἐμώς νὰ ὑπομείνω καὶ καλύψας τὸ

πρόσωπόν μου ἐκείμην ἐπὶ τοῦ πλοίου. Οἱ δὲ κακοὶ ἄνεμοι μᾶς ἔφερον πάλιν εἰς τὴν Αἰολίαν.

Ἐκεῖ ἐλθόντες ἀπέβημεν εἰς τὴν νῆσον. Καὶ οἱ μὲν ἔταιροι ἔφερον ὕδωρ καὶ παρεσκεύασαν τὸ φαγητόν. Ἐγὼ δὲ μαζὶ μεθ' ἑνὸς ἔταιρου καὶ ἑνὸς κήρυκος ἐπορεύθην πάλιν εἰς τὰ μέγαρα τοῦ Αἰόλου, ὃν εὗρον καθήμενον μετά τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων ἐν τῇ τραπέζῃ. Καθώς δὲ μᾶς εἶδον ἔξεπλάγησαν καὶ ἡρώτησαν. «Πότες ἥλθες ἐδῶ, Όδυσσε, πάλιν; Τίς κακὸς δαίμων σὲ διώκει; Ήμεῖς ως εἶδες σὲ ἐστείλαμεν διὸ νὰ φύγῃς εἰς τὴν πατρίδα σου καὶ εἰς τοὺς ιδικούς σου;»

Ἡρὸς αὐτοὺς ἀπήντησα μὲ βαρεῖαν καρδίαν: «Οἱ κακοί μου σύντροφοι μὲ κατέστρεψαν καὶ δύο μὲ αὐτοὺς καὶ ὁ δλέθριος ὅπνος. Ἀλλ' ἐπανορθώσατε τὸ κακὸν, φίλοι, σεῖς δύνασθε τοῦτο». Μὲ τοιωτούς λόγους ἐγένησα νὰ τοὺς πείσω. Ἀλλ' αὐτοὶ δλοὶ ἐσιώπων καὶ μόνος δι πατήρ των εἶπε: «Φύγε τὸ γρηγορώτερον ἐκ τῆς νήσου μου, παληγάνθρωπε. Δὲν πρέπει νὰ περιποιοῦμαι καὶ πρωπέμπω ἄνθρωπον, ὃν μισοῦσιν οἱ θεοί.» Καὶ ταῦτα λέγων ἀπέπεμπεν ἡμᾶς. Λυπημένοι δὲ ἐπεστρέψαμεν εἰς τὰ πλοῖα μας καὶ ἀνεγκωρήσαμεν ἀρεθέντες εἰς τὴν διάχρισιν τῶν ἀνέμων.

§ 22. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΝΕΑΙ ΣΥΜΦΟΡΑΙ.

Ἐξ ἡμέρας καὶ ἔξ νύκτας ἐκωπηλατοῦμεν καὶ τῇ ἐθόρυη ἐζήσαμεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Λαιστρυγόνων. Ο λιμὴν, εἰς ὃν προσωριμίσθημεν, ἦτο ἀσφαλῆς καθ' ὅλα καὶ ἐδέσαμεν τὰ πλοῖα. Ἐπειτα ἐξέλεξα δύο ἐκ τῶν συντρέψον μου καὶ τὸν κήρυκα τρίτον καὶ ἐτείλα αὖ-

τοὺς εἰς τὴν γάραν, ἵνα μάθωσι τί ἀνθρώποι ἔκει καταικοῦσιν. Οὗτοι ἐβάδισαν τὴν ἀμαξῖτην ὁδὸν, ἥτις ἀπὸ τοῦ δάσους ἔφερεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔφθισαν ἐμπροσθεν τῆς πόλεως τῶν Λαιτρυγόνων εἰς τὴν βρύσιν Ἀρτακίαν, ὅπόθεν τὰ κοράκια τῆς πόλεως ἔφερον τὸ ὄδωρ εἰς τὴν πόλιν. Εἰς τὴν βρύσιν δὲ ταύτην εὔρουν τὴν θυγατέραν τοῦ Βασιλέως Ἀντιφάτου καὶ τὴν ἡρώτησαν περὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ τῆς γάρας. Ἡ δὲ κόρη ὠδήγησε τοὺς ξένους εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρός της. Καθὼς δὲ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν ἐτρόμαξαν ἰδόντες τὴν μητέρα τῆς κόρης, ἥτις ἦτο δση κορυφὴ βουνοῦ μεγάλη. Ἡ δὲ βασίλισσα ταχέως ἐκάλεσεν ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὸν σύζυγόν της, δστις ἀμα εἰσῆλθεν ἥρπασεν τὸν ἔνα τῶν συντρόφων καὶ τὸν κατέρριψεν. Οἱ δὲ ἄλλοι δύο ὠρμησαν ἀμέσως ἐκ τῆς οἰκίας καὶ ἤλθον τρέχοντες εἰς τὰ πλοῖα, ἐν τῷ δὲ Ἀντιφάτης διὰ μεγάλης κραυγῆς ἐκάλει τοὺς Λαιτρυγόνας, οἵτινες ὅλοι γίγαντες πανταχόθεν ἥρχοντο τρέχοντες πρὸς αὐτόν. Ἄφ' οὖ δὲ συνήγοησαν κατὰ μυριάδας ἔδραμον ὅλοι καθῆμαν καὶ ἀπὸ τοῦ βράχου διὰ πελωρίων λίθων τὰ μὲν πλοῖα συνέτριψαν, τοὺς δὲ ἑταίρους ἀφ' οὖ ἐφόνευσαν ἐκάρφωσαν διὰ τρισίνης ὡς ἴγμης καὶ τοὺς ἔφερον διὸ νὰ τοὺς φάγωσιν. Εἰς τὴν φοβερὰν ταύτην ταραχήν, καθ' ἣν ἤκούσαντο κραυγαὶ ἀνθρώπων ἀποθηκόντων καὶ παταγήματα συντριβομένων πλοίων, ἐγὼ ἐπρόσθιασα καὶ ἔκοψα διὰ τοῦ ξίφους τὸ σγοινίον, μὲ τὸ ὅποιον ἦτο δεδεμένον τὸ πλοῖόν μου, καὶ διέταξα τοὺς συντρόφους μου νὰ κωπηλατῶσιν ὅλαις δυνάμεσιν, δπως σωθῆμεν ἐκ τοῦ κινδύνου. Καὶ πράγματι ἡμεῖς κατωρθώσωμεν νὰ φύγωμεν, οἱ ἄλλοι δρῶσι πάντες ἀπωλέσθησαν.

Βαρέως φέροντες τὸ νέον πάλιν δυστύγημά μας ἔξη-
κολουθήσαμεν τὸν πλοῦν μας εἰς τὸ ἀγανὲς πέλαγος
καὶ ἐρθάσαμεν εἰς τὴν Αἰαίην νῆσον, ὅπου κατώκει ἡ
ῷδραία Κίρκη θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου καὶ αὐτοδέλφη τοῦ
Αἴητου βασιλέως τῆς Κολυγίδος. Σιωπηλοὶ κατεπλεύ-
σαμεν εἰς τὸν λιμένα καὶ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἐκείνης δύο
ἡμέρας καὶ δύο νύκτας κατατρυχόμενοι ὑπὸ τοῦ καμά-
του καὶ τῆς λύπης. Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔλασθον τὸ ἔρως
καὶ τὸ δόρυ μου καὶ ἀνέβην εἰς ὑψωμά τι πληγίσιν διὰ
νὰ ἴσω ἀν δότοις κατοικεῖται ἡ μῆτρα. Εἶδον μακρὰν
ἔπισθεν πυκνοῦ δάσους καπνὸν ἀνυψούμενον. Ἐκεῖ κα-
τώκει ἡ νύμφη Κίρκη. Καὶ κατ’ ἀρχὰς μὲν ἐτεκπνόμην
νὰ ὑπάγω ἡ νὰ μὴ ὑπάγω εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο διὰ νὰ
μάζω τί συμβαίνει. Τέλος δύως εὔρον καλλίτερον νὰ
ἔπιστρέψω εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἀφ’ οὗ δειπνήσω μετὰ τῶν
συντρόφων μου νὰ στείλω ἔπειτα ἐξ αὐτῶν τινὰς διὰ νὰ
λάθωσι πληροφορίας. Ἐνῷ δὲ ἐπέστρεψον μόνος κατὰ
θεοῦ εὐδοκίαν ἀπήντησα καθ’ δόδον ἔλαφον μεγάλην μὲ
μεγαλοπρεπῆ κέρατα, ἥτις ὑπερήφανος ἐπήγαινεν ἐκ
τοῦ δάσους νὰ πήγε νερὸν εἰς τὸν ποταμόν. Ταύτην εὐθὺς
ἔθαλον διὰ τοῦ δόρατος, καὶ ἐπέτυγχον ἀκριβῶς εἰς τὸ
μέσον τῆς ῥάγεως. Τὸ δόρυ διεπέρασε τὴν ἔλαφον, ἥτις
στενάζουσα τὸν τελευταῖον στεναγμὸν κατέπεσε νεκρὴ
κατὰ γῆς. Ἀλλὰ τώρα πῶς νὰ μεταφέρω τὸν μέγα
ζῶν εἰς τὰ πλοῖα; Ἐκεῖ ἡσαν χόρτα καὶ λυγαρίαι.
Ἐξ αὐτῶν ἔστρηψα καλῶς χονδρὸν σγοινίον ὃσαν μίαν
δργυιὰν, διὰ τοῦ ὃποίου ἔδεσα καὶ τοὺς τέσσαρας πόδας
τῆς ἔλαφου. Ἔπειτα ἐσήκωσα αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ὄψου καὶ
τοῦ τραχήλου μου καὶ ἐβάδιζον ἡσύγχως εἰς τὰ πλοῖα
στηριζόμενος διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς καλῶς ἐπὶ τοῦ δόρα-

τός μου. "Οτε δὲ ἔφθατα εἰς τὰ πλοῖα ἔρριψα κατὰ γῆς
τὸ ζῷον καὶ εἶπον γελῶν πρὸς τοὺς ἑταίρους μου.

«Οσον μεγάλα καὶ ἀν εἶνε τὰ δυστυχήματά μας, φί-
λοι, δὲν ἔχωμεν δύμας σκοπὸν καὶ νὰ ἀποθίνωμεν, πρὸν
ἔληγη ἡ πεπρωμένη τοῦ θυνάτου μας ἡμέρα. Ἐν δτῷ ἔ-
χομεν νὰ φάγωμεν καὶ νὰ πίωμεν, ἀς τρώγωμεν καὶ ἀς
μὴ μᾶς βασανίζῃ ἡ πεῖνα.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνεθάρρυναν τοὺς ἑταίρους, οἵτινες
εὐθὺς σηκωθέντες ἔνιψαν τὰς γεῖρας καὶ παρεσκεύασαν
τὸ δεῖπνον. Καὶ δὴν τὴν ἡμέραν ἐτρώγομεν καὶ ἐπί-
νομεν μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἔπειτα δὲ ἐκοιμή-
θημεν εἰς τὸν αἰγιαλόν.

§ 23. Η ΚΙΡΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ.

Τῇ δὲ πρωΐᾳ ἐκάλεσαν εἰς συνέλευσιν τοὺς ἑταίρους
καὶ εἶπον πρὸς αὐτοὺς τὰ ἔξτις:

«Βλέπετε φίλοι, εὑρισκόμεθα εἰς γέροντας ἐντελῶς πρὸς
ἡμᾶς ἄγνωστον. Οὕτε ἀνατολὴ τῆς εὐρώμεν ποῦ εἶναι οὔ-
τε δύσις. Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ σκεφθῶμεν πῶς νὰ
εὑρώμεν σωτηρίαν. Καὶ δὲν τῆς εὐρώμεν ἀν θὲν εὑρώμεν. Χθὲς
ἐκ τῆς σκοπιᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν εἶγεν ἀναβῆ, εἴδον δὲ
ἢ γάρ καὶ αὖτη εἶναι νῆσος καὶ διέκρινα μὲν τοὺς δριαλ-
μούς μους ὅπισθεν πυκνοῦ δάσους καπνὸν ἀνυψώμενον.»
Οἱ ἑταῖροί μου, ως ἦκουσαν τοὺς λόγους τούτους, ἐτα-
ράχθησαν δῆλοι, ἐνθυμηθέντες τὰς πράξεις τοῦ Λακιστρου-
γόνος Ἀντιράτου καὶ τοῦ Κύκλωπος Πολυζήμου καὶ
ἐκλαισιν γένοντες πολλὰ δάκρυα. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν τοὺς
ἐθοήθησε τίποτε. Διήρεσα τοὺς ἑταίρους μου πάντας
εἰς δύο ἵτα μέρη, καὶ ἐξέλεξα ἐκάστου τούτων ἀρχηγόν.

Καὶ τοῦ μὲν ἐνὸς ἔξελεξα τὸν Εὐρύλοχον, τοῦ δὲ ἄλλου ἡμηνὸν ἔγω. Καὶ ἀπεφασίσθη τὸ ἐν μέρος εἰς δὲ ἔμελλε νὰ πέτη ὁ κλῆρος, νὰ πορευθῇ νὰ ζητήσῃ εἰς τὴν νῆστον πληροφορίας. Ἐλαγχεὶς δὲ ὁ κλῆρος εἰς τὸν Εὐρύλοχον, ὅστις ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ δρόσῳ μὲν εἰκοσι δύο ἑταίρους κλαιόντας. Ἐκλαίομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὅπισθεν, διότι δὲν ἡξεύρομεν ἀν. Οὐαὶ τοὺς ἔβλεπομεν πάλιν. Καὶ ἔφθασαν εἰς μίαν δρυμώδη κοιλάδα, ὅπου ἐπὶ λόφου ἦσαν ὠκοδομημένα τὰ ωραῖα μέγαρα τῆς Κίρκης ἐκ λίθων ξεστῶν. Ἐκτὸς δὲ τῶν μεγάρων ἦσαν λύκοι καὶ λέοντες, οἵτινες ὥρμησαν εἰς τοὺς ἄνδρας ἐπάνω καὶ ἐπήδων φιλικῶς σαίνοντες τὴν μακρὰν οὐράν των, ὡς ποιοῦσιν οἱ κύνες εἰς τὸν κύριόν των, ὅταν ἐπιστρέψῃ ἐκ συμποσίου καὶ κομιζῇ εἰς αὐτοὺς τροφήν. Τὰ ἄγρια ταῦτα θηρία εἶχεν ἡμερώση τὴς Κίρκη διὰ φαρμάκων. Οἱ ἀνθρώποι μου ὅμως ἐφοβήθησαν ἀπὸ τὰ φοβερὰ ταῦτα θηρία καὶ ἐστάθησαν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς αἰκίας, ὅπόθεν ἦκουσαν ἐντὸς τὴν Νύμφην ὑφαίνουσαν καὶ ἄδουσαν μὲν ἀγγελικὴν φωνὴν λαμπρὸν ἄσμα. Καὶ ἀπεφάσισαν νὰ φωνάξουν νὰ ἀνοίξῃ ἡ θύρα καὶ νὰ ζητήσουν πληροφορίας. Εἰς τὴν πρώτην δὲ φωνὴν ἔξηλθεν εὐθὺς ἡ θεά, ἡ νοιξε τὰς λαμπούσας πύλας, καὶ προσεκάλεσε φιλικῶς τοὺς ξένους νὰ εἰσέλθουν. Καὶ ὅλοι μὲν οἱ ἄλλοι εἰσῆλθον, μόνον ὁ Εὐρύλοχος ἔμεινεν ὅπιστω, φοβούμενος μὴ εἶναι δόλος τις. Η Νύμφη περιεποιήθη τοὺς ξένους ἐκάθισεν αὐτοὺς εἰς ωραίους θρόνους καὶ προσέφερεν ποτὸν ἀπὸ οἴνου Πράμνειον¹ εἰς τὸν ὅποιον ἔρριψε τυρὸν τριμμένον καὶ ἀλευρὸν καὶ μέλι. Εἰς τὸ φαγητὸν ὅμως ἔρριψε φάρμακα, τὰ διποτὰ ἔμελλον νὰ τοὺς κάμωσι

¹ Μαῦρον κρασὶ στυφὸν καὶ δυνατό-

νὰ λησμονήσουν ἐντελῶς τὴν πατρίδα των. 'Αφ' οὖ δὲ ἔραγον καὶ ἔπιον, τότε ἥγγιξεν αὐτοὺς μὲ τὴν μαγικὴν ῥάβδον καὶ εὐθὺς μετεβλήθησαν οἱ δυστυχεῖς εἰς χοίρους καὶ ὡς πρὸς τὴν κεραλήν καὶ ὡς πρὸς τὴν φωνὴν καὶ ὡς πρὸς τὰς τρίχας καὶ τὸ σῶμα, καὶ μόνον ὁ νοῦς αὐτῶν διετηρήθη ἀμετάβλητος. "Ἐπειτα τοὺς ἔκλεισε κλαίοντας εἰς τὸν σταύλον ἐντὸς καὶ τοὺς ἔρριψε βαλάνους νὰ φάγουν, τὴν συνήθη τροφὴν τῶν γοίρων.

'Ο Εὑρύλογος ἐκτὸς πολὺν χρόνον περιέμενε νὰ ἐπινέλθουν οἱ φίλοι του. 'Αλλ' οὔτε ἔθλεπεν οὔτε ἤκουε τι περὶ αὐτῶν. Τότε εὐθὺς τρέχει δπίσω εἰς τὰ πλοῖα, δπως ἀναγγεῖλη τὴν καταστροφὴν αὐτῶν. Φθάσας δὲ εἰς τὰ πλοῖα ἥρξατο νὰ κλαίῃ καὶ νὰ θρηνῇ καὶ δὲν ἥδυνατο νὰ εἴπῃ λέξιν οὐδεμίαν εἰς τοὺς ἄλλους. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἐκράτησεν ἑαυτοῦ καὶ διηγήθη καταλεπτῶς τὰ πάντα πῶς δλοι οἱ σύντροφοι εἰσῆλθον εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Νύμφης καὶ δτι οὐδεὶς ἔξηλθεν αὐτῶν πάλιν.

Καθὼς ἔγῳ ἤκουσα τοὺς λόγους τούτους εὐθὺς ἐκρέμασα τὸ μέγα ξίρος μου καὶ λαβών τόξον καὶ βέλη διέταξα τὸν Εὑρύλογον νὰ μὲ διηγήσῃ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Νύμφης. 'Αλλ' ἐκεῖνος κλαίων καὶ δουρόμενος ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατά μου καὶ μὲ παρεκάλει νὰ τὸν λυπηθῶ καὶ νὰ μὴ τὸν πάρω μαζῆ μου. Μοὶ ἔλεγε δὲ νὰ φύγωμεν καλλίτερον δσοι ἐσώθημεν ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἵνα μὴ ἀπολεσθῶμεν καὶ ἡμεῖς, δπως καὶ οἱ ἄλλοι. Πρὸς τοῦτον τότε ἀπήντησα μετ' ὀργῆς:

"Εὑρύλογε, καὶ σὺ μένε ἐδῶ καὶ τρῶγε καὶ πῖνε, ἔγῳ ὅμως πορεύομαι διὰ νὰ ἐπιτελέσω τὸ πρὸς τοὺς φίλους καθῆκόν μου."

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἔδραμον μόνος καὶ μετ'

ελίγον χρόνον ήμην εἰς τὴν κοιλάδα πλησίον τῆς κατοικίας τῆς Νύμφης. Έκεῖ βλέπω ὡραῖον νεανίαν τὸν Ἐρυθρὸν ἔρχόμενον πρὸς ἐμέ, δστις πλησιάσας ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ εἶπε:

«Ποῦ πηγαίνεις, δυστυχῆ, μόνος εἰς τὴν ἄγνωστον ταύτην χώραν; Τοὺς συντρόφους σου μετέβαλεν ἡ Κίρκη εἰς γούρους καὶ φυλάττει τούτους κεκλεισμένους ἐντὸς σταύλων. Κίνδυνος ὑπάρχει μὴ καὶ σὺ ὑποστῆς τὴν αὐτὴν πρὸς αὐτοὺς τύχην. Ἄλλ' ἐγὼ θὰ σὲ διαφυλάξω. Θὰ σοὶ δώσω τὸ μῶλυ, φάρμακον γνωστὸν μόνον εἰς τοὺς θεούς, διὰ τοῦ ὅποίου θὰ ματαιωθῶσιν ὅλαι αἱ κατὰ σοῦ ἐπιβουλαὶ τῆς Κίρκης. Δύνασαι νὰ φάγῃς καὶ νὰ πίης δὲ τι θὰ σοὶ προσφέρῃ ἡ Νύμφη γωρὶς νὰ φοβηθῆς τίποτε. Ὅταν δύμως δοκιμάσῃ νὰ σὲ φαύσῃ διὰ τῆς μαγικῆς δάκρυος, τότε γύμνωσε τὸ ξίφος σου καὶ δρομησε κατ' αὐτῆς. Πρόσεξε μὴ δελεασθῆς ἀπὸ τοὺς γλυκεῖς λόγους καὶ ἀφοπλισθῆς. Εἰπέ δὲ τότε θὰ πράξῃς τοῦτο, δταν σοὶ δμόσῃ τὸν μέγαν ὄρκον δὲι δὲν θὰ πράξῃ κατὰ σοῦ κακόν.»

§ 24. Ο ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΕΙΣ ΤΑ ΜΕΓΑΡΑ ΤΗΣ ΚΙΡΚΗΣ.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ μὲν Ἐρυθρὸς ἀνέβη εἰς τὸν ὑψηλὸν "Ολυμπὸν, ἐγὼ δύμως ἔξηκολούθησα τὴν πορείαν μου καὶ ἔθασα εἰς τὴν κατοικίαν τῆς νύμφης. Ἀπὸ τὴν ἔξω θύραν ἐκάλεσα τὴν Κίρκην νὰ μοὶ ἀγοῖξῃ, ὅπερ ἔπραξεν εὐθὺς καλέσασα καὶ ἐμὲ φιλοφρόνως νὰ εἰσέλθω. Ηερίλυπος εἰσῆλθον εἰς τὴν λαμπρὰν αὐτῆς κατοικίαν, ὅπου ἡ θεὰ μὲ ἐκάθισεν ἐπὶ ἀναπαυτικῆς ἔδρας θέσασα ὑπὸ τοὺς πόδας μου καὶ σκαμνίον. Ἐπειτα

μοὶ προσέφερε τὸ ποτόν, στάξασα ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ δλεθρίου φαρμάκου. Ἀφ' οὗ δὲ ἔπιον δλον καὶ δὲν ἔξετελέσθησαν οἱ χακοὶ σκυποὶ τῆς Κίρκης, τότε μὲ ἐκτύπησε μὲ τὴν μαγικὴν ῥάβδον καὶ εἶπε:

«Πήγαινε τώρα εἰς τὴν μάνδραν τῶν χοίρων, ὅπου θὰ εὑρητῇ καὶ τοὺς ἄλλους σου φίλους.»

‘Ο ‘Οδυσσεὺς εἰς τὰ μέγαρα τῆς Κίρκης.

Τότε ἐγὼ ἐπήδησα εὐθὺς δρθὸς καὶ σύρας τὸ ξίφος μου
ῶρμησα κατ' αὐτῆς ώς νὰ ἥθελον νὰ τὴν φονεύσω. Ή
Κίρκη ἔρρηξε δυνατὴν κραυγὴν καὶ δλοφυρομένη προσέ-
πεσεν ἐμπρός μου καὶ εἶπε:

Τίς εἶσαι καὶ πόθεν ἔρχεσαι; τίνες εἶνε οἱ γονεῖς καὶ
τίς ἡ πατρίς σου; Θαμάζω διότι τὰ φάρμακά μου πρώ-
την φορὰν τώρα εἰς σὲ δεικνύονται ἀνίσχυρα. Βεβαίως θὰ
εἶσαι ὁ Ὄδυσσευς, περὶ τοῦ ὅποιου ὁ Ἐρμῆς πολλάκις
μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ περιπλανηθῆς ἐνταῦθα ἐπανεργόμενος ἐκ
Τροίας. Θέσε τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην καὶ εὐφραίνου μετ'
ἔμοι ἐνταῦθα.

Ὀδυσσεὺς καὶ Κίρκη.

Πρὸ ταύτην ἀπήντησα ἐγὼ τότε:

«Κίρκη, πῶς δύναμαι ἐγὼ τώρα νὰ γαίω, ἀρ' οὐ
ἥξεύρω ὅτι τοὺς μὲν φίλους μου μετέβαλες εἰς χοίρους,
ἐπιβισυλεύεσαι δὲ καὶ ἐμὲ αὐτόν. Τότε μόνον θὰ πιστεύσω
εἰς τοὺς λόγους σου, ὅταν δμόσης μέγαν δροκον, ὅτι δὲν
θὰ σκεφθῆς ποτὲ νὰ μὲ βλάψῃς.»

ΤΗ Κίρκη εὐθὺς ὥμοσε τὸν μέγαν δροκον ὅτι οὐδέποτε
θὰ σκεφθῇ κακόν τι κατ' ἐμοῦ. Ἐγὼ ἔθεσα τότε τὸ ξί-
φος εἰς τὴν θήκην καὶ ἐκάθισα ἀμέριμνος εἰς τὴν οἰκίαν.
Αἱ ὑπηρέτριαι κατ' ἐντολὴν τῆς θεᾶς παρετκεύασαν πο-
λυτελῆ τράπεζαν μὲ παντοῖα φαγητὰ καὶ ἐκαθίσαμεν
διὰ νὰ φάγωμεν. Ἀλλ' ἐγὼ οὐδεμίαν δρεξὶν εἶχον νὰ
φάγω ἢ νὰ πίω ἐν δυσῳ ἐσυλλογιζόμην τὸ πάθημα τῶν
συντρόφων μου. Η Κίρκη παρατηρήσασα ὅτι ἐκαθήμην
χωρὶς νὰ ἐγγίξω καθόλου τὰ φαγητὰ ἥρχισε νὰ μὲ ἐρω-
τᾷ τὴν αἰτίαν. Τότε ἐγὼ εἶπον:

«Ω Κίρκη, ποιὸς ἀνὴρ ποτὲ καλὸς δύναται νὰ τρώ-
γῃ καὶ νὰ πίνῃ, ἀν δὲν ἴδῃ τοὺς φίλους του ἡλευθερω-
μένους.»

ΤΗ Κίρκη εὐθὺς λαβοῦσα τὴν μαγικὴν δάσδον ἥλθεν
εἰς τὸν σταῦλον καὶ ἐξήγαγε τοὺς φίλους μου ἀπαντας
καθ' ὅλα χοίρους. Οὗτοι δὲ ἥλθον οἱ δυστυχεῖς καὶ ἐστά-
θησαν ἐμπροσθέν μου. Τότε ἥλειψεν ἐκαστον μὲ φάρμα-
κον καὶ παρευθὺς ἔπεσαν αἱ τρίχες καὶ ἔγειναν πάλιν
ἀνθρωποι, νεώτεροι καὶ ὥραιότεροι παρὰ πρότερον. Καὶ εὐ-
θὺς μὲ περιεκύκλωσαν καὶ σφίγγοντες τὴν γεῖρα ἔκλαιον
ὑπὸ χαρᾶς, ὥστε σύμπασα ἡ οἰκία ἀντήχει καὶ αὐτὴ ἡ
Κίρκη συνεκινήθη καὶ εἶπεν:

«Οδυσσεῦ, καλὸν εἶνε νὰ ἔλθωσι καὶ οἱ ἄλλοι σύν-
τροφοί σου ἐνταῦθα διὰ νὰ φάγωσι καὶ εὐφραγθῶσι. Καὶ

διὰ τοῦτο ὑπαγε τώρα εἰς τὴν παραλίαν καὶ τὸ μὲν πλοῖον σύρατε εἰς τὴν ξηράν, τὰ δὲ πράγματα καὶ σκεύη κρύψατε ἐντὸς σπηλαίου καὶ ἔπειτα ἔλθετε ὅλοι ἐνταῦθα.»

Εὐθὺς ἔξετέλεσα τοὺς λόγους τῆς θεᾶς. Ως δὲ ἔφθασα εἰς τὸ πλοῖον, εὔροι τοὺς συντρόφους κλαίοντας καὶ γύνοντας ἄφθονα δάκρυα. Καὶ ως μὲ εἶδον ὅλοι ἔξαλλοι ὑπὸ χαρᾶς ἔδραμον περὶ ἐμὲ καὶ μὲ ἐνηγκαλίσθησαν δακρύοντες καὶ μὲ παρεκάλουν νὰ τοῖς εἴπω ὅποιον θάνατον ἀπέθανον οἱ φίλοι των. Ἐγὼ τοῖς ἀπεκρίθην ως ἔντις:

«Ἐλάτε ταχέως νὰ ἀνελκύσωμεν τὸ πλοῖον μας εἰς τὴν ξηράν καὶ νὰ κρύψωμεν τὰ πολύτιμα πράγματα καὶ σκεύη τοῦ πλοίου. Επομασθῆτε δὲ ὅλοι νὰ μὲ ἀκολουθήσητε διὰ νὰ ἐπανίδητε τοὺς φίλους εἰς τὰ θεῖα ἀνάκτορα τῆς Κίρκης τρώγοντας καὶ πίνοντας· διότι ὅλα ἔκει τὰ ἔχουν ἄφθονα.»

Οἱ συντρόφοι μου ἔχάρησαν μεγάλην χαρὰν, ως ἡ-κουσαν δτὶ ζώσιν οἱ φίλοι των. Καὶ εὐθὺς μετὰ πολλῆς προθυμίας ἔσυραν τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηράν, ἔξησφαλισαν τὰ πράγματα καὶ ἔδραμον μετ' ἐμοῦ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Κίρκης. Εἰσελθόντες δὲ ἐντὸς εὔροι τοὺς ἀλλούς φίλους συμποσιάζοντας. Καὶ ἥργισαν πάντες, ως ἀνεγράψισαν ἀλλήλους νὰ κλαίωσι καὶ νὰ θρηνῶσι. Τότε ἡ θεὰ σταθεῖσα πλησίον μου εἶπε:

«Πολυπαθῆ θεῖοσσε, παύσατε πλέον τοὺς θρήνους. Γνωρίζω τὰ δυστυγήματά σας δσα ἐπάθατε καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ. Βλέπω δτὶ ἔμαράνθητε καὶ ἡ καρδία σας δὲν αἰσθάνεται πλέον χαρὰν. Ἀλλ' εἶνε ἀ-

νάγκη νὰ ἀνακτήσητε τὰς δυνάμεις σας. Φαγητὰ καὶ ποτὰ ἔχετε ἐδῶ ὅλα εἰς τὴν διάθεσίν σας.»

Οἱ φιλόξενοι λόγοι τῆς Κίρκης ἐπαρηγόρησαν ἐμὲ καὶ τοὺς συντρόφους μου καὶ ἐν ὅλοις ἡρών ἔτος ἐκαθήμεθα ἐκεῖ συμποσιάζοντες καὶ εὐφραινόμενοι. Μίαν ἡμέραν ὅμως οἱ ἑταῖροι μὲν ἐκάλεσαν κατὰ μέρος καὶ μὲν ἕκειτευσαν νὰ ἀναχωρήσωμεν εἰς τὴν πατρίδα. Καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐνόησα ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ κατατρίβωμεν περισσότερον χρόνον εἰς τὴν νῆσον. Καὶ διὰ τοῦτο τὴν αὐτὴν ἡμέραν προσέπεσον εἰς τοὺς πόδας τῆς Νύμφης καὶ παρεκάλουν αὐτὴν νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀναχωρήσωμεν. Ἡ δὲ Κίρκη ἀπεκρίθη:

«Καὶ ἐγὼ, Ὁδυσσεῦ, δὲν ἐπιθυμῶ ἄκοντας νὰ σᾶς κρατῶ περισσότερον χρόνον ἐνταῦθα. Ἀλλὰ διὰ νὰ μάθητε ποῖος δρόμος φέρει εἰς τὴν πατρίδα σας πρέπει νὰ μεταβῆτε εἰς τὸν "Ἄσην, εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Πλούτωνος καὶ τῆς Ηερσεφόνης καὶ νὰ ἐρωτήσητε τὸν μάντιν Τειρεσίαν τὸν Θηραῖον, τοῦ ὁποίου ὁ νοῦς μόνου κατ' ἔξαρτος διατηρεῖ καὶ εἰς τὸν "Ἄδην ἀμείωτον τὴν δύναμίν του καὶ ὅστις καὶ ἐκεῖθεν προσθέπει τὰ μέλλοντα, ἐνῷ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀλλων πετῶσιν ώς σκιαί.»

Ἐγὼ ως ἥκουσα τοὺς λόγους τούτους ἀπηλπίσθην καὶ ἤργισα νὰ κλαιώ καὶ νὰ διύρωμαι. Καὶ εἶπον εἰς τὴν θεάν:

«Ποῦ ἡξεύρομεν ἡμεῖς, ὡς Κίρκη, νὰ κατευθυνθῶμεν εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Πλούτωνος; Τίς θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ἐκεῖ; Μέχρι τοῦδε δὲν κατέβη κάνεις ἐκεῖ μὲν πλοῖον.»

«Μή θεώρει τοῦτο ἀδύνατον, Ὅδυσσεῦ, εἶπεν ἡ Κίρκη. Ως στήσης τὸν ίστὸν καὶ ἀπλώσης τὰ πανία, ὁ Βορρᾶς θὰ φέρῃ τὸ πλοῖον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Ωκεανοῦ. Ἐκεῖ νὰ

ἀράξης τὸ πλοῖόν σου καὶ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν δράχον, δῆπου ἐνοῦνται οἱ δύο ποταμοὶ ὁ Ηυριφλεγέθων καὶ ὁ Κωκυτός, καὶ ἔκει νὰ σκάψῃς λάκκον βαθὺν καὶ πλατύν μέχρις ἐνὸς πήχεως. Εἰς τὸν λάκκον δὲ τοῦτον νὰ κάμης, ὡς ἦρως, σπονδᾶς εἰς ὅλους τοὺς νεκρούς. Καὶ ἡ μὲν πρώτη σπονδὴ νὰ εἴνε μὲ γάλα μεμιγμένον μὲ μέλι, ἡ δὲ δευτέρα μὲ γλυκὺν οἶνον, ἡ δὲ τρίτη μὲ ὄδωρον καθαρὸν, καὶ νὰ πασπαλίζῃς ἐπ' αὐτῶν καὶ ἀλευρα. Μετὰ τὰς σπονδᾶς ταύτας νὰ κάμης δεήσεις καὶ νὰ ὑποσχεθῆς εἰς ὅλους τοὺς νεκρούς ὅτι, ὅταν ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν πατρίδα σου, θὰ θυσιάσῃς τὴν παχυτέραν στεῖραν θοῦν καὶ ὅτι θὰ γεμίσῃς τὴν πυρὰν μὲ πολυτίμους προσφοράς. Εἰς δὲ τὸν Τειρεσίαν ἴδιαιτέρως νὰ ὑποσχεθῆς ὅτι θὰ θυσιάσῃς κατάμαυρον κριὸν, τὸν καλλίτερον ὄλων τῶν προβάτων σου. Μετὰ τὰς δεήσεις δὲ ταύτας νὰ σφάξῃς καὶ δύο πρόσατα, ἐν ἄρρεν καὶ ἐν θῆλῳ μαῦρον, τὰ δποῖα νὰ δώσῃς εἰς τοὺς συντρόφους σου νὰ τὰ ἐκδάρωσι καὶ νὰ τὰ καύσωσι, σὺ δὲ νὰ στραφῇς δπίσω καὶ θὰ ἴδης ἐρχομένας πολλὰς ψυχὰς ἀποθυμμένων. Τότε εὐθὺς νὰ σύρῃς τὸ ξίφος σου καὶ νὰ ἐμποδίζῃς αὐτὰς νὰ προσεγγίσωσιν εἰς τὸ αἷμα, νὰ ἀφήσῃς δὲ μόνον τὴν ψυχὴν τοῦ Τειρεσίου τοῦ μάντεως ἥτις θὰ σοὶ ὑποδείξῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν πατρίδα σου καὶ τί νὰ πράξῃς δπως φύλασσῃς σῶος εἰς τοὺς ἴδιους σου.» Τοιαῦτα συνδελεγόμεθα ἡ Κίρκη καὶ ἐγὼ, δτε ἐφάνη ἡ χρισόθρονος αὐγὴ. «Π θεὰ μὲ ἐνέδυσεν ὠραῖον ἐπανωφόριον καὶ χιτῶνα, αὐτὴ δὲ ἐφόρεσε μεγαλοπρεπὲς ἀργυρόλευκον φόρεμα λεπτὸν καὶ γαρίεν, περὶ δὲ τὴν μέσην της ἐζώσθη λαμπρὰν χρυσῆν ζώνην καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ἔρριψε καλύπτραν. Καὶ εὐθὺς ἔδραμον διὰ τῶν δωματίων τῶν ἀνακτόρων καλῶν

τοὺς ἔταιρους μου νὰ ἐγερθῶσιν ἵνα ἀναχωρήσωμεν.
 "Ολοὶ οἱ ἔταιροί μου προθύμως ἡγέρθησαν. Ἄλλ' ὁ δυστυχὴς Ἐλπήνωρ δὲν ἐπέπρωτο νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ πλέον. Ἡτο ὁ νεώτατος τῶν ἔταιρων μου, ἀλλ' ἄνθρωπος οὗτε εἰς τὸν πόλεμον διαπρέπων οὕτε εἰς τὸν νοῦν ἔξοχος.
 'Ο δυστυχὴς ὑπὸ οἴνου θεβαρημένος εἶχε κρυφῆ ἀναθῆ ἐπάνω εἰς τὴν στέγην τῶν ἀνακτόρων διὰ νὰ ἀερισθῇ, καὶ ἐκεῖ ἀπεκοινώθη. "Οτε δὲ τὴν πρωΐαν ἤκουσε τὰς φωνὰς καὶ τὸν θόρυβον ἐπετάχθη αἰχνιδίως καὶ λησμονήσας ποῦ εὑρίσκετο ἐπεσεν ἀπὸ τὴν στέγην καὶ ἐξετράχηλίσθη.

'Ἄφ' οὖ δὲ ἀνεγωρήσαμεν ἐκ τῶν ἀνακτόρων διευθυνόμενοι εἰς τὰ πλοῖα, καθ' ὅδὸν εἶποι εἰς τοὺς ἔταιρους δτὶ δὲν ἐρχόμεθα τώρα εἰς τὴν φίλην πατρίδα, ἀλλ' εἰς τὸν "Ἄδην, ὅπως ἐρωτήσωμεν τὸν μάντιν Τειρεσίαν περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπιστροφῆς. "Ολοὶ ἀκούσαντες τοῦτο ἥρχισαν νὰ κλαίωσι καὶ νὰ μαδῶσι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των, προσπαθοῦντες νὰ μὲ ἀποτρέψωσιν. Ἄλλα τοῦτο δὲν τοὺς ὠφέλησε καθόλου. Ἔρθασαμεν εἰς τὸ πλοῖον, ὅπερ καὶ ἐρρίψαμεν εἰς τὴν θάλασσαν κοὶ εξωπλίσαμεν. Ἡ δὲ θεά Κίρκη ἔχερε κριὸν καὶ ἀμνάδα μέλαιναν, ἦν ἔδεισεν ἐντὸς τοῦ πλοίου γωρὶς πλέον νὰ φαίνεται εἰς ἡμᾶς.

§ 25. Ο ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΕΝ Τῷ ΑΔΗ.

Μὲ καρδίαν τεθλιψμένην ἀπεπλεύσαμεν ἐκ τῆς νήσου ταύτης διευθυνόμενοι εἰς τὰ σκοτεινὰ τοῦ "Άδου θασίλεια. Ὁ καιρὸς ἦτο καλὸς καὶ δῆην τὴν ἡμέραν ἐπλέομεν ἔχοντες οὔριον ἀνεμον. "Οτε δὲ ὁ ἥλιος ἔδυ-

σε, τότε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πέραν ὅγιην τοῦ μεγάλου ποταμοῦ, ἔνθα ἔκειτο ἡ γώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Κιμμερίων, ἡ οὐδέποτε οὐδὲ ὑπάκτηνος ἥλιου φωτιζομένη. Ἐκεῖ ἀνειλκύσαμεν τὸ πλοῖον καὶ ἔξαγαγόντες τὰ πρόβατα ἐπορεύθημεν κατὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Ὡκεανοῦ εἰς τὸ μέρος, ὅπερ ὠρισεν ἡ Κίρκη. Ἐνταῦθα, ἀφοῦ διὰ τοῦ ξέφους κατεσκεύασα λάκκον πηγυαῖον καὶ κατὰ τὸ μῆκος καὶ κατὰ τὸ πλάτος ἐσφάξα τὰ πρόβατα καὶ ποιήσας σπονδὰς ὑπεσχέθην εἰς ὅλους τοὺς νεκροὺς, δτι, δταν ἐπιστρέψω εἰς Ἰθάκην, οὐδὲ θυσιάσω στείραν βοῦν, εἰς δὲ τον Πειρεσίαν ιδίᾳ οὐδὲ θυσιάσω κριὸν μέλανα τὸν κάλλιστον ὅλου τοῦ ποιμανίου.

Καθὼς δὲ τὸ μέλαν αἷμα τῶν προβάτων εἰσέρρευσεν εἰς τὸν λάκκον, εὐθὺς ἔσραμον ἀναρρίθμητοι ψυχαὶ ἐκ τοῦ Ἀδου, ὅπως πίωσιν αἷμα ἐκ τοῦ λάκκου. Αλλ’ ἔγῳ πληγσίον τοῦ λάκκου καθήμενος ἔσειον τὸ ξίφος καὶ ἐμπόδιζον αὐτάς. Οἱ δὲ σύντροφοί μου ἐξέδειραν τὰ πρόβατα καὶ ἔκαυσαν προσευχόμενοι πρὸς τὸν Ἀδην καὶ τὴν Ηερσερόνην.

Μετάξù τῶν σκιῶν τῶν νεκρῶν πρώτη ἥλθεν ἡ ψυχὴ τοῦ Ἐλπήνορος, δστις ἔμενεν ἄταφος ἐν τοῖς μεγάροις τῆς Κίρκης. Τοῦτον ίδων ἥλενσα καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν χλαίων: «Ἐλπήνορ, πῶς ἥλθες εἰς τοὺς σκοτεινοὺς τούτους τόπους; Σὺ ἥλθες βλέπω πεζὸς ταχύτερον ἢ ἥμεις διὰ τοῦ πλοίου.» Οὐ Ἐλπήνωρ ἀπεκρίθη: «Ἡ μέθη, Ὁδυσσεῦ μοὶ ἔφερε τὸν θάνατον. Αλλ’ ὁρκίζω σε, εἰς τὴν σύζυγόν σου, εἰς τὸν πατέρα σου, δστις σὲ ἀνέτρεψεν ὅτε ἦσο μικρὸς καὶ εἰς τὸν Τηλέμαχον, τὸν μονογενῆ σιόν σου, μὴ μὲ ἀφήσῃς ἄκλαυστον καὶ ἄταφον. Κατὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης ἀνέγειρον μνημεῖον

εἰς δυστυχῆ ἄνθρωπον, διὰ νὰ μὲ ἀνακαλῶσιν εἰς τὴν μνήμην των οἱ μεταγενέστεροι, εἰς δὲ τὸ μνημεῖον νὰ ἐμπήξῃς τὸ προσφίλες κωπίον, τὸ ἑποῖον μετεγειριζόμην πάντοτε, ὅταν ἥμην μεταξὺ τῶν συντρόφων μου.»

Ταῦτα καὶ ἄλλα ἐλέγομεν μετὰ τοῦ δυστυχοῦς Ἐλπήνορος, ὅτε εἶδον τὴν σκιὰν τῆς μακαρίτιδος μητρός μου Ἀντικλείας, τὴν ὁποίαν ἀναγωρῶν εἰς Τροίαν ἀφῆκα υγιᾶ ἐν Πλάκῃ. Εἰς τοιαύτην θέαν ἡ καρδία μου ἐκόπη καὶ δάκρυα ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Καὶ ἔμως δὲν τὴν ἀφῆκα νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ αἷμα.

Ἐπειτα ἥλθεν ἡ σκιὰ τοῦ Θηβαίου Τειρεσίου μὲ σκῆ πτρον χρυσοῦν ἀνὰ χεῖρας, ἥτις εὐθὺς μὲ ἀνεγνώρισε καὶ εἶπε :

«Διὰ τί, ὦ δύστηνε, ἀφῆκες τὸ ξῶς τοῦ ἥλιου καὶ ἥλθες ἐνταῦθα ὅπως ἵδης τοὺς νεκροὺς καὶ τὸν ἀτερπῆ τοῦτον χῶρον. Ἄλλ᾽ ἀπομακρύνθητι εκ τοῦ λάκκου καὶ ἀπόσυρε τὸ δέκανόν τοῦ, ἔπως πίω ἐκ τοῦ αἵματος καὶ ἀνακοινώσω σοι τὰ μέλλοντα.»

Ἐγὼ εὐθὺς ὑπήκουσα. Ὁ δὲ μάντις ἀφ' οὗ ἐπειν αἷμα εἶπε τὰ ἔξης :

«Καλὴν ἐπάνοδον θέλεις, Ὁδυσσεῦ, εἰς τὴν πατρίδα σου. Ἄλλὰ θέος τις θὰ σὸι καταστήσῃ δύσκολον αὐτήν. Ὁ Ποσειδῶν, ὁ ἄρχων τῆς θαλάσσης, εἶναι κατὰ σοῦ ὀργισμένος διὰ τὴν τύρλωσιν τοῦ υἱοῦ¹ του Ηλευθήμου καὶ δὲν θὰ δυνηθῆς νὰ ἀποφύγης τὴν ἔργήν του. Ηλευθὰ μέλλεις νὰ πάθῃς. Ἄλλὰ θὰ σωθῇς, ἂν δὲν βλάψῃς τὰς βρούς καὶ τὰ παχέα πρόβατα τοῦ Ἡλίου, τὰ ὃποια θὰ εὑρητε βόσκοντα εἰς τὴν νῆσον Θρινακίαν. Ἀν ἔμως τὰ βλάψῃς, τότε θὰ ἀπολεσθῇς πάντες καὶ τὸ τελεῖον αὐτό. Καὶ ἀν σωθῆς σύ, θὰ ἐπιστρέψῃς μετὰ

πολὺν χρόνον μόνος ἐπὶ ζένου πλοίου εἰς τὴν πατρίδα.
 Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ θὰ εὔρης συμφοράς. Διότι ἀνθρωποι ὑ-
 δρισταὶ κάθηνται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ζητοῦντες τὴν γυναῖ-
 κα σου εἰς γάμον καὶ κατατρώγοντες τὴν περιουσίαν
 σου. Ἀλλὰ τοὺς ἀκολάστους τούτους δὲν θὰ ἀφήσῃς
 ἀτιμωρήτους. Ἄφ' οὐ δὲ τοὺς φονεύσης, τέτε λάβε κω-
 πίον ἔτοιμον ἀνὰ χεῖρας καὶ πορεύθητι μακρὰν ἔως ὅ-
 του φθάσῃς εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν γνωρίζουσι τὴν
 θάλασσαν καὶ οἵτινες τρώγουσι τὰ φαγητά των ἀνευ-
 ἀλατος. Ἐκεῖ θὰ ἀπαντήσῃς ἀνθρωπὸν, ὃστις θὰ σὸν εἴπῃ
 δτι τὸ κωπίον ὅπερ φέρεις ἐπὶ τοῦ ὄμου εἶνε πτυάριον, δι'
 οὐ λιχνίζουσι. Τότε ἔμπηξε τὸ κωπίον εἰς τὴν γῆν
 καὶ τελεσse μεγάλην θυσίαν εἰς τὸν Ποσειδῶνα ἐκ-
 ταύρου, κροῦσ καὶ κάπρου. Ἔπειτα ἐλθὲ δπίσω εἰς τὴν
 οἰκίαν σου καὶ πρόσφερε εἰς δλους τοὺς θεοὺς, οἵτινες
 κατοικοῦσιν εἰς τὸν οὐρανὸν, κατὰ σειρὰν Ἱερὰς ἐκα-
 τόμβας. Σὲ δὲ μακρὰν τῆς θαλάσσης ἥσυχος θάνατος
 θὰ ἐλθῃ καὶ παραλάβῃ βεβαρημένον ὑπὸ εὐτυχοῦς γή-
 ρατος καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ εὐδαιμόνων ἀνθρώπων.
 Ταῦτα εἶχον νὰ σὸν εἴπω, τὰ ὅποια θὰ γείνουν ἐξ ἀ-
 παντος»

Τότε, ἐγὼ εἴπον πρὸς αὐτόν :

«Τειρεσία, ταῦτα βεβαίως ἀπεφάσισαν αὐτοί οἱ θεοί.
 Ἀλλ' εἰπέ μοι, σὲ παρακαλῶ, διέπω τὴν ψυχὴν τῆς
 μακαρίτιδος μητρός μου νὰ κάθηται σιωπῶσα πλησίον
 τοῦ αἵματος, χωρὶς νὰ ἀποφασίσῃ νὰ ἔλη κατὰ πρόσω-
 πον τὸν οὐίον της οὐδὲ νὰ μοὶ δημιύσῃ, τί νὰ πρέξω ὅ-
 πως ἀναγνωρίσῃ δτι εἶμαι ἐγώ.»

Ηρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Τειρεσίας :

«Εὔκολον ζητεῖς νὰ μάθης. Όποιαν ψυχὴν ἀφήσῃς

νὰ πίη ἐκ τοῦ αἵματος, αὕτη τότε ὅμιλεῖ καὶ δύναται νὰ σοὶ εἴπῃ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 'Οποίαν ὅμως ἔμποδί σης, αὕτη φεύγει πάλιν ὅπίσω.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Τειρεσίας ἐπορεύθη πάλιν εἰς τὰ δώματα τοῦ "Ἄδου.

§ 26. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ

'Αφ' οὖ ἀπῆλθεν ὁ Τειρεσίας, ἐγὼ ἐκάθισα ἀκίνητος εἰς τὸ ἄκρον τοῦ λάκκου, ἔως ὅτου ἦλθε καὶ ἡ σκιὰ τῆς μητρός μου καὶ ἐπιειν αἷμα· παρ' εὐθὺς δὲ μὲ ἀνεγγάρισε καὶ ὀλοφυρούμενη ἔλεγε :

« Ηαιδάκι μου, πῶς ἦλθες. Ζωντανὸς κάτω εἰς τὸν σκοτεινὸν τοῦτον τόπον; Αὔτος ὁ τόπος δὲν εἶνε διὰ τοὺς ζωντανούς. Μήπως τώρα περιπλανώμενος ἐξ Τροίας ἔρχεσαι ἐνταῦθα μὲ τὸ πλοιόν σου καὶ τοὺς συντρόφους σου, ὅτερ' ἀπὸ τέσσον χρόνον; Καὶ δὲν ἦλθες ἀκόμη εἰς τὴν Ἰθάκην οὐδὲ εἰδες τὴν γυναικά σου καὶ τοὺς ἴδικούς σου; »

Ἐγὼ πρὸς ταῦτα εἶπον:

« Καλή μου μῆτερ, ἀνάγκη μὲ ἔφερεν ἐδῶ εἰς τὸν "Άδην, νὰ ἐρωτήσω τὸν μάντιν Τειρεσίαν. Διότι ἀκόμη δὲν ἐπλησίασα εἰς Ἐλληνικὴν γῆν, οὐδὲ εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον μας, ἀλλ' ἀδιακόπως ἀφ' ἡς ἡμέρας ἥκολούθησα τὸν Ἀγαμέμνονα ἔρχόμενον κατὰ τῶν Τρώων πάντοτε περιπλανῶμαι πολλὰ ὑποφέρων. Ἀλλὰ πῶς ἀπέθανες, μῆτέρ μου; ὑπέφερες ἀπὸ μακρὰν ἀσθένειαν ἢ αἴφνης ἀπέθανες; Τί γίνεται ὁ πατήρ μου καὶ ὁ υἱός μου; αὐτοὶ βασιλεύουσιν ἢ ἄλλοις τις ἔξελέγοντες βασιλεὺς, ἐπειδὴ ὁ λαὸς οὐκ ἐνόμιζεν ὅτι ἐγὼ δὲν ἔμελ-

λον πλέον νὰ ἐπιστρέψω ; 'Η σύζυγός μου ἡ Πηνελόπη τί σκέπτεται ; μένει οἰκοκυρὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ της μετά τοῦ υἱοῦ της ἡ ἐνυμφεύθη ἄλλον ; »

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ μου :

« Ήαιδί μου, ἐκείνη ἡ ἐνάρετος γυνὴ μένει εἰς τὰ ἀνάκτορά σου μὲ δῆλως ἀκλόνητον καρδίαν, καὶ διέρχεται πάντοτε πικρὰς νύκτας καὶ ἡμέρας χλαιστα καὶ στενάζουσα διὰ σέ. Τὴν βασιλείαν δὲν ἔλαβεν ἄλλος τις καὶ ὁ Τηλέμαχος νέμεται τὰ βασιλικὰ κτήματα ἡσύχως.¹ Ο πατήρ σου δημ.ως δὲν θέλει νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐξοχὴν οὐδὲ καταβάινει ποτὲ εἰς τὴν πόλιν. Δὲν θέλει πλέον οὔτε κλίνην οὔτε στρώματα οὔτε χλαινας οὔτε ἄλλα σκεπάσματα, ἀλλὰ τὸν μὲν χειρῶνα πλαγιάζει κατὰ γῆς πλησίον τοῦ πυρὸς ἐκεῖ, ὅπου κοιμῶνται καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐνδεδυμένος κακὰ φορέματα, τὸ δὲ θέρος, δταν γίνωνται ἄφθονα τὰ ὀπωρικὰ, κατακλίνεται μὲ καρδίαν τεθλιψμένην εἰς τὸν ὀμπελῶνα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπερ ἔχει στρώση μὲ φύλλα καταπεσόντα. Οὕτω διάγει, υἱέ μου, τὴν ζωήν του κλαίων καὶ ὀδυρόμενος διὰ σὲ, ἡ δὲ συμφορά του ὀλισὸν αὐξάνει, διότι δὲν θέπει νὰ ἐπιστρέψῃς, τὸ δὲ γῆρας καθίσταται βαρύτερον. Οὕτως ἀπέθανον καὶ ἐγὼ ἀπὸ λύπην, διότι ἐσυλλογίζομην ὅτι μοῦ ἔλειπεν ὁ υἱός μου, ὁ γλυκὺς καὶ σοφὸς καὶ φιλόστοργος ὑδυσσεύς.»

Ταῦτα εἶπε. Ήμοῦ δὲ ἡ καρδία συνεκινήθη καὶ ἥθελησα νὰ λάβω εἰς τὰς ἀγκάλας μου τὴν ψυχὴν τῆς μακαρίτιδος μητρὸς μου. Καὶ τρὶς μὲν ἐδοκίμασα νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ, ἀλλὰ καὶ αὗτη τρὶς ἐξέφυγεν ἐκ τῶν

¹ Η μήτηρ τοῦ οὐδυσσέως κατὰ ταῦτα ἀπέιχε πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῶν μηνηστήρων.

χειρῶν μου ὡς σκιὰ ἡ ὄνειρον. Τότε μεγαλειτέρα λύπη κατέλαβε τὴν ψυχήν μου καὶ εἶπον :

«Μῆτέρ μου, διά τὶ δὲν στέκεις νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ, καὶ νὰ κλαύσωμεν, δπως ἀνακουφίσωμεν τὴν λύπην μας. Ἡ μήπως εἴσαι φάντασμα δμοιότατον πρὸς τὴν μητέρα μου, ἀπεσταλμένον ἐξ ὑπὸ τῆς Ηερσεφόνης, διὰ νὰ μὲ κάμη νὰ ὑποφέρω περισσότερον καὶ νὰ στενάζω;»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ μου :

«Οἶμει, πολυπαθὲς τέκνον μου, τοιοῦτοι ἀληθῶς γινόμεθα μετὰ θάνατον. Ἄφ' οὖς ἡ ζωὴ ἐκλίπη, τὰ νεῦρα τότε δὲν συγκρατοῦσι πλέον οὔτε τὰς σάρκας οὔτε τὰ δστᾶ καὶ τὰ πάντα φθείρονται καὶ ἀφανίζονται, μόνον ἡ ψυχὴ χωρίζεται τοῦ σώματος καὶ ὑπάρχει ὡς ὄνειρον. Ἀλλὰ σὺ ζήτησε νὰ ἀναβῆς τάχιστα εἰς τὸ φῶς καὶ ἐνθυμοῦ πάντα ταῦτα, ἵνα διηγηθῆς ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν σύζυγόν σου.»

Ἐνῷ δ' ἦμεῖς ταῦτα ἔλεγομεν, ἥλθον πολλαὶ γυναῖκες καὶ θυγατέρες ἀρίστων ἀνδρῶν, αἵτινες ἥθελον νὰ πίωσι καὶ αῦται ἐκ τοῦ αἵματος. Ἀλλ' ἐγὼ ἵνα μάθω τίνες ἦσαν ἔκασται καὶ πόθεν κατάγονται ἐσκέψθην ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφήσω ὅλας δμοῦ νὰ πίωσιν αἷμα, ἀλλὰ μίαν ἔκάστην χωριστά. Καὶ ἀφ' οὗ ἔζετάσω τὴν μίαν, τότε νὰ ἀφήσω τὴν ἄλλην κατὰ σειράν. Καὶ διὰ τοῦτο εἴληκυσα τὸ ξίφος καὶ ἀφινον μίαν μίαν νὰ προσέρχηται καὶ διηγῆται.

Ηρώτη ἔλων ἡ Τυρὼ, κόρη τοῦ Σαλμωνέως καὶ σύζυγος τοῦ Κρηθέως, ἥτις ἤγάπα νὰ πηγαίνῃ συχνὰ εἰς τὰ ῥέοντα τοῦ Ἐνιπέως, τοῦ ὠραιοτάτου πάντων ποταμῶν, ὅσοι ῥέουσιν ἐπὶ γῆς. Αὕτης τέκνα ἦσαν

ο Πελίας καὶ ο Νηλέως, ὃν ὁ μὲν πρῶτος ἔβασιλευσεν
ἐν Ἰωλκῷ, ὁ δὲ δεύτερος ἐν Πύλῳ.

"Ἐπειτα εἶδον τὴν Ἀντιόπην, ἡς τέκνα ὑπῆρξαν ὁ
Ἀμφίων καὶ ὁ Ζῆνος, οἱ κτίσαντες καὶ περιτειχίσαντες
τὰς Θήβας. Μετ' αὐτὴν εἶδον τὴν Ἀλκυόνην, τὴν μη-
τέρα τοῦ ἀτρομήτου καὶ λεοντοθύμου Ἡρακλέους, ἐπειτα
τὴν Ἐπικάστην,¹⁾ τὴν μητέρα τοῦ Οἰδίποδος, ἐπειτα
τὴν Λήδαν, τὴν μητέρα τῶν Διοσκούρων Κάστορος καὶ
Πολυδεύκους, κατόπιν τὴν Ἰφιγένειαν, τὴν μητέρα τοῦ
Ωτοῦ καὶ Ἐφιάλτου, οἵτινες ἦσαν οἱ ὑψηλότεροι καὶ
ώραιότεροι ἀνθρώποι ἐκ πάντων, ὅσους ἔθρεψεν ἡ γῆ.
διότι εἰς ἡλικίαν ἐννέα ἑτῶν εἶχον ἥδη ἐννέα πηχέων
πλάτος καὶ ἐννέα δρυγυιῶν μῆκος, οἱ δόποιοι ἡπείλουν καὶ
εἰς αὐτὸν τὸν Ὄλυμπον νὰ φέρωσι μεταξὺ τῶν αἰωνίων
Θεῶν τὸν θόρυβον τοῦ πολυστενάκτου πολέμου. Ἐπειθύ-
μισαν νὰ θέσωσι τὴν Ὅσσαν ἐπὶ τοῦ Ὄλυμπου, ἐπὶ δὲ
τῆς Ὅσσης τὸ σύδενδρον Ηλίου διὰ νὰ ἀναβῆσιν εἰς
τὸν οὐρανόν. Καὶ θὰ ἐπετύγχανον ἵσως τοῦ σκοποῦ των,
ἐὰν ἔφθανον εἰς τὴν ἡβικὴν ἡλικίαν. Ἀλλ' ἀπώλεσεν
ἀμφοτέρους ὁ υἱὸς τῆς Λητοῦς πρὶν ἀκόμη ἀνθίσωσιν
ὑπὸ τοὺς κροτάφους οἱ λουλοι (αἱ πρῶται τρίγες) καὶ
πρὶν σκεπασθῆ ἡ σιαγῶν μὲ τὴν εὔανθη λάχνην.
Ἐπειτα εἶδον τὴν Ηρόχριν, τὴν Φαιδραν, τὴν Ἐριφύλην
καὶ πλεῖστας ἄλλας γυναικας, τῶν δοποίων τὰ δύοματα
μόνον ἂν ἥθελον νὰ ἀναφέρω, δὲν θὰ ἔξηρκει ἡ νύξ.
Εἶνε δὲ καὶ ὥρα νὰ κοιμηθῶμεν. Ή δὲ φροντὶς τῆς ἀ-
ναγωρήσεώς μου ἐναπόκειται εἰς τοὺς Θεοὺς καὶ εἰς
ἡμᾶς.»

¹⁾ Η Ἐπικάστη ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς μετ' ἐπειτα Ἰοκάστη.

§ 27. ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ
ΤΟΥ ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ

Ταῦτα εἶπεν δὲ Ὁδυσσεὺς, οἱ δὲ Φαίακες ἐσιώπων μαγευμένοι ὑπὸ τῆς διηγήσεως. Ηρώτη δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἡ Ἀρήτη ἔλυσε τὴν σιωπὴν καὶ εἶπε:

«Ω Φαίακες! πῶς φαίνεται ὑμῖν ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ ως πρὸς τὸ μέγεθος καὶ ως πρὸς τὴν ἔξοχον νοημοσύνην; Εἰς τὴν ἴδικήν μου μὲν κατέλυσεν οἰκίαν, οὐχ ἥττον ἔκαστος ἡμῶν μετέχει τῆς τιμῆς νὰ γνωρισθῇ μὲ τοις ὅτους ξένον. Καὶ διὰ τοῦτο δίκαιον εἶνε νὰ ἀποδῷθεσιν εἰς αὐτὸν πρῶτον ὅλα τὰ δῶρα καὶ ἔπειτα νὰ τὸν στείλωμεν εἰς τὴν πατρίδα του» Οἱ λόγοι τῆς βασιλίσσης ἐγένοντο ἀποδεκτοὶ παρ' ὅλων. Ό δὲ βασιλεὺς Ἀλκίνοος λέγει ὅτι ὁ ξένος πρέπει νὰ περιμείνῃ μέχρι τῆς αὔριον, ἵνα πάντα τὰ πρὸς τὸν πλοῦν καλῶς παρασκευασθῶσιν. Ἐκφράζει δὲ τὸν θαυμασμόν του καὶ διὰ τὴν τέχνην, μεθ' ἣς ὁ Ὁδυσσεὺς διηγήθη τὰς συμφορὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰς ἴδιας του, μάλιστα δὲ διὰ τὴν μεγάλην σύνεστιν, ἥτις ἐφάνη εἰς τοὺς λόγους του. Ηρακαλεῖ δὲ αὐτὸν νὰ διηγηθῇ τίνα εἶδεν εἰς τὸν Ἀδην ἐκ τῶν ἀνδρείων συστρατιωτῶν του, οἵτινες ἀπέθανον ἐν Τροίᾳ.

«Ἡ νῦν, λέγει, εἶνε μακρὰ καὶ ἀπέραντος, οὐδὲ εἶνε ἀκόμη ὅρχος νὰ κοιμηθῶμεν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Καὶ διὰ τοῦτο εἶπε ἡμῖν τὰ θαυμάτια ταῦτα πράγματα. Τίνας ἄλλας ψυχὰς φίλων σου εἶδες ἀκόμη; Εἴμαι δὲ ἔτοιμος νὰ μείνω ἄγρυπνος καὶ μέχρι τῆς πρωίας, ἂν συνήνεις νὰ μοὶ διηγηθῆς τὰ παθήματά σου.»

Ηρὸς τὸν Ἀλκίνοον ἀπήντησα ἐγώ:

«Βασιλεῦ Ἀλκίνοε, εἶνε ὥρα μὲν τῶν πολλῶν λόγων, ὥρα δὲ καὶ τοῦ ὑπνου. Ἄφ' οὖς ὅμως ἡ καρδία σου ἐπιθυμεῖ ἀκόμη νὰ ἀκούσῃ, διὰ τοῦτο δὲν θαρύγομαι νὰ σοὶ διηγηθῇ καὶ τὰ περὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἡρώων, οἵτινες ἀπέθανον ἐν Τροίᾳ ἢ καὶ ἐν τῇ πατρίδι των ὑπὸ τῆς ἀπιστίας φαύλου γυναικός.

Αἱ ψυχαὶ τῶν γυναικῶν εἶχον ἀπομακρυνθῆ, ὅτε εἴδον νὰ πλησιάζῃ πικραμμένη ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος τοῦ Ἀτρείδου καὶ δῆλαι αἱ ψυχαὶ τῶν συντρόφων του, ὅσοι ἐφονεύθησαν ἐν τῷ εἰκὼν τοῦ Αιγίσθου. Πιούσα δὲ ἐκ τοῦ ἀἷματος μὲ ἐγνώρισε καὶ ἔκλαιε δυνατὰ χύνουσα ἄρθρονα δάκρυα. "Ἔπλωσε τὰς χεῖρας διὰ νὰ μὲ ἐναγκαλισθῇ, ἀλλὰ μάτην, διότι δὲν εἶχε δύναμιν. Τότε ἥρχισα καὶ ἐγὼ νὰ κλαίω καὶ οἰκτείρας τὴν θέσιν τοῦ φίλου μου ἡρώτησα : «"Ἐνδοξεῖ Ἀτρείδη, βασιλεῦ τῶν ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων, εἰπέ μοι πῶς ἀπέθανες; Μή σὲ ἀπώλεσεν ὁ Ηστειδῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐγείρας μανιώδεις τρικυμίας ; ή μὴ ἔπεσες μαχόμενος ἐν τῇ ἔηρᾳ ; »

Ηρὸς ταῦτα εὐθὺς ἀπήντησεν ὁ Ἀγαμέμνων :

«Εὐγενέστατε υἱὲ τοῦ Λαέρτου, πολύτροπε Ὅδυσσεῦ, οὐδὲν τοιοῦτον ἐπαθον, ἀλλ' ἐφονεύθην ὑπὸ τοῦ Αιγίσθου, συνεργούσῃς καὶ τῆς κατηραμένης συζύγου μου. Πολλοὺς φόνους εἶδες, Ὅδυσσεῦ, ὁ θάνατος ὅμως ἐμοῦ καὶ τῶν φίλων μου ἦτο ἐλεεινότατος. Ἐνῷ παρεπέθη τράπεζα φαγητῶν καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ φάγωμεν, οἱ δολοφόνοι ἐπέπεσον αἰφνῆς καθ' ἡμῶν καὶ μᾶς ἐσφάξαν. Ή δὲ ἀναιδεστάτη γυνή μου δὲν ἤθελησεν οὔτε τοὺς δρυαλμούς μου ἀποθνήσκοντος νὰ κλείσῃ οὐδὲ τὸ στόμα μου. Τῇ ἀληθείᾳ, δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα φρικωδέστερον καὶ ἀναιδέστερον γυναικός, ἥτις ἤθελε βάλη εἰς τὸν

νοῦν τῆς τοιαύτας καταπύστους πράξεις, ως ἡ Κλυταιμνήστρα. Πόσον ἔχαιρον, δταν ἔφθασα εἰς τὸν τόπον μου, διότι ἔμελλον νὰ ἴδω τὰ τέκνα μου καὶ τοὺς οἰκείους μου. 'Αλλ' ἡ ἀναίσχυντος γυνὴ κατήσχυνε καὶ ἐσυτήν καὶ τὰς μετ' ἐπειτα γενησομένας συζύγους διὰ τῆς καιρούργου πράξεώς της.»

Ηρὸς τοῦτον ἔγὼ ἀπεκρίθην :

«Φοβερὰ πράγματα! Τί υποφέρει τὸ γένος τοῦ Ἀτρέως ἐνεκα τῆς ἀπιστίας τῶν γυναικῶν! Διὰ μὲν τὴν Ἐλένην ἀπωλέσθησαν πολλοὶ, διὰ σὲ δὲ ἡ Κλυταιμνήστρα μακρὰν παρεσκεύαζεν ὀλειθρον.»

Ηρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ἀγαμέμνων :

Πόσον εὐτυχῆς εἶσαι σὺ, Ὄδυσσε, δστις ἔχεις γυναικαὶ συνετήν! Σὺ οὐδένα κίνδυνον τοιοῦτον ἔχεις νὰ φοβῇσαι. Ἐνθυμοῦμαι, δτε ἀπηργόμεθα εἰς Τροίαν, ἡ Ηγενελόπη ἦτο εἰσέτι νύμφη, εἶχε δὲ εἰς τὸν μαστὸν καὶ μικρὸν υἱὸν τὸν Τηλέμαχον, δστις τώρα θεβαίως θὰ είνε ἀνήρ. Σὺ εἶσαι εὐδαιμών πατήρ, διότι ἐπιστρέφων εἰς τὴν πατρίδα, θὰ ἴδης τὸν υἱόν σου καὶ θὰ τὸν ἐναγκαλισθῆς καὶ θὰ σὲ ἐναγκαλισθῇ, δπως πρέπει. Ἐμὲ δμως ἡ σκληρὰ σύζυγος δὲν μὲ ἀφῆκεν οὐδὲ τὸν υἱόν μου κάν νὰ ἴδω καὶ νὰ τὸν χορτάσω, ἀλλ' ἐπρόλαβε καὶ μὲ ἐφόνευσε. Μή τὴν Σπάρτην πλησίον τοῦ θείου του Μενελάου ἦ εἰς τὸν Ὁρχομενὸν ἦ εἰς τὴν Ηύλον;»

Τότε ἔγὼ ἀπήντησα :

«Τί μὲ ἔρωτᾶς, υὲ τοῦ Ἀτρέως; Ἐγὼ δὲν ἡξεύρω μήτε ἀν ζῆ ὁ υἱός σου μήτε ἀν ἀπέθανε. Κακὸν δὲ είνε νὰ λέγω λόγους τοῦ ἀέρος.»

§ 28. Ο ΑΧΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΟΙ ΆΛΛΟΙ ΗΡΩΕΣ
ΕΝ ΤΩ ΑΔΗ

Ἐνῷ δὲ ἡμεῖς λυπημένοι καὶ δακρύοντες πρὸς ἀλλήλους συνδιελεγόμεθα ἥλθε καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Ἀντιλόχου καὶ τοῦ Αἴαντος.

Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέως μὲ ἀνεγνώρισε καὶ ὅλοφυρομένη εἶπε:

«Ἐύγενέστατε Λαερτιάδη, πολυμήχανε Ὀδυσσεῦ, φρερὸς εῖσαι, καὶ τί ἄλλο ἔργον ὑπάρχει ἀκόμη μεγαλείτερον ἵνα ἐκτελέσῃς καὶ τοῦτο; πῶς ἐτόλμησες νὰ κατασθῇς εἰς τὸν Ἀδην, ὅπου μόνον ἀναίσθητοι ψυχαὶ κατοικοῦσι; »

Πρὸς τοῦτον ἐγὼ ἀπήντησα:

«Ὦ Ἀχιλλεῦ, υἱὲ τοῦ Ηηλέως, ἀνδρειότατε πάντων τῶν Ἑλλήνων, ἥλθον κατ' ἀνάγκην ἐνταῦθα, ὅπως συμβουλευθῶ τὸν Τειρεσίν τί νὰ πράξω διὰ νὰ φιάσω εἰς τὴν πατρίδα μου. Διότι εἰσέτι δὲν ἐπληγίασα εἰς γῆν Ἑλληνικὴν, οὕτε ἐπάτισα ἀκόμη εἰς τὴν ἴδικήν μου γώραν, ἀλλ' ὑποφέρω πάντοτε. Σοῦ δέ μως, Ἀχιλλεῦ, οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων οὔτε ἐν τῷ παρελθόντι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ὑπάρξῃ μακαριώτερος. Διότι πρότερον μὲν ζῶντα σὲ ἐτιμῶμεν ἵστον πρὸς τοὺς Θεοὺς, τώρα πάλιν ἐνταῦθα εἰσαι βασιλεὺς τῶν νεκρῶν. Διὰ τοῦτο μὴ σὲ λυπῇ καθόλου ὁ Θάνατος, Ἀχιλλεῦ.»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Ἀχιλλεύς:

«Μή μὲ παρηγορῆς διὰ τὸν Θάνατόν μου, ἔνδοξε Ὀδυσσεῦ. Ὡς νὰ ἥμην ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ ἃς ἥμην δουσλας εἰς πτωχὸν ἀγθρώπων παρὰ νὰ εἴμαι ἐδῶ καὶ νὰ

εἶμαι βασιλεὺς ὅλων τῶν ἀποθαμμένων. Ἄλλ' εἰπέ μοι,
 Ὁδυσσεῦ, τί γίνεται ὁ υἱός μου ὁ Νεοπτόλεμος, ἥλθε
 εἰς τὸν πόλεμον; διεκρίθη ἐκεῖ ἢ σχι; περὶ δὲ τοῦ πα-
 τρός μου τί ἤκουσες; Βασιλεύει ἀκόμη τῶν Μυρμιδό-
 νῶν ἢ τὸν περιφρονοῦσι τώρα εἰς τὸ βαθὺ γῆράς του,
 μάλιστα ἀφ' οὗ ἐλγε τὴν ἀτυχίαν νὰ στερηθῇ ἐμοῦ. "Ω-
 νὰ ἥδυνάμην μίαν στιγμὴν νὰ ἀντρχόμην εἰς τὰ ἀνά-
 κτορά μου, τότε θὰ ἔφριττον τὴν ἀνδρείαν μου καὶ τὰς
 ἀκαταμαχήτους χειράς μου ἐκεῖνοι, οἵτινες τὸν ὑδρίζουσι
 καὶ θέλουσι νὰ τῷ ἀφαιρέσωσι τὴν βασιλείαν.»

Ηρὸς ταῦτα ἐγὼ ἀπήντησα :

« Περὶ μὲν τοῦ πατρός σου, Ἀχιλλεῦ, οὐδὲν ἡξεύρω
 νὰ σοὶ εἴπω. Περὶ τοῦ υἱοῦ σου ἔμως τοῦ Νεοπτολέμου
 ἔχω πολλὰ νὰ διηγηθῶ. Ἐγὼ δὲ ἴδιος τὸν μετέρερον ἐκ
 τῆς Σκύρου εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, διόπου διε-
 κρίνετο εἰς τὰ συμβούλια διὰ τὴν σοφίαν του, εἰς δὲ
 τὰς μάχας ἡγωνίζετο πάντοτε μεταξὺ τῶν πρώτων,
 ἀποκτείνων ἔχθροὺς ἀπείρους. Καὶ εἰς ἄλλας μὲν περι-
 στάσεις ἔθαύμασε τὴν ἀνδρείαν τοῦ υἱοῦ σου, ἀλλ' ἐν
 δὲν δύναμαι ποτε νὰ λησμονήσω. "Οτε εἰσήλθουμεν εἰς
 τὸν ξύλινον ἵππον, τότε δλοι μὲν οἱ ἡγεμόνες ἐσπόγ-
 γιζον τὰ δάκρυά των καὶ κρύψιος τρόμος ἐκυρίευεν ὅ-
 λων τὴν καρδίαν· μόνον δὲ τὸν υἱόν σου οὐδέποτε εἶδον
 οὔτε νὰ ωχριάσῃ οὔτε νὰ δακρύσῃ, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας
 μὲ παρεκάλει συχνὰ νὰ τὸν ἀφήσω νὰ πηδήσῃ ἔξω ἀπὸ
 τὸν ἵππον ζητῶν τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους καὶ τὸ δόρυ,
 ἵνα καταστρέψῃ τοὺς Τρῶας. Ἄλλ' ὅτε τέλος ἐξεπορθή-
 σαμεν τὴν πόλιν τοῦ Ηριάμου, ὁ υἱός σου μὲ πλούσιον
 μερίδιον ἐπέβη ἀβλαβῆς εἰς τὸ πλοῖόν του καὶ ἀνε-
 χώρησε χωρὶς νὰ φέρῃ υδεμίαν πληγήν.»

‘Ως ήκουσε ταῦτα ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέως, ἔφυγε μὲν παρὰ θήματα γαίρουσα κατὰ τὸν πλήρη ἀσφοδελῶν λειμῶνα, διότι εἶχεν υἱὸν τόσον ἔνδοξον. Ἐπειτα ἥλθον καὶ ἄλλαι ψυχαὶ καὶ ἡρώτα ἐκάστη τὸν πόνον τῆς. Μόνον τοῦ Αἴαντος ἡ ψυχὴ δὲν μὲν ἐπλησίασεν ὡργισμένη, διότι ἐθεωρήθη ἐγὼ μετὰ τὸν Ἀχιλλέα ὁ ἀνδρείοτερος ἔλων τῶν Ἑλλήνων καὶ αὐχὴν αὐτὸς, καὶ ἔκαστον ἄθλον τὰ ἐπλα τοῦ Ἀχιλλέως. Εἴθε νὰ μοὶ ἔλειπε ἡ νίκη καὶ τὰ ὅπλα, διότι ταῦτα ἔγειναν αἰτία νὰ φάγῃ ἡ γῆ τοιοῦτον ἥρωα, τὸν Αἴαντα, ὅστις ἦτο ὁ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸν Ἀχιλλέα καὶ ὡς πρὸς τὸ κάλλος καὶ ὡς πρὸς τὰς πρόξεις. Ἄλλ’ ἐγὼ ὠμίλησα τὰ ἔξης πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ Αἴαντος.

«Αἴαν, υἱὲ τοῦ Τελαμῶνος, δὲν ἔμελλες ἄρχε νὰ λησμονίσῃς οὐδὲ ἀποθανὼν τὴν κατ’ ἔμοιο δργήν σου διὰ τὰ κατηραμένα ἔκεινα ὅπλα, τὰ ἱποῖα ἔβλαψαν τόσον τοὺς Ἑλληνας. Διότι ἀπωλέσθης σὺ ὁ πύργος ἡμῶν. Σὲ θρηνοῦμεν δὲ πάντοτε ὅστον καὶ τὸν Ἀχιλλέα. Ἄλλ’ οὔτως ἡθελησεν ὁ θεὸς, Αἴαν, καὶ διὰ τοῦτο δάμασε τὴν δργήν καὶ ἐλθὲ νὰ συνομιλήσωμεν.»

Η ψυχὴ τοῦ Αἴαντος ἔφυγεν εὐθὺς χωρὶς νὰ μοὶ ἀποκριθῇ, εἰς τὸ Ἑρεδος, εἰς τὰς ἄλλας ψυχὰς τὸν ἀποθαμμένων. Καὶ θὰ ἔτρεχον κατόπιν αὐτῆς καὶ θὰ κατώθουν νὰ μοὶ ἀμιλήσῃ, ἂν δὲν μοὶ ἀπέσπων τὴν προσοχήν μου ἄλλαι ψυχαὶ νεκρῶν. Ἐκεῖ εἶδον τὸν Μίνωα, ὅστις κάτω δικάζει τοὺς νεκροὺς, χρυσοῦν σκῆπτρον ἔχων εἰς τὰς χεῖρας. Ἐπειτα εἶδον τὸν Ωρίωνα θηρεύοντα κατὰ τὸν πλήρη ἀσφοδελῶν λειμῶνα τὰ ἄγρια θηρία, τὰ ὅποια αὐτὸς εἶχε φονεύση εἰς τὰ ἔρημα ὅρη. Κατόπιν εἶδον τὸν Τιτυρὸν, τὸν γιγάντειον υἱὸν τῆς

γῆς, ὅστις ἐξηπλωμένος κατὰ γῆς κατατρώγεται ὑπὸ δύο γυπῶν δι' ἀσέβειαν πρὸς τὴν Αἴγαθαν κατὰ τὸν Ηλανοπέα. Μετὰ ταῦτα εἶδον τὸν Τάνταλον, ὅστις ἐντὸς λίμνης ἴσταμενος δὲν δύναται νὰ πήῃ ὕδωρ, οὔτε νὰ φάγῃ τὸν ωραίους καρποὺς, οἵτινες κρέμανται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του· διότι ὁσάκις θέλει νὰ πήῃ ὕδωρ, τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης εὐθὺς ἔηραίνεται. "Οταν δὲ θέλῃ νὰ κόψῃ καρποὺς καὶ ἔκτείνῃ πρὸς τοῦτο τὴν χεῖρα του, εὐθὺς ἀνεμος ταῦτα πετᾷ μέχρι τῶν σκοτεινῶν νεφῶν. Εἶδον ἐπίσης καὶ τὸν Σίσυφον ὑποφέροντα τρομερὰν τιμωρίαν. Ἐκράτει καὶ μὲ τὰς δύο του χειρας λίθους τεραστίου μεγέθους καὶ τὸν ἐκύλιε μὲ θλασ του τὰς δυνάμεις καὶ μὲ τὰς χειρας καὶ μὲ τὸν πόδας μέχρι τῆς κορυφῆς λόρου τινός. Ἀλλ' ὅτε ἔμελλε νὰ τὸν βίψῃ ἐπάνω, τότε μὲ δρμὴν ἐκυλίετο πρὸς τὰ κάτω ὁ ἀναδῆς λίθος. Τοῦτον πάλιν ἥρχιζεν ὁ ταλαιπωρος Σίσυφος νὰ ἀναβιβάζῃ, ἵδρως δὲ ἔρρεεν ἐκ τοῦ σώματός του, καὶ κόνις ἐσηκόνετο ἐκ τῆς κεφαλῆς του.

Κατόπιν δὲ εἶδον τὸν Ἡρακλέα, ὅστις ἔμοιος πρὸς σκοτεινὴν νύκτα ἐκράτει τὸ τόξον καὶ τὸ βέλος ἐπὶ τῆς νευρᾶς καὶ ἐπρογώρει βίπτων ἐδῶ καὶ ἐκεῖ φοβερὰ βλέμματα ὡς τοξότης ἔτοιμος νὰ βίψῃ τὰ βέλη του. Ἐπὶ τοῦ στήθους του ἐκρέματο φοβερὸς τελαμῶν χρυσοῦς, κρεμαστήριον τοῦ ξίφους του, ὅπου ήσαν θαυμαστὰ ἔργα κατεκευασμένα, καὶ ἄρκτοι καὶ ἀγριόχοιροι καὶ λέοντες μὲ ἀστράπτοντας δριθαλμοὺς καὶ πόλεμοι καὶ μάχαις καὶ σφαγαὶ καὶ αἷματοχυσίαι. Ἡτο ἀδύνατον νὰ κατακευασθῇ καὶ ἄλλο ἔργον παρόμοιον πρὸς τοῦτο ὡς πρὸς τὴν τέχνην. Ο Ἡρακλῆς ὡς μὲ εἶδεν, μὲ ἐγγώοισεν εὐθὺς, καὶ μὲ παράπονον μοὶ εἶπε :

«Εύγενέστατε Λαερτιάδη, πολυμήχανε Θόδυσσευ, μὴ καὶ εἰς σὲ ἐπειθλήθη, ώς ἄλλοτε καὶ εἰς ἐμὲ, δτε ἡμην εἰς τὴν γῆν, νὰ ζῆς ἐκτελῶν ἔργα ἐπικίνδυνα. Εἰ καὶ ἡμην υἱὸς τοῦ Διός, ὑπέμεινα ὅμως ἀπείρους θασάνους. » Ήμην δοῦλος εἰς ἄνδρα πολὺ κατώτερόν μου, ὅστις μοὶ ἐπέβιλε χαλεποὺς ἀγῶνας. Καὶ ἐδῶ ποτε μὲ εἶγε πέμψη, ὅπως φέρω ἐπάνω τὸν κύνα τοῦ Ἀδου. Διότι δὲν ἥδυνατο νὰ ἐπινοήσῃ ἄλλον φοβερώτερον ἀγῶνα. Καὶ ὅμως ἐγὼ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ἐρμοῦ καὶ τῆς γλαυκώπιδος Ἀθηνᾶς κατώρθωσα καὶ ἐκεῖνο.»

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ηρακλῆς ἐπανηλθεν εἰς τὰ δώματα τοῦ Ἀδου. Ἐγὼ ὅμως ἐστάθην ἐκεῖ μὴ ἵδω καὶ ἄλλους τῶν ἡρώων. Ἄλλ' αἴρνης εἰδὸν μυριάδας νεκρῶν προσερχομένους μὲ φοβερὸν θόρυβον. Διὸ ἐφοβήθην καὶ ἐφυγον εἰς τὸ πλοῖον δρομείως. Διότι ἐσκέφθην δτε Ἡερτερόνη ἥδυνατο νὰ στείλῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης. Φθάσας δὲ εἰς τοὺς συντρόφους μου τοὺς διέταξα νὰ λύσωσι εὐθὺς τὰ πρυμνήσια καὶ νὰ εισέλθωσιν εἰς τὸ πλοῖον. Οἱ σύντροφοί μου εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον καὶ καθίσαντες ἐπλέομεν κατ' ἀρχὰς μὲν μὲ τὰ κωπία, ἐπειτα ὅμως μὲ οὔριον ἀνεμον πρὸς τὴν νῆσον τῆς Κίρκης.

§ 29. ΣΕΙΡΗΝΕΣ ΚΑΙ ΣΚΥΛΛΑ.

Ἄφ' οὗ δὲ ἐφθάσαμεν ε τὴν Αιγίαν, ἀνεσύραμεν τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐκοιμήθημεν. Τῇ δὲ πρωΐᾳ ἐστειλά τινας τῶν συντρόφων μου εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Κίρκης διὰ νὰ φέρωσι τὸν θανόντα Ἐλπήνορα. Οἱ δὲ ἄλλοι κόψαντες ξύλα κατεσκεύασταν πυρὰν, ἐπὶ τῆς ὁποίας θέ-

αντες τὸν νεκρὸν καὶ τὰ ὅπλα του κατεκαύσαμεν αὐτὸν λυπημένοι καὶ χύνοντες ἄφθονα δάκρυα. Ἐπειτα ἡγείραμεν τύμβον ὑψηλὸν, ἐπὶ τοῦ ὅποίου ἐνεπήξαμεν ἔτοιμον κωπίον κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ θανόντος.

Ἡ δὲ Κίρκη ὡς ἤκουσεν ὅτι ἐπεστρέψαμεν ἐκ τοῦ Ἀδου ἐστολίσθη καὶ ἥλθε πρὸς ἡμᾶς εὐθύς. Τὴν συνώδευον δὲ αἱ ἀμφίπολι τῆς φέρουσαι ἄρτον καὶ κρέας καὶ αἴθοπα οἶνον ἐρυθρόν. Σταθεῖσα δὲ ἡ θεὰ ἐν μέσῳ ἡμῶν ἔπει τὰ ἔξης:

«Ἄτρομητοι, οἵτινες ζῶντες κατήλθετε εἰς τὸν Ἀδην. Οἱ ἄλλοι ἀνθρωποι θνήσκουσιν ἀπαξ μόνον, σεῖς δύμως δίς. Ἄλλ' ἐλάτε τώρα δλην τὴν ἡμέραν τρώγετε καὶ πίνετε. Θὰ ἀποπλεύσητε δὲ αὔριον ὡς ἔξημερώσῃ. Ἔγὼ δὲ θὰ σᾶς δείξω τὴν ὁδὸν καὶ θὰ σᾶς εἰπω τὰ πάντα λεπτομερῶς, ὅπως διαφύγητε πάντα κίνδυνον.

«Ημεῖς ἔζετελέσαμεν προθύμως τοὺς λόγους τῆς θεᾶς. Καὶ δλην τὴν ἡμέραν ἐτρώγομεν ἄφθονα κρέατα καὶ ἐπίνομεν κάλλιστον οἶνον. Ὡτε δύμως ἔδυσεν ὁ ἥλιος καὶ ἥλθε τὸ σκότος, τότε οἱ μὲν σύντροφοί μου ἐκοιμήθησαν πλησίον τοῦ πλοίου, ἐμὲ δὲ λαθοῦσα ἡ θεὰ ἐκ τῆς χειρὸς ἔφερε μακρὰν τῶν φίλων καὶ καθίσασά με ἡρώτη σε περὶ πάντων. Ἔγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὴν τὰ πάντα γωρίς νὰ παραλίπω τίποτε.

Τότε ἡ θεὰ μοὶ εἶπε τὰ ἔξης:

«Οὖσσεῦ, καλῶς ἔζετέλεσας τὸν εἰς Ἀδου πλοῦν. Ἄλλὰ νέοι κίνδυνοι καὶ νέοι ἀγῶνες σὲ ἀναμένουσι. Πλέων ἥδη ἐντεῦθεν θὰ φύάσῃς εἰς τόπον, ὃπου ὑπάρχουσιν αἱ Σειρῆνες, αἵτινες τόσον ἐναρμονίως ἄδουσιν, ὡστε θέλγουσι πάντα, ὅστις ἥθελεν πλεύσῃ ἐκεῖθεν. Οἱ ἀνθρωποι ὑπὸ τοῦ θείου αὐτῶν ἄσματος γοητευόμενοι

διευθύνουσι τὸ πλοῖον εἰς τὴν παραλίαν πρὸς τὰς Σειρῆνας, δπου εύρισκουσι βέβαιον θάνατον, ὡς δύναται τις νὰ ἔσῃ καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν δστῶν, τὰ ἀποῖα εἶνε ἐκεῖ συσσωρευμένα. Σύ, Ὁδυσσεῦ, ὅπως μὴ πάθης κακόν τι, πρέπει τῶν μὲν συντρόφων σου νὰ φράξῃς τὰ ωτά μὲ μαλακὸν κηρὸν, σὲ δὲ, ἀν θέλης νὰ τὰς ἀκούσῃς, εἰπὲ νὰ δέσωσι καλῶς εἰς τὸν ίστὸν καὶ πόδας καὶ χεῖρας καὶ δὸς αὐτηρὰν διαταγὴν, δταν θέλεις παρακαλέσῃ αὐτοὺς νὰ σὲ λύσωσι, νὰ μὴ πράξωσι τοῦτο ἐκ παντὸς τρόπου ἀλλὰ νὰ σὲ δέσωσι τότε σφιγκτότερα μὲ περισσότερα δεσμό.»

Ἄφ' οὖ δὲ παρέλθης αὐτὸν τὸν κίνδυνον, θὰ φθάσῃς ἔπειτα εἰς μεγάλας πέτρας ἀποτόμους, ἃς καλοῦσιν οἱ θεοὶ Ηλαγκτάς. Ἐνταῦθα μεγάλα κύματα τῆς θαλάσσης μετὰ ρόχθου θραύσονται καὶ οὔτε πτηγὰ οὔτε περιστεραὶ δύνανται ἄνευ θλάβης νὰ περάσωσιν. Ἐκεῖθεν οὐδὲν πλοῖον ἀκόμη τῶν ἀνθρώπων θδυνήθη νὰ διαπλεύσῃ, ἀλλὰ τὰ κύματα τῆς θαλάσσης καὶ αἱ πύριναι θύελλαι συναρπάζουσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς σανιδας καὶ τὰ πλοῖα. Μόνη ἡ Ἀργὼ θδυνήθη νὰ διαπλεύσῃ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔγεινε, διότι ἔθοήθησεν ἡ Ἡρα, ἡ ποιὸν ἀγαπῶσα τὸν Ἰάσονα.

Ἐκ δὲ τοῦ ἀλλού μέρους ὑπάρχουσι δύο σκόπελοι. Τούτων ὁ μὲν εἰς φθάνει μέχρις οὐρανοῦ μὲ τὴν ὁξεῖαν κορυφὴν του, ἐφ' ἧς πάντοτε ἐπικάθηται νεφέλη καὶ χειμῶνα καὶ θέρος καὶ φθινόπωρον. Εἶνε δὲ ὁ σκόπελος οὗτος τόσον ἀπότομος, ὥστε εἶνε ἀδύνατον θηητὸς ἀνθρωπος νὰ ἀναβῇ καὶ καταβῇ τοῦτον καὶ ἀν ἔχει εἴκοσι πόδας καὶ εἴκοσι χεῖρας. Κατὰ τὸ μέσον δὲ τοῦ σκοπέλου τούτου ὑπάρχει σπήλαιον σκοτεινὸν, ὅπου κατοι-

καὶ ἡ Σκύλλα, φοβερὸν τέρας δυνάμενον νὰ τρομάξῃ καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς θεούς. "Ἐγει δώδεκα ἀμόρφους πόδας καὶ ἔξι μακροτάτους λαιμούς. Εἰς ἔκαστον δὲ λαιμὸν ὑπάρχει φρικαλέα φοβερὰ κεφαλὴ μὲ τρεῖς σειρὰς πολλῶν καὶ πυκνῶν θανατηφόρων δόδοντων. Τὸ τέρας τοῦτο τὸ μὲν ἥμιτον εἶνε κεγωσμένον εἰς τὸ σπήλαιον, ἔξω δὲ ἔχει τὰς κεφαλάς του, τὰς ὅποιας περὶ τὸν σκόπελον περιφέρουσα ἀλιεύει δελφῖνας καὶ κύνας καὶ ἄλλα κήτη τῆς θαλάσσης. Ἄν δὲ πλοῖον ἥθελε παραπλεύση ἀπὸ τὸ μέρος τοῦτο, ἡ Σκύλλα ἀπλόνει τὰς φοβερὰς κεφαλάς της καὶ ἀρπάζει διέκαστης τούτων ἐκ τοῦ πλοίου ναύτας.

"Ἐκεῖ δὲ πλησίον ὅσον βολὴ δόρατος θὰ ἴσης, ὡς οδυσσεῦ, καὶ τὸν ἄλλον τὸν χθαμαλότερον σκόπελον, εἰς τὸν δποῖον ὑπάρχει συκῆ ἀγρία μὲ κιτάχλωρα φύλλα.

"Υπὸ τὴν συκῆν ὑπάρχει ἡ Χαρίθδη, ἥτις τρὶς τῆς ημέρας ῥοφᾷ τὰ μέλανα ὕδατα τῆς θαλάσσης, καὶ τρὶς πάλιν τὰ ἔερνα μετὰ θαυμαστῆς ταχύτητος. Νὰ μὴ τύχης ἐκεῖ, δταν ῥοφᾷ τὸ ὕδωρ, διότι οὐδὲ ὁ Ποσειδῶν αὐτὸς θὰ ἡδύνατο νὰ σὲ σώσῃ ἐκ τοῦ δλέθρου. Ἀλλὰ καλλίτερον νὰ πλησιάσῃς μᾶλλον πρὸς τὴν Σκύλλαν καὶ νὰ ωθήσῃς ἐκεῖθεν ταχέως τὸ πλοῖον. Ηροτιμότερον εἶνε νὰ στερηθῆς ἔξι συντρόφων ἢ πάντων."

Πρὸς ταῦτα ἔγω εἶπον:

«"Ἐλα εἰπέ μοι, παρακαλῶ, ὡς θεά, δὲν εἶνε τρόπος νὰ σωθῶ μὲν ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς Χαρίθδεως, νὰ ἐμποδίσω ὅμως καὶ τὴν Σκύλλαν, δταν ἥθελε προσέληγε τοὺς φίλους μου;"

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ἡ Κίρκη:

«"Ρύψοκίνδυνε, ἀκόμη σκέπτεσαι πολέμους καὶ μάχας

Δέν υποχωρεῖς οὐδὲ εἰς τοὺς θεοὺς τοὺς ἀθανάτους ; Αὕτη δὲν εἶνε θυητὴ, ἀλλ' ἀθάνατος καὶ ἀγρία, τρομερὰ καὶ ἀπροσμάχητος, οὐδὲ ὑπάρχει εἰς αὐτὴν ἀντίστασις. Τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ φύγῃς ἀπ' αὐτῆς, διότι ἀν ἀρχῆς νὰ ἐτοιμάζῃσαι ἐναντίον αὐτῆς, φοβοῦμαι μήπως πάλιν ὄρμήσασα σᾶς ἐπιτύχῃ καὶ ἀρπάσῃ ἄλλους τέσσους μὲ τὰς κεφαλάς της. Κωπηλατήσατε λοιπὸν δόσον δύνασθε ἴσχυρῶς, ἐπικαλέσθητε δὲ καὶ τὴν Κράταιν τὴν μητέρα τῆς Σκύλλης, ἵτις μόνη δύναται νὰ τὴν καθησυχάσῃ τοῦ νὰ ἐπιτεθῇ δις ἐναντίον σας.

»Ἀκολούθως δὲ θὰ φθάσῃς εἰς τὴν Θρινακίαν, ὅπου βόσκουσι οἱ πολλοὶ βόες καὶ τὰ παγέα προσβατα τοῦ Ἡλίου, ἐπτὰ ἀγέλαι βοῶν καὶ ἄλλα τόσα ποίμνια προβάτων. Ἐκάστη ἐὲ ἀγέλη καὶ ἔκαστον ποίμνιον ἔχει πεντήκοντα ζῷα γωρὶς οὔτε νὰ ἐλαττώνται οὔτε νὰ αὐξάνωνται. Ποιμοίνουσι δὲ αὐτὰ θεαὶ εὐπλόκαμοι, ἡ Φαέθουσα καὶ ἡ Λαμπετία, κόραι τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Νεαίρας. Τὰ κτήνη ταῦτα πρέπει νὰ σεβασθῆτε καὶ νὰ μὴ βλάψητε οὐδὲν, διότι ἄλλως εἶνε ἄφευκτος ὁ ὅλεθρός σας. Καὶ ἀν σωθῆς σὺ, θὰ φθάσῃς εἰς τὴν πατρίδα μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις κακῶς ἀπολέσας ὅλους τοὺς συντρόφους σου.»

§ 30. Η ΣΚΥΛΛΑ ΑΡΠΑΖΕΙ ΕΞ ΕΤΑΙΡΟΥΣ.

»Ἐνῷ ἡμεῖς ταῦτα ἐλέγομεν, εἶχεν ἔξημερώση. Τότε ἡ μὲν Κίρκη ἐβάδισεν ἐπάνω εἰς τὴν νῆσον, ἐγὼ δὲ διηυθύνθην πρὸς τοὺς συντρόφους μου, μεθ' ᾧ παρασκευάσαντες τὸ πλοῖόν μας ἐπλέομεν ἔχοντες ἔξαιρετον οὐριον ἄγειρον.

Τότε ἐγὼ εἶπον μὲ καρδίαν τεθλιψμένην πρὸς τοὺς συντρόφους μου :

«Ἄγαπητοί μου σύντροφοι, ἡ Κίρκη μοὶ ἀπεκάλυψε πράγματα, τὰ δποῖα δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῆτε, διότι ἐξ αὐτῶν ἔξαρτάται ἡ ζωὴ ἡμῶν ἢ ὁ θάνατος. Ἐδῶ πλησιάζομεν εἰς τὰς Σειρήνας, τῶν ὅποιων τὰ ἄσματα καταστρέφουσι τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ προφυλαχθῶμεν νὰ μὴ ἀκούσωμεν αὐτά. Ἡ Κίρκη μόνον εἰς ἐμὲ ἐπέτρεψε νὰ τὰ ἀκούσω, ἀλλὰ μὲ τοιοῦτον ὅρον νὰ μὲ ἔχετε δεμένον εἰς τὸν ἴστον ὅρθιον καὶ ἀν σᾶς παρακαλῶ, σᾶς διατάττω νὰ μὲ λύσητε, σεῖς νὰ μέ δέσητε μὲ περισσότερα σχοινία.»

Ἐνῷ ταῦτα ἔλεγον πρὸς τοὺς συντρόφους μου, τὸ πλοῖον ἔφιασεν εἰς τὴν νῆσον τῶν Σειρήνων. Ὁ οὔριος ἀνεμος ὅστις πλησίστιος ἐπνεε ἀπὸ τῆς νήσου τῆς Κίρκης ἐπαυσεν ἐντελῶς, καὶ ἐγένετο ἐντελῆς γαλήνη. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ σύντροφοί μου ἐμάζευσαν εὐθὺς τὰ πανία καὶ ἥρχισαν νὰ κωπηλατῶσιν. Ἐγὼ ἐμως ἐκ μεγάλου δίσκου κηροῦ, δὲν εἶχον, ἔκοψα μικρὰ τεμάχια καὶ τὰ ἐπίεζον διὰ τῶν χειρῶν μου. Ὁ κηρὸς τότε ἐθερμάνθη ταχέως, ἥτο δὲ καὶ ἡμέρα θερμὴ, καὶ δι' αὐτοῦ ἔφραξα τα ὄτα κατὰ σειρὰν δίλων τῶν συντρόφων μου. Οὗτοι δὲ κατόπιν δέσαντες καὶ ἐμὲ καλῶς ἐπὶ τοῦ ἴστου ὅρθιον καὶ χεῖρας καὶ πόδας, ἐξηκολούθουν νὰ κωπηλατῶσι καὶ ἐφθάσαμεν τόσον πλησίον εἰς τὰς Σειρήνας ὅσον ἀκούεται φωνὴ κράζοντος ἀνθρώπου. Τότε αἱ Σειρήνες νοήσαντες ἡμᾶς ἥρχισαν λιγυρῶς νὰ ἄδωσι:

«Ἐλθὲ πρὸς ἡμᾶς, περιώνυμε Ὀδυσσεῦ, μέγα καύχημα τῶν Ἑλλήνων ! διεύθυνε τὸ πλοῖόν σου εἰς τὴν ξηρὰν, διὰ νὰ ἀκούσῃς τὰ ἡμέτερα ἄσματα. Οὐδεὶς ἀν-

θρωπος ἀκόμη ἐπέρασεν ἀπ' ἕδῶ χωρὶς νὰ σταθῇ καὶ ἀκούσῃ τὴν γλυκεῖαν ἡμῶν φωνήν. Φαιδρὸς ἀναχωρεῖ ἐντεῦθεν καὶ ἡξεύρει πολὺ περισσότερα ἢ πρότερον, διότι ἡμεῖς ἡξεύρομεν πάντα, ὅταν ἔπιθεν ἐν Τροίᾳ καὶ Γρῆες καὶ Ἐλληνες, ἡξεύρομεν δὲ καὶ πᾶν ὅτι συμβαίνει εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμενήν.»

Ταῦτα ἥδον αἱ Σειρήνες· τοσοῦτον δὲ ἐμὲ κατέθελκε τὸ ἄσμα αὐτῶν ὥστε διέταξα τοὺς συντρόφους μου νὰ μὲ λύσωσι καὶ νὰ παύσωσι νὰ κωπηλατῶσιν. Αὐτοὶ δέ μας ἐκωπηλάτουν προθυμότερον. Ο δὲ Περιμήδης καὶ ὁ Εὔρύλοχος ἀναστάντες μὲ ἔδεσταν μὲ περισσότερα σχοινία σφιγκτότερα ἐπὶ τοῦ ἴστοῦ, καὶ αὐτῶς ἐπλέομεν περιτέρω. «Οτε δὲ ἀπεμακρύνθημεν ἐκ τῶν Σειρήνων τόσον, ὥστε οὐδεμίᾳ φωνῇ αὐτῶν ἡκούετο, τότε οἱ σύντροφοί μου ἀφήεσσαν ἐκ τῶν ὥτων τὸ κηρίον, ἔλυσαν δὲ καὶ ἐμὲ ἐκ τοῦ ἴστοῦ.

Αλλὰ μόλις ἀφήσαμεν τὴν νῆστον τῶν Σειρήνων καὶ εἶδομεν εὐθὺς καπνὸν καὶ κῦμα μέγα καὶ φοβερὸν ἡκούσαμεν διῆπον. Οἱ σύντροφοί μου ἐφοβήθησαν καὶ αἱ κώπαι ἐπεστιν ἐκ τῶν χειρῶν των, τὸ δὲ πλοῖον ἐσταμάτησε, διότι οὐδεὶς ἐκωπηλάτει. Τότε ἐγὼ διὰ μειλιχίων λόγων ἐνελάρρυνα αὐτοὺς λέγων:

«Ὦ φίσι, πολλάκις ἐπαλαίσαμεν ἐπιτυχῶς κατὰ με γάλων κινήσιν. Μή φοβησθε! Ήμεῖς, οἵτινες ἐσώθημεν ἀπὸ τις χεῖρας τοῦ φοβεροῦ Κύκλωπος, δὲν θὰ ἀποθάνωμεν ἵνταῦθι. Αλλὰ πράξατε ταχέως ὅτι θὰ σᾶς εἴπω. Οἱ μγ ἄλλοι κωπηλατεῖτε μετὰ δυνάμεως καθήμενοι ἐπὶ τῶν ἑδρῶν σας, σὺ δὲ, πηδαλιοῦχε, κράτει τὸ πλοῖον μαράν τοῦ καπνοῦ τούτου καὶ τῶν μανιω-

δῶν κυριάτων, ἀλλὰ πρόσεγε μὴ τὸ πλησιάσης πάλιν εἰς τὸ ἄλλο μέρος πολὺ, διότι ἀπωλέσθημεν.»

Οἱ σύντροφοί μου ἔξετέλεσαν μετὰ προθυμίας ὅ, τι τοὺς εἶπον. Δὲν ἀνέφερον ὅμως τοὺς αὐτοὺς τίποτε περὶ Σκύλλης, διότι θὰ ἄφινον ὑπὸ τοῦ φόβου τὴν κωπηλασίαν καὶ θὰ ἐκρύπτοντο εἰς τὸ βάθος τοῦ πλοίου. Ἐγὼ δὲ ἐλησμόνησα τὶ εἶπεν ἡ Κίρκη καὶ λαβὼν τὰ ὅπλα καὶ δύο δόρατα εἰς τὰς χεῖρας ἀνέβην εἰς τὴν πρῷραν καὶ μὲ δρθαλμούς προσηλωμένους εἰς τὸν βράχον περιέμενον νὰ ἴδω τὴν Σκύλλαν. Ἀλλ' οὐδαμοῦ περὶ τὸν δρυιχλώδη βράχον διέκρινα αὐτήν, οἱ δὲ δρθαλμοί μου ἐκουράσθησαν ἀναζητοῦντες. Τὸ δὲ πλοῖον ἔπλεε μεταξὺ δύο βράχων, τῶν δποίων ὁ μὲν εἰς ἥτο ὁ βράχος τῆς Σκύλλης ὑψηλὸς καὶ ἀπότομος καὶ δλισθηρὸς, δπως μοὶ εἶπεν ἡ Κίρκη, ὁ δὲ ἄλλος ἥτο ἡ φοβερὰ Χάρυβδος, τὴν δποίαν εἴδομεν καταπίνουσαν μετὰ τρομεροῦ πατάγου τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ. Ἐπειτα δὲ τὸ ἔξερνα, τὸ δὲ ὕδωρ ἔβραζε συνταρασσόμενον ἀπαράλλακτα ὡς λέθης ἢ τοῦ πολλοῦ πυρός. Φόβος καὶ τρόμος κατέλαθεν ἥμδες. Καὶ δλοι εἴχομεν ἐκεῖ τοὺς δρθαλμούς μας προσηλωμένους, ὅτε ἡ Σκύλλα ἥρπατεν ἐκ τοῦ πλοίου ἔξ τοὺς καλλιτέρους τῶν συντρόφων μου. Βλέψας δὲ εἰς τὸ πλοῖον καὶ εἰς τοὺς συντρόφους διέκρινα ὑπεράνω τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδις· ἐξ συντρόφων μου ἀραρπαζομένων εἰς τὰ υψη καὶ ἡκουσα τὴν σπαρακτικὴν αὔτῳ φωνὴν ζητούντων παρ' ἐμοῦ βοήθειαν.

Ως ὁ ἀλιεὺς προσδέστας διὰ σγοινίου εἰς μακρὰν ῥάδον ἄγκιστρον ἐμβυθίζει τοῦτο εἰς τὸ ὕδωρ καὶ μετ' ὀλίγον συλλαβὼν ἵχθύν τινα τὸν ῥίπτει εἰς τὴν γῆν ἀσπαίροντα, σύτω καὶ οἱ σύντροφοί μου ὑψοῖντο ἀσπα-

ρούτες πρὸς τὸν βράχον. Αὐτοῦ δὲ εἰς τὴν θύραν ἔτρογεν τὸ τέρας αὐτοὺς κραυγάζοντας καὶ δρέγοντας ἐν τῇ φοβερῷ ἀγωνίᾳ πρὸς ἐμὲ τὰς χεῖρας. Ποτὲ δὲν εἶδον οἱ δρθαλμοί μου, ἵνα δσον περιπλανῶμαι εἰς τὰς θαλάσσης, οἰκτρότερον θέαμα.

§ 31. ΝΕΑΙ ΣΥΜΦΟΡΑΙ ΟΔΥΣΣΕΩΣ.

Ἄφ' οὗ τέλος ἀπηλλάγημεν ἀπὸ τὴν φοβερὰν Σκύλαν καὶ Χάριθδιν, ἐπλέομεν ἔπειτα εἰς τὴν νῆσον Θρινακίαν, ὅπου ἔβοσκον αἱ ωραῖαι ἀγελάδες καὶ τὰ παχέα πρόβατα τοῦ Ἡλίου. Μακρόθεν ἤκουσα τὰς θοῦς μυκωμένας καὶ τὰ πρόβατα βελάζοντα. Τότε ἐνεθυμήθην τοὺς λόγους τοῦ Τειρεσίου καὶ τῆς Κίρκης καὶ εἶπον τὰ ἔξης πρὸς τοὺς συντρόφους μου.

«Ἄγαπητοί μου φίλοι, ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ἡ Θρινακία, ἡ νῆσος τοῦ Ἡλίου. Καὶ διὰ μάντις Τειρεσίας ἐν τῷ «Ἄδῃ καὶ ἡ Κίρκη μοὶ εἶπον νὰ φύγωμεν μακρὰν αὐτῆς. διότι ἄλλως ἂν μείνωμεν ἐκεῖ, θά πάθωμεν μέγιστον δυστύχημα.»

Οἱ σύντροφοί μου μετὰ μεγάλης λύπης ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους, διότι καταπεπονημένοι ἐπεθύμουν ἐκεῖ νὰ ἀναπαυθῶσι. «Ο δὲ Εὔρυλοχος μοὶ ἀπήντησε μάλιστα μετ' ὀργῆς ως ἔξης. «Σκλήρὸς ἄνθρωπος εἶσαι, Οδυσσεῦ! Ή ἐπιμονή σου εἶναι μεγίστη, οὐδὲ ἀποκάμνεις ποτέ! Βεβαίως σιδηροῦς ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶσαι καὶ καρδίαν σιδηρᾶν πρέπει νὰ ἔχῃς, ἀφ' εὖ δὲν ἀφίνεις τοὺς καταβασανιζομένους ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τοῦ ὑπνου ἐταίρους σου νὰ ἀναπαυθῶσι καὶ νὰ φάγωσι τι ἐπὶ τῆς ἔηρᾶς, ἀλλὰ τοὺς διατάπτεις χωρίς ἄλλο νὰ ῥιφθῶσιν.

εἰς τὸ πέλαγος ἐν τῷ μέσῳ σκοτεινῆς νυκτός. Τί παράδοξον νὰ ἔγερθωσι κατὰ τὴν νύκτα ἀνεμοὶ καὶ τότε ποῦ νὰ σωθῶμεν; Ἄς μὴ λησμονήσωμεν λοιπὸν ὅτι εἶνε τώρα νὺξ καὶ διὰ τοῦτο ἡς μείνωμεν ἐνταῦθα νὰ φάγωμεν τὸ φαγητόν μας ἐπὶ τῆς ἔηρᾶς πλησίον τοῦ πλοίου μας, αὔριον δὲ πάλιν ἐμβαίνομεν εἰς τὸ πλοῖόν μας καὶ ἔξακολουθοῦμεν τὸν πλοῦν μας.»

Πάντες οἱ ἄλλοι ἐπήνεσαν τὴν γνώμην τοῦ Εὐρύλογου καὶ ἀπεφάσισαν νὰ μείνουν. Τότε ἐγὼ μὴ δυνάμενος νὰ πείσω αὐτοὺς νὰ ἀναχωρήσουν, φοβούμενος δὲ μὴ βλάψωσιν εἰς τὴν νῆσον καὶ δοῦν ἡ πρόβατον τοῦ Ἡλίου καὶ ἀπολεσθῶμεν, ώμιλησα πρὸς αὐτοὺς ὡς ἔξης:

« Εὐρύλοχε, ἀναγκάζομαι νὰ ὑποκύψω εἰς τὴν γνώμην σας, ἐπειδὴ εἴμαι μόνος. Ἄφ' οὐ βλέπω ὅτι θέλετε νὰ μείνωμεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην, πρὶν ἐξέλθωμεν ἐλατε νὰ ὅρκισθῶμεν ὅλοι μέγιστον ὅρκον ὅτι οὐδεὶς ἡμῶν θὰ βλάψῃ οὔτε βοῦν οὔτε πρόβατον τοῦ Ἡλίου.» Ἄφ' οὐ δ' ὅλοι ωρκίσθησαν, προσωριμίσθημεν εἰς ὅρμον τινὰ τῆς νήσου πλησίον γλυκέος θύσατος καὶ ἀπέβημεν εἰς τὴν ἔηράν. Οἱ ἑταῖροι παρεσκεύασαν τὸ ἐσπερινὸν φαγητόν μας καὶ καθίσαντες ἐφάγομεν καὶ ἐπίομεν ὅσον ἐπεθύμει ἔκαστος. Κατὰ τὸ τέλος δὲ τοῦ φαγητοῦ μας ἐνεθυμήθημεν τοὺς καλούς μας συντρόφους, οὓς ἐφαγεν ἡ Σκύλλα καὶ ἐκλαίομεν αὐτοὺς μέχρις ὅτου ἀπεκοιμήθημεν. Ὡρας δέ τινας μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὅτε τὰ ἀστρα ἀρχίζουν νὰ κλίνωσι ἐσηκώθη δεινὴ λαῖλαψ, νέφη δὲ κατεκάλυψαν τὴν γῆν ὅμοια καὶ τὴν θάλασσαν. Ὁτε δὲ ἔξημέρωσεν, ἐσύραμεν τὸ πλοῖον εἰς βαθὺ σπήλαιον διὰ νὰ τὸ πρσφυλάξωμεν. Ἐκεῖ ἐκάλεσα τοὺς ἑταίρους μου πάντας ὄμοιον καὶ εἶπον.

« Ἀγαπητοί μου ἑταῖροι, ἐν τῷ πλοίῳ ἔχομεν καὶ φαγητὰ καὶ ποτά. Ἄς ἀπέγωμεν λοιπὸν τῶν βοῶν, διὰ νὰ μὴ πάθωμέν τι. Διότι εἶνε τοῦ φοβεροῦ θεοῦ, τοῦ Ἡλίου, ἔστις βλέπει καὶ ἀκούει τὰ πάντα.»

Οἱ σύντροφοί μου ἐδέχθησαν τὴν γνώμην ταύτην καὶ εἶπον ὅτι οὐδεὶς θὰ βλάψῃ κανένεν τούτων. Ἄλλ' ὁ ἄνεμος ἔξηκολούθει ἐπὶ ἓνα μῆνα νὰ πνέῃ, αἱ δὲ ζωοτροφίαι ἡμῶν ἔξηντλήθησαν. Τότε οἱ σύντροφοί μου καθ' ἡμέραν ἐλάμβανον τὰ ὅπλα των καὶ ἄγκιστρα, ὅπως φονεύσωσι πτηνόν τι ἢ συλλάβωσι ἰχθύν. Μίαν δὲ ἡμέραν ἐγὼ μὲν ἐπροχώρησα εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου, ὅπως προσευχηθῶ εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ζητήσω παρ' αὐτῶν συμβουλὴν τί νὰ πράξω. Ἄλλὰ μετὰ τὴν δέησιν μὲ κατέλαβεν ὑπνος καὶ ἐκοιμήθην. Οἱ σύντροφοί μου ὅμως κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐσκέπτοντο ἀνόσια ἔργα. Ὁ Εὔρυλοχος πρωτος ἥρχισε νὰ διδῇ εἰς αὐτοὺς κακάς συμβουλάζως ἔξης.

« Ὁλοι οἱ θάνατοι, εἶπε, εἶνε κακοί, φίλοι μου, ἀλλ' ὁ ἀπὸ πείνης θάνατος εἶνε ὁ χειρότερος ὅλων. Διὰ τοῦτο ἐλᾶτε νὰ ἐκλέξωμεν τὰς παχυτέρας βοῦς τοῦ Ἡλίου καὶ νὰ τὰς φάγωμεν. Ὅταν δέ φθάσωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας, τότε κατασκευάζομεν εἰς τὸν Ἡλίον πλούσιον ναὸν καὶ καταθέτομεν ἐκεῖ πολλὰ ἀφιερώματα. Ἄν δὲ πάλιν δργισθῇ διὰ τοῦτο καὶ θέλῃ νὰ μᾶς καταστρέψῃ, συμφωνήσωσι δὲ πρὸς τοῦτο καὶ δῶς οἱ ἄλλοι θεοὶ, τί νὰ σᾶς εἴπω, ἐγὼ προτιμῶ νὰ ἀποθάνω καταπίνων κύματα ἢ νὰ μαραίνωμαι ἐδῶ εἰς τὴν ἔρημον ταύτην νῆσον.

Τοὺς λόγους τοῦ Εὔρυλόχου ἐδέχθησαν εὐθὺς πάντες οἱ ἑταῖροι καὶ δραμόντες εἰς τὰς πλησίον βοσκούσας ἀγέλας τοῦ Ἡλίου ἔξελεξαν τὰς παχυτέρας βοῦς, τὰς ἔσφαξαν καὶ ἥρχισαν νὰ τὰς ψήνουν.

Ἐγώ δὲ, ἀφ' οὗ ἐξύπνησα, εὐθὺς ἐσηκώθην καὶ κατευθύνθην εἰς τὸ πλοῖον. Ὅτε δὲ ἤμην πλησίον τοῦ πλοίου γλυκεῖα δσμὴ ἥλθεν τῶν κρεάτων, καὶ εὐθὺς νόησας τὰ συμβάντα ἐστέναξα καὶ εἶπον:

«Ω θεοί! μοὶ ἐστείλατε τὸν ὑπνον, ἀλλ' ὁ ὑπνος μὲ ἀπώλεσε!»

Ἡ Λαμπετία εἶχε τρέξη εὐθὺς καὶ ἀνήγγειλε τὰ πάντα εἰς τὸν Ἡλιον. Οὗτος ἐξωργίσθη πολὺ καὶ εἶπε πρὸς τοὺς αἰωνίους θεούς.

«Ω Ζεῦ πάτερ καὶ ἄλλοι μάκαρες θεοί, τιμωρήσατε τοὺς συντρόφους τοῦ Ὁδυσσέως τοῦ Λαερτιάδου, οἵτινες ἀσεβῶς ἔσφαξαν τὰς βοῦς μου, ἀς μετὰ γαρδᾶς πάντοτε ἔβλεπον καὶ ὅταν ἀνέβαινον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ὅταν κατέβαινον εἰς τὴν γῆν. Ἄν δὲν τιμωρηθῶσιν, ὡς πρέπει, ἐγὼ θὰ φύγω εἰς τὸν Ἀδην καὶ ἔκει μόνον θὰ φέγγω εἰς τοὺς νεκρούς.»

Ηρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ Ζεύς.

«Ἡλιε, σὺ φέγγε πάντοτε ὑπεράνω τῆς γῆς καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τοὺς θεούς. Τοὺς δὲ συντρόφους τοῦ Ὁδυσσέως ἐγὼ θὰ ἀπολέσω συντρίψας τὸ πλοῖον ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης.»

Τοὺς λόγους τούτους τῶν θεῶν ἤκουσα ἀπὸ τὴν Καλυψώ εἰς τὴν δποίαν εἶχε διηγηθῆ δλα ὁ Ἐρμῆς.

Φθάσας δὲ εἰς τὸ πλοῖον ἐπέπληξα διὰ τὴν ἀνόσιον ταύτην πρᾶξιν τοὺς συντρόφους μου. Ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶχε γείνη καὶ οὐδεμία θεραπεία ὑπῆρχε. Καὶ ἐπὶ ἐξ ἥμέρας ἐκάθηντο οἱ σύντροφοί μου τρώγοντες ἐκ τῶν παχέων κρεάτων τῶν βοῶν. Τὴν ἑδόμην δμως ἥμέραν διωριώθη ὁ καιρὸς καὶ ἥμεῖς παρασκευάσαντες τὸ πλοῖον μας ἀνεχωρήσαμεν ἔκειθεν.

“Οτε δὲ ἀπεμακρύνθησεν τῆς νήσου καὶ δὲν ἐφαίνετο ἄλλο τι ἢ οὐρανὸς καὶ θάλασσα, τότε μέλανα νέφη ἐκάλυψαν τὸν οὐρανὸν καὶ τρομερὰ ἐνέσκηψε συρίζουσα καταιγίς, ἥτις δέσχισε καὶ τὰ πανία τοῦ πλοίου καὶ τὸν ίστὸν ἔρριψε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πηδαλιούχου, δστις νεκρὸς ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν ώς δύτης κατὰ κεφαλῆς. Ο δὲ Ζεὺς ἐβρόντησεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔρριψε κεραυνὸν εἰς τὸ πλοῖον, τὸ ὅποιον ἐλον ἐκλονίσθη καὶ ἐπληρώθη ὅσμης θείου. Οἱ δὲ ἑταῖροι πάντες ἔπεσον νεκροὶ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐγὼ δὲ ἔτρεχον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ πλοῖον, ὅτε κῦμα μέγα διέλυσεν αὐτό. Εὔθυς ἀρπάσας σχοινίον ἔδεσα τρόπιν τοῦ πλοίου καὶ ίστὸν καὶ καθίσας ἐπ’ αὐτῶν ἐφερόμην ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Μετ’ ὀλίγον χρόνον ἔπαιυσεν ὁ Ζέφυρος καὶ ἡ καταιγίς καὶ ἥρχισεν νὰ πνέῃ ὁ Νότος, τρομερὸς ἄνεμος, διότι μὲ ἔφερεν εἰς τὴν Σκύλλαν καὶ εἰς τὴν Χάρυβδιν. Ὁλην τὴν νύκτα ἐφερόμην ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, τῇ δὲ πρωΐᾳ ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ἡλίου εἰς τὴν φοβερὰν Σκύλλαν καὶ Χάρυβδιν. Κατ’ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἡ Χάρυβδις ἐρρόφα τὸ θύμωρ, ἐγὼ δὲ μάρτυς ἐπιάσθην ἀπὸ μακρὸν κλάδον τῆς ἀγρίας συκῆς, καὶ ώς νυκτερὶς ἔμενον κρεμασμένος ἐκεῖ προσμένων νὰ ἔσερση ἡ Χάρυβδις τὴν τρόπιν καὶ τὸν ίστόν μου. Νὰ στηρίξω δὲ εἰς μέρος των τοὺς πόδας ἦ νὰ πατήσω που δὲν ἦτο δυνατὸν, διότι αἱ μὲν ρίζαι καὶ ὁ κορμὸς τῆς συκῆς ἦσαν μακράν, κάτω δὲ ἀκριβῶς ὑπῆρχε τὸ μέρος, ὅπου ἡ Χάρυβδις ἀπερρόφα καὶ ἐξέρνα τὸ θύμωρ. Ἐπερίμενον λοιπὸν ἐκεῖ κρεμασμένος μέχρι τῆς δείλης, ὅτε ἐφανερώθησαν ὁ ίστός καὶ ἡ τρόπις. Εὔθυς ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν ὀλίγον ἀπωτέρω τοῦ ιστοῦ, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἔπειτα καθίσας ἐκωπηλάτουν διὰ

τῶν χειρῶν, δπως φεύγω ταχέως ἐκ τοῦ τόπου ἔκείνου.

Ἐντεῦθεν ἐφερόμην ἐννέα ἡμέρας εἰς τὸ πέλαγος, τῇ δὲ οἰκάτῃ ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐπλησίασα εἰς τὴν νῆσον Ὡγυγίαν, δπου κατώκει ἡ θεὰ Καλυψώ, ἡτις μὲν ὑπεδέχθη φιλοφρόνως καὶ μὲν ἐξένισεν ἐπτὰ ἔτη, ὡς χθὲς ἀκριβῶς διηγήθην πρὸς σὲ καὶ τὴν ἀξιότιμον σύζυγόν σας».

§. 32. Ο ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΑΠΟΠΛΕΕΙ ΕΚ ΤΩΝ ΦΑΙΑΚΩΝ.

“Ολοι οι Φαιάκες ἔμειναν καταγοητευμένοι ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ Ὀδυσσέως. Ο δὲ Ἀλκίνοος εἶπε:

« Ὡς Ὀδυσσεῦ, τώρα ποῦ ἡλθες εἰς ἡμᾶς, δὲν θὰ περιπλανηθῆς πλέον, ἀλλὰ θὰ ἔλθῃς ἀσφαλῶς εἰς τὴν πατρίδα σου. Σεῖς δὲ, ὦ πρόκριτοι τῶν Φαιάκων, ἔλθετε νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ξένον ἔκαστος ἀκόμη ἐν δῶρον μέγαν τρίποδα μετὰ λέβητος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ δῶρον τοῦτο ἐνδέχεται νὰ εἴνε βαρὺ δὲ ἔνα, συγκαλοῦμεν κατόπιν τὸν λαὸν εἰς συνέλευσιν καὶ τὸ πληρόνει ὁ λαός.» Ηάντες ἐδέχθησαν τὴν γνώμην τοῦ Ἀλκινόου καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν οἰκίαν του ἔκαστος διὰ νὰ κοιμηθῆ. Ως δὲ ἐγένετο ἡμέρα, ἐστειλαν εἰς τὸ πλοῖον τὰ δῶρα, αὐτοὶ δὲ ἡλθον εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀλκινόου, δπου παρεσκευάζετο μεγα συμπόσιον. Ο δὲ Ἀλκίνοος μετέβη εἰς τὸ πλοῖον αὐτὸς, δπως τοποθετήσῃ καλῶς τὰ δῶρα τοῦ Ὀδυσσέως. Κατόπιν δὲ ἡλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, δπου πάντες ἐκάθισαν εἰς τὸ πλούσιον συμπόσιον τοῦ Ἀλκινόου. Καθ' ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν ἔτρωγον καὶ ἐπινούν, ὃ δὲ Δημόδοκος ἐτραγώδει ὥρανα ἄσματα πολλά. “Οτε δὲ ὁ ἥλιος ἐδύσε, τότε ὁ Ὀδυσσεὺς εἶπε!

«Βασιλεῦ Ἀλκίνοε, ἡδη ἀς κάμωμεν τὴν τελευταίαν

σπονδήν. "Ολα εἶνε ἔτοιμα, δσα ηύχόμην νὰ μὸι δώσῃ
δ θεὸς καὶ δῶρα πολύτιμα καὶ νὰ ἀποσταλῶ εἰς τὴν πα-
τρίδα μου. Εἴθε οἱ θεοὶ νὰ μὲ ἀξιώσωσι νὰ τὰ χαρῶ!
Εἴθε νὰ εὔρω ὑγιᾶ τὴν σύζυγόν μου καὶ δλους τοὺς ι-
δικούς μου! Εἰς σᾶς δέ εὔχομαι νὰ δώσωσιν οἱ θεοὶ δλα
τὰ ἀγαθὰ καὶ νὰ ζῆτε εὐδαίμονες μὲ τὰς γυναικας καὶ
τὰ τέκνα σας, εἰς δὲ τὸν τόπον τοῦτον ποτὲ νὰ μὴ ἔλ-
θη κακόν τι.» "Ολοι εὐχαριστήθησαν ἀπὸ τοὺς καλοὺς
λόγους τοῦ Ὀδυσσέως καὶ λαβόντες ποτήριον ἔσπενδον
εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ηύχοντο εἰς τὸν ζένον κατευόδιον. Ο
δὲ θεῖος Ὀδυσσεὺς λαβὼν ἀμφικύπελλον ποτήριον ἔθετεν
εἰς τὰς γεῖτρας τῆς Ἀρήτης καὶ εἶπε:

«Εἰς ὑγείαν σου, ὦ βασίλισσα, εὔχομαι νὰ εῖσαι εὐ-
τυχισμένη πάντοτε μέχρι γήρατος καὶ μέχρι θανάτου,
τὰ ὅποια δὲν δυνάμεθα δυστυγῶς νὰ ἀποφύγωμεν. Ἔγὼ
τώρα ἀναγωρῶ. Σὺ δὲ εὑδαιμόνει ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ μὲ
τοὺς παιδάς σου καὶ τοὺς λαούς σου καὶ μὲ τὸν βασι-
λέα Ἀλκίνοον.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐξῆλθεν ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκ
τῆς οἰκίας. Ο δὲ Ἀλκίνοος ἐπεμψε κήρυκα νὰ τὸν δ-
δηγήσῃ εἰς τὸ πλοῖον, ἡ δὲ Ἀρήτη ἐστειλε μὲ τὰς
ὑπηρετρίας τὸ καλῶς κεκλεισμένον κιβώτιον, ίμάτιον
καὶ γιτῶνα καὶ φαγητὰ ἄρθρονα καὶ οῖνον ἐρυθρόν.

Ως δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ πλοῖον, οἱ ναῦται ἐλαβον τὰ
πράγματα καὶ τὰς ζωτροφίας καὶ τὰ ἐτοποθέτησαν κα-
λῶς ἐντὸς τοῦ πλοίου, εἰς δὲ τὴν πρύμνην ἐστρωσαν καὶ
κλίνην διὰ νὰ κοιμηθῇ δ Ὀδυσσεὺς ἀνενόχλητος. Τέ-
λος εἰσῆλθεν καὶ οὗτος καὶ κατεκλίθη σιωπῶν, οἱ δὲ
ναῦται λύσαντες τὸ πλοῖον ἀνεχώρησαν. Τόσον δὲ τα-
χέως ἔτρεχε τὸ πλοῖον, ὥστε οὐδὲ ιέραξ ἥδυνατο νὰ

τὸ φίδση. Ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς, δστις ὑπέφερε τόσα δυστυχήματα καὶ τόσας ταλαιπωρίας καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἥδη ἐκοιμᾶτο βαθύτατον ὑπνον, λησμονῆσας ὅτα εἶχε πάθη.

”Οτε δὲ ἔρανη εἰς τὴν ἀνατολὴν τὸ λαμπρότατον ἄστρον τῆς αὐγῆς, ἐπλησίαζε τὸ πλοῖον εἰς τὴν νῆσον Ἱθάκην. Ἐδῶ εἰς μέρος τι αὐτῆς ὑπάρχει ὁ λιμὴν τοῦ Φόρκυνος, δστις δὲν προσβάλλεται καθόλου ὑπὸ σφοδρῶν ἀνέμων, τὰ δὲ πλοῖα ἐντὸς αὐτοῦ μένουσιν ἀσφαλῆ χωρὶς νὰ εἶνε δεμένα διὰ σχοινίων. Εἰς τὴν κορυφὴν δὲ τοῦ λιμένος εἶνε μία ἐλαία καὶ πλησίον αὐτῆς ἄντρον ὡραῖον ἴερὸν τῶν νυμφῶν, τὰς ὁποίας καλοῦσι Ναϊάδας. Ἐντὸς δὲ τοῦ σπηλαίου ὑπάρχουσι κρατῆρες καὶ ἀμφορεῖς λίθινοι, δπου αἱ μέλισσαι γεννῶσιν ἐκεῖ τὸ μέλι των, ἐπειτα καὶ ὑφαντήρια μεγάλα ἐπίσης λίθινα, δι' ᾧ αἱ νύμφαι ὑφείνουσι τὰ λαμπρὰ ὄλοπόρρυρα ὑφάσματά των. Ἔχει δὲ δύο εἰσόδους, ὧν ἡ μὲν πρὸς βορρᾶν κειμένη πατεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἡ δὲ πρὸς νότον ἀνήκει εἰς τοὺς θεοὺς, καὶ μόνον θεοὶ εἰσέρχονται δι' ἐκείνης.

Εἰς τὸν λιμένα τοῦτον εἰσέπλευσαν οἱ Φαιάκες, γνωστὸν εἰς αὐτοὺς καὶ ἀπὸ ἄλλα ταξείδια. Ἄφ' οὗ δὲ ἔφθασαν εἰς τὴν ἔηράν, ἐξήγαγον πρῶτον μὲν τὸν Ὀδυσσέα σηκώσαντες αὐτὸν ἔμοῦ μὲ τὰ λινὰ σκεπάσματά του καὶ μὲ τὸ λαμπρὸν στρῶμά του καὶ τὸν κατέθεσαν ἐπὶ τῆς ἄμμου βυθισμένον εἰσέτι εἰς τὸν ὑπνον, ἐπειτα ἐξέβαλον καὶ ὅλα τὰ κειμήλια, τὰ ὅποια ἐσυσσώρευσαν παράμερα τῆς ὁδοῦ εἰς τὴν ρίζαν τῆς ἐλαίας, ἵνα μὴ τυχὸν διαβάτης τις τὰ ἀφαιρέσῃ πρὶν ἐξυπνήσῃ ὁ Ὀδυσσεὺς· καὶ ἐπειτα πάλιν ἐπανήρχοντο εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀλλὰ πλησίον τῆς Σχερίας αἴρηντο τὸ πλοῖον καὶ

οἱ ναῦται ἔγειναν λίθος μέγας. Τοῦτο ἔπραξε πρὸς τιμωρίαν ὁ Ποσειδῶν, δστις δὲν ἥθεν εἰς Φαιάκες νὰ φέρωσι τὸν Ὀδυσσέα εἰς τὴν Ἰθάκην.

§. 33 ΑΘΗΝΑΣ ΜΕΤ' ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΙΣ,

Οἱ Ὀδυσσεὺς ὡς ἐξύπνησε δὲν ἀνεγνώρισε καθόλου τὴν πατρίδα του: διότι ἡ Ἀθηνᾶ θέλουσα νὰ μὴ πορευθῇ ὁ Ὀδυσσεὺς κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ ἀνάκτορά του, ἀλλὰ νὰ μείνῃ ἐνταῦθα, δπως συσκεφθῆ μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν ἀναισχύντων μηνηστήρων, εἶχε χύση πέριξ εἰς τὸν τόπον δμίχλην, ὡστε δλα ἔγειναν εἰς τὸν Ὀδυσσέα ἀγνώριστα καὶ αἱ ὅδοι καὶ οἱ λιμένες καὶ οἱ βράχοι καὶ τὰ δένδρα. Καὶ διὰ τοῦτο ἀνεπήδησεν δρθὸς καὶ τρομαγμένος ἐστάθη καὶ παρετήρει τὴν χώραν. Καὶ ἤργισε νὰ κλαίῃ καὶ κτυπῶν τοὺς μηροὺς μὲ τὰς χεῖρας ἔλεγε:

«Ωχ δυστυχία μου! Εἰς τίνων πάλιν ἀνθρώπων γῆν
ἔρθαστα! τί ἔχω πάλιν ἐδῶ νὰ ὑποφέρω; ποῦ νὰ φέρω
τοὺς θησαυροὺς τούτους; Ήσυ νὰ ὑπάγω καὶ αὐτὸς νὰ
κρυψθῶ; Δὲν ἄφινον καλλίτερα τοὺς θησαυροὺς εἰς τοὺς
Φαιάκας καὶ ἔγὼ νὰ μεταβῶ εἰς ἄλλον φιλόξενον βα-
σιλέα διὰ νὰ μὲ μεταφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα μου; Τί νὰ
κάμω ἐδῶ τοὺς θησαυρούς; Ἐδῶ πάλιν δὲν πρέπει νὰ
τοὺς ἀφήσω, διότι θὰ τοὺς ἀρπάσουν ἄλλοι! Ω θεέ
μου! Υποκριτία λοιπὸν ἥσαν δλα τὰ τῶν Φαιάκων!
Αλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε δίκαιον, νὰ μοὶ ὑποσχεθῶσι δτι
θὰ μὲ μεταφέρουν εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ ἔπειτα νὰ μὲ
φέρωσι μακρὰν εἰς ἄλλην γῆν. Οἱ θεός, δστις ἐπιβλέπει
τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ δστις δὲν ἀφίνει κάνεν
ἀγάστημα ἀτιμώρητον, θὰ τιμωρήσῃ καὶ τοὺς Φαιάκας

διὰ τὸ κακὸν, τὸ ὅποῖον μοὶ ἔκαμαν. Ἄλλ' ἄρα γε εἶναι τὰ πράγματά μου σῶα καὶ δὲν θὰ λείπῃ κανέν, ἀς τὰ ἀριθμήσω.» Μετὰ τεὸς λόγους τούτους ἡρίθμησεν τὰ πράγματά του καὶ εὗρεν ὅτι δὲν ἔλειπε τίποτε. «Ἐπειτα σφόδρα λυπημένος ἐπορεύθη εἰς τὴν ἀκρογιαλιὰν κλαίων καὶ στενάζων. Τότε ἦλθε πλησίον του καὶ ἡ Ἀθηνᾶ λαθοῦσα τὴν μορφὴν νεαροῦ βισκοῦ τοιούτου, ὃποῖοι εἶνε οἱ υἱοὶ τῶν βασιλέων μὲν καλὰ ἐνδύματα καὶ μὲν δόρυ εἰς τὴν χεῖρα. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐγάρη ως τὸν εἴδει καὶ πλησιάσας εἶπε :

«Καλὲ νέε, χαῖρε! Ἐγὼ εἶμαι ξένος ἀνθρωπος καὶ πρῶτον σὲ βλέπω εἰς τὸν τόπον τοῦτον. Σὲ παρακαλῶ μὴ φερθῆς ως ἐγώδες ἀλλ' ως φίλος. Ἰδοὺ τὰ πράγματά μου δλα καὶ ἐγώ, ἀπὸ σὲ ζητῶ σωτηρίαν. Προσπίπτω εἰς τὰ γόνατά σου καὶ σὲ παρακαλῶ ως θεὸν εἰπέ μοι εἰς ποίαν ἄρα γε εὑρίσκομαι χώραν; Εἶνε αὕτη νῆσος ἡ ἄκρα παχείασκαὶ εὐφόρου ἡπείρου φθάνουσα μέχρι θαλάσσης;

Πρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ἡ Ἀθηνᾶ.

«Βεβαίως, ὦ ξένε, ἐκ πολὺ μακρινῆς χώρας πρέπει νὰ ἔρχησαι, ἀφ' οὗ ἀγνοῆς τὴν Ἰθάκην, οἵτις εἶνε γνωστὴ εἰς Αιατολὴν καὶ δύσιν. Τὸ ὄνομα τῆς Ἰθάκης ἔφθασεν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Τροίαν, ἡ ὁποία λέγουν ὅτι εἶνε μακρὰν τῆς Ἑλλάδος.»

«Ως ἥκουσε ταῦτα ὁ Ὀδυσσεὺς ἐσκίρτισεν ὑπὸ χαρᾶς, ἀλλὰ προτεπάθησε νὰ μὴ φανερωθῇ καὶ διὰ τοῦτο ὀμβληθῆσε πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν ως ἔξης:

«Καὶ ἐγὼ ἥκουσα τὸ ὄνομα τῆς Ἰθάκης εἰς τὴν νῆσον Κρήτην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ως βλέπεις τώρα ἔφυγα καὶ ἥλθον ἐνταῦθα. Διότι ἐφόνευσα τὸν ἀνδρεῖον Ὁρσίλοχον, τὸν υἱὸν τοῦ Ἰδομενέως, έστις δὲν ἥθελε νὰ δώ-

ση καὶ εἰς ἐμὲ μερίδιον ἐκ τῶν λαφύρων, τὰ ὅποῖα ἐφέραμεν ἐκ Τροίας, λέγων ὅτι ἔγώ δὲν ἐπολέμησα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πατρός του. Καὶ ἐσώθην φυγῶν διὰ πλοίου Φοινικικοῦ. "Ηθελον νὰ ἀποβιβασθῶ εἰς τὴν Ηθέλον ἥτις τὴν "Αλιδα, ἀλλ' ὄρμητικὸς ἀνεμος μᾶς παρέσυρεν εἰς τὰ μέρη ταῦτα, τὰ ἐποῖα δὲν τὰ ἔχω ἵδη ἀλλοτε".

"Η Ἀθηνᾶ ἐμειδίασε καὶ λαβοῦσα τὴν μορφὴν μεγάλης ωραίας γυναικὸς ἐθώπευσεν αὐτὸν διὰ τῆς χειρὸς καὶ εἶπε:

«Ἡ πονηρία σου δὲν ἔχει ἔρια. Πρὸς τίνα ὁμιλεῖς τοιούτους λόγους; Δὲν ἡξεύρεις ὅτι ἔγώ εἶμαι ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ πιστή σου σύντροφος εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους; Καὶ τώρα ἥλθόν σοι ἐπίκουρος, νὰ σὲ βοηθήσω νὰ κρύψῃς τοὺς θησαυρούς σου καὶ νὰ σοὶ εἴπω τί συμβαίνει ἐν τῇ οἰκίᾳ σου. Ὑπόφερε γενναίως ταῦτα καὶ μὴ φανερωθῆς εἰς κάνενα.»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Ὀδυσσεύς:

«Καὶ πῶς νὰ σὲ ἀναγνωρίσω, θεά, ἀφ' οὗ πάντοτε κρύπτεσαι ὑπὸ παντοίας μορφάς; Ἔν δὲ γνωρίζω καλῶς ὅτι πρότερον μὲ εὐνόεις καὶ μὲ ἔθοήθεις ὅτε ἐπολεμοῦμεν ἐν Τροίᾳ. Ἀφ' ὅτου ἐμως ἐκεῖθεν ἀπέπλευσα, δὲν σὲ εἶδον πλέον εἰς τὸ πλοίόν μου, ἵνα μὲ προφυλάξῃς ἀπὸ συμφοράς τινας. Ἀλλὰ τώρα σὲ ὄρκίζω εἰς τὸν πατέρα σου, διότι δὲν πιστεύω νὰ εἶνε ἐδῶ ἡ Ἰθάκη, ἀλλ' ἵσως ἀλλη τις χώρα, καὶ σὺ ἀστεῖζεσαι μὲ ἐμὲ, εἰπέ μοι, ἀν ἀληθῶς εἶμαι εἰς τὴν πατρίδα μου.»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ἡ Ἀθηνᾶ.

«Τοιούτον ἀνθρωπὸν σοφὸν καὶ σώφρονα, οἷος εἶσαι σὺ, Ὀδυσσεῦ, δὲν δύναμαι ἔγώ οὐδέποτε νὰ ἐγκαταλίπω ἀπροστάτευτον. Εἶνε βέβαιον ὅτι δὲν ἥθελησα νὰ συγ-

χυσθῶ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου τὸν Ποσειδῶνα, ὅστις σὲ κατεδίωκε, διότι ἐτύφλωσες τὸν υἱὸν του, ἀλλ' ἐγὼ ἦ-
ξευρον ὅτι θὰ σωθῆσκαὶ οὐκ ἐπανέλθης εἰς τὴν πατρίδα σου,
ὅπως ἥδη πραγματικῶς εὑρίσκεσαι εἰς αὐτήν. Καὶ ἐπως
πεισθῆς, ἵστε ἐδῶ τὸν λιμένα τοῦ Φόρκυνος καὶ εἰς τὴν
κορυφὴν τὴν Ἑλαίαν. Τοῦτο εἶναι τὸ ἄντρον τῶν νυμφῶν,
ὅπου σὺ πολλάκις ἐτέλεστας θυσίας. Ἰδοὺ καὶ τὸ ὅρος
τὸ Νήριτον.»

Ο Όδυσσεας ἀνεγνώρισε τώρα τὴν πατρίδα του καὶ
ὑπὸ ἀμέτρου χαρᾶς καταληφθεὶς ἡσπάσθη τὸ χῶμα αὐ-
τῆς καὶ εἶπε:

«Χαίρετε, ὦ νύμφαι τῆς πατρίδος μου, κόραι τοῦ
Διός. Ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἔμελκόν ποτε νὰ σᾶς ἴδω. Ἀλλὰ
τώρα ἐλόων εἰς τὴν πατρίδα μου πολλὰ ὑπὲν δῶρα οἴ-
δώσω, ἂν ἡ Ἀθηνᾶ εὐδοκήσῃ νὰ διασυλλέξῃ ἐμὲ καὶ τὸ
υἱόν μου ἀπὸ παντὸς κινδύνου.»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ἡ Ἀθηνᾶ:

«Θάρρει, Όδυσσεῦ, τὰ πάντα οἱ ἀποβῶσι καλῶς.
Ἄλλ' ἥδη ἀς κρύψωμεν τοὺς θησαυροὺς τούτους εἰς τὸ
ἐνδότερα τοῦ σπηλαίου καὶ ἀς σκεφθῶμεν πῶς νὰ γέ-
νωσιν ἡμῖν τα πράγματα ὅσον δύναται καλλίτερα.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἔφερον τὰ πράγματα ἐλ-
τοῦ Όδυσσεώς ἐντὸς τοῦ σπηλαίου καὶ ἔκρυψαν αὐτὰ
πιμελῶς, ἔπειτα καθίσαντες εἰς τὴν βίκαν τοῦ σπηλαίου
συνεσκέπτοντο πῶς νὰ ἔξωλθεύσωσι τοὺς αὐθάδεις μηνούς
στῆρας. Η Ἀθηνᾶ διηγήθη πάντα καταλεπτῶς
πράττουσιν οἱ αὐθάδεις μηνηστῆρες ἐν τῇ οἰκίᾳ του, ζητοῦντες
σύζυγον τὴν Ηγελόπηην, καὶ πῶς ἡ συνετή
Ηγελόπηη, ἡτις σφέδρα πενθεῖ τὴν στέρησιν τοῦ συζύ-

γου, ἀποπλανᾶς αὐτοὺς μὲ κενὰς ἐλπίδας.» Ὁ Όδυσσεὺς
ώς ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους ἐταράχθη καὶ εἶπε:

Ποπὼ δυστυχία μου! Ἀν δὲν μὲ ἔλεγες, θεὰ, πάντα
ταῦτα καὶ ἔγὼ θὰ ἐλάμβανον ἀναιρισθέλως ἐν τῇ οἰκίᾳ
μου παρόμοιον οἰκτρὸν θάνατον ώς ὁ Ἀγαμέμνων. Ἀλλ᾽
ὅπως ἐκδικηθῶ αὐτοὺς τοὺς αὐθάδεις, ἔχω ἀνάγκην τῆς
προστασίας σου. Ὑπὸ σοῦ βοηθούμενος, ὡς σεβαστὴ θεὰ,
δὲν διστάζω νὰ πολεμήσω μόνος ἐναντίον τριακοσίων.»

Ηρὸς τοῦτον ἀπίντησεν ἡ Ἀθηνᾶ:

«Χωρὶς ἄλλο, Όδυσσεῦ, ἔγὼ θὰ σὸι παραταθῶ καὶ
θὰ σὲ θοηθήσω νὰ τιμωρήσῃς τοὺς ἀναισχύντους. Ὡς
πόσον αἷμα ἔχει νὰ δεύσῃ εἰς τὸ ἔδαφος καὶ πόσοι ἔγκέ-
ραλοι; θὰ χυθῶσι κατὰ γῆς! Ἀλλ᾽ ὅπως κατορθώσωμεν
τὸν σκοπόν μας, θὰ σὸι δώσω μορφὴν παλαιοῦ γέροντος
μὲ σῶμα κυρτὸν καὶ στεγνὸν, μὲ πρόσωπον ἐρυτιδωμέ-
νον, μὲ δρυταλμοὺς ἀμβλεῖς καὶ μὲ ἐνδύματα ρυπαρώ-
τατα, ὥστε νὰ μὴ σε γνωρίσῃ οὔτε ἡ σύζυγός σου οὔτε
ὁ υἱός σου οὔτε κἀνεὶς ἄλλος. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν θὰ
ὑπάγης πρὸς τὸν συβότην σου τὸν Εὔμαιον, ὅστις καὶ
πρὸς σὲ εἶνε πιστὸς καὶ ἀφοσιωμένος καὶ τὸν υἱόν σου
ἀγαπᾷ ώς καὶ τὴν ἐνάρετον Ηηνελόπηην. Οὗτος μένει ἐδῶ
πλησίον τοῦ βράχου Κόρακος καὶ τῆς κρήνης Ἀρεθού-
σης, ὅπου βόσκει τοὺς χοίρους. Ήαρ' αὐτοῦ δὲ θὰ μάθης
καὶ μετ' ἀκριβείας τί γίνεται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου. Ἐγὼ δὲ
θὰ ὑπάγω νὰ φέρω ἐκ Σπάρτης τὸν Τηλέμαχον, ὅστις
μετέβη ἔκει διὰ νὰ ἐρωτήσῃ περὶ σοῦ τὸν Μενέλαον, ἀν
που ὑπάρχεις ἀκόμη.»

Ηρὸς ταῦτην ἀπήντησε ὁ Όδυσσεύς:

«Ἄλλὰ διὰ τί, ὡς θεὰ, νὰ ταξειδεύσῃ ὁ υἱός μου καὶ
νὰ ταλαιπωρήσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ἀφήσῃ δὲ τὴν οἰ-

κίαν του νὰ τὴν καταστρέφωσιν ἀλλοὶ, ἀφ' οὗ ἐγνώριζες ποῦ εύρισκόμην; ἢ μὴ δὲν ἥρκουν αἱ ταλαιπωρίαι τοῦ πατρός του;»

Πρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ἡ Ἀθηνᾶ:

«Τὸ ταξιδίον ἔγεινε διὰ νὰ γνωρισθῇ ὁ υἱός σου, οὐδὲ πρέπει καθόλου νὰ ἀνησυχῇς περὶ τούτου, διότι ὅχι μόνον δὲν ταλαιπωρεῖται, ἀλλ' ἐξ ἐνχυτίας ἀμέριμνος κάθηται εἰς τὰ μέγαρα τοῦ Μενελάου καὶ τρώγει καὶ πίνει δῆλα ἐν ἀφθονίᾳ. Ναὶ μὲν οἱ αὐθάδεις μνηστῆρες ἐνεδρεύουσι μὲ πλοῦτον διὰ νὰ τὸν φονεύσωσι, ἀλλὰ μοὶ φαίνεται δτὶ πρὸ τούτου κάμποτοι ἐκ τῶν ἀθλίων θὰ καλύψωσι μὲ τὰ σώματά των τὴν γῆν.»

Μετὰ τὸν λόγους τούτους τὸν ἥγγιτεν ἡ Ἀθηνᾶ μὲ τὴν μαγικὴν ῥάβδον καὶ εὐθὺς μετεβλήθη ὁ Ὁδυσσεὺς εἰς παλαιὸν γέροντα. Ἐπειτα τὸν ἐνέδυσε μὲ κατεσκισμένα ρύπαρχα ἐνδύματα, τοῦ ἐκρέμασεν ἀπὸ τὸν ὄμρον μὲ χονδροειδέστατον σχοινίον πήραν πενιχρὰν κατεσκισμένην εἰς πολλὰ μέρη καὶ τὸν ἔστειλεν πρὸς τὸν Εὔμαιον, αὐτὴ δὲ μετέβη εἰς τὴν Λακεδαιμονία.

§ 34 ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΕΥΜΑΙΟΝ ΟΜΙΛΙΑ.

‘Ο Ὁδυσσεὺς ἐκ τοῦ λιμένος ἐτράπη μίαν ἀτραπὸν τραχεῖαν καὶ προχωρῶν μέσα εἰς τὸ δάσος ἐκατέρωθεν ἔχων τὰς κορυφὰς τῶν δρέων ἔφθασεν ώς τῷ εἶχε δεῖξη ἡ Ἀθηνᾶ πρὸς τὸν λαμπρὸν χοιροβοσκὸν, διτις ἡγάπα τὸν κύριόν του περισσότερον ἀπὸ δῆλους τὸν διπηρέτας, δισους εἶχεν ὁ θεῖος Ὁδυσσεύς.

‘Ο καλὸς χοιροβοσκὸς, ώς ἔφυγεν ὁ κύριός του, χωρὶς νὰ τὸν διατάξῃ οὔτε ὁ γέρων Λαέρτης οὔτε ἡ κυρία του

ἡ Πηγελόπη, ἔφερε μόνος ἀπὸ τὸ πλησίον μέρος μεγάλους βαρεῖς λίθους καὶ περιέφραξε μίαν μεγάλην αὐλὴν μὲ τεῖχος ὑψηλὸν, τὸ ὅποιον ἔθριγκωσε¹ μὲ κλάδους ἀχέρδου². Ἐκτὸς δὲ εἶχεν ἐμπήξη τριγύρῳ πασσάλους πολλοὺς τὸν ἔνα πολὺ πλησίον τοῦ ἄλλου ἐκ ξύλου δρυὸς, τοῦ ὅποίου εἶχεν ἀφαιρέση τὸν φλοιόν. Ἐντὸς δὲ τῆς αὐλῆς εἶχε κατασκευάση δώδεκα χοιροτρεφεῖα μὲ 50 θηλυκὰς γοίρους ἔκαστον. Οἱ ἀρρενες δύμως χοῖροι ἦσαν χωριστὰ, ἀλλ' ὅχι τόσον πολλοί, διότι καθ' ἡμέραν ἐπρεπε ὁ συβώτης νὰ στέλλῃ ἔνα τὸν παχύτερον εἰς τὴν πόλιν πρὸς τοὺς μνηστῆρας, καὶ εἶχον ἀπομείνη μόνον τριακόσιοι ἐξήκοντα. Ἐρύλαττον δὲ τὰς ἀγέλας ταύτας τέσσαρες μεγάλοι καὶ ὡς θηρία ἄγριοι κύνες.

Ο Εὔμαιος ἐκάθητο ἔξω εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἔχώριζε ἀπὸ βόειον δέρμα τσαρούχια εἰς τοὺς πόδας του. Οἱ δὲ ἄλλοι χοιροβοσκοὶ δὲν ἦσαν ἐκεῖ κάνεις, διότι οἱ μὲν τρεῖς ἦσαν μὲ τοὺς γοίρους εἰς τὴν βοσκὴν, δὲ τέταρτος εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν πόλιν κομίζων ἔνα χοῖρον εἰς τοὺς αὐλάδεις μνηστῆρας. Τότε παρουσιάζεται καὶ ὁ Ὁδυσσεύς. Καθὼς δὲ τὸν εἶδον οἱ σκύλοι ἐφώρημησαν κατ' αὐτοῦ ὑλακτοῦντες. Ἀλλ' ὁ Ὁδυσσεὺς εὐθὺς ἐκάθισε καὶ ἀφῆκε κατὰ γῆς τὴν ρύθδον. Καὶ οὐκ ἐκακοποιεῖτο ὑπὸ τῶν κυνῶν πλησίον τοῦ κτήματός του, ἀν ὁ Εὔμαιος δὲν ἔτρεχε εὐθὺς κατόπιν του, ἐπεσαν δὲ καὶ τὰ τσαρούχια ἀπὸ τὰς χειράς του, καὶ δὲν τοὺς ἐφόβιζε μὲ τὰς φωνὰς καὶ μὲ τοὺς πολλοὺς λίθους, τοὺς ὅποίους ἔρριπτε κατ' αὐτῶν. Τότε εἶπε πρὸς τὸν κύριόν του:

1 Ἔρραξεν ἐπάνω.

2 Κορτοῦς.

«Ολίγον ἔλειψε, γέρον, νὰ σὲ σπαράξουν οἱ κύνες καὶ τότε τί θὰ ἔλεγεν ὁ κόσμος ἐναντίον μου; Ἰκανὴ εἶνε ἡ συμφορὰ καὶ τὰ δάκρυα, τὰ ὅποῖα μοὶ ἔδωκαν οἱ θεοί. Κάθηκαι, βλέπεις, ἔδω, ἵνα θρηγῷ διὰ τὸν σπάνιον κύριόν μου καὶ ἵνα τρέφω παχεῖς χοίρους, ὅπως τρώγωσιν αὐτοὺς ζένοι. Ποῖος ἡξεύρει ποῦ πλανᾶται ἐκεῖνος εἰς τὴν ζενιτειὰν κατατρυχόμενος ὑπὸ τῆς πείνης, ἀν που ἀκόμα ζῇ! Ἀλλ' ἔλα, ὡς γέρον, ἃς ὑπάγομεν εἰς τὴν καλύβην μου νὰ φάγῃς καὶ νὰ πίης καὶ νὰ μοὶ εἴπης πόθεν εἶσαι καὶ πόσας βασάνους ὑπέφερες.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπορεύθησαν ἀμφότεροι εἰς τὴν καλύβην. Ὁ Εὔμαιος ἔστρωσε κατὸ γῆς μικροὺς κλάδους μὲ φύλλα καὶ ἐπ' αὐτῶν τὸ δέρμα αἰγάγρου, μέγα καὶ μαλλιαρὸν, ἐπὶ τοῦ ὅποίου συνείθιζεν αὐτὸς νὰ κοιμᾶται καὶ παρεκάλεσε τὸν ζένον νὰ καθίσῃ ἐκεῖ. Ἡ ὑποδοχὴ αὕτη εὐχαρίστησε πολὺ τὸν Ὅδυσσεα, έστις εὐθὺς εἶπε πρὸς τὸν χοιροβοσκὸν: «ὁ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ νὰ σοὶ δώσωσιν, ὡς ζένε, ὅτι πολὺ ἐπιθυμεῖς ἡ καρδία σου διὰ τὴν πρόθυμον ταύτην φιλοξενίαν.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθης¹, Εὔμαιέ μου χοιροβοσκέ: «ὦ ζενε μου, τὸ θεωρῶ ἀμαρτίαν καὶ ἀν ἐλεεινότερος ἀπὸ σὲ ἔλθῃ ἐνταῦθα ζένος νὰ μὴ τὸν περιποιηθῇ. Καὶ οἱ ζένοι καὶ οἱ ἐπαῖται ὅλοι στέλλονται παρὰ τοῦ Διός. Εἰς ἡμᾶς δλίγα δίδουν καὶ πρέπει νὰ εἴμεθα εὐχαριστημένοι. Διότι τοιαύτη είνε ἡ τύχη τῶν ὑπηρετῶν νὰ φοβῶνται πάντοτε, ὅταν ἔχωσι κυρίους νέους². Ναὶ, οἱ θεοὶ δὲν ἀφῆκαν νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκεῖνος, έστις ἐγκαρδίως θὰ μὲ ἡ-

¹ Γλυκύλυμος τοῦ ‘Ομήρου πρὸς τὸν χοιροβοσκὸν προσφώνησε.
² Υπενίτετται τοὺς μνηστῆρας.

γάπα καὶ θὰ μοὶ ἔδιδε πολλὰ πράγματα, ὅποῖα δίδει κα-
λὸς κύριος εἰς τὸν οἰκέτην του, καὶ οἶκον καὶ κτῆμα καὶ
ἐκλεκτὴν γυναικα, δταν βλέπῃ δτι οὔτος κοπιάζῃ πολὺ^{δι} σύτὸν, ὁ δὲ θεὸς εὐλογῇ τοὺς κόπους του. Καὶ έμοι
τὸ ἔργον ἔδω πηγαίνει καλὰ καὶ θὰ εἴχον πολλὰς ὡφε-
λείας, ἀν ὁ κύριος μου ἦτο ἔδω. 'Αλλ' ἐκεῖνος ἀπωλέ-
σθη, ποῦ νὰ ἀπολεσθῇ δλον τὸ γένος τῆς Ἑλένης, ἢ
ὅποια κατέστρεψε τόσους ἄνδρας. Διότι καὶ ἐκεῖνος με-
τέβη μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἰς Τροίαν νὰ τιμωρήσῃ
τοὺς Τρῶας.' Καὶ ταῦτα εἰπὼν συνέσφιγξε¹ μὲ τὴν ζώ-
νην τὸν χιτῶνα τοχέως καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸν σταῦλον,
ὅπου ἦσαν κεκλεισμένοι οἱ χοῖροι. Ἐντεῦθεν λαθὼν δύο
χοιρίδια τὰ ἔσφαξε, τὰ ἐκαυστάλισε καὶ κόψας εἰς τεμάχια
ἔβησεν εἰς τοὺς ὀθελοὺς καὶ παρέθηκε θερμὰ μὲ αὐτοὺς
τοὺς ὀθελοὺς εἰς τὸν Ὁδυσσέα. Ἐντὸς δὲ κισσούδιου² ἐ-
κέρασε καὶ σίνον καὶ καθίσας ἀντικρὺ τοῦ Ὁδυσσέως ἐ-
προσκάλει αὐτὸν νὰ φάγῃ λέγων:

«Τρῶγε τώρα, ξένε. Ήμεῖς οἱ ὑπηρέται αὐτὰ τὰ χοι-
ρίδια³ ἔχομεν. Τοὺς σιτευτοὺς χοίρους τρώγουσιν οἱ μη-
στῆρες χωρὶς σύτε τὸν θεὸν νὰ φεύγωνται, σύτε εύσπλαγ-
χνίαν νὰ αισθάνονται· διότι οἱ θεοὶ δὲν ἀγαπῶσι ἀδικα ἔρ-
γα, ἀλλὰ μόνον τὰ δίκαια καὶ τὰς καλὰς πράξεις τῶν
ἀνθρώπων. Καὶ αὐτοὶ οἱ λησταὶ δταν ἀποθιβασθῶσι εἰς
ξένην γῆν, ἀφ' οὗ ἀρπάσωσιν δτι εὔρωσι, φεύγουσι μὲ τὰ
πλοιά των εὐθὺς φεύγουμενοι τὴν τιμωρίαν τοῦ θεοῦ. Οὕ-
τοι δμως κάθηνται καὶ φαίνεται θὰ ἔμαθον δτι ἀπέθανεν

¹ Εν τῇ οἰκίᾳ ἔλυσε τὴν ζώνην οἱ ἀρχαῖοι.

² Τὸ κισσούδιον ἐνταῦθα κρατήρ, ἀλλαχοῦ δμως ποτήριον.

³ Καὶ τὸ κρέας μικρῶν χοίρων ὡς καὶ τῶν πτηνῶν καὶ ιχθύων δὲν
էπιμέτο περὰ τῶν γριών ὡς λίκην μαλακόν.

ο δυστυχής κύριός μου, καὶ διὰ τοῦτο δὲν φεύγουσι, ἀλλ᾽ ἀμέριμνοι καταπίνουσι μὲ πολλὴν αὐθάδειαν τὰ πράγματά του, χωρὶς νὰ φείδωνται οὐδενός. Καὶ δὲν σφάζουσι τὴν ἡμέραν ἔνα καὶ δύο μόνον σφακτὰ, ἀλλὰ πολὺ περισσότερα, τὸν δὲ οἶνον πίνουσι ἀκόρεστοι, καὶ ὅμως διατηροῦνται ἀκόμη πολλὰ πράγματα· διότι ὁ κύριός μου ἥτο πολὺ πλούσιος. Δὲν ὑπῆρχε ἄλλος τις ἡγεμῶν οὔτε ἐδῶ οὔτε εἰς τὴν ἡπειρον τόσον πλούσιος. Καὶ εἴκοσι ἄνδρες ὄμοι δὲν ἔχουσι τόσον πλοῦτον. "Ακούσε τι ἔχει. Εἰς μὲν τὴν ἡπειρον δέκα ἀγέλας βοῶν, καὶ ἄλλας τόσας χοίρων, δώδεκα κοπάδια προβάτων καὶ ἄλλα τόσα αιγῶν, τὰ ὅποια ἄλλα μὲν βόσκουσι ἄνθρωποι ζένοι, ἄλλα δὲ βοσκοί του. Ἐδῶ δὲ ἔχει πάλιν κοπάδια αιγῶν μεγάλα δλα ἔνδεκα, τὰ ὅποια βόσκουσιν καλοὶ βοσκοὶ χωριστὰ ἔκαστος τὸ κοπάδι του, καὶ κάθε ἡμέρα δφείλουσι νὰ στέλλωσιν ἔκαστος τὸν κάλλιστον τράγον. Τῶν χοίρων δὲ ἐπιμελοῦμαι ἐγὼ, καὶ τοὺς φυλάττω. Καθ' ἔκάστην δὲ δφείλω νὰ διαλέγω τὸν καλλίτερον καὶ νὰ τὸν στέλλω εἰς τοὺς μνηστῆρας."

"Ἐνῷ ὁ Εὔμαιος διηγεῖτο ταῦτα, ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ὠμίλει καθόλου, ἀλλ' ἔτρωγε καὶ ἔπινε, σκεπτόμενος κακὰ εἰς τοὺς μνηστῆρας. Ἄφ' οὖ δὲ ἐδείπνησεν ὁ γέρων συνώτης προσέφερεν εἰς τὸν Ὀδυσσέα τὸ ποτήριον πλήρες οἶνου, μὲ τὸ ὅποιον αὐτὸς συνείθιζε νὰ πίνῃ. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔχάρη πολὺ διὰ τοῦτο καὶ δεχθεὶς τὸ ποτήριον εἶπε:

"Ἀγαπητέ μου, καὶ τίς εἶνε αὐτὸς ὅπου λέγεις, ὁ τόσον πλούσιος καὶ ισχυρὸς κύριός σου. Λέγεις ὅτι ἔχάρη εἰς τὸν πόλεμον βοηθῶν τὸν Ἀγαμέμνονα. Εἰπέ μοι τὸ ὄνομά του, ἵσως δὲν εἶνε ἄγνωστος εἰς ἐμὲ, ἀφ' οὗ εἶνε τοιοῦτος. Διότι ὁ Ζεὺς ἡξεύρει καὶ οἱ ἄλλοι θεοί, ἀν-

Θὰ σᾶς ἔδιδον καμμίαν εἰδῆσιν ὅτι τὸν εἶδον, διότι εἰς πολλοὺς τόπους περιεπλανήθην».

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Εὔμαριος: «γέρον, δὲν πι-
στεύομεν πλέον τὰς ἀγγελίας. Ήσοι ἄνθρωποι ἔχοντες
ἀνάγκην περιποιήσεως δὲν πηγαίνουσιν εἰς τὴν κυρίαν
μου καὶ δὲν λέγει ὅτι φθάσῃ ἐκαστος ὅλα ψεύδη, διὰ
λάβωσι δῶρα. Καὶ σὺ, ὃ γέρον, δὲν εἶνε παράδοξον νὰ μᾶς
πλάσῃς καμμίαν παρομοίαν ίστορίαν, διὰ νὰ λάβης φο-
ρέματα, ἐπανωφόριον καὶ γιτῶν: 'Ο κύριός μου δὲν ὑ-
πάρχει πλέον, γέρον! ἀπέθανε καὶ τίς ἡξεύρει τί κύ-
νες καὶ ὄρνεα τὸν κατέφαγον, ἢ ἀν ἐπνίγη εἰς τὴν θά-
λασσαν ἀφ' οὗ τὸν κατέφαγον οἱ ιχθεῖς Θὰ κεῖνται ἥδη
που χωσμένα εἰς τὴν ἄμμον τὰ δστᾶ του! Ηώς Θὰ τὸν
λησμονήσω καὶ ἔγώ! Τόσον καλὸν ἄνθρωπον ὅπου καὶ
ἄν ὑπάγω δὲν Θὰ εὑρὼ οὐδαμοῦ ἄλλον, οὐδὲ ἀν μετέ-
βαινον εἰς τοὺς γονεῖς μου, οἱ ὅποιοι μὲν ἐγέννησαν καὶ
μὲ ἀνέθρεψαν· οὐδὲ δδύρομαι πλέον τόσον δι' αὐτοὺς,
ὅσον καὶ ἀν ποθῶ νὰ τοὺς ἵδω μὲ τοὺς δρθαλμούς μου
καὶ νὰ εἴραι εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἄλλὰ διὰ τὸν Ὁ-
δυσσέα βαρεῖα θλιψίς κατατρώγει τὴν καρδίαν μου. Καὶ
τώρα ποῦ δὲν εἶνε ἔδω, ὃ ζένε, δσάκις ἀναφέρω τὸ
ὄνομά του, αἰσθάνομαι σεβασμὸν πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν δνο-
μάζω προσφιλέστατόν μου· διότι μὲ ἡγάπα παρὰ πολὺ¹
καὶ μὲ ἐπροστάτευεν».

Πρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ Ὁδυσσεύς. «Ἄγαπητέ μου,
ἀφ' οὗ ἀρνεῖσαι ὅλα καὶ ἔχεις πεποίθησιν ὅτι δὲν Θὰ ἔλ-
θῃ ἐκεῖνος πλέον, ὅτι καὶ ἀν σοὶ εἴπω δὲν Θὰ τὸ πι-
στεύσῃς. Ἄλλ' ἔγώ δὲν Θὰ σοὶ διιλήσω ἀπλῶς λόγους
ἄλλα Θὰ ἐπιβεβαιώσω τούτους καὶ μὲ δρκον δτιό Οδυσσεὺς
ἔρχεται. Δὲν ζητῶ τίποτε τώρα ἀμοιβὴν διὰ τὴν καλὴν

ταύτην εἰδησιν παρὰ τότε, ὅταν ὁ Ὀδυσσεὺς φθάσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορά του. Προτοῦ δὲν δέχομαι τίποτε, ὃσον πτωγὸς καὶ ἀν εἶμαι. Διότι μισῶ ως τὸν Θάνατον ἔκεινον, δῆστις λέγει ψεύματα διὰ νὰ σίκονομήσῃ τὰς ἀνάγκας του. Μάρτυς μου ἔστω ὁ Ζεὺς καὶ ἡ φιλόξενος αὐτῇ τράπεζα καὶ ἡ ἑστία τοῦ ἀγνώστου μοι Ὀδυσσέως, εἰς ἣν εὑρίσκομαι, οἱ λόγοι μου πάντες θὰ ἐκτελεσθῶσιν, ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου ὁ Ὀδυσσεὺς θὰ εἴνε ἐδῶ.

Πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίθης, Εὔρυαιέ μου χειροβοσκέ: «ὦ γέρον, οὕτε ἐγὼ θὰ σοὶ δώσω ἀμοιβὴν τῆς καλῆς σου ἀγγελίας, οὕτε ὁ Ὀδυσσεὺς θὰ ἐπιστρέψῃ. Ἄλλα πῦνες ἡσύχως τὸν οἶνόν σου καὶ ἄς ἀλλάξωμεν τὴν ὁμιλίαν καὶ μὴ μου ἐνθυμίζῃς τοιαῦτα πράγματα, διότι ἡ ψυχὴ μου λυπεῖται, ὅταν τις μοὶ ὑπομνήσῃ τὸν σεβαστόν κύριον. Ἡς ἀφήσωμεν τοὺς δρόκους, εἴθε νὰ ἥρχετο ὁ Ὀδυσσεύς! Ποιος δὲν τὸ θέλει; Ἄλλα τώρα ἔχομεν, γέρον, καὶ ἄλλην δυστυχίαν. Ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως, παιδὶ λαμπρὸν σὰν τὸν πατέρα του, καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ κατὰ τὴν μορφὴν, δὲν ἡξεύρω τί ἔπαθε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πύλον διὰ νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ πατρός του. Οἱ δὲ μνηστῆρες ἐνεδρεύουσι καθ' ὅδὸν νὰ τὸν φονεύσωσι διὰ νὰ μὴ μείνῃ οὐδεὶς ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν· ὁ θεὸς νὰ ἔχῃ ἐπ' αὐτοῦ τὴν χεῖρά του. Σὺ δὲ, ὦ γέρον, ἔλα εἰπέ μοι τὰ ἴδια σου παθήματα καὶ μὴ μοῦ κρύψῃς τίς εἶσαι; πόθεν ἔρχεσαι; ποία ἡ πατρίς σου καὶ ποῖοι οἱ γονεῖς σου; καὶ πῶς ἥλθες ἐνταῦθα;

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεύς:

«Ὦ γέρον, καὶ ἀν ἐπὶ ἐν δλόκληρον ἔτος ἐκαθήμεθα ἐντὸς τῆς καλύβης ταύτης χωρὶς νᾶ κάμωμεν ἄλλην

έργασίαν ἡ νὰ διηγοῦμαι εἰς σὲ τὰς συμφοράς, ὅσας οἱ θεοὶ μοὶ ἐπέβαλον, καὶ εἰς τόσον χρόνον δὲν θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ τελειώσω διηγούμενος. Εἶμαι ἐκ Κρήτης υἱὸς τοῦ Κάστορος, ὃν ἑτίμων οἱ ἄνθρωποι ὥσπερ θεὸν καὶ διὰ τὸν πλοῦτόν του τὸν πολὺν καὶ διὰ τοὺς ἐνδόξους υἱούς του. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ πατρός του ἐμοιράσθημεν οἱ ἀδελφοί του τὴν περιουσίαν του καὶ ἐγὼ ἔλαθον πλούσιον μερίδιον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι ἔβλεπον εἰς ἐμὲ προτερήματα, πλούσιος Κρήτης μὲν ἔκαμε καὶ γαμβρόν του. "Ωστε εἶχον γείνη δνομαστὸς καὶ διὰ τὸν πλοῦτόν μου καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν μου. Ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἔξελιπον τώρα. Ἰδού πῶς κατήντησα. "Ω νὰ ἔλειπεν ἡ δλειδρία ἐκείνη ἐκστρατεία εἰς Τροίαν, ἥτις ἀπώλεσε τόσους γενναίους ἄνδρας. Ἐμὲ καὶ τὸν Ἰδομενέα εἶχεν ἐκλέξη ὁ Κρητικὸς λαὸς ἀρχηγούς καὶ μὲ πολλὰ πλοῖα ἐφθάσαμεν εἰς Τροίαν, ὅπου ἐπὶ ἐννέα ὀλόκληρα ἐτη ἐπολεμοῦμεν καὶ μόλις κατὰ τὸ δέκατον ἔτος ἡδυνήθημεν νὰ κυριεύσωμεν τὴν πόλιν τοῦ Ηριάμου καὶ νὰ τὴν καταστρέψωμεν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν δὲ τῆς Τροίας ἐπέβημεν εἰς τὰ πλοῖά μας διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας, ἀλλ' ὁ θεὸς διεσκόρπισε τὸν στόλον μας καὶ ἀλλοι μὲν τῶν φίλων μας ἐπνίγησαν, ἡμεῖς δύως ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πατρίδα μας. Ἀλλὰ κατὰ κακήν μου μοιρανδὲν ἐκάθισα ἐκεὶ πολὺν χρόνον. Μετὰ ἔνα μῆνα ἀφίνω τὴν οἰκογένειάν μου καὶ μετὰ τῶν φίλων μου ἀναχώρω εἰς Αἴγυπτον. Ὁ χαιρὸς ἥτο ἔξαρτος καὶ μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Νεῖλον ποταμόν. Διέταξα τοὺς συντρόφους μου νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶσι τῶν πλοίων καὶ ἔστειλα κατασκόπους νὰ παρατηρήσωσι τὴν γώραν. Ἀλλ' οὕτοι παρατυρίζοντες ὑπὸ τοῦ θύρρους τῶν

ἡρχισαν ἀμέσως νὰ προσβάλλωσι τὰς ώραιας ἔξοχὰς τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐφόνευον ὅντινα ἄνδρα συνήντων. Ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων συνήθοισε μέγαν στρατὸν ἐκ πεζῶν καὶ ἵππων καὶ ἐπέπεσε καθ' ἡμῶν. Οἱ σύντροφοί μου εὐθὺς ἐτράπησαν εἰς αἰσχρὰν φυγὴν μὴ τολμήσαντες καθόλου νὰ ἀντιπαραταχθῶσι καὶ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐφονεύθησαν, ὅσοι δὲ ἐσώθησαν συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι καὶ κατεδικάσθησαν εἰς βαρυτάτας ἔργασίας. Ἐμὲ δὲ εὐσπλαγχίσθη ὁ βασιλεὺς, εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὅποίου προσέπεσον ἰκετεύων καὶ οὕτως ἐσώθην ἐκ τοῦ θανάτου. Εν Αἰγύπτῳ ἔμεινα ἐπτὰ ἔτη ἐργαζόμενος, ὅπου συνήθοισα πολὺν πλοῦτον. Ἀλλὰ τὸ δύρδον ἔτος ἥλθεν ἐκεῖ Φοίνιξ, ἀνθρωπος ἀπατεών καὶ ἀγύρτης, δοτις μὲ παρέπεισε νὰ ἔλθω εἰς τὴν Φοίνικην, ὅπου δῆθεν εἶχε τὰ κτήματά του καὶ τὰ μέγαρά του. Ἐκεῖ πλησίον του διέτριψα ἐν ἔτος. Ὅταν δὲ ἐτελείονον οἱ μῆνες καὶ αἱ ἡμέραι καὶ ἔμελλε νὰ ἀρχίσῃ νέον πάλιν ἔτος, τότε μὲ βάλλει εἰς ἐν πλοῖον δῆθεν διὰ νὰ τὸν συνδράψω εἰς τὴν πώλησιν τοῦ φορτίου, τὸ ἀληθὲς δύμας ἦτο διὰ νὰ μὲ πωλήσῃ ἐκεῖ, ποῖος ἡξεύρει εἰς πόσην τιμήν. Ἐγὼ εἶχον ἐννοήση τὴν πανουργίαν, ἀλλὰ τί ἥδυνάμην νὰ πρᾶξω. Εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἐπλέομεν πλοῦν ἐξαίρετον μέχρι τῆς Κρήτης. Ἀλλ' ὅτε εἶχομεν προσπεράση τὴν Κρήτην καὶ οὐδεμίᾳ ξηρὰ ἐφαινετο, σκοτεινὰ νέφη ἐκάλυψαν τὸν οὐρανὸν, φοβεραὶ δὲ ἐγίνοντο ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ, ἡμεῖς δὲ ἐπλέομεν ἀφεύγεντες εἰς τὸν ἔλεον τοῦ θεοῦ. Ἀλλὰ φοβερὸς κεραυνὸς τὸ μὲν πλοῖον κατασυνέτριψε, τοὺς δὲ Φοίνικας πάντας νεκροὺς ἤρπασαν καὶ κατέπιον τὰ μεγάλα κύματα τῆς θαλάσσης, εἰς ἐμὲ δὲ ὁ θεὸς ἔθεσεν εἰς

τὰς χεῖράς μου ὑπερμέγεθες κατάρτιον, τὸ ὅποῖον ἐναγκαλισθεὶς σφιγχτὰ ἔπλεον ἐννέα δλας ἡμέρας εἰς τὴν θάλασσαν, τῇ δὲ δεκάτῃ ἔφθασα εἰς τὴν χώραν τῶν Θεσπρωτῶν, ὅπου ὁ βασιλεὺς Φείδων μὲν ἐπεριποιήθη δώσας χλαῖναν καὶ χιτῶνα. Ἐκεῖ ἤκουσα παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ ὅτι εἶχε φιλοξενήση τὸν Ὀδυσσέα, μοὶ δὲ εἴτε δὲ μάλιστα καὶ τοὺς θησαυροὺς, τοὺς ὅποίους εἶχεν ἀφῆση εἰς τὰ ἀνόκτορά του ὁ Ὀδυσσεὺς, χαλκὸν χρουσὸν καὶ σίδηρον. Μοὶ εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς εἶχεν μεταβῆσθαι εἰς τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης διὰ νὰ ἔξετάσῃ ἂν ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ιθάκην φανερὰ ἡ κρυφὰ, καὶ ὅτι τὸ πλοῖον, τὸ ὅποῖον ἔμελλε νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὴν Ιθάκην, εἶχε ῥιφθῆσθαι εἰς τὴν θάλασσαν. Ἔγὼ ἀνεχώρησα πρὸ τοῦ Ὀδυσσέως διευθυνόμενος εἰς Δουλίχιον πρὸς τὸν βασιλέα Ἀκεστον. Ἄλλοι ναῦται διενοήθησαν κακὰ κατέχμοδον. Ὅταν εἶχον φθάσησθαι τὸ πέλαγος, μοὶ ἀφήρεσαν δλα τὰ ἐνδύματά μου καὶ μὲνέδυσαν αὐτὰ τὰ ῥάκη, τὰ ὅποῖα βλέπεις ὅτι φορῶ τώρα. Χθές δὲ τὴν ἑσπέραν ἐφίάσαμεν ἐδῶ εἰς τὴν Ιθάκην, δτε ἐμὲ μόνον ἐδεσταν δυνατὰ μὲ καλῶς στρημμένον σχοινίον εἰς τὸ πλοῖον, αὐτοὶ δὲ ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν ἀκρογιαλγὰν ὅπως δειπνήσωσι. Ἄλλοι ἐνῷ ἐκεῖνοι ἐδείπνουν, ἐγὼ ἔλυσα τὰ δεσμὰ, καὶ θεός πρέπει νὰ μὲ ἔσοήθησεν εἰς τοῦτο καὶ καλύψας τὴν κεφαλὴν μὲ τὸ ῥάκος τοῦτο ἐκ τῆς πρύμνης διὰ τοῦ πηδαλίου κατέβην ἡσύχως εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπλευσα ἔξω χωρίς νὰ μὲ νοήσῃ κανείς. Φθάσας δὲ εἰς τὴν ξηρὰν ἀνέδην εἰς τινὰ δρῦν καὶ ἐκεῖ ἐμεινα κεκρυμμένος. Οἱ ναῦται ἀφ' οὗ ἐφαγον ἡλθον εἰς τὸ πλοῖον ἐπειδὴ δὲ δὲν μὲ εὔρον ἐξηλθον καὶ μὲ ἐζήτουν πανταχοῦ ἐστενοχωρημένοι διὰ τὴν ἀφά-

νειάν μου. Τέλος δύμας ἀπηλπίσθησαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον πάλιν. Καὶ οὕτως ἐγὼ ἐσώθην καὶ ἥλθον εἰς τὴν κατοικίαν φρονίμου ἀνθρώπου· διότι μοὶ ἦτο πεπρωμένον φαίνεται νὰ ζήσω ἀκόμη.»

Ηρὸς τοῦτον ἀπεκρίθης. Εὔρατέ μου χοιροβοσκέ:

«Ω δυστυχῆ ξένε! Ρεθκίως μοὶ ἐλύπησες τὴν καρδίαν διηγγῆθεις πάντα καὶ δσα ἔπαθες καὶ δσα περιεπλανήθης· Ἀλλ’ δσα μοὶ εἶπες περὶ τοῦ Ὀδυσσέως ταῦτα δὲν τὰ πιστεύω. Σὺ εἶται ἄξιος λύπης καὶ εὐσπλαγχνίας καὶ χωρίς νὰ καταρεύγῃς εἰς πλαστάς ίστορίας. Ἐγὼ, ξένε, νὰ σοὶ εἴπω περὶ τοῦ κυρίου μου. Αὐτὸς ἀφ’ οὗ δὲν ἀπέθανεν οὔτε ἐν Τροίᾳ, οὔτε ἐν τῇ πατρίδι, δύποτε τούλαχιστον ἐνταριασθῆ δύποτε πρέπει, ἀπωλέσθη ἀδόξως. Ἐγὼ δὲν πηγαίνω εἰς τὴν πόλιν ποτὲ, ἐκτος ἀν μὲ καλέσῃ ή Ηηνελόπη, ήτις στενάζει καθ’ ἡμέραν διὰ τὴν μακροχρόνιον ἀπουσίαν τοῦ κυρίου μου. Τί νὰ κάμω ἔκει; κύριός μου δὲν ὑπάρχει. Καὶ δὲν ἔχω ὅρεξιν νὰ ἐρωτήσω ἢ νὰ ὁμιλήσω περὶ τοῦ Ὀδυσσέως, ἀφ’ ὅτου μὲ τὴν πάτησεν Αἰτωλός τις, τὸν δόποιον ἐφιλοξένησα εἰς τὴν καλύβην, ὅτι εἶδεν εἰς τὴν Κρήτην τὸν Ὀδυσσέα καὶ δτι τὸ θέρος τοῦτο ἢ τὸ πολὺ τὸ φιλιόπωρον θὰ ἔται έδω μὲ θλούς τοὺς συντρόφους του καὶ μὲ ἀπέιρους θησαυρούς. Εἰς ἐμὲ, γέρον, δὲν ἀρέσκουν αἱ πλασταὶ ίστορίαι, τὰς δόποιας λέγουν τινὲς διὰ νὰ χαροποιήσουν, καὶ διὰ νὰ τύχουν φιλοξενίας. Ο ξένος εἶνε καὶ χωρὶς τούτων σεβαστὸς καὶ ἄξιος περιποιήσεως διότι προστατεύει τοῦτον ὁ Ζεύς.»

Ηρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ Ὀδυσσεύς;

«Ἐπειδὴ βλέπω, γέρον, δτι δι’ οὐδενὸς μέσου πειθεῖσαι οὔτε διὰ λόγων οὔτε διὰ ὅρκων, ἔλα νὰ κάμω μεν

μίαν ἄλλην συμφωνίαν. Ἐὰν μὲν δὲ κύριός σου ἐπανέλθῃ εἰς τὸν οἶκόν του νὰ μοὶ δώσῃς τότε φορέματα καὶ νὰ μὲ στείλῃς εἰς τὸ Δουλίχιον, δῆπου ἐπιθυμεῖς ἡ ψυχή μου. Ἐὰν δὲ δὲν ἐπανέλθῃ, καθὼς λέγω, τότε νὰ διατάξῃς τοὺς ὑπηρέτας σου νὰ μὲ κρημνίσωσι ἀπὸ τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ βράχου, ἵνα φοβῆται εἰς τὸ ἔξης καὶ πᾶς ἄλλος πτωχὸς νὰ λέγῃ ψεύδη.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς: «Αὐτὰ δὲν γίνονται, ξένε. Ἐγὼ νὰ φονεύσω σὲ, τὸν ὅποιον ἔφερα εἰς τὴν καλύβην μου καὶ ἐφίλοξένησα; Τότε τί θὰ εἴπῃ ὁ κόσμος; πῶς θὰ σταθῶ ἔμπροσθεν τοῦ Διὸς διὰ νὰ τὸν παρακαλέσω; Ἀλλὰ τώρα εἶναι ἡ ὥρα τοῦ δείπνου· εὐθὺς δὲ θὰ εἶναι ἔδω καὶ οἱ σύντροφοί μου, καὶ θὰ ἑτοιμάσωμεν καλὸν φαγητόν.

Δὲν παρῆθιε πολὺς χρόνος καὶ ἡκούσθη ἔξω ἀπερίγραπτος βοή τῶν χοίρων. Οἱ χοιροβοσκοὶ ἔφερον καὶ ἔκλεισαν αὐτὸὺς εἰς τοὺς σταύλους νὰ κοιμηθῶσι. Τότε εἶπεν ὁ Εὔμαιος: «φέρετε τὸν καλλίτερὸν μας χοῖρον νὰ τὸν σφάξωμεν πρὸς τιμὴν τοῦ ξένου, δστις μᾶς ἡλθε μακρόθεν. Μετ' αὐτοῦ δὲ ἀς εὐφρανθῶμεν καὶ ἡμεῖς, οἵτινες τόσον τυραννούμεθα διὰ τοὺς χοίρους, τοὺς δὲ κόπους μας τρώγουσιν ἄλλοι ἀτιμωρητί.» Οἱ χοιροβοσκοὶ εὐθὺς ἔφερον γοῖρον πενταετῆ, τὸν ὅποιον εὐθὺς ἔσφαξαν καὶ ἔψησαν. Ἐπειτα προσευχηθέντες εἰς τοὺς θεοὺς ἐκάθισαν νὰ φάγουν. Ὁ Εὔμαιος προσέφερε πρὸς τὸν Ὅδυσσέα δλόκληρον τὴν ὠμοπλάτην τοῦ χοίρου, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους συντρόφους του ἔδωκεν ἄλλα καλὰ κρέατα καὶ ἄφθονα. Ἡ εὐγένεια αὕτη τοῦ γέροντος εὐχαρίστησε τὸν Ὅδυσσέα, δστις εἶπε τὰ ἔξης.

«Εἴθε νὰ σὲ ἀγαπήσῃ ὁ Ζεὺς τέσσον, Εὔμαιε, δῖον ἐγὼ

σὲ ἀγαπῶ· διότι εἰς τοιαύτην κατάστασιν ὅντα μὲ τιμᾶς μὲ καλὰ πράγματα.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἥρχισαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκορέσθησαν φαγητοῦ καὶ ποτοῦ, τότε οἱ ἄλλοι χοιροβοσκοὶ ἐστηκάθησαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς κλίνας των. Εἶχε δὲ εὐθὺς νυκτώσῃ¹ καὶ ἐληγ τὴν νύκτα ἔβρεχε καὶ ἔπνεεν ὁ πάντοτε βροχερὸς ἄεμος Ζέφυρος. Ὁ δὲ Ὅδυσσεὺς θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὸν Εὔμαιον, δστις τόσον πολὺ τὸν περιεποιεῖτο, ἀν θὰ ἔξεδύετο τὴν χλαινάν του διὰ νὰ τὴν δώσῃ εἰς αὐτὸν ἢ ἀν θὰ διέταττεν ἄλλον τινὰ νὰ κάμη τοῦτο, εἶπε τὰ ἔξῆς:

"Ἄκουσέ με, Εὔμαιε καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι φίλοι. Δὲν δύναμαι νὰ μὴ διηγηθῶ μίαν ιστορίαν, μάλιστα ἀφ' οὗ ἔπιον καὶ ίκανὸν οἶνον, τὸν μωρὸν, δστις καὶ τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον τὸν κάμνει νὰ τραχγωδῇ καὶ νὰ γελᾷ τρυφερὰ καὶ νὰ χορεύῃ καὶ νὰ λέγῃ λόγους, οἵτινες καλλίτερον ἥτο νὰ μὴ ἔλεγοντο. Ἀφ' εὖ λοιπὸν τώρα ἥρχισα, δὲν ἡμπορῶ, θὰ τὸ εἶπω. Αἱ καὶ νὰ εἴχον ἐκείνην τὴν νεότητα καὶ δύναμιν, τὴν ὁποίαν εἴχον ὅτε ὁ Ὅδυσσεὺς, ὁ Μενέλαος καὶ ἐγὼ ὡς ἀργηγοὶ ἐπήγαμεν μίαν φορὰν νὰ φυλάξωμεν μὲ τοὺς ἄνδρας μας ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Τροίας. Ἐκεῖ μέσα εἰς τοὺς θάμνους καὶ εἰς τὸν καλαμῶνα εἴμεθα κεκρυμμένοι καὶ ἐφυλάττομεν. Ἀλλὰ τὴν νύκτα ἔπεσεν ὁ βορρᾶς καὶ ἥρχισε νὰ πίπτῃ γιών πολλὴ, ἥτις μᾶς ἐσκέπασεν ως πάχνη, πέριξ δὲ τῶν ἀσπίδων μας ἐσχηματίζετο κρύσταλλος. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οἱ ἀν καὶ ἥτο δριμύτατον ψῦχος ἐκοιμῶντο ἥσυχοι ἔχοντες τὰς χλαινάς των καὶ τοὺς χιτῶνάς των, προφυ-

¹ Κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον τὸ λυκόρως καὶ τῆς πρωΐας καὶ τῆς ἑσπέρας; διαρκεῖ σχετικῶς ὀλίγιστον γρήνων, ὅτε ἐπέρχεται: νῦν-

λαττόμενοι δὲ καὶ μὲ τὰς ἀσπίδας των. Ἐγὼ δμως ἀ-
περισκέπτως δὲν εἶχον λάβη μαζῆ μου τὴν χλαινάν μου·
διότι ἐπίστευον ὅτι καὶ ἄνευ χλαινῆς δὲν θὰ ἐκρύονον
καὶ ἥλθον μόνον μὲ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν χιτῶνα τοῦ
Θώρακός μου. Ἀλλ' ὀλίγας ὡραῖς πρὶν φέξῃ ακριβῶς τότε,
ὅτε ἀρχίζουν τὰ ἀστρανὰ δύουν, ἐκέντησα μὲ τὸν ἀγκῶνα
τὸν Ὀδυσσέα πλησίον μου ὅντα, ὅστις εὐθὺς μὲ ἥκου-
σε, καὶ εἶπον: «Οὐδυσσεῦ, δὲν θὰ εἴμαι πλέον ζωντανὸς,
ἀποθνήσκω ἐκ τοῦ ψύχους, διότι δὲν ἔχω χλαιναν. Με-
γαλειτέρα ἀνοησία δὲν ὑπῆρχεν ἀλλη ἢ νὰ ἔλιω ἐδῶ
μὲ τὸν χιτῶνα μόνον τοῦ Θώρακος. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει
πλέον σωτηρία». Ως δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ἥκουσε ταῦτα, πρὸς
ἔμὲ μὲν εἶπε σιγῇ. «Σιώπα τώρα, μὴ σὲ ἀκούσῃ κάνεις
ἐκ τῶν ἀλλων», πρὸς δὲ τοὺς ἀλλους στηρίξας τὴν κε-
φαλὴν ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος ἔλεγεν: «Ἀκούσατε, φίλοι, ὀνει-
ρεύθην, ὅτι ἀπεμακρύνθημεν πολὺ ἀπὸ τὰ πλοῖα. Πι-
στεύω νὰ εἶνε κάνεις ἐδῶ, ὅστις νὰ τρέξῃ καὶ νὰ εἴπῃ
πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, ἂν ἥτο δυνατὸν νὰ περεκίνει καὶ
ἄλλους καὶ ἔλιωσιν ἐκ τῶν πλοίων ἐνταῦθα.» Ως ἥκου-
σε ταῦτα ὁ Θόας, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδραίμονος ἔρριψε κατὰ
γῆς τὴν φοινικῆν¹ χλαινα καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ στρατό-
πεδον. Ἐγὼ δὲ εὐχαριστημένος τότε ἐκοιμήθην μὲ τὴν
χλαιναν ἐκείνου μέχρι τῆς πρωΐας.»

Πρὸς τοῦτον ὁ Εὔμαιος εἶπε:

«Τέρον, ἡ διήγησις αὕτη δὲν θὰ ἀποβῆ πρὸς κακόν
σου. Ἰδού θὰ σοὶ δώσω νὰ ἐνδυθῆς τώρα ἐνδύματα.
Πρωΐ δμως πρέπει νὰ φορέσῃς τὰ βάκη σου· διότι ἡμεῖς
ἔδω δὲν ἔχομεν οὔτε χλαινας πολλὰς, οὔτε χιτῶνας; νὰ

¹ Βαθὺ κόκκινην.

ἀλλάσσωμεν. Ἔκαστος ἔχει μόνον μίαν ἐνδυμασίαν.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐσηκώθη καὶ ἔστρωσε διὰ τὸν Ὁδυσ-
σέα πλησίον τοῦ πυρὸς δέρματα προβάτων καὶ αἰγῶν.
Ἄφ' οὗ δὲ ἐπλαγίασεν ὁ Ὁδυσσεὺς, ἔρριψε ἐπ' αὐτοῦ χλαι-
ναν πυκνὴν καὶ μεγάλην, τὴν ὅποιαν μετεγειρίζετο ὁ
Εὔμοιος, ἔταν ᾧτο γειμῶν βαρύς.

Τοιουτοτρόπως δὲ μέν Ὁδυσσεὺς καὶ οἱ ἄλλοι νέοι χοι-
ροβοσκοὶ ἔκοιμηθησαν ἐντὸς τῆς καλύβης. Ὁ Εὔμαιος
ὅμως δὲν εὐχαριστεῖτο νὰ κοιμηθῇ μακρὰν τῶν χοίρων.
Καὶ διὰ τοῦτο κρεμάσας τὸ ξίφος περὶ τοὺς ὄμους του
ἐνδυθεὶς δὲ καὶ τὴν χλαιναν καὶ ἐπ' αὐτῆς ρίψας καὶ
δέρμα μέγα δασύμαλλον αἰγὸς, λαβὼν δὲ καὶ τὸ ἀκόν-
τιόν του μετέβη νὰ κοιμηθῇ εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου οἱ
χοῖροι ἔκοιμωντο προφυλαττόμενοι ἀπὸ τὸν Βορρᾶν. Ὁ
δὲ Ὁδυσσεὺς ἔχαιρε, διότι ἔβλεπεν ὅτι ὁ ὑπηρέτης τό-
σον πιστῶς ἔζετέλει τὴν ἐργασίαν του πρὸς τὸν ἀπόντα
κύριόν του.

§ 36. ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ.

Ἡ Παλλὰς Ἀθηνᾶ θέλουσα νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ Τηλέμα-
χος εἰς Ιθάκην τώρα δπου ἦλθε καὶ ὁ πατέρος του ήντα
συσκεφθῶσι μετ' αὐτοῦ περὶ πῶν μνηστήρων μετέβη εἰς
Σπάρτην, εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μενελάου, ἐνθα εὗρεν
ἐπὶ τῆς κλίνης τὸν Τηλέμαχον ἄγρυπνον, διότι πολλαὶ
φροντίδες καὶ σκέψεις περὶ τοῦ πατρός του ἔβασαντο
τὴν ψυχὴν του. Ὁ Ηεισίστρατος δῆμος ὁ υἱὸς τοῦ Νέ-
στορος ἔκοιματο θαύμην ὑπνον. Ἡ Ἀθηνᾶ στᾶσα πλη-
σίον τοῦ Τηλέμαχου εἶπε :

«Τηλέμαχε, είνε ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθῃς τάχιστα εἰς

Ίθάκην, καθ' ἔσον δι πατήρ καὶ ἄλλοι συγγενεῖς τῆς μητρός σου ἀναγκάζουσιν αὐτὴν νὰ υμφευθῇ τὸν Εύρυμαχον, ἐνα τῶν μνηστήρων, ὅστις προσφέρει περισσότερα δῶρα καὶ πλουσιωτέραν προϊκα. Πρόσεξε μὴ σοὶ λάβῃ πρᾶγμα τι μεθ' ἔαυτῆς. Αἱ γυναικες, ὡς γνωρίζεις, εἶνε τοιαῦται. Ως ὑπανδρευθῶσι πάλιν, δὲν φροντίζουσι πλέον οὔτε διὰ τὰ τέκνα των τὰ πρῶτα, οὔτε τὸν ἀποθανόντα σύζυγόν των ἐνθυμοῦνται, ἀλλὰ προσπαθοῦσι νὰ ἀναδειξωσι πάντοτε τὴν σικίαν τοῦ νέου ἀνδρὸς. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὸν οἴκον σου καὶ νὰ ἐμπιστευθῇς τὰ πάντα εἰς ὅποιαν ὑπηρέτριαν θεωρεῖς πιστὴν, μέχρις ὅτου καὶ σὺ ἀποκατασταθῇς. Έκτὸς δὲ τούτου σὲ καθιστῶ προσεκτικὸν καὶ εἰς τὸ στενὸν μεταξὺ Ίθάκης καὶ Σάμης. Εκεῖ ἐνεδρεύουσιν οἱ μνηστῆρες δπως σφονεύσωσι. Άλλὰ σὺ νὰ πλεύσῃς ἔκειθεν ἐν καιρῷ νυὲ κτὸς κρατῶν τὸ πλοῖον μακράν τῶν νήσων τούτων καὶ ὁ θεὸς θὰ σὲ σώσῃ ἐκ τοῦ κινδύνου τούτου. Ως δὲ φύάσῃς εἰς Ίθάκην τοὺς μὲν συντρόφους καὶ τὸ πλοῖον στεῖλε εἰς τὴν πόλιν, σὺ δμως πορεύθητι πρὸς τὸν πιστόν σας ἀνθρωπὸν τὸν Εὔμαιον, ἔνθα πρέπει νὰ κοιμηθῇς. Πρὸς δὲ τὴν μητέρα σου ἀνάγγειλε διὰ τοῦ Εὔμαιού, ὅτι ἐπανῆλθες σῶσος.» Ταῦτα εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἔγεινεν ἀφαντος. «Ο δὲ Τηλέμαχος ἔξήγειρε τὸν Ηειστρατὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ νὰ ἀναχωρήσωσι. Δὲν παρῆλθε δὲ πολὺς χρόνος καὶ ἔγεινεν ἡμέρα. Τότε ἔξηγέρθη ἐκ τῆς κλίνης καὶ ὁ Μενέλαος καὶ ἥρχετο πρὸς αὐτούς. Ο Τηλέμαχος δμως ἐνεδύθη ταχέως τὰ φορέματά του καὶ ἔλιων πρὸς τὸν Μενέλαον εἶπεν ὅτι ἀνάγκη ἥδη νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ παρακαλεῖ τὸν Μενέλαον νὰ μὴ τὸν ἐμποδίσῃ περισσότερον χρόνον. Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Μενέλαος:

«Τηλέμαχε, ἀφ' οὗ ἡ ἐπιθυμία σου εἶνε νὰ φύγῃς
ἔγω δὲν θὰ σὲ κρατήσω περισσότερον· διότι φρονῶ δὲ
ὅτι ζενίζων δὲν πρέπει οὕτε νὰ ἐμποδίζῃ τὸν ξένον, δταν
ειάζηται νὰ ἀναχωρήσῃ, οὕτε πάλιν νὰ τὸν παρακινῇ
νὰ φύγῃ, δταν ἐκεῖνος θέλῃ νὰ μείνῃ. Ἀλλὰ μὴ φύγῃς
ἀκόμη πρὶν συμφάγωμεν ὅμοι καὶ πρὶν λάβῃς δῶρόν τι
πρὸς ἀνάμνησιν.»

Εὐθὺς ἐδόθη προσταγὴ νὰ παρασκευασθῶσι πλούσια
φαγητὰ, ὁ δὲ Μενέλαος καὶ ἡ Ἐλένη καὶ ὁ οὔτων
Μεγαπένθης κατέβησαν εἰς τὸν εὐώδη θάλαμον, δθεν ἔ-
λαβον ὁ μὲν Μενέλαος ποτήριον ἀμφικύπελλον, ἡ δὲ Ἐ-
λένη λαμπρότατον πέπλον ἔργον τῶν χειρῶν τῆς τε-
χνικώτατα κεντημένον, εἰς τὸν Μεγαπένθην δὲ ἔδωσαν
κρατῆρα ἀργυροῦν καὶ οὕτως ἥλθον πρὸς τὸν Τηλέμα-
χον. Τότε εἶπεν ὁ Μενέλαος: «Τηλέμαχε, ὁ Ζεὺς νὰ σὲ
ξοηθήσῃ νὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὴν πατρίδα σου, δπως ἐπι-
θυμεῖς ἡ ψυχή σου. Ἰδού λάβε αὐτὸ τὸ ποτήριον καὶ τὸν
κρατῆρα, δεῖγμα τῆς πρὸς σὲ καὶ τὸν πατέρα σου ἀγά-
πης.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔδωκε τὸ ποτήριον εἰς τὰς χεῖ-
ρας τοῦ Τηλεμάχου, ὁ δὲ Μεγαπένθης ἔστησε τὸν κρα-
τῆρα ἐμπρός. Ἐπειτα ἥλθε καὶ ἡ Ἐλένη φέρουσα τὸν
πέπλον καὶ εἶπε: «Καὶ ἔγω, ἀγαπητόν μου τέκνον, σοὶ
προσφέρω τὸ δῶρον τοῦτο, τὸ δόποιον μόνη ἐπεξειργάσθη
πρὸς ἐνθύμησιν, νὰ τὸ φορέσῃ ἡ σύζυγός σου κατὰ τὴν
ἡμέραν τοῦ γάμου σου. Ἔως τότε ἀς πὸ φυλάττῃ ἡ
καλή σου μήτηρ. Σοὶ εὔχομαι δὲ κατευόδιον καὶ νὰ φιά-
σῃς φαιδρὸς εἰς τὴν πατρίδα σου καὶ εἰς τὸν οἶκόν σου.»

Ταῦτα εἰποῦσα ἡ Ἐλένη ἐνεγείρισεν εἰς τὸν Τηλέ-
μαχον τὸν λαμπρὸν πέπλον. Ὁ δὲ Πεισίστρατος ἔλαβε
πάντα τὰ δῶρα ταῦτα καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ κα-

λάθιον τῆς ἀμάξης. Ἐπειτα ἥλθον πάντες εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἔραγον ἐκ τῶν φαγητῶν, τὰ δόποικα εἶχον δι' αὐτοὺς παρασκευασθῆ. Μετὰ δὲ τὸ φαγητὸν ἀπεγαιρέτησαν καὶ τὸν Μενέλαον καὶ τὴν Ἑλένην ὡς καὶ τὸν Μεγατένθην καὶ ἔξηλθον τῆς οἰκίας νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὴν ἀμάξων. Οἱ Μενέλαος προέπεμψεν αὐτοὺς μέχρι τῆς θύρας, ἣν εἶπε ταῦτα.

«Χείρετε, τέκνα μου, τὰ σεβάσματά μου δὲ πρὸς τὸν βασιλιὰ Νέστορα. Ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὴν πατρικὴν ἀγάπην, ἣν ἔδεικνυε πρὸς ἐμὲ, ὅτε ἐμαχόμεθα ἐμπροσθεν τῆς Τροίας.»

Ἡρξ ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Τηλέμαχος.

«Ιρούμενότατα, ὦ βασιλεῦ, θὰ ἀναγγείλωμεν πάντα μετ' ἑκριθείας, ὡς λέγεις. Εἴθε καὶ ἐγὼ νὰ εὔρισκον ἐν Τοάκῃ τὸν πατέρα μου διὰ νὰ τῷ εἴπω ὅτι ἔρχομαι ἀπὸ οὐν Μενέλαον, ὅτις ἔδειξε πρὸς ἐμὲ δλην τὴν ἀγάπηντου, μοὶ ἔδωκε δὲ καὶ πολλὰ πολύτιμα δῶρα.» Ήρξ ταῦτα εἶπεν ἡ Ἑλένη: «Εἴθε, Τηλέμαχε, νὰ ἐκπληρώθῃ ἡ εὐχὴ σου καὶ ἡμεῖς νὰ ἀκούσωμεν ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ζῇ εὐτυχῆς ἐν Τοάκῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας τουκαὶ τῶν συγγενῶν του.» Οἱ Τηλέμαχος ἀφ' οὗ εὐχαριστήσε τὴν Ἑλένην διὰ τοὺς φιλόφρονας τούτους λόγοι ἐμάστιξε τοὺς ἵπποὺς, οἵτινες διὰ μέσου τῆς πόλεως ἔτρεχον κατὰ τὴν πεδιάδα. «Οτε δὲ ὁ ἥλιος ἔδιεν, ἔφεσαν εἰς τὰς Φηρὰς καὶ κατέλυσαν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Διοκλέους, ἔνθα ἔτυχον ώσαύτως μεγάλης φιλοξενίας.

Ἔτη δὲ πρωΐᾳ ζεύξαντες πάλιν τοὺς ἵππους ἔξηκολού-

Τοιαύτη γλώσσα εἶναι γλώσσα ἀνδρὸς εὐγνώμονος.

Οησαν τὴν πορείαν των. Δὲν παρῆλθε δὲ πολὺς χρόνος καὶ εὑρέθησαν εἰς τὴν Ηύλον. Τότε ὁ Τηλέμαχος εἶπε ταῦτα πρὸς τὸν οὐδὲν τοῦ Νέστορος: «Πεισίστρατε, δὲν πιστεύω νὰ μοὶ ἀρνηθῆσι μίαν χάριν, τὴν ὅποιαν θὰ σου ζητήσω. Ἡμεῖς εἷμεθα ἔκπαλαι φίλοι πατικοί, ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ συνομήλικες. Τὸ δὲ ταξείδιον τοῦτο θὰ μᾶς συνοικειώσῃ ἀκόμη περισσότερον. Μή μὲ φέρης πέραν τοῦ πλοίου, ἀλλ’ ὡς φθάσωμεν ἔκει, ἀφες με νὰ καταβῶ καὶ νὰ φύγω· διότι ὁ γέρων ἀπὸ πολλὴν ἀγάπην νὰ μὲ φιλεύσῃ θὰ μὲ κρατήσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ σας, ἐνῷ εἶνε μεγάλη ἀνάγκη νὰ φύγω τῷ ταχύτερον.»

‘Ο Πεισίστρατος μετά τινα σκέψιν εὗρεν δτὶ δὲν ἔπειπε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν φίλον του σπεύδοντα. Κα διὰ τοῦτο ἔστρεψε τοὺς ἵππους κατὰ τὸ πλοῖον. Ἀφοἱ δὲ ἔφθασαν ἔκει ἔξηγαγεν ἐκ τῆς ἀμάξης τὰ δίρα, ὅσα εἶχε πρὸς τὸν Τηλέμαχον δώση ὁ Μενέλεος καὶ τὰ ἔθεσεν δλα ἐντὸς τοῦ πλοίου, ἔπειτα εἶπε πὸς τὸν Τηλέμαχον.»

«Ταχέως τώρα ἀναβαίνετε καὶ σὺ καὶ οἱ σύντροφοί οὐ εἰς τὸ πλοῖον, πρὶν φθάσω εἰς τὴν οἰκίαν μας καὶ ἀνγεῖλω τοῦτο εἰς τὸν γέροντα. Διότι γνωρίζω πολὺ καὶ πόσον ἡ καρδία αὐτοῦ παραφέρεται, δὲν θὰ σὲ ἀφήη, θὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος ἐδῶ νὰ σὲ καλέσῃ, καὶ πιστεύω δτὶ εἰν θὰ ἔλθῃ δπίσω ἀπράκτος. Αλλὰ καὶ οὕτω πολὺ θὰ γιατρῇ.»

Ταῦτα εἶπεν δ Πεισίστρατος καὶ διεύθυνε τοὺς ἵππους εἰς τὴν πόλιν. Ο δὲ Τηλέμαχος προσέταξε τοὺς συντρόφους του νὰ ἐτοιμασθῶσι ταχέως καὶ νὰ φύγωσ.

“Οτε δὲ τὰ πάντα ἦσαν ἐτοιμα καὶ προσηγόντι πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν νὰ δώσῃ αὐτοῖς ταξείδιον καλὸν, βλ.

πουσι δρεμαίως πρὸς αὐτοὺς ἐρχόμενον τὸν μάντιν Θεοκλύμενον ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μελάμποδος, ἐστις φονεύσας ἄνθρωπον ἐν "Αργει κατεδιώκετο νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀποθανόντος. Ὁ Τηλέμαχος εὐσπλαγχνίσθη αὐτὸν καὶ ἔλαβεν ἐν τῷ πλοίῳ. Εὔθυς δὲ ἔλυσαν τὰ πρυμνήσια καὶ στήσαντες τὸν ίστὸν, ἀπλώσαντες δὲ καὶ τὰ ίστία ἐπλεον. Ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἐστειλεν οὔριον ἄνεμον δυνατὸν διὰ νὰ φθάσωσιν ταχέως εἰς τὴν Ἰοάκην. "Οτε δὲ ὁ ἥλιος ἔδυσε καὶ ἐπῆρθε τὸ σκότος, τὸ πλοῖον παρέπλεε τὴν Ἡλιδα καὶ ἐξ ἄλλου μέρους τὰς ἄλλας νήσους, ὁ δὲ Τελέμαχος ἐσκέπτετο ἂν θὰ διαφύγῃ τὸν θάνατον ἢ θὰ σωθῇ.

§ 36. ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ ΠΡΟΣ ΕΥΜΑΙΟΝ ΑΦΙΞΙΣ.

Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν χρόνον ἔτρωγον καὶ ἐν τῇ καλύβῃ ὁ Ὀδυσσεὺς, ὁ Εὔμαιος καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Ἄφ' οὐδὲ ἐδείπνησαν, ὁ Ὀδυσσεὺς θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὸν Εὔμαιον ἀν εὐχαριστεῖται νὰ τὸν ἔχῃ περισσότερον χρόνον ἐν τῇ καλύβῃ καὶ νὰ τὸν φιλοξενῇ ἢ θέλει νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὴν πόλιν εἶπε τὰ ἔξης: «Βέξεύρεις τί σκέπτομαι, Εὔμαιε; αὔριον νὰ ἔλθω εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ ζητήσω ἐλεημοσύνην, ἵνα μὴ ἔξοδεύω σὲ καὶ τοὺς συντρόφους σου. Μόνον σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ συμβούλευσῃς τέ πρέπει νὰ κάμω καὶ νὰ μοὶ δώσῃς ἵνα καλὸν ὀδηγὸν νὰ μὲ φέρῃ ἐκεῖ· ὅταν δὲ φθάσω εἰς τὴν πόλιν, τότε πηγαίνω μόνος μου εἰς τὰς οἰκίας, ἵσως μοὶ δώσουν ἄλλοι κρασὶ ἄλλοι ψωμί. Θὰ μεταβῶ δὲ καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ὀδυσσέως διὰ νὰ εἴπω εἰς τὴν Ηγελόπην τὴν εἰδησιν·

καὶ νὰ πλησιάσω καὶ τοὺς μνηστῆρας, οἵτε μοὶ δώσουν ἀπὸ τὰ πολλὰ φαγητὰ ποῦ ἔχουν νὰ φάγω καὶ ἔγω. Εἰμπορεῖ δὲ νὰ μὲ προσλάθουν καὶ ὑπηρέτην τῶν νὰ τοὺς ὑπηρετῶ καλῶς εἰς ὅ, τι θέλουν. Εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, Εὔμαιε, δὲν πιστεύω νὰ εὑρίσκεται ἄνθρωπος καλλίτερός μου. Ἡξεύρω καὶ φωτιὰν νὰ ἀνάψω εὔκολα καὶ ξύλα ἔηρὰ νὰ σχίσω καὶ νὰ ψήσω καὶ νὰ κόψω τὸ κρέας καὶ νὰ κεράσω καὶ τέλος ὅλας τὰς ὑπηρεσίας, ὅσας οἱ δοῦλοι κάμνουσιν εἰς τοὺς κυρίους.»

Διὰ ταῦτα δὲ δυσφορῶν¹ εἶπες, Εὔμαιέ μου χοιροβοσκέ :

«Ω ἀλλοίμονον, πῶς σοῦ ἥλθε τοιαύτη σκέψις, ξένε; βεβαίως ζητεῖς νὰ εὕρης ἐκεῖ τὸν θάνατόν σου, ἀν ἀπεφάσισες νὰ εἰσχωρήσῃς εἰς τοὺς μνηστῆρας, τῶν ὃποιῶν ἡ αὐθαδεια καὶ ἡ τυραννία δὲν ἔχουν ὅρια. Οἱ ὑπηρέται ἐκείνων δὲν εἶνε τοιοῦτοι, ἀλλὰ νέοι μὲ καλὰ φορέματα, μὲ ὠραῖον πρόσωπον καὶ μὲ κεφαλὴν πάντοτε ἀλειμμένην μὲ μύρχ. Καλλίτερα μεῖνε ἐδῶ, γέρον, εἰς ἡμᾶς δὲν δίδεις κάνεν βάρος. Καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ Ὁδυσσέως, αὐτὸς θὰ σοὶ δώσῃ καὶ φορέματα καὶ θὰ σὲ στείλῃ, ὅπου ἐπιθυμεῖς.»

Ηρος τοῦτον ἀπήντησεν ὁ Ὁδυσσεύς: «Ο θεὸς νὰ σὲ ἀνταμείψῃ διὰ τὴν καλωσύνην σου, γέρον. Μὲ σώζεις ἀπὸ τὰς πειριπλανήσεις καὶ τὰς ταλαιπωρίας καὶ τὰς πικρίας ἀνθρώπου ἐπειτίου. Τί ὑπάρχει χειρότερον ἀπὸ τὴν ἐπαιτείαν; ἀλλὰ τὶ ἡμπεροῦμεν ἄλλο νὰ πράξωμεν, ὅταν μᾶς διατάτῃ ἡ κατηραμένη κοιλία; Τώρα δύμως ἀφ' οὐ μὲ κρατεῖς ἐδῶ, δὲν μοὶ λέγεις τί γίνεται ὁ πατὴρ

¹ Στενοχωρούμενος.

καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Ὀδυσσέως, ζῶσιν ἀκόμη ἢ ἀπέθανον:»

Πρὸς ταῦτα ἀπειρίθη ὁ Εὔμαιος:

«Ο Λαέρτης, ὁ πατὴρ τοῦ Ὀδυσσέως ζῆ, ἀλλὰ κάθε στιγμὴν παρακαλεῖ τὸν θεὸν νὰ ἀποθάνῃ, διότι βαρεῖα λύπη κατέχει τὴν καρδίαν του διὰ τὸν Ὀδυσσέα, ὃστις οὐδαμοῦ ἀκούεται, ως καὶ διὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, ἥτις μάλιστα τὸν ἔρριψεν εἰς πρόωρον γῆρας. Καὶ αὐτὴ ἡ δυστυχὴς ὑπὸ λύπης τοῦ υἱοῦ ἀπέθανε φοβερὸν θάνατον, τὸν δποῖον οἱ θεοί νὰ μὴ δώσωσιν εἰς οὐδένα ιδικόν μας ἀνθρωπον. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν ἔτη ἔκεινη, εἰ καὶ ἥτο λυπημένη, εἶχον καὶ ἐγὼ ἐν πρόσωπον ἀγαπητὸν νὰ δμιλῶ καὶ νὰ συσκέπτωμαι, διότι αὐτὴ μὲ ἀνέθρεψεν δμοῦ μὲ τὴν κόρην της τὴν Κτιμένην. Ὅτε δὲ ἔμεγαλώσαμεν, τὴν μὲν Κτιμένην ὑπάνδρευσεν εἰς Σάμην, ἐμὲ δὲ ἀφ' οὗ ἐνέδυσε λαμπρὰ φορέματα καὶ μοὶ ἔδωκεν καὶ ὑποδήματα μὲ ἔστειλεν ἔδω εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ μὲ ἡγάπα ως τέκνον της. Ἄλλα τώρα ἔχαθη καὶ ἔκεινη καὶ μετ' αὐτῆς δλα ταῦτα. Βεβαίως ἔδω δὲν στερούμεθα τίποτε, ὁ θεὸς εὐλόγησε τὸ ἔργον μας καὶ ἔχομεν καὶ ἡμεῖς νὰ φάγωμεν καὶ νὰ πίωμεν καὶ ἄλλους πτωχοὺς νὰ ἐλεήσωμεν. Ἄλλα τί τὰ θέλεις αὐτά; ἀπὸ τὴν δέσποινάν μας τώρα δὲν ἡμποροῦμέν ποτε νὰ ἀκούσωμεν ἔνα καλὸν λόγον ἢ ἔργον, ἀφ' ὅτου ἐνέπεισε τὸ κακὸν εἰς τὴν οἰκίαν της, οἱ αὐθάδεις μνηστῆρες. Τὸν ὑπηρέτην πολὺ εὐχαριστεῖ, ξένε, ὅταν δμιλῇ πρὸς αὐτὸν ἡ κυρία του καὶ δὲν τὸν θεωρῇ ξένον, τῷ δίδει δὲ νὰ φάγῃ καὶ νὰ πίῃ καὶ ἔπειτα ὅταν φεύγῃ διὰ τὴν ἔξοχὴν τὸν φιλοδωρῆ καὶ μὲ δῶρα καὶ μὲ ἄλλα, ὃσα θέλουσιν οἱ ὑπηρέται!»

Πρὸς ταῦτα εἶπεν ὁ Ὄδυσσεος :

«Ω συμφορά σου! μικρὸς μικρὸς, Εὔμαιε, ἐστερήθης καὶ τὴν πατρίδα σου καὶ τοὺς γονεῖς σου καὶ ἥλθες εἰς τὰ ξένα! Ἀλλὰ πῶς συνέβη τοῦτο; Πόλεμος ἔγεινε καὶ κατεστράφη ἡ πατρίς σου, ἢ μὴ σὲ εὑρον λησταὶ ἔξω εἰς τὰ πρόσβατα ἢ εἰς τοὺς βόας μόνον καὶ ἀρπάσαντες σὲ μετέφερον εἰς τὴν Ἰθάκην, δῆπου σὲ ἤγραψεν ὁ κύριος ἐδῶ;»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Εὔμαιος :

«Ξένε, ἀδρ' οὖ μὲ ἐρωτᾶς, πῖνε τὸ κρασί σου καὶ ἀκουε. Αἱ νύκτες τώρα εἶνε ἀπέραντοι καὶ ἔχει τις καὶ νὰ κοιμηθῇ καὶ νὰ διασκεδάσῃ. Οὐδὲ μᾶς βιάζει τις νὰ κοιμηθῶμεν ἐνωρίς. Εἶνε δὲ ἀηδία καὶ ὁ πολὺς ὑπνος. Οἱ ἄλλοι δῆμοι, δστις θέλει ἃς ὑπάγη νὰ κοιμηθῇ καὶ νὰ σηκωθῇ πρῶτη νὰ φάγῃ καὶ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν βοσκὴν τοὺς χοίρους τοῦ κυρίου μας. Ἡμεῖς δὲ οἱ δύο, ξένε, θὰ μείνωμεν ἐδῶ εἰς τὴν καλύβην καὶ θὰ διασκεδάζωμεν διηγούμενοι πρὸς ἄλλήλους τὰ παθήματά μας. Διότι καὶ εἰς τὰ παρελθόντα βάσανά του εὑρίσκει ὁ ἀνθρωπὸς εὐχαρίστησιν, ἔταν πολλὰ ἔπαθε καὶ πολλαχοῦ περιεπλανήθη. Ἐν τῷ ξενεπονητῷ οὐ πάρχει ὑπεράνω τῆς Ὁρτυγίας μία νῆσος καλουμένη Συρία, ητίς δὲν εἶνε τόσον πολυάνθρωπος, εἶνε δῆμος λαμπρὸς τόπος μὲ βοσκὰς πολλὰς καὶ κτήνη πολλὰ, δῆπου πολὺς οἶνος καὶ πολὺς σῖτος παράγεται. Ἐκεῖ οὔτε πεινά ποτε ὑπάρχει οὔτε ἄλλη τις ἀσθένεια, οἱ δὲ ἀνθρωποι ἀποθνήσκουν εἰς βαθύτατον γῆρας ήσυχώτατον θάνατον. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι δύο πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐβασίλευεν ὁ πατήρ μου Κτήσιος. Ἐδῶ δὲ ἥλθον οἱ Φοίνικες ἀνθρωποι ἀπατεῶντες μὲ πλοῖον φορτωμένον διάφορα κοσμήματα. Εἰς τὴν οἰκίαν μας δὲ

ἥτο μία γυνὴ Φοίνισσα ἐκ Σιδῶνος, τὴν ὅποιαν εἶχεν ἀγοράση ἀπὸ πειρατὰς ὁ πατέρ μου, καὶ εἰς τὴν ὅποιαν εἶχεν ἀναθέση τὴν ἀναιροφήν μου. Μὲν αὐτὴν τὴν γυναῖκα, δταν μίαν ἡμέραν ἔπλυνε μόνη, ἐγνωρίσθησαν οἱ Φοίνικες ὅτι εἶνε συμπατριώται καὶ εἴπον ὅτι εὐχαρίστως θὰ μετέφερον εἰς τοὺς γονεῖς της, οἵτινες ἀκόμη ζῶσιν ἐν Φοινίκῃ ἐν τῷ μέσῳ πολλοῦ πλούτου. Ἡ Φοίνισσα εὐχαριστήθη ἐκ τῶν λόγων τούτων καὶ εἶπεν νὰ κρατήσωσι τὸ πρᾶγμα μυστικὸν, ἔως ὅτου φορτώσωσι πάλιν μὲ πράγματα τὸ πλοῖον. Καὶ ὅτε εἶνε ἔτοιμοι νὰ ἀναχωρήσωσι, «τότε ἂς ἔλθῃ λέγει εἰς νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ καὶ ἐγὼ θὰ ἀρπάσω ὅ, τι εὔρω πολύτιμον καὶ θὰ τὸ φέρω πρὸς ὑμᾶς. Θὰ σᾶς φέρω δὲ καὶ τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, ἐν ἐξυπνότατον παιδάκι, τρέχον πάντοτε μαζῆθαν, τὸ ὄποιον ἡμπορεῖτε νὰ πωλήσητε εἰς μεγάλην τιμὴν πρὸς ξένους ἀνθρώπους.» Ταῦτα εἶπεν ἡ γυνὴ καὶ ἐπανηγγέλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Οἱ δὲ Φοίνικες ἐμενον ἐκεῖ ἐν ὀλόκληρον ἔτος, ἔως ὅτου ἐφόρτωσαν πολλὰ πράγματα εἰς τὸ πλοῖον. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως των ἔστειλαν εἰς τὰ ἀνάκτορά μας ἕνα ἐκ τῶν συντρόφων των τὸν πονηρότερον διὰ νὰ πωλήσῃ δῆθεν ἐν περιδέραιον χρυσοῦν, διερ οὖν τῷ μεταξὺ εἶχεν καὶ ἥλεκτρον. Ἡ μήτηρ μου καὶ αἱ ὑπηρέτριαι ἐλαῖον τοῦτο εἰς τὰς χειρας καὶ θέλουσαι νὰ τὸ ἀγοράσωσι παρετήρουν μετὰ προσοχῆς. Ἀλλὰ τότε ἐπωφελήθη τὴν εὐκαιρίαν ὁ Φοίνιξ καὶ ἐνευσεν εἰς τὴν γυναῖκα ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ φύγουν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐξετέλεσε τοῦτο, ἐπανηγγέλθεν εἰς τὸ πλοῖον. Ἐκείνη δὲ λαβούσα ἐμὲ ἐκ τῆς χειρὸς μὲ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς οἰκίας. Εὔρε δὲ εἰς τὸν πρόδομον τρία πολύτιμα ποτήρια καὶ τὰ ἐπῆρε μαζῇ της κρύψασα αὐ-

τὰ εἰς τὸν κόλπον της. Ἐγὼ δὲ τὴν ἡκολούθουν ὅλως ἄκακος. Ὁτε δὲ ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἥλθομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ πλοῖον τῶν Φοινίκων. Εὔθυς τότε ἀνεβίβασαν καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἔφυγον. Καὶ ἐπὶ ἐξ μὲν ἡμέρας ἐπλέομεν καλῶς, ἔχοντες σύριον ἀνεμον, τὴν ἑδόμην ὅμως ἀσθενέται αἴρνης καὶ ἀποθνήσκει ἡ Φοίνισσα. Οἱ δὲ ναῦται νεκράν ἔρριψαν αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξ-
ηκολούθησαν τὸν πλοῦν των, ἐγὼ δὲ ἔμεινα μόνος μὲ πικραμμένην καρδίαν. Ἦπι τέλους δὲ ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων ἔρριφθημεν εἰς τὴν Ιθάκην, ὅπου μὲ ἡγόρασεν ἐδῶ ὁ Λαέρτιος. Οὕτως εἶδον, ξένε, τὴν γῆν ταύτην.»

Πρὸς ταῦτα εἶπεν ὁ Ὀδυσσεύς.

«Ἐύμαιε, πολὺ μοῦ συνεκίνησες τὴν καρδίαν διηγη-
θεὶς τὴν συμφοράν σου. Ἄλλ' εἰς σὲ ὁ Ζεὺς ἔδωκε ἐκτὸς τοῦ κακοῦ καὶ καλὸν νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν καλοῦ ἀνθρώπου, ὅτις σοὶ παρέχει προθύμως καὶ φαγητὸν καὶ ποτὸν καὶ νὰ ζῆς ζωὴν καλήν. Ἐγὼ ὅμως ὁ δυστυχῆς πλανῶμαι βλέπεις εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην πόλιν χωρὶς νὰ εὑρίσκω οὐδαμοῦ ἡσυχίαν.»

Τοιαῦτα συνδιελέγοντο πρὸς ἄλλήλους καὶ ἀπεκοιμήθησαν ὀλίγον χρόνον, διότι εἶχεν ἔξημερώση. Οἱ δὲ σύντροφοι τοῦ Τηλέμαχου ἔλυσαν τὰ ιστία, κατεβίβασαν τὸν ιστὸν καὶ ἔφερον τὸ πλοῖον κωπηλατοῦντες εἰς τὸν λιμένα, ὅπερ δέσαντες διὰ τῶν σχοινίων ἐξῆλθον εἰς τὴν ἀκρογιαλιὰν καὶ ἐδείπνησαν.

Τότε εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Τηλέμαχος.

«Σεῖς πηγαίνετε τώρα μὲτὸ πλοῖον εἰς τὴν πόλιν, διότι ἐγὼ θὰ μεταβῶ εἰς τὴν ἔξοχὴν νὰ παρατηρήσω τὰ πράγματά μου καὶ τὴν ἐσπέραν θὰ ἔλθω εἰς τὴν πόλιν, ὅπου

αὔριον Ήταν σᾶς δώσω λαμπρὸν γεῦμα διὰ τὴν καλωσύνην σας τὴν πολλὴν νὰ μὲ συνόραμητε εἰς τὸ ταξείδιον τοῦτο.» Ήρὸς δὲ τὸν Θεοκλύμενον τὸν μάντιν εἶπε. «Ἐὰν εἴχον ἄλλως τὰ πράγματά μου, Θεοκλύμενε, Ήταν σὲ ἔστελλον νὰ ἔμενες εἰς τὴν οἰκίαν μας. Ἀλλὰ τώρα, διε τὸ ἐγώ μὲν δὲν Ήταν εἴμαι ἔκει, ή δὲ μήτηρ μου μένει εἰς τὸ ὑπερῷον, καλλίτερον μὲν φαίνεται νὰ μεταβῆται ἄλλαχοῦ ἢ εἰς τοῦ Εύρυμάχου τὴν οἰκίαν, ἀνέρὸς τιμωμένου πολὺ παρὰ τῶν Ίθακησίων καὶ πλουσίου, ἢ εἰς τοῦ Κλύτου τὴν οἰκίαν, τοῦ ὀποίου ὁ οὐρανὸς εἶναι οὗτος ὁ στενὸς μου φίλος Ηείραιος, δστις μὲ ἐσυντρόφευσεν εἰς τὸ ταξείδιον τοῦτο. Ἐνταῦθα νομίζω καλλίτερον νὰ μείνῃ, ὅπου Ήταν εὔρης μεγάλην φιλοξενίαν, ἔως ὅτου ἔλθω καὶ ἐγὼ εἰς Ίθάκην.» Ο Ηείραιος ἀπεκρίθη διε τε εὐχαρίστως δέχεται τὸν ξένον καὶ οἶκον καὶ Ήταν προσπαθήσῃ νὰ τὸν περιποιηθῇ, δσον πολὺν χρόνον καὶ ἀν ἥθελεν ἀπουσιάζῃ ὁ Τηλέμαχος. Μετὰ τὸν λόγους τούτους ὁ μὲν Τηλέμαχος ἔδεσεν ὑπὸ τοῦ πόδας τὰ πέδιλά του¹ καὶ ἔλαβεν ἐκ τοῦ πλοίου τὸ δόρυ του, οἱ δὲ ναῦται εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον, ἔλυσαν τὰ πρυμνήσια καὶ ἀνεχώρησαν. Ἐπειτα ἀνεχώρησεν καὶ ὁ Τηλέμαχος καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθασεν εἰς τὴν αὐλὴν, ὅπου ἦσαν οἱ ἀναρίθμητοι χοῖροι, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀποίων κατώκει ὁ ἔξαρτος καὶ ἀφωσιωμένες εἰς τὸν κυρίους του χοιροβοσκός.

§ 37. Ο ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ

Ο Όδυσσεας καὶ ὁ Εύμαιος ὡς ἔξημέρωσε, τὸν μὲν

¹ Εγτὸς τοῦ πλοίου καὶ εἰς τὴν ἀκρογιγλιάν περιεπάτει ἀνυπόδητος.

ὑπηρέτας ἔξαπέστειλαν μὲ τοὺς χοίρους εἰς τὴν βοσκὴν,
αὐτοὶ δὲ ἔμειναν ἐντὸς τῆς καλύβης καὶ παρεσκεύαζον
τὸ πρόγευμά των, ὅτε ὁ Ὁδυσσεὺς ἤκουεν ἔξω κτύπου
ποδῶν χωρὶς ὅμως οἱ κύνες καθόλου νὰ ὑλακτήσωσι.
Καὶ τότε εὐθὺς λέγει πρὸς τὸν Εὔμαιον: «Εὔμαιε, ἀ-
κούω, κἄποιοι ἔργεται. Βεβαίως ἡ σύντροφός σου ἡ τις
τῶν γνωρίμων σου ἀρ' οὖ οἱ κύνες δὲν ὑλακτοῦσι.» Δὲν
εἶχε τελειώση τοὺς λόγους τούτους, ὅτε ἔφανη εἰς τὸ
κατώφλιον τῆς καλύβης ὁ Τηλέμαχος. Ο Εὔμαιος ἐκ-
πεπληγμένος ἐστηκώνη ἐπάνω καὶ ἔδραμεν εἰς προύπαν-
τησιν τοῦ κυρίου του, τοῦ ὄποίου ἔριλησε τὴν κεφα-
λὴν, τοὺς δύο δριθαλμοὺς καὶ τὰς δύο χεῖρας, χύνων ἄ-
μαθερμὰ δάκρυα. 'Οποίαν δὲ ἀγάπην ἔσεινει πατήρ
πρὸς υἱὸν μονογενῆ, χάριν τοῦ ὄποίου πολλὰ ὑπέφερε
καὶ ἔβασανίσθη, καὶ τὸν ὄποῖον βλέπει ὑστερα ἀπὸ δέκα
ἔτων ἀποδημίαν, τοιαύτην ἔδειξεν ἥδη καὶ ὁ Εὔμαιος
πρὸς τὸν Τηλέμαχον, τὸν ὄποῖον κρατῶν ἐνηγκαλισμέ-
νον ἔριλει πανταχοῦ, ὡς διαρυγόντα ἐκ τοῦ θανάτου.
Καὶ κλαίων ἔλεγε τὰ ἔξῆς:

«Ἐλθε, Τηλέμαχέ μου, γλυκύ μου φῶς. Δὲν ἥλπι-
ζον πλέον νὰ σὲ ἐπανίδω. Ἀλλ' ἐλθὲ τώρα ἐντὸς, προ-
σφιλές μου τέκνον, διὰ νὰ χαρῶ διοψύχως βλέπων σε
ἀμέσως ἐλθόντα εἰς τὴν καλύβην μας μετὰ τὴν ἐπιστρο-
φὴν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Σὺ δὲν ἔργεσαι συχνὰ νὰ βλέ-
πης τὰ κτήματά σου καὶ τοὺς βοσκούς σου, ἀλλὰ μέ-
νεις εἰς τὴν πόλιν. Φαίνεται σοὶ ἀρέσκει νὰ βλέπῃς τὸ
κατηραμένον πλῆθος τῶν μνηστήρων.» Πρὸς ταῦτα εὐ-
θὺς ἀπήντησεν ὁ Τηλέμαχος ὡς ἔξῆς:

«Πάτερ μου, θὰ γείνη δπως λέγεις. Ἐγὼ χάριν σοῦ
ἥλθον ἐνταῦθα καὶ διὰ νὰ σὲ ἴδω καὶ διὸ νὰ μάθω πασᾶ

σοῦ, ἐάν ή μήτηρ μου μένη ἀκόμη εἰς τὰ ἀνάκτορά μας,
ἢ ἐνυπερεύθη αὐτὴν ἄλλος τις, καὶ ή κλίνη τοῦ Ὀδυσ-
σέως ἡραχγιασμένη κεῖται ἔρημος.»

Ηρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Εὔμαιος:

«Οχι, τέκνον μου, ή μήτηρ σου μένει εἰς τὴν οἰκίαν
σας, κλαίουσα καὶ στενάζουσα νύκτα καὶ ήμέραν.» Μετὰ
τοὺς λόγους τούτους ἔλαβεν ἐκ τῶν γειρῶν του τὸ δό-
ρυ καὶ ὁ Τηλέμαχος εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς καλύβης. Ὁ
δὲ Ὀδυσσεὺς παρεγώρησεν εἰς αὐτὸν τὸ κάθισμά του.
Ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος δὲν ἔδεχθη εἰπὼν «κάθισε, ξένε. Ή-
μεῖς καὶ ἄλλοι εὑρίσκομεν κάθισμα εἰς τὴν καλύβην
μας. Αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος οὐδὲ δώσῃ καὶ εἰς ἐμὲ ἐν κάθισμα.»
Καὶ ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς ἐκάθισε πάλιν εἰς τὴν θέσιν του, ὁ
δὲ Τηλέμαχος ἐκάθισεν ἐπὶ ἄλλου καθίσματος, δπερ παρε-
σκεύασεν αὐτῷ ὁ χοιροβοσκός. «Ἐπειτα παρέθηκεν αὐ-
τοῖς ἄρτον καὶ κρέατα ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια εἶχον πε-
ρισσεύση τὴν προτεραίαν. Ἄφ' οὖ δὲ ἔφαγον καὶ ἔπιον,
τότε ἡρώτησεν ὁ Τηλέμαχος: «πάτερ, πόθεν σοὶ ἥλθεν
ὁ ξένος οὗτος; Ποῖοι τὸν ἔφερον εἰς Ίθάκην;» Ὁ Εὔ-
μαιος ἀπεκρίθη δτι εἶνε ἐκ Κρήτης ἀνθρωπος πολλὰ ἴδων
καὶ παθών. Τοιαύτη ἦτο ἡ τύχη του. Γώρα δὲ πάλιν ἐ-
δραπέτευσεν ἀπὸ ἐν πλοῖον Θεσπρωτῶν καὶ ἥλθεν ἐνταῦ-
θα. Ἔγὼ δὲ οὐ σοὶ τὸν παραδώσω καὶ κάμε δ, τι θέλεις.
Ἄπο σὲ περιμένει προστασίαν.»

Ηρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος.

«Εὔμαιε, ήξενρεις πῶς εἶνε τώρα ἡ οἰκία μας. Πμ-
πορῶ ἐγὼ νὰ τὸν προστατεύσω, δταν οἱ μνηστῆρες τὸν
μεταχειρίζωνται κακῶς; Καλλίτερον εἶνε νὰ μείνῃ ἔδω,
ἐγὼ δὲ τοῦ στέλλω καὶ φορέματα καὶ πέδιλα καὶ τρο-
φὴν καὶ σκάθας ἔχει ἀνάγκην, ίνα μὴ ἔξοδεύῃ καὶ σᾶς.

Κατόπιν δὲ θὰ φροντίσω νὰ τὸν στείλω, δπου ἡ καρδία του ἐπιθυμεῖ. Ἐκεῖ νὰ ἔλθῃ δὲν τὸ εὑρίσκω καλὸν, διότι οἱ αὐθάδεις μνηστῆρες δὲν θὰ τὸν ἀφίνωσιν ήσυχον, ἐγὼ δὲ ταῦτα θέλεπων θὰ λυποῦμαι διότι δὲν εἶνε δυνατὸν εἰς νὰ παλαιίσῃ πρὸς πολλοὺς. Όσον ἀνδρεῖος καὶ ἀν εἶνε, διότι οἱ πολλοὶ εἶνε ἀνδρειότεροι.»

Τότε δὲ Ὁδυσσεὺς εἶπε.

«ὭΩ φίλε, μὲ συγγωρεῖτε νὰ ἀναμιχθῶ καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἐμιδίλιαν σας. Ἐμοῦ μὰ τὴν ἀλήθειαν κατασπάρασσεται ἡ καρδία, δταν ἀκούω νὰ πράττωσι τοιαῦτα οἱ αὐθάδεις μνηστῆρες εἰς τὴν οἰκίαν σου καὶ ἀπορῷ πῶς σὺ τοιοῦτος νέος ἐπιτρέπεις εἰς αὐτοὺς τοιαῦτα. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπεθύμουν νὰ μάθω ἀν καὶ σὺ συναινεῖς εἰς δῆλα ταῦτα ἡ ὑπογωρεῖς εἰς τὴν βίαν τοῦ λαοῦ, ἔστις μισεῖ σὲ καὶ θέλει τὴν καταστροφὴν σου. Ηῶς; δὲν ἔρχονται πρὸς σὲ βοηθοὶ οἱ ἀδελφοὶ σου; Αἰ καὶ νὰ ἥμην νέος μάλιστα υἱὸς τοῦ Ὁδυσσέως ἢ ὁ Ὁδυσσεὺς αὐτὸς καὶ νὰ μοῦ ἔκοπτον ἔχθροι τὴν κεφαλὴν, ἀν δὲν ἡρχόμην μέσα εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ὁδυσσέως καὶ ἀν δὲν ἡράνιζον τοὺς αὐθάδεις πάντας. Ἀλλὰ καὶ ἀν μὲ κατέβαλον αὐτοὶ μόνον πολλοὶ ἀντεῖς, θὰ προετίμων νὰ ἀποθάνω καλλίτερα εἰς τὰ ἀνάκτορά μου, παρὰ νὰ βλέπω τοιαῦτα ἀνόσια ἔργα καθ' ἥμέραν ἐπαναλαμβανόμενα, νὰ ὑθρίζωνται οἱ ξένοι, νὰ κατασπαταλῶνται τὰ ἀγαθά μου, καὶ νὰ ἀπιμάζεται ἡ οἰκία μου.»

«Ἔρες ταῦτα ἀπήντησεν δὲ Τηλέμαχος:

«Ἐγὼ, ξένε, δὲν ἔχω ἀδελφούς. Ὁ Ὁδυσσεὺς δὲν ἐγέννησεν ἄλλον υἱὸν, καὶ ὁ Λαέρτης πάλιν ἐγέννησε μόνον τὸν πατέρα μου. Αὐτοὶ δὲ οἱ καταστρέφοντες τὸν οἶκόν μου δὲν εἶνε ὁ λαὸς τῆς Ιθάκης, ἔστις ἐξ ἐνα-

τίας μᾶς ἀγαπᾶ πολὺ, ἀλλὰ πολυάριθμοι εὐγενεῖς καὶ ἐκ τῆς Ἰθάκης καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν παρακειμένων νήσων τῆς Σάμης, τῆς Ζακύνθου καὶ τοῦ Δασύλιχίου, οἵτινες φέρονται τοιουτοτρόπως διὰ νὰ ἀναγκάσωσι τὴν μητέρα μου νὰ υμφεύῃ ἔνα ἔξ αὐτῶν. Καὶ δὲν εἶναι παράδοξον νὰ ἔξολοθρεύσωσι καὶ ἐμὲ αὐτόν. Ἀλλ' ἡ μήτηρ μου δὲν δύναται σύτε νὰ ἀρνηθῇ σύτε νὰ συναινέσῃ καὶ ἀναβάλλει τὸ πρᾶγμα μὲ διαφόρους προφάσεις. Ἀλλὰ ποῦ θὰ καταλήξουν ταῦτα ὁ θεὸς ἡξεύρει. Σὺ δὲ, Εὔμαιε, τρέξε εὐθὺς εἰς τὴν πόλιν νὰ εἴπης εἰς τὴν μητέρα ὅτι ἐπανῆλθον σῶος ἐκ τῆς Ηύλου καὶ διμένω ἐδῶ. Πρόσεξε ὅμως νὰ μὴ μάθῃ τίποτε κάνεις ἄλλος διότε πολλοὶ θέλουν τὸ κακόν μου.»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Εὔμαιος.

«Τὰ ἡξεύρω καὶ τὰ καταλαμβάνω, Τηλέμαχε, ἐννοῶ πῶς πρέπει νὰ φερθῶ. Ἀλλὰ δὲν νομίζεις καλὸν νὰ ἀναγγείλω μὲ τὸν ἴδιον δρόμον τὴν ἔλευσίν σου καὶ εἰς τὸν Λαέρτην, ὅστις λέγουν ἀφ' ὅτου ἔμαθε τὴν ἀναγώρησίν σου εἰς Ηύλον σύτε τρώγει σύτε πίνει, ἀλλὰ κλαίεις καὶ στενάζει, ἔμεινε δὲ δέρμα καὶ δστᾶ;»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Τηλέμαχος.

«὾ οὐ δυστυχία μας! Ἀλλὰ τί δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ κάμωμεν εἰς τὸν Λαέρτην, Εὔμαιε; Ἄν τοῦ δυνατὸν νὰ ἐκλέξωσιν οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των, ἡμεῖς πρῶτον πάντων θὰ ἐπροτιμῶμεν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πατρός μου καὶ τοῦτο θὰ ἐπιχρηγόρει τὸν Λαέρτην. Ἀλλὰ τώρα, ὅπως εἶνε τὰ πράγματα, ποῦ νὰ περιπλανᾶσαι σὺ εἰς τοὺς ἀγροὺς ζητῶν τὸν Λαέρτην. Σὺ εἰπὲ εἰς τὴν μητέρα μου δὲ, τι σοὶ εἴπον καὶ ἔλα δπίσω. Ἡ μήτηρ ὅμως ἂς στείλῃ κρυφῆ εὐθὺς τὴν σίκονάμον τῆς οἰκίας

μας πρὸς τὸν γέροντα Λαέρτην διὰ νὰ τῷ ἀναγγεῖλῃ
ὅτι ἐπανῆλθον.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Εὔμαιος ἔδεσεν ὑπὸ¹
τοὺς πόδας του τὰ πέδιλα καὶ ἀνεχώρησε δρομαίως.

§ 38 ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ως δὲ ἀπῆλθεν ὁ Εὔμαιος, ἡ Ἀθηνᾶ εὐθὺς λαβοῦ-
σα τὴν μορφὴν μεγάλης καὶ ὥραιάς γυναικὸς ἐνεφανί-
σθη εἰς τὸν Ὁδυσσέα καὶ ἔνευσε πρὸς αὐτὸν νὰ ἔξελθῃ
τῆς καλύβης εἰς τὴν αὐλὴν, ἔνθα ἦθελε νὰ συνδιαλε-
χθῇ μετ' αὐτοῦ. Ο Τήλεμαχος δὲν ἐνόησε τί πο-
τε, μόνον ὁ Ὁδυσσεὺς ἐνόησε καὶ οἱ κύνες οἴτινες ιδόν-
τες τὴν θεὰν ἐφοβήθησαν καὶ ἤρξαντο νὰ φεύγωσι πρὸς
τὸ ἄλλο μέρος τῆς καλύβης κνυζώμενοι². Ο Ὁδυσσεὺς
εὐθὺς ἔξελθεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἐστάθη ἐμπροσθεν τῆς
θεᾶς, ἣτις εὐθὺς ἤρξατο νὰ λέγῃ πρὸς αὐτὸν τὰ ἔξιτο:

«Οδυσσεῦ, τώρα πλέον φυνέρωσε τὸ σχέδιόν μας εἰς
τὸν υἱόν σου ἄνευ ἐπιφυλάξεως ὅτι καὶ οἱ δύο θάλη-
τε εἰς τὴν πόλιν καὶ θάξοιοιθεύσητε τοὺς μνηστῆρας.
Καὶ ἐγὼ δὲν θὰ μείνω πολὺν χρόνον μακρὰν ὑμῶν, διό-
τι θέλω νὰ σᾶς βοηθήσω.»

Αφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα ἡ θεὰ ἤγγισεν αὐτὸν μὲ τὴν
χρυσῆν της ράβδον καὶ εὐθὺς τὰ μὲν ράκη τοῦ Ὁδυσ-
σέως μετεβλήθησαν εἰς λαμπρὰν ἐνδυμασίαν, τὸ δὲ σῶ-
μα ἐγένετο εὐθὺν καὶ δρθὸν, αἱ δὲ ρυτίδες τοῦ προσώπου
ὄλαιι ἔξηλειφθησαν καὶ αἱ παρειαὶ ἔγειναν πλήρεις καὶ
μελαγχροιναὶ κεκαλυμμέναι πέριξ ὑπὸ γενειάδος μαύ-

¹ Κλαίοντες, ἐκβάλλοντες φωνὰς τοικύτας μῆτραν νὰ δέρωνται.

ρης. Καὶ ἡ μὲν Ἀθηνᾶ, ἀφ' οὗ ἔξετέλεσε τοῦτο, ἔφυγε. Ὁ Ὀδυσσεὺς δύμως ἥλθεν εἰς τὴν καλύβην. Ὁ δὲ Τηλέμαχος ως εἶδε τὴν ποιαύτην μεταβολὴν ἔξεπλάγη καὶ ἔστρεψε τοὺς δρθαλμούς του ἀλλαχοῦ φοβηθεὶς μὴ εἶναι θεός· καὶ εἶπε: «Ξένε, τώρα μοὶ φαίνεσαι πολὺ διάφορος ἢ πρότερον. Καὶ Βεβαίως θὰ εἶσαι θεός. Ἔσο δῆμον Ἰλεως καὶ διαφύλαττε ἡμᾶς ἀπό παντὸς κακοῦ!»

Ιπρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεὺς:

«Οὐχι, δὲν εἴμαι θεός. Εἴμαι ὁ πατήρ σου, διὰ τὸν ὅποιον σὺ πολλάκις ἀνεστέναξες ἐν ταῖς συμφοραῖς σου». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔξερράγη εἰς δάκρυα καὶ ἐφίλησε τὸν υἱόν του. Ὁ Τηλέμαχος δύμως ἔμενεν ἐκπεπληγμένος καὶ μὴ πιστεύων εἰς τοὺς λόγους τοῦ πατρός του εἶπε:

«Σὺ δὲν εἶσαι ὁ Ὀδυσσεὺς, ὁ πατήρ μου, ἀλλὰ θεός τις, ὅστις μὲν ἔξαπατῷ διὰ νὰ κλαίω καὶ ἀναστενάζω ἔτι περισσότερον. Διότι ποῖος ἀνθρωπος δύναται νὰ πράτη τη ποιαῦτα θαύματα, τὸν γέροντα νὰ μεταποιῇ εἰς νέον;»

Ιπρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεὺς: «Μή θαυμάζῃς, τέκνον μου, ἐγώ καὶ οὐδεὶς ἄλλος εἶνε ὁ πατήρ σου. Εγώ εἴμαι ὁ Ὀδυσσεὺς, ὅστις μετὰ εἰκοσιν ἑτῶν βασάνους καὶ πλάνας ἔρχομαι ἥδη εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἄν δὲ πρότερον ἐνεφανίσθην ως ἐπειτής καὶ ἥδη μεταβεβλημένος, τοῦτο γίνεται ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Τί δὲν δύνανται οἱ θεοὶ νὰ πράξωσι, δταν θέλωσι!» Ταῦτα εἶπεν ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ἐκάθισε. Ὁ δὲ Τηλέμαχος τότε ἐνηγκαλίσθη κλαίων εὐθύς τὸν πατέρα. Καὶ ἤρχισαν ἀμφότεροι νὰ κλαίουν καὶ νὰ θρηνοῦν ως τὰ πτηνὰ, τῶν ὅποιων ἀρπάζουν τοὺς νεοσσούς των, χωρὶς νὰ λέγωσι λέξιν. Ἐπειτα ἤρωτησεν ὁ Τηλέμαχος: «Ηοῖοι σὲ ἔφερον ἐδῶ, πάτερ;» Οἱ Φαιάκες, ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεὺς,

οίτινες μοὶ ἔδωκαν καὶ λαμπρὰ ὅπρα, χαλκὸν χρυσὸν καὶ φορέματα. Ταῦτα ἔκρυψα ἐντὸς σπηλαίου καὶ ἥλθον ἐ-
ἔῶ κατὰ συμβουλὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπως σκεφθῶμεν περὶ τοῦ φόνου τῶν μνηστήρων. Ἐλλα εἰπέ μοι πόσοι εἶνε τὸν ἀριθμὸν καὶ ὅποιοι; ἵνα σκεφθῶ ἂν δυ-
νάμεθα ἡμεῖς οἱ δύο μόνοι νὰ τοὺς καταφέρωμεν ἢ οὐκ
χρειασθῶμεν καὶ ἄλλους.»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Τηλέμαχος :

«Πάτερ, ἔχω ἀκούσῃ περὶ τῆς δόξης σου ὅτι εἶσαι καὶ αἰχμητὴς ἄριστος καὶ σύμβουλος καλός. Ἐλλὰ πολὺ μέγα πρᾶγμα εἶπες καὶ μὲν καταλαμβάνει διὰ τοῦτο ἐκπληξις. Δὲν εἶνε δυνατὸν δύο ἀνθρώποι νὰ πολεμήσωσι πρὸς πολλοὺς καὶ ἀνδρείους. Οἱ μνηστῆρες δὲν εἶνε δέκα ἢ εἴκοσι μόνον, εἶνε πεντήκοντα δύο ἀπὸ Δουλίγιον, εἴκοσι τέσσαρες ἀπὸ τὴν Σάμην, εἴκοσιν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον καὶ δώδεκα ἀπὸ τὴν Ἰθάκην, ἐκτὸς τῶν ὑπηρετῶν, οἵτινες δὲν εἶνε καὶ οὗτοι δλίγοι. Ἄν δὲν εἶνε προσβάλλωμεν ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων, φοβοῦμαι μήπως ἀντὶ νὰ βλαψθῶμεν βλασφωμεν ἡμεῖς δεινῶς. Καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ζητήσωμεν βοήθειαν παρ' ἄλλων, ἀν εἶνε δυνατόν». «Ἐχομεν, τέκνον μου, ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεὺς, βοηθοὺς τὸν Δία καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, οἵτινες θὰ προστατεύσωσι τὸν ἡμέτερον ἀγῶνα. Σὺ αὔριον πρωὶ ἔρχεσαι εἰς τὴν πόλιν καὶ συναναστρέψεσαι μὲ τοὺς μνηστῆρας. Ὑστερὸν δὲ οὐκέτη καὶ ἐμὲ φιλοβοσκὸς μεταμορφωμένον εἰς ἐπαίτην καὶ γέροντα. Ὁ, τι δήποτε δὲ καὶ ἀν πράξωσι πρὸς ἐμὲ κακὸν οἱ μνηστῆρες καὶ ἀν ἀκόμη μὲ σύρωσι ἐκ τῶν ποδῶν καὶ μὲ ρίψωσιν ἔξω, τοῦτο νὰ μὴ σὲ δργίσῃ καθόλου, ἀλλὰ νὰ τὸ ὑπομείνῃς καὶ τὸ πολὺ διὰ μαλακῶν λόγων νὰ

προσπαθῆς νὰ πείσης αὐτοὺς νὰ μὴ φέρωνται τοιουτοπρόπως. Ἐλλ' αὐτοὶ δὲν θὰ ἀκεύσουν· διότι πλησιάζει ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου των. Ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἀνθρωπὸς πρέπει νὰ μάθῃ δὲν ἐπανῆλθεν ὁ Ὁδυσσεὺς οὔτε ὁ Λαέρτης οὔτε ὁ Εὔμαιος οὔτε ἄλλος τις τῶν ὑπηρετῶν, οὐδὲ αὐτὴ ἡ Ηγηνελόπη. Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν ἔγῳ καὶ σὺ μόνον.»

§ 39. ΕΠΙΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΜΝΗΣΤΗΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

Καθ' ἐν δὲ γρόνον οὗτοι συνδιελέγοντο, ἔφθασαν καὶ οἱ σύντροφοι τοῦ Τηλεμάχου μὲ τὸ πλοῖόν των εἰς τὸν πολυυβαθῆ λιμένα τῆς Ίθακῆς, ὅπερεν εὐθὺς ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηρὰν ἔξελκυσαντες καὶ τὸ πλοῖον. Ἐπειτα ἥλθον εἰς τὴν πόλιν, τὰ δὲ λαμπρὰ δῶρα μετέφερον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κλυτίου. Ὅπως δὲ καθησυχάσωσι τὴν Ηγηνελόπην, ἥτις ἀπαύστως ἔκλαιε διὰ τὸν υἱόν της, ἐστειλαν κήρυκα νὰ ἀναγγείλῃ εἰς αὐτὴν δὲν ὁ Τηλέμαχος ἐπανῆλθεν ὑγιὴς ἐκ Σπάρτης, καὶ δὲν ἥδη μετέβη εἰς τὸν ἄγρον νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὰ κτήματά του. Ἐνῷ δὲν κήρυξ ἔφθασεν εἰς τὰ μέγαρα τοῦ Ὁδυσσέως, συνήντησεν ἐκεῖ καὶ τὸν Εὔμαιον καὶ ἀμφότεροι εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ ὁ μὲν κήρυξ ἐνώπιον ὅλων τῶν ὑπηρετριῶν εἶπεν δὲν ἐπανῆλθεν ὁ Τηλέμαχος, ὁ Εὔμαιος ἔμως ἥλθεν πλησίον τῆς Ηγηνελόπης καὶ εἰπὼν πάντα ἔσα εἶχε διατάξῃ ὁ υἱός της, ἀνεγώρησεν εὐθὺς εἰς τὸν χοίρους του. Οἱ δὲ μνηστῆρες ὡς ἥκουσαν δὲν ἐπανῆλθεν ὁ Τηλέμαχος ἐταράχθησαν καὶ λύπη κατέλαβε τὴν ψυχήν των. Καὶ διὰ τοῦτο ἔξηλθον τῆς αἰ-

Οούσης καὶ καθίσαντες ἐν τῇ αὐλῇ πρὸ τῶν θυρῶν ε-
σκέπτοντο περὶ τούτου. Πρῶτος δὲ ὁ Εὐρύμαχος εἶπε
τὰ ἔξῆς :

«Ὥ φίλοι, οὐδεὶς ἐπίστευεν ὅτι ο Τηλέμαχος μὲ τὴν
αὐθιάδειάν του θὰ διεπέραινε τὸ ταξιδίον. Ἀλλὰ τώρα
πρέπει νὰ στείλωμεν πλοῖον διὰ νὰ καλέσωμεν ἐκείνους
ἐκ τῆς ἐνέδρας νὰ ἐπιστρέψωσι.» Δὲν εἶχον δὲ τελειώ-
ση τὸν λόγον, ὅτε ὁ Ἀρφίνομος στραφεὶς πρὸς τὸ μέ-
ρος τῆς θαλάσσης εἶδε πλοῖον εἰσερχόμενον εἰς τὸν λι-
μένα καὶ τοὺς ναύτας συστέλλοντας τὰ ιστία. Καὶ εὐ-
θὺς ἤρχισε νὰ γελᾷ ἐκ καρδίας λέγων: «Μὴ στέλλω-
μεν πλέον εἰδῆσιν, διότι ίδού αὐτοὶ ἔφθασαν. Ἡ θεός τις
εἶπε τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ἡ καὶ αὐτοὶ εἶδον μὲ τοὺς δ-
φθαλμούς των τὸ πλοῖον παρερχόμενον, ἀλλὰ δὲν ἦδύ-
ναντο νὰ τὸ φθάσωσι.»

Πάντες ως ἥκουσαν ταῦτα ἔδραμον εἰς τὴν παραλίαν
καὶ ὑποδεχθέντες τοὺς φίλους των ἐπανηλθον εἰς τὴν
ἀγοράν μόνοι, μὴ ἐπιτρέποντες εἰς οὐδένα οὔτε νέον οὕ-
τε γέροντα νὰ παρευρεθῇ ἐκεῖ. Πρῶτος δὲ ὁ Ἀντίνοος ὁ
ἀρχηγὸς τῆς ἐνέδρας ἤρχισε νὰ ἀμιλῇ ταῦτα.

«Μὲν φαίνεται παράδοξον, φίλοι μου, πῶς αὐτὸς ὁ
ἄνθρωπος διέρυγε τὸν θάνατον. Τὴν ἡμέραν ἔθετον σκο-
ποὺς κατὰ διαδοχὴν εἰς ὅλας τὰς ὑψηλοτέρας ἄκρας
τῆς νήσου. Ἄμα δὲ ἔδυεν ὁ ἥλιος, οὐδεμίαν νύκτα ἐ-
κοιμήθημεν εἰς τὴν ἔηράν, ἀλλ’ ἐπλέομεν μὲ τὸ πλοῖον
μας εἰς τὴν θαλάσσαν διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν που τὸν Τη-
λέμαχον καὶ νὰ τὸν φανεύσωμεν. Καὶ ἀς χρεωστῇ γά-
ριν εἰς τὸν θεὸν, δστις τὸν ἔσωσεν ἀπὸ τὰς γειράς μας
καὶ τὸν ἔφερεν ἔδω σῶον. Ἀλλ’ ἡμεῖς πρέπει καὶ ἔδω
νὰ μὴ τὸν ἀφήσωμεν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ζῃ. Διότι

ἐν ἔσω αὐτὸς ὑπάρχει δὲν θὰ κατορθώσωμεν τίποιε. Αὐτὸς εἶνε ἄνθρωπος νοήμων, ὁ δὲ λαὸς δὲν μᾶς ἀγαπᾷ τώρα καὶ παρὰ πολύ. Ἐλάτε λοιπὸν, πρὶν συγκαλέσῃ τὸν λαὸν καὶ μᾶς ἐκθέσῃ ως διολοφόνους καὶ πάθωμεν τὰ χειρότερα, νὰ προλάβωμεν νὰ τὸν φονεύσωμεν. Ἐπειτα διανέμεμεν μεταξύ μας τὴν περιουσίαν του καὶ τὴν Ηγελόπην λαμβάνει σύζυγον ἐξ ἡμῶν. Ἀν δὲ ἡ γνώμη αὕτη δὲν σὰς ἀρέσκη, τότε ἀς φύγωμεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν του καὶ ἀς μὴ τρώγωμεν τὰ ἀγαθά του. Καὶ ἔκαστος ἀς προσπαθήσῃ διὰ τῶν δώρων νὰ προσελκήσῃ τὴν ἀγάπην τῆς βασιλίσσης καὶ νὰ τὴν συζευχῇ.

Ταῦτα εἶπε, πάντες δὲ ἐτήρουν ἄκραν σιωπήν. Μόνον ὁ Ἀμφίνομος ἐκ Δουλιγίου, ἀνήρ καὶ μὲ νοῦν καὶ μὲ ἀρετὴν, ἔλυσε τὴν σιωπὴν καὶ εἶπε: «Ω φίλοι, ἐγὼ τούλαχιστον οὐδέποτε θὰ ἀπεφάσιζον νὰ φονεύσω τὸν Τηλέμαχον. Εἶνε στυγερὸν νὰ φονεύωνται οἱ βασιλεῖς. Ἄλλ’ ἀς ἐρωτήσωμεν τὸν θεὸν καὶ ἀν μᾶς ἐπιτρέπῃ τοῦτο, τότε ἐγὼ μόνος μου θὰ τὸν φονεύσω, ἀν δικαστοιαῦτα πράγματα ἀπαγορεύωνται, τότε πρέπει νὰ παύσωμεν καὶ νὰ τὰ σκεπτώμεθα.» Οἱ λόγοι τοῦ Ἀμφινόμου ἥρεσαν εἰς ὅλους. Εὖθις δὲ διέλυσαν τὸν σύλλογον καὶ ἤλθον εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ὀδυσσέως.

Ἄλλ’ ἡ Ηγελόπη μαθοῦσα παρὰ τοῦ αἵρυκος Μέδοντος δτι οἱ μηηστῆρες συνεσκέψθησαν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Τηλεμάχου, κατέβη ἐκ τοῦ ὑπερώου εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἦσαν συνηγμένοι καὶ πλήρης ἀγανακτήσεως ὡμίλησε πρὸς τὸν Αντίνοον παῦτα:

«Ἀντίνοε, ὑδριστὰ, κακοῦργε, σὲ λέγουν ἐν Ποάκη ἄριστον μεταξὺ τῶν ἐμηλίκων σου κατὰ τὸν νοῦν καὶ τοὺς λόγους· ἀλλὰ σὺ οὐδόλως εἶσαι τοιοῦτος. Διὰ τί,

ῶ παράφρον, σκέπτεσαι νὰ φονεύσῃς τὸν Τηλέμαχον. Οὐτως ἀποδίδεις τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ὁ Ὁδυσσεὺς ἔκαμεν πρὸς τὸν πατέρα σου, ὅτε οἱ Ήθακήσιοι ἥθελον νὰ τὸν σπαράξωσι, διότι ὅμοῦ μὲ τοὺς Ταφίους εἶχεν διαρπάση τὴν χώραν τῶν συμμάχων μας Θεσπρωτῶν, καὶ τὸν προσέλαθεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ τὸν ἔσωσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ; Αὐτοῦ τὴν οἰκίαν τῷρα σὺ ἀντὶ τῆς χάριτος ἐκείνης καταστρέφεις καὶ ζητεῖς νὰ νυμφευθῆς τὴν γυναῖκα καὶ νὰ φονεύσῃς τὸν υἱὸν, ἐμὲ δὲ ρίπτεις εἰς μέγα πένθος. Ἀλλὰ σὲ συμβούλεύω νὰ παύσῃς, ἐμπόδιζε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους.»

Ἡρίς ταύτην ἀπήντησεν ὁ Εὔρύμαχος:

«Ἡσύχασε, ὦ βασιλισσα, καὶ μὴ σκέπτεσαι τοιαῦτα πράγματα. Ἐν σω ἐγὼ ζῶ καὶ ἔχω τοὺς δρθαλμούς μου ἀνοικτοὺς δὲν θὰ τολμήσῃ οὐδέποτε ἀνθρωπος νὰ βαλῇ χεῖρα εἰς τὸν υἱόν σου, διότι εὐθὺς θὰ φεύσῃ τὸ αἷμά του περὶ τὸ δόρυ μου. Ἐνθυμοῦμαι πῶς ὁ Ὁδυσσεὺς μὲ ἐκράτησε πολλάκις εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ μοὶ ἔδιδε κρέας ψητὸν εἰς τὰς χεῖρας, μὲ ἐπότιζε δὲ καὶ σῖνον. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν Τηλέμαχον ἀγαπῶ ὡς ἀδελφόν μου καὶ δὲν πρέπει καθόλου νὰ φοβῇσαι θάνατον ἀπὸ τοὺς μηνηστήρας.» Ταῦτα ἔλεγε διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὴν Ηηνελόπην, αὐτὸς δμως εἶχε δλειθρίας σκέψεις εἰς τὸν νοῦν του.

Η Ηηνελόπη ἀνέβη εἰς τὸ ὑπερῷον, ἔνθα ἔκλαιε τὸν ἡγαπημένον σύζυγόν της μέχρις δτου ἀπεκοιμήθη. Ὁ Ὁδυσσεὺς δμως καὶ ὁ Τηλέμαχος ἐν τῇ καλύβῃ εἶχον σφάξη χοῖρον ἐνὸς ἔτους καὶ παρεσκεύαζον τὸ ἔσπερινὸν φαγητόν των. Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔρθασεν ἔκει καὶ ὁ Εὔμαιος ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς πόλεως. "Οπως δὲ μὴ ἀναγνωρίσῃ τὸν Ὁδυσσέα καὶ ἀναγγείλῃ τοῦτο

εἰς τὴν Ηγελόπην, ἡ Ἀθηνᾶ μετέβαλε τὸν Ὁδυσσεά πάλιν καὶ κατὰ τὴν μορφὴν καὶ κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν εἰς γέροντα ἐπαίτην. Τότε ὁ Τηλέμαχος πρῶτος εἶπε πρὸς τὸν χοιροβοσκόν :

« Ἡλθες, Εὔμαιε. Τί νεώτερα ἀπὸ τὴν πόλιν; Ἐπανῆλθον οἱ μνηστῆρες ἐκ τῆς ἐνέδρας ἢ φυλάττουσιν ἀκόμη νὰ περάσω ἀπ’ ἐκεῖ; »

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθης, Εὔμαιε :

« Δὲν ἔφροντισα διὰ ταῦτα νὰ ἔξετάσω· ἐγὼ ἐκύττακτα νὰ φέρω τάχιστα τὴν εἰδῆσιν καὶ νὰ ἐπανέλθω ἐνταῦθα. Ἄλλὰ μὲ ἐπρόλαβεν ἄλλος καὶ τὸ εἶπεν ἐσταλμένος ἀπὸ τοὺς συντρόφους σου, μὲ τὸν δποῖον μαζῆι εἰσήλθομεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ὁτε δὲ ἐπέστρεφον ἀπὸ τὸν λόφον τοῦ Ἐρμοῦ εἶδον νὰ ἀράζῃ πλοῖον πλῆρες ἀνδρῶν ἐνόπλων· ὑπέθεσα δὲ ὅτι θὰ εἶνε ἐκεῖνοι, ἀλλὰ δὲν ἡζεύρω καλά. »

Ο Τηλέμαχος ἐμειδίασε βλέψας εἰς τὸν πατέρα του χρυσῷ ἀπὸ τὸν χοιροβοσκόν. Μετὰ ταῦτα δὲ ἡτοιμάσθη τὸ φαγητὸν καὶ φαγόντες ἐκοιμήθησαν.

§ 40 . ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ ΕΙΑΝΟΔΟΣ ΕΙΣ ΙΘΑΚΗΝ.

Τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ πρωὶ ὁ Τηλέμαχος θέλων νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν, ἔδεσε ὑπὸ τοὺς πόδας τὰ πέδιλά του, ἔλαβε τὸ δόρυ του καὶ εἶπε πρὸς τὸν χοιροβοσκόν του :

« Πάτερ μου, ἐγὼ θὰ ἔλθω εἰς τὴν πόλιν, ἵνα μὲ ἴδη ἡ μήτηρ μου· διότι τότε αὐτὴ θὰ παύσῃ νὰ κλαίῃ καὶ θρηνῇ. Ως πρὸς δὲ τὸν ξένον ὁδήγησε τὸν δυστυχῆ εἰς τὴν πόλιν νὰ ἐπαιτήσῃ καὶ θὰ τῷ δώσῃ δστις εὐχαριστεῖται καὶ φαγητὸν καὶ ποτόν. Ἐγὼ δὲ εἰς τοιαύτην

Οέσιν εύρισκόμενος δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ μαζεύσω εἰς τὴν οἰκίαν μου ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. "Αν κακοφαίνεται τοῦτο εἰς τὸν ξένον, μοὶ εἶνε ἀδιάφορον· ἐγὼ ἀγαπῶ νὰ λέγω πάντοτε τὴν ἀλήθειαν!"

* Πρὸς ταῦτα εἶπε καὶ ὁ Ὀδυσσεύς:

"Ω φίλε μου, καὶ ἐγὼ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μένω ἐδῶ, διότι εἰς τὸν πτωχὸν καλλίτερον εἶνε νὰ ἐπαιτῇ εἰς τὴν πόλιν ἢ εἰς τοὺς ἀγρούς. "Ἐπειτα δὲν εῖμαι καὶ νέος πλέον διὰ νὰ δύναμαι νὰ ἐκτελῶ ὅτι θέλημα ἐπιθυμεῖ ὁ κυριός μου. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ θὰ ἔλθω εἰς τὴν πόλιν ὄμοι μὲ τὸν Εὔραιον. "Αλλὰ θὰ μείνω ἀκόμη δλίγον χρόνον ἐνταῦθα νὰ πυρωθῶ εἰς τὸ πῦρ, νὰ ζεστάνῃ δὲ καὶ ἡ ἡμέρα· διότι τὰ φορέματά μου εἶνε ἄθλια καὶ φοβοῦμαι μὴ μὲ βλάψη ἢ πρωΐνη πάχνη¹, ἢ δὲ πόλις λέγουν δτι εἶνε μακράν."

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Τηλέμαχος ἀνεγώρησε καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ πατρός του. Ως δὲ εισῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀπέθεσε τὸ δόρυ, ἢ Εὔρη κλειστὸν πρώτη εἶδεν αὐτὸν καὶ πλήρης χαρᾶς ἔδραμεν καὶ ἔφιλε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ὄμρους, καὶ αἱ ἀλλαι ὑπηρέτριαι ἔχαιρον διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Τηλεμάχου. Μὲ δὲ Πηνελόπη ὡς ἥκουσεν δτι ἥλθεν ὁ Τηλέμαχος κατέβη ἐκ τοῦ ὑπερώου καὶ ἐναγκαλισθεῖσα ἦν ἀγαπητὸν υἱόν της ἔφιλησε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν δόρθαλμούς καὶ εἶπε· «Πλοες, Τηλέμαχέ μου, καλόνμου τέκνον. Δὲν ἥλπιζον νὰ σὲ ἵδω πλέον, μετέβης εἴς

¹ Η σκληρότης ἐνταῦθα τοῦ Τηλεμάχου εἶνε προσποιητὴ ἔνεκα τοῦ Εὔραιού, ὅπως μὴ οὕτος ὑποπτεύσῃ τι καὶ ἀναγγωρίσῃ τὸν ξένον.

¹ Βγένοντα ταῦτα κατὰ ρθινόταρον.

Πύλον χρυφᾶ διὰ νᾶ μάθης περὶ τοῦ καλοῦ πατρός σου.
Εἰπέ μοι, τί ἔμαθες.»

Πρὸς ταύτην ἀπήντησεν ὁ Τηλέμαχος: «Μῆτέρ μου,
Ἄρες με ἡσυχον, βλέπεις δὲν ἔπαθον τίποτε. Ἀλλὰ σὺ,
ἄφ' οὗ λουσθῆς καὶ ἐνδυθῆς καθαρὰ φορέματα τάξε εἰς
τοὺς θεοὺς μεγάλας θυσίας, νὰ μὴ ἀφῆσουν ἡμᾶς ἄνευ
ἰκανοποιήσεως. Ἔγὼ δὲ θὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἀγοράν διὰ
νὰ προσκαλέσω ἔνα ξένον, ὅστις ἔκειθεν μὲν ἡκολούθησεν
ἔργόμενος ἐνταῦθα. Τοῦτον εἶπα νὰ φιλοξενήσῃ καὶ πε-
ριποιηθῇ ὁ Πείραιος, ἔως διου ἔλθω καὶ ἔγώ.»

Ἡ Ηγελόπη εὐθὺς ἐξετέλεσε τοὺς λόγους τοῦ σίοῦ
της, δὲ ἐπειδὴν ἐπορεύθη εἰς τὴν ἀγοράν. Ἡ Ἀ-
θηνᾶ ἐπέχυσεν ἐπ' αὐτοῦ θείαν χάριν καὶ ὁ λαὸς δλος
παρετήρει τοῦτον μετὰ θαυμασμοῦ. Τότε καὶ οἱ αὐθάδεις
μνηστῆρες τὸν περιεκύκλωσαν εἰς τὸ φανερὸν μὲν λέ-
γοντες λόγους γλυκεῖς, πράγματι δμῶς ἔχοντες κακοὺς
σκοπούς. Ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος ἀφῆκεν αὐτοὺς καὶ ἦλθεν
πρὸς τοὺς πατρικούς του φίλους τὸν Μέντορα, τὸν Ἀν-
τιφόν καὶ Ἀλιθέρσην, οἵτινες ἥρωτῶν τὰ καθ' ἔκαστα
τοῦ ταξειδίου του. Ἐπειτα ἦλθε καὶ ὁ Πείραιος μὲ τὸν
ξένον, διὸ εὐθὺς ἔχαιρετισεν ὁ Τηλέμαχος καὶ ἐκάθισε
πλησίον του. Ο δὲ Πείραιος εἶπε: «Τηλέμαχε, στεῖλε
εἰς τὴν οἰκίαν μου ἀνθρώπους σου νὰ λαβῆς τὰ δῶρα,
τὰ δποῖα σοὶ ἔδωκεν ὁ Μενέλαος.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος:

«Πείραιε, βλέπεις πῶς εἶνε τὰ πράγματά μου. Καλ-
λίτερον νὰ μένουν ταῦτα εἰς τὴν οἰκίαν σου· διότι οἱ
μνηστῆρες ζητοῦν νὰ μὲ φονεύσουν καὶ νὰ διαμοιρα-
σθῶσι τὰ κτήματά μου μεταξύ των. Καὶ ἂν κατορθώ-
σουν τοῦτο, τότε καλλίτερα νὰ χαρῆς σὺ τὰ δῶρα ταῦ-

τα ἦ ἔκεινοι. Ἄν δημως ἔκεινοι καταστραφῶσι, τότε τὰ φέρεις εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ σὺ χαίρων πρὸς φίλονσου χαίροντα.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπορεύθησαν αὐτὸς καὶ ὁ ξένος εἰς τὰ ἀνάκτορα, ὅπου λουσθέντες καὶ νιφθέντες κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐκάθισαν νὰ φάγουν. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφαγον καὶ ἔπιον, δσον ἐπεθύμει ἐκάστος, ἡ Ηηνελόπη, ἡ τις ἐκάθητο ἄντικρύ των νήθουσα μὲ τὴν ἡλακάτην, ἥρχισε νὰ λέγῃ τὰ ἔξης:

«Τηλέμαχε, ἐγὼ διατὶ νὰ κάθημαι ἐδῶ, θὰ ἀναβῶ ἐπάνω εἰς τὴν πολυστένακτον κλίνην μου, τὴν ὅποιαν καθ' ἐκάστην βρέχω μὲ τὰ δάκρυά μου, ἀφ' ὅτου ὁ Ὁδυσσεὺς ἀνεγώρησε μὲ τοὺς Ἀτρεΐδας εἰς Τροίαν. Σὲ ἡρώτησα, πρὶν ἔλθουν ἐντὸς οἱ μνηστῆρες ἀν ἥκουσες πού τι περὶ τοῦ πατρός σου, ἀλλὰ δὲν ἡθέλησες νὰ μοὶ εἶπης τίποτε.»

Ο Τηλέμαχος διηγεῖται δλας τὰς περιποιήσεις, δσαι ἐγένοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἐν Ηύλῳ καὶ ἐν Σπαρτῇ. Ήερὶ δὲ τοῦ πατρός του λέγει τοῦτο μόνον ἥξευρεν ὁ Μενέλαος κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Πρωτέως ὅτι ὁ Ὅδυσσεὺς διατρίβει ἐν τῇ νήσῳ Ωγυγίᾳ εἰς τὰ μέγαρα τῆς Καλυψοῦς λυπούμενος διότι δὲν ἔχει πλοῖον νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Η Ηηνελόπη συνεκινήθη ταῦτα ἀκούσασα. Ο δὲ μάντις Θεοκλύμενος ἐπαρηγόρησε τὴν Ηηνελόπην διῆσχυρισθεὶς ὅτι ὁ Ὅδυσσεὺς εύρίσκεται ἐντὸς τῆς Ιοάκης.

§ 41. ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΜΕΓΑΡΟΙΣ ΤΟΥ.

Ἐν φῷ ἡ Ηηνελόπη καὶ ὁ Τηλέμαχος τοιαῦτα ὡμή-

λουν, οἱ μνηστῆρες ἐν τῇ λιθοστρώτῳ αὐλῇ ἐτέρποντο
ἡπίπτοντες τὸν δίσκον καὶ τὸ ἀκόντιον. Ὅτε δὲ ἦλθον
τὰ σφακτὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν, τότε ἀφῆκαν τὰς διασκεδά-
σεις καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς μέγαρον νὰ σφά-
ξωσι τὰ πρόβατα, τὰς αἶγας τοὺς σιτευτοὺς χοίρους καὶ
μίαν βοῦν καὶ νὰ παρασκευάσωσι τὸ δεῖπνόν των. Κατ'
αὐτὸν δὲ τὸν χρόνον εἶπεν ὁ Εὔμαιος πρὸς τὸν Ὀδυσσέα:

«Ωἱ ξένε, καὶρὸς τώρα νὰ φύγωμεν διὰ τὴν πόλιν,
εἰς τὴν ὅποιαν τόσον πολὺ ἐπιθυμεῖς νὰ μεταβῆς. Τί
καλὸν θὰ ἥτο δι’ ἐμὲ νὰ ἔμενες ἐδῶ διὰ νὰ προσέχῃς
τὴν καλύθηγ. Ἀλλ’ ὁ κύριός μου διέταξεν ἄλλο καὶ
πρέπει νὰ ὑπακούσω, διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν κατόπιν ἐπι-
πλήξεις, τὸ ἐποιὸν δὲν μοι ἀρέσκει καθόλου. Ἐλα λοι-
πὸν νὰ πηγαίνωμεν. Οἱ καὶρὸς ἥλθε καὶ ἐπέρασε μάλι-
στα, καὶ πρέπει νὰ σπεύσωμεν, διότι κατὰ τὴν ἐσπέραν
θὰ εἴνε ψῦχος περισσότερον.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεύς:

«Καλὰ λέγεις, Εὔμαιε, νὰ ἀναχωρήσωμεν ἀμέσως.
Ἄλλὰ δός μοι ἂν ἔχης ράθδον τινὰ κομμένην διὰ νὰ
στηρίζωμαι; διότι λέγουν ὅτι ἡ ἐδὸς εἴνε πολὺ δλισθη-
ρά.» Ταῦτα εἶπε καὶ ἐκρέμασεν εἰς τοὺς ὄμους του τὴν
κατεσχισμένην ἀθλίαν πήραν. Ὁ δὲ Εὔμαιος τῷ ἔδωκε
καλὴν βακτηρίαν καὶ ἀνεγώρησαν. Ὅταν δὲ ἔφθασαν
πλησίον τῆς πόλεως εἰς τὴν κρήνην, ἐκ τῆς ὅποιας ἐ-
λάμβανον ὕδωρ οἱ ἀνθρωποι, ἐκεῖ συνήντησαν καὶ τὸν
Μελάνθιον ὅμοι μετὰ δύο ἄλλων ὑπηρετῶν φέροντα εἰς
τοὺς μνηστῆρας ἐκ τοῦ ποιμνίου ἐκλεκτὰς αἶγας. Ὁ δὲ
Μελάνθιος ὡς τοὺς εἶδεν ἥρχισε νὰ λέγῃ τοὺς ἔξις ἀ-
πρεπεῖς λόγους:

«Καλὰ λέγουν, ίδεις ὁ ἀθλιός ὁδηγεῖ τὴν ἀθλιόν. Ὁ

Θεός συντροφεύει πάντοτε τὸν ὅμοιον μὲ τὸν ὅμοιον. Ήσυ
 μᾶς τὸν πᾶς αὐτὸν τὸν καταφαγᾶν, καὶ σὺ παληγάνθρω-
 πε, τὸν σικχαμερὸν ζήτουλαν, τὸν σαχανογλύφον, τὸν
 ὅποιον εἰς οἰανδήποτε θύραν θελήσης εύρισκεις νὰ ζητῇ
 νὰ χάψῃ κομμάτια. Δὲ· μοὶ τὸν δίδεις νὰ μοὶ καθαρίζῃ
 τοὺς σταύλους καὶ νὰ βίπτῃ κλάδους εἰς τὰ ἔριφια καὶ
 ἐγὼ θὰ τῷ δίδω νὰ πίνη τυρόγαλα διὰ νὰ παγύνουν οἱ
 μῆροι του. 'Αλλ' ἡ ἐργασία δὲν θὰ ἀρέσῃ, διότι ἔμα-
 θε νὰ γεμίζῃ διὰ τῆς ἐπαιτίας τὴν ἀπλήρωτον κοιλίαν
 του. 'Αλλ' ἀκουσε, ἂν ἔλθῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ὀδυ-
 σέως, αἱ πλευραὶ του θὰ σπάσουν χωρὶς ἄλλο πολλὰ
 σκαμνία, τὰ ὅποια θὰ διευθυνθῶσι ἐπάνω του.» Μετὰ
 τοὺς λόγους τούτους διαβαίνων πλησίον ἐλάκτισε τὸν
 Ὀδυσσέα ἐπὶ τῶν δσφύων. 'Ο Ὀδυσσεὺς ὅμως ὑπέμεινε
 γενναίως τὴν ὕβριν ταύτην, εἰ καὶ ἤδυνατο δι' ἐνὸς κτυ-
 πήματος κατὰ κεφαλῆς νὰ βίψῃ κατὰ γῆς τὸν ἄθλιον.
 'Ο Εὔμαιος ὅμως ἥγανάκτησε πολὺ καὶ εἶπε: «Ω νὰ
 ἥργετο, ἄθλιε, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ νὰ ἔβλεπες τότε τὴν
 συιφοράν σου! Ηεριρέρεσαι δλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν
 πόλιν καὶ ἀφίνεις τὰ ποίμνια ἀνευ ἐπιτηρήσεως νὰ κα-
 ταστρέψωνται.»

Ηρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Μελάνθιος.

«ἳ λόγοι εἶνε οὗτοι τοὺς ὅποίους λέγει ὁ ἐπίτριπτος
 κύων, τὸν ὅποιον μίαν ἡμέραν θὰ τὸν ἀρπάσω καὶ θὰ
 τὸν φέρω μακρὰν τῆς Ἰθάκης νὰ τὸν πωλήσω καὶ νὰ
 ὀφεληθῶ. "Ω ποῦ νὰ ἀπέθνησκε ἢ νὰ ἐφονεύετο ὑπὸ τῶν
 μηηστήρων καὶ δ Ἡηλέμαχος, δπως ἀπωλέσθη καὶ δ
 πατήρ του.» 'Αφ' οὖ εἶπε ταῦτα ἐπορεύθη ταχέως εἰς τὰ
 ἀνάκτορα, δπου εἰσελθών ἐκάθισε μεταξὺ τῶν μηηστή-
 ρων ἀντικρὺ τοῦ Εὔρυμάχου τὸν ὅποιον ἥγάπα πολὺ.

Εύθυς δὲ τῷ παρετέθησαν καὶ κρέατα καὶ ἄρτος νὰ φάγῃ. Ἡδη δὲ εἶχον πλησιάση εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ ὁ Εὔμαιος καὶ ἤκουσαν τὸν ἥχον τῆς φόρμιγγος, μὲ τὴν ὅποιαν ὁ ἀοιδὸς Φήμιος ἡρχίζε τὸ ἄσμά του. Τότε ὁ Ὁδυσσεὺς ἔλαβε τὸν χοιροβοσκὸν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ εἶπε: «Εὔμαιε, θειάως αὕτη ἐδῶ θὰ εἴνε ἡ μεγάλοπρεπὴς οἰκία του Ὁδυσσέως. Εὐκόλως διακρίνεται μεταξὺ τῶν ἄλλων. Τί ἔκτασιν ποῦ ἔχει, πόσον ἡ αὐλὴ εἴνε τεχνικῶς κατεσκευασμένη καὶ τί στερεάὶ θύραι εἴνε ἔκειναι. Δὲν ἡμ. πορεῖ ἄνθρωπος νὰ τὴν παραβιάσῃ εὐκόλως. Υποθέτω δὲ ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι θὰ εὐωχοῦνται ἐκεῖ, διότι μοῦ ἥλθε κνίσα, ἀκούω δὲ καὶ φόρμιγγα, τὸν ἀχώριστον σύντροφον τῆς τραπέζης.»

Ηρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Εὔμαιος:

«Τίποτε δὲν σοῦ διαφεύγει, ζένε, ἀληθῶς εὐωχία γίνεται. Ἀλλὰ τώρα νὰ σκεφθῶμεν ἐδῶ. Ἡ πήγαινε σὺ ἐμπρὸς καὶ ἐγὼ ἔργομαι κατόπιν μόνος, Ἡ ἀν Θέλης, ἀφες νὰ προπορευθῶ ἐγὼ καὶ σὺ περιμένεις δλίγον καὶ ἔπειτα ἔρχεσαι. Μὴ θραδύνῃς δμως πολὺ νὰ ἐλθης, μὴ σὲ ἵδη κάνεις ἔκτος καὶ σὲ διώξῃ Ἡ σὲ κακοποιήσῃ. Τί λέγεις; »

Ηρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεὺς :

«Πήγαινε, Εὔμαιε, καὶ ἐγὼ περιμένω ἐδῶ. Ἀπὸ κτυπήματα καὶ ἀπὸ πολλὰς ἄλλας ταλαιπωρίας εἶμαι συνειθισμένος ὥστε καὶ ἐδῶ ἀν μοὶ εἴνε πεπρωμένον νὰ πάθω τι, θὰ ὑπομείνω καὶ τοῦτο, ἀρκεῖ μόνον νὰ μοὶ δώσουν κάπι τι διὰ νὰ γερίσω τὴν γαστέρα, τὴν ὅποιαν ἄλλως δὲν ἡμπορεῖ τις νὰ δαμάσῃ.»

Ἐφ δὲ εὗτοι τοιαῦτα συνδιελεγοντο, κύων τις ἔξηπλομένος ἐσήκωσε τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὥτα. Ἡτο

ό "Αργος, τὸν ὄποιον, δὲ Οδυσσεὺς αὐτὸς εἶγεν ἀνεθρέψη, πρὶν μεταβῆι εἰς Τροίαν καὶ τὸν ὄποιον δὲν ἔχάρη. Τὸν κύνα τοῦτον ἀπέλυσον ἀλλοτε οἱ νέοι εἰς κυνῆγιον ἀγρίων αἰγῶν ἐλάφων καὶ λαγωῶν. Τότε δμως ἀπόντος τοῦ κυρίου του ἔκειτο ἐπὶ πολλῆς κόπρου ἡμιόνων καὶ θοῶν, ἥτις ἦτο κεχυμένη ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν διὰ νὰ μεταφέρωσιν αὐτὴν οἱ δοῦλοι νὰ κοπρίσωσι τοὺς ἀγρούς. Ἐνταῦθα ἔκειτο δὲ Αργος γεμάτος ἀπὸ ζωύφια. Καὶ ὡς εἶδε τὸν Οδυσσέα πλησίον, ἔσεισε τὴν οὐρὰν καὶ κατέβασε τὰ ὠτα διότι δὲν ἦδύνατο ἀπὸ ἀδυναμίαν νὰ τρέξῃ ἐπάνω εἰς τὸν κύριόν του. Ο δὲ Οδυσσεὺς ἐλυπήθη καὶ στρέψας τὸ πρόσωπόν του ἐκαθάρισε τὰ δάκρυα του χωρὶς γὰρ ἐννοήση τοποτε ὁ Εὔμαιος καὶ εἶπε :

« Εὔμαιε, ιδὲ πῶς ἔκεινος ὁ σκύλος κεῖται εἰς τὴν κόπρον. Ἐχει σῶμα μὲν ὥρατον, ἀλλὰ δὲν ἥξεύρω ἀν ἦτο καὶ ἀπὸ τοὺς ταχεῖς κύνας ἡ ἀπὸ ἔκείνους, τοὺς ὄποιους διατηροῦν ἐν τῇ οἰκίᾳ οἱ εὐγενεῖς πρὸς στολισμόν. »

Μρός ταῦτα ἀπεκρίθης, Εὔμαιέ μου γοιροθεσκέ :

« Ο σκύλος οὗτος, ξένε, εἶνε ἔκείνου τοῦ ἀνδρὸς, δοστις μᾶς ἀπέθανε μακράν. Ἀν τὸν ἔβλεπες τότε πῶς τὸν ἀφῆκεν ὁ Οδυσσεὺς ἀπεργάμενος εἰς Τροίαν, οὐαὶ ἐθαύμαζες τὴν ταχύτητα καὶ δύναμίν του. Ο, τι θηρίον ἄγριον καὶ ἀν ἔνγαζε, ἥτο ἀδύνατον νὰ τοῦ φύγῃ. Ήτο δὲ καὶ ἀριστος ἰγνηλάτης. Ἀλλὰ τώρα βλέπεις εύρισκεται εἰς τοιαύτην ἀθλιότητα, διότι ὁ μὲν κύριός του ἀπωλέσθη μακράν τῆς πατρίδος, αἱ δὲ θυηρέτραι: δὲν φροντίζουσι καθόλου δὲν αὐτὸν. Τοιούτοι εἶνε οἱ δοῦλοι, ξένε, δταν δὲν ὑπάρχῃ κύριος, δὲν κάμνουν ὁφ' ἐσυτῶν

ὅτι πρέπει. Διότι ὁ θεὸς, ὅταν ὁ ἄνθρωπος γείνη δοῦλος, στερεῖ αὐτὸν τὸ ήμισυ τῆς ἀρετῆς.»

‘Αφ’ οὐ εἶπε ταῦτα εἰσῆλθεν εἰς τὰ μέγαρα πρὸς τοὺς μνηστήρας. Ὁ Ἀργος δύμως ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπέθανεν εὐθὺς ὡς εἶδε μετὰ εἴκοσιν ἔτη τὸν πεφιλημένον κύριόν του.

§ 42. ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΝΗΣΤΗΡΩΝ.

‘Ο Τηλέμαχος πρῶτος εἶδε τὸν χοιροβοσκὸν ἐρχόμενον εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἔνευσε πρὸς αὐτὸν νὰ καθίσῃ πλησίον. Ο δέ Εὔμαιος κατεσταλμένως ἔλαβε σκαμνίον ἐκεῖ κείμενον καὶ καθίσας ἀντικρὺ τοῦ Τηλέμαχου ἦρξατο νὰ τρώγῃ ἐκ τῶν παρατεθέντων αὐτῷ φαγητῶν. Εὐθὺς δὲ μετ’ ὀλίγον ἐφάνη καὶ ὁ Όδυσσεὺς, εἰς γέρων πτωχότατος μὲ κατεσχισμένα φορέματα, δστις στηριζόμενος εἰς τὴν ῥάβδον του ἐκάθισεν ἐντὸς ἐπὶ τοῦ μελίνου κατωφλίου ἀκουμβήσας μὲ τὴν ῥάχιν εἰς τὸν καλὸν κυπαρίσσινον σταθμόν.¹⁾ Ο δέ Τηλέμαχος ὡς εἶδε τὸν γέροντα ἐπαίτην ἔλαβεν ἔνα ὀλόκληρον ἄρτον καὶ κρέας ὃσον ἔχώρουν αἱ χεῖρές του καὶ δώσας εἰς τὸν Εὔμαιον εἶπε: «Φέρε ταῦτα πρὸς τὸν ξένον καὶ παρακίνητε αὐτὸν νὰ ἔληγη καὶ ὁ ἴδιος νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν μνηστήρων διότι ἡ ἐντροπὴ δὲν ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον δστις στερεῖται.»

‘Ο χοιροβοσκὸς προσέφερε τὰ κρέατα εἰς τὸν Όδυσσεα καὶ εἶπεν ὃσα διέταξεν ὁ κύριός του. Ο δέ Όδυσσεὺς ἀφ’ οὐ εὐχαρίστησε τὸν Τηλέμαχον καὶ τῷ εὐχήθη νὰ τῷ δώσῃ ὁ θεὸς ὅλα τὰ καλὰ ἐδέχθη τὸ κρέας καὶ τὸν

¹⁾ Ηφασταῖα, κασσαν.

ἀρτον καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας καὶ καταθέσας ταῦτα ἔμπροσθέν του ἐπὶ τῆς ἀθλιωτάτης πῆρας του¹ ἥρχισε νὰ τρώγῃ, ἐν ὡ ὁ θεῖος ἀοιδὸς ἔτερπε διὰ τῶν ἀσμάτων του τοὺς παρευρισκόμενους. Ὅτε δὲ εἶχε δειπνήση ὁ Ὁδυσσεὺς, ἐτελείωσε καὶ ὁ ἀοιδὸς τὴν ώδήν του καὶ οἱ μνηστῆρες ἥρχισαν νὰ συνδιαλέγωνται πρὸς ἀλλήλους καὶ νὰ διασκεδάζωσι. Τότε παρέστη πρὸς τὸν Ὁδυσσέα ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τὸν παρώτρυνε νὰ περιέλθῃ τοὺς μνηστῆρας καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' ἑκάστου ἐλεγμοσύνην, ὅπως οὕτω γνωρίσῃ ὅποιοι τούτων εἴνε καλοὶ καὶ ὅποιοι κακοὶ, ἀν καὶ τοῦτο οὐδένα ἔμελλε νὰ ἀπαλλάξῃ τοῦ δλέθρου. Ο Ὁδυσσεὺς εὐθὺς ἐσηκώθη καὶ ἐλθὼν εἰς τοὺς μνηστῆρας ἤρξατο νὰ ἐπαιτῇ ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ εἰς τὰ δεξιὰ ἀπλόνων τὴν χεῖρα ωσὰν νὰ ἥσκει πρὸ πολλοῦ τὴν τέχνην ταύτην. Οἱ δὲ μνηστῆρες ἔδιδον πρὸς αὐτὸν καὶ ἀποροῦντες ἡρώτων ποῖος εἴνε καὶ πόθεν ἦλθε. Τότε ὁ Μελάνθιος εἶπεν ὅτι εἶδεν τὸν χοιροβοσκὸν νὰ ὁδηγῇ αὐτὸν ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν ἤξεύρει ποῖος εἴνε. Ὁ δὲ Ἀντίνοος ως ἤκουσε ταῦτα εἶπε :

«Ω κατάρατε χοιροβοσκέ, τί σου ἦλθε καὶ μᾶς τὸν ἔφερες ἔδω; Ἡ δὲν σοὶ ἀρκοῦν δλοι οὔτοι, ποῦ εἴνε ἔδω διὰ νὰ καταφάγουν τὴν περιουσίαν τοῦ κυρίου σου καὶ μᾶς ἐκάλεσες καὶ ἄλλον;»

Ἡρδες τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Εὔματος.

«Ἀντίνοε, ἐν ὡ εἰσαι καλός δὲν ἐμιλεῖς καλά. Διότι ποῖος πηγαίνει νὰ καλέσῃ εἰς τὴν σίχιαν του ξένου πλήν ἀν εἴνε τεχνίτης τις ἡ μάντις ἡ Ιατρὸς, τῶν διοίων ἔγει ἀνάγκην, ἡ καὶ ἀοιδὸς, ὅπως ἄδων τέρπη.

¹ Ωστε ἡ πήρε τῷ ἐγχειρίμευε καὶ ως τράπεζα.

Τοιοῦτοι ἄνθρωποι μάλιστα εἶνε περιζήτητοι πανταχοῦ.
 Ἀλλὰ τὸν πτωχὸν ποιὸς τὸν καλεῖ διὰ νὰ τὸν τρέφῃ.
 Ἀλλὰ σὺ ἐκ πάντων τῶν μνηστήρων καταφέρεσαι περισσότερον κατὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Ὁδυσσέως, ιδίᾳ δὲ κατ' ἔμοῦ.
 Ἀλλ' ἐγὼ ἀδιαφορῶ πρὸς τοῦτο, ἐν ὅσῳ ζῇ ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ ἡ Πηνελόπη καὶ ὁ Τηλέμαχος.»

Ο Τηλέμαχος ἐπενέβη εἰς τὴν ὁμιλίαν ταύτην καὶ εἶπε πρὸς μὲν τὸν Εὔμαιον νὰ σιωπήσῃ καὶ νὰ μὴ πιάνεται μὲ τὸν Ἀντίνοον, δστις ἔχει πάντοτε τὴν συνήθειαν νὰ πειράζῃ μὲ σκληροὺς λόγους, πρὸς δὲ τὸν Ἀντίνοον δτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ φείδηται τόσον πολὺ τῆς περιουσίας του καὶ νὰ ἀποδιώκῃ εὕτω τοὺς ζένους ἐκ τῆς οἰκίας του, ἐκτὸς ἀν φροντίζῃ νὰ φάγῃ αὐτὸς μόνος ταύτην.»

Πρὸς ταῦτα ὁ Ἀντίνοος ἀπεκρίθη λαβὼν τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας του σκαμνίον:

«Τηλέμαχε, αὐθάδη καὶ παράφορε, ἀν δλοι οἱ μνηστῆρες τῷ ἔδιδον τόσον, τρεῖς μῆνας θὰ ἴστατο μακρὰν ἀπὸ τὴν οἰκίαν ταύτην.»

Καὶ πάντες μὲν οἱ ἄλλοι μνηστῆρες ἔδιδον καὶ ἐπλήρωσαν τὴν πήραν τοῦ ἐπαίτου ἄρτου καὶ κρεάτων. Καὶ δσον οὕπω ἔμελλεν νὰ τελειώσῃ τὴν σειρὰν καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ κατώφλιον νὰ γευθῇ ὁ ζένος τὰ δωρήματα τῶν μνηστῆρων. Τελευταῖος δὲ ἦτο ὁ Ἀντίνοος, πρὸς τὸν ὅποιον ὁ Ὁδυσσεὺς εἶπε: «Ἐλα δός μοι καὶ σὺ, φίλε. Δὲν μοὶ φαίνεσαι νὰ εἶσαι ὁ χειρότερος τῶν Ἐλλήνων, ἀλλ' ὁ καλλίτερος καὶ ὁμοιάζεις πρὸς βασιλέα. Διὰ τοῦτο σὺ νὰ μοὶ δώσῃς περισσότερα ἀπὸ τοὺς ἀλλούς διὰ νὰ κηρύττω τὸ ὄνομά σου εἰς δλον τὸν κό-

¹ Δηλ. τὸ σκαμνί, τὸ ὅποιον ἀνασηκώσας δεικνύει εἰς τὸν Τηλέμαχον.

σμον. Καὶ ἐγὼ δὲν ἥμην οἶον μὲν βλέπεις, φίλε. "Αλλοτε κατώκουν πλουσίαν οἰκίαν μὲν ιπηρέτας καὶ μὲν ὅλα τὰ ἀγαθά καὶ ἔδιδον πρὸς ἄλλους ἐλεημοσύνην. 'Αλλὰ τώρα ἀπωλέσθησαν πάντα. Μὲν ἐφώτισεν ὁ θεός νὰ μεταβῶ μὲν πειρατὰς εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἐπάθομεν πανωλεθρίαν καὶ ἐγὼ συνελήφθην αἰχμάλωτος. 'Ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἥλθον ἔπειτα εἰς Κύπρον καὶ τώρα ἐκ τῆς Κύπρου ώς βλέπεις ἐδῶ.»

Ηρὸς τοῦτον δργισθεὶς εἶπεν ὁ Ἀντίνοος :

« Ποῖος διάβολος μᾶς ἔφερεν αὐτὸν τὸν ἄθλιον ἐδῶ νὰ μᾶς χαλᾷ τὴν ὅρεξιν. Φύγε μακρὰν ἀπὸ τὴν τράπεζάν μου καὶ πήγαινε ἐκεῖ εἰς τὸ μέσον, διὰ νὰ μὴ σὲ τείλω εὔθυνς κακῶς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Κύπρον σου.

ἴ θρασὺς καὶ ἀναιδῆς ἐπαίτης πωῦ ἔινε ! Μᾶς ἐπῆρεν ἔλους κατὰ σειρὰν καὶ ἔλοι τοῦ δίδουν ἀνευ φειδοῦς εἰς τὰ τυφλὰ, χωρὶς νὰ τοῦ ἀρνηθῇ κάνεις, θέβαια διότι εἶνα ξένα πράγματα καὶ δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ σωθοῦν. » 'Ο Ὁδυσσεὺς ἔφυγεν ἐκεῖθεν καὶ εἶπε : « Κρῖμα ἡ ψυχὴ σου δὲν εἶνε ἐπως ἡ μορφή σου ! Σὺ ἀπὸ τὰ ιδικά σου οὐδὲ ἄλλας θὰ ἔδιδες εἰς δποιον σοὶ ἔζήτει, ἀφ' οὗ δὲν κατορθόνεις ἀπὸ τὰ ξένα, τὰ δποῖα ἔχεις ἐν τόσῃ ἀρθρίᾳ, οὐδὲ ἐν κομμάτι ϕωμιὶ νὰ λάβης καὶ μοὶ δώσῃς. »

Οἱ λόγοι οὕτοι ἤρεθισαν περισσότερον τὸν Ἀντίνοον, ὅστις ἀγριοκυττάξας τὸν Ὅδυσσέα εἶπε :

« Τώρα ποῦ ἥρχισες καὶ νὰ ὑδρίζῃς δὲν πιστεύω νὰ ἔξελθης σῶος ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔλαβε τὸ σκαμνίον καὶ ἐκτύπησε τὸν Ὅδυσσέα δπισθεν κατὰ τὸν δεξιὸν ὄμον. 'Ο Ὅδυσσεὺς ὅμως ἔμεινεν ἀκλόνητος ώς βράχος, χωρὶς νὰ τρεκλίσῃ καθόλου, καὶ σιωπῶν ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν κακὰ κατ' αὐτοῦ σκεπτό-

μενος. "Επειτα ἥλθεν δπίσω εις τὸ κατώφλιον καὶ καθίσας χαμαὶ ἔθεσεν ἔυπροσθέν του τὴν πεπληρωμένην πήραν καὶ εἶπε πρὸς τοὺς μνηστῆρας :

"Οταν κτυπᾶται τις μαχόμενος διὰ τὰ πράγματά του ἢ διὰ τοὺς βόας του ἢ διὰ τὰ πρόβατά του, δὲν τὸν πονεῖ καθόλου οὔτε λυπεῖται. 'Ἄλλ' ἐμὲ ὁ Ἀντίνοος ἐκτύπησεν ἐνεκρ τῆς κοιλίας τῆς ἀθλίας, ἥτις δίδει πολλὰ δυστυχήματα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. 'Άλλ ἀν ὑπάρχη καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς θεοὺς, ὁ Ἀντίνοος νὸ μὴ φιάσῃ νὰ ὑπανδρευθῇ, ἀλλὰ νὰ τοῦ κόψῃ ὁ θεὸς τὴν ζωήν.'

Ηρὸς ταῦτα δὲ ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίνοος: «"Π κάθου καὶ τρῶγε ἡσυχος ἢ φύγε διὰ νὰ μὴ σὲ πιάσωμεν ἀπὸ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας καὶ σὲ ἐκβάλλωμεν κακῶς ἀπ' ἐδῶ."

Οἱ μνηστῆρες δμως ἡγανάκτησαν διὰ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ Ἀντινόου πρὸς τὸν ἐπαίτην, μάλιστα δὲ εἰς πούτων εἶπεν: «'Ἀντίνοε, δὲν ἔκαμες καλὰ νὰ κτυπήσῃς τὸν δύστηνον ἐπαίτην Δὲν φοβεῖται μὴ εἶνε θεός τις μεταμορφωμένος; Διότι οἱ θεοὶ πολλάκις λαμβάνουσιν ἀνθρώπων μορφὰς διὰ νὰ δοκιμάζουν τὰς καλὰς ὡς καὶ τὰς κακὰς τῶν ἀνθρώπων διαθέσεις.» Τοιαῦτα ἔλεγον οἱ μνηστῆρες, ἀλλ' ὅλα ἦσαν ἀνωφελῆ διὰ τὸν Ἀντίνοον. Ό δὲ Τηλέμαχος, εἰ καὶ ἐλυπήθη πολὺ διὰ τὸ κτύπημα τοῦ πατρός του, δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' ἔσεισε μόνον τὴν κεφαλὴν περιμένων τὴν ὥραν τῆς ἐκδικήσεως. Καὶ ἡ Ηηνελόπη ἤκουε τὸ κτύπημα τοῦ ξένου ἐκ τοῦ οὐλάμου τῆς καὶ εἶπεν : «Εἴθε οὕτω νὰ κτυπήσῃ καὶ σὲ ὁ Ἀπόλλων, Ἀντίνοε.» Καὶ εὐθὺς ἐκάλεσε τὸν Εὔμαιον καὶ εἶπε νὰ φέρῃ πρὸς αὐτὴν τὸν ξένον διὰ νὰ ἐρωτήσῃ μὴ ἤκουσε τι περὶ τοῦ Ὁδυσσέως.

Πρὸς ταῦτην ὁ Εὔμαιος ἀπεκρίθη :

“Ω νὰ ἐσιώπων οἱ μνηστῆρες, θασίλισσά μου, καὶ νὰ ἥκουες τὶ πράγματα αὐτὸς ὁ ξένος διηγεῖται. Θὰ σου ἐμάγευε τὴν καρδίαν. Τρεῖς νύκτας καὶ τρεῖς ημέρας τὸν εἶχον εἰς τὴν καλύβην μου καὶ δὲν μοὶ ἐτελείωσεν ἀκόμη τὴν διήγησιν τῶν δυστυχημάτων του. Ὅταν διηγῆται, νομίζεις ὅτι ἀκούεις ἀοιδόν. Λέγει ὅτι εἶνε ἐκ Κρήτης πατρικὸς φίλος τοῦ Ὀδυσσέως, περὶ τοῦ ὅποιου μάλιστα ἥκουσεν ὅτι ζῇ εἰς τῶν Θεσπρωτῶν τὴν χώραν καὶ ὅτι ἔρχεται φέρων πολλοὺς θησαυρούς.»

Πρὸς ταῦτα εἶπεν ἡ Ηηνελόπη :

«Πήγαινε καὶ κάλεσέ τον νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, διὰ νὰ τὰ εἴπῃ αὐτὸς ἐνώπιόν μου. Οἱ μνηστῆρες ἀς παῖζουν καὶ ἄς διασκεδάζουν. Τί ἀνάγκην ἔχουν, ξένα κρέατα καὶ ξένον οἶνον πίνουσιν οἱ κακοῦργοι. Ὡ νὰ ἔρχετο ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ τότε θὰ ἔβλεπον τὴν συμφοράν των!» Ένῳδή η Ηηνελόπη ἐλεγε ταῦτα, ἐπταρνίσθη δυνατὰ ὁ Τηλέμαχος. Καὶ περιχαρής διὰ τοῦτο ἡ Ηηνελόπη εἶπε πρὸς τὸν Εὔμαιον :

«Ἔκουσες, Εὔμαιε, ὁ Τηλέμαχος ἐπταρνίσθη εἰς τοὺς λόγους μου. Βεβαίως δὲν θὰ σωθῇ κάνεις ἐκ τῶν μνηστήρων. Ἄν νοήσω ὅτι ὁ ξένος λέγῃ ἀλήθειαν ὑπόσχομαι ὅτι θὰ δώσω μίαν καλὴν ἐνδυμασίαν καὶ χλαῖναν καὶ χιτῶνα.»

‘Ο Εὔμαιος ἦλθεν εὐθὺς πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, καθήμενον εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας καὶ τρώγοντα ἐκ τῶν δοθέντων πρὸς αὐτὸν φαγητῶν καὶ εἶπε :

«Ξένε πάτερ, σὲ καλεῖ ἡ Ηηνελόπη, ἡ μήτηρ τοῦ Τηλεμάχου. Θέλει νὰ σὲ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ συζύγου της. Ἄν δὲ ὅσα λέγεις περὶ τοῦ Ὀδυσσέως νοήσῃ ὅτι εἶνε ἀ-

ληθῆ, θὰ σοὶ δώσῃ μίαν καλὴν ἐνδυμασίαν, ἡ ὅποια μάλιστα πολὺ τώρα σοὶ χρησιμεύει, διότι ἀρτον εὑρίσκεις πανταχοῦ, ὅπου ζητήσῃς, διὰ νὰ πληρώσῃς τὴν γαστέρα σου.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεύς :

«Ἐῦμαιε, προθύμως θὰ διηγηθῶ εἰς τὴν Πηγελόπην τὴν ἀλήθειαν. Ἄλλ' εἰπὲ, τώρα δὲν εἶνε καιρὸς νὰ ἔλθω πρὸς αὐτήν. Εἰδες τί ἔπαθον ἀπὸ τοὺς αὐθάδεις μνηστῆρας χωρὶς νὰ δυνηθῇ κἀνεῖς νὰ μὲ θοηθήσῃ οὕτε ὁ Τηλέμαχος οὕτε ἡ Πηγελόπη. Καὶ διὰ τρῦτο εἰπὲ εἰς τὴν βασίλισσαν νὰ περιμένῃ μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἥλιου, ὅτε θὰ ἔλθω νὰ καθίσω εἰς τὴν πυρὰν πολὺ πλησίον, διότι βλέπεις τὶ ἐνδύματα ἔχω, καὶ νὰ διηγηθῶ εἰς αὐτὴν περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ συζύγου τῆς.»

Ἡ Πηγελόπη, ὡς εἶδε τὸν Εὔμαιον ἄνευ τοῦ ξένου ἐπανερχόμενον ἥρωτήσεις νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν. Ἄλλ' Εὔμαιος εἶπεν τοὺς λόγους τοῦ ξένου. Ἡ δὲ Πηγελόπη ἀκούσασα ταῦτα ὡμολόγησεν ὅτι ὁ ξένος εἶνε φρόνιμος ἄνθρωπος καὶ ὅτι καλὰ κάμνει νὰ μὴ δίδῃ ἀφορμὰς ὕβρεων εἰς τοὺς μνηστῆρας. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Εὔμαιος ἥλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ εἶπε κρυφᾶς εἰς τὸν Τηλέμαχον ταῦτα :

«Τέκνον μου, ἔγω θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν καλύβην νὰ φυλάξω τὰ πράγματά μας. Σὺ δὲ μετέπειτα πρόσεχε δι' ὅλα ἔδω, πρὸ πάντων ἐμώς νὰ προφυλάττῃς τὴν ζωήν σου. διότι πολλοὶ σὲ ἐπιβουλεύονται, τοὺς ὅποίους εἴπεις ὁ Θεὸς νὰ ἀπολέσῃ πρὶν πράξωσι πρὸς ἡμᾶς κακόν τι.»

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Τηλέμαχος :

«Μένε ἡσυχος, πάτερ μου, θὰ ἔγω εἰς ὅλα τὴν προσοχήν μου καὶ ὁ Θεὸς ἀς μᾶς διαφυλάττῃ ἀπὸ τὸ κακόν.

Σὺ δμως φάγε καὶ πήγχινε, τῇ δὲ πρωίᾳ νὰ ἔλθῃς καὶ νὰ μᾶς φέρης σφακτὰ καλά.»

‘Ο Εύμαιος ἐκάθισε εὐθὺς καὶ ἔφαγε καὶ περὶ τὸ δειλινὸν ἀνεγώρησεν εἰς τὴν συηγήν του.

§ 43. ΗΥΓΜΑΧΙΑ ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΚΑΙ ΙΡΟΥ.

Εἶχεν ἡδη προχωρήση ἡ ἡμέρα, οἱ δὲ μνηστῆρες ἐτέρποντο ἄδοντες καὶ χορεύοντες, ὅτε ἥλθεν εἰς τὰ μέγαρα καὶ ἄλλος ἐπαίτης κοσμογυρισμένος, ὅτις ἦδη ἔζη ἐν Ίθάκῃ ἐπαιτῶν καὶ εἶχε τὴν ἴκανότητα εἰς τὴν κοιλίαν νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ ἀκαταπαύστως. Τὸ σῶμά του ἦτο μέγα, ἀλλὰ γωρίς δυνάμεως. Ὄνομά-
ζετο μὲν κυρίως Ἀρναῖος, ἀλλ’ οἱ μνηστῆρες δέλοι τὸν ἐκάλουν Ἰρον,¹ διότι τὸν ἔστελλον ἔδω καὶ ἔκει μὲ ἀγγελίας. Ήὗτος λοιπὸν ὁ Ἰρος ἥλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ώς εἶδε τὸν Ὀδυσσέα εὐθὺς εἶπε :

Φύγε ἀμέσως ἀπ’ ἔδω, γέρον, μὴ σὲ σύρω εὐθὺς ἀπὸ τὸν πόδα. Δὲν καταλαμβάνεις ὅτι δέλοι θλέπουν ἐμὲ καὶ μοὶ λέγουσι νὰ σὲ σύρω ; Ἐγὼ δμως ἐντρέπομαι νὰ τὸ κάμω. Ἀλλὰ σήκου, μὴ ἔλθωμεν καὶ εἰς τὰς γε-
ρας.» Τοῦτον ἰδὼν ἀγρίως ὁ Ὀδυσσεὺς εἶπε :

«Καῦμένε, ἐγὼ δὲν σοῦ κάμνω κανένεκακὸν οὔτε σοῦ δμῆλω οὔτε σὲ φθονῶ δσα πολλὰ καὶ ἄν σοι δώσῃ τις. Τὸ κατώφλιον δὲ τοῦτο γωρεῖ καὶ τοὺς δύο καὶ δὲν πρέπει νὰ σοι κακοφαίνεται ὅταν καὶ ἄλλος λαμβάνῃ δῶρα. Μοὶ φαίνεται δὲ ὅτι καὶ σὺ εἶσαι ἐπαίτης θπως καὶ ἐγὼ. Τὸν πλοῦτον ἐπιφυλάπτονται νὰ δώσωσιν ἡ-

¹ Ἰρος, ὁ ἄγγελος τῶν ἀνθρώπων, ώς ἡ Ἰρις ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν.

μην οἱ θεοὶ κατόπιν.¹ Εἰς δὲ τὰς χεῖρας μὴ μὲ προκαλῆσι πολὺ πολὺ, μὴ θυμώσω καὶ σοῦ γεμίσω μὲ ὅλουν μου τὸ γῆρας στῆθος καὶ χείλη μὲ αἴματα, καὶ σὲ κάμω νὰ μὴ πατήσῃς δεύτερον εἰς τὰ μέγαρα τοῦ Ὄδυσσέως.»

Πρὸς τοῦτον ὄργισθεὶς εἶπεν ὁ Ἱρος :

«Ω τὸν καταφαγῆν πῶς τρέγει ἡ γλῶσσα του ὡς γραϊδίου. Ἡθελον νὰ τῷ κόψω καὶ μὲ τὰς δύο μου χεῖρας μερικὰς καὶ νὰ τῷ πετάξω τοὺς ὀδόντας ἐκ τῶν σιαγόνων, ὡς τοῦ σιτοφθόρου χοίρου.² Ζώσου ἵνα ἴδωσι καὶ ὅλοι οὗτοι ἐδῶ πῶς γίνεται μάχη μίαν φοράν. Ἀλλὰ πῶς θὰ δυνηθῆσιν νὰ παλαίσης πρὸς ἄνδρα νεώτερόν σου ; »

Μὲ τοιούτους λόγους οὗτοι εἶχον ἔξοργισθη κατ' ἀλλήλων, δτε εἶδεν αὐτοὺς ὁ Ἀντίνοος, εἰς τὸν ὅποιον ἥρεσκον τοιαῦται ιστορίαι, καὶ γελάσας ἐκ καρδίας εἶπε πρὸς τοὺς μνηστῆρας: «Ω φίλοι, τοιοῦτόν τι μᾶς ἐλείπεν ἔως τώρα, ἴδου καὶ ἄλλο εἶδος διασκεδάσεως μᾶς ἔστειλαν οἱ θεοὶ ἐνταῦθι· ὁ ξένος καὶ ὁ Ἱρος θὰ ἔλθουν εἰς χεῖρας· ἀς σπεύσωμεν νὰ τοὺς ἐρεθίσωμεν.»

Εὔθυς δὲ ὅλοι ἀνεπήδησαν γελῶντες καὶ συνηθροίσθησαν περὶ τοῦ ῥακενδύτας ἐπαίτας, ὁ δὲ Ἀντίνοος εἶπε :

«Συμφωνεῖτε, μνηστῆρες; Εἰς τὸ πῦρ εἶνε γαστέρες πλήρεις αἵματος καὶ λίπους διὰ τὸ δεῖπνόν μας. Ὁστις δὲ ἐκ τῶν δύο νικήσῃ τὸν ἄλλον, νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ διαλέξῃ μόνος του ὅποιαν ἐξ ὅλων θέλη. Εἰς τὸ ἔξης δὲ

¹ Εἰρωνεία.

² Συνείθιζον ὅπως πωιῶσε τοὺς χεῖρας; ἀδιλαχθεῖται; εἰς τὰ σπαρτῖν νὰ ἔχειλλωστι τοὺς ὀδόντας.

οὗτος θὰ τρώγῃ πάντοτε παρ' ἡμῖν, οὐδὲ θὰ ἀφήσωμεν ἄλλον ἐπαίτην νὰ μᾶς πλησιάσῃ.»

Οἱ λόγοι τοῦ Ἀντινόου ἥρεσαν εἰς ὅλους. Ἐλλ' ὁ Ὁδυσσεὺς φοβούμενος ἐκ τῶν μνηστήρων δόλον εἶπε : « Ὡ φίλοι, δὲν εἶνε δυνατόν ποτε γέρων καταβεβλημένος μάλιστα καὶ ύπὸ τῆς δυστυχίας νὰ παλαίσῃ πρὸς ἄνδρα. Ἐλλ' ἡ κοιλία ἡ κακοῦργος μὲ ὠθεῖ νὰ δέχωμαι καὶ κτυπήματα. Ἐλλὰ σεῖς νὰ μὲ διαβεβαιώσῃτε δι' ὅρκου ὅτι δὲν θὰ βοηθήσητε τὸν Ἱρον καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν θὰ μὲ κτυπήσῃ. Ἀφ' εὗ δὲ πάντες ὥρκώθησαν ὅτι θὰ μείνουν οὐδέτεροι, ὁ Ὁδυσσεὺς ἔζωσθη τὰ δάκη του, ὅτε ἐφάνησαν καὶ οἱ καλοὶ καὶ μεγάλοι μηροί του, οἱ εὐρεῖς ὕμνοι του, τὸ στήθος του καὶ οἱ στιβαροί του δραχίονες καὶ ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς μνηστῆρας, μάλιστα δὲ εἰς τούτων εἶπε : « Ο Ἱρος Ἄιρος τὴν ἐπαθε, τί μηροὺς δὲ γέρων ἔκρυπτεν ύπὸ τὰ δάκη ! » Ἐλλὰ καὶ ὁ Ἱρος ἥρχισε ἥδη νὰ φοβῇται καὶ νὰ τρέμῃ ὅλος καὶ ἥθελε νὰ ἀποφύγῃ, ἀλλ' οἱ υπηρέται τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἔζωσαν διὰ τῆς βίας. Ο δὲ Ἀντίγοος τὸν ἐπέπληξε διὰ τὸν φόβον καὶ τὸν ἡπείλησεν ὅτι ἀν νικηθῆ ἀπὸ τὸν γέροντα, θὰ τὸν στείλῃ μὲ πλοῖον εἰς τὸν Ἔχετον¹ νὰ τοῦ κόψῃ ρίνα καὶ ὕτα τὰ ἑποῖα θὰ δίψῃ ὕμνα καὶ φάγουν οἱ κύνες. Ο δὲ Ἱρος ἐφοβήθη τώρα ἀκόμη περισσότερον. Ἐπειτα τὸν ἔφερον εἰς τὸ μέσον οἱ υπηρέται καὶ τοῦ ἐσήκωσαν καὶ τὰς δύο χειρας διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν Ὁδυσσέα, ὅστις ἐσκέπτετο πῶς νὰ τὸν κτυπήσῃ, νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ δλῶς διόλου διὰ μεγάλου κτυπήματος ἢ δι' ἐλαφροτέρου νὰ τὸν δίψῃ μόνον κατὰ γῆς. Εὗρε δὲ καλλίτερον τὸ δεύτερον, διότι ἐφοβεῖτο μή-

¹ Τοῦ Ἔχετού ἡ θηριωδία εἶχε καταστῆ παροιμιώδης.

πως τὸν ἀναγνωρίσουν καὶ οἱ μνηστῆρες. Καὶ ὁ μὲν Ἱρος ὃς εἶχε σηκωμένας τὰς χεῖρας ἐκτύπησε τὸν Ὀδυσσέα κατὰ τὸν δεξιὸν ὄμον, ὁ Ὀδυσσεὺς δέ μως τὸν ἐκτύπησε εἰς τοὺς κροτάφους ὥστε τὰ δστᾶ ἐμβῆκαν μέσα καὶ ὁ Ἱρος μουγκρίζων ἐπεσε κατὰ γῆς καὶ ἐλάκτιζε μὲ τοὺς πόδας. Οἱ μνηστῆρες τοῦτο ἴδόντες ἀπέθανον ἀπὸ τὸν γέλωτα. Ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς λαβὼν αὐτὸν ἐκ τοῦ ποδὸς ἔσυρεν ἔξω εἰς τὴν αὐλὴν, δπου τὸν ἐστήριξεν εἰς τὸν τοῖχον καὶ τῷ ἔθηκεν εἰς τὰς χεῖρας σκῆπτρον καὶ εἶπε: «Ἐδῶ νὰ κάθησαι φόβητρον¹ τῶν χοίρων καὶ τῶν κυνῶν καὶ μὴ θέλε σὺ ὁ ἐλεεινὸς νὰ κάμνῃς τὸν βασιλέα εἰς τοὺς ἔνους καὶ τοὺς ἐπαίτας, μὴ σὲ εὔρῃ ἀκόμη καὶ μεγαλείτερον κακόν.» Ἄφ' δὲ εἶπε ταῦτα, ἐφόρεσε πάλιν τὴν κατεσχισμένην πήραν του καὶ ἤλθε καὶ ἐκάθισεν ὅπισω εἰς τὸ κατώφλιον. Ἄλλα καὶ οἱ μνηστῆρες γελῶντες ἐκάθισαν ἐντὸς καὶ συνέχαιρον τὸν Ὀδυσσέα λέγοντες:

«Ο Ζεὺς, ξένε, καὶ οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ νὰ σοὶ δώσωσιν δτι ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία σου, διότι ἀπήλλαξες τὴν πόλιν ἀπὸ τὸν ἀχόρταγον τοῦτον ἐπαίτην. Ἡμεῖς δὲ εὔθυνοι τὸν στείλωμεν πρὸς τὸν βασιλέα Ἐγετον, ὅστις εἶνε ὅλεθρος ὅλων τῶν ἀνθρώπων.»

Οἱ λόγοι οὗτοι εὐχαρίστησαν τὸν Ὀδυσσέα, ὁ δὲ Ἀντίνοος τοῦ παρέθηκε μίαν μεγάλην γάστερα παραγεμισμένην μὲ λίπος καὶ αἷμα, δὲ Ἀμφίνομος δύο ἄρτους καὶ σίνον ἐντὸς χρυσοῦ πότηρίου, ὅπερ προσφέρων εἶπε: «Εἰς ὑγίειαν σου, ὡς ξένε πάτερ, εἴθε νὰ σοὶ ἐλθῇ εἰς τὸ μέλλον εύτυχία, ἀφ' οὐ τώρα ὑποφέρῃς ἀπὸ πολλὰ ὄντυχήματα,»

¹ Σκηνάζαρος.

Πρὸς ταῦτα ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεκρίθη: «Ἄμφινομε, μαὶ φαίνεσαι ἄνθρωπος πολὺ φρόνιμος καὶ φιλόφρων, καὶ διὰ τοῦτο ἀκουσε τί θὰ σὲ εἴπω. Οὐδὲν πρᾶγμα ὑπάρχει ἀστατώτερον τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ γῆς. Διότι λέγει ὅτι δὲν θὰ τὸν εὔρῃ ποτὲ δυστυχία, ἐν ὅσῳ οἱ θεοὶ τῷ δίδουν τὰ ἀγαθὰ καὶ βαστάζουν τὰ γόνατά του. Ἄλλ’ ὅταν ἔμως οἱ θεοὶ τῷ δώσωσι καὶ δυσάρεστα, καὶ ταῦτα πάλιν ἀν καὶ μὲ δυσαρέσκειαν ὑποφέρει συμμορφούμενος πάντοτε πρὸς τὰς περιστάσεις. Καὶ ἐγὼ ἔμελλον νὰ ἔμαι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εὐτυχῆς, ἀλλ’ ἐπράξα πολλὰ ἀνόητα, καὶ ἴδού πως κατήντησα. Καὶ διὰ τοῦτο ποτὲ δὲν πρέπει ὁ ἀνθρώπος νὰ εἴνε ἀδικος, ἀλλ’ ἀνευ ἀλαζονίας ἃς ἀπολαμβάνη ἡσύχως ὅσα οἱ θεοὶ τῷ δίδουσι. Τί αὐθαίρετα πράγματα διλεπιω νὰ πράττωσιν ἐδῶ οἱ μνηστῆρες, νὰ φθείρωσι τὴν περιουσίαν καὶ νὰ ἐνοχλῶσι τὴν σύζυγον ἐκείνου, ὅστις βεβαίως δὲν θὰ μείνῃ ἀκόμη πολὺν χρόνον μακράν. Σὲ δὲ εἴθε ὁ θεὸς νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τῆς οἰκίας ταῦτης, μηδὲ νὰ ἀπαντήσῃς αὐτὸν, ὅταν θὰ εἴνε εἰς τὸν οἶκόν του, διότι δὲν πιστεύω ἀναιμωτὶ νὰ ἀπογιωρισθῶσιν οἱ μνηστῆρες καὶ ἔκεινος.»

Ταῦτα εἶπεν καὶ ἔπιε τὸν οἶνον, τὸ δὲ ποτήριον πάλιν ἔθηκεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀμφινόμου, ὅστις ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του σκεπτόμενος δι’ ὅσα ἥκουσε καὶ μὲ κεφαλὴν κεκλιμένην ὑπὸ τῆς λύπης.

§ 44. ΜΝΗΣΤΗΡΩΝ ΑΓΘΑΔΕΙΑ.

‘Η Ηγελόπη ἥκουσε πάντα, ὅσα συνέβησαν μεταξὺ τῶν δύο ἐπαιτῶν καὶ ἐσκέφθη γὰρ ἐλθῇ εἰς τὴν αἴθουσαν,

ὅπου ἦτο καὶ ὁ Τηλέμαχος, καὶ νὰ συμβουλεύσῃ αὐτὸν νὰ μὴ ἀνέγκηται νὰ γίνωνται τοιαῦτα ἐν τῇ οἰκίᾳ του, νὰ ἀποφεύγῃ ὅτε δυσκαταί τὴν συναναστροφὴν τῶν μηνηστῆρων, οἵτινες πάντοτε τὸν ἐπιθουλεύονται. Τὴν σκέψιν δὲ ταύτην ἀνεκοίνωσεν καὶ εἰς τὴν Εὔρυνόμην, ἥτις εὑρεν αὐτὴν δρθήν, συνεβούλευσεν δμως τὴν Ηγελόπην νὰ στολισθῇ πρότερον καὶ ἔπειτα νὰ παρουσιασθῇ. Ἡ Ηγελόπη δμως εἶπε δτι οὐδεμίαν διάθεσιν ἔχει νὰ στολίζεται, διότι τὴν χαρὰν αὐτῆς ἀφήρεσαν οἱ θεοὶ ἀφ' ὅτου ἀπωλέσθη ὁ Όδυσσεύς. Μόνον ἔκήτησε πρὸς συνοδίαν δύο ὑπηρετρίας, διότι ἐντρέπετο νὰ παρουσιασθῇ μόνη. Ἐν φῷ δὲ ἡ Εύρυνόμη ἔξηλθε νὰ καλέσῃ τὰς ὑπηρετρίας, ἡ Ἀθηνᾶ ἐπέχυσεν γλυκὺν ὑπνὸν εἰς τὴν Ηγελόπην, καὶ ἤλειψε τὸ πρόσωπόν της μὲ τὸ θεῖον κάλλος, μὲ τὸ ὅποιον ἀλείφεται ἡ Ἀφροδίτη, ὅταν μεταβαίνῃ εἰς τὸν χορὸν τῶν χαρίτων, καὶ κατέστησεν αὐτὴν καὶ μεγαλειτέραν καὶ παχυτέραν καὶ λευκοτέραν ὡς δστοῦν ἐλέφαντος. Ἀλλ' ἐκ τοῦ γκυκέος ὑπνου ἔξηγειραν τὴν Ηγελόπην αἱ ζωηραὶ δμιλίαι τῶν ἀμφιπόλων, αἵτινες ἤρχοντο διὰ νὰ συνοδεύσωσιν αὐτήν.

Ἡ Ηγελόπη ὡς ἔξυπνησεν, ἔτριψε μὲ τὰς χεῖρας τὸ πρόσωπόν της καὶ εἶπε : «὾πνος μὲ κατέλαβε τὴν δυστυχῆ πολὺ γλυκὺν. Εἴθε τόσον γλυκὺς νὰ μοὶ ἥρχετο τώρα καὶ ὁ θάνατος, ἵνα μὴ τηκωμαι περισσόνερον θρηνοῦσα σπάνιον διὰ τὰ προτερήματά του σύζυγον.» Μετὰ ταῦτα κατέβη ἐκ τῶν ὑπερφών μὲ τὰς δύο ὑπηρετρίας καὶ ἤλθεν εἰς τοὺς μηνηστῆρας, οἵτινες μετ' ἐκπλήξεως ἔβλεπον θαυμάζοντες τὸ κάλλος αὐτῆς. Ἀποταθεῖσα δὲ πρὸς τὸν Τηλέμαχον εἶπε : «Τηλέμαχε, μοὶ φαίνεται δτι περισσότερον νοῦν εἶγες, δτε ἥσο παῖς ἡ

τώρα. Τί εἶνε τοῦτο, τὸ δποῖον διεπράχθη ἐντὸς τῆς οἰκίας ταύτης, νὰ ἀφῆσῃς οὕτω νὰ κακοποιηθῇ ὁ ξένος. Πῶς τώρα ἂν ὁ ξένος πάθη ἐν τῇ οἰκίᾳ μας ἐκ τοῦ κτυπήματος; εἰς σὲ θὰ εἴνε τὸ αἰσχος καὶ ἡ θλάβη.»

Ηρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος:

«Μῆτέρ μου, δίκαιον ἔχεις νὰ ἀγανακτῇς. Ἡξεύρω πολὺ καλὰ ποῖον εἶνε καλὸν καὶ ποῖον κακὸν, δὲν εἴμαι

‘Ο “Ἄργος ἀραγρωψίζει τὸν Ὀδυσσέα.

Σελ. 194.

πλέον νήπιον. Ταῦτα δὲν ἔπρεπε νὰ συμβῶσι. Ἀλλὰ πῶς εἶνε δύνατὸν ἔγω μόνος ἀνευ οὐδενὸς βοηθοῦ νὰ προλαμβάνω καὶ ματαιόνω τὰς ἀνοησίας δλων τούτων. Ὁ ἄγων δὲ τοῦ ξένου καὶ τοῦ Ἰρου δὲν ἀπέβη, ὅπως οἱ μνηστῆρες ἐπειδύμουν· διότι ὁ ξένος ἐδείγηθη ἀνδρειότερος. Εἴθε, ως Ζεῦ καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Απολλον, καὶ οἱ μνηστῆρες νὰ ἔξηπλοῦντο κατὰ γῆς, ὡς ἔξηπλώθη ὁ Ἰρος, δστις τώρα κάθηται εἰς τὴν αὐλὴν μὲν ἐσκυμμένην κεφαλὴν ὡς μεθυσμένος καὶ δὲν δύναται οὐδὲ εἰς τοὺς πόδας του νὰ σταθῇ δρθὲς καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν του.»

Τοιαῦτα συνδιελέγοντο πρὸς ἄλλήλους ἡ Ηγελόπη καὶ ὁ Τηλέμαχος, χωρὶς νὰ ἀκούωσι τίποτε οἱ μνηστῆρες. Ἐπειτα ωμίλησε πρὸ τὴν Ηγελόπην καὶ ὁ Εὐρύμαχος λέγων : «Ἐύγενεστάτη κόρη τοῦ Ἰκαρίου, συνετὴ Ηγελόπη, ἂν σὲ ἴσωσιν οἱ Ἑλληνες τῆς Ηελοποννήσου δλοι, εὐθὺς τὴν ἐπομένην ἡμέραν πρωῒ θὰ εὐωχοῦνται περισσότεροι μνηστῆρες εἰς τὰ μέγαρα ταῦτα· διότι ὑπερέχεις τῶν γυναικῶν κατὰ τὴν ὥραιότητα, τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν σύνεσιν.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Ηγελόπη :

«Εὐρύμαχε, τὰ χαρίσματα τὰ ιδικά μου, καὶ ἡ ὥραιότης μου καὶ τὸ σῶμα ἔχάθησαν, ἀφ' δου οἱ Ἑλληνες καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ σύζυγός μου ἔξεστράτευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Καὶ ἂν ἐκεῖνος ἐπανήρχετο εἰς τὸν οἰκόν του, τοῦτο θὰ ἦτο δι' ἐμὲ ἐνδοξότερον καὶ ὥραιότερον. Ἀλλὰ τώρα μαραίνομαι, διότι τόσα κακὰ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἐνομοῦμαι, δτε ἀφινε τὴν προσφιλῆ του πατρίδα, μὲ ἐλάθε ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ εἶπε : «Γύναι, δὲν πιστεύω δλοι οἱ Ἑλληνες νὰ ἐπανέλθωμεν σῶοι ἐκ τῆς Τροίας.

Διότι ώς ἀκούω αἱ Τρῶες εἶνε δεινοὶ πολεμισταὶ μαχόμενοι ἀνδρείως καὶ ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ πεζῆ. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἡξεύρω ἂν θά μὲ ἀφήσῃ ὁ θεὸς ἢ θὰ ἀπολεσθῶ καὶ ἐγὼ ἔκει ἐν Τροίᾳ. Σὺ δὲ φρόντιζε ἐνταῦθα περὶ ὅλων. Ἐνθυμοῦ πάντοτε τὸν πατέρα μου καὶ τὴν μητέρα μου, ὅπως ἐπραξεις μέγρι τοῦδε, ἢ καὶ ἀκόμη περισσότερον, ἀρ' οὐ ἐγὼ εἶμαι μακράν. Ὅταν δὲ ἴσης καὶ γενειάσῃ ὁ υἱός μας, τότε καὶ σὺ νὰ ὑπανδρευθῆς μὲ δποιον θελήσῃ ἡ καρδία σου καὶ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνου.» Τοιαῦτα μοὶ ἔλεγεν ἐκεῖνος, τὰ δποια τώρα ὅλα γίνονται. Καὶ δὲν εἶνε μακράν ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ ἦν μέλλει νὰ συναψθῇ ὁ δεύτερος μισητος γάμος ἐμοῦ τῆς δυστυχοῦς. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο πολὺ μὲ λυπεῖ. Ηλάται δὲν ἦτο αὕτη ἡ συνήθεια τῶν μνηστήρων. Ὅταν ἥθελον νὰ ὑπανδρευθοῦν, αὐτοὶ ἔφερον καὶ βάσις καὶ πρέβατα ἰδικά των διὰ νὰ φάγωσιν οἱ φίλοι τῆς νύμφης καὶ ἔδιδον καὶ ὥραῖς ἐῷρα, ἀλλὰ δὲν ἔτρωγον τὴν ξένην πειριουσίαν.»

Ταῦτα εἶπεν ἡ Πηνελόπη, ὁ δὲ Ὁδυσσεὺς εὐφράνθη. Διότι τῶν μνηστήρων προεκαλεῖ τὰ ὁῷρα καὶ εὐχαρίστει αὐτοὺς μὲ τοὺς γλυκεῖς τῆς λόγους, ἐνῷ εἶχεν εἰς τὸν νοῦν τῆς ἀλλα.

Πρὸς την Πηνελόπην ἔμως ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίνοος: «Κόρη ποῦ Ικαρίου, συνετὴ Πηνελόπη, δῷρα μὲν, ἐστις θέλη τῶν Ἑλλήνων ἃς φέρῃ ἐνταῦθα καὶ σὺ νὰ τὰ δεχθῆς· διότι δὲν εἶνε καλὸν νἀρνῆται τις τὰ δῷρα. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν κινούμεθα ἀπέδω οὔτε διέργαστιαν εὔτε δὲν ἀλλο τι, ἐὰν δὲν ὑπανδρευθῆς ἔνα ἐξ ἡμῶν πρότερον.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἤρεσαν εἰς δόλους τοὺς μνηστῆρας, οἵτινες εὐθὺς ἐστειλαν τοὺς ὑπηρέτας των νὰ φέρῃ ἔτι

ζήθελε νὰ δωρήσῃ ἔκαστος. Καὶ ὁ μὲν Ἀντίνοος ἔφερε μέγαν περικαλλῆ πέπλον κεντημένον, μὲ δῶδεκα δλοχρύσους περόνας, ὁ δὲ Εὐρύμαχος ἔφερε ὅρμον¹ χρυσοῦν τεγνικώτατα ἐπεξειργασμένον καὶ μὲ ήλεκτρα κατὰ σειρὰν ὡς τὸν ἥλιον, ὁ δὲ Εύρυδάμας δύο ἐνώτια τρίγληνα, ἥτοι ἔκαστον μὲ τρεῖς σειρὰς ἐκ πολλῶν μαργαριταρίων, τὰ ὅποια κάλλιστα ἦσαν προσηρμοσμένα, πολλὴ δὲ χάρις ἐξ αὐτῶν ἀπέλαμπεν, καὶ ἄλλοι ἄλλα, τὰ ὅποια ὅλα ἔδωκαν εἰς τὴν Ηγελόπην, ἥτις ἐκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς τὰ δωμάτιά της, αἱ δὲ θεράπαιναι τῆς ἔφερον τὰ δῶρα. Ἔπειτα ἤρχισαν οἱ μνηστῆρες νὰ χορεύουν καὶ νὰ τραγῳδοῦν, ἔως ὅτου ἥλθεν ἡ ἑσπέρα. Ὅτε δὲ ἐνύκτωσε, ἔστησαν εἰς τὴν αἴθουσαν εὐθὺς τρεῖς λαμπτῆρας διὰ νὰ φεγγωσι. Ήρειξ δὲ ἔθεσαν ἔγρα ἔύλα λεπτὰ μὲ τὸν πέλεκυν κομμένα, εἰς τὰ ὅποια ἀνεμίγνυσον καὶ δαδίον. Αἱ δὲ ὑπηρέτριαι ἐσκάλευσον ἐκάστη κατὰ σειρὰν τὸ πῦρ διὰ νὰ φέγγη. Τότε ἥλθε πρὸς αὐτὰς καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ εἶπε : « Ύπερέτριαι τοῦ ὃ δυσσέως, δστις λείπει τόσον χρόνον ἀπ' ἐδῶ, σεῖς πηγαίνετε νὰ καθίσητε μὲ τὴν βασίλισσαν, ἵνα στρήφετε τὴν ἥλακάτην σας ἡ νὰ ξάνητε μαλλία καὶ νὰ τὴν διασκεδάζητε, διὰ δὲ τὸν φωτισμὸν τῶν μνηστήρων φροντίζω ἐγὼ, καὶ ἀν ἀκόμη θελήσωσι νὰ μείνωσιν ἐδῶ μέγρι τῆς πρωΐας. Εἶμαι βέβαιος δτι δὲν θὰ ἀποκάμω, διότι εἶμαι παρά πολὺ καρτερικός. » Αἱ ὑπηρέτριαι ὡς ἤκουσαν ταῦτα εἶδεν πρὸς ἄλλήλας καὶ ἐγέλασαν. Ἡ δὲ Μελανθὼ², ωραία μὲν ὑπηρέτρια, ἀνατραφεῖσα ὑπὸ τῆς Ηγελόπης, ἀλλ' ἀναίσχυντος καὶ αὐθάδης, ἥτις ἀδιαφοροῦσα ὅλως εἰς τὸ πένθος τῆς οἰκοδε-

¹ ἀλυσιν περὶ τὸν λαμπόν.

² Ἄδελφὴ τοῦ ἀγροίκου καὶ ἀναισχύντου Μελανθέως τοῦ αἰγοβοσκοῦ.

σποίνης, ἔζη μετὰ τῶν ἀκολάστων μνηστήρων, μὲ τρόπον αὐθάδη εἶπε τὰς ἔξῆς ὑβρεις πρὸς τὸν Ὁδυσσέα:

«"Αθλιε, βεβαίως ἔχασες τὰ μυαλά σου, ἀφ' οὗ δὲν πηγαίνεις νὰ κοιμηθῇς εἰς κανὲν χαλκεῖον ἢ εἰς κανὲν θόλον πουθενά, παρὰ μένεις ἐδῶ καὶ μᾶς ἐγέμοισες φλυαρίας. "Η τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου ποῦ ἐνίκησες τὸν Ἰρον; "Ἐχε τὸν νοῦν σου μὴ σηκωθῆ κανεὶς ἄλλος πολὺ δυνατώτερος ἀπὸ τὸν Ἰρον καὶ σου δώσῃ κατὰ κεφαλῆς κτυπήματα δεξιῆς καὶ ἀριστερῆς καὶ σὲ πετάξῃ κακῶς ἔξω ἀπὸ τὰ ἀγάκτορα αἴματοκυλισμένον."»

Ταύτην ἐκύτταξε μὲ τὸ ἄγριον ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ εἶπε:

«"Τί ὑβρίζεις, ποληγόσκυλα, περίμενε εὐθὺς θὰ ὑπάγω εἰς τὸν Τηλέμαχον νὰ τὰ εἴπω, διὰ νὰ σὲ κάμη κομμάτια."»

Ως ἥκουσαν τοὺς λόγους τούτους αἱ ὑπηρέτριαι, ἔκοψε τὸ αἷμά των καὶ ἔψυγε ἡ μία ἐδῶ καὶ ἡ ἄλλη ἔκει εἰς τὴν αἴθουσαν, διότι ἐπίστευσαν ὅτι θὰ τὰ εἴπῃ ὁ γέρων. Τότε ἔμεινε μόνος ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ ἐφρόντιζε μὲν καὶ περὶ τοῦ φωτὸς, ἀλλ' ἐσκέπτετο καὶ πῶς νὰ ἔξολοθρεύσῃ τοὺς μνηστῆρας καὶ ὅλους τοὺς κακοὺς ὑπηρέτας, τὸ ὅποιον καὶ ἔξετέλεσε.

Οἱ δὲ μνηστῆρες ὡς εἶδον τὸν Ὁδυσσέα πλησίον τῶν λαμπτήρων ἥρχισαν νὰ σκώπτωσιν αὐτὸν καὶ νὰ διασκεδάξωσι. Πρώτος δὲ ὁ Εὔρύμαχος ἐν τῷ μέσῳ γελώτων εἶπε:

«"Οἱ θεοὶ βλέπω μᾶς ἀγαποῦν, καὶ μᾶς ἔστειλαν ἐδῶ αὐτὸν τὸν φωτεινὸν ἄνθρωπον. Δὲν βλέπετε πόσον φέγγει ὅλος πρὸ πάντων δὲ ἡ φαλάκρα του, εἰς τὴν ὅποιαν οὐδὲ μίαν τρίχα ἡμ. πορεῖ τις νὰ εὕρῃ."» Ἐπειτα ἐστράφη πρὸς τὸν Ὁδυσσέα καὶ εἶπε :

«Θὰ ἥθελες, ξένε, ἂν ἥθελα ὅμως καὶ ἐγὼ¹ νὰ γείνης δοῦλος εἰς τὸ κτῆμά μου, ὅπου θὰ σοὶ δίδω ἀφθονον ψωμὶ καὶ θὰ σὲ ἐνδύσω φορέματα καὶ θὰ σοὶ δώσω νὰ βάλῃς καὶ ὑποδήματα. Ἀλλὰ ποῦ θέλεις σὺ νὰ ἀκούης ἀπὸ τοιαῦτα πράγματα, ἀφοῦ ἡξεύρεις ὅτι ἄνευ κόπου σου γεμίζουν ἄλλοι τὴν ἀπλήρωτον κοιλίαν.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεύς :

«Εὐρύμαχε, ἥθελα νὰ εἴμεθα ἐγὼ καὶ σὺ κατὰ τὸν Μάϊον, ὅτε ἡ ἡμέρα εἶναι μεγάλη, εἰς ἓνα τόπον ὅπου νὰ ὑπάρχῃ πολὺ γρασίδι καὶ σὺ νὰ εἴχες ἐν καλὸν δρέπανον καὶ ἐγὼ ὅμοιώς ἄλλο ἐν καὶ νὰ ἔθερίζομεν νυστικοὶ ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς διὰ νὰ δοκιμάσωμεν ποῖος ἀντέχει περισσότερον. Ἡ νὰ εἴχομεν ἐν ζεῦγος βοῶν ἔκαστος καὶ νὰ δργόναμεν εἰς παχὺ χωράφι, διὰ νὰ ἔβλεπες ἂν ἔπαινόν ποτε νὰ αὐλακίζω ἐμπρὸς πάντοτε ἀπὸ σέ. Ἡ νὰ ἡτο σήμερον πόλεμος καὶ νὰ εἴχον ἀσπίδα, δύο δόρατα καὶ περικεφαλαίαν καὶ θὰ ἔβλεπες ἐμὲ μαχόμενον μὲ τοὺς πρώτους καὶ τότε δὲν θὰ ἐκάθησο νὰ διμιλῇς ὑβριστικῶς περὶ τῆς κοιλίας μου. Ἀλλὰ σὺ εἶσαι ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ νομίζεις ὅτι εἶσαι μέγας καὶ ἴσχυρὸς, διότι συναναστρέφεσαι μὲ δλίγους καὶ δλους μικροὺς ἀνθρώπους. Ἄν ἔλθῃ ἐδῶ ὁ Ὁδυσσεύς, αἱ θύραι αὗται ὅσον πλατεῖαι καὶ ἂν εἶναι, θὰ σοὶ φανοῦν, ὅταν φεύγῃς ἔξω, πολὺ στεναῖ.»

Ο Εὐρύμαχος ἐθύμωσεν ἔτι περισσότερον τώρα καὶ μὲ τὸ ἄγριον ἵδων τὸν Ὁδυσσέα εἶπε : «Εὔθυς, ἐλεεινὲ, θὰ σοὶ δείξω νὰ μάθῃς τί ὑβρεῖς εἶναι αὗται, ποῦ λέγεις ἐναντίον δλων ἡμῶν, χωρὶς νὰ φοβήσαις καθόλου. Βεβαίως

¹ ἀστεῖσμος ἀνούσιος.

ἢ δοῖνος σοῦ ἔχαλασε τὸν νοῦν ἢ εἶσαι πάντοτε μωρὸς καὶ δὲν ἡξεύρεις τὶ λέγεις.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔλαβε τὸ σκαμνίον καὶ ἔρριψε κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως. Ἄλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπεσεν εὐθὺς κάτω εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀμφινόμου καὶ τὸ σκαμνὶ ἐκτύπησε τὸν σινοχόρον εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα, ἀπὸ τὴν ὅποιαν τῷ ἐπεσεν ἡ πρόγους καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐπεσε φωνάζων κατὰ γῆς. Εὐθὺς δὲ ἔγεινε πολὺς θόρυβος μεταξὺ τῶν μνηστήρων, εἰς δὲ αὐτῶν εἶπε! «Ὦ νὰ μὴ ἐπρόφθανε καὶ ἥρχετο ἐδῶ αὐτὸς ὁ ἀλήτης¹, δστις μᾶς ἐφερεν ἐδῶ ἄνω κάτω. Κατηντήσαμεν νὰ φιλονεικοῦμεν περὶ ἐπαιτῶν καὶ δὲν θὰ αἰσθανώμεθα πλέον τὴν εὐγαρίστησιν τῶν καλῶν μας φαγητῶν, ἀν ἔξακολουθῶμεν ταῦτα καὶ ἐφεξῆς.»

Ο δὲ Τηλέμαχος εἶπε πρὸς τοὺς μνηστῆρας: «Ἡσυχάσατε, καλοὶ ἄνθρωποι, δὲν ἡμπορεῖτε νὰ κρυψθῆτε ὅτι ἐφάγετε καὶ ἐπίετε ἀρκετά. Μαὶ φαίνεται ὅτι καιρὸς εἶνε νὰ μεταβῇ ἔκαστος νὰ κοιμηθῇ. Πάλιν δπως θέλετε, ἐγὼ δὲν βιάζω κάνενα.»

Οἱ μνηστῆρες ἔξωργίσθησαν διὰ τοὺς λόγους τούτους τοῦ Τηλεμάχου, ἀλλ' ὁ Ἀμφίνομος κατεπράῦνεν αὐτοὺς λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δυσαρεστῆται τις καὶ νὰ οὐδεὶς ὅταν τῷ λέγουν τὸ δρῦόν. Ηροτρέπει δὲ αὐτοὺς νὰ ἀφήσωσιν ἥσυχον τὸν ξενὸν καὶ νὰ μεταβωσιν εἰς τὴν οἰκίαν των νὰ κοιμηθῶσιν. Οἱ μνηστῆρες ἐδέχθησαν τοὺς λόγους τοῦ Ἀμφινόμου καὶ ἀπῆλθον ἐκ τῶν ἀνακτόρων.

§ 4. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΙΣ.

Εἰς τὴν αἴθουσαν δὲ ἔμεινεν ὁ Ὀδυσσεὺς δστις διελο-

¹ βαγαπόντης.

γίζετο πῶς νὰ ἔξολοθρεύσῃ τοὺς μνηστῆρας. Καὶ διὰ τοῦτο εἶπε πρὸς τὸν Τηλέμαχον: «Τηλέμαχε, τὰ ὅπλα εἶνε ἀνάγκη ὅλα νὰ κρύψῃς μέσα εἰς τὸν θάλαμον. Ἄν δὲ σὶ μνηστῆρες ζητήσωσι νὰ μάθωσι τὴν αἰτίαν εἰπὲ δτι μετέφερον ταῦτα ἀλλαχοῦ πρῶτον μὲν, ἵνα τὰ προφυλάξω ἀπὸ τὸν καπνὸν, ὁ ὅποῖς τὰ ἐμαύρισε, καὶ δεύτερον ἵνα μὴ φιλογεικήσαντές ποτε, μάλιστα ὅταν ἔχητε πιῇ οἶνον, πληγώσητε διὰ τούτων ἀλλήλους.» Ο Τηλέμαχος εὐθὺς ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς λόγους τοῦ πατρός του. Προσκαλέσας δὲ ἐκτὸς τὴν Εὔρύκλειαν εἶπε:

«Μάννα, κλεῖστε τὰς γυναικας ὅλας ἐντὸς τοῦ γυναικῶντος, διότι θέλω νὰ φέρω εἰς τὸν θάλαμον τὰ ώραια ὅπλα τοῦ πατρός μου, τὰ ὅποῖα ἀπὸ ἀνοησίαν μου ἀφῆκα τόσον χρόνον ἐδῶ καὶ ἔφθειρεν ὁ καπνός.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Εύρύκλεια:

«Εἴθε τέκνον μου, νὰ σὲ φωτίσῃ ὁ Θεὸς νὰ φροντίσῃς διὰ τὸν οἶκόν σου καὶ φυλάξῃς τὰ πράγματά σου. Άλλα ποῖος θὰ σοὶ φέξῃ; διότι τὰς ὑπηρετίας δὲν ἀφίνεις νὰ ἔλθωσιν ἔξω.»

«Αὐτὸς ὁ ξένος ἐδῶ, εἶπεν ὁ Τηλέμαχος· διότι δύστις τρώγει τοῦ ψωμί μου πρέπει νὰ κάμη καὶ ἐργασίαν ὅποιος καὶ ἄν εἶνε.»

Η Εύρύκλεια ἔκλεισε τὰς θύρας καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς μετὰ τοῦ υἱοῦ του ἔφερον εἰς τὸ δωμάτιον τὰς περικεφαλαίας, τὰς ἀσπίδας καὶ τὰ δόρατα. Ἀφ' οὗ δὲ ταῦτα κατέθεσαν εἰς τὴν ὄπλοθρην, τότε τὸν μὲν Τηλέμαχον ἔστειλεν ὁ Ὁδυσσεὺς νὰ κοιμηθῇ, αὐτὸς δὲ ἔμεινεν εἰς τὴν αἴθουσαν νὰ διμιλήσῃ μὲ τὴν Πηνελόπην, διότι ἦθεις νὰ δοκιμάσῃ καὶ ταύτην ὡς καὶ ὅλας τὰς ὑπηρετίας. Ἔνθε δὲ ὁ Ὁδυσσεὺς ἦτο μόνος, ἥλθεν ἐκ τοῦ θαλάμου καὶ ἦ-

Πηγελόπη ομοιάζουσα κατὰ μὲν τὸ σῶμα μὲ τὴν Ἀρτεμιν, κατὰ δὲ τὸ κάλλος μὲ τὴν Ἄφροδίτην. Εὐθὺς δὲ αἱ ὑπηρέτριαι ἔθηκαν πλησίον τῆς πυρᾶς ἀνακλιντήριον πεποικιλμένον μὲ ἐλέφαντα καὶ ἄργυρον, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἐκάθισεν ἡ βασίλισσα. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι ὑπηρέτριαι ἐσήκονον τὸν ἄρτον καὶ τὰς τραπέζας καὶ τὰ ποτήρια, μὲ τὰ ὅποια ἔπινον οἱ μηνηστῆρες, ἡ Μαλανθώ ὅμως καὶ πάλιν ἐπέπληττε τὸν Ὁδυσσέα λέγουσα: «Ξένε, δὲν θὰ μᾶς ἔεφορτωθῆς ἀπ' ἐδῶ; τί περιτριγυρίζεις ἐδῶ δλην τὴν νύκτα διὰ νὰ βλέπης τὰς γυναῖκας; Ἐλα πήγαινε ἔξω, ἀθλιε, ἀρκετὰ ἔφαγες, ίνα μὴ σὲ βγάλω ἀμέσως ἐγὼ μὲ τὸν δαβλόν.»

Ταύτην μὲ τὸ ἄγριον ἰδὼν δὲ Ὁδυσσεὺς εἶπε:

«Γί τὰ ἔβαλες ἐδῶ μ' ἐμὲ, δαιμονισμένη; Βεβαίως διότι μὲ βλέπεις χωρὶς μύρα καὶ μὲ ἀθλικ φορέματα καὶ ἐπαίτην. Ἀλλὰ τί πταίω εἰς τοῦτο ἐγώ; Ἡ ἀνάγκη μὲ κάμνει. Ἐπειτα τοιοῦτοι εἶνε δλοι οἱ ἐπαῖται. Καὶ ἐγὼ ἥμην ἄλλοτε πλούσιος καὶ μὲ ὑπηρέτας, ἀλλὰ τώρα βλέπεις πῶς κατήντησα. Διὰ τοῦτο πρόσεχε μὴ μάθουν τὴν συμπεριφοράν σου ἡ Πηγελόπη ή δὲ Ὁδύσσεὺς, δέ ποτε πιθανὸν νὰ ἔλθῃ, ἡ καὶ ὁ Τηλέμαχος, δστις τώρα δὲν εἶνε πλέον μικρὸς, καὶ σοῦ ἀφαιρέσουν δλην αὐτὴν τὴν ἔπαρσιν, ποῦ ἔχεις.»

«Ἡ Πηγελόπη ἥκουσε τὴν συνδιάλεξιν ταύτην καὶ ἐπέπληξε τὴν ὑπηρέτριαν λέγουσα:

«Ἡ αὐθάδειά σου δὲν ἔχει ὅρια, ἀναιδεστάτη! καὶ θὰ ξεσπάσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου ὁ τρόπος σου οὗτος! Ἐγὼ καλῶ τὸν ζένον νὰ μάθω τι περὶ τοῦ ἀνδρός μου, τὸν δποῖον τόσον πενθῶ, καὶ αὐτὴ τὸν διώχνει!»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους εἶπεν εἰς τὴν Εὔρυνόμην

καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν ξένον μίαν καθέκλαν νὰ καθίσῃ. "Επειτα ἡρώτησεν αὐτὸν ποῖος εἶνε καὶ ποία εἶνε ἡ πατρίς του.

Πρὸς ταῦτα δὲ ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεύς:

«Βασίλισσα, ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω τὴν ἀρετήν σου καὶ τὸ ὄνομά σου δικαίως φημίζεται εἰς διλον τὸν κόσμον. Ἀλλὰ περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς πατριδός μου σὲ παρακαλῶ μὴ ἔξετάζῃς, διότι δὲν θέλω νὰ ἐνθυμοῦμαι τὴν δυστυχίαν μου καὶ νὰ κλαίω, μάλιστα εἰς ξένην οἰκίαν, πρᾶγμα πολὺ ἀπρεπές. Τί θὰ εἴπῃ ὅστις μὲ τὸν; Θὰ νομίσῃ λέσως δτι τὰ δάκρυα εἶνε ἀποτελέσματα τοῦ οἶνου.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ἡ Πηγελόπη:

«Ἄν ἥρχετο, ξένε, ὁ Ὁδυσσεύς, τοῦτο θὰ ἥτο διέμε μεγαλειτέρα δόξα καὶ εὐχαρίστησις. Ἀλλὰ βλέπεις δὲν ἀκούεται οὐδαμοῦ. Ἀλλ' ώς νὰ μὴ ἥρκει αὕτη ἡ δυστυχία, ἥλθον εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ δλοι αὐτοὶ οἱ μνηστῆρες καὶ ἐπιμένουσι νὰ ὑπανδρευθῶ ἔνα ἔξ αὐτῶν. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον τοὺς ἐγέλων νὰ περιμένουν λέγουσα ὅτι δὲν ἥμπορῶ νὰ ὑπανδρευθῶ, ἀν δὲν τελειώσω πρότερον ἐν παντὶ, τὸ ἐποῖον ὑφαινον δῆθεν ὡς σάβανον τοῦ πενθεροῦ μου Λαέρτου. Ἀλλ' ὅτι ὑφαινον τὴν ἡμέραν, τὸ ἔξυφαινον τὴν νύκτα καὶ ἡ ιστορία αὕτη διήρκεσεν τρία δλόκληρα ἔτη. Ἀλλὰ τὸ τέταρτον ἔτος μὲ ἐπρόδωκαν αἱ ὑπηρέτριαι εἰς τοὺς μνηστῆρας καὶ ἡναγκάσθην νὰ τὸ τελειώσω. "Ωστε τώρα δὲν ἔγω καμμίαν πρόφασιν νὰ ἀναβάλω τὸν γάμον μου, οἱ δὲ γονεῖς μου μὲ βιάζουσι πολὺ νὰ ὑπανδρευθῶ καὶ ὁ οὐρανὸς μου αὐτὸς στενοχωρεῖται βλέπων φθειρομένην ὑπὸ τῶν μνηστήρων τὴν περιουσίαν του. Τοιαῦτα εἶνε, ξένε, τὰ ιδικά μου πράγματα. Ἐν τούτοις ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ μάθω τὸ γένος σου

ποῖον εἶνε, διότι δὲν θὰ κατάγεσαι βεβαίως κατὰ τὴν παροιμίαν σύτε ἀπὸ τὴν δρῦν σύτε ἀπὸ τὴν πέτραν.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Οδυσσεὺς:

«Ἄφ' οὖ, βασίλισσα ἐπιμένεις νὰ μάθης τὴν πατρίδα μου καὶ τὸ γένος, ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ μὴ ὑπακούσω. Εἶμαι ἐκ Κρήτης ἔγγονος τοῦ Μίνωος τοῦ βασιλέως, δστις ἐνναετῆς ἥδη ὡρίλει μὲ τὸν Δία, καὶ υἱὸς τοῦ Δευταλίωνος. Εἶμαι φίλος πωλὺ τοῦ συζύγου σου, τὸν ὃποῖον δώδεκα ἡμέρας ἐφίλοξένησα ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, ὅτε εἶχεν ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου παραπλέων τὸν Μαλέα μὲ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς συντρόφους του ῥιψθῇ εἰς Κρήτην. Έκεῖθεν δὲ ἀφ' οὗ ἔπαιστεν ὁ ἄνεμος διευθύνθη εἰς Τροίαν.»

«Η Ηηνελόπη ἔξεράγη εἰς δάκρυα καὶ ἔχλαιε τὸν πλησίον αὐτῆς καθήμενον σύζυγόν της. Ἐπειτα δμως ὅπως πεισθῇ καλλίτερον δτι ὁ φίλοξένηθείς ἐν Κρήτῃ ἦτο ὁ Οδυσσεὺς ἡρώτησεν ὃποίου εἴδους φορέματα ἐφόρει ὁ σύζυγός της καὶ ὃποιός τις ἦτο αὐτὸς ὡς καὶ οἱ παρακολουθοῦντες αὐτὸν σύντρόφοι που.

Πρὸς ταῦτην ἀπεκρίθη ὁ Οδυσσεὺς:

«Δύσκολον εἶνε βασίλισσα, νὰ ἐνθυμηθῶ μετ' ἀκριβείας δλα, διότι ἥδη παρῆλθον εἴκοσιν ἔτη· ἐνθυμοῦμαι δμως δτι ὁ Οδυσσεὺς ἐφόρει διπλῆν πορφυρὰν χλαῖναν μὲ μίαν χρυσῆν περόνην, ἡ ὃποια εἶχεν ἐμπωὸς ἐν ἀριστούργημα, δηλ. παρίστανε κύνα κρατοῦντα μὲ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας ἐν ἐλαράκι καὶ θέλοντα νὰ πνέῃ τοῦτο ασπαρούν εἰς τοὺς πόδας του. Τοῦτο δλοι δτοι ἔθλεπον ἔθαύμαζον. Ἐπειτα ἐνθυμοῦμαν καὶ τὸν μαλακὸν καὶ λεπτὸν ὡς φλοιὸν ξηροῦ κραμμύου γιτῶνά του, δστις ἔλαρ. πενῶς ὁ ἥλιος. Ἀλλὰ δὲν ἥξεύρω ἀν ταῦτα εἶχε συμπαραλάβη ἐκ τῆς οἰκίας του, ἢ τὰ εἶχε δώση πρὸς αὐτὸν κα-

νείς τῶν φίλων του. Καὶ ἐγὼ τῷ ἔδωκα ἐν χαλκοῦν ξίφος, μίαν διπλῆν πορρυρᾶν χλαῖναν καὶ ἔνα χιτῶνα. Εἶχε δὲ μαζῆ τους καὶ ἔνα κήρυκα δλίγον τι αὐτοῦ πρεσβύτερον μελαχροινὸν μὲ πολλὴν κόμην, ὅτις ὠνομάζετο Εὔρυθάτης καὶ τὸν ὅποιον ἡγάπα ὁ Ὁδυσσεὺς περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, διότι ἦτο ἄνθρωπος πολὺ φρόνιμος.»

Κατὰ τὴν διήγησιν ταύτην ἡ Ηγελόπη, ἀναγνωρίσασα τὰ σημεῖα, τὰ ὅποια εὐστόχως περιέγραψεν ὁ Ὁδυσσεὺς, ἔξερράγη εἰς θρήνους, ἀλλὰ καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς βαθέως συνεκινήθη διὰ τὸ πένθος τῆς συζύγου. "Ἐπειτα εἶπεν ἡ Ηγελόπη:

»Ξένεμου, καὶ πρότερον σὲ εὐσπαγγίσθην ἀλλὰ τώρα θὰ εἴσαι εἰς τὴν οἰκίαν μου φίλος καὶ θὰ τιμᾶσαι. Ἐγὼ ἡ ἴδια τοῦ ἔδιπλωσα ἐκεῖνα τὰ φορέματα καὶ τὰ ἔδωκα ὡς καὶ τὴν περόνην. Ἀλλὰ δὲν θὰ τὸν ἴδω πάλιν, διότι ἔτυχε κακὴ ὥρα, ὅτε ἀνεχώρησε διὰ τὸ Κακοτίλιον.»

Ἔρδε ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεὺς:

«Εὐγενεστάτη βασίλισσα, δίκαιοις ἔγειρις νὰ θρηνῆς ἄνδρα μάλιστα ὡς τὸν Ὅδυσσεα. Ο θάνατος πάντοτε εἶναι πικρός. Ἀλλ' ὁ Ὅδυσσεὺς ἤκουσα ὅτι ζῇ εἰς τῶν Θεσπρωτῶν τὴν χώραν καὶ ὅτι ἐντὸς δλίγου θὰ ἔλθῃ. Ἀλλ' οἱ ἀγαπητοὶ σύντροφοι του δικιας εὔρον πάντες κακὸν θάνατον ἐν τῇ θαλάσσῃ τιμωρηθέντες ὑπὸ τοῦ θεοῦ, διότι ἔσφαξαν τὰς βοῦς τοῦ Ηλίου, καὶ μόνον τὸν Ὅδυσσεα ἐπὶ τρόπιδος τοῦ πλείου ἔξεβαλον τὰ κύματα εἰς τὴν γῆν τῶν Φαιάκων, οἵτινες τὸν περιποιήθησαν πολὺ καὶ τοῦ ἔδωκαν καὶ πολλὰ δώρα, ἥθελον μάλιστα νὰ τὸν φέρουν αὐτοὶ καὶ εἰς τὴν πατρίδα του καθόλα ἀβλαβῆ. Καὶ θὰ ἦτο πρὸ πολλοῦ ἔδω ὁ Ὅδυσσεὺς, ἀν δὲν ἐν-

μιζεν συμφορώτερον νὰ μεταδῷ εἰς τὴν Θεσπρωτίαν διὰ
νὰ ἐρωτήσῃ τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης περὶ τῆς εἰς τὴν
πατρίδα ἐπιστροφῆς του, πῶς πρέπει νὰ γείνῃ αὕτη φα-
νερὰ ἡ κρυφά. Ταῦτα μοὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῶν Θεσπρωτῶν
καὶ μὲ ἔθεταιώσεν ὅτι, ὅταν ἐπανέλθῃ ἐκ τοῦ μαντείου ὁ
Ὀδυσσεὺς, θὰ τὸν στείλῃ μὲ πλοῖόν του εἰς Ἰθάκην. Μοὶ
ἔδειξεν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς μεγάλους θησαυροὺς τοῦ
Ὀδυσσέως, ποῦ εἶχεν ἀποθέση εἰς μίαν αἴθουσαν τῶν ἀ-
νακτόρων. Ἐγὼ δύμας ἀνεγώρησα πρωτήτερα, διότι ἔ-
τυγε νὰ φεύγῃ πλοῖον διὰ τὸ Δουλίχιον.⁷ Ως εκατὰ ταῦτα
δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ζῆ καὶ θὰ εἴνε ἐδῶ ἡ τοῦτον τὸν μῆνα ἢ
τὸν ἄλλον.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ἡ Ηγελόπη:

«Ω νὰ ἥρχετο ὁ Ὀδυσσεὺς, ξένε μου, καὶ τότε θὰ
ἐγνώριζες ὅπότα δῶρα θὰ σοὶ ἔδιδον. Ἄλλ' ἡ καρδία μου
λέγει ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ.» Μετὰ τοὺς λόγους τούτους διέ-
ταξε τὰς ὑπηρετρίας νὰ πλύνωσι τοὺς πόδας τοῦ ξένου
καὶ νὰ ἐτοιμάσωσιν εἰς αὐτὸν κλίνην ζεστήν διὰ νὰ κοι-
μηθῇ. Συμβουλεύει δὲ αὐτὰς νὰ προσέχωσι μὴ ἐνοχλή-
σωσι τὸν ξένον λέγουσα ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀφ' οὗ εἴνε δλι-
γοχρόνιος πρέπει νὰ πράττῃ καὶ νὰ λέγῃ τοιαῦτα, διὰ τὰ
ὅποια καὶ ὅταν ζῇ τιμᾶται καὶ ὅταν ἀποθάνῃ μετ' ἐπαί-
νων μυημονεύεται.

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεὺς:

«Βασίλισσα, ἡ μαλακὴ κλίνη μοὶ εἴνε μισητή, ἀφ' ὅτου
ἀπεχωρίσθη ἀπὸ τὰ χιονερὰ ὅρη τῆς Κρήτης καὶ θὰ
πλαγιάσω, ὅπως ἐκοιμώμην πρότερον ἐν ἀθλίᾳ στρωμνῇ
ἀναμένων τὴν πρωΐαν. Οὔτε τοῦτο τὸ νίψιμον τῶν πο-
δῶν ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή μου. Δὲν θέλω νὰ μὲ ἐγγίσῃ καμ-
μία ἀπ' αὐτὰς τὰς ὑπηρετρίας, αἵτινες εἴνε ἐδῶ, ἐκτὸς ἀν-

ὑπάρχη καμμία γραῖα παλαιὰ, πρόθυμος εἰς ἔργασίαν, τῆς δποίας ἡ καρδία νὰ εἶδε βάσανα, δπως καὶ ἐμοῦ. Εἰς ταύτην ἐπιτρέπω νὰ ἐγγίσῃ τοὺς πόδας μου».

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ἡ Ηηνελόπη :

«Μόσον σοφῶς σκέπτεσαι, ζένε. Δὲν εἶδον μέχρι τοῦδε ἐν τῇ οἰκίᾳ μου τόσον φρόνιμον ζένον. Ἀληθῶς ἔχομεν μίαν πολὺ φρόνιμον ἀλλὰδύνατον δύμας γραῖαν, ἡ δποία ἀνέθρεψεν ἐκεῖνον τὸν δυστυχῆ. Ἐλα Εὐρύκλεια, νίψε τὸν συνομήλικα τοῦ χυρίου σου. Καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς ἵσως τώρα θὰ ἔγεινε τοιοῦτος· διότι αἱ δυστυχίαι γηράσκουσι ταχέως τοὺς ἀνθρώπους.»

Ἡ Εὐρύκλεια ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους ἐκάλυψε μὲ τὰς χεῖρας τὸ πρόσωπόν της καὶ ἔλεγε κλαίουσα τὸν Ὅδυσσεα: «Ὥχ εἰς ἐμὲ, τέκνον μου, ἡ δποία δὲν ἡμπορῶ τίποτε νὰ σοὶ κάμω. Βλέπεις ὁ θεὸς σὲ ἐμίσησε πολὺ, ἀνθρωπὸν καλὸν καὶ θεοσεβῆ. Διότι κάνεις δὲν προέφερε τόσας θυσίας εἰς τὸν Δία, ὅσας σὺ, εὐχόμενος νὰ φύάσῃς εἰς βαθὺ γῆρας καὶ νὰ μεγαλώσῃς τὸν υἱόν σου. Ἀλλὰ τώρα δὲν θὰ ἔλθῃς οὐδέποτε πλέον εἰς τὴν πατρίδα σου. Οὕτω καὶ ἐκεῖνον θὰ ὑβρίζουν αἱ ὑπηρέτριαι, ζένε, δτε ἦτο εἰς τὴν οἰκίαν σου, ὡς ὑβρίζουσιν σὲ δλαι ἐδῶ αὗται αἱ σκύλαι, τὰς δποίας δὲν ἀφίνεις νὰ σὲ νίψουν διὰ νὰ ἀπορύγης τὰς ἐνοχλήσεις καὶ καλὰ ἔκαμες ποῦ ἔζήτησες ἐμὲ νὰ σὲ πλύνω, διότι ἡ ψυχή μου εὔρισκει εὐχαρίστησιν εἰς τὰς περιποιήσεις. Τί νὰ σοῦ εἴπω, ζένε, πολλῷ ἀνθρωποι ἥλιθον ἐνταῦθα, ἀλλὰ κάνεις δὲν ὠμοίαζε τόσον μὲ τὸν Ὅδυσσεα, ὅσον σὺ καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ κατὰ τοὺς πόδας καὶ κατὰ τὴν φωνήν.»

Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ὁ Ὅδυσσεύς :

«Ἔραιά μου, οὕτω λέγουσιν δλοι, ὅσοι μᾶς εἶδον καὶ

τοὺς δύο, ὅτι ὁμοιάζομεν πολὺ, δπως καὶ συντώρα λέγεις.»

φ' οὖ εἶπον ταῦτα, ἡ γραῖα ἔφερε μίαν λαμπτοκοποῦσαν λεκάνην, μὲ τὴν ὄποιαν συνείθιζε νὰ πλύνῃ τοὺς πόδας, καὶ ἔγυσεν ἐντὸς πρῶτον μὲν ὑδωρ ψυχρὸν, κατόπιν δὲ καὶ θερμόν. 'Ο δὲ Ὁδυσσεὺς φοβούμενος μῆπως ἡ γραῖα πλύνουσα τοὺς πόδας ἵδη τὴν πληγὴν καὶ τὸν ἀνακαλύψη ἔσυρε τὸ κάθισμά του μακρὰν τῆς ἐστιας εἰς σκοτεινὸν μέρος διὰ νὰ μὴ φαίνηται τίποτε. Καὶ ἡ Εὐρύκλεια πληγιέστερον ἐλθοῦσα μὲ τὴν λεκάνην ἤρχισε νὰ πλύνῃ τὸν κύριόν της. 'Αλλ' ὡς ἡ χείρ της ἔφθασεν εἰς τὴν πληγὴν, τὴν ὅποιαν τῷ ἐπροξένησεν ἀγριόχοιρος ἀνώ τοῦ γόνατος, ὅταν εὑρίσκετο εἰς κυνήγιον ἐπὶ τοῦ ὄρους Ηαρνασσοῦ μὲ τοὺς υἱοὺς τοῦ Αὐτολύκου τοῦ πάππου του, εὐθὺς ἀνεγνώρισε τὸν κύριόν της καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴν χαρὰν τῆς ἔπεσεν ὁ ποῦς τοῦ Ὁδυσσέως μετὰ κρότου ἐντὸς τῆς λεκάνης, ἡ ὅποια ἔγυρε καὶ ἐγύθη τὸ νερὸν κατὰ γῆς. Χαρὰ δὲ καὶ λύπη κατέλαβεν ἀμα τὴν ψυχήν της, οἱ δρθαλμοί της ἐπληρώθησαν δακρύων, ἐπιάσθη ἡ φωνὴ της καὶ εἶπε θωπεύουσα τὸν Ὁδυσσέα:

«Σὺ μοῦ εἶσαι τέκνον μου, καὶ τόσον καιρὸν δὲν σὲ ἐγνώρισα.» 'Ἐν φ' δὲ ἥθελε νὰ ἀναγγείλῃ τοῦτο καὶ εἰς τὴν Ηηνελόπην, ἡτις ἐκάθητο ἀπέναντι, ὁ Ὁδυσσεὺς τῆς ἔκλεισε τὸ στόμα καὶ εἶπε. «Σιωπή, μάννα μου, διότι ἀπωλέσθημεν. 'Αφ' οὖ σὺ μὲ ἀνεγνώρισες, δὲν πρέπει κάνεις ἄλλος νὰ μαθῇ ὅτι ἥλθον, οὐδὲ αὐτὴ ἡ Ηηνελόπη. "Ἐχω πεποιθῆσιν εἰς τὴν ἀγάπην σου ὅτι θὰ τηρήσης τοῦτο μυστικόν.»

Ιρρος τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Εὐρύκλεια:

«Τέκνον μου, σὺ ἡξεύρεις τὴν ψυχήν μου, ἂν ἡ πέτρα καὶ ὁ σίδηρος λέγῃ μυστικὸν ἄλλο τόσον καὶ ἐγώ

Θὰ εἴπω. Μᾶς κατέστρεψάν τὴν οἰκίαν τέκνον μου, οἱ μνηστῆρες, μερικαὶ δὲ καὶ ἀπὸ τὰς ὑπηρετρίας δὲν φέρονται καλῶς καὶ πρέπει τώρα νὰ τὰς τιμωρήσῃς.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεὺς:

«Οὐεὶς νὰ μᾶς βοηθήσῃ μάννα μου, νὰ τιμωρήσωμεν τοὺς αὐθάδεις μνηστῆρας καὶ τὰς ἀναιδεῖς ὑπηρετρίας.»

'H Eύρύκ.λεια ἀραγρωρίζουσα τὸν Ὁδυσσεία.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ Εύρυκλεια ἐξῆλθε καὶ ἔφερεν ἄλλο νερόν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπλύθη καλὰ ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ ἤλειφθη μὲν ἔλαιον, ἔσυρε τὸ κάθισμά του πλησιέστε-

ρον τοῦ πυρὸς διὰ νὰ ζεσταθῇ, τὴν δὲ πληγὴν ἐσκέπασε μὲ τὰ ῥάκη. Τότε εἶπε πρὸς αὐτὸν ἡ Ηγελόπη: «Ξένε, ἐν ἀκόμη θὰ σὲ ἐρωτήσω καὶ ἔπειτα θὰ σὲ ἀφήσω νὰ κοιμηθῆς. Ή ιδικὴ μου δυστυχία εἶναι μεγάλη, καὶ ημέραν καὶ νύκτα δὲν ἥμπορῶ νὰ παρηγορηθῶ. Τώρα δὲ μὲ ἀναγκάζουν νὰ νυμφευθῶ καὶ ἔνα τῶν μνηστήρων, οἱ ὅποιοι κατατρώγουσιν ἐδῶ τὴν περιουσίαν μας, καὶ δὲν ἡξεύρω τί νὰ κάμω.

Εἶδον δὲ ἐν ὄνειρον καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ τὸ ἔξηγήσῃς. Εἴκοσι χῆνές μου ἔτρωγον σῖτον εἰς τὴν αὐλὴν, δὲτε ἀετὸς μέγας ἐλθὼν ἐκ τοῦ ὅρους ἔπνιξε πάσας καὶ ἔψυχε. Τότε ἥρχισα νὰ λυπᾶμαι καὶ νὰ θρηνῶ διὰ τὰς χῆνας. Ἀλλ' ἀετὸς ἐπανελθὼν μὲ ἐπαρηγόρει λέγων· «Μὴ λυπῆσαι, Ηγελόπη, δὲν βλέπεις ὄνειρον ἀλλὰ καθαρὸν πρᾶγμα, αἱ χῆνες εἶναι οἱ μνηστῆρες, ἐγὼ δὲ ὁ ἀετὸς εἴμαι ὁ σύζυγός σου, δστις ἐπανῆλθον καὶ θὰ ἔξολοθρεύσω ὅλους τοὺς μνηστῆρας.» Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἔξύπνησα καὶ βλέψασα πρὸς τὰς χῆνας εἶδον αὐτὸς νὰ τρώγουν σιτάρι πλησίον τῆς πυέλου¹.

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεύς:

«Τὸ ὄνειρον τοῦτο, βασίλισσα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σημαίνῃ ἀλλο τι ἀφ'ού αὐτὸς ὁ Ὁδυσσεὺς σᾶς τὸ εἶπε. Οἱ μνηστῆρες θὰ τὴν πάθουν καὶ δὲν θὰ σωθῇ κἀνείς.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Ηγελόπη:

«Οὐλα τὰ ὄνειρα, ξένε, δὲν πραγματοποιοῦνται. Μακάρι νὰ ἐγίνοντο, ἐπως τὰ λέγεις. Ἀλλ' αὔριον, ξένε, εἶνε δι' ἐμὲ ἡ τρομερὰ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὅποιαν δφείλω νὰ ἀφήσω τὴν σίκιλαν τοῦ Ὁδυσσέως. Θὰ γείνη ἀγῶν εἰς τὸν

¹ σκάρης, κοπάνις, κορήτου.

όποιον θὰ στηθῶσι κατὰ σειράν οἱ δώδεκα πελέκεις τοῦ Ὀδυσσέως. "Οστις δὲ δυνηθῇ νὰ τανύσῃ διὰ τῆς χειρός του εὐκόλως τὸ τόξον καὶ νὰ περάσῃ τὸ βέλος διὰ τῆς δπῆς καὶ τῶν δώδεκα πελέκεων, τοῦτον ἐγὼ θὰ ἀκολουθήσω εὐθὺς καὶ θὰ ἀπογωρισθῶ ἀπὸ τὴν οἰκίαν ταύτην τὴν ἡγαπημένην καὶ πλουσίαν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔνθυμοῦμαι πάντοτε καὶ νύκτα καὶ ἥμέραν."

· Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεύς:

«Βασίλισσα, καλὰ θὰ κάμης νὰ γείνῃ αὔριον ὁ ἀγών. Ἄλλὰ πρὶν ἀρχίσῃ ὁ ἀγών ὁ Ὀδυσσεύς θὰ εἴνε ἐδῶ.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Ηηνελόπη:

«Δὲν ἡξεύρεις πόσον μὲ εὐχαρίστει ἡ συνναπτροφή σου, ζένε, καὶ εὐχαρίστως θὰ ἔμενον ὅλην τὴν νύκτα ἄυπνος νὰ σὲ ἀκούω, ἀλλὰ πρέπει καὶ σὺ νὰ κοιμηθῆς. Οὕτως ἐκανόνισεν ὁ θεὸς τὰ πράγματα, οἱ ἀνθρώποι νὰ κοιμῶνται τὴν νύκτα. Ἐγὼ θὰ ὑπάγω τώρα εἰς τὸν θάλαμό μου νὰ κατακλιθῶ, σὺ δὲ κοιμήθητι ὅπου θέλεις ἡ στρῶσε κατὰ γῆς ἢ εἰπὲ νὰ σοῦ θέσουν κατιμίαν κλίνην.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπορεύθη αὔτη εἰς τὸ δωμάτιόν της λυπημένη διὰ τὸν σύζυγόν της, κατόπιν δὲ καὶ ὅλαι αἱ ὑπηρέτριαι της.

§ 46. ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΜΝΗΣΤΟΡΟΦΟΝΙΑΣ.

"Αφ' οὗ ἀνεγάρησεν ἡ Ηηνελόπη, κατεκλίθη καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὸν πρόδομον στρώσας κατὰ γῆς δέρμα βοὸς καὶ προβάτων, ἡ δὲ Εὐρυνόμη τὸν ἐσκέπασε μὲ μίαν χλαιῖναν. Ἄλλὰ δὲν ἡδύνχτο νὰ κοιμηθῇ ὅλην τὴν νύκτα, σκεπτόμενος πᾶς νὰ ἔξολοθρεύσῃ τοὺς αὐθάδεις μνηστῆρας χωρὶς νὰ πάθῃ αὐτὸς κακόν. "Ἐπειτα

τὸν ἀνησύχουν καὶ αἱ αἰσχραὶ ὑπηρέτριαι, αἴτινες ἐγέλων καὶ εὐφραίνοντο ἐπιστρέφουσαι ἀπὸ τὰς οἰκίας τῶν μνηστήρων. Καὶ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν : « Ύπόμεινε καρδία μου καὶ τοῦτο, ως ὑπέμεινες καὶ τὴν αὐθάδειαν τοῦ κυκλωπος, τὸν ὅποιον ἔβλεπες νὰ σοὶ τρώγῃ τοὺς ἡγαπημένους σου φίλους. Καὶ τούτου θὰ εὑρεθῇ θεραπεία. »

Ταῦτα ἔλεγε καὶ ἑαυτὸν ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ περιεστρέφετο δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ως τὸ κρέας τὸ ὅποιον βιαζόμενός τις νὰ ψήσῃ ταχέως γυρίζει πότε ἀπ' ἐδῶ καὶ πότε ἀπ' ἐκεῖ. Ἄλλ' ἐνῷ εὑρίσκετο εἰς τοιαύτην κατάστασιν κατέβη ἡ Ἀθηνᾶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐλθοῦσα πλησίον του εἶπε : « Διὰ τί πάλιν ἄγρυπνεῖς, δυστυχῆ ; Ἐδῶ είσαι εἰς τὴν οἰκίαν σου, εἰς τὴν σύζυγόν σου καὶ εἰς τοιούτον υἱόν, ὃποῖον πᾶς ἀνθρωπος εὔχεται νὰ ἔχῃ. » Ηρὸς ταῦτην ἀπεκρίθη δὲ Ὁδυσσεὺς : « Ήλα ταῦτα εἶνε δρῆλα, θεά, ὅπως τὰ λέγεις. Ἄλλὰ πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ φονεύσω τοὺς μνηστήρας, χωρὶς νὰ πᾶθω τίποτε, εἰς τοῦτο νὰ μὲ συμβουλεύσῃς παρακαλῶ. » Ηρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ἡ Ἀθηνᾶ. « Μή φοβοῦ, Ὁδυσσεῦ, διτανέμε ἔχης προστάτην καὶ πεντήκοντα στίφη ἀνθρώπων ἀν σὲ περιεκύκλουν καὶ ἥθελον νὰ σὲ φονεύσουν, καὶ τότε θὰ τοὺς ἐπιτρέψεις τοὺς βόας καὶ τὰ προβάτα. Κοιμήθητι λοιπὸν ἡσύχως, διότι εἶνε βάσανος νὰ μένῃ τις ἄγρυπνος δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ θὰ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς μερίμνας. »

Ταῦτα εἶπουσα ἡ θεά ἐπέχυσεν ἐπὶ τῶν βλεφάρων τοῦ ἥρως γλυκὺν ὄπνον καὶ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸν Ὁλυμπὸν. Ἀκριβῶς δὲ καὶ ὃν χρόνον κατελάμβανε τὸν Ὁδυσσέα ὁ λύων τὰ μέλη καὶ διαλύων τὰς φροντίδας τῆς ψυχῆς ὄπνος ἀφυπνίσθη καὶ ἡ πιστὴ σύζυγός του καὶ κακεζομένη ἐπὶ τῆς μαλακῆς κλίνης της ἔκλαιε πο-

λὸν χρόνον. Ἔπειτα προσευχήθη εἰς τὸν Θεὸν ταῦτα: «Θεέ μου, κόφε μου τὴν ζωήν! Εἰς ἐμὲ καλλίτερον εἶνε νὰ καταβῶ εἰς τὰ μισητὰ Βάθη τῆς γῆς, ὅπου θὰ ἔδω τὸν Ὀδυσσέα ηὐνὰ μένω ἐδῶ καὶ νὰ γείνω σύζυγος ἀνδρὸς κατωτέρου του. Δὲν ἔχω ηὐ δυστυχῆς οὐδὲ μίαν ὥραν ἡσυχίαν. Καὶ τώρα ὧνειρεύθην ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἦτο πλησίον μου τοιοῦτος, ὅποιος ἦτο ὅτε ἀνεγάρησε. Καὶ εὐχαριστήθην, διότι ἐνόμιζον ὅτι δὲν εἶνε ὄνειρον παρὰ ἀλήθεια.»

Οἱ θρῆνοι τῆς Ηηνελόπης ἀφύπνισαν τὸν Ὀδυσσέα, ὅστις εὐθὺς ἐσηκώθη ἀπὸ τοῦ στρώματος καὶ ἔφερε τὴν μὲν χλαιῖναν καὶ τὴν μηλωτὴν ἐντὸς τῆς αἰθούσης, τὰ δὲ ἄλλα δέρματα ἐκτὸς εἰς τὴν αὐλήν. Ἐκεῖ δὲ ἤκουσε καὶ μίαν ὑπηρέτριαν, ἣτις ἀλεθεὶς ὅλην τὴν νύκτα σῖτον εἰς τὸ χειρόμυλον καὶ δὲν εἶχε τελειώσῃ ἀκόμη, διότι ἦτο ἀδύνατος, ἐνῷ αἱ ἄλλαι ἐνδεκα πρὸ πολλοῦ ἐτελείωσαν τὴν ἔργασίαν των καὶ ἥδη ἐκοιμῶντο, νὰ λέγη:

«Θεέ μου, εἰσάκουσον καὶ ἐμοῦ τῆς δυστυχοῦς μίαν εὐχήν· τὸ σημερινὸν φαγητὸν νὰ εἶνε εἰς τοὺς μνηστῆρας τὸ τελευταῖόν των, διότι ἐλύθησαν τὰ γόνατά μου νὰ ἀλέθω ὅλην τὴν νύκτα σῖτον δι' αὐτούς.»

Εἶχεν ἥδη ἐξημερώση καὶ ὅλαι αἱ ὑπηρέτριαι ἐσηκώθησαν καὶ ἄναψαν πῦρ. Ἔπειτα ἐσηκώθη καὶ ὁ Τηλέμαχος ὅστις εὐθὺς ἐνδύθεις ἥλθε πρὸς τὴν Εύρύκλειαν καὶ εἶπε:

«Ἄυτὸν τὸν ξένον, τὸν ὅποιον ἔχομεν εἰς τὴν οἰκίαν μας, τὸν ἐπειποιήθητε; τοῦ ἐδώκατέ τι νὰ φάγῃ; νὰ κοιμηθῇ; ηὐ δὲν τὸν ἐνεθυμήθη κανείς;»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Εύρύκλεια:

«Τί λέγεις, τέκνον μου; ὁ ξένος ἐκάθισε καὶ ἔπει

οῖνον, δσον ἐπεθύμει ἡ καρδία του, φαγητὸν δμως δὲν ἥθελησε νὰ φάγῃ, διότι εἶπεν δτι δὲν ἐπείνα πλέον. "Ἐ-
πειτα δτε ἥλθεν ὁ καιρὸς τοῦ ὑπνου δὲν ἥθελε νὰ κοιμηθῇ
εἰς κλίνην μὲ στρώματα ἀλλ' ἐκοιμήθη εἰς τὸν πρόσω-
μον μὲ δέρματα βοὸς καὶ προβάτων. Ἡμεῖς δμως τὸν
ἐσκεπάσαμεν κατόπιν μὲ μίαν χλαῖναν."

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ μὲν Τηλέμαχος διευ-
θύνθη εἰς τὴν ἀγορὰν, ἡ δὲ Εὐρύκλεια διέταττε τὰς ὑ-
πηρετρίας νὰ ἐκτελέσωσιν ἔκαστη τὴν ἐργασίαν τῆς
ταχέως, λέγουσα δτι οἱ μνηστῆρες οὐδὲ ἔλθουν εἰς τὰ ἀ-
νάκτορα πρωὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐνεκα τῆς ἑορτῆς.

Αἱ ὑπηρέτριαι εὐθὺς ἔξετέλεσαν τὰς διαταγὰς τῆς
Εὐρύκλείας. "Ἐπειτα ἥλθον καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν μνη-
στήρων καὶ ἐσχισαν ξύλα. Καὶ ὁ Εὔμαιος ἔφερε τρεῖς
παχεῖς χοίρους, τοὺς ὅποιους ἔκλεισεν ἐντὸς τῆς αὐλῆς.
Ἴδων δὲ τὸν Ὁδυσσέα φιλοφρόνως ἐγκαίρετισε καὶ εἶπε:

«Ξένε, πῶς περνᾶς τώρα, σὲ βλέπουσι καλλίτερον οἱ
μνηστῆρες ἡ σὲ μεταχειρίζονται ώς καὶ πρότερον;»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεύς:

«Ο θεὸς νά τιμωρήσῃ τὰ κακοῦργα σχέδια, τὰ ὅποια
μηχανῶνται οὗτοι ἐν ζένη οἰκίᾳ, χωρὶς νὰ ἔγωσιν οὐδὲ
τὴν ἑλαχίστην αἰδῶ.»

Ἐνῷ δὲ οὗτοι τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους συνδιελέγοντο
ἥλθε καὶ ὁ Μελάνθιος φέρων τὰς ἀρίστας αἴγας διὰ τὸ
δεῖπνον τῶν μνηστήρων. Ίδων δὲ τὸν Ὁδυσσέα εἶπε τοὺς
ἔζης δχληρούς λόγους:

«Ξένε, ἀκόμη εἶσαι ἔδω; δὲν ἔχεις σκοπὸν νὰ μᾶς
ἀφήσῃς ἡσύχους; ἡ θέλεις νὰ φάγῃς ξύλο καὶ τότε νὰ
φύγῃς; καὶ ἀλλοῦ εἶνε Ἀχαιοί, οἱ ὅποιοι τρώγουν.»

Πρὸς τοῦτον ὁ Ὁδυσσεὺς δὲν εἶπεν τίποτε. "Ἐπειτα

ἥλθε καὶ ὁ Φιλοίτιος μὲ μίαν βοῦν στεῖραν καὶ παχείας αἴγας, τὰς ὅποιας ἔδεσεν εἰς τὴν αὐλήν. Ἐπειτα ἐπλησίασε πρὸς τὸν χοιροβοσκὸν καὶ τὸν ἥρωτα:

Ο φιλόίτιος χαιρετίζω τὸν Ὀδυσσέα.

«Εὕμαρε, ποῖος εἶνε ὁ ξένος αὗτος, ὃστις ἤλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μας; ποία εἶνε ἡ πατρίς του; ὁ κακόμοιρος; Ἰδε τί σῶμα ἔχει βασιλικόν! Ἄλλ' ἡ δυστυχία καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς μεταβάλλει.»

Ταῦτα εἰπὼν ἔδωκε τὴν δεξιὰν εἰς τὸν Ὀδυσσέα ακαλεῖπε;

Χαῖρε, ὁ ξένε πάτερ. 'Ο θεὸς νὰ σοὶ δώσῃ τὰ καλὰ τεύλαχιστον εἰς τὸ μέλλον, διότι τώρα εἶσαι δυστυχής. "Ω θεέ μου, πῶς δύνασαι νὰ βλέπης τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὅποίους αὐτὸς ἐπλασεῖς, νὰ ὑποφέρουν τόσας λύπας καὶ συμφοράς! Καθὼς σὲ εἶδον, ξένε, ἥρχισε νὰ πάλλῃ σφοδρῶς ἡ καρδία μου καὶ οἱ δρθαλμοί μου ἐπληρώθησαν δακρύων ἐνθυμηθεῖς τὸν Ὀδυσσέα, διότι καὶ ἔκεινος πιστεύω νὰ πλανᾶται καὶ νὰ φορῇ τοιαῦτα ράκη, ἀν ζῆ που τῆς γῆς ἀκόμη." Άλλ' ἐὰν ἀπέθανε καὶ κατέβῃ εἰς τὸν Ἄδην, ὡς τὸν καλόν μου Ὀδυσσέα, δστις μικρὸν ἀκόμη ἔντα μὲ διώρισε ἀρχιβουκόλον εἰς τοὺς βόας του ἐν Κεφαλληνίᾳ. Οἱ βόες του τώρα δλοὲν πληθύνονται θαυμασίως, ἀν καὶ πολλὰ μὲ διατάττουν ἄλλοι νὰ φέρω εδῶ διὰ νὰ τρώγουν, χωρὶς σύτε τὸν θεὸν νὰ φοβῶται σύτε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐντρέπωνται." Άλλὰ τοῦτο εἰς ἐμὲ εἶνε ἀνυπόφορον καὶ πολλάκις ἐσκέφθην νὰ λάβω δλους τοὺς βόας καὶ νὰ φύγω μακράν. "Άλλὰ καὶ τοῦτο εῦρον κακὸν, ἀφοῦ ὑπάρχει υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως. "Ἐπειτα πάντοτε ἐλπίζω νὰ ἔλθῃ δυστυχής ἔκεινος καὶ νὰ διασκορπίσῃ ἀπ' ἐδῶ δλους τοὺς αὐθιάδεις. »

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεύς:

"Βουκόλε, μοὶ φαίνεσαι ἀνθρωπὸς καλὸς καὶ φρόνιμος καὶ διὰ τοῦτο δὲν δυσκολεύομαι νὰ σοὶ εἴπω ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς θὰ ἔλθῃ χωρὶς ἄλλο καὶ σὺ θὰ εἶσαι ἐδῶ καὶ θὰ ἔδης μὲ τοὺς δρθαλμούς σου, ἀν θέλης, τοὺς μνηστῆρας φονευομένους, οἵτινες κάμνουσιν ἐδῶ τὸν κύριον. »

Πρὸς τοῦτον πάλιν ἀπεκρίθη ὁ ἀρχιβουκόλος:

"Αἱ καὶ νὰ ἐγίνετο τοῦτο, ξένε, καὶ νὰ ἔβλεπες τὶ δύναμιν ἔχω καὶ χεῖρας. »

Τὴν αὐτὴν εὐχὴν ἔξέφρασε καὶ ὁ Εὔμαιος νὰ ἐπανέλθῃ ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν οἰκίαν του.

§ 47. ΥΒΡΕΙΣ ΤΩΝ ΜΝΗΣΤΗΡΩΝ.

Τοιαῦτα οὕτοι πρὸς ἀλλήλους συνδιελέγοντο, ἐν ᾧ οἱ μνηστῆρες συνεσκέπτοντο πῶς νὰ φονεύσωσι τὸν Τηλέμαχον. Ἄλλ' ὁ Ἀμφίνομος τοὺς ἐμπόδισε εἰπών: «Τοιαῦτα πράγματα, φίλοι μου, εἶνε δύσκολον νὰ ἐπιτύχουν· ἀς ἀρήσωμεν τὸν φόνον καὶ ἀς ἐπιδιθῶμεν εἰς τὸ φαγητὸν καλλίτερον.» Οἱ μνηστῆρες εὐχαριστήθησαν ἐκ τῶν λόγων τοῦ Ἀμφινόμου καὶ ἐλθόντες εἰς τὰ μέγαρα τοῦ Ὀδυσσέως ἔσφαξαν τοὺς χοίρους, τὰς αἴγας καὶ τὴν βοῦν καὶ παρεσκεύαζον τὸ φαγητόν των. Ἐπειτα ἐκάθισαν νὰ φάγουν. Τὸν δὲ Ὀδυσσέα ἐκάθισεν ὁ Τηλέμαχος εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας ἐπίτηδες, ὅπου ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης τῷ παρέθηκεν δλίγα σπλάγχνα, τῷ ἔδωκε δὲ καὶ οἶνον εἰς χρυσοῦν ποτήριον καὶ εἶπε: «Ἐδῶ τώρα κάθισε, ξένε, καὶ τρωγε καὶ πῖνε. Λόγους δὲ καὶ κτυπήματα ἐντὸς τῆς οἰκίας μου θὰ ἀπαγορεύσω εἰς πάντα, διότι ή οἰκία αὕτη δὲν εἶνε δημοσία, εἶνε τοῦ Ὀδυσσέως, δι' ἐμὲ δὲ τὴν ἔκτισεν ἐκεῖνος Διὰ τοῦτο προσέχετε μνηστῆρες καὶ εἰς τοὺς λόγους σας καὶ εἰς τὰ ἔργα σας, διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν κατόπιν ἔριδας καὶ φιλονεικίας.»

Οἱ μνηστῆρες ὡς ἤκουσαν ταῦτα ἔδαγκασαν τὰ γείλη των καὶ ἔθαύμαζον τὴν τόλμην τοῦ Τηλεμάχου. Ο δὲ Ἀντίνοος εἶπεν: «Οσον σκληρὸς καὶ ἀν εἶνε ὁ λόγος οὗτος τοῦ Τηλεμάχου, θὰ τὸν ὑπομείνωμεν, φίλοι. Δὲν ἀφῆκεν ὁ θεός, εἰ δ' ἄλλως θὰ τὸν εἰχομενήσῃ ημεῖς πρὸ πολλοῦ καθησυχάση.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Ἀντίνοος, ὁ δὲ Τηλέμαχος δὲν ἔδωκεν οὐδεμίαν προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους του. "Ἐπειτα εἶχον ψηθῆ καὶ τὰ κρέατα καὶ οἱ μνηστῆρες καθίσαντες ἔτρωγον καὶ ἐπινον. Οἱ δὲ ὑπηρέται ἔδωκαν καὶ εἰς τὸν Ὁδυσσέα καλὰ κρέατα, διότι σύτῳ διέταξεν ὁ Τηλέμαχος. 'Αλλ' ἐνῷ ἔτρωγον, ἥθελον νὰ διασκεδάζουν καὶ μὲ τὸν ξένον, δστις ἔτρωγε καθήμενος εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Εἰς δὲ μάλιστα τούτων ὁ Κτήσιππος ἐκ Σάμης ἀνθρωπος πλουσιώτατος μὲν ἀλλ' ἀφρονέστατος, δστις ἐνόμιζεν δτι δσω περισσότερα δῶρα ἔχαριζε εἰς τὴν Ηγενελόπην τοσούτῳ καὶ αὕτῃ περισσότερον θὰ τὸν ἡγάπα καὶ θὰ τὸν προετίμα ως σύζυγον, εἶπε πρὸς τοὺς μνηστῆρας: «Ο ξένος μας, φίλοι, βλέπετε, καλὰ τρώγει καὶ πίνει. Αὐτὸ εἶνε καλὸν, διότι δὲν ἀρμόζει οἱ ξένοι τοῦ Τηλεμάχου, δσοι ἔρχονται ἐδῶ, νὰ φεύγωσι μὲ κενάς χεῖρας. Καὶ διὰ τοῦτο ίδοι θὰ τὸν φιλοξενήσω καὶ ἐγὼ μὲ ἐν δῶρον, τὸ ὅποιον ἥμπορει καὶ αὐτὸς νὰ χαρίσῃ πάλιν εἰς κάνενα ἄλλον ὑπηρέτην τῆς οἰκίας ταύτης.»

Ταῦτα λέγων ἔλαβε μὲ τὴν χεῖρά του ἐκ τοῦ κανίστρου ἔνα πόδα βοὸς καὶ τὸν ἔρριψε κατὰ τοῦ Ὁδυσσέως, δστις ὅμως ἐπροφυλάχθη κλίνας εὐθὺς πρὸς τὰ πλάγια τὴν κεφαλήν του μὲ πικρὰ μειδιάματα. 'Ο ποὺς ὅμως ἐκτύπησεν εἰς τὸν τοῦχον. Τότε ὁ Τηλέμαχος ὠργίσθη καὶ εἶπε:

«Κτήσιππε, τοῦτο ἥτο διὰ σὲ καλλίτερον δτι δὲν ἐκτύπησες τὸν ξένον. 'Αλλως θὰ σὲ διεπέρων εἰς τὸ μέσον διὰ τοῦ δόρατος καὶ ὁ πατήρ σου ἀντὶ γάμου θὰ ἐφρόντιζεν ἐδῶ περὶ τάφου τώρα.»

«Διὰ τοῦτο προσέξατε καλὰ εἰς τὸ ἔξης: διότι δὲν δύναμαι πλέον νὰ ὑποφέρω τὴν αὐθάδειάν σας. Καὶ ἂν θέ-

λετε νὰ μὲ φονεύσητε, πράξατε καὶ τοῦτο· δι' ἐμὲ καλλίτερον εἶνε νὰ ἀποθάνω ἢ νὰ βλέπω τοιαῦτα ἄτιμα ἔργα διαπραττόμενα ἐν τῇ οἰκίᾳ μου.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Τηλέμαχος, οἱ δὲ μνηστῆρες πάντες ἐτήρουν βαθεῖαν σιωπήν. Μετά τινα δὲ χρόνον ὠμίλησεν ὡς ἔξης ὁ Ἀγέλαος ὁ Δαμαστορίδης:

«Ὥ φίλοι, δὲν πρέπει τις νὰ ὅργιζηται καὶ νὰ ὑβρίζῃ, διτὸν τῷ λέγουν τὸ δίκαιον. Αφήσατε τὸν ζένον ἡσυγχονῶς καὶ τοὺς ἄλλους ὑπηρέτας. Εἰς τὸν Τηλέμαχον δμως καὶ εἰς τὴν μητέρα σου ἐπειθύμουν νὰ κάμω μίαν φιλικὴν πρότασιν, ἐὰν μοὶ ἐπιτρέπουν. Ἐν δσῳ μὲν ἥλπιζετε δτι θὰ ἐπανέλθῃ ὁ Ὁδυσσεὺς, καλὰ ἐκάμνετε δτι ἐπεριμένετε καὶ ἐκρατεῖτε ἐδῶ τοὺς μνηστῆρας. Ἄλλὰ τώρα δτε εἶνε φανερὸν δτι ὁ Ὁδυσσεὺς δὲν ἐπανέρχεται πλέον, πρέπει νὰ δοθῇ ἐν τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταῦτην, ἡ μήτηρ σου ἀς νυμφεύθῃ τὸν καλλίτερον ἐξ ἡμῶν, ἵνα καὶ σὺ ἡσυχάσῃς καὶ ἀπολαύσῃς τὰ ἀγαθά σου τρώγων καὶ πίνων.»

Ηρὸς τοῦτον ἀπήγνητησεν ὁ Τηλέμαχος.

«Ἀγέλαε, μὰ τὸν Δία καὶ τὰ πάθη τοῦ πατρός μου, δστις που μακρὰν τῆς Ἰθάκης ἢ ἀπέθανεν ἢ πλανᾶται ἀκόμη, ἐγὼ δὲν ἀναβάλλω τὸν γάμον τῆς μητρός μου, μάλιστα τὴν παρακινῶ νὰ ὑπανδρεύθῃ, ὅποιον θέλῃ, τῇ δίδω δὲ καὶ πολλὰ δῶρα. Ἄλλὰ νὰ τὴν διώξω ἐκ τῆς οἰκίας μου διὰ τῆς βίας, τοῦτο ἐγὼ δὲν τὸ πράττω καὶ δθεὸς νὰ μὴ μοῦ τὸ δώσῃ.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Γηλέμαχος, οἱ δὲ μνηστῆρες ἐταράχθησας τὰς φρένας ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἥρχισαν νὰ γελῶσι καὶ νὰ διαστρέφωσι τὸ πρόσωπον καὶ νὰ τρώγωσι μάλιστα ὡμὰ κρέατα, οἱ δρθαλμοί των ἐπληροῦν-

το δακρύων καὶ ἡ καρδία των εἶχε προδιάθεσιν εἰς θρήνους. Τότε ὁ μάντις Θεοκλύμενος εἶπε: «Δυστυχεῖς, τί εἶνε τοῦτο τὸ κακὸν ποῦ πάσχετε; Νῦν περιεκύκλωται σεν ὑμᾶς δόλους, θρῆνοι ἀκούονται, αἱ παρειαὶ σας ἐπληρώθησαν δακρύων, οἱ τοῖχοι ἔρραντίσθησαν ὑπὸ αἵματος, ἡ αἴθουσα καὶ ἡ αὐλὴ εἶνε πλήρης ψυχῶν, αἴτινες ζητοῦσι νὰ καταβῶσιν εἰς τὸν Ἀδην, ὁ δὲ ἥλιος ἤφαντίσθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ μέγα σκότος πανταχοῦ διεχύθη.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ μάντις, οἱ δὲ μνηστῆρες ἔξεκαρδίσθησαν γελῶντες μὲν τὸν Θεοκλύμενον. Ὁ δὲ Εὔρύμαχος εἶπε:

«Μωρὸς εἶνε ὁ ζένος οὗτος. Ἐκβάλετε αὐτὸν εὐθὺς, ἔξω νέοι, νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀγοράν, ἀφοῦ δλα ἐδῶ τοῦ φαίνονται νῦξ.»

Ηρὸς τουτον ἀπεκρίθη ὁ Θεοκλύμενος.

«Εὔρύμαχε, δὲν σοὶ ἀπήτησα νὰ μοὶ δώσῃς ὅδηγούς. Ἐγὼ καὶ ὄρθαλμοὺς καὶ ὕτα καὶ πόδας ὅχι ἔνα ἀλλὰ δύο, καὶ νοῦν ὅπως πρέπει. Μὲ αὐτὰ φεύγω ἀπ' ἐδῶ, διότι βλέπω τὸ κακὸν πρὸς σᾶς ἔρχόμενον καὶ οὐδεὶς ἀπὸ σᾶς θὰ δυνηθῇ νὰ τὸ ἀποφύγῃ, οἵτινες καθήμενοι ἐδῶ θρίζετε καὶ σκέπτεσθε ἀνόσια ἔργα.»

Ταῦτα εἶπὼν ὁ μάντις ἔξηλθεν ἐκ τῶν μεγάρων καὶ ἤλθεν εἰς τὸν Ηείραιον, δστις τὸν ὑπεδέχθη φιλοφρόνως. Οἱ δὲ μνηστῆρες δόλοι βλέποντες ἀλλήλους ἐγέλων καὶ ἔλεγον περιπαίζοντες τὸν Τηλέμαχον:

«Τηλέμαχε, δὲν ὑπάρχει ἀλλος σοῦ ἀτυχέστερος εἰς τοὺς ζένους. Οἱ μὲν εἰς εἶνε δυπαρὸς ἐπαίτης ζητῶν ἀδιακόπως ἄρτον καὶ οἶνον καὶ ἀνίκνως διὰ πᾶσαν ἔργασίαν, ἀληθῶς βάρος τῆς γῆς· ὁ δὲ ἀλλος πάλιν ἐσηκώθη ἐδῶ νὰ μᾶς προρητεύσῃ. Καὶ μοὶ φαίνεται καλλίτερον

πρᾶγμα δὲ ἡμπορεῖ ἄλλο νὰ γείνη ἢ νὰ δίψωμεν αὐτὸὺς
ἐντὸς ἐνὸς πλοίου καὶ νὰ τοὺς στείλωμεν εἰς τοὺς Σικε-
λοὺς, ὅπόθεν ἡμπορεῖς νὰ ἔχης κάπποιαν ὀφέλειαν.»

‘Ο Τηλέμαχος δὲν ἔδωκε κάμμιαν προσοχὴν εἰς ταύ-
της τὰς φλυαρίας καὶ ἡτένιζε μετ’ ἀνυπομονησίας τὸν
πατέρα του περιμένων πότε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν ἀναι-
δῶν μνηστήρων.

‘Η Ηηνελόπη ἐκάθητο ἀπέναντι τῶν μνηστήρων εἰς
τὸν θάλαμόν της καὶ ἤκουε τοὺς λόγους καὶ τοὺς γέλω-
τας τῶν μνηστήρων, σίτινες ἔτρωγον νοστιμώτατα φα-
γητά. Ἀλλὰ τὸ ἐσπερινόν των φαγητὸν, τὸ ὅποιον ἔ-
μελλεν ἡ θεὰ καὶ ὁ ἀνδρεῖος Ὁδυσσεὺς νὰ δώσωσιν εἰς
αὐτὸὺς, δὲν θὰ τοὺς εὐχαρίστει τόσον καὶ δικαίως· διότι
αὐτοὶ πρότερον διέπραξαν ἀπρεπῆ ἔργα.

§ 48. ΘΕΣΙΣ ΤΟΞΟΥ.

‘Η δὲ Ἀθηνᾶ ἐνέβαλε εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ηηνελόπης

νὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς μνηστῆρας τὸ τόξον τοῦ Ὀδυσσέως, εἰς τὸ ὄποῖον νὰ διαγωνισθῶσι καὶ οὕτωνά ἀρχίσῃ ὁ φόνος. Ἡ Ηγελόπη λοιπὸν λαβοῦσα ὡραιαν χαλκῆν κλεῖδα μὲ ἐλεφαντίνην λαβὴν ἐπορεύθη εἰς τὸ τελευταῖον δωμάτιον, ὅπου ἦσαν οἱ Οησαυροὶ τοῦ Ὀδυσσέως χαλκὸς, χρυσὸς καὶ σίδηρος, ὡς καὶ τὸ τόξον, τὸ ὄποῖον ἐδώρησεν ὁ Ἰφιτος ὁ υἱὸς τοῦ διασήμου τοξότου Εὐρύτου εἰς τὸν Ὀδυσσέα. Ἄφ' οὗ δὲ ἤνοιξε διὰ τῆς κλειδὸς τὴν θύραν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον. Ἀναβᾶσα δὲ ἐπὶ ὑψηλῆς σανίδος ὅπου ἔκειντο τὰ κιβώτια τὰ περιέχοντα τὰ εὐώδη φορέματά της ἔλαβε διὰ τῆς χειρὸς τὸ κρεμάμενον τόξον ὅμοῦ μετὰ τῆς τοξοθήκης καὶ καθίσασα ἔκλαιε ἔχουσα ταῦτα ἐπὶ τῶν γονάτων. Ἐπειτα μετὰ τοῦ ὅπλου τούτου καὶ τῆς φαρέτρας, ἐντὸς τῆς ὄποιας ὑπῆρχον πολλὰ θανατηφόρα βέλη, διευθύνθη εἰς τοὺς μνηστῆρας, αἱ δὲ θεράπαιναι της ἔφερον κιβώτιον περιέχον δώδεκα χαλκοὺς πελέκεις. Ἄφ' οὗ δὲ ἔρθασαν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν μνηστήρων, ἡ Ηγελόπη ἐστάθη εἰς τὴν θύραν καὶ εἶπε:

«Μνηστῆρες, οἵτινες ἐπεπέστε, ἀπουσιάζοντος τοῦ ἀνδρός μου, εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην διὰ νὰ τρώγητε καὶ νὰ πίνητε καὶ λέγετε ὡς πρόφασιν ὅτι θέλετε να νυμφευθῆτε ἐμὲ, ίδού λάβετε τὸ τόξον τοῦτο. Ὅστις εὐχόλως τοῦτο τανύσῃ διὰ τῶν χειρῶν καὶ περάσῃ τὸ βέλος διὰ τῶν δώδεκα πελέκεων, τούτου ἐγὼ θὰ γείνω γυνὴ καὶ θὰ τὸν ἀκολουθήσω ἐγκαταλείποσυα τὴν οἰκίαν ταύτην, ἢν οὐδέποτε θέλω λησμονήσῃ.» Ταῦτα εἶπε καὶ διέταξε τὸν Εὔμαιον νὰ δώσῃ τὰ ὅπλα εἰς τοὺς μνηστῆρας, Ὅστις δακρύσας ἐδέχθη καὶ κατέθηκε ταῦτα. Ἐκλαίε δὲ καὶ ὁ βουκόλος ὡς εἶδε τὸ τόξον τοῦ κυρίου του.

Τούτους ιδών ἐπέπληξεν ὁ Ἀντίνοος λέγων:

«Τί κλαίετε, μωροί γωρικοί, καὶ κάμνετε νὰ κλαίη καὶ ἡ βασίλισσα, τῆς ὁποίας ἡ καρδία εἶναι πάντοτε λυπημένη διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της. Ἡ παύσατε ἡ πηγαίνετε ἔξω νὰ κλαύσητε καὶ ἀφήσατε ἐδῶ τὰ θανατηφόρα τκῦτα τόξα νὰ ἀγωνισθῶμεν ἡμεῖς. Μοὶ φαίνεται δτι τὸ τόξον τοῦτο δὲν ἐντείνεται τόσον εὔκόλως, διότι δὲν ὑπάρχει ἐδῶ ἀνὴρ τοιοῦτος ως τὸν Ὀδυσσέα, τὸν ὁποῖον ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη ὁποῖος ἦτο, ἀν καὶ ἡμ.ην τότε δτε τὸν εἰδὸν παιδίον μικρόν.»

Ταῦτα μὲν ἔλεγεν ὁ Ἀντίνοος, οὐχ ἡτον ὅμως ἐνόμιζεν δτι καὶ τὸ τόξον θὰ ἐντείνῃ καὶ τὸ βέλος διὰ τῶν πελέκεων ὅλων θὰ διαπεράσῃ καὶ δὲν ἥξευρεν δτι αὐτὸς πρῶτος ἔμελλε νὰ γευθῇ τὸ πικρὸν βέλος ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ὀδυσσέως, τὸν ὁποῖον χθὲς καὶ αὐτὸς ὑβρίζε καὶ τοὺς ἄλλους παρεκίνει νὰ τὸν ὑβρίζωσι.

Τότε εἶπε καὶ ὁ Τηλέμαχος πρὸς τοὺς μηνηστῆρας:

«Ὥσυμφορά μου, ἡ μήτηρ μου ὑπανδρεύεται καὶ ἀπογωρίζεται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἐγὼ γελῶ καὶ χαίρω. Ἄλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γείνῃ ἄλλως. Ἐμπρὸς λοιπὸν, μηνηστῆρες, ἀγωνισθῆτε ἀνευ ἀναβολῆς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, τοῦ ὁποίου ἄθλον εἶνε γυνὴ μοναδικὴ εἰς τὸν κόσμον, ως πάντες γνωρίζετε. Ἄλλὰ καὶ ἐγὼ θὰ κάμω μίαν ἀπόπειραν νὰ ἐντείνω τὸ τόξον τοῦ πατρός μου. Καὶ ἀν ἐπιτύχω θὰ εὐχαριστηθῶ, καθ' ὃσον θὰ εἴμαι πλέον εἰς κατάστασιν νὰ ἀγωνίζωμαι τοὺς καλοὺς ἀγῶνας τοῦ πατρός μου.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἔστησεν ὁ Τηλέμαχος τοὺς δώδεκα πελέκεις κατὰ σειρὰν καὶ λαβών τὸ τόξον ἤλθε εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Καὶ τρὶς μὲν προσεπάλησε

νὰ ἐντείνῃ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τρὶς ἀπέτυχεν. "Οτε δὲ τὴν τετάρτην φορὰν ἔβαλε ὅλας τὰς δυνάμεις του καὶ ἐλπὶς ὑπῆρχεν ἡδη νὰ τὸ τανύση, ὁ Ὁδυσσεὺς ἔνευσε πρὸς αὐτὸν νὰ παύσῃ. Τότε ὁ Τηλέμαχος κατέθηκε τὸ τόξον κατὰ γῆς καὶ στηρίξας τοῦτο ἐπὶ τῆς θύρας εἶπε:

«Ω δυστυχία μου, τὸ τόξον τώρα δὲν δύναμαι νὰ τανύσω, θὰ δυνηθῶ ἄρα γε νὰ πράξω τοῦτα ὅταν μεγαλώσω; Ἀλλὰ τανύσατε σεῖς, ω μνηστήρες, οἵτινες εἰσθε ἐμοῦ ἴτιχυρότεροι!»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Τηλέμαχος καὶ ἐκάθισεν. "Ἐπειτα ἐστηκώθη ὁ Ἀντίνοος καὶ ἔκαμε μίαν πρότασιν νὰ γείνῃ ἡ ἀρχὴ ἀπὸ τὰ δεξιά, ἐπως γίνεται καὶ ὅταν κερνοῦν. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο εὐθὺς παρ' ὅλων δεκτὴ καὶ ἐδόθη τὸ τόξον εἰς τὸν Λειώδη τὸν ιερέα ἐπὶ τῶν θυσιῶν, δστις μόνος ἐκ τῶν μνηστήρων δὲν ἥρεσκετο εἰς τὰς αὐθιάδεις αὐτῶν πράξεις. Ἀλλὰ καὶ οὗτος μάτην ἐπειράθη νὰ τὸ τανύσῃ, καὶ εἶπεν ἀφήσας αὐτὸν κατὰ γῆς: «Ἐλάτε, φίλοι, δοκιμάσατε καὶ σεῖς. Αὐτὸν τὸ τόξον θὰ μᾶς χάσῃ, τὸ ὅποιον δὲν πιστεύω νὰ δυνηθῇ κάνεις ἐδῶ νὰ τανύσῃ.»

ἱρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίνοος:

«Τί λόγοι εἶναι οὗτοι, Λειώδη, τοὺς ὅποίους λέγεις. Διότι δὲν δύνασαι σὺ νὰ τανύσῃς τὸ τόξον, νομίζεις ὅτι δὲν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι νὰ τανύσωσι τοῦτο;»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Ἀντίνοος καὶ διέταξε τὸν Μελάνθιον νὰ ἀνάψῃ πῦρ καὶ νὰ θέσῃ πλησίον τοῦ πυρὸς καθίσματα καὶ νὰ φέρῃ τὸν μέγαν ἐκ στέατος δίσκον, μὲ τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ ἀλείψουν τὸ τόξον θερμαίνοντες αὐτὸν εἰς τὴν πυράν. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα πάντα εἰς οὐδὲν ἐβοήθησαν. Πάντες ἔδοκιμασαν, ἀλλ' οὐδεὶς ἡδυνήθη νὰ τανύσῃ τὸ

τόξον. Ύπελείποντο δὲ μόγον οἱ δύο ἀκόμη ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὔρυμαχος, οἵτινες διέπρεπον ὡς πρὸς τὴν δύναμιν μεταξὺ τῶν μνηστήρων.

Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν χρόνον ἐξῆλθον ἐκ τῆς οἰκίας ὅμοιοι καὶ ὁ Εὔμαιος καὶ ὁ Φιλοίτιος, κατόπιν δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς. Ὅτε δὲ ἦσαν ἐξώ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ὁ Ὁδυσσεὺς εἶπε πρὸς αὐτούς:

«Βουκόλε καὶ σὺ χοιροβοσκὲ, ἀν τώρα ἔφερεν ἐδῶ ὁ θεὸς αἴφνης τὸν Ὁδυσσέα, σεῖς τότε ποῖον θὰ ἔβοηθεῖτε αὐτὸν ἡ τοὺς μνηστῆρας.» Ήρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Φιλοίτιος: «Ω θεέ μου, ἃς ἥρχετο μόνον ὁ Ὁδυσσεὺς, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες τί δύναμιν ἔγώ ἔχω καὶ τὶ χεῖρας διοικῶ.» Ταῦτα ἐπανέλαβε καὶ ὁ Εὔμαιος. Ἐκ τῶν λόγων δὲ τεύτων ἐνόησεν ὁ Ὁδυσσεὺς τὴν ἀγάπην καὶ πίστιν τῶν ὑπηρετῶν του καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς:

«Ο Ὁδυσσεὺς, ἀγαπητοί μου, εὑρίσκεται ἐδῶ καὶ εἴμαι ἔγώ, ὅστις μετὰ εἰκοσιν ἐτῶν ταλαιπωρίας εἰς τὴν ζένην βλέπω πάλιν τὴν πατρίδα μου. Σεῖς μόνοι ἔξι δλῶν τῶν ὑπηρετῶν μου βλέπω μένετε πιστοὶ εἰς τὸν κύριόν σας. Καὶ διὰ τοῦτο σᾶς ὑπόσχομαι τώρα ὅτι, ἀν ὁ θεὸς μὲ συνδράμῃ νὰ ἔξιλοθρεύσω τοὺς μνηστῆρας, θὰ σᾶς ὑπανδρεύσω καὶ θὰ σᾶς δώσω κτήματα καὶ θὰ σᾶς κτίσω οἰκίαν πλησίον τῆς ἴδιας μου καὶ θὰ θεωρῶ καὶ σᾶς τέκνα μου ώς τὸν Τηλέμαχον. Καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῇ περὶ ὅτι ἔγώ εἴμαι ὁ Ὁδυσσεὺς, θὰ σᾶς δείξω καὶ τὴν οὐλὴν τὴν ἐπὶ τοῦ γόνατός μου.» Ταῦτα εἶπεν ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ ἐπαραμέρισεν ἀπὸ τῆς οὐλῆς τὰ ράκη. Οὗτοι δὲ ιδόντες καὶ πεισθέντες ἐνηγκαλίσθησαν κλαίοντες τὸν κύριόν των καὶ ἐφίλουν αὐτοῦ καὶ κεφαλήν καὶ ὄμοις. Άλλὰ καὶ ὁ Ὁδυσσεὺς ἤσπάζετο αὐτούς. Καὶ θὰ ἔμενον

οὕτω μέχρι τῆς ἐσπέρας κλαίοντες, ἀν δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν
ἔλεγε πρὸς αὐτούς:

«Ἄφησατε τοὺς θρήνους, μὴ μᾶς ἵδη κάνεις καὶ τὸ
εἶπη ἔντός. Μή μένωμεν ἐδῶ πλειότερον χρόνον. Ἄς
εἰσέλθωμεν εἰς τὰ ἀνάκτορα ὅχι ὅμως ὅλοι ὅμοι. Ἐγὼ
εἰσέρχομαι πρῶτος, κατόπιν δὲ ἔρχεσθε καὶ σεῖς. Σᾶς
λέγω δὲ τοῦτο· οἱ μὲν μνηστῆρες ὅλοι δὲν θὰ θελήσωσι
νὰ δώσωσι καὶ εἰς ἐμὲ τὸ τόξον, ἀλλὰ σὺ, Εὔμαιε, μὴ
ἔξετάσῃς τί λέγουν οἱ μνηστῆρες, λάβε τὸ τόξον καὶ
φέρε πρὸς ἡμέ· ἔπειτα εἰπὲ εἰς τὰς ὑπηρετίας νὰ κλεί-
σωσι κακῶς τὰς θύρας τοῦ δωματίου των κοὶ νὰ μὴ
ἔξελθῃ οὐδεμίκια ἔξω εἰς δὲ τι καὶ ἀν συμβῆ, ἀλλὰ νὰ κά-
θηνται ἡσύχως καὶ νὰ ἐκτελῶσι τὰς ἔργασίας των. Σὺ
δὲ, Φιλοίτιε, νὰ κλείσῃς τὰς θύρας τῆς αὐλῆς κακῶς μὲ
τὴν κλεῖδα καὶ νὰ στερεώσῃς αὐτὴν καλλίτερα καὶ μὲ
σγοινία.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους εἰσῆλθεν πρῶτος ὁ Ὀδυσ-
σεὺς καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, κατόπιν δὲ ἥλιον
καὶ οἱ ὑπηρέται. Κατ’ αὐτὸν δὲ τὸν γρόνον κατεγίνετο καὶ
ὁ Εὐρύμαχος εἰς τὴν πυρὰν νὰ τανύσῃ τὸ τόξον. Αλλὰ καὶ
οὗτος μάτην κατεπονεῖτο. Τότε ἀνεστέναξε καὶ εἶπε:

«Δὲν μὲ μέλει τόσον διὰ τὸν γάμον, διότι ἐλληνίδες
ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ ἐν τῇ Ιοάκη αὐτῇ καὶ ἐν ἄλλῃ γῇ,
ὅσον μὲ μέλει δι’ ἡμᾶς ὅλους ἐδῶ, τοὺς ὅποιους θὰ γλευά-
σῃ ὅλος ὁ κόσμος, διότι φαινόμεθα τόσον κατώτεροι τοῦ
Ὀδυσσέως ὡς πρὸς τὴν δύναμιν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ
τανύσωμεν τὸ τόξον ἐκείνου.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίνοος:

«Εὐρύμαχε, δὲν εἶνε οὕτω; καὶ σὺ τὸ καταλαμβάνεις.
Γέμερον εἶνε ἔορτὴ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἄς ἀφήσωμεν λοι-

πὸν τὸ τόξον εἰς αὔριον. Ἐφ' οὐ δέκτελέσωμεν εἰς τὸν θεὸν μεγάλην θυσίαν, τότε ἔξακολουθοῦμεν καὶ πάλιν τὸν ἀγῶνα.»

Οἱ μητρῆρες ἐδέχθησαν τοὺς λόγους τοῦ Ἀντινόου καὶ ἤρξαντο νὰ κάμνωσι σπονδὰς καὶ νὰ πίνῃ ἔκαστος ὅστον οἶνον ἐπεθύμει ἡ καρδία του. Τότε ὁ Ὄδυσσεὺς εἶπε : «Καὶ ἐλούς μὲν ὑμᾶς τοὺς μητρῆρας, παρακαλῶ, πρὸ πάντων ὅμως τὸν Εὔρυμαχον καὶ Ἀντίνοον, δεῖτις ως φαίνεται ἐκ τῶν λόγων του ἔχει θεοτεβὴ καρδίαν, νὰ δώσητε τὸ τόξον διὰ νὰ δοκιμάσω καὶ ἐγὼ ἐμπροσθέν σας, ἂν σώζηται τι ἀκόμη ἐκ τῆς δυνάμεώς μου τῆς πρωτέρας, ἡ μοὶ τὴν ἀπώλεσαν πᾶσαν αἱ πλάναι καὶ αἱ συμφοραί.»

Οἱ μητρῆρες ως ἤκουσαν ταῦτα ἡγανάκτησαν σφόδρα, διότι ἐφοβήθησαν μήπως τανύσῃ τὸ τόξον. Ὁ δὲ Ἀντίνοος εἶπε.

«Ἄθλις ἐπαῖτα, βεβαίως δὲν ἔχεις καθόλου μυελόν. Δὲν εὐχαριστεῖσαι ὅτι κάθησαι καὶ τρώγεις ἐδῶ μὲ εὐγενεῖς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ σοὶ λείπῃ τίποτε, ἀλλ' ἀκούεις καὶ τὶ λέγομεν. Ἀν ἐπιεις πολὺν οἶνον καὶ δὲν ἡξεύρεις τὶ λέγεις, ἐνθυμήθητι τὶ ἐπαθεν ὁ Εὔρυτίων εἰς τὸ συμπόσιον τοῦ Ηειρίθου. Τὰ αὐτὰ θὰ πάθης καὶ σὺ, ἂν τανύσης τὸ τόξον. Δὲν θὰ σὲ συγχωρήσωμεν, ἀλλὰ θὰ σὲ στείλωμεν πρὸς τὸν Ἔχετον, ὃπου οὐδὲν δύναταις νὰ σὲ σώσῃ. Κάθησο λοιπὸν ἥτυχος καὶ πίνε καὶ μὴ φιλονείκει πρὸς ἄνδρας νεωτέρους σου.»

Πρὸς τοῦτον εἶπεν ἡ Πηνελόπη :

«Ἀντίνοε, οὔτε καλὸν εἶνε οὔτε δίκαιον νὰ ὑβρίζῃς τοὺς ξένους. Φοβεῖσται μήπως μὲ νυμφευθῇ ὁ ξένος οὗτος, ἂν τανύσῃ τὸ τόξον τοῦ Ὄδυσσέως; Δὲν πιστεύω οὐδὲ

αὐτὸς νὰ ἐσκέρθη τοιοῦτόν τι. Καθίσατε λοιπὸν ἡσυχοὶ καὶ μὴ σκέπτεσθε πράγματα ἀνύπαρκτα.»

Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ὁ Εὔρυμαχος:

«Δὲν σκεπτόμεθα μὲν τοῦτο, ω̄ βασιλισσα, ἀλλὰ φο-
βούμεθα τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες οὐδὲν δὲν
ἡδυνήθησαν νὰ τανύσωσι τὸ τόξον, τὸ δποῖον ἐπαίτης
ἔτανυστε. Τοῦτο εἶνε υἱοῖς δί' ἡμᾶς.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Πηνελόπη:

«Εὔρυμαχε, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωσι παρὰ τῷ λαῷ
τιμὴν ἀνθρώποι, οἵτινες ἀτιμάζουσι τὴν οἰκίαν ἀνδρὸς
εὐγενοῦς. Δὲν εἶνε ἀρά γε τοῦτο ἀτιμία; Ἐπειτικὸν
οὗτος εἶνε ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Δώσατε λοιπὸν
τὸ τόξον καὶ ἀν τὸ τανύσῃ, ἐγὼ οὐ τῷ δώσω καὶ φο-
ρέματα καὶ δέῃ ἀκόντιον νὰ προφυλάστηται ἀπὸ τοὺς
κύνας καὶ ζίφος, δίκοπον, καὶ πέσιλα καὶ οὐ τὸν στείλω
ἔπου ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία του.»

Πρὸς ταύτην εἶπεν ὁ Τηλέμαχος:

«Μῆτέρ μου, τὸ τόξον ἀνήκει εἰς ἐμὲ καὶ ἔγώ δύνα-
μαι νὰ τὸ δώσω ἥ καὶ νὰ τὸ γαρίσω εἰς ὅποιον θέλω καὶ
κάνεις δὲν ἔχει τὸ δίκαιωμα οὔτε τῶν κατοικούντων τὴν
Ἰθάκην οὔτε τις ἐκ τῶν ἀλλων νήσων νὰ μὲ ἐμποδίσῃ.
Ἀλλὰ σὺ πήγαινε εἰς τὸ δωμάτιόν σου καὶ κύτταξε τὴν
ἔργασίν σου καὶ περὶ τοῦ τόξου οὐδὲν τίσω ἐγώ, διτις
εἶμαι κύριος τῆς οἰκίας ταύτης.»

Η Πηνελόπη ἔξεπλάγη διὰ τοὺς φρονίμους λόγους
τοῦ Τηλεμάχου καὶ ἀνέβη εὐθὺς εἰς τὸ ὑπερῷον· ὁ δὲ
χειροθεσκὸς ἔλαβε τὸ τόξον διὰ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸν Όδυσ-
σέα. Τότε οἱ μνηστῆρες ἤργισαν νὰ κρυψάζουν καὶ νὰ
ἀπειλοῦν τὸν Εὔρυμαῖον διτις τὸν διαμελίσωσιν, ἀν δὲν ἀ-
φήσῃ κατὰ γῆς τὸ τόξον. Ο χοιροθεσκὸς ἐφοβήθη καὶ ἀ-

φῆκε πάλιν τοῦτο εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τότε εἶπεν ὁ Τηλέμαχος: «Γέρον, ἐμπρὸς φέρε τὸ τόξον. Εἰς ἐμὲ θὰ ὑπακούσῃς καὶ σχὶς εἰς τοὺς ἄλλους, ἵνα μὴ σὲ διώξω εὐθὺς τώρα μὲ πέτρας, ἀν καὶ εἴμαι νεώτερός σου. »Ω νὰ ἥμην καὶ τῶν μνηστήρων ἴσχυρότερος δπως εἴμαι καὶ σοῦ καὶ θὲ ἔβλεπες πᾶς θὰ ἐπέτων κάπποιον ἔξω ἀπὸ τὴν οἰκίαν μου μετ' ἄγανακτήσεως.»

Πάντες οἱ μνηστῆρες ἐγέλασαν ταῦτα ἀκούταντες καὶ ἀφῆκαν τὴν δργήν των. «Ο δὲ χοιροβούτακὸς ἔφερε καὶ ἐδώκε τὸ τόξον εἰς τὸν Ὀδυσσέα. »Ἐπειτα ἐκάλεσε τὴν Εύρυκλειαν καὶ εἶπε:

«Ο Τηλέμαχος διατάττει νὰ κλείσῃς καλῶς τὰς θύρας τοῦ θαλάμου καὶ νὰ μὴ ἔξελθῃ κάμμια γυνὴ ἐκτὸς εἰς διπλαὶς ἀν συμβῆ. »Η Εύρυκλεια μετὰ χαρᾶς ἐκλεισε τὰς θύρας εὐθύνει.

Αλλὰ καὶ ὁ Φιλοίτιος ἔδραμεν εὐθὺς ἐκτὸς τῆς αὐλῆς καὶ ἐκλεισε τὴν θύραν στερεώτας αὐτὴν καὶ διὰ σχοινίου βιβλίνου. «Ἐπειτα ἐπέστρεψε εἰς τὴν θέσιν του καὶ παρετήρει τὸν Ὀδυσσέα, διπλαὶς ἔχων ἀνὰ γειρας τὸ τόξον παρετήρει τοῦτο προσεκτικῶς πανταχοῦ μὴ ἔβλαψαν αὐτὸ κατὰ τὴν ἀπουσίαν του οἱ σκώληκες. Οἱ δὲ μνηστῆρες παρετήρουν τοῦτον, εἰς δὲ εἶπε πρὸς τὸν ἄλλον:

«Φαίνεται νὰ εἶνε κυνηγὸς καὶ θὰ τῷ ἀρέσκουν πολὺ τὰ τόξα. »Ισως ἔχει εἰς τὴν οἰκίαν του παρόμοιον ἡ τὸ βλέπει διὰ νὰ κάμῃ τοις διπλαῖς καὶ αὐτὸς ὁ τυχοδιώκτης.»

«Αλλος δέ τις πάλιν ἔλεγεν ἐκ τῶν αὐθάδων μνηστήρων:

«Εἴθε οὕτω νὰ ἐπιτυγχάνωσιν αὐτοῦ αἱ ἐπιγειρήσεις, ὡς τώρα θὰ κατοιδώσῃ νὰ τανύσῃ καὶ τὸ τόξον.»

Ταῦτα ἔλεγον οἱ μνηστῆρες· ὁ Ὀδυσσεὺς ὅμως ὡς ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας τὸ μέγα τόξον καὶ τὸ παρετήρησε πανταχοῦ, ἀνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας εὐθὺς τὸ ἐτάνυσεν ὡς τανύει τὴν χορδὴν περὶ τὸν νέον κόλλοπα ὁ κιθαρώδος. "Ἐπειτα ἔλαβε μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα τὴν νευρὰν καὶ τανύσας ἀφῆκε διὰ νὰ ἴδῃ ἀν εἶνε διαρκής ἢ μή. Ἡ νευρὰ ἔξεβαλε ὑπὸ τὴν χεῖρά του φωνὴν παρομοίαν πρὸς φωνὴν χελιδόνος. "Ἐπειτα ἔθεσε τὸ βέλος καὶ ἐκ τῆς θεσώς του ὡς ἡτο καθήμενος ἔρριψεν εἰς τοὺς πελέκεις. Τὸ βέλος ἐπέτυχεν εἰς τὴν ὀπὴν καὶ διῆλθε πέρα καὶ πέρα καὶ διὰ τῶν δώδεκα πελέκεων. Τότε εἶπε πρὸς τὸν γιόν του:

"Τηλέμαχε, δὲν σοὶ φέρει ἀτιμίαν ὁ ξένος, δν ἔδέχθη εἰς τὴν οικίαν σου. Καὶ τὸ τόξον ἐτάνυσα εὐκόλως καὶ τοῦ σκοποῦ ἐπέτυχον. Ἀκόμη βλέπω διατηρεῖται ἡ δύναμις μου καὶ δὲν εἴμαι τοιοῦτος, ὃποῖον μὲ οὐρίζουσιν οἱ μνηστῆρες. Τώρα δὲ εἶνε ὥρα νὰ δώσωμεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὸ ἄλλο φαγητὸν τὸ ἐσπερινὸν ἀς εἶνε καὶ ἡμέρα καὶ ἀς διασκεδάσωμεν αὐτοὺς μὲ τὴν φόρμιγγα καὶ μὲ ἀσκατα."

Ταῦτα εἶπε καὶ ἔνευσε εῖς τὸν Τηλέμαχον διὰ τῶν δερρύων. Οὗτος δ' εὐθὺς φορέσας τὸ ξίφος του καὶ λαβὼν ἀνὰ χεῖρας τὸ δόρυ ἐστάθη εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Ὀδυσσέως.

§ 49. ΜΝΗΣΤΗΡΟΦΟΝΙΑ.

"Ο Ὀδυσσεὺς τώρα ἀπεδύθη τὰ ράκη του καὶ υρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὸ τόξον καὶ τὴν φαρέτραν ἐπήδησεν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας καὶ χύσας ἐμπροσθέν του τὰ βέλη εἶπε: «Ο μὲν ἀβλαβής οὗτος ἀγών ἔξετελέσθη. Τώρα

δύμως μᾶς ἀπομένει νὰ ρίψωμεν καὶ εἰς τὸν ἄλλον σκοπὸν, τὸν ὃποῖον κάνεις ἔως τώρα δὲν ἐπέτυχε. "Ἄς δοκιμάσω μὴ μὲ εὐνοήσῃ δ' Ἀπόλλων καὶ ἐπιτύχω ἐγώ."»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐτόξευσε τὸν Ἀντίνοον, δύτις ἀμέριμνος εἶχε σηκώση μέγα ποτήριον πληῆρες οἴνου καὶ κρατῶν τοῦτο καὶ μὲ τὰς δύο χειρας ἥτο ἐτομος νὰ τὸ καταπίγῃ. Ἐνῷ δὲ εἶχεν εἰς τὸ στόμα του τὸ ποτήριον, τοῦ ἥλθε τὸ βέλος εἰς τὸν λαιμὸν καὶ τὸ ποτήριον ἐπεσε ἐκ τῶν χειρῶν του. Εὐθὺς δὲ αὐλὸς αἴματος ἔφευσεν ἐκ τῆς ρίνος του, καὶ πίπτων κατὰ γῆς ἐκτύπησε μὲ τὸν πόδα τὴν τράπεζαν καὶ ἔρριψεν ὅλα τὰ φαγητὰ κάτω, ὡστε καὶ ἄρτος καὶ κρέατα ἀνεμίχθησαν μὲ αἷμα. Οἱ δὲ μηνστῆρες ιδόντες τοῦτο ἥρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ σηκωθέντες ὅρθοι ἐτρέχουν εἰς τὴν αἰθουσαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ παρατηροῦντες πανταχοῦ εἰς ὅλους τοὺς τοίχους. Ἀλλὰ δὲν ἥτο ἐκεῖ οὔτε ἀσπὶς οὔτε δόρυ νὰ λάβουν. Τότε ἥρχισαν μετὰ μεγάλης δργῆς νὰ ἐπιπλήττωσι τὸν Ὀδύσσεα λέγοντες: «"Ὦ Λιε, ποῦ ἔχεις τὸν νοῦν σου, ὅταν τοξεύῃς; τώρα ἐχάθης καὶ γῦπες θὰ σὲ φάγουν· διότι ἐφόνευσες τὸν καλλίτερον νέον τῆς Ἰθάκης.»

Ταῦτα ἔλεγον νομίζοντες ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐξ ἀπροσεξίας χωρὶς νὰ θέλῃ ἐφόνευσε τὸν Ἀντίνοον, καὶ δὲν ἥξευρον εἰ ἀνόητοι ὅτι καὶ αὐτῶν ὁ θάνατος ἥτο πλησίον. Ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς ἀγρίως ιδὼν εἶπε: «Δὲν ἐπιστεύετε, σκύλοι, διτι θὰ ἐπανέλθω ἐκ τῆς Τροίας πάλιν καὶ διὰ τοῦτο κατεστρέφετε τὴν περιουσίαν μου, ἥτιμάζετε τὴν οἰκίαν μου καὶ ἥθελετε ζῶντος ἐμοῦ νὰ νυμφευθῆτε τὴν γυναικά μου χωρὶς οὔτε τὸν θεὸν νὰ φοβῇσθε οὔτε τοὺς

ἀνθρώπους νὰ ἐντρέπησθε. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἀφήσω ἀπὸ σᾶς κανένα τῷρα ζωντανόν.»

“Ολοὶ οἱ μνηστῆρες ωχρίασαν ἀπὸ τὸν φόβον καὶ ἔκαστος ἐκύτταζε πῶς νὰ σωθῇ. Ο δὲ Εὐρύμαχος εἶπε :

« “Αν μὲν πράγματι, ὃ ξένε, εἶσαι ὁ Ὀδυσσεὺς δὲ Ιθακήσιος, δίκαιον ἔχεις νὰ ἀγανακτῇς· διότι πολλὰ ἀνόητα ἐγένοντο καὶ εἰς τὰ μέγαρά σου καὶ εἰς τὰ κτήματά σου. Ἀλλ’ ἐκεῖνος, ὅστις ἡτο αἴτιος δλων τούτων, δὲ Αντίνοος, κεῖται ἥδη φονευμένος. Αὐτὸς διωργάνωσεν δλα ταῦτα ἐδῶ ὅχι τόσον διέτι ἥθελε νὰ νυμφευθῇ σύδε δι’ ἔνδειαν, ὅσον διέτι ἥθελε νὰ φονεύσῃ τὸν Τηλέμαχον καὶ νὰ γείνῃ αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Ιθάκης. Καὶ τῷρα δίκαια ἔπαθεν ἀνθ’ ὅσων ἔπραξεν. Ήμᾶς δημος, τὸν λαόν σου, εὔσπλαγχνίσθητι, Ὀδυσσεῦ, καὶ θὰ σοὶ πληρώσωμεν δλα ἔστα ἐφάγομεν καὶ ἐπίσμεν εἰς τὰ μέγαρά σου ἔως εἰκοσι βοῶν ἀποζημιώσιν. Θὰ σοὶ δώσωμεν δὲ καὶ χαλκὸν καὶ γρυσὸν, ὅσον θέλεις. Ηροτοῦ δὲ δίκαιον ἔχεις νὰ ἡσαι ὠργισμένος.»

Ηρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεὺς ἀγρίως ιδών :

« “Εὐρύμαχε, καὶ δλα τὰ πατρικά σας ἀν μοὶ δώσητε καὶ ἀν εἰς ταῦτα προσθέσητε καὶ ἄλλα, ἐγὼ κατ’ σύδένα τρόπον θὰ ἀφήσω ἀτιμώρητον τὴν θύριν τῶν μνηστήρων. Καὶ τῷρα πρόκειται ἡ νὰ πολεμήσητε ἐναντίον μου η νὰ φύγητε διὰ νὰ σωθῆτε. Ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ σωθῇ οὐδείς.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνέβαλον τοὺς μνηστῆρας εἰς μείζονα φόβον, ὁ δὲ Εὐρύμαχος εἶπε :

« “Ω φίλοι, ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος ἔχει σκοπὸν, ὡς βλέπω, νὰ μᾶς φονεύσῃ δλους. Διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ πολεμήσωμεν· σύρατε τὰ ξίφη σας καὶ χρυπτόμενοι ὅπι-

σθέν τῶν τραπεζῶν ἀς ὄρμήσωμεν κατ' αὐτοῦ δλοι διὰ μιᾶς, ἵσως δυνηθῶμεν νὰ ἀπωθήσωμεν αὐτὸν ἐκ τοῦ κατωφλίου καὶ νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν πόλιν νὰ καλέσωμεν τὸν λαὸν εἰς μάχην. Καὶ θὰ ἴὸη τότε πῶς τοξεύουν.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Εὐρύμαχος καὶ σύρας τὸ ξίφος ώρμησε κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως μὲ φοιβερὰν φωνήν. Ἄλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐτόξευσεν αὐτὸν παρὰ τὸν μαστὸν, τὸ δὲ βέλος διεπέρασε τὸ ήπαρ καὶ αὐτὸς φονευμένος ἔπεσε κατὰ γῆς πρηνής. Ἐπειτα ώρμησεν ὁ Αμφίνομος μὲ γυμνὸν ξίφος θέλων νὰ διέλθῃ διὰ τῆς θύρας, ἀλλ’ ἐπρόλαβε καὶ τὸν ἐκτύπησεν ὅπισθεν μεταξὺ τῶν ὄψων ὁ Τηλέμαχος διὰ τοῦ δόρατος καὶ τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς νεκρόν. Ἐπειτα ὁ Τηλέμαχος ἔδραμε πρὸς τὸν πατέρα του καὶ εἶπε: «Πάτερ, πρέπει νὰ φέρω ἀσπίδα καὶ δόρατα καὶ περικεφαλαίαν, νὰ ὀπλίσω δὲ καὶ τὸν χαιροδοστὸν καὶ τὸν βουκόλον.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεὺς:

«Μὴ γάνησκαιρὸν, ἐν δσῳ ἔχω βέλη, τέκνον μου, ἀλλὰ νὰ ἔλθῃς εὐθὺς διὰ νὰ μὴ ἀφήσωμεν κάνεναι νὰ διέλθῃ διὰ τῆς θύρας.» Ὁ Τηλέμαχος ἔδραυεν εὐθὺς εἰς τὴν ὄπλοιόν την καὶ λαβὼν τέσσαρας περικεφαλαίας καὶ δύο δόρατα καὶ πέσσαρας ἀσπίδας ἐπανηλθεν εἰς τὸν πατέρα του. Καὶ ἀφ' οὗ ἐνεδύθη αὐτὸς, ἐνέδυσε κατόπιν καὶ τοὺς ὄπηρέτας. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐνεδύθη τελευταῖος, ἀφ' οὗ ἐξήντλησε τὰ βέλη του καὶ πολλοὺς ἔρριψε κατὰ γῆς μνηστῆρας. Ἄλλ' ὁ Μελάνθιος γνωρίζων τὰ τῆς οἰκίας τοῦ Ὀδυσσέως ἔδραμεν εἰς τὴν ὄπλοιόν την, ἦν εἶχε λησμονήση ὁ Τηλέμαχος γὰρ ολείση καὶ ἐκόμισεν εἰς τοὺς μνηστῆρας καὶ δόρατα καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας, καὶ ἐπορεύθη πάλιν νὰ κομίσῃ καὶ ἄλλα. Ταῦτα ίὸν ὁ

Οδυσσεὺς ἐφοβήθη καὶ ἐστειλε τὸν Φίλοίτιον καὶ Εὔραιον νὰ ἴδωσι ποῖος ἔφερε δπλα εἰς τοὺς μνηστῆρας ὑπηρέτριά τις ἡ ὁ Μελάνθιος. Ἀν δὲ εἶνε ὁ τελευταῖος, δίδει διαταγὴν νὰ τὸν συλλάβουν καὶ δέσαντας νὰ κρεμάσωσι τοῦτον ζῶντα ἐν τῇ ὀπλοθήκῃ. Οἱ υπηρέται εξετέλεσαν τὴν διαταγὴν τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τὸν Μελάνθιον ἐν τῇ ὀπλοθήκῃ εὑρόντες κομίζοντα καὶ ἐκ δευτέρου δπλα εἰς τοὺς μνηστῆρας ἔδεσαν καὶ ἐκρέμασαν εἰς στῦλον τῆς ὀπλοθήκης. Αὐτοὶ δὲ ἐπανῆλθον εὐθὺς πρὸς τὸν Ὀδυσσέα ἔχοντες δλα τὰ δπλα των.

§ 50. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΜΝΗΣΤΗΡΟΦΟΝΙΑΣ.

Ο Ὀδυσσεὺς, ὁ Τηλέμαχος καὶ οἱ δύο υπηρέται ἵσταντο ἥδη ἀκόμη ἐν τῷ κατωφλίῳ, οἱ δὲ μνηστῆρες ἤσαν ἀπέναντι μὲν ἔιρη καὶ δόρατα ὀπλισμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ πολεμήσωσι. Κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην ἥλθε καὶ ἡ Ὁηγᾶ λαβοῦσα τὴν μορφὴν τοῦ Μέντορος καὶ παρέστη εἰς τὸν Ὀδυσσέα. Ο δὲ Ἀγέλαος εἶπε:

«Μέντορ, ἀν βοηθήσῃς τὸν Ὀδυσσέα τότε καὶ σὲ θὰ φυνεύσωμεν, δπως καὶ τὸν Ὀδυσσέα, τὴν δὲ περιουσίαν σου δλην θὰ διανείμωμεν πρὸς ἀλλήλους καὶ θὰ διώξωμεν ἐκ τῆς Πόλης καὶ τοὺς μίούς σου καὶ πάς θυγατέρας τὴν γυναικά σου.»

Αἱ απειλαι αῦται ἥρεθισαν ἔτι μᾶλλον τὴν Ὅηγᾶν, ἥτις εἶπε πρὸς τὸν Ὀδυσσέα:

«Δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς σὲ, Ὀδυσσεῦ, ἡ τόλμη ἐκείνη καὶ ἡ ἀνδρεία, τὴν ὅποιαν εἶχες, δτε ἐπολέμεις ἐν Προίᾳ χάριν τῆς Ἐλένης ἐπὶ ἐννέα κατὰ συνέγεισαν ἔτη καὶ ἐρριπτες κατὰ γῆς τόσους ἀνδρείους Πρώτας. Ηως τώρα;

ὅτε εἶσαι ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, δειλιᾶς σὺ ἀπέναντι τῶν μνηστήρων; Ἐλθὲ ἐδῶ, φίλε, στάσου πλησίον μου διὰ νὰ ἴδης πῶς πολεμεῖ ὁ Μέντωρ βοηθῶν τοὺς εὐεργέτας του.» Ταῦτα εἶπεν ἐνθαρρύνων τὸν Ὁδυσσέα. Ἀλλ' αὕτη δὲν μετέσχε τῆς μάχης καὶ μεταβληθεῖσα εἰς χελιδόνα ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ μελάθρου τῆς οἰκίας.

Οἱ δὲ μνηστῆρες ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους ἔχοντες τοὺς ἀνδρειοτέρους ὁδηγοὺς ὥρμησαν κατὰ τοῦ Ὁδυσσέως. Ὁ δὲ Ἀγέλαος ἐνεθύρων αὐτοὺς λέγων: «Θάρρος, φίλοι! ὁ ἀνὴρ σύτος βλέπετε ἀπέκομεν ἡδη. Ἐπειτα τὸν ἐγκατέλιπε καὶ ὁ Μέντωρ, ἐστις ἡλιθεν ἐδῶ δλίγον νὰ μᾶς δειέῃ τὴν ἀλαζονίν του. Αλλὰ μὴ φίπτετε ὅλοι διὰ μιᾶς τὰ δόρατά σας. Κατὰ πρῶτον διευθύνατε σεῖς σὲ ἐξ τὰ ἀκόντιά σας κατὰ τοῦ Ὁδυσσέως. Καὶ ἂν φονεύσωμεν τοῦτον, περὶ τῶν ἄλλων μὴ σᾶς μέλη.» Ταῦτα εἶπε καὶ ἔρριψαν καὶ σὶ ἐξ τὰ ἀκόντιά των κατὰ τοῦ Ὁδυσσέως. Ἀλλ' ἡ Αθηνᾶ ἀπέτρεψε ταῦτα καὶ ἐκτύπησαν ἄλλα εἰς τὴν θύραν καὶ ἄλλα εἰς τὸν τοῖχον. Τότε εἶπεν ὁ Ὁδυσσεὺς: «Τώρα εἶνε καὶ ἡ ἴδική μας σειρὰ νὰ φίψωμεν.» Καὶ πρῶτος ἔρριψε τὸ ἀκόντιον ἐναντίον ἐνὸς τῶν μνηστήρων, διν ἔρριψε κατὰ γῆς νεκρόν. Ἐπειτα ἔρριψε καὶ ὁ Τηλέμαχος καὶ σὶ ὑπηρέται τῶν δποίων δλων αἱ βολαὶ ἐπέτυχον. Οἱ δὲ μνηστῆρες ἰδόντες τέσσαρας ἐκ τῶν φίλων τῶν ἀποθανόντας ἔφοβήθησαν καὶ ἐκρύψθησαν εἰς τὴν ἀκροτάτην γωνίαν τῆς αίθαλος. Τότε ἐπήδησεν ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ σὶ ἄλλοι καὶ ἔσυραν τὰ ἀκόντια ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν μνηστήρων. Ἀλλὰ καὶ παλιν σὶ μνηστῆρες ὥρμησαν κατὰ τοῦ Ὁδυσσέως καὶ ἔρριψαν κατ' αὐτοῦ τὰ ἀκόντιά των. Ἀλλα καὶ τώρα δὲν ἐπέτυχον. Μόνον τοῦ Ἀρφιμεῖσσοντος τὸ ἀκόντιον ἀπέξυσεν δ-

λίγον τὴν χεῖρα τοῦ Τηλεμάχου ἐπὶ τοῦ καρποῦ, καὶ τοῦ Κτησίππου τὸ δόρυ ἔζουγράνισε τὸν ὄμον τοῦ Εὐμαίου. Ἀλλ' οὗτοι καὶ ἄλλοι δύο εὐθὺς ἀπέθανον βληθέντες ὑπὸ τῶν δοράτων τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ὀδυσσέως. Πρὸς δὲ τὸν Κτήσιππον ἀποθνήσκοντα εἶπεν ὁ Φιλοίτιος· «Μάθε, Κτήσιππε, τώρα νὰ σκέπτεσαι τί δμιλεῖς καὶ νὰ μὴ μεγαλαυγῆς, ἀλλὰ νὰ ἀφίνης τὰ πράγματα εἰς τοὺς θεούς, οἵτινες εἶνε πολὺ ἀνώτεροι. Ἰδοὺ αὐτὴ σοὶ ἡτο ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὸν πόδα, τὸν ὅπατον ἔρριψες κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως ἐπαιτοῦντος.» Τότε ἡ Ἀθηνᾶ ἐκίνησεν τὴν φοβερὰν αὐτῆς αιγίδα ἐκ τῆς δροφῆς καὶ ἐνέβαλε τρόμον εἰς τοὺς μνηστῆρας, οἵτινες ἔτρεχον περοβοισμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰ μέγαρα, ως οἱ βόες, οὓς κατὰ τὴν ἄνοιξιν διώκει ὁ οἰστρος. Ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τηλέμαχος καὶ οἱ δύο ὑπηρέται ἐπέπιπτον κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἐφόνευον. Ἐξ ὅλου δὲ τοῦ πλήθους τῶν εὑρεθέντων ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ φθειρόντων τὰ ἀγαλά του οὐδεὶς ἀπέμεινεν πλὴν τοῦ Φῆμιος καὶ τοῦ κήρουκος Μέδοντος. Διότι ὁ μὲν Φῆμιος ἀκουσίως ἔψυχλεν εἰς τοὺς μνηστῆρας, δὲ Μέδων, ως ὀμολόγησεν ὁ Ἰδιος ὁ Τηλέμαχος πρὸς τὸν πατέρα του, διότι ἡγαπα πάντοτε καὶ ἐφόντιζε περὶ τῆς οἰκίας τοῦ Ὀδυσσέως.

Τότε εἶπεν ὁ Ὀδυσσεὺς·

«Δὲν φονεύω σέ, Μέδων, διὰ νὰ μάθης καὶ λέγης καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δτι τῆς κακουργίας πολὺ καλλιτέρα εἶνε ἡ εὐεργεσία. Ηγανε μετὰ τοῦ Φῆμιου ἔξω τῆς αἰθουσῆς ταύτης καὶ καθίσατε ἐκεῖ διὰ νὰ ἀποτελειώσω ὅ,τι λείπει ἀκόμη.»

Οὗτοι πλήρεις φρίκης ἔξηλθον καὶ ἐκάθισαν πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός. Ο δὲ Ὀδυσσεὺς ἀρ' οὐ εἶδεν ὅτι

ελοι οι μνηστῆρες ἀπέθανον, ἔστειλε τὸν Τηλέμαχον νὰ καλέσῃ τὴν Εύρυκλειαν νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν. Ο Τηλέ-

Ο Ὀδυσσεὺς οώζει τὸν Μέδορτα καὶ Φήμιορ.

μαχος πλησιάσας εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Εύρυκλείας ἐκτύ-
πησε τὴν θύραν καὶ εἶπεν: «Ἐλα εὖθις ἔξω, διότι σὲ θέ-
λει ὁ πατήρ μου νὰ σοὶ εἴπη τι.» Η Εύρυκλεια εὖθις
ἥνοιξε τὴν θύραν καὶ μετὰ τοῦ Τηλεμάχου ἥλθε πρὸς τὸν

‘Οδυσσέα. Ιδούστα δὲ τοὺς μηνηστήρας πάντας φονευμένους ἥρχισεν καὶ ἐκφράζη τὴν γαράν της διὰ φωνῶν. Ἀλλ’ δὲ ὁ Ὁδυσσεὺς τὴν ἐμπόδισεν εἰπών: «Γραῖα, σιώπα καὶ μὴ φωναζε. Εἶνε ἀμαρτία νὰ γαίρωμεν διὰ τοὺς φονευθέντας ἄνδρας. Τούτους ἔτιμώρησεν ἡ θεία δίκη καὶ ἡ κακία των. Ἐπιθυμῶ διμως νὰ μάθω καὶ τίνες μένουσι πισταί.» Ηρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Εὐρύκλεια: «Τέκνων μου, ἐδῶ εἶνε πεντήκοντα ὑπηρέτριαι, τὰς ὅποιας ἐδιδάξαμεν νὰ ἐργάζωνται διαφόρους ἐργασίας. Ἐκ τούτων δώδεκα ἔβαδισαν τὸν κακὸν δρόμον καὶ δὲν τιμοῦν εὔτε ἐμὲ εὔτε τὴν Ηγενελόπην. Ἀλλ’ ἐγὼ οὐ τρέξω μίαν στιγμὴν νὰ τὰ εἴπω εἰς τὴν σύζυγόν σου, τὴν ὅποιαν ἀπεκούμεσε φαίνεται δὲ θεός.»

Ηρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεὺς:

«Μή τὴν ἔξυπνᾶς ἀκέμη. Κάλεσε δὲ τὰς ἀθλίας ἔκεινας ὑπηρετρίας νὰ ἔλθουν ἐδῶ.»

Καὶ ἡ μὲν γραῖα μετέβη νὰ καλέσῃ τὰς ὑπηρετρίας. Ο δὲ Ὁδυσσεὺς εἶπε πρὸς τὸν Τηλέμαχον καὶ τοὺς δύο καλεὺς ὑπηρέτας: «Ἄρχισατε τώρα νὰ φέρητε δόμοι μὲ τὰς ὑπηρετρίας τοὺς νεκροὺς ἔξω, ἔπειτα βάλετε αὐτὰς νὰ καθαρίσουν καλῶς τὴν σίκιαν. Ἄφ’ οὐ δὲ τελειώσουν δλα ταῦτα, φονεύσατε ἔπειτα τὰς αἰσγρὰς δλας ἔξω εἰς τὸν τόπον μεταξὺ τοῦ Θόλου καὶ τοῦ τείχους τῆς αὐλῆς.» Μόλις είχε τελειώση τοὺς λόγους τούτους καὶ ίδοι τὴν θήλων δόμοι καὶ αἱ δώδεκα ὑπηρέτριαι κλαίουσαι καὶ θρηνοῦσαι. Ἄφ’ οὐ δὲ ἔφερον τοὺς νεκροὺς δλους ἔξω καὶ τοὺς ἔθεσαν κατὰ σειρὰν τὸν ἑνα πλησίον τοῦ ἄλλου, ἔξετέλουν δὲ τὴν ἐργασίαν ταύτην τογέως, διότι τὰς ἐβίαζεν δὲ Ὁδυσσεὺς, ἔπλυναν ἔπειτα τὰ δωμάτια, τὰς

τραπέζας καὶ τὰ καθίσματα καλῶς οἱ ὑπηρέται δὲ καὶ ὁ Τηλέμαχος ἔβοήθουν καὶ οὗτοι ξύοντες τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αἷμα μὲ ξύστρα. Ἀφ' οὐ δὲ τὰ πάντα ἐτακτοποιήθησαν, τότε ἔφερον τὰς ὑπηρετρίας εἰς τὸν προσδιορισθέντα τόπον καὶ τὰς ἐκρέμασαν. "Ἐπειτα ἔφερον καὶ τὸν Μελάνθιον εἰς τὴν αὐλὴν, ὅπου ἀπανθρώπως αὐτὸν διεμέλισαν. "Ἐπειτα ἔνιψαν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ ἀπανηλθον εἰς τὸν Ὁδυσσέα, ὅστις ἀρ' οὖ ἐκάπνισε τὴν αἰκίαν μὲ θεῖον πρὸς καθαρισμὸν διέταξε τὴν Εὔρύκλειαν νὰ καλέσῃ τώρα νὰ ἔλθῃ καὶ ἡ Ηγελόπη καὶ δλαι αἱ ὑπηρέτριαι."

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ἡ Εύρύκλεια:

«Ναὶ δλα ταῦτα εὐθὺς οὐα ἐκτελέσω τέκνον μου. Ἀλλὰ οὐα σοὶ φέρω χιτῶνα καὶ χλαῖναν νὰ ἐνδυθῆς καὶ νὰ μὴ στέκης μὲ αὐτὰ τὰ ῥάκη, τὰ ὅποια δὲν ἥμιπορῶ νὰ βλέπω.» Γαῦτα εἶπεν ἡ Εύρύκλεια καὶ ἔδραψεν εἰς τὰς ὑπηρετρίας καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁδυσσέως, αἴτινες ἄμα ἥκουσαν τοῦτο ἥναψαν εὐθὺς δᾶδας καὶ ἔλθουσαι περιεκύλωσαν τὸν Ὁδυσσέα καὶ λαμβάνουσαι ἐφίλουν τὰς χεῖράς του. Ο δὲ Ὁδυσσεὺς κατελήφθη ὑπὸ χαρμοσύνου μελαγχολίας καὶ ἔκλαιε, διότι ἐγνώριζεν νῦδλας.

§ 51. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΟΣ ΥΠΟ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ.

· Η γραία Εύρύκλεια, ἀφ' οὐ ἀνήγγειλεν εἰς τὰς ὑπηρετρίας τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁδυσσέως, ἀγέβη εἰς τὸ ὑπερῷον ἐπλήρης χαρᾶς διὰ νὰ εἴπῃ καὶ εἰς τὴν κυρίαν της ὅτι ἥλθεν ὁ συζυγός της. Τὰ γόνατά της εἶχον ἐνδύναμος ηγετεῖσαν αἱ πόδες κάμη πτερά. Σταθεῖσα δὲ ὑπεράνω τῆς κε-

φαλῆς τῆς Ηγελόπης εἶπε: «Ἐξύπνησε, τέκνον μου,
νὰ ἰδης, διτὶ τόσον γρένον περιμένεις. Ἐλλοέν δὲ Ὁδυσ-
σεὺς καὶ ἐφόνευσεν ὅλους τοὺς μνηστῆρας.»

Ηρὸς ταῦτην ἀπεκρίθη ἡ Ηγελόπη:

«Τί ἔπαθες, καλή μου γραῖα, ἐλθοῦσα ἐδῶ εἰς τοιαύ-
την ὥραν διὰ νὰ μὲ ἔξυπνητης καὶ νὰ μοὶ εἴπῃς ἀδύ-
νατα πράγματα; Δὲν πιστεύω νὰ εἴσαι εἰς τὰ καλά σου
νὰ κάθησαι καὶ σὺ νὰ γελᾶς μὲ τὴν δυστυχίαν μου. Ηγ-
γανε, ἂν ἦτο ἄλλη, οὐδὲ μίαν στιγμὴν θὰ τὴν ἀφινού-
εις τὴν οἰκίαν μου.»

Ηρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ἡ Εύρύκλεια:

«Οχι, τέκνον μου, δὲν σὲ γελῶ, δὲ Ὁδυσσεὺς εἶνε ἐν-
τὸς τῆς οἰκίας του. Εἶνε δὲ ξένος, τὸν ὁποῖον οὗροίζον
ὅλοι εἰς τὴν αἴθουσαν. Ο Τηλέμαχος τὸ ἥξευρεν, ἀλλὰ
τὸ διετήρησεν μυστικὸν μέχρις ὅτου τιμωρήσωσι τοὺς
μνηστῆρας.» Λαζ δὲ ἤκουσε ταῦτα ἡ Ηγελόπη ἐπή-
δησεν ἀπὸ τὴν κλίνην πλήρης γαρδεῖς καὶ ἐναγκαλισθεῖσα
τὴν Εύρύκλειαν εἶπε δακρύουσα: «Ἐλα εἰπέ μοι, καλή
μου μάννα, τὴν ἀλήθειαν, ἂν τῷ ὅντι ἥλθεν, ώς λέγεις,
πῶς ἥδυντή μόνος νὰ φοιεύσῃ ὅλους ὅμοι τοὺς μνη-
στῆρας;»

Ηρὸς ταῦτην ἀπεκρίθη ἡ Εύρύκλεια:

«Δὲν εἶδον, δὲν ἔμαθον πῶς ἔγεινε. Ἀλλὰ τοὺς στε-
ναγμοὺς μόνον καὶ τὰς φωνὰς τῶν φονευομένων ἤκουσα.
διότι δλαι αἱ ὑπηρέτριαι ἐκαθήμεθα εἰς μίαν γωνίαν τοῦ
δωματίου μὲ κλειστάς θύρας περίτρομοι μέχρις ὅτου ἥλ-
θε καὶ μὲ ἐκάλεσεν δὲ Τηλέμαχος. Εἰς τὴν αἴθουσαν εἶ-
δον ὅλους τοὺς μνηστῆρας κατὰ γῆς κυλιομένους εἰς τὸ
αἷμά των καὶ τὸν Ὁδυσσέα ώς λέοντα ιστάμενον ἐν τῷ
μέσῳ αὐτῶν. Τώρα δὲ ἔφερον τὰ πτώματα ὅλα εἰς τὴν

αὐλήν καὶ ἔπλυναν καὶ ἐκαθάρισαν τὴν οἰκίαν. Καὶ μὲν ἔστειλεν ἐδῶ ὁ Ὁδυσσεὺς νὰ σοὶ εἶπω νὰ μεταβῆς ἔκει. "Ο, πι τόσον γρόνων ἥλπίζομεν, τέκνων μου, ἔγεινεν. Ο Ὁδυσσεὺς ἥλθεν ὑγιῆς εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰς τὴν γυναικά του καὶ εἰς τὸν υἱόν του. Οἱ δὲ ὑδρισταὶ μνηστῆρες διὰ τὰς κακίας των ἀπωλέσθησαν.»

Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ἡ Πηγελόπη:

»"Ἄς μὴ χαίρωμεν ἀκόμη, μάννα μου, διότι τίς οἶδε, τοὺς μὲν μνηστῆρας νὰ ἀπώλεσαν οἱ θεοὶ διὰ τὰ κακούργηματά των καὶ τὴν ἀναισχυντίαν των. Ο Ὁδυσσεὺς δόμως ἀπωλέσθη μακρὰν τῆς πατρίδος του καὶ δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν.»

Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ἡ Εύρύκλεια:

«"Τί λέγεις, τέκνων μου, ὁ ἀνήρ σου εἶνε ἐντὸς τῆς οἰκίας καὶ σὺ λέγεις ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ. Ἐγὼ τὸν ἀνεγνώρισα εὐθὺς, ὅτε τοῦ ἔπλυνα τοὺς πόδας, ἀπὸ τὴν οὐλήν, τὴν ὅποιαν εἶχεν ἐπάνω τοῦ γόνατος καὶ ἤθελον νὰ σοὶ τὸ εἶπω τότε ἀλλὰ μοῦ ἔκλεισε μὲ τὴν χεῖρα τὸ στόμα καὶ μὲ ἐμπόδισε σχεδιαζων ἄλλα μὲ τὸν νοῦν του. Άλλ᾽ ἔλα τώρα νὰ πηγαίνωμεν καὶ ἀν δὲν σὺ λέγω ἀλήθειαν, νὰ διατάξῃς νὰ μὲ κάμουν κορμάτια.»

Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ἡ Πηγελόπη:

«"Οσον πολλὰ καὶ ἀν εἶδες, Εύρύκλεια, εἰς τὴν ζωήν σου, τινὰ πράγματα τῶν θεῶν δόμως μένουσιν ἀνεξερεύνητα¹. Ἐν τούτοις ἀς ὑπάγωμεν καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν

¹ Η Πηγελόπη ἔπειτα λατούθει πειτεύσουσα ὅτι θεός τις λαβὼν τὴν μορφὴν του² Ὅδυσσεώς ὡς καὶ τὴν οὐλήν, διέπρεψε τὸν φόιον τῶν μνηστήρων καὶ ὅτι³ Ὅδυσσεὺς δὲν ἐπικαθλίει.

διὰ νὰ ἴδω τὸν οὐίον μου καὶ τοὺς φονευθέντας μνηστῆρας ὡς καὶ ἐκεῖνον δόστις τοὺς ἔφονευσε.»

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα κατέβη ἐκ τῶν ὑπερώων καὶ διεύθυνετο εἰς τὴν αἴθουσαν σκεπτομένη τὶ νὰ πράξῃ, νὰ σταθῇ μακρὰν καὶ νὰ ἔχετάσῃ ἀν ὁ ξένος εἶνε ἀληθῶς ὁ σύζυγός της ἢ εὐθὺς νὰ τὸν πλησιάσῃ καὶ νὰ φιλήσῃ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς χεῖρας. Εὗρε δὲ καλλίτερον τὸ πρῶτον. Καὶ διὰ τοῦτο εἰσελθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιον ἐκάθισεν ἀντικρὺ τοῦ Ὀδυσσέως εἰς τὸν ἄλλον τοῖχον. Ἄλλα καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκάθητο βλέπων κάτω καὶ προσμένων νὰ ὅμιλήσῃ πρὸς αὐτὸν πρῶτα ἡ σύζυγός του. Ἡ Ηγελόπη πολὺν χρόνον ἐκάθητο σιωπῶσα. Καὶ ἀλλοτε μὲν προσωμοίαζε τὸν Ὀδυσσέα καὶ ὡς πρὸς τὴν φυσιογνωμίαν καὶ ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον, ἀλλοτε δὲ πάλιν ἐδυσκολεύετο νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ ἔνεκα τῆς κακῆς ἐνδυμασίας. Τότε εἶπεν ὁ Τηλέμαχος: «Μῆτερ, πῶς φέρεσαι τοιουτοτρόπως; Δὲν χαίρει ἀρά γε καὶ σοῦ ἡ καρδία διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ πατρός μου, δόστις εἰκοσιν ὅλα ἐτη ἔλειπεν μακρὰν ἡμῶν; Διατί δὲν ἔργεσαι πλησίον του νὰ τῷ ὅμιλήσῃς;» Ήρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Ηγελόπη: «Τέκνον μου, δὲν ἡξεύρω πῶς ἔγεινεν ἡ ψυχή μου· δὲν δύναμαι οὔτε νὰ ὅμιλήσω οὔτε νὰ ἐρωτήσω οὔτε νὰ ἴδω αὐτὸν κατὰ πρόσωπον. Ἐν ἀληθῶς εἶνε ὁ Ὀδυσσεύς, δὲν οὐδὲ βραδύνη νὰ γνωρισθῶμεν καλλίτερα.»

Ἐμειδίασεν ὁ Ὀδυσσεὺς διὰ τὴν ὑπερβολικὴν προσοχὴν τῆς συζύγου του καὶ εἶπε:

«Ἄφες, Τηλέμαχε, τὴν μητέρα σου νὰ μὲ πειράζῃ. Τώρα, διότι μὲ βλέπει ῥευματικούς καὶ μὲ τοιαύτας ἐνδυματας, δὲν μὲ καταδέχεται καὶ λέγει δινι δὲν εἰμαι ἐγὼ ἐκεῖνος. Ἀλλ᾽ ἡμεῖς πρέπει νὰ σκεφθῶμεν ὅπως μὴ μά-

τίποτε οἱ συγγενεῖς τῶν φονευθέντων καὶ μᾶς βλάψωσι. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδῶ πρέπει νὰ φανῇ ὅτι γίνεται γάμος. Ἐνδυθῆτε λοιπὸν καὶ σεῖς καὶ αἱ ὑπηρέτριαι καλὰ φορέματα καὶ ἀρχίσατε τὸν χορὸν, ὃ δὲ Φήμιος ἄς παιᾶν διὰ τῆς φόρμιγγος τὰ ἄτματα τοῦ χοροῦ. Γοιουτοτρόπως θὰ δυνηθῶμεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἔκει νὰ σκεφθῶμεν ἔπειτα τί πρέπει νὰ πράξωμεν.»

Οἱ λόγοι τοῦ Ὀδυσσέως παρευθίλις ἔξετελέσθησαν. Ὁ θεῖος ἀοιδὸς λαβὼν τὴν φόρμιγγά του ἔπαιζεν ὠραῖα ἄσματα, οἱ δὲ ἀνδρες καὶ γυναικες καλὰ φορέματα ἐνδεδυμένοι ἤρχισαν νὰ ἄδουν καὶ χορεύουν, ὥστε ἀπὸ τὸν χορὸν ἔτριζεν ὅλη ἡ οἰκία. Ὡσεὶ δὲ διαβάται ἡ γείτονες ἕκοντα τὸν κρότον ἔξωθεν ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους:

«Βεβαίως τῶν μνηστήρων τις νυμφεύεται τὴν πολυζήτητον βασίλισσαν. Η ἀθλία δὲν ἡδύνατο νὰ περιμείνῃ ἀκόμη, ἔως οὐ ἔλθῃ ὁ πρώτος σύζυγός της»

Ταῦτα ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους οἱ πέριξ μὴ ἡδεύρωντες τί συμβαίνει. Άλλα καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἔλουσθη καὶ ἐνεδύθη ὠραῖα ἐνδύματα, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἐπέγυστεν ἐπ' αὐτοῦ θείαν γάριν καὶ ἐραίνετο καὶ ὑψηλότερος καὶ ὠρειότερος. Μὲ τοιαύτην δὲ γάριν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἔξελθὼν τοῦ λουτροῦ ἐπιρεύθη εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ καθίσας εἰς τὸ κάθισμά του ἀντικρὺ τῆς Ηηγελόπης εἶπε:

«Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ γυνὴ ἄλλη ἔχουσα σκληροτέραν τῆς Ιδικῆς σου καρδίαν, διότι οὐδεμίᾳ ἄλλη θὰ ἐφέρετο εὕτω πρὸς τὸν σύζυγόν της, δην βλέπει μετὰ εἴκοσιν ἐτῶν ἀποδημίαν καὶ ἔστις τόσα δυστυγήματα ὑπέμεινε μέγρις ἔτους ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Άλλα σὺ, Μέροντεια, πήγαινε καὶ στρώτε νὰ κοιμηθῶς αὐτῇ ἐδῶ ἔγει: σιδηρᾶν καρδίαν.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ Ηγελόπη :

«Θαυμάσιε ἄνθρωπε, οὕτε ὑπεριφανεύομαι οὕτε σὲ περιφρονῶ οὕτε μὲ ἐκπλήττεις πολὺ· διότι ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ ὅποιος ἦσο, δτε ἔφυγες ἐκ τῆς Ἰθάκης. Ἀλλὰ σὺ, Εὐρύκλεια, πήγαινε καὶ ἀφ' οὗ θέσητε ἐντὸς τοῦ θαλάμου τὴν κλίνην στρώσατε εἰς αὐτὴν καὶ στρώματα καὶ ώραῖα προσκεφάλαια καὶ καλὰ σκεπάσματα.»

Ταῦτα εἶπεν ἡ Ηγελόπη δοκιμάζουσα τὸν σύζυγόν της. Ἀλλ' ὁ Ὁδυσσεὺς εἶπε βαρέως φέρων: «Αυπηρὸν λόγον εἶπες, ω γύναι. Τίς μοὶ μετεκίνησεν ἀλλαχοῦ τὴν κλίνην; Διότι αὕτη ἦτο κατεσκευασμένη ἐπὶ ἐλαίας, τὴν δποίαν συμπεριέλαβον ἐπίτηδες ἐντὸς τοῦ θαλάμου, δταν οὗτος ἐκτίζεται. Ἀφ'οῦ δὲ ἐτελείωσεν ὁ θάλαμος, τότε ἀπέκοψα τὴν κορυφὴν τῆς ἐλαίας καὶ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ, τὸν δποῖο ἀνέβαται καὶ ἐκβομησα μὲ χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ ἐλέφαντα προσήρμοσα καλῶς τὴν κλίνην μας,ώς καλῶς ἡζεύρεις, Ηγελόπη. Καὶ διὰ τοῦτο ἀδυνατῶ νὰ ἐννοήσω πῶς μετεκινήθη αὕτη, ἐκτὸς ἀν ἀπέκοψαν τὸν κορμὸν τῆς ἐλαίας.»

Η Ηγελόπη ως ἥκουσε τὰ καῦ ἔκαστα τῆς κλίνης, ἔτρεμεν τὰ γόνατά της διότι ἐπείσθη, δτι ἦτο ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ τρέξασα ἐνηγκαλίσθη μετὰ δακρύων τὸν σύζυγόν της λέγουσα: «Μὴ δργίζου μοι, Ὁδυσσεῦ, δστις πάντοτε ἦσο ἄνθρωπος φρόνιμος καὶ καλός. Δὲν σὲ ἀνεγνώρισα εὐθὺς καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔδειξα ἀμέτως τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην μου. Ἐφοβούμην μὴ ἦτο ἄλλος ἄνθρωπος καὶ μὲ ἔξαπατήσῃ διὰ τῶν λόγων του· διότι εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχουσι καὶ κακοὶ ἄνθρωποι ως καὶ καλοί. Καὶ ἡ Ἔλένη ἀν ἐσκέπτετο τοῦτο, δὲν θὰ συμπαρεσύρετο ὑπὸ τοῦ ξένου γὰρ φεροῦ τίσον ἀισήτας. Τώρα έμοις πείθομαι ἐκ

τῶν σημείων περὶ τῆς κλίνης μας, τὰ δποῖα γινώσκομεν
ήμεις μόνοι καὶ ἡ Ἀκτορὶς ἡ ὑπηρέτριά μας, οἵτι εἰσαὶ
ὅ προσφιλῆς σύζυγος, δὲν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτηπάν τοτε ἐθρήνουν
καὶ πάντοτε περιέμενον.» Οἱ οὖτοι λόγοι συνεκίνησαν καὶ
τὸν Ὁδυσσέα καὶ ἀμφότεροι ἥδη ἔκλαιον ἐνηγκαλισμένοι.

Η Πηρείδη ἀραγωρίζοντα τὸν Ὅδυσσέα.

‘Ως οἱ ναυαγοὶ, ὃν τὸ πλοῖον διερράγη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ
πελάγους, αὐτοὶ δὲ θέλοντες νὰ σωθῶσι ἐναγωνίως πα-
λαίσυσι πρὸς τὰ ἄμετρα κύματα τῆς θαλάσσης καὶ πολ-
λοὶ μετὰ τούτων ἀποινήσκουσι, οἱ δὲ ζῶντες ἀκόμη μετὰ
πόθου ἀτενίζουσι τὴν ἔηρὰν καὶ πλησιάζοντες μετ’ ἀ-
γαλλιάσεως ἀναρριχῶνται εἰς αὐτὴν, σύτω καὶ ἡ Ηηνε-
λόπη μετ’ ἀνεκφράστου χαρᾶς προσέβλεπε τὸν σύζυγόν
της καὶ δὲν ἦδύνατο κατ’ οὐδένα τρόπον νὰ ἀφήσῃ τὰς
λευκὰς χειράς της ἀπὸ τὸν λαιμόν του. Μέχρι βαθείας
νυκτὸς διηγοῦντο οἱ σύζυγοι πρὸς ἀλλήλους τὰ παθή-

ματά των. Τέλος πάντες ἥδη κεκρηκότες μετέβησαν νὰ κοιμηθῶσι. Τὴν δέπομένην ἡμέραν πολὺ πρωὶ ἡγέρθη ἐκ τῆς κλίνης ὁ Ὄδυσσεus καὶ εἶπε πρὸς τὴν σύζυγόν του: «Ἄγαπητή μου γύναι, πολλὰς μέχρι τοῦδε ὑπέστημεν δοκιμασίας καὶ σὺ ἐνταῦθα καὶ ἐγὼ ἐν τῇ ἔνη. Ἀλλὰ τώρα, ὅτε ὁ θεὸς ηὔδοκησε νὰ ἴδωμεν πάλιν ἀλλήλους, σὺ μὲν φύλαττε τὰ πράγματα τῆς οἰκίας μας μετὰ προσοχῆς, ἐγὼ δὲ πάλιν θὰ γεμίσω τὰς ἐπαύλεις μας μὲ ἀλλα κτήνη καὶ θὰ ἐπανορθώσω τὴν βλάβην, τὴν δοπίαν ἐπροξένησαν εἰς ἡμᾶς οἱ μνηστῆρες. Καὶ τώρα μὲν ἀπέρχομαι εἰς τὸ περιβόλιον διὰ νὰ ἴδω τὸν καλόν μου πατέρα, διτις τόσον χρόνον μὲ θρηνεῖ. Σὲ συμβουλεύω δὲ τοῦτο, Ηηνελόπη, ἀν καὶ μόνη σου πολὺ καλὰ δλα τὰ γνωρίζεις. Τώρα εὐθὺς θὰ γείνη γνωστὸν εἰς τὴν πόλιν, ὡς ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, δτι ἐφονεύθησαν οἱ μνηστῆρες. Ἀλλὰ σὺ νὰ ἀναβῆς μὲ δλας τὰς γυναικας ἐπάνω εἰς τὸ ὑπερῷον καὶ νὰ κάθησθε ἐκεῖ χωρις οὔτε νὰ ὄμιλητε οὔτε νὰ ἐξετάζητε τίποτε.» Ταῦτα εἶπε καὶ παρευθὺς ἐνεδύθη τὰ δπλα του καὶ ἐλθὼν ἐξύπνησε τὸν Τηλέμαχον, τὸν Εὔμαιον καὶ τὸν Φιλοίτιον καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς νὰ ὀπλισθῶσιν. Ἀφ' οὗ δὲ οὔτοι ἐφόρεσαν τὰ δπλα των, ἥνοιξαν τὰς θύρας καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς οἰκίας πορευόμενοι εἰς τὸν περιβόλο. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν στιγμὴν ἀνέτειλε καὶ ὁ ἥλιος, ἀλλ' οὐδεὶς ἀνθρωπος ἐν τῇ πόλει ἔτυχε νὰ τοὺς ἴδῃ.

§ 52. ΨΥΧΑΙ ΤΩΝ ΜΗΝΗΤΗΡΩΝ ΕΝ ΑΔΗ.

Ο δὲ Ερυης ὁ Κυλλήνιος κρατῶν εἰς τὰς χειρας χρυσὴν ρίζδον, διὰ τῆς δποίας ἀποκοιμίζει τοιούς ανθρώπους θέλει, ἀλλους δὲ κοιμωμένους ἔγειρει, ἐκάλει τὰς ψυχὰς τῶν μνηστήρων νὰ ἐξέλθουν ἐκ τῶν ἀνακτόρων

διὰ νὰ δὸηγήσῃ αὐτὰς εἰς τὸν Ἀδην. Ἄφοῦ δὲ πᾶσαι συνήχθησαν, ἐκίνησεν δὲ Ἐρμῆς ἐμπρὸς καὶ κατόπιν ἐκεῖναι τρίζουσαι ως τρίζουσιν αἱ νυκτερίδες, πτερυγίζουσαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου, ὅταν καμμία ἐκ τῆς σειρᾶς πέσῃ κάτω ἀπὸ τὸν βράχον, ὅπου πᾶσαι εἶνε προσκεκολλημέναι. Καὶ ἀφοῦ διῆλθον τὸν Ὦκεανὸν, τὸν βράχον τῆς Λευκάδος καὶ τὰς πύλας τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν δύσιν, ἔρθασαν εἰς τὸν πλήρη ἀσφοδελῶν λειμῶνα διποὺ διατρίζουσιν αἱ ψυγαὶ τῶν ἀποθανόντων. Ἐκεῖ εὔρον τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως δύοῦ μὲ τὴν ψυχὴν τοῦ Πατρόκλου, τοῦ Ἀντιλόχου καὶ τοῦ Αἴαντος. Ἐπειτα ἥλθε καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος λυπημένη καὶ μετ' αὐτῆς καὶ αἱ ἄλλαι ψυγαὶ τῶν συναποθανόντων ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Λιγίσθου.

Πρὶς τὸν Ἀγαμέμνονα ώμοιλησε πρῶτον ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέως ταῦτα:

«Ἄτρειδη, ἐπιστεύομεν δτι σὲ περισσότερον πάντων θὰ ἥγαπε πάντοτε ὁ Ζεύς, δστις σὸι εἶχε δώση τὴν ἔξουσίαν ἐπὶ πάντων τῶν ἐν Τροίᾳ μαχητῶν. Ἀλλὰ τώρα βλέπω δτι καὶ εἰς σὲ προώρως ἥλθεν ἡ μαύρη μοῖρα, εἰς τὴν ὁποίαν πάντες οἱ ἀνθρώποι υποκείμεθα. Καλλίτερα νὰ ἀπέθνησκες εἰς τὴν Τροίαν μὲ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν ως βασιλεὺς εἶχες, δπου δλοι οἱ Ἑλληνες θὰ σὸι ἔκαμνον τύμβον καὶ εἰς τὸν υἱόν σου θὰ ἀφινες μεγάλην δόξαν. Ἀλλὰ τώρα σὸι ἥτο είμαρμένον νὰ ἀπολεσθῆς διὰ τοῦ ἐλεεινοτάτου θανάτου.»

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀτρείδου:

«Ἐνδαιμονάστατε Ἀχιλλεῦ, διότι ἀπέθανες ἐν Τροίᾳ ἐνδόξως μαχόμενος μακρὰν τῆς πατρίδος. Περὶ τὸ σῶμά σου εἶχε συναφθῆ κρατερὰ μάχη καὶ Τρώων καὶ Ἀ-

χαιῶν καὶ πολλοὶ ἥρωες ἐκατέρωθεν ἔπιπτον, σὺ δὲ ὁ πελώριος ἔκεισθε ἐξηπλωμένος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀναφερομένου κονιορτοῦ, μὴ φροντίζων οὔτε περὶ ἵππων οὔτε περὶ μάχης. Τέλος διμώς κατωρθώσαμεν νὰ λάβωμεν τὸ σῶμά σου, τὸ διόπισθεν ἐφέρομεν εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐπιλύναμεν μὲν χλιαρὸν ὕδωρ καὶ τὸ ἀλείψαμεν μὲ μύρα, τὸ κατεθέσαμεν ἐπὶ τῆς κλίνης σου. Βαρὺ πένθος κατέλαβε πάντας ἡμᾶς καὶ ἐγύναμεν ἄφθονα δάκρυα. Ἐπειτα ἡλθε ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ ἡ μήτηρ σου, ἡτίς ἔμαθε τὴν κακὴν εἰδῆσιν, διοῦ μὲ δλας τὰς θαλασσίους θεάς θρηνοῦσα καὶ δδυρομένη. Βοή δὲ μεγάλη ἐγένετο καὶ δλην τὴν θάλασσαν καὶ πάντας τοὺς Ἀχαιοὺς κατέλαβε τρόμος. Καὶ θὰ ὥρμων εὐθὺς εἰς τὰ πλοῖα καὶ θὰ ἐφευγον, ἀν δὲν τοὺς ἐμπόδιζεν ὁ Νέστωρ λέγων: «Θάρρος, Ἀργεῖοι, μὴ φεύγετε παῖδες τῶν Ἑλλήνων. Δὲν εἶνε τίποτε, ἡ μήτηρ τοῦ Ἀχιλλέως ἔρχεται μετὰ τῶν θαλασσίων θεῶν διὰ νὰ κλαύσῃ τὸν οἰόν της.» Ταῦτα εἶπεν ὁ Νέστωρ, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ ἔλαθον θάρρος καὶ ἔμειναν. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφθασαν αἱ θαλάσσιοι θεαὶ ἐστάθησαν πέριξ σου καὶ ἔκλαιον περιπαθῶς καὶ σὲ ἐνέδυσαν μὲ θεῖα φορέματα. Καὶ αἱ ἐννέα δὲ Μοῦσαι σὲ ἰθρήνουν ἐκ διαδοχῆς μὲ θείαν φωνὴν καὶ κάνεις τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔμεινεν ἀδάκρυτος. Ἀφ' οὗ δὲ σὲ ἔκλαύσαμεν δεκαεπτά ἡμέρας καὶ νύκτας καὶ θεοὶ καὶ ἄνθρωποι, τῇ δεκάτῃ ὅγδοῃ σὲ παρεδώκαμεν εἰς τὸ πῦρ καὶ μετὰ σου ἐκκύσαμεν πολλὰ παχέα πρόβατα καὶ βόας. Ἐνῷ δὲ ἐκαίεσθο, πολλοὶ ἥρωες καὶ πεζοὶ καὶ ἵπποις ἐτρεχον πέριξ τῆς πυρᾶς σου καὶ πολὺς ἡγέρθη θόρυβος. Ἀφ' οὗ δὲ δλος ἐκάης, πρωτὶ ἐμαζεύσαμεν τὰ δστᾶ σου, Ἀχιλλεῦ, καὶ βρέξαντες αὐτὰ μὲ ἄκρατον οἶνον ἀπεθέσαμεν εἰς τὴν χρυσῆν ὑδρίαν, τὴν διόπισθεν εἰχε δώσῃ.

ἡ μήτηρ σου καὶ ὁμοῦ μὲ τὰ δυτᾶ τὰ ἴδια σου ἔθέσα-
μεν καὶ τὰ δυτᾶ τοῦ Πατρόκλου. Χωρίστα δὲ ἀπὸ τὸ
ἄλλο μέρος τῆς ὑδρίας ἔθέσαμεν καὶ τὰ δυτᾶ τοῦ Ἀν-
τιλόχου, τὸν ὅποιον σὺ πολὺ ἐτίμας μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ Πατρόκλου. Ἄφ' οὗ δὲ πάντα ταῦτα ἔξετελέσθησαν,
ἔφέρομεν τὰ δυτᾶ εἰς μίκην ἄκραν τοῦ Ἐλλησπόντου καὶ
ἀνυψώσαμεν τύμβον διὰ νὰ φαίνηται μακρόθεν ἐκ τῆς
Θαλάσσης καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπους, οἱ διοῖσι τώρα ὑπάρ-
χουσι καὶ εἰς τὸν μεταγενεστέρους. Ἔπειτα ἡ μητηρ
σου ἔκαμεν ἀγῶνας καὶ ὥρισε λαμπρότατα βραβεῖα ζη-
τήσασα ταῦτα παρὰ τῶν θεῶν. Κύδες πολλακις, Ἀχιλ-
λεῦ, δταν ἀποθάνη βασιλεὺς, εἰς ἐπιταφίους ἀγῶνας ὁ-
ποῖα βραβεῖα τίθενται. Ἀλλὰ οὐχ ἔθαύμαζες, ἐάν ἔβλεπες
τὰ βραβεῖα, τὰ διοῖσι ἔφερε διὰ σὲ ἡ μήτηρ σου Θέτις.
Διότι οἱ θεοὶ σὲ ἡγάπων πολύ. Καὶ σύτω σὺ μὲν, Ἀχιλ-
λεῦ, καὶ ἀποθανὼν δὲν ἀπώλεσας τὸ ὄνομά σου, ἀλλὰ οὐχ
εἶνε εἰς ὅλους τὸν ἀνθρώπους πάντοτε ἡ δόξα σου με-
γάλη. Ἔγὼ δ' ὅμως τί ἐκέρδησα ἀπὸ τὸν πόλεμον, τοῦ
ὅποίου εἶχον γείνη ἀρχιστράτηγος; Ἐφονευθῆν ἐν τῇ
πατρίδι μου ὑπὸ τοῦ Αἰγίσθου αὐτοῦ καὶ τῆς κατηραμέ-
νης συζύγου μου.» Ενῷ δὲ οὕτοι ωμίλουν τοιαῦτα πρὸς
ἄλλήλους, ἐπλησίασε καὶ ὁ Ἐρυθρὸς μὲ τὰς ψυχὰς τῶν
μνηστήρων. Ως δὲ εἶδον ταῦτας ἔξεπλάγησαν καὶ ἔδραμον
εἰς συνάντησίν των. Οἱ δὲ Αγχυμέμνων ἐγίνωσκεν τὸν Ἀμ-
φιμέδοντα, εἰς τὸν οῖκον τοῦ ὅποίου εἶχεν ἄλλοτε φιλο-
ξενηθῆ καὶ ἀποταθεὶς πρὸς αὐτὸν εἶπε:

«Ἀμφίμεδον, τί ἐπάθετε καὶ ἥλθετε ὅλοι σεῖς ἐδῶ οἱ
ἐκλεκτοὶ νέοι, τῆς αὐτῆς ὅλοι ἥλικιας; Ἐπινῦν πρίνε τὸ
πλοιόν σας ἡ ἐπέστετε μαχόμενοι ὑπὲρ πατριόσος, ὑπὲρ των
τέκνων καὶ γυναικῶν σας; Ἔγὼ εἴμαι φίλος σου, ἡ δεν

μὲ ἐνθυμεῖσαι, ὅτε ἥλθον εἰς Ἰθάκην μετὰ τοῦ Μενελάου διὰ νὰ πείσωμεν τὸν Ὀδυσσέα νὰ σύνεκστρατεύσῃ εἰς Τροίαν, καὶ ἐφιλοξενήθημεν εἰς τὴν οἰκίαν σας;»

Πρὸς αὐτὸν δὲ ἀπήντησεν ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀμφιμέδοντος:

«Ἐνδοξότατε Ἀτρεΐδη, ἐνθυμοῦμαι πάντα ταῦτα, ὡς λέγεις. Ἄλλ᾽ ἡμεῖς ἐφονεύθημεν ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως.» Οἱ Αμφιμέδῶν διηγεῖται καταλεπτῶς τὴν πανουργίαν τῆς Πηνελόπης μὲ τὸ παντὶ, πῶς δὲ Ὀδυσσεὺς ἥλθεν ὡς ἐπαίτης εἰς τὰ ἄνακτορά του καὶ διειρύθη μετὰ τοῦ οἰοῦ του ἀφαιρέσας τὰ ὅπλα ἐκ τῆς αἰλούσης ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν τὴν ἡμέραν, καὶ ἦν ἐτελεῖτο ὁ ἀγών καὶ ἐφόνευσεν δλούς.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἀγαμέμνων εἶπε:

«Εὐτυχὴς είσαι σύ, ὃ Ὀδυσσεῦ, δοτις τώρα ἔχεις τὴν ἐναρετωτάτην γυναικά σου! Πόσον εὐγενῶς αὗτη ἐσκέπτετο περιμένοντα τὸν σύζυγόν της! Καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὄνομα αὐτῆς θὰ μένη ἀθάνατον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ Κλυταιμνήστρη ἔμως διὰ τὸ κακούργημα, τὸ ὅποῖον διέπραξε, φόνεύσασα τὸν σύζυγόν της, ἡτίμασεν αἰωνίας καὶ ἔαυτὴν καὶ τὰς ἄλλας γυναικας.»

Τοιαῦτα ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλας αἱ ψυχαὶ εἰς τὸν Ἀδην. Οἱ Ὀδυσσεὺς ἔμως μετὰ τῶν ἀλλων, ἀφ' οὐ κατέβησαν ἐκ τῆς πόλεως, ἐφίλασαν εἰς τὸ περιβόλι τοῦ Λαέρτου, εἰς τὸ ὅποῖον ὑπῆρχεν οἰκίη μὲ πολλὰς πέριξ καλύβας διὰ τοὺς δούλους τοῦ κτήματος. Ἐκεῖ δὲ ὑπῆρχε καὶ μία ὑπηρέτρια γραῖα ἐκ Σικελίας, ἡτις ἐπεριποιεῖτο καλῶς τὸν γέροντα. Τότε δὲ Ὀδυσσεὺς εἶπε πρὸς τὸν οἰόν του καὶ τοὺς ἀλλους: «Σεῖς μὲν τώρα πηγαίνετε εἰς τὴν οἰκίαν καὶ σφάξατε τὸν καλλίτερον χοῖρον διὰ νὰ γευματίσωμεν, ἐγὼ δὲ θὰ ἔλθω πρὸς τὸν πατέρα μου διὰ νὰ

ιδῶ, ἀν θὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ μετὰ τόσων ἐτῶν ἀπουσίαν.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἔδωκε τὰ δπλα του εἰς τοὺς ὑπηρέτας, οἵτινες μετὰ τοῦ Τηλεμάχου ἐπορεύθησαν εἰς τὴν οἰκίαν, αὐτὸς δὲ ἥλθεν εἰς τὸν κῆπον. Ὁ Δολίος καὶ οἱ ἄλλοι ὑπηρέται ἔτυχε νὰ μὴ εἶνε ἔκει· διότι εἴχον μεταβῆ νὰ μαζεύσωσι ἀκάνθας διὰ νὰ φράξουσι τὸ περιβόλι. Ἡτο ἔκει μόνος δὲ γέρων Λαέρτης, δστις ἐσκάλιζε ἐν δενδράκι. Σφόδρα δὲ λυπημένος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του δὲν ἐφρόντιζε καθόλου οὔτε περὶ ἐνδυμασίας καλῇς οὔτε περὶ καθαριότητος. Ως δὲ εἶδε τὸν πατέρα του δὲ Θούσσευς ὅντα εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἐστάθη ὑποκάτω μιᾶς μεγάλης ἀγλαδιᾶς καὶ ἔκλαιε. Καὶ ἐσκέπτετο νὰ ἐναγκαλισθῇ καὶ ἀσπασθῇ τὸν πατέρα του καὶ νὰ φανερώσῃ εἰς αὐτὸν τὰ καθέκαστα πῶς ἥλθε καὶ τί ἔπαθε ἢ νὰ ἔξετάσῃ πρῶτα καὶ δοκιμάσῃ τὸν πατέρα του. Ἀπεφάσιτε δὲ τὸ δεύτερον καὶ διὰ τοῦτο ἐλθὼν πλησιέστερον εἶπεν :

«Ὦ γέρον, δὲν σαίνεσαι ἀπειρος εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ κήπου, καὶ δὲν ὑπάρχει ἔδω δένδρον, οὔτε συκῆ, οὔτε κλῆμα, οὔτε ἔλατα, οὔτε ἀγλαδιὰ καὶ καθόλου τόπος, δστις νὰ μὴ εἶνε καλῶς περιποιημένος. Ἄλλ' ἐν θαυμάζω καὶ μὴ σοὶ κακοφανῆ, ἀν τὸ εἶπο. Ήδως ἀφίνεις τὸν ἑαυτόν σου τέσσον παρημελημένον, ρυπαρὸν, καὶ μὲ τοιαῦτα φορέματα; Δὲν πιστεύω νὰ σὲ ἀφίνη ὁ κύριός σου εἰς τοιαύτην κατάστασιν διάθκνηρίαν· διότι καὶ ἡ μορφή σου καὶ τὸ ἀνάστημά σου δὲν δεικνύουσι δούλου παρουσίαν. Μᾶλλον φαίνεται ὡς βασιλεὺς καὶ ὡς τοιοῦτος μάλιστα δὲ εἰς τοιαύτην ἥλικιαν ἐπρεπε νὰ λούησαι, νὰ τρώγῃς καὶ νὰ ἀναπαύῃσαι! Ἄλλ' εἰπὲ τίνος εἶσαι δούλος; τίνος εἶνε ὁ κῆπος οὗτος; Θέλω νὰ μάθω ἐν πρᾶγμα, εἴμας

εἰς τὴν Ἰθάκην, ώς μοὶ εἶπεν εῖς, τὸν ὄποιον τώρα ἀπήντησα ἐρχόμενος ἔδω. Ἐπέληησα νὰ τὸν ἐρωτήσω περισσότερα περὶ τοῦ φίλου μου, ἀν ζῆ ἢ ἀπέθανεν, ἀλλ’ αὐτὸς δὲν εἶχε οὔτε τὴν εὐγένειαν οὔτε τὴν ὑπομονὴν νὰ σταθῇ καὶ μὲ ἀκούση. Ἐφιλοξένησά ποτε, γέρον, ἔνα ἀνθρωπὸν ἐκ τῆς Ἰθάκης εἰς τὴν οἰκίαν μου, περισσότερον τοῦ δποίου δὲν ἡγάπησα ἐπὶ τῆς γῆς ἄλλον ἀνθρωπὸν ξένον. Μὸλις εἶπε δὲ δτι ὁ πατήρ του ὠνομαζετο Λαέρτης, ὁ υἱός του Ἀρκειτίου. Ἀφ’οῦ δὲ ἔμεινεν ίκανὸν γρόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, τῷ ἔδωκα πολλὰ δῶρα καὶ ἀνεχώρησε.»

Πρὸς τοῦτον μετὰ δακρύων ἀπήντησεν ὁ γέρων:

«Ξένε, μου, ἀληθῶς εὑρίσκεται εἰς τὴν χώραν, περὶ τῆς ὄποιας μὲ ἐρωτᾶς. Ἐδῶ κατοικοῦσιν ἀνθρωποι ὑδρίσται καὶ δὲν ἔχεις νὰ προσμένῃς τίποτε ἀπ’ αὐτούς. Ἄν ξῆ έκεινος ὁ ἀνθρωπὸς, καὶ δῶρα θὰ ἐλάμβανες παρ’ αὐτοῦ καὶ μεγάλως θὰ σὲ ἐφιλοξένει. Ἀλλὰ πότος καιρὸς εἶνε ἀφ’ δτου ἔξεινες ἔκεινον τὸν κακόμοιρον, δτις ἥτο υἱός μου, καὶ τὸν ὄποιον μακρὰν τῶν φίλων καὶ τῆς πατρίδος ἔφαγον ἡ ἐν τῇ θαλάσσῃ οἱ ἰχθύες ἡ ἐν τῇ ἔηρᾳ τὰ θηρία καὶ τὰ δρνεα, χωρὶς νὰ τὸν σαβανώσῃ καὶ νὰ τὸν κλαύσῃ ἡ μήτηρ του καὶ ὁ πατήρ του καὶ νὰ τοῦ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ σύζυγός του. Ἀλλ’ εἰπέ μοι, ξένε, ποῖος εἶσαι, καὶ πόθεν ἔρχεται; Ἡλθες μὲ ιδικόν σου πλοῖον ἡ εἶσαι ἔμπορος καὶ ἥλθες μὲ ξένον;

Πρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ὁδυσσεύς:

«Εἶμαι ἐκ τοῦ Ἀλύδαντος¹ υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἀφεί-

¹ Ηλυστὰ ὄνόματα Ἀλύδας=ό περιπλανώμενος Ἀφείδας=ό μη φειδόμενος πόνων καὶ παθημάτων, Πολυμονίδης=ό πολλὰ πίσχων. Ἐπήριτος=ό ἔχθρευθείς.

δαντος του Πολυπημονίδου και δνομάζομαι Ἐπήριτος.
Ἐρχομαι δὲ ἐδῶ παρὰ τὴν θέλησίν μου ἀποπλαγηθεὶς
ἀπὸ τῆς Σικανίας μὲ τὸ πλοῖον μου, τὸ ὅποῖον ἀφῆκα
μακρὰν τῆς πόλεως εἰς τοὺς ἄγρους. Εἶνε δὲ τὸ ἔτος
τοῦτο τὸ πέμπτον, ἀφ' ὃτου προέπεμψα ἐκ τῆς πατρίδος
μου τὸν δυστυχῆ Οδυσσέα. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του
ἔφανησαν εὔγοικοι οἰωνοὶ καὶ χαίροντες ἀπεχαιρετήσαμεν
ἄλλήλους, διότι ἥλπιζομεν ὅτι καὶ πάλιν θὰ ἐβλέπομεν
ἄλλήλους καὶ θὰ ἀντηλάσσομεν λαμπρὰ δῶρα.

Ως ἦκουσε ταῦτα ὁ Λαέρτης κατελήφθη ὑπὸ μεγί-
στης λύπης καὶ μὲ τὰς δύο χειράς του λαβὼν χῶμα ἔρ-
ριψεν ἐπάνω εἰς τὴν πολιάν κεφαλήν του καὶ ἔκλαιε καὶ
ἀνεστέναξε διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Τότε ὁ Ὁ-
δυσσεὺς μὴ δυνάμενος πλέον νὰ βλέπῃ τὸν πατέρα του
δδυρόμενον ἔδραμε πρὸς αὐτὸν καὶ ἐναγκαλισθεὶς τὸν ἐ-
φίλησε καὶ εἶπε: «Ἐγὼ εἴμαι, πάτερ μου, ὁ υἱός σου,
τὸν ὅποιον ζητεῖς, ἥλθον μετὰ εἰκοσιν ἑτῶν ἀποδημίαν.
Παῦσαι καὶ καὶ μὴ κλαίνε: τοὺς κακούργους μνηστῆρας
ἔφόνευσα ὅλους ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων.»

Πρὸς τοῦτον εἶπεν ὁ Λαέρτης: «Ἄν ἀληθῶς εἰσαι
σὺ ὁ Ὁδυσσεὺς, δεῖξέ μοι ἐν σημεῖον διὰ νὰ πεισθῶ.»

«Ἴδού, εἶπεν ὁ Ὁδυσσεὺς, παρατήρησε τὴν πληγὴν
ἐπάνω τοῦ γόνατός μου, τὴν ὥποιαν μοὶ ἐπροξένησεν ὁ
ἄγριόχοιρος εἰς τὸν Ηαρνασσόν. Ἐπειτα ἔλανὰ σοὶ εἶπω
καὶ τὰ δένδρα, τὰ ὥποια σοὶ ἐζήτουν ὅτε ἥμην παιδίον
καὶ ἡρχόμην μαζῇ σου εἰς τὸν αῆπον, καὶ σὺ μοὶ τὰ
ἔδωκες. Ήσαν δεκατρεῖς ἀχλαδέαι, δέκα μ.ηλέαι καὶ τεσ-
σαράκοντα συκαῖ. Μοὶ ὑπέσχεσο δὲ τότε νὰ μοὶ δώσῃς
καὶ πεντήκοντα σειρὰς κλημάτων, τὰ ὥποια ἐτρυγώντο
κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ ἔκαμνον παντὸς εἶδους στα-

φυλᾶς, ὁσάκις ἔφθανον αἱ πρυσδιωρισμέναι· ὥραι τοῦ ἔτους.»

Ως ἦκουσε τοὺς λόγους τούτους ἐ Λαέρτης, ἐλύθησαν τὰ γόνατα καὶ ἡ καρδία του καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ υἱοῦ του λιπόθυμος. Ὅτε δὲ ἀνέπνευσε καὶ ἤλθε πάλιν εἰς ἑαυτὸν εἶπε:

«Θεὸς ὑπάρχει εἰς οὐρανοὺς τιμωρῶν τὰς κακὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων. Οὗτος ἐτιμώρησεν ἡδη καὶ τοὺς μηνηστῆρας. Ἀλλ’ ἐγὼ φίσθομαι πολὺ μὴ οἱ Ήθακήσιοι καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι ἔλθωσιν ἐδῶ καὶ μᾶς βλάψωσι.»

Πρὸς ταῦτα εἶπεν ὁ Ὀδυσσεὺς:

«Ἐχει θάρρος, πάτερ, καὶ μὴ ἀνησυχῇς διὰ τοῦτο.» Ελα νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν οἰκίαν μας ἡδη, ὅπου προαπέστειλα τὸν Τηλέμαχον, τὸν βουκόλον καὶ τὸν χοιροβοσκὸν νὰ προετοιμάσωσι τάχιστα κάτιτι διὰ νὰ φάγωμεν.»

Εὐθὺς ἤλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ἔνθα εὗρον τὸν Τηλέμαχον καὶ τοὺς ἄλλους κόπτοντας τὰ κρέατα καὶ κεραννύοντας τὸν σῖνον. Ηδὲ Σικελὴ ὑπηρέτρια ἔλουσε τὸν Λαέρτην καὶ τὸν ἐνέδυσεν ὠραῖαν χλαῖναν. Μετεβλήθη δὲ καὶ ὁ ὄλοκληρίαν ἡδη ὁ γέρων καὶ κατὰ τὴν μορφὴν καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ ἤλθε πρὸς τὸν Ὀδυσσέα. Ἐπειτα ἐκάθισαν ὄλοι νὰ φάγουν τὰ παρασκευασθέντα φαγητά. Δὲν εἶχον δὲ ἀκόμη ἀρχίση, ὅτε ἤλθε καὶ ὁ Δολίος μετὰ τῶν υἱῶν του κατάκοποι ἐκ τῆς ἐργασίας. Ως δὲ εἶδον τὸν Ὀδυσσέα τὸν ἀνεγγώρισαν εὐθὺς καὶ ἴσταντο ἔκπληκτοι. Τέτε οἱ Ὀδυσσεὺς ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς φιλοφρόνως.

«Ἐλα κάθισε, γέρον, νὰ φάγῃς. Σᾶς περιμένομεν ἡδη τόσον χρόνον, ἡ δὲ πεῖνά μης εἶνε μεγάλη.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Ὀδυσσεὺς, ὃ δὲ Δολίος μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας ἐλθὼν πρὸς τὸν Ὀδυσσέα ἡσπάθη τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ εἶπε: «Καλῶς ὥρισες, ἀγαπητέ μου, καὶ ὁ θεὸς νὰ σοὶ

χαρίζη θύγειαν καὶ εὐτυχίαν. Δὲν ἡλπίζομεν νὰ σὲ ἐπανίδωμεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς σὲ ἔβοήθησε νὰ μᾶς ἔλιθης. Τὸ ἔμαθεν ἄρχι γε καὶ ἡ Πηγελόπη, δτι ἡλθες καὶ εἶσαι ἐδῶ ἦν νὰ στείλωμεν ἀνθρώπον νὰ τὸ εἴπῃ;» Ήρὸς τοῦτον ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσσεύς. «Τὸ ἔμαθε γέρων. Διὰ τὶ νὰ κοπιάζῃς σὺ διὰ τοῦτο;» Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐκάθισεν ὁ Δολίος ἐπὶ τινος σκαμνίου, πλησίον δὲ αὐτοῦ καὶ υἱοί του, ἀφ' οὐ ἔχαιρέτισαν καὶ οὗτοι τὸν Ὀδυσσέα.

§ 53. ΣΠΟΝΔΑΙ.

«Οτε δὲ οὗτοι ἐνησχολοῦντο νὰ παρασκευάσωσι τὸ γεῦμά των, ἐν τῇ πόλει πανταχοῦ εἶχε διαδοθῆ ὁ φοβερὸς Θάνατος τῶν μνηστήρων. Καὶ ὁ λαὸς ὅλος ἔτρεχε κλαίων καὶ στενάζων εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ὀδυσσέως. Καὶ τοὺς μὲν μνηστῆρας ἐξ Ἰοάκης ἔφερον εὐθὺς καὶ ἔθαψαν, τοὺς δὲ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων ἔστειλαν διὰ πλοίων εἰς τὰς πατρίδας των νὰ ταρῶσι. Ἐπειτα συνηθροίσθησαν ὅλοι εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ὁ Εὔπειλης ὁ πατήρ τοῦ Ἀντινόου σφόδρα πενθῶν διὰ τὸν Θάνατον τοῦ υἱοῦ του μετὰ δακρύων ὥμιλησε ταῦτα:

«Μέγχ κακὸν ἐπροξένησεν ἡμῖν ὁ ἀνὴρ οὗτος, φίλοι. Δὲν ἥρκει δτι ἀπώλεσεν ὅμοι μὲ τὰ πλοιάμας καὶ τόσους καλοὺς ἄνδρας, οὓς ἀλλοτε σύμπαρέλαβε μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἡλθε καὶ ἐδῶ νὰ φονεύῃ τοὺς καλλιτέρους νέους τῆς πατρίδος μας. Ἄλλα μὴ βραδύνετε, ἀς πορευθῶμεν κατ' αὐτοῦ, πρὶν φύγῃ εἰς Ιούλον ἢ εἰς Ἡλιδα. διότι τοῦτο φέρει καταισχυνην εἰς ἡμᾶς νὰ μὴ τιμωρήσωμεν τοὺς φονεῖς τῶν τέκνων μας. Ἐγὼ τούλαχιστον δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ζῶ, καλλίτερα νὰ ἀποθάνω μετὰ τῶν ἀποθανόντων. Δράμετε λοιπὸν, ίνο μὴ προφθάσωσιν ἔχει καὶ μᾶς φύγωσι!»

‘Ο λαὸς εὐσπλαγχνίσθη τὸν Εὔπειθη τοιαῦτα πρὸς αὐτοὺς μετὰ δακρύων λέγοντα. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἥλθεν ἐκ τῶν ἀνακτόρων καὶ ὁ Μέδων καὶ ὁ ἀδεδός. Ὁ λαὸς μετ’ ἐκπλήξεως παρετήρει αὐτοὺς, διότι ἡ πόρει πῶς οὗτοι διέφυγον τὸν θάνατον.’ Ἐπειτα ὁ Μέδων σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ταῦτα:

«Τὰ ἔργα ταῦτα, τὰ ὅποια ἔξετέλεσεν ὁ Ὀδυσσεὺς, Ίθακῆσιοι, ἦτο ἀπόφασις τῶν θεῶν. Εἶδον ὁ ἴδιος μὲν τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν θέδων ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Μέντορος τὸν μὲν Ὀδυσσέα νὰ ἐνθαρρύνῃ πάντοτε, τοὺς δὲ μνηστήρας νὰ φοβιζῇ, καὶ φεύγοντες ἐντὸς τῶν μεγάρων νὰ πίπτωσιν ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνέβαλον φόβον εἰς πάντας. Ἐπειτα ωμῖλησε καὶ ὁ σοφὸς γέρων Ἄλιθέρσης λέγων: «Σεῖς εἰσθε ἡ αἰτία διὰ τὴν δειλίαν σας νὰ συμβῶσι τοιαῦτα πράγματα· διότι δὲν ἥθελήσατε νὰ ἀκούσητε οὕτε ἐμὲ οὔτε τὸν Μέντορα, οἵτινες σᾶς συνεθουλεύομεν νὰ ἐπεμβῆτε καὶ νὰ ἐμποδίσητε τοὺς παιδάς σας νὰ πράττουν τὰ ἀνόητα ἐκεῖνα, νὰ φθείρουν τὴν περιουσίαν καὶ νὰ ὑβρίζωσι τὴν σύζυγον τοῦ βασιλέως, διότι δὲν ἐπίστευον ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ἐκεῖνος. Ἀλλ’ ίδού ὅμως τώρα τί ἔγεινε. Ἄς προσέξωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς μὴ σύρωμεν καθ’ ἡμῶν κακὸν τι. Ἄς ἀφήσωμεν τὰ πράγματα ἔως ἐδῶ.»

‘Ως ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους τὸ πλήθος, περισσότεροι μὲν ἀπὸ τοὺς ἡμίσεις εὐχαριστήθησαν καὶ ἐσηκώθησαν διὰ να διαλυθῇ ἡ συνέλευσις. Οἱ ἄλλοι ὅμως ἐπείσθησαν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Εὔπειθους καὶ δραμόντες εἰς τὰς οἰκίας των ὠπλίσθησαν καὶ συνήχθησαν ἐμπροσθεν τῆς πόλεως. Ἐκεῖ ἔξελεξαν οἱ ἀνόητοι ἀρχηγὸν τὸν Εύ-

πείθη καὶ ἐπορεύοντο κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως. Ἄλλ' ὁ Εὐ-
πείθης δὲν ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ δπίσω.

Ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ὡς εἶδε τούτους πορευομένους ἡρώτησε
τὸν πατέρα τῆς τὸν Δία τίνα ἀπόφασιν εἶχε, νὰ γείνη πό-
λεμος μεταξὺ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῶν Ἰθακησίων ἢ οὐ
τοὺς συμφίλιώσῃ. Πρὸς ταύτην ἀπεκρίθη ὁ Ζεύς:

«Τέκνον μου, τί ἔρωτᾶς ἔμέ; Ἰδική σου ἀπόφασις ἦτο
νὰ τιμωρήσῃ ὁ Ὀδυσσεὺς τοὺς μνηστῆρας καὶ πρᾶξον
τώρα διτι θέλεις. Εἰς ἐμὲ δύως φαίνεται καλὸν μετὰ τὸν
φόνον τῶν μνηστήρων νὰ γείνωσι συνθῆκαι μεταξύ των
καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς νὰ μένῃ βασιλεύς των. Ήμεῖς δὲ οὐ
κάριμεν αὐτοὺς νὰ λησμονήσωσι τὸν φόνον τῶν τέκνων
των καὶ τῶν ἀδελφῶν των καὶ δλοι νὰ μένωσιν ἡγαπη-
μένοι μεταξύ των ὡς καὶ πρότερον καὶ νὰ ζῶσι ἐν εἰρήνῃ
καὶ εὐδαιμονίᾳ.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ Ἀθηνᾶ ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ
ταχέως εἰς τὸ περιβόλι τοῦ Λαέρτου, ὅπου πάντες εἶχον
ἡδη φάγη καὶ ἐκάθηντο. Τότε ὁ Ὀδυσσεὺς εἶπε νὰ ἔξελθῃ
τις καὶ παρατηρήσῃ μὴ ἔρχωνται ἐκεῖνοι. Ως δὲ ἥλθεν
ὁ υἱὸς τοῦ Δολίου καὶ εἶδεν ἐκείνους πλησίον ἔρχομένους
ἀνήγγειλε τοῦτο μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν Ὀδυσσέα. Εὐθὺς
δὲ πάντες ὠπλίσθησαν καὶ ὁ Λαέρτης αὐτὸς ὡς καὶ ὁ
Δολίος καὶ οἱ ἔξι υἱοὶ τοῦ Δολίου. «Ἐπειτα ἥνοιξαν τὰς
θύρας καὶ ἔξηλθον. Ἐκεῖ ἐνεφανίσθη καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ὑπὸ^{τὴν}
τὴν μοσφὴν τοῦ Μέντορος, τὴν ὅποιαν ὡς εἶδε ὁ Ὀδυ-
σσεὺς ἔχάρη. »Ἐπειτα εἶπε πρὸς τὸν υἱόν του: «Τηλέ-
μαχε, ιδοὺ ἡ στιγμὴ κατὰ τὴν ὅποιαν διακρίνονται οἱ ἄ-
ριστοι ἐν τῇ μάχῃ. Πρόσεξε μὴ καταισχύνῃς τὸ γένος
τῶν πατέρων μας, οἵτινες πάντοτε ἥσαν θαυμαστοὶ εἰς
ὅλον τὸν κόσμον διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ῥώμην των.»

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος: «Θὰ ἴδης, ἀγαπητέ μου πάτερ, ὅτι ἐγὼ δὲν καταισχύνω καθόλου τὸ γένος σου, ως λέγεις.»

Ως ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους ὁ Λαέρτης ἔχάρη καὶ εἶπε: «Θεέ μου, ὅποια ἡμέρα δι’ ἐμὲ εἶνε αὐτη. Πόσον χαίρει ἡ καρδία μου! Ὁ υἱός μου καὶ ὁ ἔκγονός μου φιλονεικοῦσι πρὸς ἀλλήλους περὶ ἀνδρείας.»

Πρὸς δὲ τὸν Λαέρτην εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ πλησίον του ισταμένη: «Υἱὲ τυῦ Ἀρκεισίου, ἐπικαλέσθητι τὴν βοήθειαν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ρίψε μεθ’ ὄρμῆς εὐθὺς κατ’ ἐκείνων τὸ δόρυ.»

Ο Λαέρτης ἔξετέλεσε εὐθὺς τὴν συμβουλὴν τῆς θεᾶς καὶ ρίψας τὸ δόρυ ἐπέτυχε κατὰ κεφαλῆς τὸν Εὔπειθη, ὅστις ἐπεσε κατὰ γῆς εὐθὺς νεκρός. Τότε ὥρμησεν ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τηλέμαχος καὶ ἀνεμίχθησαν μετὰ τῶν προμάχων. Καὶ θὰ ἐφόνευον πάντας, ἂν ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἐμπόδιζεν αὐτοὺς λέγουσα μεγαλοφώνως νὰ ἀφήσωσι τὸν πόλεμον καὶ νὰ συμφιλιωθῶσι. Ως ἤκουσαν τὴν φωνὴν τῆς θεᾶς οἱ θιακήσιοι ἐτρόμαξαν καὶ ρίψαντες κατὰ γῆς τὰ ὅπλα ἔφευγον νὰ σωθῶσιν εἰς τὴν πόλιν. Ο δὲ Ὀδυσσεὺς φοβερὰ κραυγάζων ἐπέπεσε κατ’ αὐτῶν ως ὑψιπέτης ἀετός. Ἀλλ’ ὁ Ζεὺς ἐθρόνησεν ἐξ οὐρανοῦ. Τότε εἶπε πρὸς τὸν Ὀδυσσέα ἡ Ἀθηνᾶ: «Παῦσαι, Ὀδυσσεῦ, μὴ δργισθῇ ἐναντίον σου ὁ Ζεύς.» Ο Ὀδυσσεὺς ὑπήκουσε μετὰ γαρῆς καὶ ἡ Ἀθηνᾶ κατόπιν ὑπὸ τὴν μορφὴν πάντοτε τοῦ Μέντορος συνῆψε μεταξὺ αὐτῶν συνθήκην. Μέχρι βαθέος γήρατος ἐθασίλευεν ὁ Ὀδυσσεὺς ἐν θιάκῃ ὡς πατὴρ ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ του.

ΤΕΛΟΣ.

